

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ ANABİLİM DALI

İSTANBUL TÜRK OCAĞI (1986-2023) VE BİR OCAKLININ SERENCAMI:
CEZMİ BAYRAM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAVTEKİN MENGİ

İSTANBUL 2023

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ ANABİLİM DALI

İSTANBUL TÜRK OCAĞI (1986-2023) VE BİR OCAKLININ SERENCAMI:
CEZMİ BAYRAM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAVTEKİN MENGİ

Dr. Öğr. Üyesi ALİ KARACA

İSTANBUL 2023

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖNSÖZ.....	V
ÖZET.....	IX
ABSTCART.....	X
KISALTMALAR.....	XI
TABLO LİSTESİ.....	XII
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

İSTANBUL TÜRK OCAĞI'NIN YENİDEN KURULUŞU VE FAALİYETLERİ (1986-2023)

1.1.İstanbul Türk Ocağı Şubesinin Yeniden Açılışı	19
1.2.İstanbul Türk Ocağı Şubesinin Faaliyetleri	22
1.2.1.Cuma Sohbetleri	22
1.2.2.Türk Yurdu Dergisinin Yayınlanması	63
1.2.3.Uluslararası Bilgi Şölenleri (Sempozyumlar)	64
1.2.4.Ulusal Bilgi Şölenleri/Seminerler/Konferanslar/Çalıştaylar/Sohbetler	70
1.2.5.Türk Dünyası ile İlgili Faaliyetler	74
1.2.5.1.Dönemsel Faaliyetler	74
1.2.5.2.Periyodik Faaliyetler	79
1.2.5.2.1.Türk Dünyası Dayanışma Gurubu (TÜRDAY) Çalışmaları	79
1.2.5.2.2.Türk Dünyası Öğrencileri Şöleni	80
1.2.5.2.3.Türk Dünyasından Misafir Öğrenci Davetleri	81
1.2.6.Anma Programları	81
1.2.7.Nevruz Kutlamaları	84
1.2.8.Kurs Faaliyetleri	85
1.2.9.Müzik Koroları ve Müzik Çalışmaları	88
1.2.10.Milli Mefkûre Mektebi	90
1.2.11.İstanbul Türk Ocağı Yayınları	93
1.2.12.Öğrenci Bursları	100
1.2.13.Yüzüncü Yıl Kutlamaları	101

1.2.14.Diğer Faaliyetler	102
1.2.14.1.Sosyal Sorumluluk Etkinlikleri	102
1.2.14.2.Kitap Fuarına Katılım	103
1.2.14.3.İstanbul Türk Ocağının Verdiği Ödüller	103
1.2.14.4. Hatıra Ormanı	103
1.2.14.5.İftar Programları	104
1.2.14.6.Yarışmalar	104
1.2.14.7.Ziyaretler ve İştirak Edilen Etkinlikler	105
1.2.14.8.Bayramlaşmalar	108
1.2.14.9.Diğer Türk Ocağı Şubeleriyle İlişkiler	108
1.2.14.10.Geziler	108
1.2.14.11.Yemekli Toplantılar	109
1.2.14.12.Medya Faaliyetleri	110
1.2.14.13.Kitap Tanıtım Toplantıları	111
1.2.14.14.Faaliyetlerin Belediye Kültür Bültenlerinde Yayınlanması	112
1.3.Kol, Gurup, Kurullar/Heyetler ve Faaliyetleri	112
1.3.1.Gençlik Kolu Faaliyetleri	112
1.3.1.1.Kürsü Faaliyetleri (Abide Şahsiyetler)	113
1.3.1.2.Konferanslar, Dersler ve Sohbet Programları	113
1.3.1.3.Sosyal Sorumluluk Çalışmaları	115
1.3.1.4.‘Hatırlı Hatıralar’ Sohbetleri	116
1.3.1.5.Okuma Etkinlikleri	118
1.3.1.5.1.‘Türk Yurdu’ Okumaları	118
1.3.1.5.2.Kitap Okuma Grubu	118
1.3.1.6. Türk Dünyası ile İlgili Faaliyetler	119
1.3.1.7.Anma Toplantıları	121
1.3.1.8.Gençlik Sempozyumları	122
1.3.1.9.Ortaöğretim Masası	123
1.3.1.10.Ocak Başkanı ile Haftalık Sohbetler	123
1.3.1.11.Gençlik Kolları Yayın Faaliyetleri	124
1.3.1.12.Kınama, Yürüyüş ve Protesto Etkinlikleri	124
1.3.1.13.Beyin Fırtınası Etkinlikleri	125
1.3.1.14.Diğer Faaliyetler	126
1.3.2.Yüksek Lisans ve Doktora Gurubu Faaliyetleri	127

1.3.3.Hanımlar Kolu Faaliyetleri	128
1.3.4.Oluşturulan Kurullar/Hayetler ve Faaliyetleri	131
1.3.4.1.Danışma Heyeti Faaliyetleri	131
1.3.4.2.Hars Heyeti Faaliyetleri	132
1.3.4.3.Sanat Edebiyat Heyeti Faaliyetleri	133
1.4.Yönetim Kurulu Üyeleri (1986 -2023)	134
1.5.Şube Karar Defterleri	141

II. BÖLÜM

CEZMİ BAYRAM'IN HAYATI, FAALİYETLERİ, ESERLERİ, FİKİRLERİ

2.1.Özel Hayatı, Fikir Yapısının Oluşması, Görevleri	143
2.1.1.Ana Hatlarıyla Kronolojik Hayatı	143
2.1.2.Fikir Dünyasının Oluşması	145
2.1.3.Ankara Yılları (1963-1981)	146
2.1.4.Üniversiteliler Kültür Derneği (ÜKD)	147
2.1.5.Türk Ocaklarıyla Tanışması ve Türk Ocaklı Yılları	151
2.1.6.Üniversite Asistanlığı Dönemi (1969-1981)	156
2.1.6.1.Matematikle İlgili Çalışmaları, Verdiği Dersler, Yayınları	160
2.1.7.Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği (Ülkü-Bir)	
Genel Başkan Yardımcılığı (1972-1977)	162
2.1.8.Amerika'daki Eğitim Hayatı (Eylül 1977-Ağustos 1978)	164
2.1.9.Ana Dağıtım Anonim Şirketi (ANDA) Genel Müdürlüğü (1981-1987)	167
2.1.10.Tercüman Koleji Yöneticiliği (1987-2002)	169
2.1.11.Bahçeşehir Üniversitesinde Yöneticilik Dönemi (2002-2010)	172
2.1.12.Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanlığı (1986-2023)	174
2.2.Eserleri, Fikirleri, Görüşleri	176
2.2.1.Yazı, Yayın ve Basın Hayatı	176
2.2.1.1.Kitapları	180
2.2.1.2.Türk Yurdu Dergisindeki Makaleleri	181
2.2.1.3.Ocak Dergisi Makaleleri	186
2.2.1.4.Töre-Türk Kültürü-Yeni Düşünce Dergilerindeki Yazıları	188
2.2.1.5.Sempozyum Bildirileri, Kitap Bölümü Yazıları	189
2.2.1.6.Yazmayı Düşündüğü, İstedığı ve Planladığı Eserler	190

2.2.2.Türk Milliyetçiliğine ve Meselelerine Bakışı	192
2.2.3.Türkiye'nin 1960-1970'li Yıllarıyla İlgili Değerlendirmeleri	193
2.2.4.Türk Milliyetçilerinin 1980 Öncesi Dönemi Rollerini Değerlendirmesi	195
2.2.5.Cezmi Bayram'a Göre Ziya Gökalp	199
2.2.6.“Tanzimat’tan Günümüze Türk Düşüncesi”nde Cezmi Bayram	202
2.2.7.Düşünce Dünyası	204
2.3.Türk Ocaklarında Cezmi Bayram	208
2.3.1.Türk Ocaklarına Mensubiyet Şuuru	208
2.3.2.Türk Ocaklarında Hizmet Anlayışı	210
2.3.3.Türk Ocaklarındaki Hedefleri	214
2.3.4.Türk Ocaklarında Karşılaştığı Zorluklar	215
2.3.5.Bir Ocaklı Olarak Mayıs 2010 Tarihindeki Hakkâri Ziyareti	216
2.3.6.İslam Dünyasının Meseleleri Sempozyumu ve Akabindeki Tartışmalar	219
2.4.Cemiyet Hayatı	223
2.4.1.Görüştüğü, İlişki Kurduğu, Etkilendiği Ünlü Şahsiyetler	223
2.4.2.Hakkında Söylenenler	239
2.4.3.Kendisiyle Yapılan Söyleşiler	255
2.4.4.Verdiği Konferanslar, Seminerler, Sohbetler	256
2.4.5.Aldığı Ödüller	257
SONUÇ	259
KAYNAKÇA	272
EKLER	280

ÖNSÖZ

Türk Ocakları ülkemizin yaşayan en eski sivil toplum kuruluşlarından birisidir. *Tarihi Devamlılık* adına Osmanlıdan Cumhuriyete sürekliliği olan bir teşekküldür. Kurulduğu 1912 yılından günümüze kadar kesintilerle de olsa varlığını devam ettirmiştir. 2012 yılında yüzüncü kuruluş yılını, genel merkez ve şube bazında çeşitli etkinlikler ve yayınlarla kutlamış, 2023 yılı itibariyle de 111. yılını yaşamaktadır. En son olarak 1984 yılından itibaren yeniden faaliyete geçmiş, yıldan yıla şube sayısını artırarak günümüzde 87 şube, 9 yurt dışı, 6 yurt içi temsilciliği ile birlikte Genel Merkez olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Son dönemde özellikle Türk Dünyasında şubeleşme çalışmalarına ağırlık verdiği görülmektedir. İstanbul Şubesi ise 1986 yılında kurulmuş olup günümüze kadar kesintisiz faaliyetlerine devam etmiştir. Türk Ocakları; Türk Milletinin benliğinin farkına varması, milli ülkü sahibi olması, birlik ve dirlik içinde mutlu yaşaması, ekonomik olarak kalkınması, iyi eğitilmesi kısaca Türklüğe hizmet etme noktasında “*Kamu Yararına Çalışır Dernek*” olarak çalışmalarını yürütmektedir.

Kurulduğu 1912 yılından 2023’e uzanan süreçte ocağın tarihi çok inişli çıkışlı olmuştur. Türkiye’nin yaşadığı bütün siyasi ve sosyal olaylardan etkilenmiştir. Devlet katında en üst seviyede destek gördüğü zamanlar yanında kurumsal kimliğiyle özdeşleşen tarihi binasına el konulduğu dönemleri de yaşamıştır. Çok faal olduğu dönemler yanında tabela derneği haline geldiği, işlevselliğini kaybettiği zamanları da görmüştür. 10 Nisan 1931 yılında ise tamamen kapatılmıştır. Daha doğrusu alt yapısı hazırlanarak kendini feshetmek zorunda bırakılmıştır. Yüzyılı aşan yaşına uygun bir kurumsallaşma sağlayamamış, arşivi, kütüphanesi oluşamamış, oluşanlar zayi olmuştur. Bu noktada kaderi ülkemizin birçok kurumuna benzemektedir. Mensuplarıyla, fikirleriyle, faaliyetleriyle ülkemiz yakın dönem tarihinde önemli rol oynayan bir kuruluştur. Türk Ocakları ve mensupları üzerine yapılacak her çalışma Türkiye’nin yakın dönem sosyal, kültürel ve siyasi tarihini aydınlatma adına önemli olacaktır.

Türk Ocakları üzerinde yapılan lisansüstü akademik çalışmaların büyük çoğunluğunun 1912-1931 dönemini kapsadığı görülmektedir. İlgili yılları kapsamak üzere hem bütüncül olarak hem de şube bazında çalışılmıştır. Çok azıda bu ilk yıllardan günümüze kadar olan süreyi kapsamıştır. Tekrar açıldığı 1949 yılından sonraki dönem çalışmaları çok azdır ve daha çok makale olarak çalışılmıştır. Bu çalışma, Ocakların

1986 yılından itibaren tekrar faaliyete geçmesiyle birlikte ilgili tarihten günümüze kadarki faaliyetlerini bir şube üzerinden değerlendiren ilk tez çalışmasıdır. Bu konunun belirlenmesinde hem İstanbul Ocağı'nın ülkemizin en büyük ilinin şubesi olması ki bu şube dönem dönem aynı zamanda genel merkez konumundadır, hem de şube başkanının 60 yıllık Türk Ocaklı olarak 37 yıllık kesintisiz başkanlık yapması ve bu durumun ocak tarihinde tek olmasıdır. Cezmi Bayram 37 yıllık kesintisiz başkanlığı ile şubenin hafızası konumundadır. Bu kadar uzun süre yöneticilik ve şube başkanlığı yapan ikinci bir kişi yoktur. 1963 yılında tanıştığı Türk Ocaklarında 1969 yılında Ankara Türk Ocağı başkanı olmuştur. Hem Ankara ve hem de İstanbul'da şube başkanlığı yapan tek kişidir. Dolayısıyla yaklaşık 60 yıllık bir ocaklıdır. Ayrıca 1963 yılından başlayarak birçok kurum ve kuruluşta görev almış, birçok gazete ve dergide yazı yazmış, başyazarlık yapmış, süreli yayın çıkarmış, çok çeşitli yönleri olan milliyetçi bir kanaat önderi konumundadır. Ülkemiz; yakın tarih, milliyetçilik, Türk Milliyetçiliği, Türk Düşüncesi, Türk Dünyası, yazılı basın, siyaset, sivil toplum kuruluşları, sivil toplum ve siyaset ilişkisi, eğitim, kültür dünyası vb. araştırmaları için önemli veri kaynağı olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla yine bu çalışma ile Cezmi Bayram'ın biyografisi ilk defa bu genişlikte ele alınmış olmaktadır. Diğer taraftan Türk Ocakları gibi Türkiye'nin en köklü sivil toplum kuruluşunun yine ülkenin en büyük ildeki şubesinin faaliyet yoğunluğu ve kalitesinden Türk Ocakları hakkında genel bir kanaat edinileceğine inanılmaktadır.

Çalışma, giriş bölümü yanında iki bölüm olarak düşünülmüştür. Giriş kısmında Türk Ocağı'nın kuruluş felsefesi, kuruluşundaki fikri altyapısı irdelenmiş, kuruluşundan 1980 dönemine kadarki Türk Ocakları tarihinden ve faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Çıkarmış olduğu Türk Yurdu Dergisi, verdiği armağanlar, düzenlediği yüzüncü yıl etkinliklerinden vb. kısaca bahsedilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde İstanbul Türk Ocağı'nın tekrar faaliyete geçtiği 1986 yılından günümüze (Haziran 2023) kadar olan bütün faaliyetleri imkân nispetinde derlenerek tespit edilmeye ve kategorik olarak incelenmeye çalışılmıştır. Bu faaliyetlerin türü, miktarı, süresi, zaman içindeki değişimi, dernek tüzüğündeki amaçlarla ilişkisi vb. değerlendirilmiştir.

İkinci bölümde İstanbul Türk Ocak Başkanlığını, yeniden teşekkül ettiği 1986 yılından bu güne kesintisiz yürüten Cezmi Bayram'ın biyografisi verilmeye

alışılmıştır. Dönemleri üzerinden hayatı hakkında mülakatlar yapılarak yazıya geirilmişir. Yazılı eserleri, fikirleri, düşünceleri imkân dâhilinde verilmeye gayret edilmiştir. Etkilendiği şahsiyetler, görüştüğü ünlü kişilerle ilişkilerinden bahsedilmiştir. Toplam yirmi kişi olmak üzere dostlarının, çalışma arkadaşlarının ve Türk Ocaklı'nın onun hakkındaki görüşleri derlenerek verilmiştir.

Sonuç bölümünde ise ocağın ve faaliyetlerinin genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Zayıf ve güçlü yönleri, yapabildiği ve yapamadıkları değerlendirilmiş, öneriler sunulmuştur. şube başkanı ile ilgili bazı tespit ve değerlendirmeler dile getirilmeye çalışılmıştır.

Çalışma için İstanbul Türk Ocağının mevcut arşivinden faydalanılmıştır. Karar defterleri, gelen giden evrak dosya arşivi, kupür/kesik arşivi, şube faaliyet raporları incelenmiştir. 1987 yılından günümüze Türk Yurdu Dergisinin -ki ilk 26 sayısını İstanbul Türk Ocakları İstanbul'da çıkarmış sonra genel merkeze devretmiştir- şube haberleri sayfaları taranmıştır. Genel merkezin bastığı Olağan Büyük Kurultay Raporları en önemli kaynak olmuştur. Bir kısım kaynaklar *İstanbul Türk Ocağı Prof. Dr. Osman Turan İhtisas Kütüphanesi*'nden temin edilmiştir. Ayrıca zellikle Cuma sohbetleri başta olmak üzere şube faaliyetlerine mümkün olduğunca katılmış, gözlem ve görüşme yapılmaya çalışılmıştır. İkinci olarak 37 yıl kesintisiz şube başkanlığı yapan Cezmi Bayram'la sözlü tarih çalışması yapılmıştır. Önceden belirlenen konu başlıkları ile ilgili görüşmeler yapılarak kayıt altına alınmıştır. İlgili kayıtların zm yapılmış ve tekrar Cezmi Bayram tarafından kontrolünün yapılması sağlanmışir. Görüşmelerin ve kayıtların hepsi İstanbul Türk Ocağı Binasında ve daha uygun olduğundan sabah erken saatlerde yapılmıştır.

Çalışma yürütülürken ocak arşivinin yeterli olamadığı görülmüştür. Özellikle kuruluştan -1986- sonraki ilk yıllarda yapılan faaliyetlerin yeterince ve tam olarak kaydedilmediği, faaliyetlerle ilgili grsel malzemenin korunamadığı anlaşılmaktadır. Birçok faaliyet yapılmıştır ama kaydedilmediği için unutulmuştur. Faaliyet yapmak kadar bunları belgelendirip kaydetmenin de önemli olduğu görülmüştür. Tezde bu sebeple doldurulamayan boşluklar olmuştur. Gençlik kollarının çıkarmış olduğu dergiler, şubenin düzenlediği şiir, kompozisyon vb. yarışmalarda dereceye giren eserler birer nüshada olsa bulunamamıştır. Diğer taraftan şubede, 1986 yılından önceki dönemlere ait hiçbir belgenin, malzemenin olmadığı görülmüştür. Geçmiş dönemlerle

ilgili olarak genel arşivler, sahaflar, kişisel arşivlerden malzemeler toplanarak müze-arşiv oluşturulması kurumsallaşma adına önemlidir. 60 yıllık Türk Ocaklı olan şube başkanı Cezmi Bayram Türk Ocaklarının yaşayan hafızasıdır. Yaşadıklarının, gördüklerinin, bildiklerinin çok büyük kısmını henüz yazmamıştır. Türk Ocakları ve İstanbul Şubesi Tarihi adına kendisiyle vakit geçirilmeden kapsamlı bir sözlü tarih çalışması yapılması gerektiği açıktır. Şube ve reisi adına belgesel çekilmesi, hakkında armağan kitabı yayınlanması ihmal edilmemelidir.

Çalışma sırasında konunun belirlenmesi aşamasında yol göstermesi, yazımı sırasındaki yönlendirmeleri ve gerekli kontrolleri için tez danışmanı kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ali Karaca'ya çok teşekkür ediyorum. Yaklaşık üç-dört haftada bir olmak üzere 15'den fazla sesli görüşme kaydı yapmama imkân veren, telefonla sürekli soruları cevaplayan, ocağın arşivinden faydalanma imkânı sağlayan, rahat bir çalışma imkânı sunan ve her türlü kolaylığı gösteren İstanbul Türk Ocağı Başkanı Dr. Cezmi Bayram'a her türlü yardımı için minnettarım. Kendisine sağlıklı uzun bir ömür diliyorum. İstanbul Türk Ocakları mevcut Yönetim Kurulu Üyeleri ve Gençlik Kolları mensuplarının yardımlarını özellikle anmak isterim. Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi Dr. Cem Sökmen sözlü tarih çalışmasındaki tecrübeleriyle, yöntemle ilgili görüşleriyle yol gösterici oldu. Adını saymadığım ve görüşlerine başvurduğum kıymetli pek çok Türk Ocaklıya da ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans dönemi ders aşamasında İstanbul'da görev yaparken, tez aşamasında Balıkesir'e tayin oldum. Dolayısıyla bir yıldan uzun bir süre ortalama ayda birkaç gün olmak üzere tez çalışması için İstanbul'da bulundum. Bu sebeple ailem de bir yönüyle çalışmanın içinde yer almış oldu. Bundan dolayı eşim Nuran'a ve çocuklarım Alparslan, Aybike ve Ayyüce'ye de özellikle teşekkür ediyorum.

Savtekin Mengi

Balıkesir 2023

ÖZET

Bu çalışmada ilk olarak Türk Ocaklarının kuruluş felsefesi üzerinde durulmuş ve 1912 yılından 1980 dönemine kadarki faaliyetlerinden kısaca bahsedilmiştir. Devamında çalışma iki temel üzerine bina edilmiştir. Birinci olarak 1986 yılında yeniden açılarak faaliyete geçen ve kesintisiz olarak günümüze kadar faaliyetlerine devam eden Türk Ocakları İstanbul Şubesinin çalışmaları incelenmiştir. 1986-2023 dönemine ait ve ulaşılabilen bütün etkinlikler derlenmeye çalışılmıştır. Şube, ilgili dönemde hangi faaliyetleri yapmıştır, hangilerini yapmaktadır, hangilerinde yoğunlaşmıştır, yıllar içinde faaliyetlerinde nasıl bir değişiklik olmuştur, yapabildikleri kadar yapamadıkları nelerdir, neden yapamamıştır, hedefleri nelerdir vb. sorulara cevap aranmıştır. Çalışma için şube arşivi taranmış, *İstanbul Türk Ocağı Prof. Dr. Osman Turan İhtisas Kütüphanesi'nden* istifade edilmiştir. Şube başkanıyla, görevde olan ve geçmiş dönemde görev almış yönetim kurulu üyeleriyle, gençlik kolları ve diğer kurul üyeleriyle görüşülmüştür. Daha önce de birçok faaliyetine katılmış olmakla birlikte özellikle bu tez döneminde ocak etkinliklerine iştirak edilmeye çalışılmıştır. Özellikle de geleneksel Cuma sohbetlerine katılmış, gözlem ve görüşme yapılmıştır.

İkinci olarak da 60 yıllık Türk Ocaklı olarak 37 yıldır kesintisiz İstanbul Şube Başkanlığı yapan Cezmi Bayram'ın hayatı, fikirleri, eserlerine dair bir sözlü tarih çalışması üzerinden biyografisi verilmeye çalışılmıştır. Önceden belirlenen konu başlıkları ile ilgili on beşten fazla görüşme yapılmış ve bunlar kayda alınarak deşifre edilmiştir. Anlaşılamayan kısımlar bir sonraki görüşmede yada telefonla açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Diğer taraftan Cezmi Bayram'ın 1963 yılından beri tanıdığı dostları, meslektaşları ve çalışma arkadaşlarıyla görüşmeler yapılarak onun hakkındaki görüşleri derlenmiştir. Bunun yanında yayınladığı kitaplar okunmuş, yazdığı makaleler, süreli yayınlar vb. elden geçirilmiştir. Sonuç bölümünde genel bir değerlendirme yapılmış, tespit ve eleştiriler sunulmuş, öneriler dile getirilmiştir.

Bu çalışmanın, 1986 yılından sonra tekrar ülke genelinde faaliyetlerine başlayan Türk Ocakları'nın, belirtilen dönemle ilgili ve tek bir şubeyi ele alan ilk ve şimdilik tek lisansüstü çalışma olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Ocakları, İstanbul Türk Ocağı, Dr. Cezmi Bayram, Türk Milliyetçiliği, Türk Yurdu Dergisi, Yakın Tarih, Siyaset, Sivil Toplum Kuruluşu.

ABSTRACT

In this study, first of all the philosophy of Turkish Hearths is emphasized and the activities of it from 1912 to the 1980 period are mentioned briefly. Subsequently, the study is built on two foundations. Firstly, the works of the Branch of Istanbul Turkish Hearth, reopening in 1986 and going into action and sustaining its activities uninterruptedly until today, are examined. All activities, being accessible and belonging to the 1986-2023 period, are tried to be compiled. Answers are looked for the questions like which activities did the Branch do during the mentioned period, which activities has it done, which activities does it focus, how have its activities changed within years, what can't it do as much as it can, why can't it do, what are its aims? The archive of the Branch is reviewed for the study and I benefit from the Istanbul Turkish Hearth Prof. Dr. Osman Turan Specialized Library. I interview with the Branch president, board members being on duty now and in the previous period, youth section and other councilors. Besides we have already participated in many activities, I try to attend the hearth activities especially in this thesis period. Especially I attend traditional Friday conversations and observations and interviews are conducted.

Secondly, I try to give the biography of Cezmi Bayram, who has presided the Istanbul Branch for 37 years uninterruptedly as a 60-year member of Turkish Hearths, through oral history study regarding his life, ideas and works. More than fifteen interviews related to the predetermined topic titles are had, recorded and uncovered. The parts which are not understood are tried to be cleared up at the other interview or via telephone. On the other hand, the interviews are had with Cezmi Bayram's friends, colleagues and workmates whom he has known since 1963 and their opinions about him are compiled. In addition, the books he published are read and the articles and periodical publications etc. he wrote are overhauled. In the conclusion part, a general evaluation is made and findings and criticisms are submitted and suggestions are mentioned.

It is seen that this study, regarding the Turkish Hearths going into its activities again throughout the country after the year 1986, is the first and for now the only postgraduate study relating to the mentioned period and handling the single branch.

Key Words: Turkish Hearths, The Istanbul Turkish Hearth, Dr. Cezmi Bayram, Turkish Nationalism, Türk Yurdu Journal, Recent History, Politics, NGO.

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı geçen eser
bak.	: Bakınız
ANDA	: Ana Yayın Dağıtım A.Ş.
CKMP	: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
KÜBİTEM	: Kültür, Bilim ve Teknik Eğitim Merkezi Derneği
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
S	: Sayı
s	: Sayfa
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Başkanlığı
TÜRKSOY	: Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı
Ülkü-Bir	: Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği
ÜKD	: Üniversiteliler Kültür Derneği
vb.	: Ve benzeri
YAY-KUR	: Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1. İstanbul Türk Ocağı Şubesinin Farklı Kurumlarla Birlikte Düzenlediği Uluslararası Bilgi Şölenlerinin Yıllara Göre Dağılımı.....	62
Tablo 1.2. İstanbul Türk Ocağının Yıllara Göre Kitap Yayın Sayısı.....	93
Tablo 1.3. İstanbul Türk Ocağının Yıllara Göre Verdiği Öğrenci Burs Sayısı.....	98
Tablo 1.4. İstanbul Türk Ocağı Yönetiminde Asil Üye Olarak Yer Alanların Görev Aldıkları Dönem Sayısına Göre Dağılımı.....	132
Tablo 2.1. Cezmi Bayram'ın Türk Yurdu Dergisinde Yayımlanan Yazılarının Yıllara Göre Dağılımı.....	182

GİRİŞ

Türk Ocaklarının kuruluş felsefesinin özünü 190 askeri tıbbiye öğrencisinin 1911 yılında devrin önde gelen ve milliyetçi olduklarını düşündükleri aydınlarına yazdıkları mektubun¹ şu cümlesinde aramak gerekir; “*kuru bir siyasi hâkimiyet yerine ziraat, ticaret ve sanayi ile kazanılmış bir içtimai hâkimiyeti tesis etmek.*” O zamanın askeri tıp öğrencileri yaşadıklarından, gördüklerinden ve gözlemlediklerinden hareketle Osmanlı Devletinin asli unsuru olmakla birlikte, Türklerin her alanda geri kaldıkları, sadece kuru bir siyasi hâkimiyet sahibi oldukları düşüncesindedirler. Devletin iktisadi, sanayi, ticaret, eğitim, kültür hâkimiyeti Türklerin elinde değildir. Başka toplulukların, milletlerin, azınlıkların elindedir. Bu durumun devamı Türklüğün yok olmasına sebep olacaktır. Siyasi hâkimiyet haricindeki diğer alanlarda Türkün hâkimiyetini tesis etmeğe çalışmak için harekete geçmek gerekmektedir. Bunun için de ilk adım olarak kendi okullarında organize olarak toplantılar yapmışlar, diğer okul öğrencileriyle bağlantı kurmuşlar, devrin aydınlarıyla irtibata geçmişlerdir. Bu faaliyetler sonucu Türk Ocakları Derneği’ni kurarak ilgili hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik çalışmalara başlamışlardır.

Aslında Türk Ocağının kurulmasına vesile olan tıbbiyeli gençlerin yaşayarak gördüğü bu hakikatleri çok daha önce zamanın bazı devlet adamlarının gördüğü anlaşılmaktadır. Mustafa Fazıl Paşa² tarafından Sultan Abdülaziz’e sunulan raporda şöyle denilmektedir: “*Padişahım, Anadolu’da birbirine zıt iki âlem var. Biri Hıristiyanların nereden ziyalarını yolladığı bilinmez bir güneş altında coşkun bir bahar gibi fişkırp çıkan âlemi, köyleri kasaba, kasabaları büyük şehirler haline konan, gündün güne canlı, günde güne güçlü ve servet âlemi. O âlem ki dertlerini dinletmek, şikâyetlerini anlatmak için patrikhaneleri ve onlar delaletiyle istinat edecekleri devletler vardır. Buna mukabil devletin ezeli istinatgâhı, en emin memba-ı hayat ve kuvveti diğer bir âlem vardır ki, Anadolu’nun ortasında, denize atılmış ağır bir şey gibi git gide göçüyor, şehirleri küçük kasabalar, kasabaları köy haline geçiyor, her gün biraz daha harap ve sefil oluyor. Padişahım; derdini anlatacak hiç kimsesi olmayan, bakımsız, himayesiz bırakılan bu metruk âlem sizin âleminiz, tahtınızı tutan,*

¹ Türk Ocakları Genel Merkezi, ‘190 Askeri Tıbbiyelinin Mektubu’, <https://www.turkocaklari.org.tr/icerik/11/190-askeri-tibbiyelinin-mektubu> [Erişim Tarihi 15.06.2023]

² Osmanlı Devlet Adamı (190-1875), Maliye Nazırlığı Yaptı, Yeni Osmanlılar Hareketine Maddi ve Fikri Katkı Sağladı. Bak., Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, ‘Mustafa Fazıl Paşa’ <https://islamansiklopedisi.org.tr/mustafa-fazil-pasa> [Erişim Tarihi 08.09.2023]

hudutlarınızı koruyan Türk âlemi, Müslüman âlemdir".³ Bu tespite rağmen devlet adamlarının gerekli önlemi almadığı, alamadığı ve Türklerin imparatorluğun sonuna kadar her alanda geri gitmeye devam ettiği anlaşılmaktadır.

Türk Ocakları Derneğinin 1912 yılındaki kuruluş amacında belirtilen Cemiyetin maksadı; *Akvam-ı İslamiyenin bir rükn-ü mühimi olan Türklerin milli terbiye ve ilmi, içtimai, iktisadi seviyelerinin terakki ve ilasıyla Türk ırk ve dilinin kemaline çalışmaktır.*" cümlesinden Türklerin o dönemde milliyet fikrine sahip oldukları ve bu düşünceden hareket etmek istedikleri anlaşılmaktadır. Peki, Türkler ne zamandan beri milliyet fikrine sahiptir? Bu fikir nasıl ve ne zaman gelişmiştir? Hangi aşamalardan geçerek ilgili yıldaki dernek amacına kadar uzanmıştır? soruları akla gelmektedir. Türk Ocaklarının kurucularından Yusuf Akçura Türkçülüğün tarihini anlatırken bu soruların cevabını aramaktadır. 'Milliyet Fikri' Türkler arasında ne zaman, nerede ve nasıl nüfuz etti? diye sormakta ve bunun cevabını aramaktadır. Ona göre milliyet fikri Avrupa'dan gelmiştir. Dolayısıyla Avrupa ile en çok ilişki kuran Türk kavimleri bu fikirden etkilenmişlerdir. Bunlar Osmanlı Türkleri denilen garp Türkleri, Kırım Türkleri, Kuzey Türklerinin İdil havzasında yaşayanları ve Kafkasya'da yaşayan Azeri Türkleridir. 19. Yüzyılın sonlarına doğru bu dört Türk kümesinde milliyet fikri ortaya çıkarak gelişme ve yayılmakta olduğu görülmektedir.⁴ Yine Akçura'ya göre bu dört Türk kavminden hangisinde daha önce milliyet fikrinin ortaya çıktığını anlamak için bunlardan hangisinin dil, kültür, tarih vb. alanlarda ilk inceleme ve araştırmaların ne zaman ortaya çıktığına bakmak lazımdır. Çünkü milliyet ve milliyetçilik fikri; dil, kültür ve tarih alanlarındaki çalışmalarla başlamakta, gelişmekte ve diğer alanlara yayılmaktadır.

Yusuf Akçura Osmanlıda Türkçülüğün gelişimini üç safhada ele almak eğilimindedir.⁵ Ona göre Türkçülük ilk olarak Tanzimat döneminde Şinasi, Ziya Paşa ve Ahmet Vefik Paşa tarafından lisanda Türkçülük sayılabilecek görüşlerle başlamıştır. 1865 ile 1870 devresindeki bu dönemde Türkçülük sadece dil ve edebiyat çehresiyle görülmektedir. 1876-1880 senelerini kapsayan ikinci devrede artık Türkçülüğün dil, tarih, terbiye, siyaset cepheleri vardır. En bariz temsilcileri Süleyman Paşa, Özbekler Tekkesi Şeyhi Süleyman Efendi, Ahmet Mithat Efendi ve Ahmet Cevdet Paşadır.

³ *Halka Doğru Mecmuası ve Halkçılık Düşüncesi*, Editörler: Abdullah Gündoğdu, Cağfer Güler, İstanbul Türk Ocağı Yayını, İstanbul, Ocak 2023, s 9.

⁴ *Akçuraaoğlu Yusuf/Türk Yılı 1928*, Hazırlayanlar: Dr. Arslan Tekin, Dr. Ahmet Zeki İzgöer, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2009, s 306.

⁵ *Yusuf Akçura Türkçülüğün Tarihi*, Hazırlayan Erol Kılınç, Ötüken Neşriyat, 7. Basım, İstanbul 2021, s 46.

Üçüncü faal devre olarak 1897-1908 dönemini görmekte ve bu dönemin Türkçüleri olarak Şemsettin Sami Beğ, Necip Asım Beğ, Veled Çelebi Efendi, Bursalı Tahir Beğ, Mehmet Fuat Beğ, Ahmet Hikmet Beğ, Emin Bülent Beğ, Tunalı Hilmi Beğ, İkdâm Gazetesi Sahibi Ahmet Cevdet Beğ ve Emrullah Efendi'yi görmektedir.

Türkçülüğü sistemleştiren düşünür olarak kabul edilen Ziya Gökalp Türkçülüğün tabi olarak doğduğunu belirtir. Ona göre Türkçülük ülküsü ilimcilik, sanatçılık ve ahlakçılık cereyanlarından doğmuştur.⁶ *İlimcilik cereyanı*; Türk Tarihi ve Türkçe üzerine yapılan araştırmalardan, yayınlardan doğmuştur. Gerek Osmanlıda Ahmet Vefik ve Süleyman Paşaların eserleri ve gerekse de batıda yapılan çalışmalar bu cereyanı doğurmuştur. *Sanat Cereyanı*; Ziya Paşanın güzel lisanın konuşulan lisan ve güzel vezinde hece vezni olduğunu ispat etmesiyle gelişmeye başladığını ifade etmektedir. *Ahlak Cereyanı*; Süleyman Paşanın, İsmail Gaspıralı'nın, Hüseyinzade Ali Beyin ahlak endişelerini, yeni ahlaka temel teşkil edecek coşkulu mefkûreciliklerini görmektedir. Bu üç cereyan kuvvetlendikçe Türkçülük de kuvvetlenecektir düşüncesindedir.

Bunlarla birlikte Türklerde milliyet bilincinin çok eski tarihlere dayandığı açıktır. Orhun/Göktürk kitabeleri bu bilincin en net ifadeleri ile doludur. İslamiyet'in kabulünden sonra Kaşgarlı Mahmut'un *Divanı Lügati-t Türk'ü* yazma amacını belirtirken kullandığı ifadeler, bunlara dini dayanaklar bulmaya çalışması Türklük için her zaman örnek alınacak yüksek milli şuur örnekleridir. Ali Şir Nevai'nin Türkçe ile Farsçayı karşılaştırarak Türkçenin üstünlüğünü göstermeye çalışması, Türk gençlerini Türkçe yazmaya teşvik etmesi, divanı ile ülkeler fethettiğini söylemesi Türkçe şuurunun zirvesidir. Bu şuur seviyesinin asırlar içinde sürekli olamaması, devam ettirilememesi Türklük için büyük kayıplara sebep olmuştur ve Türklüğün en büyük zaaflarından biri olagelmıştır. Bu bilinç eksikliğinin, yüzyıllar içinde sebep olduğu kayıplar sonucudur ki Türk Ocaklarının kuruluşuna temel olan felsefe oluşmuştur.

Diğer taraftan Türk Ocaklarının kurulmasına sebep olan düşünce ve fikir alt yapısını Türk modernleşme tarihiyle başlatmak gerektiği açıktır. Daha önceki yüzyılda başlamakla birlikte Türk modernleşmesi asıl olarak XIX. Yüzyılda sistemli bir şekilde yol aldığı söylenebilir. İlk başlarda askeri alanda yapılması zorunlu görülen bu hareketler zamanla siyasi, idari, kültürel, düşünce gibi hayatın tüm alanlarına da

⁶Ziya Gökalp *Yeni Mecmua Yazıları*, Hazırlayan Dr. Salim Çonoğlu, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018, s 313.

kaymaya başlamıştır. Her modernleşme hareketinden sonra gerilemenin önlenememesi, batı medeniyetiyle aradaki mesafenin azalması şöyle dursun sürekli açılması yapılan reformların dozajının artırılmasına sebep olmuştur. Bu yapılan reformlarla zamanla devletin yapısı, işleyişi, kurumları, tebaasıyla olan ilişki biçimleri, dili, edebiyatı, kültürü kısaca toplum ve devlet yapısı da değişime uğramıştır. Düşünce biçimi değişmiştir. Klasik dönemde tebaa, kul olan insanlar zamanla daha vurgulu olarak dinlerine ve nihayet milliyet esasına göre tanımlanır olmaya başlamıştır. Daha önce bilinmeyen “kamuoyu” kavramı kullanıma girmiş ve dikkate alınmaya başlanmıştır.

Modernleşme çabalarıyla birlikte Osmanlı Devleti, varlığını devam ettirme adına ilk başlarda “Osmanlılık” kimliği üzerinden birliğin devamını düşünürken, zamanla Hristiyan azınlığın her zaman ve zeminde ihanete yönelebilmesi, düşman devletlerle işbirliği yapması sonucu, anlayış ve düşünce değişikliğine yönelmek zorunda kalmıştır. Din eksenli olarak İslamcılık politikasına yoğunlaşmıştır. Bu politikanın da yaşanan olaylara bağlı olarak zamanla gerçekliğini kaybetmeye başlaması üzerine ülkenin kurucu unsuru olan ve bir noktada devleti sırtlayan unsur olarak Türk Milletine dayanan bir milliyetçilik zeminine doğru evrilmiştir. Bu evrimleşmeler gerek yaşanan savaşlar, ihanetler, kaybedilen topraklardan gelen göçler ve gerekse de Türkoloji denilen Türklük bilimindeki buluşlar, keşifler, gelişmeler sayesinde olmuştur. Bu değişimler ve gelişimler sonucu özellikle aydınlar arasında olmak üzere milliyet düşüncesi oluşmaya başlamıştır. Bu düşünce, edebi ve fıkri eserlere ilham olurken daha sonraları da dergi çıkarma ve nihayet dernek kurmak olarak daha da belirgin hale gelerek kurumsallaşmaya başlamıştır. Bu gelişim seyri özellikle II. Meşrutiyet ilanından sonra görünür bir hale gelmiştir.

Türk Ocağının kuruluşu da II. Meşrutiyet sonrası oluşan fikir ve siyasi ortama bağlı olarak, Türk milliyetçiliğinin somut bir kurum olarak meydana çıkmış halidir. Bununla birlikte Türk Ocağının kuruluşu diğer derneklerden farklı olmuştur. O, üç beş kişinin bir araya gelerek kurduğu sıradan bir kuruluş olmamıştır. Bir gençlik girişiminin somutlaştırdığı bir oluşumdur. 190 askeri tıbbiye öğrencisinin Türk milleti ve devletinin içinde bulunduğu olumsuz duruma karşı harekete geçmesi ve bir gönüllüler kuruluşu oluşturmastır.

Balkan Savaşları döneminde ve öncesinde imparatorluk sathında Türk kelimesini Türk Ocaklarından başka kullanan yoktu, ondan sonra giderek yayıldı ve

yolu İstanbul'a düşüp Türk Ocaklılarla tanışanlar bunu heyecanla Anadolu'ya da taşıdılar.⁷ Türk Ocakları, imparatorluktan tevarüs eden büyük bir medeniyet projesi olup Balkan ve Çanakkale Savaşlarında oynadığı rolü İstiklal Savaşı yıllarında ve Cumhuriyetin kuruluş yıllarında da oynamıştır.

Türk Ocakları resmen 25 Mart 1912 yılında kurulmuştur. Bu tarihin kuruluş tarihi olarak kabul edilmesi, ilgili tarihte *Türk Ocakları kurucu mesul Murahhas üyesi* olan *Kâhya Emin Ağaoğlu Halis Turgut* tarafından "*Tanin Gazetesine*" verilen ilan dolayısıyladır. Bu ilanda "*Bimennihil kerim (Allah'ın Yardımıyla) teşekkür eden Türk Ocağının hükümetten müsadeseinin istihsal edildiği ilan olunur*" denilmekte, Türk Ocağının kurulmuş olduğu duyurulmaktadır. Böylece ilgili tarih Türk Ocaklarının resmi kuruluş tarihi kabul edilmekte ve yıl dönümlerinde kutlanmaktadır. 2023 yılı itibarıyla de 111. yıl dönümünü kutlamıştır. İlanda, kurulduğu duyurulan Türk Ocaklarının ilk yönetim kurulu şu kişilerden oluşmuştur: Reis; Ahmet Ferit Tek, II. Reis; Yusuf Akçura, Umumi Kâtip; Mehmet Ali Tevfik, Veznedar Dr. Fuat Sabit.⁸

Bununla birlikte Türk Ocağı Cemiyetinin kuruluş hazırlıkları yaklaşık bir sene önceden başlamıştır. 190 askeri tıbbiye öğrencisi adına 3. sınıf temsilcisi Hüseyin Baydur tarafından 11 Mayıs 1911 tarihinde kaleme alınan ve "*190 Tıbbiyeli Türk Evladı*"⁹ adıyla devrin ileri gelenlerine sunulan beyanname ile fiili süreç başlamıştır. İlgili beyannamede Türk milletinin çöküşe doğru gittiği ve kendilerinden öncekiler gibi bu duruma kayıtsız kalamayacaklarını bildirmektedirler. Bu amaca ulaşabilmek içinde her türlü siyasi cereyanın üstünde, geniş ve milli bir cemiyet teşkil etmek gereğini vurgulamaktadırlar. Tıbbiyeliler, beyannameyi verdikleri kişilerden görüş istemişler, aralarında seçtikleri kişilerden oluşan heyetlerle devrin önemli kişilerini ziyaret etmişlerdir. Tanin Gazetesi sahibi Hüseyin Cahit Yalçın, Şehbenderzade Hilmi Bey, Ahmet İhsan, Kütahya Milletvekili Ahmet Ferit (Tek) Bey, Mehmet Emin (Yurdakul), Yusuf Akçura, Rıza Tevfik görüşülen kişilerden bazılarıdır. Bu ziyaretlerden sonra Ahmet Ferit (Tek) Bey, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Akçura, Rıza Tevfik kendi

⁷ Yusuf Sarıınay, "Türk Ocakları 107. Kuruluş Yıl Dönümü Toplantısı", *Türk Yurdu Dergisi*, 380. Sayı, Nisan 2019, s 90.

⁸ Hüseyin Tuncer, Yücel Hacaloğlu, Ragıp Memişoğlu, *Türk Ocakları Tarihi Açıklamalı Kronoloji 1912-1997* 1. Cilt, s 9.

⁹ Bak. Ek 1.

aralarında toplanarak ‘milliyet fikrine’ dayanan bir cemiyet kurulmasına karar vermişlerdir.¹⁰

Yukarıda belirtilen ön görüşmelerden ve ilgili toplantıdan sonra 20 Haziran 1911 tarihinde Ahmet Ağaoğlu’nun evinde ikinci bir toplantı daha yapılır.¹¹ Bu toplantıya 231 tıbbiyeli öğrenci adına Hüseyin Fikret ve Remzi Osman Beyler ile tıbbiyelilerin davetine uyan Mehmet Emin, Ahmet Ferit, Yusuf Akçura, Mehmet Ali Tevfik, Emin Bülent, Fuat Sabit ve Ahmet Ağaoğlu katılmıştır. Toplantıya İttihat ve Terakki Cemiyeti İstanbul Milletvekili Ahmet Nesimi Bey başkanlık etmiştir. Toplantıda Fuat Sabitin teklifi üzerine kurulacak cemiyete Türk Ocağı ismi verildi. Yine bu toplantıda ocağın ilk nizamnamelerinin müsveddeleri kaleme alınmış, Mehmet Emin, Ahmet Ferit, Ahmet Ağaoğlu, Dr. Fuat Sabit kurucular olarak belirlenmiş ve geçici idare heyeti olarak da Mehmet Emin reisliğinde, Yusuf Akçura II. Reis, Mehmet Ali Tevfik kâtip, Dr. Fuat Sabit veznedar seçilmiştir. Böylece, aslında Türk Ocakları bu toplantı ile 20 Haziran 1911 tarihinde fiili olarak kurulmuş olmaktadır. Bu tarihten, resmi olarak kurulduğu 25 Mart 1912 tarihine kadar birkaç toplantı daha yapılmış ve nizamname üzerinde durulmuştur.

Türk Ocakları ilk toplantılarını Sultanahmet Akbıyık’ta bulunan Türk Yurdu Dergisi idarehanesinde yapmış daha sonrada Divanyolu caddesinde üç odalı bir binada faaliyete geçmiştir.¹² Bu dönemde, gerek ocak ismindeki Türk kelimesi üzerinde kamuoyundaki olumsuz yorumlar ve gerekse de genel başkan Ahmet Ferit’in *Milli Meşrutiyet Fırkasını* kurmak üzere ocağın başından ayrılmış olması, ocağın daha kuruluş aşamasında bocalamasına ve kapanma tehlikesi geçirmesine sebep olmuştur. Ocaklı gençlerin birçok toplantıdan sonra Hamdullah Suphi’yi denemeye karar vermeleri ve onunda bu teklifi kabul etmesi ile 18 Mart 1913 tarihinde kongre yapılır ve büyük oy çokluğu ile başkan seçilir. Hem Hamdullah Suphi’nin gayreti, teşkilatçılığı ve hem de Balkan Savaşları sonrası ortamın imparatorlukta Türklüğe dönüşü hızlandırması, psikolojik ortamın uygunluğu, Türk Ocaklarını canlandırmış, büyütmüş ve daha aktif olmasını sağlamıştır.

¹⁰ Yusuf Sarıay, *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2008, s 141.

¹¹ Sarıay, age, s 140.

¹² Tuncer ve diğ., age, s 15.

Kurulduğu 1912 yılında Tanin Matbaasında “Türk Ocağının nizamname-i esasi ve dâhilisi” adında tüzüğü bastırılmıştır. İlgili tüzükte ikinci maddede ocağın amacı şöyle ifade edilmektedir¹³; “*Cemiyetin maksadı, akvamı İslamiyenin bir rüknü mühimi olan Türklerin milli terbiye ve ilmi, içtimai, iktisadi seviyelerinin terakki ve ilasıyla Türk ırk ve dilinin kemaline çalışmaktır.*”

Kuruluş tüzüğünün 3. maddesinde ise bu amaca ulaşmak için yapılacak işlerden bahsedilmektedir: “*Cemiyetin maksadını elde etmek için Türk Ocağı adlı kulüpler açarak dersler, konferanslar, müsamereler tertip edecek, kitap ve risaleler neşrecek, mektepler açmaya çalışacaktır. Milli serveti korumak ve çoğaltmak için her türlü meslek ve sanat erbabıyla görüşerek iktisadi ve zirai teşvik ve irşatlarda bulunacak ve bu gibi müesseselerin doğup yaşamasına elinden geldiği kadar yardım edecektir.*”

Türk Ocaklarının amacı 1918 tarihinde yayınlanan ‘Türk Ocakları Esas Nizamnamesi’nde¹⁴ ise şöyle ifade edilmektedir: “*...Türkün maruz olduğu sefaleti gidermek, onu duçar olduğu hastalıklardan kurtararak zinde ve faal bir hale koymak, tufengi omzunda serserilik etmekten çekerek, çitine çubuğuna, destgâhına, katarına, dükkânına, pazarına sevk etmek ve bu faaliyet-i bedeviye ve iktisadiyenin temin edeceği refaha müsteniden onu okutmak, yükseltmek ve çoğaltmak, vatanında teksif ve takviye ile cidal ve rekabete müsait bir seviyeye çıkartmaktır.*”

Diğer taraftan “Ocak, maksadını tahsile çalışırken sırf milli ve içtimai bir vaziyette kalacak, asla siyasetle uğraşmayacak ve hiçbir vakit siyasi fıkralara hadim bulunmayacaktır.” denilmektedir.

Kuruluştan sonra Türk Ocağı İstanbul merkezli olmak üzere faaliyet gösterirken bir yandan da başta İzmir olmak üzere belli başlı şehirlerde şubeler açarak çalışmalarını yaymaya girişir. Şube sayısı 1916’ da 25’e, 1919’da 35’e yükselir.¹⁵

1918 yılında ‘Türk Ocağı Postası Dergisi’nde “Ocaklı Yemini” yayınlanır. Yemin şöyledir: *Bugün ocaklı oluyorum. Ocağımın insaniyet ve ahlaka mugayir olmayan her arzusunu yerine getirmeye çalışacağım. Türk’e iyilik etmek için her türlü fedakârlığı yapacağım. Her zaman ve her yerde kanuna riayet edeceğim ve kanun*

¹³ Tuncer ve diğ., age, s 15.

¹⁴ Tuncer ve diğ., age, s 64.

¹⁵ Mustafa Kafalı, “Türk Ocaklarının Yakın Tarihimizdeki Yeri”, *Türk Yurdu Dergisi*, S 1, Şubat 1987, s 9.

*bekçisi olacağım. Bütün hayatımda şiarım sadelik, vefakârlık ve doğruluk olacaktır. Sözlerimi tutacağımı vadediyorum.*¹⁶

Türk Ocakları kurulduktan sonraki en önemli faaliyetlerinden biri düzenli olarak yürütülen konferanslardır. Meşrutiyetten sonra ülkede tesis etmiş ilk konferansçı cemiyet özelliği kazandığı ifade edilmekte olup Türk Ocakları 1918 kongresine kadar 500'ü aşkın konferans verildiği bilinmektedir.¹⁷ Bu konferansları verenler arasında Ziya Gökalp, Hamdullah Suphi, Yusuf Akçura, Mehmet Emin, Bursalı Mehmet Tahir, Halide Edip, Ağaoğlu Ahmet, Müfide Ferit, Akil Muhtar, Ömer Seyfettin, Necip Asım, Veled Çelebi, Samih Rıfat, Yahya Kemal, Ali Canip, Selim Sırrı, Rıza Tevfik, Hüseyinzade Ali, Celal Esat, Ahmet Hikmet, Mehmet Fuat, Ömer Naci, Celal Sahir, Tevfik Rüştü, İsmail Hakkı, Süleyman Nazif gibi devrin ilim ve fikir adamları ile edebiyatçıları bulunmaktadır. Bu konferanslarda tarih, içtimaiyat, Türk büyükleri, eğitim, dil, edebiyat, siyasi hatıralar, milliyet, kadın, sıhhi meseleler, hukuki ve iktisadi konular, dünyadaki Türk bölgelerinin durumları gibi milli meseleler ele alınmıştır. Bu konferansları cazip hale getirmek için ülkemizde ilk defa olarak aks camı/slayt kullanılmıştır. Bunun içinde değişik Türk eserlerinden oluşan üç bin camlık bir koleksiyon meydana getirilmiştir. Yine Türk Ocaklı bazı aydınlar İstanbul dışında da İzmir, Çanakkale vb. konferanslar vermişlerdir.

Ocakta konferanslar yanında temsiller, Osmanlı devletinin kuruluş günü kutlamaları, Çanakkale savaşına gönüllü katılanlar için uğurlama törenleri, yeni mezun doktorların görev yerlerine gitmeleri için tören düzenleme, Tevfik Fikret'in ölüm yıldönümü anması, bayram kutlamaları, filim gösterimleri gibi birçok etkinlikler yapılmıştır. Yine Ocakta gece dersleri düzenlenmektedir.¹⁸ Okuma-yazma, yabancı dil, banka memurluğu, tüccar kâtipliği ve çeşitli zanaat dallarında kurslar şeklinde eğitim verilmektedir. Burada amaç Türkleri bir meslek sahibi yapmaktır.

Türk Ocağı bu ilk faaliyet döneminde Türkçe ve yabancı dillerden olmak üzere 1.250 kitaptan meydana gelen bir kütüphane kurmuştur.¹⁹ Ocağa, gerek Türkiye'de ve Avrupa'da gerekse de Türk Dünyasının diğer bölgelerinde yayınlanan bazı gazete ve dergilerin devamlı gelmesi sağlanmıştır.

¹⁶ Tuncer ve diğ., s 66.

¹⁷ Sarıay, age, s 163.

¹⁸ Sarıay, age, s 168.

¹⁹ Tuncer ve diğ., s 65.

Ocak, taşradan gelen fakir öğrencilere maddi yardımda bulunmuştur. Her yıl 30-35 genç çeşitli okullara yerleştirilmiş, onlara burs verilmiş, kalacakları yer temin edilmiştir. Bu çerçevede dış Türklerden İstanbul'a öğrenim amacıyla gelen birçok gence de barınma imkânı sağlamıştır. Türk gençlerini mühendisliğe teşvik etmek amacıyla “*Türk Ocağı Mühendislik Birlik Yurdu*” kurmuş, burada öğrencilere okul giriş imtihanlarından önce kurslar vermiştir.²⁰

‘Milli İktisat’ fikri geniş şekilde işlenmeye çalışılmıştır. Türkleri iktisadi hayata çekmek için kooperatif temelleri atılmış, gençlere yerli malı sevgisi aşılanmış, ecnebi ve gayri müslim azınlıkların dükkânlarına karşı boykot kampanyalarına katılmıştır. Türklerin iktisadi bağımsızlığı üzerinde önemle durulmuştur. Ocak binasında *Türk Sanayi Sergisi*²¹ düzenlenmiştir.

Türk Ocakları ayrıca bünyesinde çeşitli derneklerde kurmuş, benzer amaçlı derneklerle işbirliği yapmıştır.²² Ocağa 20 yaşını bitirenler üye olabildiği için daha genç yaştakiler için *Türk Gücü* adlı bir dernek kurulmuştur. Avrupa'daki gençlik kuruluşlarından örnekler verilerek kendilerinin de güçlü, kuvvetli, atik, Türkün maddi/manevi varlığını canlandırıp yaşatacak gençler yetiştirmek istedikleri vurgulanmıştır. Yine ocak bünyesinde *Köycüler Cemiyeti* adlı bir dernek kurulmuştur. Halka doğru hareketini fiilen ortaya koymak amacıyla kurulan bu dernek başta doktorlar olmak üzere milliyetçi aydınların Anadolu içlerine gitmelerini teşvik etmiştir. Dr. Reşit Galip başkanlığında dört kişilik bir doktor gurubu Kütahya Tavşanlı'ya giderek köycülük hareketini fiilen başlatmıştır.²³ Fakat bu hareket, maddi imkânsızlıklar ve milli mücadeleye katılım sebebiyle faaliyetlerine ara vermek zorunda kalmıştır. Türk Ocağı üyeleri arasında yardım ve dayanışma amacıyla oluşturulan *İhtiyat Zabitleri Teavün Cemiyeti* ve *Darülfünun Talebe Cemiyeti* de ocak bünyesinde kurulan derneklerdir.

Faaliyetlerini ve fikirlerini, toplantı ve konferanslarla yürüten ve yayan Türk Ocakları kitap yayınına yeteri kadar yönelemediği görülmektedir. Kitap yayıncılığında başarılı olamayan ocaklar dergi yayınında ise oldukça başarılıdır. *Türk Yurdu Cemiyeti* tarafından çıkarılan *Türk Yurdu Dergisi* ocağın ana yayını haline gelmiştir. Ocak

²⁰ Sarıay, age, s 171.

²¹ Tuncer ve diğ., s 71.

²² Sarıay, s 173.

²³ Ahmet Öztürk, *Doktorlar Köy Yollarında/Türk Ocaklarının Halka Doğru Yönelişi ve Köycüler Cemiyetinin Faaliyetleri*, Kitap Kulübü Yayınları, Kütahya, 2021, s 52.

faaliyet ve fikirlerini yaymada en büyük rolü bu dergi oynamıştır. Türk Yurdu yanında *Halka Doğru*, bunun 52 sayı çıktıktan sonra kapanmasıyla *Türk Sözü* dergisi yayınlanmıştır. Diğer taraftan Konya Türk Ocağı 10 günde bir *Ocak* adlı bir dergi, Giresun Türk Ocağı'nda 15 günde bir *Ana Türk Yurdu* adlı dergileri çıkarmıştır.²⁴

I. Dünya Savaşı sonrasında Türk Ocağı çevresinde bulunan ve orada yetişen sivil-asker aydınlar Anadolu'daki milli mücadelenin içinde yer almışlardır. Ziya Gökalp'in ifadesiyle "bütün Türkçüler hiçbir istisnası olmamak üzere Anadolu mücadelesine iştirak ettiler". İzmir'in işgaliyle İstanbul'da yapılan mitinglerin düzenlenmesinde önemli rol oynadılar. Hamdullah Suphi başta olmak üzere ocak mensupları buralarda etkileyici konuşmalar yaptılar. Müdafai Hukuk Cemiyetleri'nin kuruluşunda rol aldılar. Osmanlı Meclisi Mebusanında, Ocak Reisi Hamdullah Suphi Misakı Milliye destekleyen konuşma yaptı.

İstanbul'un işgaliyle İngilizler, milli direnmenin merkezlerinden gördükleri için ilk olarak işgal ettikleri yerlerden biri de Ocak olmuştur. Şubat 1920'de ocak işgal edildi. Taşındığı yeni yer de 9 Mart 1920 işgal edildi. Yunanlılar İzmir ve Bursa'yı işgal ettiklerinde ocak şubelerini kapattılar. Türk Ocakları bu işgaller dolayısıyla faaliyetlerine son vermek zorunda kaldı. Ocak mensupları başta Hamdullah Suphi olmak üzere Ankara'ya geçerek milli mücadele saflarında yer aldılar.

Cumhuriyetle birlikte Osmanlıcılığın bitmesi, İslamcılığın tahrip olması ile milliyetçilik hâkim ideoloji olmuştur. Bu durum Türk Ocaklarının önünün alabildiğince açılması manasına gelmiştir. Savaştan sonra ilk olarak Ekim 1922'de İzmir ve Bursa şubeleri açılmış, peşi sıra Kasım 1922'de İstanbul ve Aralık 1922'de Ankara şubeleri faaliyete geçmiştir. İstanbul şubesinin 1 Haziran 1923 tarihinde ocak genel merkezi olarak resmi açılışı da yapılır. Şube sayısı 1923 sonunda 60'a, 23 Nisan 1924 genel kongrede 71'e ulaşır.²⁵ Başta Mustafa Kemal olmak üzere yönetim maddi ve manevi büyük destek vermektedir.

Yönetimin yardım ve teşviki ile 1926 yılında şube sayısı 217'ye, üye sayısı 30.000'e ulaşırken özellikle Şeyh Sait İsyanı sonucu yeni şubelerin doğu ve güneydoğuda kurulmasına özel önem verilir. 1927 yılından itibaren ocak sayısındaki

²⁴ İbrahim Karaer, *Türk Ocaklarının 90 Yıllık Yayın Faaliyeti (1912-2002)*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 2002, s 5.

²⁵ İbrahim Karaer, *Türk Ocakları (1912-1931)*, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara 1992, s 18.

artış kısmen yavaşlamış ve 1931 yılındaki kapanma döneminde en son 266 şube sayısı ve 32.000 üye sayısına ulaşılmıştır. Türk Ocakları'nın bu şube ve üye sayısı ile ülkenin etkin kurumlarından biri haline gelmesi, ülkede bulunan elçiliklerin de dikkatini çektiği gibi yabancı basında da yer almıştır. İngiliz ve Amerikan diplomatlar Türk Ocağı hakkında ülkelerine raporlar yazmışlar, Fransız basınında da birçok haber yayınlanmıştır. Hem İngiliz ve Amerikan büyükelçileri hem de ilgili ülkelerin Türkiye'nin değişik şehirlerdeki konsoloslukları Türk Ocakları, faaliyetleri, hükümetle ilişkileri hakkındaki görüş ve değerlendirmelerini yazmışlar ve kendi hükümetlerine göndermişlerdir.²⁶ İlgili raporlar hem Türk Ocakları tarihi açısından hem de Türkiye'nin ilgili dönemi anlama açısından önemlidir.

Türk Ocakları, Osmanlı döneminde olduğu gibi amaçları ve mesai programı doğrultusunda cumhuriyet döneminde de sosyal ve kültürel sahalarda faaliyetlerine devam etmiştir. Bu faaliyetlerde konferanslar, dersler, kurslar, müsamere, müzik, spor, kütüphane ve köycülük gibi çalışmalar önemli bir yer tutar. Bu dönemde konferansların genel merkezle birlikte bütün şubelere yaygınlaştırıldığı görülmektedir. 1923-1924 yıllarından başlayan ve ocakların kapatılmasına kadar devam eden konferanslarda tarih, edebiyat, kültür, iktisat, eğitim, gençlik, sağlık, medeniyet, demokrasi ve inkılâpların halka anlatılması gibi konular ağırlıklıdır. Yusuf Akçura, Ziya Gökalp, Hamdullah Suphi, Yahya Kemal, Dr. Reşit Galip, Ahmet Ağaoğlu, Fuat Köprülü, Sadri Maksudi konferans veren aydınlardandır.

Ocaklarda çeşitli dallarda gece dersleri ve kurslar düzenlenmiştir. Fransızca, Almanca, İngilizce gibi dil kursları, daktilo, muhasebe, ticaret, biçki, dikiş, okum yazma gibi konularda dersler verilmiştir. Durumu iyi olan ocaklar kendilerine bağlı okullar açmışlardır. Müsamere, temsil, konser ve sinema etkinlikleri cumhuriyet döneminde de daha da artarak Anadolu'ya yayılmıştır. Bedenen güçlü bir millet yaratmak için spor faaliyetlerine özel önem verilmiş, 44 ocak şubesinde spor teşkilatı kurulmuştur. Köycülük fikri önemli bir yer tutmuştur. Yeni rejimi ve inkılâpları anlatmak ve köylere sağlık hizmeti götürmek en temel faaliyetlerden olmuştur.²⁷ Milli iktisat anlayışı çerçevesinde şirket kurma teşvikleri yapılmış, mahalli üretime uygun kurslar açılmış, sergiler düzenlenmiş, yerli malı kullanma kampanyaları düzenlenmiştir.

²⁶ Safa Furkan Karacakaya, *Cumhuriyet Döneminde Türk Ocakları ve Halkevlerine Geçiş*, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2023, s 85.

²⁷ Sarıay, age, s 348.

Türk kültürünün araştırılması, ortaya çıkarılması, ülkede hâkim kılınması için çalışmalar yapılmıştır. Halk bilimi derlemeleri yapmak, yazı dilinin sadeleşmesine çalışmak, Türk kültür eserlerini gençliğe tanıtmak, milli sahne eserlerinin yazılmasını teşvik etmek, Türk Tarihi Tetkik Heyetinin kurulması vb. gibi faaliyetler ilgili amaca yönelik çalışmalardandır. Türk Tarihi Tetkik Heyeti daha sonra kurulan Türk Tarih Kurumunun temelini oluşturması bakımında ayrıca önemli olmuştur.

Bu dönemde *Türk Yurdu Dergisi* ocağın en önemli yayını olmuştur. 1 Nisan ve 15 Mayıs 1923 tarihlerinde 15 günlük iki sayı olarak yayınlandıktan sonra 1 Ekim 1924 tarihinden itibaren aylık ve sürekli olarak tekrar yayınlanmaya başlanmıştır. Adana, Sivas, Sinop, İzmir şubeleri kısa da olsa gazete ve dergi olarak süreli yayınlar çıkarmışlardır. Kitap olarak da on beş yayın yapılmıştır.²⁸

Cumhuriyet döneminde Türk Ocakları Atatürk'ün özel ilgisine mazhar olmuştur. “Benim Yaratılışında Fevkalade Olan Bir Şey Varsa, Türk Olarak Dünyaya Gelmemdir”, “Ne Mutlu Türküm Diyene”, “ Fikirlerimin Babası Ziya Gökalp'tir” vb. nice sözü ile milliyetçi yönünü açıkça ifade eden Atatürk, ocakları maddi ve manevi olarak desteklemiştir.²⁹ Çıktığı yurt içi gezilerinde özellikle Türk Ocaklarını ziyaret etmiş, devlet ve millet açısından birçok önemli konuşmayı buralarda yapmış, ocakların şeref defterlerine onurlandırıcı yazılar yazmıştır.³⁰

Türk Ocakları 10 Nisan 1931 tarihinde kapatılmıştır. Aslında bu kapatma ilgili tarihte yapılan olağanüstü kongre ile kendini feshederek Cumhuriyet Halk Fırkasına katılma kararı alma şeklinde olmuş ve bütün mal varlığını ilgili fırkaya devretmiştir. Görünürde gönüllü kapatılma şeklinde görülse de devrin siyasi anlayış ve kararının sonucu kapatılmış olduğu genel kabuldür. Kapatılma sonrası başkan Hamdullah Suphi Tanrıöver'de Romanya Bükreş elçiliğine³¹ atanmış ve bir manada ülkeden uzaklaştırılmıştır.

Türk Ocakları kapatıldıktan sonra yerine halkevleri kurulmuştur. Birçok Türk Ocaklı'nın Halkevlerinde görev aldığı görülmektedir. Türk Ocakları yayını olan Türk Yurdu yazarları da Halkevi Dergisi ‘Ülkü’de yazmaya devam etmişlerdir. Hatta Türk

²⁸ Karaer, *Türk Ocaklarının 90 Yıllık Yayın Faaliyeti (1912-2002)*, s 7/8/9.

²⁹ Nermin Kılıç, *Türk Ocakları ve Atatürk*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayını, Ankara Mart 2012, s 68.

³⁰ Eren Akçiçek, Mehmet Karayaman, *Atatürk'ün Türk Ocaklarını Ziyaretleri ve Yaptığı Konuşmalar*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları, Ankara Şubat 2008, s 51.

³¹ Sarıay, s 365.

Ocaklarına yapılan eleştiri konularının Halkevlerin’de de problem olarak devam ettiği anlaşılmaktadır. Yaşanan ekonomik sıkıntılar, bazı halkevlerinin pasif kalarak yeterince çalışmaması, temsiller için halktan fazla para alınması, köylere ve köylülere yeterince ulaşamaması vb.³²

15 Mart 1949 tarihinde Hamdullah Suphi Tanrıöver İstanbul’da basın toplantısı düzenleyerek Türk Ocaklarının 18 yıl aradan sonra 10 Mayıs 1949 tarihinde tekrar açılacağını duyurmuştur. İlgili tarihte İstanbul valisi ve belediye başkanına verilen dilekçede 10 Mayıs 1949 tarihinden itibaren Türk Ocağının faaliyete geçeceği belirtilmektedir. 70 maddeden oluşan Ocak tüzüğü dilekçe ekinde yer almakta ve kurucular olarak Hamdullah Suphi Tanrıöver, Dr. Ferit Cansever, Burhanettin Develioğlu, Ahmet Mazhar Akifoğlu, Dr. Fethi Erden, Ragıp Nurettin Ege, Tevfik Noyan, Cevat Mustafa Emecan ve Cemil Behçet Sonsuz’un isimleri görülmektedir.³³ 7 Ağustos 1949 tarihinde de ilk umumi heyet toplantısı yapılarak yukarıdaki isimlere ek olarak Galip Güneri ve Bahadır Dülger’den oluşan merkez heyet oluşturulmuştur. 8 Ocak 1951 tarihinde Türk Ocakları Ankara Şubesi kurulur. 15 Mayıs 1954 tarihli bakanlar kurulu kararıyla Türk Ocakları kamu yararına çalışır dernek kapsamına alınır.

Türk Ocağı, bu ikinci kuruluşunun ilk yıllarında gözle görünür etkinlikler gösterememiştir. Hatta çalışmaları uzun süre İstanbul, Tekirdağ ve Karadeniz Ereğlisi’nden ibaret şubelerle sınırlı ve oldukça sönük kaldığı anlaşılmaktadır. Çünkü Ocağın yeniden kurulduğu o sıralarda milliyetçi gençler, yurdun her yerinde kurdukları kendi derneklerini başarıya ulaştırmak için çalışıyorlardı. 1954 yılından başlayarak gençlerin desteği ile başarılı çalışmalar yapmağa başlayan Ocak, 1958 yılında Genel Merkez’inin Ankara’ya nakledilmesi ile daha etkili çalışmalara yöneldi. Genel Merkezde kurulan Gençlik Kolu ile Sanat ve Edebiyat Kolu, Türk Ocağı çalışmalarını Ankara dışına taşıdılar. Fakat bu etkinlikler 27 Mayıs 1960 Askeri darbesi ile sarsıntıya uğradı. Tarihi genel merkez binasının kullanım hakkı iptal edildi ve boşalt emri verildi.³⁴ Ancak bu uzun sürmedi ve Ocak çalışmaları gelişerek sürdürüldü. 1968’de başlayıp 1980’e kadar gençler arasında yaşanan sağ-sol çatışmalarından Türk Ocağı da nasibini aldı. 1970 yılı Kasım ayı sonunda, intifa hakkı ile kullandığı yapı Ocağın elinden alındı.

³² Safa, age., s 164/165/176.

³³ Tuncer ve diğ., *Türk Ocakları Tarihi Açıklamalı Kronoloji 1912-1997 2. Cilt*, s 7.

³⁴ Aytekin Ersal, *Türk Ocakları ve Siyaset (1960’dan Günümüze)*, Berikan Yayınevi, Ankara 2004, s 82.

Çalışmalarına ara vermek istemeyen Ocak sosyal etkinlikler için hiç de uygun olmayan ve kira ile tutulmuş apartman dairelerine sığınmak zorunda kaldı.³⁵

12 Mart 1971 askeri muhtırası ile derneklerin faaliyetlerinin bir süre askıya alınması, Türk Ocaklarının tarihi binalarından çıkarılması ve nihayet 1980 askeri ihtilaline kadar sürecektir anarşi dönemi dolayısıyla faaliyet yapılamamıştır. Sadece kanuni formaliteleri yerine getirilmesi, hukuki varlığını devam ettirebilmesi adına 5 Kasım 1975 tarihinde olağanüstü kurultay yapılabilmektedir. 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle zorunlu olarak ara verilen dernek faaliyetleri 1983 yılında çıkarılan dernekler kanunu ile tekrar başlamış, Türk Ocakları da 15 Nisan 1984 tarihinde olağan kurultay yaparak varlığının devamını sağlamıştır. 6 Mart 1986 tarihinde ise bütün kanuni formaliteleri tamamlayarak faaliyete başlar. Böylece bu tarihten günümüze kadar kesintisiz devam eden yeni ve son dönem başlamış olur. 23 Nisan 1986 Ankara Şubesi ve 15 Haziran 1986 İstanbul Şubesi kuruluş izni verilerek şubeleşmeye yönelinmiştir.³⁶

“Türk Yurdu” günümüzde “Türk Ocakları Genel Merkezi” tarafından çıkarılan aylık dergidir. “*Türklerin Faydasına Çalışır*” logosu ile ilk sayısı 30 Kasım 1911 tarihinde yayımlanmıştır. Bu tarihten günümüze kadar değişik kesintilerle de olsa yayınlanmış ve Şubat 1987 tarihinden itibaren de kesintisiz olarak yayını sürdürmektedir. 2023 yılı itibariyle 112 yıllık bir dergidir. Aslında dergi ilk sayısını yayınladığında daha Türk Ocakları resmen kurulmamış olup kuruluş hazırlıkları devam etmekteydi. 31 Ağustos 1911 tarihinde kurulan “*Türk Yurdu Cemiyeti*”nin yayın organı halindeydi. Türk Yurdu Cemiyeti Türk Ocaklarının kuruluş döneminde ortaya çıktığı için cemiyet olarak fazla bir varlık gösterememiş, kurucuları Türk Ocakları içinde yer almıştır. Ancak bu cemiyetin en büyük hizmeti daha sonra Türk Ocaklarının yayın organı haline gelecek olan Türk Yurdu Dergisini çıkarmış olmasıdır. Bu dergi Türk milliyetçiliği fikrinin oluşturulması, sistemleştirilmesi ve yaygınlık kazanmasında çok önemli bir rol oynayacaktır ve nesiller üzerinde mektep olma özelliği gösterecekti.³⁷

Türk basın hayatının kesintilerle de olsa yaşayan en eski süreli yayını olan Türk Yurdu dergisini şimdiye kadar yedi seri olarak incelemek mümkündür. 1. Seri olarak 1911-1918 yılları arasında çıkan dönemidir. 2. Seri 1924 yılından kapatıldığı 1931

³⁵ Türk Ocakları Genel Merkezi, ‘Türk Ocaklarının Kısa Tarihçesi’, <https://www.turkocaklari.org.tr/turk-ocagi-tarihi/6/turk-ocaklarinin-kisa-tarihcesi> [Erişim Tarihi 03.05.2023]

³⁶Tuncer ve diğ., 2. Cilt, s 219, 223.

³⁷*Türk Ocakları Yüzyıllığı*, Hazırlayan Yücel Hacaloğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara Temmuz 2000, s 46.

yılana kadar olan sayılardır. 3. Seri 1942-1943 yıllarını kapsamaktadır. 4. Seri 1954-1957 arasındır. 5. Seri 1959-1961 sayılarıdır. 6. Seri 1970 yılında çıkan 4 sayıdır. 7. Seri Şubat 1987 yılında çıkan ve halen devam eden son seridir.³⁸ Bu 7. seri aynı zamanda en uzun süreli dönem olmuştur. Bu belirtilen devrelerde çıkan dergi 3. Seri olan 1942-1943 dönemi hariç Türk Ocaklarının yayın organı konumundadır. Adı geçen 3. Seri döneminde Türk Ocakları açık olmadığı halde Türk Yurdu Dergisi, Türk Ocakları Umumi Kâtipliğini Yapan Dr. Hasan Ferit Cansever Tarafından yayınlanmıştır. Ama bu dönemde yayınlanan dergiler sadece kendi içinde numaralanmış, diğerlerinin sıra numaraları ise 2. Seriden sonra 4. Seriden devam etmiştir.

Türk Yurdu Dergisi; ferdi, sınıf, zümrelerin değil milli davaların takipçisi iddiasındadır. Şahsi kalem kavgalarından uzak, milli birlik ve beraberlik ülküsünde, birleştirici, kaynaştırıcı bir yolun takipçiliği peşinde olduğunu ifade etmektedir. Aynı zamanda dergi nesiller üzerinde mektep olma özelliği göstermiştir.³⁹

Türk Ocakları merkez heyetinin 12 Mart 1987 tarihinde aldığı bir kararla her yıl kuruluş tarihi olan 25 Martta olmak üzere ‘Türk Ocakları Armağanları’nın verilmesi kararlaştırılmıştır.⁴⁰ Dört dalda verilecek armağanlar Türk Ocaklarının geçmişinde büyük hizmetleri bulunan dört büyüğü adına tahsis edilmiştir.

1. Ziya Gökalp Adına “ Türk Ocağı İlim Teşvik Armağanı”.
2. Hamdullah Suphi Tanrıöver Adına “Türk Ocağı Kültür Armağanı”
3. Dr. Hasan Ferit Cansever Adına” Türk Ocağı Hizmet Armağanı”
4. Prof. Dr. Osman Turan Adına “Türk Ocağı Türklük Araştırmaları Armağanı”

İlk armağanlar “Türk Ocağı 1986 Armağanları” adıyla 28 Mart 1987 tarihinde düzenlenen törenle verilmiştir. İlgili törende Ziya Gökalp “Türk Ocağı İlim Teşvik Armağanı” Doç. Dr. Bahaettin Yediyıldız’a, Hamdullah Suphi Tanrıöver “Türk Ocağı Kültür Armağanı” Ayvaz Gökdemir’e, Dr. Hasan Ferit Cansever “Türk Ocağı Hizmet Armağanı” Galip Erdem’e, Prof. Dr. Osman Turan “Türk Ocağı Türklük Araştırmaları Armağanı” Dr. Baymirza Hayıt’a verilmiştir. Yine bu törende Türk Ocaklarının

³⁸Hüseyin Tuncer, “Türk Yurdu 7. Defa Çıkarken”, *Türk Yurdu Dergisi*, Sayı 1(347), Şubat 1987, s 46. 1987.

³⁹Hüseyin Tuncer, *Doksanıncı Yılında Türk Yurdu (1911-2001) Bibliyografyası*, Türk Yurdu Yayınları 74, Ankara 2002, s xı.

⁴⁰ *Türk Ocaklarını Tanıyalım*, Türk Yurdu Yayınları Nu: 19, Ankara Mart 1995, s 21.

kuruluşunun 75. Yılı olması sebebiyle “75. Yıl Şeref Armağanı” Kıbrıs Türklüğü için yaptığı mücadelelerden dolayı KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş’a verilmiştir.

1994 yılından itibaren bu ödüllere Nihal Atsız “Türk Ocakları Türk Dünyasına Hizmet Armağanı” eklenmiştir.⁴¹ 2010 yılından itibaren ise yedi dalda ödül vermeye başlanmıştır.⁴² İlerleyen yıllarda armağan sayıları artarak on dalda ödül verilmiştir. En son 2022 yılında ‘Türk Ocakları 110. Yıl Armağanları’ adıyla verilen armağan kategorileri aşağıda gösterilmiştir.⁴³

1. Galip Erdem, Türk Ocakları: Şeref Armağanı.
2. Hamdullah Suphi Tanrıöver, Türk Ocakları: Kültür Armağanı.
3. Prof. Dr. Osman Turan, Türk Ocakları: Türklük Araştırmaları Armağanı
4. Hüseyin Nihal Atsız, Türk Ocakları: Türk Dünyasına Hizmet Armağanı.
5. Ziya Gökalp, Türk Ocakları: İlim Teşvik Armağanı.
6. Dr. Hasan Ferit Cansever, Türk Ocakları: Sanat Armağanı.
7. Ayvaz Gökdemir, Türk Ocakları: Edebiyat Armağanı.
8. Nevzat Kösoğlu, Türk Ocakları: Düşünce Hayatına Hizmet Armağanı.
9. İsmail Gaspıralı, Türk Ocakları: Dilde Fikirde İşte Birlik Armağanı.
10. Yusuf Akçura, Türk Ocakları: Basın Yayın Armağanı.

2012 yılı Türk Ocaklarının kuruluşunun 100. Yıl dönümüdür. Ocak artık asırlık bir kuruluştur. Bu durum sivil bir kuruluş olması dolayısıyla daha bir önem kazanmaktadır. Çünkü *Türklerin devlet ve onun resmi bir kuruluşunun dışında çok nadir olarak bir sivil toplum kuruluşunu yaşatabildiği ve bu nadir kuruluşlardan birinin de Türk Yurdu Dergisi ve Türk Ocakları Derneği olduğu*⁴⁴ gerçeğidir. Yüzüncü yıl kutlamaları için 2011 yılında Bolu Gerede’de bütün şubelerin katılımı ile 100. Yıl hazırlık toplantısı yapılmış, yıl boyunca yapılacak kutlamalar, etkinlikler tartışılmıştır. İçinde ‘Sonuç Bildirisi’nin de yer aldığı toplantı kitabı yayınlanmıştır.⁴⁵ 2011-2012

⁴¹ Bu ödül ilk olarak vermeye başlandığı 1994 yılında, günümüzde artık Türk Devletinin ve Türk Milletinin en büyük tehditlerinden sayılan Fetö terör örgütünün lideri olan Fetullah Gülen’e verilmiş olması ironik bir durum olarak tarihteki yerini almıştır. Yine 1997 yılında da Hamdullah Suphi Tanrıöver/ Türk Ocakları Kültür Armağanı’nın ilgili terör örgütü liderine verilmiş olması, o zamanlar hemen bütün sağ kesimin ilgili yapıya sıcak bakmasına bağlanabilirse de tehlikeyi öngörememesi bir kusur olarak değerlendirilebilir. Bak. *Türk Ocakları Tüzüğü*, Türk Yurdu Yayınları 67, Ankara, Eylül 2000, s 29.

⁴² “Türk Ocaklarından Haberler”, *Türk Yurdu Dergisi*, 368. Sayı, Nisan 2018, s 107.

⁴³ “Genel Merkezden Haberler”, *Türk Yurdu Dergisi*, 416. Sayı, Nisan 2022, s 71.

⁴⁴ “Türk Ocaklarından Haberler”, *Türk Yurdu Dergisi*, 293. Sayı, Ocak 2012, s 59.

⁴⁵ *Türk Ocakları Genel Merkezi 100. Yıl Hazırlık Çalışmaları Gerede Toplantısı (3-5 Haziran 2011)*, Yayına Hazırlayan Dr. Bülent Aksoy, Türk Ocakları Genel Merkezi, Tarihsiz, 83 s.

yıllarında Türk Ocakları bölge toplantıları *100. Yıl Toplantıları* olarak yapılmıştır. Türk Yurdu Dergisi ise yüzüncü yılını 2011 kutladığından ilgili yılın, toplam 12 sayı olmak üzere bütün sayıları 250-300 sayfa hacminde birer anıt sayı olarak çıkmıştır.

2012 yılında 100. Yılı kutlayan Türk Ocakları için bu kapsamda bir “*Türk Ocağı 100. Yıl Marşı*” bestelenmiştir. Sözlerini Türk Ocakları Sanat ve Edebiyat Kurulu Başkanı, Yazar Osman Oktay’ın yazdığı marş, Sanatçı Suat Yıldırım tarafından “*Mahur Makamında*” bestelendi. Türk Ocakları Marşının sözleri şöyledir;⁴⁶

Yürüyelim birlikte, ilim-irfan yolunda
Yaşasın Türkün adı dünyanın her yanında.
Bu bir sevda gibidir, cananında canında
Türklüğün gözbebeği, Türk Ocağı adımız.

Balkanlara set olduk, Çanakkale geçilmez
Söz konusu vatansa görev nedir seçilmez
Bütün dünya bir olsa, Türk’e kefen biçilmez;
Türklüğün gözbebeği, Türk Ocağı adımız

Yüz yıl oldu sönmedi; tütüyor ocağımız,
Türklüğün gözbebeği, Türk Ocağı adımız.
Sonsuza kadar yine, tütecek ocağımız;
Türklüğün gözbebeği, Türk Ocağı adımız.

Türk Ocakları 109. kuruluş yıl dönümünü ise 25 Mart 2021 tarihinde bir roman yayınıyla kutlamıştır. Kendisi de bir ocaklı olan romancı Metin Savaş’tan Türk Ocaklarının romanını yazması istenmiş, o da yaklaşık üç yıllık bir çabadan sonra ocak ismine uygun düşen “Kıvılcım”⁴⁷ adlı romanı yazmıştır. Yazar, yüz yılı aşan bir tarihe sahip ocağın tek bir romanda anlatılamayacağından hareketle 190 askeri tıbbiyelinin çevresinde ocağın kuruluş yıllarını anlattığını ifade etmiştir.⁴⁸

⁴⁶ “Türk Ocaklarından Haberler /Türk Ocağı 100. Yıl Marşı”, *Türk Yurdu Dergisi*, 272. S, Nisan 2010, s 91.

⁴⁷ Metin Savaş, *Kıvılcım*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2021.

⁴⁸ Ömer Cihat Kaya, Kırım Haber Ajansı, “Türk Ocaklarının Kuruluşunun Yazıldığı Roman: Kıvılcım/Metin Savaşla Röportaj”. <https://www.gha.com.tr/haber-arsivi/turk-ocaklarinin-kurulusunun-yazildigi-roman-kivilcim-312917> [Erişim tarihi: 12.09.2023]

Türk Ocaklarının tekrar faaliyete geçtiği 1949 yılından sonra ve özellikle 1984 dönemi sonrasında önemli ve sürekli bir gündem maddesi vardır: ‘Tarihi Binası’ni geri almak. Devletten tek bir kuruş alınmadan, ocaklıların bağışlarıyla ve diğer bağışçıların desteğiyle 1927 yılında bitirilen *Türk Ocakları Tarihi Binası*⁴⁹, 1931 tarihinde Ocakların feshiyle Cumhuriyet Halk Fırkası’na intikal etmiş olup günümüzde *Devlet Resim ve Heykel Müzesi* olarak kullanılmaktadır. Bina, kendisi de Türk Ocaklı olan Yüksek Mimar Arif Hikmet Koyunoğlu’nun eseridir. 1949 sonrası dönemlerde kullanım hakkını elde etmiş ama bu haklarda askeri ihtilal ve muhtıra dönemlerinde geri alınmıştır. 1960’larda Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, Başbakan İsmet İnönü katında olmak üzere girişimlerde bulunulduğu anlaşılmaktadır.⁵⁰ 1990’lardan itibaren geri almak için TBMM’de, Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı seviyesinde birçok girişimlerde bulunulmuşsa da henüz bir netice alınamamıştır. Ama bu konu sürekli gündemdedir. Bununla ilgili kitapçık çıkarılmış,⁵¹ bir dönem ocak yazışmalarında bina resmi kullanılmış, Türk Yurdu Dergisinde sürekli yazılar yazılmış ve dergi kapağında kullanılmıştır. Konu kurultaylarda da sürekli dile getirilmekte ve gündemde tutulmaya devam edilmektedir.

Diğer taraftan Türk Ocakları Derneği “*Kamu Yararına Çalışır Dernek*” statüsündedir. Bu hükmü tarihinde iki defa almıştır. İlk olarak 2 Aralık 1924 tarihli Bakanlar Kurulunda alınan kararla bu statüyü kazanmıştır. 1931’deki kapanmadan sonra 1949 yılında tekrar açılarak faaliyete başlamasıyla da 15 Mayıs 1954 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile yeniden kamu yararına çalışır dernek hükmünü kazanmış olup bu statü ile halen çalışmalarını yürütmektedir.⁵²

⁴⁹ *Türk Ocakları Tarihi Binasını Geri İstiyor*, Türk Yurdu Yayınları 32, Ankara, Mayıs 1996, s 4.

⁵⁰ *Türk Ocakları Umumi Kâtibi Dr. Fethi Erden’in Ocak Hatıraları*, Haz. Celil Bozkurt, Altınordu Yayınları, Ankara Şubat 2019, s 65-67.

⁵¹ *Türk Ocakları Tarihi Binasını Geri İstiyor*, Türk Yurdu Yayınları, Mayıs 1996 Ankara, 16 s.

⁵² Türk Ocakları Genel Merkezi, ‘Kamu Yararına Çalışır Dernek Kararı’, <https://www.turkocaklari.org.tr/icerik/10/kamu-yararına-calisir-dernek-karari> [Erişim Tarihi 22.07.2023]

I. BÖLÜM

İSTANBUL TÜRK OCAĞI'NIN YENİDEN KURULUŞU VE FAALİYETLERİ (1986-2023)

12 Eylül 1980 askeri darbesi ile diğer bütün dernekler gibi Türk Ocakları da faaliyetlerini askıya almak zorunda kalmıştı. 1983 yılında çıkarılan yeni dernekler kanunu ile faaliyet imkânı doğunca açılış izni için gerekli başvurular yapıldı. Bu süreçte 15 Nisan 1984 tarihinde Olağan Kurultay yapılarak Prof. Dr. Orhan Düzgüneş başkanlığında Prof. Dr. Haluk Karamağralı, Galip Erdem, Nevzat Kösoğlu, Alaaddin Korkmaz, Cezmi Bayram, Erdal Sargutan, Ruhi Özbilgiç, Sadık Tokuçoğlu'ndan oluşan "Merkez Heyeti" oluşturulmuştur.⁵³ Yine bu kurultayda Merkez heyetiyle birlikte "Denetleme Kurulu" ve büyük çoğunluğu üniversite çevrelerinden olmak üzere "Hars Heyeti" teşekkül edilmiştir. Böylece Türk Ocakları hukuki varlığını tescillemiş oldu. Merkez heyetin oluşmasıyla birlikte ilerleyen zamanlarda diğer illerde şube açılışlarına yetki verilmeye başlandı. Şube açılacak yerin *il merkezi olması* ve *üniversiteye sahip olması* ölçütü benimsendi.

1.1. İstanbul Türk Ocağı Şubesinin Yeniden Açılışı

Türk Ocaklarının 15 Nisan 1984 yılında resmen faaliyete geçmesiyle 23 Nisan 1986 tarihinde ilk olarak Ankara şubesinin kuruluş izni verilmiştir. İkinci olarak ise 15 Haziran 1986 tarihinde 'İstanbul Türk Ocakları'na açılış izni verildi. Bu sırada Türk Ocakları genel merkezi *hars heyeti* üyesi olan Cezmi Bayram İstanbul şubesini kurmak için yetkilendirildi. Çalışmalara hemen başladı. İstanbul'daki her üniversiteden bir hocayı yönetime alma düşüncesiyle İstanbul Teknik Üniversitesinden Doç. Dr. Ferruh Müftüoğlu, Mimar Sinan Üniversitesinden Doç. Dr. Sadettin Ökten, İstanbul Üniversitesinden Doç. Dr. Mustafa Erkal, Marmara Üniversitesinden Dr. Metin Akar belirlendi. Ötüken Yayınevi müdürü ve aynı zamanda editörü Erol Kılınç ile iş adamı ve sonradan devlet bakanı olan Ali Doğan ekibe dâhil oldu. İstanbul şubesini kurmak üzere Türk Ocakları genel merkezi 23.06.1986 tarih ve 6 numaralı kararı ile Dr. Cezmi Bayram, Doç. Dr. Mustafa Erkal, Doç. Dr. Ferruh Müftüoğlu, Doç. Dr. Sadettin Ökten, Ali Doğan, Erol Kılınç ve Dr. Metin Akar'dan oluşan heyete yetki verdi.⁵⁴

⁵³Tuncer ve diğ., 2. Cilt, s 219.

⁵⁴ age., s 224.

Yetkinin alınmasıyla ocağa uygun yer arayışlarına başlandı. Özellikle vakıflara ait tarihi yerler düşünüldü. “*Vakıfların İstanbul’da değişik yerleri vardı. Bize üç yer söylendi. Biri şu an Birlik Vakfının kullandığı yerd. Orada vaktiyle “Milliyetçi Öğretmenler Derneği” vb. dernekler faaliyette bulunmuştu. Oraya o zamanlar Aydınlar Ocağının da talip olduğunu öğrendiğimizden uygun görmedik. İkinci yer olarak şu an İstanbul Türk Ocağının kullandığı yer önerildi. Buraya bakmak için gittiğimizde girişin hemen karşısında Ziya Gökalp’in mezarının olması bizi hemen cezbedi. Ziya Gökalp’in mezarı ve üç Osmanlı padişahının türbesinin burada olması karar vermemizde etkili oldu. Ziya Gökalp malum Türk milliyetçiliği ve Türk Ocakları tarihinde önemli bir kişiliktir. Üç padişah da son dönemim önemli padişahları. II. Mahmut Osmanlı yenileşmesinin mimarı, Abdülaziz şehit padişah, II. Abdülhamit son dönemin en önemli ve dirayetli padişahıdır. Tabi o zaman burası mezbelelik bir yerd. Her tarafta otlar bitmiş, ağaçlar mezarları parçalamış bir haldeydi. Yeri teslim aldıktan sonra hemen hızlı bir şekilde işe giriştik. Vakıflara iş yapan müteahhitlere kaba temizliğini yaptırdık. Doğrama işlerini biz hallettik. Şimdiki sosyal mekânın olduğu yerden 500 kamyon çöp çıktı. Bu işlere anıtlar kuruluna bildirmeden başlamış olduk. Bize de kimse bir şey demedi. Hâlbuki vakıf eseri olduğu için bu onarım işlerinin bir yolu yöntemi varmış. Bizde biraz cahil cesareti diyelim hemen yapalım istedik. Tabi o zamanlar bu işler şimdiki kadar gelişmiş değildi. İstanbul’daki ilgili bürokrasisinin çoğu arkadaşımız olduğu için işler hızlı ilerledi. Herkesi koşturduğumuz için işler çabuk bitti. Binaya yerleştik.”⁵⁵*

İlgili heyet ilk toplantısını 14.10.1986 tarihinde yaparak şube reisliğine Dr. Cezmi Bayram’ı, kâtipliğe Erol Kılınç’ı ve muhasip üyeliğe de Ali Doğan’ı ittifakla seçerek görevine başlamış oldu.⁵⁶ Yine bu toplantı tarihinde İstanbul sekizinci noterliğine tasdik ettirilen 79 sayfalık ilk karar defteri de kullanılmaya başlandı.

Böylece İstanbul Türk Ocağı faaliyetlerine başlamış oldu. Ocağın, müştemilatının da bulunduğu II. Mahmut Türbesi ise kapalı idi. İstanbul Türk Ocağına 18.01.1987 tarihinde üye olan Namık Kemal Zeybek⁵⁷ 1989 yılı Mart ayında Anavatan Partisi Hükümeti’nde Kültür Bakanı oldu. Cezmi Bayram, Zeybek’i 1963 tarihinden beri tanımaktadır. O tarihlerde Üniversiteler Kültür Kulübünde abi konumundaki

⁵⁵ Cezmi Bayram ile 15.07.2022 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

⁵⁶ Şube 1 Numaralı Karar Defteri, 1986, s 1.

⁵⁷ 18 Ocak 1987 Tarihli Yönetim Kurulu Toplantı Kararı, 1 Numaralı Karar Defteri, s 8.

büyüklerindendir. “Üyemiz olan Namık Kemal Zeybek Kültür Bakanı olunca; -Cezmi, “Ocak için ne istersin, ne yapalım?” dedi. Yandaki türbe kapalı, açalım abi dedim. Talimat verdi. Türbe açıldı. Tabi yıllardır kapalı olduğu için onarım gerekiyordu. Önce onarımı yapıldı. Türbe işine çok isabetli bir zamanda girildiği anlaşıldı. Çünkü türbe tavanındaki muhteşem avizenin bağlantı noktası çürümüş, kopmak üzere imiş, müdahale edildi.”⁵⁸

İstanbul Türk Ocağının açılması II. Mahmut Türbesinin açılmasına vesile olduğu anlaşılmaktadır. Bilindiği üzere türbelerin açılmasına, 1950 seçimlerinden önce izin verilmişti. Bazıları hemen açılacak türbeler iken II. Mahmut gibi bazı türbelerde hazır oldukça açılacak türbeler hükmündedir. 1950 yılından 1989’a kadar 39 yılda çeşitli hükümetler görev yapmıştır. Cezmi Bayram, İstanbul Türk Ocağının bulunduğu türbedar binasının bir dönem Eminönü Müftülüğü olarak da kullanıldığını, buna rağmen hiçbir hükümetin burayı hazırlayıp açmak imkânını bulamadığını vurgulamaktadır. Bu imkânı kendi üyelerinin kültür bakanı olmasıyla yakaladıklarını ve türbenin gerekli onarımdan sonra açılmasına vesile olduklarını ifade etmiştir.

Diğer taraftan beş yüz kamyon çöp çıkan yerde 2 Mart 1990 tarihli yönetim kurulu kararıyla çay ocağı yapılmasına karar verildi.⁵⁹ Daha sonraları “Dernek Lokali” ve “Türk Ocakları Kültür Merkezi İktisadi İşletmesi” olan adı geçen yerde Şubat 2014 yılında yangın çıktı. Kullanılamaz hale geldi. Anıtlar kurulundan gerekli izinler alınarak yeniden inşa edildi ve 2014 yılı Eylül ayında yeniden faaliyete başladı. Belediyeden gerekli ruhsatların alınması, Vakıflardan işletme olarak kullanma izninin alınması ile mekân tamamen meşru zeminde hizmet verir hale gelmiş oldu.⁶⁰ Burası günümüzde de genele açık çay bahçesi olarak hizmet vermeye devam etmektedir. “Çay bahçesi sadece üyelerimizin geldiği bir yer olmayıp; aydınların, entelektüellerin, kamuda ve özel sektörde çalışan yüksek seviyeli bürokratların, üniversite ve lise öğrencilerinin, halkın ve turistlerin rağbet ettiği, kitap okuduğu, dinlendiği, arkadaşlarıyla buluştuğu bir mekân haline gelmiştir.”⁶¹

Ocağın faaliyete geçmesinden sonra ilerleyen zamanda ocağın bulunduğu türbe alanında, adı Türk Ocaklarıyla özdeşleşen ve en uzun süre genel başkanlık yapan

⁵⁸ Cezmi Bayram ile 15.07.2022 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

⁵⁹ 2 Numaralı Karar Defteri, s 4.

⁶⁰ Türk Ocakları 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara, Nisan 2016, s 325.

⁶¹ Türk Ocakları 37. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara, Nisan 2008, s 317.

Hamdullah Suphi Tanrıöver'in babasının ve dedesinin de mezarının olduğunu öğrenmeleri anlamlı ve hoş bir tesadüf olmuştur.

Yer işi halledildikten sonra ilk Cuma sohbetini yaparak faaliyetlerine başlayan İstanbul Türk Ocakları, tanıtım ve kuruluşunu Kasım 1986'da Taksim Atatürk Kültür Merkezi'nde geniş katılımlı bir törenle ve Prof. Dr. Nevzat Atlığ'ın vermiş olduğu Türk Müziği Konseri ile gerçekleştirmiş oldu.

İstanbul Türk Ocağı 1986 yılından günümüze kadar II. Mahmut Türbesinin 'Türbedar Binasını' dernek binası olarak kullanmaktadır. Birçok faaliyetini burada yürütmüştür ve yürütmeye devam etmektedir. 2012 yılında tahsisini aldığı ve 2018 bahar döneminde onarımının bitmesiyle hemen faaliyet geçen Sultanahmet'teki Kaygusuz Baba Tekkesi halen kullandığı diğer mekân konumundadır.⁶² 2006-2022 yıllarında kullandığı ve tamirini kendisinin yaptığı Cağaloğlu Anadolu Lisesi bünyesindeki konferans salonu, tahsisi devam etmekle birlikte, ikinci bölümde belirtilen "İslam Dünyasının Meseleleri Sempozyumu ve Akabindeki Tartışmalar" kısmında bahsedilen sebeplerle kullanımı bir sene yapılamamıştır. Bu üç mekân dışında 1986 yılından sonra 1990'lı yıllarda Taksim Atatürk Kültür Merkezi, 2010'lu yıllar sonrası Fatih Ali Emiri Efendi Kültür Merkezi, ocak faaliyetleri için en çok kullanılan yerlerdir. Özellikle İstanbul Üniversitesinin çeşitli mekânları başta olmak üzere değişik üniversitelerin salonları faaliyet alanı olarak kullanılmıştır. Farklı ilçe belediyelerinin kültür merkezlerinden istifade edilmiştir.

1.2.İstanbul Türk Ocağı Şubesinin Faaliyetleri

Fiili olarak faaliyete geçtiği Ekim 1986 tarihinden 2023 Haziran ayına kadar şubenin yaptığı ve kaynaklardan tespit edilebilen bütün faaliyetleri kategorilere ayrılarak aşağıda sunulmuştur. Bununla birlikte birçok faaliyetin kaydedilmediği için unutulduğu, buradakilerden çok daha fazla etkinliğin yapıldığı bilinmektedir. Ayrıca gözden kaçan ve ulaşılamayan kaynaklarda da bilgilerin bulunacağı muhakkaktır.

1.2.1.Cuma Sohbetleri

"*Cuma Sohbetleri*" İstanbul Türk Ocaklarının alâmetifarıkası diyebileceğimiz faaliyetidir. Sohbet ve sohbet sonrası verilen "ekmek arası tahin helva ve çay" ikramı ile

⁶² *Türk Ocakları 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Hazırlayan. İbrahim Atabey, Türk Yurdu Yayınları, Ankara Nisan 2019, s 283.

bir gelenek oluşturulmuştur. Şube, faaliyete geçtikten sonra haziran-ekim aylarını kapsayan yaz dönemi ile resmi ve dini bayram tatilleri hariç düzenli ve sürekli yapılmıştır. Bu süre üniversitelerin açık olduğu zaman dilimini kapsamak üzere üniversitelere göre düzenlenmiştir. Cezmi Bayram'ın ifadesiyle bir kez büyük bir kar fırtınası oldu yapamadık, onun haricinde hiç aksama olmadan yapıldı. Tabi 2020 Mart ayından itibaren ülkemizde ve dünyada etkili olan küresel salgın dolayısıyla bir müddet ara verildi. Şubede ilk sohbet Ahmet Kabaklı'nın "Temellerin Duruşması" kitabı ile Mehmet Niyazi Özdemir'in "Türk Devlet Felsefesi" kitabının yayımlanması dolayısıyla ilgili kitapların tanıtımı için düzenlenmiştir.

Sohbetlerin Cuma günü akşamı olması Türk Ocağının ilk kuruluş yıllarındaki uygulamayı gelenek olarak devam ettirme anlayışından kaynaklanmaktadır. *"Evvelden, Ocakların ilk yıllarında, Türk Ocağı sohbetleri Perşembe akşamları yapılırmış. O zamanlar Cuma günü tatil olduğu için en uygun zaman olarak düşünülmüş. Bizde yeni dönemde sohbetleri Cuma günü akşam yapalım dedik. Ertesi günü tatil olduğundan daha iyi olur diye düşündük."*⁶³ Cuma sohbeti ilk önceleri dernek binasının hemen girişinde yer alan büyük salonda yapılmaktaydı. İlerleyen zamanda yan tarafta bulunan *Cağaloğlu Anadolu Lisesi*'nin atıl durumda ki deposunun tadilatının ocak tarafından yapılması ve ocakla bağlantısının sağlanmasıyla toplantılar orada yapılmaya başlandı. Bu yeni mekân ile daha büyük, geniş ve kullanışlı bir yer sağlanmış oldu.

2012 yılı Türk Ocaklarının kuruluşunun 100. yılıydı. Bu sebeple 'Cuma Sohbetleri'nin adı 2012 yılından itibaren '100. Yıl Sohbetleri' olarak değiştirildi. Yıl boyunca 100. Yıl sohbetleri olarak anıldı. 2022 yılı ise Ocağın 110. Yılı olması sebebiyle '110. Yıl sohbetleri' adı altında gerçekleştirildi.

Diğer taraftan 2010'lu yıllardan itibaren başlanılan ve 2014 yılından itibaren ise her konferans öncesi yapılan bir etkinlik vardır. Gençlik kollarından bir öğrenci *Abide Şahsiyetler* başlığı altında Türk bilim, sanat, fikir ve edebiyat dünyasından ve özellikle Türk Ocakları tarihinde ocaklara hizmetleri geçen önemli bir kişi hakkında sunum yapmaktadır. Böylece hem ilgili kişi anılmış olmakta ve hem de ocak gençlerinin kürsü ve hitabet yeteneği kazanmaları sağlanmaktadır.

⁶³ Cezmi Bayram ile 15.07.2022 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

Cuma sohbeti konuşmacısı belirlenirken ilgili konunun en iyi bilenlerinden olmasına dikkat edilmektedir. Mümkin olduğunca farklı kişilerden konuşmacı ve farklı alanlardan konu bulunmaya çalışılmaktadır. Diğer taraftan yazılı olmasa da milliyet fikrine alenen karşı olmayan, Türk Milletine, Türk Devletine ve Türk Vatanına ihanet davranışı ve sözü içinde olmayan ve kötü ahlak sahibi olarak bilinmeyen herkes kürsüye çıkabilmektedir. Kürsüde günlük siyasi tartışmalara girmeden gündemdeki konuların konuşulması, tartışılması, analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

Konuları ve konuşmacıları yönetim kurulu, yönetim kurulunun görev verdiği kişiler veya şube reisi Cezmi Bayram tarafından bizzat belirlenmektedir. Konular belirlenirken ülkemizin ve dünyanın önemli gündem maddeleri, Türk Dünyasındaki olaylar, Türk Kültürü ve Türk Ocakları için önemli kişilerin anılması ve yıl dönümleri gibi faktörler etkili olmaktadır.

Sohbet konusunun sunumunu ve misafir konuşmacıların dinleyicilere taktimini farklı zamanlarda farklı kişiler yapmıştır. İlk yıllarda yazar Beşir Ayvazoğlu sohbetlerin ve konuşmacının sunumunu yaptığı gibi sohbet konusunun ve konuşmacının belirlenmesini de sağlamıştır. Daha sonraki yıllarda o zaman öğrenci olan Prof. Dr. Cemal Zehir’de birkaç yıl sunmuştur. Yrd. Doç. Dr. Burhan Baloğlu ve Atila Yayım, yönetim kurulu üyesi bulundukları dönemde sohbet ilanlarında sunucu olarak adları yazılmaktaydı. Bununla birlikte geçen yıllar içinde en çok sunumu ve takdimi şube Reisi Cezmi Bayram yapmıştır. Diğer taraftan Cezmi Bayram, ocak mensuplarının kürsü tecrübesi ve hâkimiyeti sağlamaları adına onları bu işe yönlendirmekte ve bu işi de bir eğitim aracı olarak kullanmaktadır.

Ekim 1986 yılında başlayan Cuma sohbetlerinin ilk yıllarda düzenlenenleri, kişi ve konu olarak kayıt altına alınmadığı için unutulmuştur. Hazırlanan bu yüksek lisans tezi için yapılan ilk görüşmelerde bunların hafızadan tamamlanması imkânı ifade edilmişse de bu mümkün olamamıştır. Şube arşivinde bunlarla ilgili kayıt bulunamamıştır. Dr. Cezmi Bayram’ın tasnif edilmemiş kişisel arşivinde bulunması bir ihtimaldir. Diğer türlü ancak ilgili tarihlerde konuşma yapanların varsa arşivlerinden veya günlüklerinden tamamlanabilir. Örnek olarak yazar ve dilci Dr. Yusuf Gedikli’ye ilgili durum anlatılınca kendi yaptığı konuşmayı ve tarihini notlarından bulup söyleyebileceğini ifade etmiştir.⁶⁴ Nitekim ilgili notlarına baktıktan sonra kendi Cuma

⁶⁴ Dr. Yusuf Gedikli ile 22.04.2023 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

sohbetini 12 Ocak 1990 tarihinde yaptığını söyleyebilmiştir. *Azerbaycan Edebiyatı* üzerine olan bu sohbetten bir hafta sonra Azerbaycan'ın Ruslarca kanlı bir şekilde işgal edilmesi, bu durumun o zamanki yönetim kurulu üyesi olan Prof. Dr. Sadettin Ökten tarafından “*bak sen Azerbaycan'ı konuştun Ruslar orayı işgal etti*” şeklindeki esprili anekdotu⁶⁵, ilgili sohbetin tarihini net olarak bilmeyi sağlamıştır. Bu durumun diğer yüzlerce sohbeti tespit için yapılması imkânsız olmasa da zor bir ihtimal olarak ortada durmaktadır. Yine aynı görüşmede Yusuf Gedikli kendisinden önceki haftalarda büyükelçi, diplomat ve sonradan dışişleri bakanı olan Coşkun Kırca'nın, Sadettin Öktem'in ve Nida Tüfekçi'nin de Cuma sohbeti yaptığını hatırladığını söylemektedir.

Yıllar itibariyle tespit edilebilen Cuma sohbetleri; konuşmacı ve tarih itibariyle aşağıda gösterilmiştir. Bu sohbetlerin bazıları şube arşivinden faaliyet raporu olarak bulunmuştur. Bazıları arşivde bulunan ve sohbetleri duyuru amacıyla yapılan küçük el ilanlarından alınmıştır. Belli bir tarihten sonra ‘Türk Ocakları Kurultay Raporları’ndan artık düzenli bir şekilde *Cuma Sohbetleri* takip edilebilmektedir. Aslında Türk Ocakları Genel Merkezi 1988 yılından itibaren bütün şube faaliyetlerini *Kurultay Raporları* halinde yayınlamaktadır. Şubelerin; 1986 yılından sonra teker teker faaliyete geçmelerinden sonra 1986-1988 faaliyetleri 1988 yılında kurultay raporu olarak yayınlanmıştır. 1990 yılında ise 1988-1990 faaliyetlerini kapsamak üzere yayınlanmış ve bu yayınlar iki yılda bir olmak üzere günümüze kadar gelmiştir. Fakat bu ilk raporlarda İstanbul şubesinin faaliyetleri ya hiç yer almamış ya da çok az yer almıştır. Ama mesele İzmir Türk Ocağının bu ilk dönem çalışmaları o raporlarda geniş bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Bu durum biraz iletişimsizlikten, biraz o dönemde genel merkezle yaşanan soğukluktan ve konuya yeterince önem verilememesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Türk Ocağı İstanbul Şubesi meskûn mahalde olmadığından sohbetlere katılacakların evleri uzak mesafede oldukları düşünülerek ilk zamanlarda sohbetten sonra kıymalı pide ve ayran ikram edilmiştir. Temizlik sıkıntısı olunca bundan vazgeçilerek kışları ekmek arası helva, yazları ekmek arası kaşar ile yanında çay sunulmuştur. Daha sonraları sadece ekmek arası helva ve çay ikramı edilmiştir. Bu ikram uzun yıllar sürdüğünden artık bir gelenek halini almıştı. 2020 yılındaki küresel salgın, daha başka gelenekleri olduğu gibi bu geleneği de yıkmıştır. Tekrar

⁶⁵ 22.05.2023 Tarihinde Yusuf Gedikli İle Yapılan Telefon Görüşmesi.

canlandırılması 2023 Ekim ayını bulmuştur. İlgili aydan itibaren tekrar geleneğe devam edilmektedir.

Cuma sohbetleri ilk yıllar ocak binasının girişinde bulunan geniş toplantı salonunda yapılmaktadır. Burası konferansa tam uygun değildir. 2006 yılı sonundan itibaren şube bitişiğinde bulunan Çağaloğlu Anadolu Lisesinin atıl durumda bulunan kömür deposunun düzenlenmesiyle burada yapılmaya başlanmıştır. İlgili depo İstanbul Valiliğiyle yapılan protokolle şube kullanımına tahsis edilmiş, onarımı şubece yapıp konferans salonu olarak kullanılmaya başlanmıştır (bak. Ek 15). Böylece hem merkez binası rahatlamış hem ferah geniş, daha çok kişinin katılabileceği tam teşekküllü bir konferans salonu kazanılmış oldu. Hem de yapılan ikramların daha rahat sunumu gerçekleştirilebilmiştir. Artık sadece konferanslar değil bilgi şölenleri de yapılabilecek bir imkâna kavuşmuş oldu. Bununla birlikte ilgili tahsisin iptali için “Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası” tarafından mahkemeye verildiği, temyiz vs. işlemlerinin birkaç yıl sürdüğü şube arşivindeki belgelerden (bak. Ek 39) anlaşılmaktadır. Küresel salgın döneminde 2020-2021 ve 2021-2022 dönemlerinde uzaktan, internet üzerinden sohbet yapıldı. İkinci bölümde, *İslam Dünyasının Meseleleri Sempozyumu ve Akabindeki Tartışmalar*’da anlatılan olaylarından sonra yaklaşık on dört yıldır kullanılan konferans salonu 2022-2023 döneminde kullanılamadı. Bunun üzerine arayışa geçildi. Üç Cuma sohbeti Türk Edebiyatı Vakfında yapıldı. Devamı gelmedi. Fatih Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde yapılmaya başlandı. Burası ocak merkezine uzak olduğu için hem zor oldu hem de eski sıcak sohbet ortamını sağlamadı. 2023 Nisan ayından itibaren ocak merkezine, ilk yerine geri döndü. Sohbetler burada dönem sonuna kadar devam etmiştir. 2023 Ekim ayından itibaren ise tekrar Konferans Salonuna dönmüştür.

İlk yıllardan sonra, sohbetlerin sesli olarak kaydedilmeye başlandığı ifade edilmektedir. Bu kayıtlar, ülkemizin o dönemde yaşayan pek çok önemli şahsiyetin sesleri, konferansları, hatıraları, bilgileri olması dolayısıyla çok kıymetli olacağı aşikârdır. Şimdi hayatta olmayan ve iletişimin çok gelişmediği o dönemdeki bu kayıtlar bir kültür değeridir. Mesela, daha sonra Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korusu Şefi olan Mehmet Güntekin’in yönettiği Nida Tüfekçi’nin, Cinuçen Tanrıkorur’un, Ruhi Ayangil’in müzik sohbetleri ve müzik icraları elde olsa çok değerli olacağı muhakkaktır. Fakat bu kayıtların kaybolduğu ifade edildi. Daha sonraki yıllarda görüntülü kayıt yapılmaya başlandığı ancak bunların da muhafaza edilemediği anlaşıldı. Ancak son yıllardaki kayıtlar artık düzenli tutulabilmekte ve muhafaza edilmektedir.

Aşağıda görüleceği üzere ilk dokuz dönemin “Cuma sohbetleri” tam olarak elde edilememiştir. İlk yıllarda ‘Şube Yönetim Kurulu Karar Defteri’nde Cuma sohbeti için alınan kararlar sadece “gelecek ayın cuma sohbetleri kararlaştırıldı” cümlesiyle belirtildiği ve başka bilgi verilmediği için tespit edilememiştir. Yine mesela genel merkez kurultay raporunda “Kasım 1989 tarihinden itibaren her Cuma günü haftalık sohbet ve seminerlere başlanmıştır”⁶⁶ denilmekte ama bunların ne olduğu belirtilmemektedir. Şube Karar Defterinden, Ocak Arşivinden, Türk Ocakları Genel Merkezi Kurultay Raporlarından, Türk Yurdu Dergilerinde yer alan şube haberleri bölümlerinden elde edilebilenler kaydedilmiştir. Yapılan “Cuma Sohbetleri”nin konusu ve konuşmacısı sohbet dönemlerine göre yıllar itibariyle kronolojik olarak aşağıda belirtilmiştir.

1986-1987 DÖNEMİ

1. Ekim 1986. *Kitap Tanıtımı: “Temellerin Duruşması”* Ahmet Kabaklı, “*Türk Devlet Felsefesi*” Mehmet Niyazi Özdemir.⁶⁷

1989-1990 DÖNEMİ

1. 12.01.1990. *Azerbaycan Edebiyatı*, Yusuf Gedikli.

1992-1993 DÖNEMİ

1. 06.11.1992. *Türkiye’nin Maarif Meseleleri*. Dr. Cezmi Bayram.
2. 13.11.1992. *Osmanlılık ve Yeni Osmanlılık*. Kadir Mısıroğlu.
3. 20.11.1992. *Cengiz Aytmatov ve Eserleri*. Refik Özdek.
4. 27.11.1992. *Kemençe ile Konser*. Derya Türkkan.
5. 04.12.1992. *Epistemik Cemaat*. Hüsamettin Arslan.
6. 11.12.1992. “*Türk Ocakları 80. Yaşında, Eski Türk Ocaklılardan Hatıralar*”. Ocaklı Üyeler.
7. 18.12.1992. *Amerikan Siyasi Sistemi Nasıl Çalışıyor?* Nejat Muallimoğlu.
8. 25.12.1992. “*Tamburla Konser*”. Özer Özel.
9. 15.01.1993. *Müzik ve Folklor Şöleni*.

⁶⁶ *Türk Ocakları Merkez İdare Heyeti Yeni Devre III. Olağan Kurultay Raporu*, Haz. Süleyman Demir, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara Mart 1990, s 95.

⁶⁷ Cezmi Bayram ile 15.07.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme. Tarihi Tam Hatırlanamamıştır.

1993-1994 DÖNEMİ

1. 15.10.1993. *Musiki Mücadelemiz*. Nevzat Atlığ (Sunan: Beşir Ayvazoğlu).

1995-1996 DÖNEMİ

1. 03.11.1995. *Ahmet Cevdet Paşa*. Prof. Dr. Ümit Meriç Yazan.
2. 10.11.1995. *Divan Edebiyatından Günümüze*. Doç. Dr. İskender Pala.
3. 17.11.1995. *Laisizm ve Sekülerizm*. Durmuş Hoccoğlu.
4. 24.11.1995. *Osman Yüksel Serdengeçti*. Yavuz Bülent Bakiler, Rahim Balcıoğlu.
5. 15.03.1996. *Kafkasya'da Son Gelişmeler*. Yrd. Doç. Dr. Mustafa Budak.
6. 22.03.1996. *Azerbaycan'da Son Durum*. Dr. Ferman Demirkol.
7. 29.03.1996. *Sağlıklı Bir Çevrede Yaşamak Hakkı*. Doç. Dr. Burhan Kuzu.
8. 12.04.1996. *Kitle Kültürü, Alt Kültür ve Popüler Kültür Kavramlarının Değerlendirilmesi*. Öğr. Gör. Mehmet Yahyagil.
9. 19.04.1996. *Darül- Fünun'dan Üniversiteye*. Prof. Dr. Sadettin Ökten.
10. 03.05.1996. *Türkiye Ekonomisinde İyi Şeylerde Oluyor*. Doç. Dr. Ahmet Yörük.
11. 17.05.1996. *İnsan Hakları Açısından Tutuklama*. Yrd. Doç. Dr. Fatih Mahmutoglu.
12. 24.05.1996. *Türk Kadınının Kimliği*. Doç. Dr. Edibe Sözen.
13. 31.05.1996. *Basında Sorumluluk*. Yrd. Doç. Dr. Adem Sözüer.

1996 -1997 DÖNEMİ

1. 01.11.1996. *Ben Dede Efendi*. Udi Osman Nuri Özgeler.
2. 08.11.1996. *Yüksek Öğretimde Yabancı Dil*. Prof. Dr. Mustafa Erkal.
3. 15.11.1996. *Türk Dünyasından Saydam (Slâyt) Gösteri*. Kemal Çapraz.
4. 22.11.1996. *Güneydoğu Anadolu'nun Sosyal ve Kültürel Yapısı*. Prof. Dr. Orhan Türkdoğan.
5. 29.11.1996. *Özbekistan ve Türkmenistan İntibaları*. Beşir Ayvazoğlu.
6. 06.12.1996. *Türklerin Menşei*. Doç. Dr. Ahmet Taşağıl.
7. 13.12.1996. *İsa Yusuf Bey ve Doğu Türkistan Davası*. Erkin Alptekin.
8. 20.12.1996. *Irak Türkmenlerinin, Dünü, Bugünü, Geleceği*. Doç. Dr. Suphi Saatçi.
9. 27.12.1996. *Konser. Türk Musikisi İtri Topluluğu*.
10. 03.01.1997. *Ramazana Girerken*. Emin Işık.
11. 14.02.1997. *Erozyon ile Niçin Mücadele Edemiyoruz*. Prof. Dr. Sabri Sümer.

12. 21.02.1997. *Osmanlı İmparatorluğunun Çöküş Sebepleri*. Doç. Dr. Zeki Arslantürk.
13. 28.02.1997. *Türkiye’de Din ve Mezhepler Anlayışı*. Prof. Dr. Enis Öksüz.
14. 07.03.1997. *İslam Mezhepleri Açısından Anadolu Aleviliği*. Prof. Dr. Mustafa Öz.
15. 14.03.1997. *İslam’ın İlk Dönemlerinde Kadın Hakları ve Bazı İlk Dönem Uygulamaları*. Prof. Dr. Mustafa Çağrııcı.
16. 21.03.1997. *Din, Şeriat ve Fıkıh*. Prof. Dr. Ali Bardakoğlu.
17. 28.03.1997. *Müslüman’ın Hayatında Esmail Hüsna’nın Anlamı ve Önemi*. Prof. Dr. Metin Yurdagür.
18. 04.04.1997. *Değişen Aile Yapımız İçinde Huzurevlerinin Yeri ve Önemi*. Yrd. Doç. Dr. Cihangir Doğan.
19. 11.04.1997. *Orta Asya’dan Anadolu’ya Türk Minaresinin Gelişimi ve Günümüz Uygulamaları*. Yrd. Doç. Dr. Aygün Ülgen.
20. 18.04.1997. *Çin Kaynaklarına Göre Türk Toplumunun Sosyolojik Temelleri*. Mustafa Köymen.
21. 25.04.1997. *Türk Edebiyatında Kurtuluş Savaşının Yeri*. Yrd. Doç. Dr. Erol Ülgen.

1997-1998 DÖNEMİ

1. 07.11.1997. *Son Siyasi Gelişmeler*. Dr. Cezmi Bayram.
2. 14.11.1997. *Yahya Kemal*. Beşir Ayvazoğlu.
3. 21.11.1997. *II. Abdülhamit Han Dönemi ve Siyaseti*. Doç. Dr. Cezmi Eraslan.
4. 28.11.1997. *Ud Resitali*. Cinuçen Tanrıkorur.
5. 05.12.1997. *Ordu ve Siyaset*. Em. Tuğamiral Gökmen Keçeci, Em. Tümgeneral Adnan Tanrıverdi.
6. 12.12.1997. *İslam Hukuk Tarihinde Muhafazakâr ve Liberal Eğilimler*. Doç. Dr. Ferhat Koca.
7. 19.12.1997. *Türkçe İbadet Meselesi*. Prof. Dr. Bekir Topaloğlu.
8. 26.12.1997. *Mehmet Akif ve Musiki*. Yrd. Doç. Dr. Nuri Özcan.
9. 20.02.1998. *Enerji Meselesi*. Prof. Dr. Ahmet Gökçen.
10. 27.02.1998. *Siyaset ve Enflasyonla Mücadele*. Prof. Dr. Solmaz Ayarslan.
11. 06.03.1998. *Küreselleşme ve Kültür*. Erdem Beyazıt.
12. 13.03.1998. *Küreselleşmenin İktisadi Boyutları*. Mustafa Özel

13. 20.03.1998 *Küreselleşme ve Uluslar Arası Münasebetler*. Doç. Dr. Ahmet Davutoğlu.
14. 27.03.19987. *Küreselleşme ve Kültür*. Prof. Dr. Nazif Gürdoğan.
15. 03.04.1998. *İngiliz Yahudi Medeniyeti*. Prof. Dr. Teoman Duralı.
16. 17.04.1998. *Türkiye, Türk Dünyası-İmkânlar Meseleler*. Dr. Cezmi Bayram.
17. 24.04.1998. *Sibernetik- Bilim İlişkisi ve Konunun Türkiye'deki Kavranışı*. Prof. Dr. Toygar Akman.
18. 01.05.1998. *Bir Gelenegin Yazarı: Erol Güngör*. Doç. Dr. Edibe Sözen.
19. 08.05.1998. *Bilgi Toplumundan Hikmet Toplumuna: Türkiye*. Prof. Dr. Ahmet Yüksel Özemre.
20. 15.05.1998. *Anadolu Müslümanlığı*. Prof. Dr. Duralı Yılmaz.
21. 22.05.1998. *Atatürk'ün Avrasya Devleti*. İsmet Bozdağ.
22. 29.05.1998. *Fatih, Fetih ve Şiir*. Doç. Dr. İskender Pala.
23. 05.06.1998. *Kültür ve Mesken İlişkisi*. Prof. Dr. Saadettin Ökten.
24. 12.06.1998. *Bizim Türkümüz*. Yavuz Bülent Bakiler.
25. 19.06.1998. *Gençliğin Maneviyat İhtiyacı*. Yrd. Doç. Dr. Emin Işık.

1998-1999 DÖNEMİ

1. 09.10.1998. *Cumhuriyetin 75. Yılında Felsefi Hayatımız*. Doç. Dr. Rahmi Karakaş.
2. 16.10.1998. *Cumhuriyetin İnsan Projesi*. Yrd. Doç. Dr. Nurettin Öztürk.
3. 23.10.1998. *Cumhuriyet ve Sanat Anlayışı*. Hüseyin Aykut.
4. 30.10.1998. *Cumhuriyet ve Siyaset Anlayışı*. İrfan Çiftçi.
5. 06.11.1998. *Mimari Psikoloji*. Prof. Dr. Ali Murat Danyal.
6. 13.11.1998. *Türk Sinemasında Tarihi Filimler*. Coşkun Çokyigit.
7. 20.11.1998. *Prof. Dr. Sabri Ülgener'in Çağdaş Türk Düşünce Tarihindeki Yeri*. Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar.
8. 27.11.1998. *İmparatorluktan Milli Devlete Tam Bağımsızlık Arzuları*. Doç. Dr. Cemil Öztürk.
9. 04.12.1998. *İslam ve Demokrasi*. Doç. Dr. Celal Erbay.
10. 11.12.1998. *Tasavvuf Nedir?* Dr. Reşat Öngören.
11. 18.12.1998. *Müslümanların Meseleleri*. Dr. Tahsin Görgün.

1999-2000 DÖNEMİ

1. 15.10.1999. *Türk Devlet Anlayışı*. Mehmet Niyazi Özdemir.
2. 22.10.1999. *Yeni Bir Medeniyet Teorisi*. Prof. Dr. Yılmaz Özakpınar.
3. 29.10.1999. *İlim Zihniyeti*. Prof. Dr. Yılmaz Özakpınar.
4. 12.11.1999. *Deprem Üzerine Düşünceler*. Doç. Dr. Fahri Kayadibi.
5. 19.11.1999. *Devletin Yeniden Yapılanması*. Prof. Dr. Fehim Üçışık.
6. 26.11.1999. *Günümüzde İktisadi Meseleler ve Gelişmeler*. Prof. Dr. Ahmet Gökçen.
7. 04.12.1999. *21. Yüzyılda Türkiye'nin İmkânları*. Dr. Cüneyt Ülsever.
8. 03.03.2000. *Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde Din*. Yrd. Doç. Dr. Orhan Söylemez.
9. 10.03.2000. *Galip Erdem'i Anma Toplantısı*. Av. Şerafettin Yılmaz, Av. Ahmet İyioldu, İsmail Vayvaylı.
10. 17.03.2000. *İdil-Ural Bölgesinde 19.yy Yenileşme Hareketleri ve Tatar Türkleri*. Yrd. Doç. Dr. İsmail Türkoğlu.
11. 24.03.2000. *Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı ve Wilson Prensipleri*. Yrd. Doç. Dr. Levent Ürer.
12. 31.03.2000. *Memur Sendikacılığı*. Yrd. Doç. Dr. Hanefi Bostan.
13. 07.04.2000. *Osmanlı Geleneğinin Klasik Şiirdeki İzleri*. Yrd. Doç. Dr. Nihat Öztoprak.
14. 14.04.2000. *Osmanlılar ve Mukaddes Emanetler*. Doç. Dr. Süleyman Beyoğlu.
15. 21.04.2000. *Nükleer Enerji ve Akkuyu Gerçeği*. Prof. Dr. Emin Özbaş.
16. 28.04.2000. *Hoca Ahmet Yesevi'nin Diliyle Kur'an Ayetleri*. Mahmut Toptaş.
17. 05.05.2000. *3 Mayıs Türkçülük Günü*. Müftüoğlu Mustafa Tatlısu.
18. 12.05.2000. *Türk Kosova'da Tarihi, Kültürel ve Sosyal Bir Gezinti*. Hayrettin Gaş.
19. 19.05.2000. *Çeçenistan'da Neler Oluyor*. Av. Muktedir İlhan.
20. 26.05.2000. *Türk Eğitim Sisteminin Problemleri ve Çözüm Önerileri*. Prof. Dr. Ömer Asım Saçlı.
21. 02.06.2000. *Terör ve Bölücülük*. Av. Zeki Hacıbrahimioğlu.
22. 09.06.2000. *Arap Milliyetçiliği ve Türkler*. Doç. Dr. Zekeriya Kurşun.

2000-2001 DÖNEMİ

1. 20.10.2000. *Türkiye Cumhuriyetinin Kuruluş Yılları ve Cumhuriyetin Temel İlkeleri*. Prof. Dr. Toktamış Ateş.

2. 27.10.2000. 312. Madde. Prof. Dr. Burhan Kuzu.
3. 03.11.2000. 21. Yüzyılda Milli Eğitim Sistemimiz. Prof. Dr. Ali Osman Özcan.
4. 17.11.2000. Avrupa Birliği ile Türkiye Arasında Karşılaştırmalı Nüfus Yapısı ve Muhtemel Gelişmeler. Doç. Dr. Sedat Murat.
5. 05.01.2001. Arif Nihat Asya'nın Ölümünün 25. Yılı Anma Toplantısı. Dr. Cezmi Bayram.
6. 12.01.2001. Özelleştirme. Yrd. Doç. Dr. Zahide Aktaş.
7. 19.01.2001. Ekonomimizde İç ve Dış Meseleler. Prof. Dr. Ahmet İncekara.
8. 09.02.2001. Kafkaslar ve Türkiye'nin Enerji Politikası. Prof. Dr. Ahmet Gökçen.
9. 16.02.2001. Türkiye'nin Gündemindeki Konular Ocak Üyeleriyle Değerlendirildi. (Nazım Hikmet'in Vatandaşlığı, Enflasyon vb.)
10. 23.02.2001. Kerkük'te Neler Oluyor. İzzettin Kerkük, Doç. Dr. Suphi Saatçi. (Ayrıca Dr. Ümit Akçay'dan Kerkük Türküleri.)
11. 02.03.2001. Bazı İç ve Dış Gelişmeler Işığında Türkiye. Prof. Dr. Mustafa Esen Erkal.
12. 16.03.2001. Çanakkale Savaşının Tarihteki Yeri ve Önemi. Yrd. Doç. Dr. Halil Bal.
13. 23.03.2001. Çanakkale Savaşlarının Türk Edebiyatındaki Yansımaları. Yrd. Doç. Dr. Erol Ülgen.
14. 30.03.2001. Üniversite Yasasında Yapılan Son Değişiklikler.
15. 06.04.2001. Türk Medeni Kanununda Son Değişiklikler. Kezban Hatemi, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi.
16. 13.04.2001. Türk Ekonomisi ve Dünyadaki Son Gelişmeler. İlhan Kesici.
17. 20.04.2001. Katılım Ortaklığı. Prof. Dr. Ahmet Yörük.
18. 27.04.2001. Cumhuriyetten Günümüze Zihniyet Dünyamız. Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar.
19. 04.05.2001. Türkiye'de Türkçülük Hareketi. Yakan Cumalıoğlu.
20. 11.05.2001. Af. Doç. Dr. Âdem Sözüer.
21. 18.05.2001. Ekonomik Programın Analizi. Prof. Dr. Esfender Korkmaz.
22. 26.05.2001. Türkiye'de Yolsuzluğun Sosyal ve Ekonomik Boyutu. Yrd. Doç. Dr. Burhan Baloğlu.

2001-2002 DÖNEMİ

1. 12.10.2001. *Terör Olayları ve Afganistan*. Mustafa Necati Özfatura.
2. 19.10.2001. *Anayasa Değişikliği*. Dr. Murteza Zengin.
3. 02.11.2001. *Türk Cumhuriyetleri ve Bu Ülkelerle Olan Sosyal, Kültürel ve İktisadi İlişkilerin Değerlendirilmesi*. Prof. Dr. Mehmet Saray.
4. 09.11.2001. *Yunus Emre ve İnsan Sevgisi*. Yaman Arıkan.
5. 23.11.2001. *İftar – Müzik ve Sohbet*.
6. 30.11.2001. *İftar – Müzik ve Sohbet*.
7. 07.12.2001. *İftar – Müzik ve Sohbet*.
8. 21.12.2001. *Küreselleşme ve Değişen Dünya Dengeleri*. Yrd. Doç. Dr. Filiz Baloğlu.
9. 28.12.2001. *Mehmet Akif Ersoy*. Prof. Dr. Mustafa Uzun.
10. 04.01.2002. *Çokan Velihanof ve Kazak Destanları*. Yrd. Doç. Dr. Göksel Öztürk
11. 18.01.2002. *Kazak Siyasi Kimliğinin Oluşumu ve Alaşorda*. İbrahim Kalkan.
12. 25.01.2002. *Manas Destanı*. Aylin Koç.
13. 01.02.2002. *Türkmenistan Kültür ve Sanatı*. Nalân Türkmen.
14. 08.02.2002. *Avrupa Birliği*. Prof. Dr. Ahmet Yörük.
15. 15.02.2002. *Medeniyet ve Kültür*. Prof. Dr. Yılmaz Özakpınar.
16. 01.03.2002. *28 Şubat'ın Değerlendirilmesi*. Genel Görüşme.
17. 08.03.2002. *İman Esasları*. Prof. Dr. Metin Yurdağül.
18. 15.03.2002. *Türk Ocaklarının Kuruluşu ve Hamdullah Suphi Tanrıöver*. Dr. Cezmi Bayram.
19. 22.03.2002. *Vahiy-Nübüvvet-Sünnet*. Prof. Dr. Mehmet Erdoğan. Doç. Dr. İlyas Çelebi.
20. 29.03.2002. *İslam Ahlakı*. Prof. Dr. Mustafa Çağrııcı.
21. 05.04.2002. *Filistin Meselesi*. Genel Görüşme.
22. 12.04.2002. *31 Mart ve Derviş Vahdet*. Osman S. Kocahanoğlu.
23. 19.04.2002. *Türkçe'nin Bugünkü Meseleleri*. Nejat Muallimoğlu.
24. 26.04.2002. *Halk Musikisinin Bazı Meseleleri (Örnekli Sohbet)*. Dr. Süleyman Şenel.
25. 03.05.2002. *Türk Dünyası ile Münasebetlerimiz*. Alaaddin Korkmaz.
26. 10.05.2002. *Irak Türkmenlerinin Durumu ve Geleceği*. Doç. Dr. Suphi Saatçi.
27. 17.05.2002. *İktisadi Zihniyet Değişimi*. Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar.

28. 24.05.2002. *Türk Cumhuriyetleri Marşları*. Yrd. Doç. Dr. Zekeriya Başarslan.
29. 31.05.2002. *Ayın Değerlendirmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
30. 07.06.2002. *İnsan Hakları Anlayışımız*. Prof. Dr. Mehmet Fikret Gezgin.
31. 14.06.2002. *Peyami Safa*. Beşir Ayvazoğlu.

2002-2003 DÖNEMİ

1. 31.01.2003. *Türk Dünyasında Müzik Birliği I*. Bünyamin Aksungur.
2. 28.02.2003. *Türk Dünyasında Müzik Birliği II*. Kırım Türküleri. Bünyamin Aksungur.
3. 07.03.2003. *Osmanlı'da Yenileşme Hareketleri Paralelinde Selimiye Kışlası ve Yerleşim Alanı*. Gözde Ramazanoğlu.
4. 14.03.2003. *İstiklal Marşının Kabulü*. Atila Yayım.
5. 21.03.2003. *Yeni Güvenlik Stratejisinin Sosyal Boyutları*. Prof. Dr. Mustafa Esen Erkal.
6. 28.03.2003. *Türk Dünyasında Müzik Birliği III*. Bünyamin Aksungur.
7. 04.04.2003. *Türk- İslam Kültüründe Kerbela ve Hz. Hüseyin*. Prof. Dr. Mustafa Öz.
8. 11.04.2003. *İslam'da Eğlencenin Yeri*. Doç. Dr. Nebi Bozkurt.
9. 18.04.2023. *Hadislerde Müslümanlık*. Prof. Dr. İsmail Lütfü Çakan.
10. 25.04.2003. *Geleneksel Türk Tiyatrosu: Karagöz*. Ünver Oral.
11. 02.05.2003. *Türk Dünyasında Müzik Birliği IV.-Türk Dünyası Türkülerinde Milli Motifler*. Bünyamin Aksungur.
12. 09.05.2003. *Kamu Kesimi Borçlanma İhtiyacı ve Çözüm Teklifleri*. Prof. Dr. İzzettin Önder.
13. 16.05.2003. *Kayıp İstanbul*. Sevinç Çokum.
14. 23.05.2003. *İstanbullu Olmak*. Faik Bilgi.
15. 30.05.2003. *Türk Dünyasında Müzik Birliği ve Müziğimizde İstanbul*. Bünyamin Aksungur.
16. 13.06.2003. *Yavuz Sultan Selim Han*. İsmail Yagu.

2003-2004 DÖNEMİ

1. 17.10.2003. *Yakın Tarihimiz*. Doç. Dr. Cezmi Eraslan.
2. 05.12.2003. *Misak-ı Milli ve Musul*. Doç. Dr. Mustafa Budak.

3. 12.12.2003. *Türkiye 'de Siyasal Rejim Tartışmaları*. Prof. Dr. Ferman Demirkol.
4. 19.12.2003. *Cumhuriyetin Sosyo-Politiği*. Prof. Dr. Musa Taşdelen.
5. 26.12.2003. *Kuzey Güney Ekseninde Türk Dünyası*. Prof. Dr. Şener Üşümezsoy.
6. 02.01.2004. *Tevfik İleri*. Dr. Cezmi Bayram.
7. 09.01.2004. *Türkiye 'nin Enerji Politikaları*. Prof. Dr. Ahmet Gökçen.
8. 16.01.2004. *Türkiye 'nin Son Dönem Dış Politikası ve Beklentileri*. Prof. Dr. Emin Gürses.
9. 23.01.2004. *Genel Görüşme*. Dr. Cezmi Bayram.
10. 06.02.2004. *Genel Görüşme*. Dr. Cezmi Bayram.
11. 13.02.2004. *Türk Romanı*. Atila Yayım.
12. 20.02.2004. *Türk Şiiri, Şiiri Meydana Getiren Dilin Önemi*. Atila Yayım.
13. 27.02.2004. *Amerika ve Avrasya Gözü ile Türk Dünyası*. Prof. Dr. Ramazan Özey.
14. 05.03.2004. *Türk Basınının Milli Konulardaki Duruşu*. Arslan Bulut.
15. 12.03.2004. *Türk Dünyasında Müzik Gezintisi*. Bünyamin Aksungur.
16. 19.03.2004. *Türkiye 'nin Dış Politikadaki Çıkmazları*. Doç. Dr. Yavuz Gökalp.
17. 26.03.2004. *Osman Pamukoğlu 'nun "Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok" Kitabı Üzerine Sohbet*. Dr. Cezmi Bayram.
18. 02.04.2004. *Kamu Güvenliği Yasa Tasarısı*. Vahdet Özcan.
19. 09.04.2004. *Genel Görüşme*. Dr. Cezmi Bayram.
20. 16.04.2004. *29. Ölüm Yıldönümünde Nihat Sami Banarlı*. Aysel Yüksel.
21. 23.04.2004. *Peygamber Efendimizin Hayatı ve Mesajı*. Prof. Dr. Mustafa Çağrııcı.
22. 30.04.2004. *Kıbrıs Meselesi*. Dr. Cezmi Bayram.
23. 07.05.2004. *Sözün Gücü*. Prof. Dr. İskender Pala.
24. 14.05.2004. *Misyonerlik ve Dinler Arası Diyalog*. Prof. Dr. Zeki Aslantürk.
25. 21.05.2004. *İslam Tarihinde Ehl-i Beyt*. Dr. Gülgün Uyar.
26. 28.05.2004. *Örneklerle Hat Sanatı*. Prof. Dr. Muhittin Serin.
27. 04.06.2004. *İzmir 'in İşgali*. Yaşar Yılmaz İzmirli.
28. 11.06.2004. *Türk Kültürünün Sanata Yansımaları, Türkler ve Batı*. Öğr. Gör. Burcu Alparslan.
29. 18.06.2004. *Doğumunun 100. Yılında Necip Fazıl Kısakürek*. Ergun Göze.
30. 30.06.2004. *Gazeteci- Yazar Nejat Muallimoğlu 'nun Birinci Ölüm Yıldönümü*.

2004-2005 DÖNEMİ

1. 01.10.2004. *Yakın Tarihimiz*. Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
2. 08.10.2004. *İnsan Hakları Komisyon Raporu Hakkında*. Dr. Cezmi Bayram.
3. 15.10.2004. *Genel Sohbet*. Dr. Cezmi Bayram.
4. 22.10.2004. *Genel Sohbet*. Dr. Cezmi Bayram.
5. 29.10.2004. *Türk Şiirinde Naatlar*. Atila Yayım.
6. 05.11.2004. *Arif Nihat Asya ve Naat Şiiri*. Atila Yayım.
7. 12.11.2004. *Yahya Kemal ve Süleymaniye’de Bayram Sabahı Şiiri*. Atila Yayım.
8. 19.11.2004. *Büyük Ortadoğu Projesi ve Irak Katliamı*. İsmail Kapan.
9. 26.11.2004. *Avrupa Birliği’nin ‘Türkiye Raporu’ Hakkında Genel Değerlendirme*. Dr. Cezmi Bayram.
10. 03.12.2004. *İsrail Gezisi ve Alınacak Dersler*. Yrd. Doç. Dr. Burhan Baloğlu.
11. 10.12.2004. *Türkiye ve Türk Dünyası İlişkileri*. Prof. Dr. Salih Aynural.
12. 17.12.2004. *Son Gelişmeler Işığında Musul-Kerkük Meselesi*. Doç. Dr. Mustafa Budak.
13. 24.12.2004. *Tasavvuf Musikisi*. İsmail Hakkı Hafız.
14. 07.01.2005. *Geçmişten Hisse Kapmak*. Atila Yayım.
15. 14.01.2005. *Avrupa Birliği*. Sadi Somuncuoğlu.
16. 28.01.2005. *Dinler Arası Diyalog*. Nevzat Kösoğlu.
17. 04.02.2005. *2004’ten 2005’e İktisadi Durumun Değerlendirilmesi*. Prof. Dr. Ahmet M. Gökçen.
18. 11.02.2005. *Irak’taki Son Olayların Değerlendirilmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
19. 18.02.2005. *İktisadi Açından Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkileri*. Prof. Dr. Vildan Serin.
20. 25.02.2005. *Türkiye’nin İçindeki ve Dışındaki Son Gelişmelerin Değerlendirilmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
21. 04.03.2005. *Ortadoğu’da Son Gelişmeler ve Amerika Birleşik Devletlerinin İran ve Suriye Politikası*. Abdülhamit Bilici.
22. 11.03.2005. *Kentleşme ve Yoksulluk*. Yrd. Doç. Dr. Filiz Baloğlu.
23. 18.03.2005. *Çanakkale Zaferinin Yıl Dönümü Münasebetiyle Anma Toplantısı*. Dr. Cezmi Bayram, Atila Yayım, Nezih Üzel.
24. 25.03.2005. *Tasavvuf Müziği ve Örnekleri: İlahiler, Semahlar ve Deyişler*. Taşkın Yavuz.

25. 01.04.2005. *Etniklik ve Küreselleşme*. Prof. Dr. Mustafa Esen ERKAL.
26. 08.04.2005. *Avrupa Türkleri Açısından Avrupa Birliği*. Musa Serdar Çelebi.
27. 15.04.2005. *Peygamber Gibi Yaşamak*. Dr. Kerim Buladı.
28. 22.04.2005. *Kâinatın Yaradılışı ve Kur'an Ayetleri*. Mustafa Akgül.
29. 29.04.2005. *Küreselleşme ve Türkiye*. Doç. Dr. Arif Yavuz.
30. 07.05.2005. *Orucun Fazileti*. Yusuf Kavaklı.
31. 14.05.2005. *Ana Kaynaklardan Özetler*. Mustafa Akgül.
32. 21.05.2005. *Namaz ve Fazileti*. Dr. Kerim Buladı.

2005-2006 DÖNEMİ

1. 28.10.2005. *Allah'ın Gölgesinde Yedi Sınıf İnsan*. Alâeddin Şahin.
2. 11.11.2005. *Ziya Gökalp ve Türk Milliyetçiliği*. Dr. Cezmi Bayram.
3. 18.11.2005. *Milli Mücadeleden Bugüne Karadeniz'de Pontus'çuluk Faaliyetleri*. Yrd. Doç. Dr. Nuri Yazıcı.
4. 25.11.2005. *Ölümünün 47. Yıldönümünde Yahya Kemal*. Prof. Dr. Kazım Yetiş.
5. 02.12.2005. *Türk Dünyası Gençlik Kurultayının Değerlendirilmesi - Terör Olayları*. Dr. Cezmi Bayram.
6. 09.12.2005. *Türk Sosyal Güvenlik Sistemleri*. Yrd. Doç. Dr. Elif Yılmaz Binhan.
7. 16.12.2005. *Tarihte ve Günümüzde Sömürgecilik*. Prof. Dr. Azmi Özcan.
8. 23.12.2005. *Tasavvuf Musikisi*. Neyzen İsmail Hakkı Hafız.
9. 06.01.2006. *Türkülerimiz ve Anadolu*. Atila Yayım.
10. 13.01.2006. *Bugünlerde Türk Ocaklarının Gündemi Ne Olmalı?* Dr. Cezmi Bayram.
11. 20.01.2006. *Irak ve İran'daki Son Gelişmeler ve Türkiye*. Dr. Ercan Çitlioğlu.
12. 27.01.2006. *AB ve Türkiye*. Doç. Dr. Hüseyin Kalkan.
13. 03.02.2006. *Türkiye – Yunanistan İlişkileri ve Pontus Meselesi*. Yrd. Doç. Dr. Nuri Yazıcı.
14. 10.02.2006. *Adriyatik'ten Çin Seddi'ne Maddi Mirasımız*. Doç. Dr. Orhan Gedikli.
15. 17.02.2006. *Karadeniz Bölgesine Yönelen Tehditler ve Son Olaylar*. Mehmet Bilgin.
16. 24.02.2006. *Halk Kültürümüz*. Prof. Dr. Fikret Değerli.

17. 03.03.2006. *Türk Ocaklarının Kuruluşu ve Hamdullah Suphi Tanrıöver*. Bayram Kocamemi.
18. 10.03.2006. *Halk Anlatılarında İmalı İletişim*. Dr. Muhsine Helinoğlu.
19. 17.03.2006. *Çanakkale Muharebeleri*. Muzaffer Albayrak.
20. 24.03.2006. *Kazan'ın 1000. Yılı*. Yrd. Doç. Dr. İsmail Türkoğlu.
21. 31.03.2006. *Türk Ocakları ve Türk Milliyetçiliği*. Dr. Cezmi Bayram.
22. 07.04.2006. *Kutlu Doğum Haftası ve Peygamberimizin Hayatından Çıkaracağımız Dersler*. Prof. Dr. Mustafa Çağrıcı.
23. 14.04.2006. *Türk Şiiri*. Atila Yayım.
24. 21.04.2006. *Türkmenler*. Atila Yayım.
25. 28.04.2006. *Türkiye Ekonomisi ve Küreselleşmenin Etkileri*. Prof. Dr. Ahmet Yörük.
26. 05.05.2006. *Tarihte Türk Boyları*. Dr. Ağahan Beyoğlu.
27. 12.05.2006. *AB Sürecinde Türkiye Ekonomisi*. Prof. Dr. Ahmet İncekara.
28. 19.05.2006. *Türk Turizmi*. Prof. Dr. Füsun İstanbullu Dinçer.
29. 26.05.2006. *Gelişmelerin Işığında Türkiye-ABD İlişkileri*. Doç. Dr. Ali Resul Usul.
30. 02.06.2006. *Ekonomik Göstergeler ve Piyasalardaki Son Gelişmeler*. Prof. Dr. Ahmet Gökçen.
31. 09.06.2006. *Son Olaylar Hakkında Değerlendirme*. Dr. Cezmi Bayram.

2006-2007 DÖNEMİ

1. 06.10.2006. *İslam Dini ve Avrupa'daki Son Gelişmeler*. Prof. Dr. Azmi Özcan.
2. 13.10.2006. *Eğitimin Başlıca Hedefleri*. Prof. Dr. Yaşar Fersahoğlu.
3. 20.10.2006. *Misyonerlik*. Prof. Dr. Yümni Sezen.
4. 27.10.2006. *Süleymaniye'de Bayram Sabahı*. Atila Yayım.
5. 03.11.2006. *Kazakistan'daki Son Olaylar*. Prof. Dr. Ahmet Taşağıl.
6. 10.11.2006. *Irak Savaşı ve Kerkük'te Son Durum*. Prof. Dr. Suphi Saatçi.
7. 17.11.2006. *Küreselleşme ve Türkiye*. Prof. Dr. Deniz Ülke Arıboğan.
8. 24.11.2006. *Türk Dünyasının Jeopolitik Konumundan Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Prof. Dr. Ramazan Özey.
9. 01.12.2006. *Türk Ceza Kanunu ve 301. Madde*. Doç. Dr. Adem Sözüer.
10. 08.12.2006. *Neden Kalkınmıyoruz*. Dr. Seyfi Top.

11. 15.12.2006. *Küreselleşme ve Türk Cumhuriyetleri*. Prof. Dr. Yusuf Rustemov.
12. 22.12.2006. *Mahmut Esat Bozkurt ve Bir Devlet Adamı Profili*. Dr. Cezmi Bayram.
13. 05.01.2007. *2006 Yılıının Değerlendirilmesi- Türk Ocaklarının Gündeminde Olması Gereken Konular*. Dr. Cezmi Bayram.
14. 12.01.2007. *Türk Göçebeliği ve Yörükler*. Prof. Dr. Cihangir Doğan.
15. 19.01.2007. *Milliyetçilik Anlayışları*. Nevzat Kösoğlu.
16. 26.01.2007. *Güçlü Devletler Büyük Politikalar ve Haftanın Değerlendirilmesi*. Yrd. Doç. Dr. Nuri Yazıcı. Dr. Cezmi Bayram.
17. 02.02.2007. *Bayrak Şairi Arif Nihat Asya*. Atila Yayım.
18. 09.02.2007. *Muharrem Ayının Türk Toplumundaki Yeri ve Önem*. Dr. Kerim Buladı. *Tasavvuf Musikisi Dinletisi*. İsmail Hafız.
19. 16.02.2007. *Fırtınaya Karşı Güç Kimde*. Ünal Bolay.
20. 23.02.2007. *Türk Milliyetçiliğinin Dönemleri*. Dr. Cezmi Bayram.
21. 02.03.2007. *Tıp Tarihinden Sayfalar*. Dr. Namık Kemal Kurt.
22. 09.03.2007. *Yusuf Akçura*. Yrd. Doç. Dr. İsmail Türkoğlu.
23. 16.03.2007. *Avrupa Türkleri, Yanlış Algılamalar ve Sebepleri*. Doç. Dr. Osman Sezgin.
24. 23.03.2007. *Irak ve İran'daki Son Gelişmeler- Ortadoğu*. Ercan Çitlioğlu.
25. 30.03.2007. *Kırgızistan'da Dini Hayat ve Kültür*. Özer Revanoğlu.
26. 06.04.2007. *Peygamber Sevgisi*. Doç. Dr. Emin Işık.
27. 13.04.2007. *Goethe'nin Peygamber ve Mevlana'ya Bakışı*. Dr. Senail Özkan.
28. 20.04.2007. *İnsan Hayatında Sevgi*. Prof. Dr. Yaşar Fersahoğlu.
29. 27.04.2007. *Iraktaki Son Gelişmeler I*. Mete Yazar.
30. 04.05.2007. *1944 ve Türk Milliyetçiliği*. Dr. Cezmi Bayram, Atila Yayım.
31. 11.05.2007. *Yaşama Sanatı*. Prof. Dr. Yaşar Fersahoğlu.
32. 18.05.2007. *Üç Tarz- Siyaset*. Prof. Dr. Azmi Özcan.
33. 25.05.2007. *Uluslar Arası Siyasette Son Gelişmeler*. Doç. Dr. Ali Resul Usül.
34. 01.06.2007. *Mutlu Yuva*, Mustafa Akgül.

2007-2008 DÖNEMİ

1. 19.10.2007. *Yeni Bir Döneme Başlarken*. Dr. Cezmi Bayram.
2. 26.10.2007. *Anayasada Yapılan Son Değişiklikler*. Prof. Dr. Ferman Demirkol.
3. 02.11.2007. *Iraktaki Son Gelişmeler II*. Mete Yazar (İş Adamı).

4. 23.11.2007. *Bakü'deki Türk Kurultayından İzlenimler*. Dr. Cezmi Bayram.
5. 30.11.2007. *Son Gelişmeler Işığında Musul – Kerkük Meselesi*. Doç. Dr. Mustafa Budak Yılmaz.
6. 07.12.2007. *Sosyal Güvenlik Reformu*. Doç. Dr. Binhan Elif Yılmaz.
7. 04.01.2008. *2007 Yılıının Muhasebesi*. Dr. Cezmi Bayram.
8. 11.01.2008. *Bayrak Şairi Arif Nihat Asya*. Atila Yayım.
9. 18.01.2008. *Cumhuriyetin Ulaştırma Politikaları*. Ömer Faruk Görçün. Boğazlar Rejimi ve 1990-2000 Yıllarında Yaşanan Meseleler. Doç. Dr. Sezer Ilgın.
10. 25.01.2008. *Alevilik*. Mehmet Yaman.
11. 01.02.2008. *Kur-an ve Sünnet*. Mehmet Taşkiran.
12. 08.02.2008. *Avrupa'da Türk Korkusu*. Yrd. Doç. Dr. Özlem Kumrular.
13. 15.02.2008. *Türk Düşüncesi Nereye Gidiyor*. Doç. Dr. Harun Anay.
14. 22.02.2008. *Afrika'da Türk İzleri*. Doç. Dr. Ahmet Kavas.
15. 07.03.2008. *Askeri Darbelerin Önü Arkası*. Avni Özgürel.
16. 14.03.2008. *Batıcılık*. Prof. Dr. Korkut Tuna.
17. 21.03.2008. *İslamcılık*. Prof. Dr. Tahsin Görgün.
18. 28.03.2008. *Kafkasya Muharebeleri ve Sarıkamış*. Dr. Ramazan Balcı.
19. 04.04.2008. *Milliyetçilik*. Dr. Cezmi Bayram.
20. 11.04.2008. *Hilafet Meselesi*. Yrd. Doç. Dr. Ali Satın.
21. 18.04.2008. *Yahya Kemal Beyatlı*. Prof. Dr. Kazım Yetiş.
22. 25.04.2008. *Vergi ve Toplum*. Yrd. Doç. Dr. Filiz Baloğlu.
23. 02.05.2008. *Ayın Önemli Olayları/Ayın Değerlendirilmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
24. 09.05.2008. *Son İktisadi Gelişmeler*. Prof. Dr. Ahmet Gökçen.
25. 16.05.2008. *Son iktisadi Gelişmeler Işığında Özelleştirmeler*. Prof. Dr. İzzettin Önder.
26. 23.05.2008. *Çağın Müslüman'ca Yorumu*. Mustafa Akgül.
27. 30.05.2008. *Küresel Isınma ve Su Meselesi*. Prof. Dr. Zekai Şen.
28. 06.06.2008. *Türk Modernleşmesi ve Ziya Gökalp*. Yrd. Doç. Dr. Teyfur Erdoğan.

2008-2009 DÖNEMİ

1. 18.10.2008. *Türk Edebiyatında Edebi Münakaşalar*. Atila Yayım.
2. 31.10.2008. *Cumhuriyetin Kuruluş Felsefesi*. Prof. Dr. Toktamış Ateş.
3. 07.11.2008. *ABD Seçimleri ve Türkiye'ye Yansımaları*. Burak Küntay.

4. 14.11.2008. *Medya ve Terör*. Prof. Dr. Ali Atıf Bir.
5. 21.11.2008. *Kapitalizm Nasıl Kriz Yaratır? Nasıl Çözer?* Ege Cansen.
6. 28.11.2008. *Atatürk ve Türk Musikisi*. Mehmet Güntekin.
7. 05.12.2008. *2008 Yılı'nın Genel Değerlendirilmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
8. 19.12.2008. *Mevlana'nın Batıya Tesiri*. Senail Özkan. *Tasavvuf Musikisi Konseri (İsmail Hakkı Hafız ve Arkadaşları)*.
9. 26.12.2008. *Ermeni Meselesinin Ardındaki Gerçekler*. Prof. Dr. Cevdet Küçük.
10. 02.01.2009. *Ortadoğu'daki Gelişmeler*. Dr. Cezmi Bayram.
11. 09.01.2009. *Yahya Kemal'de Milliyet ve Vatan Anlayışı*. Prof. Dr. Sadettin Ökten.
12. 16.01.2009. *Muhafazakâr Estetiğin Meseleleri*. Ahmet Turan Alkan.
13. 23.01.2009. *Milli Meselelerde Devlet Tavrı*. Prof. Dr. Hasan Köni.
14. 30.01.2009. *Vakıf Medeniyeti*. Yusuf Beyazıt (Vakıflar Genel Müdürü).
15. 06.02.2009. *Kültürel Muhafazakârlık*. Beşir Ayvazoğlu.
16. 13.02.2009. *Sibirya'dan Anadolu'ya Taştaki Türkler*. Servet Somuncuoğlu (Kendi Çektiği Fotoğraflarla Sunum Eşliğinde).
17. 20.02.2009. *Müzik Dili Türkçe*. Bünyamin Aksungur.
18. 27.02.2009. *Prof. Dr. Turan Yazgan: Vefa ve Saygı Gecesi*. Atila Yayım, Yrd. Doç. Dr. Muhsin Kadioğlu, Sami Yavrucuk, Prof. Dr. Ahmet Yörük, Mehmet Ateşoğlu, Prof. Dr. Ömer Aksu, Dr. Cezmi Bayram. Turan Yazgan'ın Hizmetlerinin Görsel Sunumu ve Turan Yazgan'ın Teşekkür Konuşması.
19. 06.03.2009. *28 Şubatın Yıldönümünde Bir Türkiye Değerlendirmesi*. Doç. Dr. Nuray Mert.
20. 13.03.2009. *İslam'da İdarecilik*. Prof. Dr. Yakup Çiçek.
21. 20.03.2009. *18 Mart Çanakkale Zaferi*. Atila Yayım.
22. 27.03.2009. *Musiki Sohbeti ve Müzik Dinletisi*. Prof. Dr. Nevzat Atlığ.
23. 03.04.2009. *Muhsin Yazıcıoğlu'nu Anma Toplantısı*. Atila Yayım, Dr. Cezmi, Bayram, Serdar Çelebi, Ahmet Yeli, Şerafettin Yılmaz, Ahmet Rüştü Çelebi, Kazım Ayaydın, Arif Akdeniz.
24. 10.04.2009. *Türk Girişimciliği*. Prof. Dr. Naif Gürdoğan.
25. 17.04.2009. *Peygamberimizin Örnek Hayatı*. Dr. Kerim Buladı.
26. 24.04.2009. *Türkiye, Azerbaycan, Ermenistan Münasebetleri*. Dr. Ferman Demirkol.
27. 01.05.2009. *Batının Doğu Algısı*. Yüksel Kanar.
28. 08.05.2009. *Musiki ile Tedavi (Uygulamalı)*. Dr. Deniz Adnan Çoban.

29. 15.05.2009. *Osmanlı Sulhu ve Adaleti*. Prof. Dr. Mehmet Akif Aydın.

2009-2010 DÖNEMİ

1. 16.10.2009. *Türk Dünyası ve Bölgemizdeki Hâkimiyet Mücadelesi*. Prof. Dr. Orhan Kavuncu.
2. 23.10.2009. *Çinin Doğu Türkistan Siyaseti*. Prof. Dr. Ahad Andican.
3. 30.10.2009. *Son İlerleme Raporu Işığında AB Maceramız*. Prof. Dr. Mithat Baydur.
4. 06.11.2009. *Ziya Gökalp ve Türk Milliyetçiliği*. Dr. Cezmi Bayram.
5. 13.11.2009. *Divan Edebiyatına Dini Bakış*. Mustafa Uzun.
6. 20.11.2009. *Son Olayların Değerlendirilmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
7. 04.12.2009. *ABD'nin Irak İşgali Sonrasında Bölgemizdeki Gelişmeler*. Uluç Özülker.
8. 11.12.2009. *Kur-an Mealleri Hakkında*. Prof. Dr. Cemal Sofuoğlu.
9. 18.12.2009. *Tebliğ ve Temsil Sorumluluğumuz*. Prof. Dr. Metin Yurdağur.
10. 25.12.2009. *Türkiye'de Uçak Sanayi*. Prof. Dr. Ahmet Nuri Yüksel.
11. 08.01.2010. *Anma Toplantısı: Dr. Ziya Nur Aksun'a Vefa ve Saygı Gecesi*. Konuşmacılar: Mehmet Niyazi Özdemir, Prof. Dr. Sadettin Ökten, Prof. Dr. Hayrettin Karaman.
12. 15.01.2010. *Darısı Alınmış Söz: Şiir*. Taner Koltuk.
13. 22.01.2010. *Ahmet Hamdi Tanpınar'da Kültürel Süreklilik*. Prof. Dr. Abdullah Uçman.
14. 29.01.2010. *Bayrak Şairi Arif Nihat Asya*. Atila Yayım.
15. 05.02.2010. *Türk Dini Musikisi*. Prof. Dr. Nuri Özcan.
16. 12.02.2010. *Avrupa Birliği mi? Türk Birliği mi?* Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş.
17. 19.02.2010. *Türkiye'nin Önlenebilen Yükselişi*. Prof. Dr. Ömer Aksu.
18. 26.02.2010. *28 Şubat Süreci*. İsmail Müftüoğlu (Adalet Eski Bakanı).
19. 05.03.2010. *Dış Politika Analizi*. Doç. Dr. Resul Usul.
20. 12.03.2010. *Güneşi Tuğ Gökyüzünü Çadır Görmek*. Aslan Bulut (Gazeteci).
21. 19.03.2010. *Türk Dış Politikasının Değerlendirilmesi*. Emekli Büyükelçi Özdem Sanberk.
22. 26.03.2010. *Geçmişten Günümüze Ermeni Meselesi*. Yrd. Doç. Dr. Recep Karakaya.

23. 02.04.2010. *Tasavvuf ve Musikisi*. Yrd. Doç. Dr. Nuri Uygun.
24. 09.04.2010. *Meşrutiyetten Cumhuriyete Milliyetçilik Düşüncesi*. Dr. Mehmet Çavuş.
25. 16.04.2010. *Peygamberden Evrensel Mesajlar*. Prof. Dr. Nebi Bozkurt.
26. 07.05.2010. *İktisat Politikaları Karşısında Türk Milliyetçiliği*. Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar.
27. 14.05.2010. *Türk Bilgini Maturidi ve Maturidilik*. Doç. Dr. Mehmet Dalkılıç.
28. 21.05.2010. *Türkülerimiz*. Atila Yayım.
29. 28.05.2010. *Türkiye Avrasya İlişkileri*. Yrd. Doç. Dr. Barış Doster.

2010-2011 DÖNEMİ

1. 08.10.2010. *Çalışmalarımız ve İlkelerimiz*. Dr. Cezmi Bayram.
2. 15.10.2010. *İstanbul'da Yaşamak Sanatı*. Doç. Dr. A. Haluk Dursun.
3. 22.10.2010. *Türk Kültürünün Avrupa'ya Tesirleri*. Latif Şimşek.
4. 05.11.2010. *Tasavvuf Musikisi Konseri*. Arif Şenyüz.
5. 26.11.2010. *Ömer Öztürkmen'i Anma ve Saygı Günü*. Konuşmacılar: İsmail Müftüoğlu, Prof. Dr. Resul İzmirli, İsmail Kapan, Prof. Dr. Suphi Saatçi, Erşed Hürmüzlü, Hüseyin Sarıkoç, Ramazan Aydın, Kemal Çiftçi.
6. 03.12.2010. *Durmuş Hocaolu'nu Anma ve Saygı Gecesi*. Konuşmacılar: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Aksoy, Yrd. Doç. Dr. Hanefi Bostan, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Delican, Yrd. Doç. Dr. Sait Başer.
7. 10.12.2010 *Atatürk –Kazım Karabekir Muhalefeti*. Osman Selim Kocahanoğlu.
8. 17.12.2010. *90. Yılında Sevr*. Yrd. Doç. Dr. Nuri Yazıcı.
9. 24.12.1010. *Mehmet Akif Ersoy*. Atila Yayım.
10. 31.12.2010. *2010 Yılıının Değerlendirilmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
11. 07.01.2011. *Yardım Bayrağımız Türk Kızılay'ı*. Tekin Küçükali (Kızılay Genel Başkanı).
12. 14.01.2011. *Kur-an'ı Anlamak*. Prof. Dr. Nihat Temel (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi).
13. 21.01.2011. *Hayal ve Strateji*. Osman Sınav (Yapımcı ve Yönetmen).
14. 28.01.2011. *Geçmişten Günümüze Libya*. Ebubekir Subaşı (Başbakanlık Arşivleri).
15. 04.02.2011. *Dünyada ve Türkiye'de İktisadi Gelişmeler*. Prof. Dr. Ahmet İncekara (İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi).

16. 11.02.2011. *Peygamberimizin Ahlakı*. Dr. Kerim Buladı (İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi).
17. 18.02.2011. *Türk Dünyasının Çevre Meseleleri*. Prof. Dr. Orhan Kavuncu (Türk Ocakları Genel Sekreteri).
18. 25.02.2011. *50 Yılın Gençlik Hareketleri ve D. Ali Çemberci'yi Anma*. Konuşmacılar: Rasim Cinisli, İsmail Kahraman, İbrahim Çetinkaya, Halis Akaydın. Kuranı kerim okunması ve duası: Prof. Dr. A. Nuri Yüksel.
19. 04.03.2011. *Biyolojik Silahlar ve Son Yıllardaki Salgın Hastalıklar*. Prof. Dr. İlyas Dökmetaş (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü).
20. 11.03.2011. *Türk Okçuluğu*. Prof. Dr. Mustafa Kaçar (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi).
21. 18.03.2011. *Milliyetçi-Muhafazakâr Yayıncılık ve İsmail Dayıyı Anma*. Nevzat Yalçıntaş, Ercüment Konukman, Ahmet Nedim, Dr. Mümin Çevik.
22. 25.03.2011. *Milli ve Özgün İnsansız Hava Aracı*. Dr. Selçuk Bayraktar.
23. 01.04.2011. *Cumhuriyet Dönemi Türk Matbuatı*. Ahmet İyioldu (Ocak Yönetim Kurulu Üyesi).
24. 08.04.2011. *Edebiyatımızda Fantastiğin Kökenleri*. Dr. Gönül Yonar.
25. 15.04.2011. *Uluslararası Hukukta Sözde Ermeni Soykırımı İddiası*. Prof. Dr. Nurşen Mazıcı (Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi).
26. 22.04.2011. *Küresel Medeniyet Krizi Yeni Türkiye'nin Ufukları*. Dr. Yusuf Kaplan (Bilgi Üniversitesi, Yeni Şafak Gazetesi Yazarı).
27. 29.04.2011. *Gönülden Sesler (Konser)*. Şef Arif Şenyüz (İstanbul Türk Ocakları Ney Hocası).
28. 13.05.2011. *Ahmet Yesevi Konseri*. Şef Taşkın Sabah (İBB Kültür Dairesi).
29. 20.05.2011. *Dönem Değerlendirmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
30. 27.05.2011. *Doğu Türkistan Meselesi*. Yrd. Doç. Dr. Ali Ahmetbeyoğlu (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi).

2011-2012 DÖNEMİ

1. 07.10.2011. *Türk Ocakları 100 Yaşında*. Dr. Cezmi Bayram.
2. 15.10.2011. *Arap Baharı ve Türk Dış Politikası*. Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya (İstanbul Şehir Üniversitesi Rektörü).

3. 21.10.2011. *Küreselleşme Karşısında Mevlana'nın Pergel Stratejisi*. Prof. Dr. Nazif Gürdoğan (Maltepe Üniversitesi İİBF Dekanı.).
4. 28.10.2011. *Ziya Gökalp*. Yunus Emre Vural, Rıdvan Erbulut.
5. 04.11.2011. *Cengiz Dağcıyı Anma*. Konuşmacılar: Prof. Dr. Sema Uğurcan, Doç. Dr. Abdolvahap Kara, Zafer Karatay.
6. 11.11.2011. *Yusuf Akçura*. Almila Maraş.
7. 18.11.2011. *Meşrutiyet Dönemi Ahlak Tartışmaları*. Doç. Dr. Harun Anay.
8. 25.11.2011. *Maturidi'nin İslam Düşüncesindeki Yeri*. Prof. Dr. Bekir Topaloğlu.
9. 02.12.2011. *Kayıp Türkler*. Ülkü Akagündüz (Gazeteci).
10. 09.12.2011. *Bağımsızlığının 20. Yılında Türk Dünyası*. Doç. Dr. İsmail Türkoğlu.
11. 16.12.2011. *Türkiye'nin Anaysa Meselesi*. Yrd. Doç. Dr. Engin Selçuk.
12. 23.12.2011. *Günümüz Türk Düşüncesinin Temel Meseleleri*. Prof. Dr. Tahsin Görgün.
13. 30.12.2011. Prof. Dr. Osman Turan. Mehmet Çağrı Mert, Fethi Çelik.
14. 06.01.2012. *Osmanlı İmparatorluğunun Dünyadaki İzleri*. Doç. Dr. Erhan Afyoncu.
15. 13.01.2012. *Ekonomik Kriz ve Kapitalizm*. Prof. Dr. Gülfettin Çelik. (Medeniyet Üniversitesi Rektör Yardımcısı).
16. 20.01.2012. *Osmanlıda İlim-İrfan-İrade-Aile Yapısı*. Prof. Dr. Azmi Özcan (Bilecik Üniversitesi Rektörü).
17. 10.02.2012. *Osmanlı Rus Münasebeti Çerçevesinde Kafkaslar*. Kemal Gurulkan.
18. 24.02.2012. *Hocalı Katliamı ve Düşündürdükleri*. Prof. Dr. Halil Bal (İst. Üniv.).
19. 02.03.2012. *21. Yüzyılda Milli Olmak*. Doç. Dr. Zekeriya Kökrek.
20. 09.03.2012. *Dünden Bugüne Türkiye'nin Eğitim Politikaları*. Prof. Dr. İrfan Erdoğan.
21. 16.03.2012. *Evliya Çelebi*. Prof. Dr. Hayati Develi.
22. 23.03.2012. *Azerbaycan'da 100. Yıl Kutlamaları*. Ahmet İyioldu, Doç. Dr. İsmail Öztürk, Dr. Ali Ürey.
23. 06.04.2012. *Suriye'deki Gelişmeler*. Doç. Dr. Bekir Günay (İ.Ü. S.B.F.).
24. 13.04.2012. *Balkan Harbinden Balkan Barışına*. Yıldırım Ağanoğlu.
25. 20.04.2012. *Türkiye Azerbaycan Münasebetleri*. Ganire Paşayeva (Milletvekili).
26. 27.04.2012. *“2023'te Nasıl Bir Türkiye Hayal Ediyorsunuz” Konulu Şiir ve Kompozisyon Yarışması Ödül Töreni. Türk Ocakları Korosunun Tasavvuf Müziği Konseri*.

27. 11.05.2012. *Türkçülük ve İslamcılık*. Dr. Emel Yalçın.
28. 18.05.2012. *Türk Kimliğinin Erimesi*. Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu.
29. 25.05.2012. *İstanbul'un Fethi ve Sonuçları*. Prof. Dr. Mahmut Ak.

2012-2013 DÖNEMİ

1. 05.10.2012. *Türkiye'de Devlet ve Medeniyet Algısı*. Prof. Dr. Azmi Özcan (Bilecik Üniv. Rektörü).
2. 12.10.2012. *Osmanlıdan Cumhuriyete Pozitivizm: Terakki ve Batılılaşma*. Yrd. Doç. Dr. Enes Kabakçı (İst. Üniv.).
3. 19.10.2012. *19. Yüzyıldan Günümüze Batı Düşüncesinin Türkiye'ye Yansımaları*. Prof. Dr. Tahsin Görgün (29 Mayıs Üniv.)
4. 02.11.2012. *Türklerde İslam Tasavvurunun Tarihi ve Aktüel Veçhesi*. Yrd. Doç. Dr. Fatih Mehmet Şeker.
5. 09.11.2012. *Modernleşme Manivelası Olarak Laisizm*. İhsan Ayal.
6. 16.11.2012. *Osmanlının Son Döneminde Devleti Devam Ettirme Arayışları: Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük*. İbrahim Kiras.
7. 23.11.2012. *Erken Cumhuriyet Döneminde Kimlik Meselesi ve Antropoloji*. Prof. Dr. Zafer Toprak.
8. 30.11.2012. *Türklerin Haremeyn'e Hizmetleri*. Doç. Dr. Mustafa Küçükbaşçı.
9. 07.12.2012. *Geç Kapitalizmin Kültürel Dünyası*. Prof. Dr. Süleyman Seyfi Ögün.
10. 14.12.2012. *Rasyonel Düşünme*. Prof. Dr. Yılmaz Akpınar.
11. 21.12.2012. *Devlet Yönetimi ve Etik*. Prof. Dr. Bilal Eryılmaz.
12. 28.12.2012. *Göktürk Kültürü ve 1.500 Yıllık Mezarlar*. Prof. Dr. Ahmet Taşağıl.
13. 04.01.2013. *Arif Nihat Asya*. Yavuz Bülent Bakiler.
14. 11.01.2013. *Türkiye'de Muhafazakârlık*. Prof. Dr. Hakan Yılmaz.
15. 18.01.2013. *Büyük Türkiye'ye Doğru İmkânlar, Fırsatlar, Engeller*. İsmail Küçükkaya.
16. 25.01.2013. *Hindistan'da Türk Mimarisi*. Nezih Başgelen.
17. 01.02.2013. *Şehir ve Kültür*. Prof. Dr. A. Emre Bilgili.
18. 08.02.2013. *Dünya Tarih Yazımında Türklerin Yeri*. Dr. Uğur Demir.
19. 15.02.2013. *Rusya'nın Ortadoğu ve Asya Siyaseti*. Doç. Dr. Bekir Günay.
20. 22.02.2013. *Avrupa'da İslam Korkusu*. Doç. Dr. Özlem Kumrular.
21. 01.03.2013. *İslam Felsefesi*. Prof. Dr. Necip Kaplan.

22. 08.03.2013. *Türk Romanında Milli Mücadele*. Prof. Dr. Yakup Çelik.
23. 15.03.2013. *Osmanlı Şehri Olarak İstanbul ve Özgün Kimlik*. Prof. Dr. Zeynep Ertuğ.
24. 22.03.2013. *Tasavvuf ve Kimliğimiz*. Prof. Dr. Bilal Kemikli.
25. 29.03.2013. *Bilinmeyen Türkler*. Prof. Dr. Heath W. Lowry.
26. 05.04.2013. *Hadislerle Helal Kazanç*. Prof. Dr. Yakup Çiçek.
27. 12.04.2013. *Medeniyet ve Şehir*. Prof. Dr. Sadettin Ökten.
28. 19.04.2013. *Türklerde Peygamber Sevgisi*. Prof. Dr. Mustafa Uzun.
29. 26.04.2013. *Kur-an'ı Kerimin Kimliği ve Evrenselliği*. Prof. Dr. Nihat Temel.
30. 03.05.2013. *Dünyaya Yönelen Astronomik Tehditler*. Prof. Dr. Adnan Ökten.
31. 10.05.2013. *İstanbul'un Fethinin Türk ve Dünya Tarihi Açısından Önemi*. Doç. Dr. Erhan Afyoncu.
32. 17.05.2013. *Keşifler Çağında Bir Osmanlı Denizcisi: Piri Reis*. Prof. Dr. İdris Bostan.
33. 24.05.2013. *Türkiye'de İlmi Çalışmalar*. Prof. Dr. Abdurrahman Aliy.
34. 31.05.2013. *Osmanlı'da İlim*. Prof. Dr. Mustafa Kaçar.
35. 07.06.2013. *Necip Fazıl Kısakürek (Anma Toplantısı-Hatim Duası)*. Prof. Dr. Durali Yılmaz, Üstün İnanç (Yazar).
36. 14.06.2013. *Prof. Dr. Oktay Aslanapa (Anma Toplantısı-Hatim Duası)*. Dr. Cezmi Bayram, Atila Yayım.

2013-2014 DÖNEMİ

1. 04.10.2013. *Kendini Tanıma ve İnsanları Anlama*. Prof. Dr. Nevzat Tarhan.
2. 11.10.2013. *II. Meşrutiyetin İlanında Halk Unsuru*. Av. İsmail Küçükkılınç.
3. 25.10.2013. *Osmanlı'dan Cumhuriyete Süreklilik*. Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
4. 01.11.2013. *Gazeteci-Yazar, Mütefekkir, Siyaset Adamı Nevzat Kösoğlun'u Anma Toplantısı*. Konuşmacılar: Dr. Cezmi Bayram, Dr. Senail Özkan, Av. Şerafettin Yılmaz, Bazı Aile Efradı.
5. 08.11.2013. *Türkiye'nin Yeni Bir Medeniyet Kurma Potansiyeli*. Yrd. Doç. Dr. Harun Anay.
6. 15.11.2013. *Felsefe ve İlahiyat*. Doç. Dr. Mustafa Tekin.
7. 22.11.2013. *Ortadoğu'da Son Durum*. Yrd. Doç. Dr. Vehbi Baysan.
8. 29.11.2014. *Ümmet Anlayışımız*. Prof. Dr. Mehmet Bayraktar.

9. 06.12.2013. *Türk Dünyasında Dil Politikaları*. Prof. Dr. Melek Özyetgin.
10. 13.12.2013. *Sırat-ı Müstakim ve Türk Derneği*. Dr. Nurgül Karayazı.
11. 20.12.2013. *Prof. Dr. Oktay Aslanapa'ya Vefa (Anma Toplantısı ve Hatim Duası)*. Prof. Dr. Zeki Sönmez, Prof. Dr. Ara Altun, Prof. Dr. Selçuk Mülayim.
12. 27.12.2013. *Seyyid Ahmet Arvasi'ye Vefa (Anma Toplantısı ve Hatim Duası)*. Prof. Dr. Mustafa Çetin Varlık, Ataullah Arvas, Hüseyin Sarıkoç, Hüdavendigar Onur.
13. 03.01.2014. *Sorumsuzluk Neden Yaygın?* Yrd. Doç. Dr. Songül Demir.
14. 10.01.2014. *Hilafet Meselesi*. Doç. Dr. Ali Satın.
15. 17.01.2014. *Türkiye'nin Önündeki Tehditler ve Fırsatlar*. Prof. Dr. Cemil Zehir.
16. 24.01.2014. *Osmanlı'dan Cumhuriyete Bürokrasi*. Doç. Dr. Teyfur Erdoğan.
17. 31.01.2014. *Türkistan'ın Kayıp Şehirleri*. Yrd. Doç. Dr. Alparslan Aşım.
18. 07.02.2014. *Siyaset ve Ahlak*. Prof. Dr. Hakan Poyraz.
19. 14.02.2014. *Hukuk Devleti*. Yrd. Doç. Dr. Ömür Aydın.
20. 21.02.2014. *1992'den Günümüze Türk- Rus İlişkileri*. Doç. Dr. Fatih Özbay.
21. 28.02.2014. *Türkiye'de Tutukluluk Uygulamaları, Tutuklamada Savunmanın Rolü*. Prof. Dr. Feridun Yenisey, Prof. Dr. Ayşe Nuhoğlu.
22. 07.03.2014. *Patrikhanenin Ekümenlik İddiası ve Heybeliada Ruhban Okulu*. Prof. Dr. Sibel Özel.
23. 14.03.2014. *Parti İçi Demokrasi*. Doç. Dr. Murat Yanık.
24. 28.03.2014. *Eski ve Yeni İstanbul*. Prof. Dr. Ahmet Yörük.
25. 04.04.2014. *Doğu Türkistan*. Yrd. Doç. Dr. Ömer Kul.
26. 11.04.2014. *Ermeni Meselesinin Ortaya Çıkışı ve İlk Silahlı Hareketler*. Doç. Dr. Recep Karacakaya.
27. 18.04.2014. *I. Dünya Savaşı Öncesi Osmanlı'nın Ermeni Meselesi*. Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
28. 25.04.2014. *Peygamberimizin Ahlakı*. Prof. Dr. Yakup Çiçek.
29. 09.05.2014. *Medeniyet ve Şehir*. Prof. Dr. Sadettin Ökten.
30. 16.05.2014. *İletişim*. Yrd. Doç. Dr. Dinç Yaylalılar.
31. 23.05.2014. *Mecellenin Tarihi ve Önemi*. Prof. Dr. Fethi Gedikli.
32. 30.05.2014. *Türk Dünyasının Aktüel Meseleleri*. Doç. Dr. İlyas Topsakal.

2014-2015 DÖNEMİ

1. 10.10.2014. *2014-2015 Faaliyetleri Açılış Toplantısı-İkram*. Dr. Cezmi Bayram.

2. 17.10.2014. *Devlet ve Medeniyet*. Prof. Dr. Azmi Özcan.
3. 24.10.2014. *Osmanlıdan Cumhuriyete İntikal Eden Yönetim Mirası*. Prof. Dr. Bilal Eryılmaz
4. 31.10.2014. *1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ve Varoluş Nedenleri*. Doç. Dr. Fatih Sancaktar.
5. 07.11.2014. *Vehhabiliğin Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine Yansımaları*. Doç. Dr. Fatih Mehmet Şeker.
6. 14.11.2014. *Arap Baharı ve Mısırın Değişen Rolü*. Prof. Dr. Süleyman Kızıltoprak.
7. 21.11.2014. *Irak'ın İşgalinden Günümüze Ortadoğu'nun Hal-i Pür Melali*. Yusuf Özhan.
8. 28.11.2014. *Birinci Cihan Harbi ve Ortadoğu*. Doç. Dr. Ali Satan.
9. 05.12.2014. *Şiddete Felsefi Bakış*. Prof. Dr. Adnan Ömerustaoğlu.
10. 12.12.2014. *Balkan Ülkeleri Tarih Öğretiminde Öteki Algısı*. Prof. Dr. Cemil Öztürk.
11. 19.12.2014. *Ortadoğu'da Mezhepler Savaşı*. Prof. Dr. Hilmi Demir.
12. 26.12.2014. *Birinci Dünya Savaşına Nasıl Girdik?* Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
13. 02.01.2015. *2014'ü Uğurlarken (Bir Değerlendirme)*. Dr. Cezmi Bayram.
14. 09.01.2015. *Yoksulluğun Azaltılması*. Prof. Dr. Aziz Akgül.
15. 16.01.2015. *Osmanlıdan Günümüze Mülkiyet ve Tasarruf*. Dr. Ahmet İnan.
16. 23.01.2015. *Uyuşturucu ve Türk Gençliğinin Geleceği*. Prof. Dr. Emin Kuru.
17. 30.01.2015. *Ölümünün 40. Yılında Arif Nihat Asya*. Atila Yayım, Yrd. Doç. Dr. Sakin Öner.
18. 06.02.2015. *Medreseler ve Islah Hareketi*. Prof. Dr. Cahit Baltacı.
19. 13.02.2015. *Osmanlıdan Cumhuriyete Tarihi Devamlılık*. Prof. Dr. Vahdettin Engin.
20. 20.02.2015. *Edirne Sarayının Osmanlı Mimarisindeki Yeri*. Doç. Dr. Mustafa Özer.
21. 27.02.2015. *Hocalı Faciası Anma Toplantısı*. Dr. Cezmi Bayram.
22. 06.03.2015. *Hizmetin Devletin İdaresi*. Prof. Dr. Mustafa Fayda.
23. 13.03.2015. *Türkçe Tehdit Altında: Yozlaşma ve Kirlenme*. Prof. Dr. İrfan Başkurt.
24. 20.03.2015. *Yüzyüncü Yılında Çanakkale Zaferi*. Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
25. 27.03.2015. *İstanbul'un Gelişmesi*. Doç. Dr. Sinan Genim.

26. 03.04.2015. *Tecrübelerim*. Mehmet Ali Aydınlar.
27. 10.04.2015. *Doğa ve İnsan*. Serdar Kılıç.
28. 17.04.2015. *Peygamberimiz ve Beşeri Münasebetler*. Doç. Dr. Kerim Buladı.
29. 24.04.2015. *İslam Birliği ve Tasavvuf*. Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç.
30. 08.05.2015. *Ermeni Patrikhanesi ve Ermeni Meselesi*. Yrd. Doç. Dr. Ramazan Erhan Güllü.
31. 15.05.2015. *Van Gölü Havzasında Selçukluyu Anlamak*. Abdülhamit Avşar.
32. 22.05.2015. *Düşünce Açısından Tarih Felsefesi*. Prof. Dr. Ayhan Bıçak.
33. 29.05.2015. *Fethin Manası*. Prof. Dr. Fehamettin Başar.
34. 12.06.2015. *Doğumunun 130. Yılında Hamdullah Suphi Tanrıöver*. Dr. Cezmi Bayram.

2015-2016 DÖNEMİ

1. 02.10.2015. *Üniversitelerimiz ve Türk Dünyası*. Prof. Dr. Muzaffer Elmas.
2. 09.10.2015. *Kendini Değillemenin Nedenleri Üzerine*. Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu.
3. 16.10.2015. *PKK'nın Son Dönemdeki Stratejisi ve Nihai Hedefi*. Dr. Nihat Ali Özcan.
4. 23.10.2015. *Değişen Dünyada Yeni Vizyon Arayışları*. Dr. Cezmi Bayram.
5. 30.10.2015. *Birinci Meclis*. Doç. Dr. Fatih Sancaktar.
6. 06.11.2015. *Musiki İnkılâbı'nın Sosyolojisi: Klasik Türk Müziği Geleneğinde Süreklilik ve Değişim*. Yrd. Doç. Dr. Onur Güneş Ayas.
7. 13.11.2015. *Payitaht İstanbul'un İşgal Yılları*. Doç. Dr. Abdurrahman Bozkurt.
8. 20.11.2015. *Türkiye'de Gençlerin Madde Bağımlılığı Süreçleri: Nedenleri, Kapsamı ve Sonuçları*. Yrd. Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman.
9. 27.11.2015. *Musiki Deryamızdan*. Prof. Dr. Yumuşhan Günay.
10. 04.12.2015. *Din ve Millilik*. Prof. Dr. Mustafa Tekin.
11. 11.12.2015. *Avrupa'da İslam ve Türklerin Meseleleri*. Dr. Fatih Yaman.
12. 18.12.2015. *Rusya'daki Türkler*. Doç. Dr. İlyas Topsakal.
13. 25.12.2015. *İstiklal Mahkemeleri ile Günümüz İhtisas Mahkemelerinin Mukayesesi*. Av. Ayşegül Yıldızdoğan.
14. 01.01.2016. *2015 Yılı Değerlendirmesi*. Dr. Cezmi Bayram.
15. 08.01.2016. *Yol Ayrımındaki Türkiye*. Prof. Dr. Selçuk Şirin.
16. 15.01.2016. *Kösem Sultan*. Doç. Dr. Özlem Kumrular.

17. 22.01.2016. *Türk Dünyası ve Felsefenin Önemi Üzerine*. Prof. Dr. Selahattin Halilov.
18. 29.01.2016. *Musiki Deryamızdan*. Prof. Dr. Yumuşhan Güney.
19. 05.02.2016. *Arap Baharı Sonrası Türkiye İran İlişkileri*. Dr. Arif Keskin.
20. 12.02.2016. *Aşap Dönemi İhtilafları*. Prof. Dr. Adnan Demircan.
21. 19.02.2016. *Maddi ve Manevi Sömürgeleştirme*. Nurhan Özbek Oğuleke Seyhun.
22. 26.02.2016. *Musiki Deryamızdan*. Prof. Dr. Yumuşhan Güney.
23. 04.03.2016. *Çanakkale'yi Anmak ve Anlamak*. Doç. Dr. Ali Satın.
24. 11.03.2016. *Meşrutiyetten Cumhuriyete Ders Kitaplarında Vatandaş*. Nuri Civelek.
25. 18.03.2016. *Türk Dünyasında Yolculuk*. Ahmet Yeşiltepe.
26. 25.03.2016. *Musiki Deryamızdan*. Prof. Dr. Yumuşhan Güney.
27. 01.04.2016. *Çağdaş Profesyonel Olmak*. Yrd. Doç. Dr. Dinç Yaylalılar.
28. 08.04.2016. *Jön Türklük ve Kemalizm Kısacasında İttihatçılık*. İsmail Küçükkılınç.
29. 15.04.2016. *Sözde Ermeni İddialarının Değerlendirilmesi*. Dilek Akgümüş.
30. 22.04.2016. *Ermenistan Türkleri*. Prof. Dr. Okan Yeşilot.
31. 29.04.2016. *Musiki Deryamızdan*. Cafer Ünal.
32. 06.05.2016. *100. Yılında Kutul-Amare Zaferi*. Araştırmacı Yazar Resul Köse.
33. 13.05.2016. *Davranışın Genetik Temelleri*. Sultan Cansu Gönenç.
34. 20.05.2016. *Musiki Deryamızdan*. Öğr. Gör. Cafer Ünal.
35. 27.05.2016. *İnsan ve Ümran*. Prof. Dr. Kenan Gürsoy.

2016-2017 DÖNEMİ

1. 07.10.2016. *Türkiye'de Yüksek Öğretim*. Prof. Dr. Mehmet E. Karahan.
2. 14.10.2016. *Türkiye'de Yeni Yüzleşmeler*. Rüştü Bozkurt.
3. 21.10.2016. *Eğitim ve Kültür*. Yrd. Doç. Dr. Emin Işık.
4. 28.10.2016. *Dini Hareketler ve Sömürgecilik*. Prof. Dr. Azmi Özcan.
5. 04.11.2016. *Çocukların Cinsel İstismarı ve Önleyici Tedbirler*. Ebru Kır.
6. 11.11.2016. *Tarih ve İktidar*. Prof. Dr. Ahmet Şimşek.
7. 18.11.2016. *Misak-ı Milliden Günümüze Bakmak*. Prof. Dr. Mustafa Budak.
8. 25.11.2016. *Ahmet Yesevi'yi Anlamak*. Prof. Dr. Musa Yıldız.
9. 02.12.2016. *Türk ve Sineması*. Alper Çağlar.
10. 09.12.2016. *Gelenekten Geleceğe Türk Maarifi*. Prof. Dr. İrfan Erdoğan.

11. 16.12.2016. *Büyük Yunanistan Düşü: Megalo İdea*. Dr. Esra Özsüer.
12. 23.12.2016. *Yeni Ekonominin Dinamikleri*. Mustafa Çetinkaya.
13. 30.12.2016. *Türkiye’de Gazetecilik*. İsmail Saymaz.
14. 06.01.2017. *Saray–İtilaf Devletleri ve Ankara Arasında Son Osmanlı Hükümeti*. Dr. Murat Aydoğdu.
15. 13.01.2017. *Milli Kültür ve Uluslararasılaşma*. Prof. Dr. Nalân Kızıltan.
16. 20.01.2017. *Suriye ve Ortadoğu’nun Geleceği*. Dr. İsmail Kapan.
17. 27.01.2017. *Milli Tarih ve Tarih Eğitimi*. Arş. Gör. Ahmet Vurgun.
18. 03.02.2017. *2017’ye Girerken İktisadi Durum*. İbrahim Kahveci.
19. 10.02.2017. *Engeller ve Doğru Yaklaşım*. Taha Safa Aydın.
20. 17.02.2017. *Prof. Dr. Orhan Okay’ın Ardından*. Prof. Dr. Abdullah Uçman, Beşir Ayvazoğlu, Prof. Dr. Mehmet Tekin.
21. 24.02.2017. *Sekülerleşme*. Dr. Fatih Yaman.
22. 03.03.2017. *Türkiye’de Dini Cemaatler Meselesi*. Prof. Dr. Mustafa Tekin.
23. 10.03.2017. *Geçmişten Günümüze Bulgaristan’da Türk Varlığı*. Doç. Dr. Bülent Yıldırım.
24. 17.03.2017. *Türk Ocaklarının Kurulduğu Dönem*. Dr. Cezmi Bayram.
25. 24.03.2017. *Behbut Han Cevanşir ve Ermeni Terörü*. Prof. Dr. Fethi Gedikli, Doç. Dr. Aygün Hasanoğlu, Ganira Paşayeva.
26. 31.03.2017. *Şiir Şöleni: Vatan Şiirler*. Kültür Sanat Heyeti.
27. 07.04.2017. *Teknoloji Patronlarının Hususiyetleri*. Prof. Dr. Solmaz Ayarslan.
28. 14.04.2017. *Birleştirici ve Ayrıştırıcı Vasıflar Çerçevesinde Toplum Yapımız*. Yrd. Doç. Dr. Mustafa H. Ertan.
29. 21.04.2017. *Küreselleşme ve Aile*. Prof. Dr. Fatma Beylü Dikeçligil.
30. 28.04.2017. *Yetimler Hakkında Devletin Sorumluluğu ve Darüleytamlar*. Gülhan Seyhun.
31. 05.05.2017. *Doğu Türkistan’daki Son Gelişmeler*. Yrd. Doç. Dr. Ali Ahmetbeyoğlu, Hamit Göktürk, Dr. Ferhat Kurban Tanrıdoğdu.
32. 12.05.2017. *Osmanlının Çöküşünde Misyonerlerin Rolü*. Prof. Dr. Mehmet Şahin.
33. 19.05.2017. *Makedonya’dan Çanakkale’ye Yemene Taşanmış Hikâyeler*. Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul Karakuş, Mümin Ali.
34. 26.05.2017. *Ramazana Girerken*. Prof. Dr. Mustafa Çağrııcı.
35. 02.06.2017. *Edebiyatımızda Ramazan*. Prof. Dr. Mustafa Uzun.
36. 09.06.2017. *Ramazan ve Musiki*. Prof. Dr. Nuri Özcan.

37. 16.06.2017. *Kültürümüzde Kadir Gecesi*. Doç. Dr. Ali Öztürk.

38. 23.06.2017. *Kültürümüzde Bayram*. Doç. Dr. Ahmet Karataş.

2017-2018 DÖNEMİ

1. 06.10.2017. *Musul Meselesi: Dün- Bugün- Yarın*. Prof. Dr. Mehmet Akif Okur.
2. 13.10.2017. *Lozan antlaşması ve Türkiye*. Doç. Dr. Sevtap Demirci.
3. 20.10.2017. *Faşizm ve Avrupa'da Yeni Sağ*. Yrd. Doç. Dr. Alihan Limoncuoğlu.
4. 27.10.2017. *Yüzyılın Muhasebesi ve Balfour Bildirisi*. Prof. Dr. Azmi Özcan.
5. 03.11.2017. *Almanya'daki Türkler ve Son Siyasi Gelişmeler*. Mahmut Aşkar, Şefik Kantar.
6. 10.11.2017. *Moldova ile Münasebetler ve Gagavuzlar*. Emekli Büyükelçi Ender Arat, Dr. Olga Radova.
7. 17.11.2017. *Suriyeli Mültecilerin Hukuki Durumu*. Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Arif Karaca.
8. 24.11.2017. *Türkiye'nin Sanayileşme Tecrübesi: Kayseri Örneği*. Prof. Dr. Mehmet Şahin.
9. 01.12.2017. *Yol Ayrımındaki Arap Yarımadası ve Suudi Arabistan'ın Konumu*. Prof. Dr. Ahmet Kavas.
10. 08.12.2017. *Tarihi ve Stratejik Açından Kudüs'ün Kaybı*. Doç. Dr. İsmet Üzen.
11. 15.12.2017. *Türk Amerikan İlişkileri*. Doç. Dr. Burak Küntay.
12. 22.12.2017. *Bilimde Yolculuk*. Prof. Dr. Nesrin Özören.
13. 29.12.2017. *Türklerde Musiki Kültürü*. Harun Korkmaz.
14. 05.01.2018. *Filistin Meselesinin Arka Planı*. Doç. Dr. Vehbi Baysan.
15. 12.01.2018. *Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yeniden Yapılandırılması*. Doç. Dr. Hasip Saygılı.
16. 19.01.2018. *Türk Yunan Mücadelesi Çerçevesinde Adalar Denizi İhtilafları*. Dr. Öğr. Üyesi Yaşar Ertürk.
17. 26.01.2018. *Osmanlı'da Rumların İdaresi*. Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Erhan Güllü.
18. 02.02.2018. *Afrin Harekâtı*. Dr. Öğr. Üyesi Eray Güçlüer.
19. 09.02.2018. *Ölümünün 100. Yılında Sultan II. Abdülhamit Han*. Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
20. 16.02.2018. *Adalet: Bir Masal, Bir Misal, Bir Temsil*. Prof. Dr. Hakan Poyraz.

21. 23.02.2018. *İktisadi Bireyin Türk Atasözleri ile Yorumu*. Dr. Öğr. Üyesi Saim Çağrı Kocakaplan.
22. 02.03.2018. *Toplumda Deist ve Agnostik Eğilimler*. Prof. Dr. Mustafa Tekin.
23. 09.03.2018. *İslam'da Kadının Konumu ve Günümüzde Kadın Algısı*. Dr. Emin Gümüş Büke.
24. 16.03.2018. *Vefatının 20. Yılında Galip Erdem*. Acar Okan, Şerafettin Yılmaz, Erşed Hürmüzlü.
25. 23.03.2018. *Âşık Veysel*. Ahmet Özdemir.
26. 30.03.2018. *Osmanlı Devletinde Nüfus Yazılımları*. Mehmet Kayıcıoğlu.
27. 06.04.2018. *Kut'ül Amare*. Muzaffer Albayrak.
28. 13.04.2018. *Ocaklı Bir Eğitimci: İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu*. Prof. Dr. İrfan Erdoğdu.
29. 20.04.2018. *Eğitim Sistemimizin Bir Felsefesi Var mı?* Prof. Dr. Durmuş Günay.
30. 27.04.2018. *Türkiye'de İktidar Muhalefet İlişkisi: DP Dönemi*. Dr. Işıl Tuna.
31. 04.05.2018. *Eğitimin Türkçesi*. Prof. Dr. Hasan Bacanlı.
32. 11.05.2018. *Abdürrahim Karakoç'u Anma*. Dr. Öğr. Üyesi Bahtiyar Aslan, İsa Kocakaplan.
33. 18.05.2018. *Namık Kemal'in Mektubu Işığında Osmanlı Ramazanı*. Prof. Dr. Mustafa Uzun.
34. 25.05.2018. *Medeniyetimizde Ramazan'ın 24 Saati*. Prof. Dr. Hasan Aksoy.
35. 01.06.2018. *Çocuk Eğitiminde Ramazan*. Prof. Dr. Abdurrahman Dodurgalı.
36. 08.06.2018. *Ramazan ve Musiki*. Prof. Dr. Nuri Özcan.

2018-2019 DÖNEMİ

1. 05.10.2018. *Türk Kimliği*. Bedrettin Dalan.
2. 12.10.2018. *Kıyametin Gölgesinde Siyaset: Evangelizm, Hıristiyan Siyonizmi ve ABD*. Prof. Dr. Mehmet Akif Okur.
3. 19.10.2018. *Suriye: Bugünü ve Geleceği*. Tarık Sülo, Güngör Yavuzarslan.
4. 26.10.2018. *İslamcılığın Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Dönüşümü*. İbrahim Kiras.
5. 02.11.2018. *Şeyh Bedrettin*. Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar.
6. 09.11.2018. *Vefatının 80. Yılında Atatürk ve Eseri Üzerine Düşünceler*. Prof. Dr. Cezmi Eraslan.

7. 16.11.2018. *Kurgandan Kibleye: Amasya'da Oluz-Höyük Türkmen Mezarlığı*. Prof. Dr. Şevket Dönmez.
8. 23.11.2018. *Türkiye'de Mümtaz Bir İş Adamı: Nuri Demirağ*. Prof. Dr. Fatih Dervişoğlu
9. 30.11.2018. *Şiir ve Peygamber*. Prof. Dr. İsmail Güleç.
10. 07.12.2018. *Dede Korkut*. Prof. Dr. Abdülkadir Emeksiz.
11. 14.12.2018. *Yerli ve Milli Bozulmayan Aşı Teknolojisi*. Prof. Dr. Nesrin Özören.
12. 21.12.2018. *Hak'tan Aldığını Halka Dağıtan Örnek Hayat: Bezmialem Valide Sultan*. Prof. Dr. Arzu Terzi.
13. 28.12.2018. *Bahattin Karakoç'un Ardından*. Dr. Bahtiyar Aslan, Dr. Filiz Ferhatoğlu, Tayfur Esen.
14. 04.01.2019. *Canan Uykuda: Türk Dünyasının Ortak Müzik Dili*. Bünyamin Aksungur.
15. 11.01.2019. *Sağlıkta Dönüşüm*. Prof. Dr. Cevdet Erdöl.
16. 18.01.2019. *Vatandaşlık Temel Geliri*.
17. 25.01.2019. *Dede Korkut Hikâyelerinin Slav Kaynaklı Destanlara Etkisi*. Prof. Dr. Emine İnandır.
18. 01.02.2019. *II. Abdülhamit: Sanatkâr ve Sanat Hamisi Bir Sultan*. Prof. Dr. Ayşe Ersoy Yüksel.
19. 08.02.2019. *Avrupa'da Türk Korkusu ve Tarihi Kökleri*, Dr. Öğr. Üyesi Esra Özsüer.
20. 15.02.2019. *Dini Düşünce Güncelleme*. Prof. Dr. Mustafa Tekin.
21. 22.02.2019. *Bizim Hikâyemiz*. Şerif Aydemir.
22. 01.03.2019. *Türk Dünyası'nda Bir Güç Merkezi Oluşturulabilir mi?* Doç. Dr. Barış Doster
23. 08.03.2019. *Geçmişten Bugüne Kadın Hakları*. Sultan Polat.
24. 15.03.2019. *İslam Anlayışında Bazı Meseleler*. Prof. Dr. Yümni Sezen.
25. 22.03.2022. *Geleceğin Türkiye'sinde Yüksek Öğretim*. Prof. Dr. Nihat Erdoğan.
26. 29.03.2019. *Şiir Şöleni*.
27. 05.04.2019. *Sovyet Sonrası Rusya'da İslam*. Doç. Dr. İlur Nafikov.
28. 12.04.2019. *İki Dünya Arasında Hunlar*. Dr. Ali Ahmetbeyoğlu.
29. 19.04.2019. *Tarihi Anlatmada Jeolojinin Rolü*. Dr. Öğr. Üyesi Yakup Çelik.
30. 26.04.2019. *Geçmişten Günümüze Pontus İddiaları*. Dr. Öğr. Üyesi Tuba Eray Biber.

31. 03.05.2019. *Duyguların Yönetimi ve Empati*. Dr. Dinç Yaylalılar.
32. 10.05.2019. *İftar Sohbeti*. Dr. Emin Işık.
33. 17.05.2019. *İftar Sohbeti*. Prof. Dr. Saadettin Ökten.
34. 31.05.2019. *İftar Sohbeti*. Prof. Dr. Mustafa Oğuz.

2019-2020 DÖNEMİ

1. 04.10.2019. *Küresel Gündemi Geçmişten Okumalı*. Prof. Dr. Gülfettin Çelik.
2. 11.10.2019. *Kıbrıs ve Doğu Akdeniz Meselesi*. Emekli Büyükelçi Uluç Özülker.
3. 18.10.2019. *Dr. Emin Işık, Prof. Dr. Haluk Dursun, Prof. Dr. Mustafa Kafalı Anma Programı*. Amir Ateş, Prof. Dr. Mustafa Küçükaşçı, Doç. Dr. Mustafa Ürekli.
4. 25.10.2019. *Sultanın Korsanları: Osmanlı Akdeniz’inde Yağma ve Esaret*. Doç. Dr. Mustafa Ürekli.
5. 01.11.2019. *Neden Bilim?* Prof. Dr. Ercüment Ovalı.
6. 08.11.2019. *Osmanlı Dönemi Arap Milliyetçiliği*. Doç. Dr. Burcu Kurt.
7. 15.11.2019. *Bulgaristan’dan Zorunlu Göçün 30. Yılı*. Doç. Dr. Neriman Hacısalihoglu, Doç. Dr. Bülent Yıldırım, Dr. Öğr. Üyesi Hasan Demirhan.
8. 22.11.2019. *Medeniyeti Doğuşu ve Göbeklitepe*. Nezih Başgelen.
9. 29.11.2019. *Cumhuriyet Türkiye’sinde İktisat ve Bağımsızlık*. Prof. Dr. Zafer Toprak.
10. 06.12.2019. *Sağlıkta Küreselleşme*. Mehmet Ali Aydınlar.
11. 13.12.2019. *Samsun’dan Ankara’ya Milli Mücadele Başlarken*. Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
12. 20.12.2019. *Osmanlıda Savaş Vergisi ve Modern Devletin Oluşumu: 1500-1914*. Prof. Dr. Şevket Pamuk.
13. 27.12.2019. *Son Gelişmeler Işığında Batı Trakya’da Din ve Eğitim Alanındaki Gelişmeler*. Recep Paçaman.
14. 03.01.2020. *Ahıska Sürgünü*. Dr. Öğr. Üyesi Ayna Askeroğlu.
15. 10.01.2020. *Vefatının 25. Yılında Orhan Şaik Gökay*. Prof. Dr. Rahim Tarım, Melek Gençboyacı.
16. 17.01.2020. *Dünyada Türk İmajı*. Prof. Dr. Ahmet Şimşek.
17. 24.01.2020. *21. Yüzyılda Türk Dünyası’na Bakış*. Prof. Dr. Osman Yorulmaz.

18. 31.01.2020. *Vefatının 75. Yılında Mehmet Emin Yurdakul*. Prof. Dr. Yakup Çelik, Dr. Filiz Ferhatoğlu, Dr. Müslim Yılın.
19. 07.02.2020. *II. Abdülhamit Han ve Türk Dünyası*. Prof. Dr. İsmail Türkoğlu.
20. 14.02.2020. *Tarihte Türk Hanımlar: Timurlular Örneği*. Prof. Dr. Hayrunnisa Alan.
21. 21.02.2020. *Cumhuriyet Kurulurken Hayaller ve Umutlar: Türk Gençliği Ne İstediyini, Ne Olduğunu, Neye İnandığını Biliyor mu?* Prof. Dr. Fatmagül Demirel.
22. 28.02.2020. *Küresel İklim Değişiklikleri ve Batının Yeni Yurt Arayışı*. Prof. Dr. Yaşar Onay.
23. 06.03.2020. *Türkiye’de Eğilimler. Neler Değişiyor?* Prof. Dr. Mustafa Aydın.

Küresel çaptaki salgın nedeniyle ülke genelindeki bütün dernek faaliyetleri durdurulunca dönem sohbetleri bitmiş oldu. 13 Mart 2020 tarihinde yapılması planlanan ve Prof. Dr. Ahmet Koçak ile Prof. Dr. Muharrem Dayanç’ın konuşacağı “*Vefatının 100. Yılında Ömer Seyfettin*”, 20 Mart 2020 tarihinde planlanan ve Alparslan Aksoy, Prof. Dr. Cezmi Eraslan, Prof. Dr. Mustafa Kaymakçı, Doç. Dr. Nilüfer Erdem ve Doç. Dr. Cihan Özgün’ün konuşacağı “*Rodos ve İstanköy’de Türk Kültürü*”, 27 Mart 2020 tarihinde Dr. Cezmi Bayram’ın konuşmacı olacağı “*Türk Ocakları*” konulu Cuma sohbetleri iptal edilmek zorunda kaldı.

Ekim ayında başlayan yeni dönem 2020-2021 ile bir sonraki dönem 2021-2022 Cuma sohbetleri internet üzerinden canlı yayınlandı. Burada hem konuşmacı hem de programı ocak adına yöneten bir kişi bulunmaktaydı.

2020-2021 DÖNEMİ

1. 02.10.2020. *Gündemdeki Salgınlar ve Korunma Yolları*. Konuşmacı: Prof. Dr. İlyas Dökmetaş. Yönetici: Dr. Ermen Bagatur Öztürk.
2. 09.10.2020. *Doğu Akdeniz ve Adalar (Ege) Denizinde Türkiye ve Yunanistan’ın Durumlarının Değerlendirilmesi*. Konuşmacı: Emekli Tümgeneral Cihat Yayıcı. Yönetici: Dr. Öğr. Üyesi Alihan Limoncuoğlu.
3. 16.10.2020. *Fransa’nın Gözünden Doğu Akdeniz Meselesi*. Konuşmacı: Ali Murat Aydın. Yönetici: Arş. Gör. Dr. Ahmet Emrah Siyavuş.

4. 23.10.2020. *21. Yüzyılda Milliyetçilik ve Türk Ocakları*. Konuşmacı: Dr. Cezmi Bayram. Yönetici: Doç. Dr. Erhan Güllü, Doç. Dr. Saim Çağrı Kocakaplan.
5. 30.10.2020. *100. Yılın Aynasında Cumhuriyet*. Konuşmacı: Prof. Dr. Cezmi Eraslan. Yönetici: Doç. Dr. Abdurrahman Bozkurt.
6. 06.11.2020. *Son Gelişmelerin Işığında Karabağ Meselesi*. Konuşmacı: Prof. Dr. Okan Yeşilot. Yönetici: Dr. Serdar Oğuzhan Çaycıoğlu.
7. 13.11.2020. *Türkiye’de Uzaktan Eğitim ve Geleceği*. Konuşmacı: Doç. Dr. A. Nedim Çiçekler. Yönetici: Doç. Dr. Ramazan E. Güllü.
8. 20.11.2020. *Kovit-19 Kapsamında Aşı ve İlaç Üretimindeki Gelişmeler*. Konuşmacı: Prof. Dr. Gizem Dinler Doğanay. Yönetici: Barış Onur Sargın.
9. 27.11.2020. *Afet Yönetimi ve Arama Kurtarmanın Önemi*. Konuşmacı: Okan Tosun. Yönetici: Doç. Dr. Saim Çağrı Kocakaplan.
10. 04.12.2020. *21. Yüzyılda Milliyetçilik ve Türk Ocakları*. Konuşmacı: Prof. Dr. Mehmet Öz. Yönetici: Doç. Dr. Ramazan E. Güllü.
11. 11.12.2020. *Geçmişten Günümüze Kırgız Türkleri*. Konuşmacı: Şurubu Kayhan. Yönetici: Dr. Ali Daşman.
12. 18.12.2020. *İslam Düşüncesinin Çağdaş İnşası*. Konuşmacı: Prof. Dr. Mustafa Tekin. Yönetici: Ömer Sina Tekin.
13. 01.01.2021. *2020 Yılıının Değerlendirilmesi*. Konuşmacı: Dr. Cezmi Bayram. Yönetici: Nuri Civelek.
14. 08.01.2021. *Doğumunun 175. Yılında Kazak Âlim-Şair-Filozof Abay Kunanbayev*. Konuşmacı: Prof. Dr. Elman Guliyev. Yönetici: İmdat Avşar.
15. 15.01.2021. *Doğu Türkistan’da Son Gelişmeler ve Suçluların İadesi*. Prof. Dr. Alimcan İnayet, Prof. Dr. Erkin Emet.
16. 22.01.2021. *21. Yüzyılda Türk Siyasetini Ne Bekliyor?* Konuşmacı: Emekli Büyükelçi Uluç Özüiker. Yöneten: Dr. Öğr. Üyesi Alihan Limoncuoğlu.
17. 29.01.2021. *21. Yüzyılda Türk Milliyetçiliği ve Türk Ocakları*. Konuşmacı: Av. Dr. İrfan Sönmez. Yöneten: Doruk Ziya Okubay.
18. 05.02.2021. *Sağlıkta Yapay Zekâ*. Konuşmacı: Dr. Öğr. Üyesi M. S. Buğrahan Bayram. Yönetici: Dr. Öğr. Üyesi A. Ercüment Çiçek.
19. 12.02.2021. *Doğumunun 580. Yılında Ali Şir Nevai*. Konuşmacı: Prof. Dr. Vahit Türk. Yönetici: Öğr. Görevlisi İsa Kocakaplan.
20. 19.02.2021. *İslam Düşüncesinin Geleceği*. Konuşmacı: Prof. Dr. İbrahim Maraş. Yönetici: Dr. Hüseyin Yücel.

21. 26.02.2021.21. *Yüzyılda Türk Milliyetçiliği ve Türk Ocakları*. Konuşmacı: Prof. Dr. Abdülkadir İlgen. Yönetici: Nuri Civelek.
22. 05.03.2021. *Hacı Bektaş-ı Veliyi Hazırlayan Şartlar*. Konuşmacı: Prof. Dr. Saffet Sarıkaya. Yönetici: Doç. Dr. Yılmaz Soyzer.
23. 12.03.2021. *İstiklal Marşı: Kabulü ve Manası*. Konuşmacı: Beşir Ayvazoğlu. Yönetici Doç. Dr. Mehmet Samsakçı.
24. 19.03.2021. *Medeniyet Tasavvurumuz*. Konuşmacı: Prof. Dr. Saadettin Ökten. Yönetici: Prof. Dr. Zeynep Ertuğ.
25. 16.04.2021. *Kültürümüzde Ramazan Medeniyeti*. Prof. Dr. Mustafa Uzun. Elif Ömürlü Uyar'dan İlahiler.
26. 23.04.2021. *Edebiyatçılarımızın Kaleminden Ramazan*. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya. Elif Ömürlü Uyar'dan İlahiler.
27. 30.04.2021. *Gönül Telimizi Titreten Ramazan*. Prof. Dr. Nuri Özcan. Elif Ömürlü Uyar'dan İlahiler.
28. 07.05.2021. *Minik Gönüllerde Ramazan Adıyla Çocuk Terbiyesinde Ramazan*. Prof. Dr. Ramazan Dodurgalı. Elif Ömürlü Uyar'dan İlahiler.
29. 21.05.2021. *Bektaşilik Nedir? Ne Değildir?* H. Dursun Gümüsoğlu, Doç. Dr. Ahmet Yılmaz Soyzer.
30. 28.05.2021. 21. *Yüzyılda Türk Milliyetçiliği ve Türk Ocakları*. Prof. Dr. Levent Bayraktar, Hüseyin Sarıkoç.
31. 04.06.2021. *Ahi Evran (UNESCO Ahi Evran Yılı Münasebetiyle)*Gökhan Maraş, Almila Maraş.
32. 11.06.2021. *Milliyetçilik ve Tabiat*. Prof. Dr. Orhan Sevgi, Öğr. Gör. İlker Esin.
33. 18.06.2021. *Rumeli Bektaşiliği (UNESCO Ahi Evran Yılı Münasebetiyle)*.Dr. Aziz Altı. Doç. Dr. Ahmet Yılmaz Soyzer.
34. 25.06.2021. 21. *Yüzyılda Türk Milliyetçiliği ve Türk Ocakları*. Fatih Akman, Hüseyin Sarıkoç.

2021-2022 DÖNEMİ

1. 01.10.2021. *Afganistan'dan Sonra Yeni Büyük Oyunda Bizi Ne Bekliyor?* Prof. Dr. Mehmet Akif Okur, Dr. Cezmi Bayram.
2. 08.10.2021. 21. *Yüzyılda Alevi Olmak*. Ali Rıza Özdemir, Doç. Dr. Yılmaz Soyzer.

3. 15.10.2021. *Günümüz Müslümanlığı: Meseleler-Çözüm Yolları*. Prof. Dr. Mustafa Çağrı, Prof. Dr. Mustafa Ertürk.
4. 22.10.2021. *İklim Değişikliği ve Su Kıtlığı*. Prof. Dr. Doğanay Dolunay, Prof. Dr. Orhan Sevgi.
5. 29.10.2021. *Bir Cumhuriyet Değerlendirmesi*. Prof. Dr. Kemal Arı, Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
6. 05.11.2021. *Almanya'da Alevi Olmak*. Dr. Bülent Keleş, Doç. Dr. Yılmaz Soyzer.
7. 12.11.2021. *Doğumunun 140. Yılında Başkomutan Mustafa Kemal*. Dr. Öğr. Üyesi Zekeriya Türkmen, Prof. Dr. Ahmet Altıntaş.
8. 19.11.2021. *Türkiye'deki Din Algısında Temel Meseleler*. Prof. Dr. Sönmez Kutlu. Prof. Dr. İbrahim Maraş.
9. 26.11.2021. *İstanbul'un Bitkilerinin Korunması*. Prof. Dr. Ünal Akkemik, Prof. Dr. Orhan Sevgi.
10. 03.12.2021. *145. Doğum Yıldönümünde Yusuf Akçura*. Prof. Dr. Abdullah Gündoğdu, Prof. Dr. İsmail Türkoğlu.
11. 10.12.2021. *Hız. Peygamberin Sünneti ve Anlamada Sorunlar*. Prof. Dr. Mustafa Ertürk. Prof. Dr. Mustafa Çağrı.
12. 17.12.2021. *Irak Bektaşiliği*. Prof. Dr. Ahmet Taşkın. Doç. Dr. Yılmaz Soyzer.
13. 24.12.2021. *Türkiye'nin Yaban Hayatı*. Doç. Dr. Vedat Beşkardeş, Prof. Dr. Orhan Sevgi.
14. 07.01.2022. *2021 Yılı'nın Değerlendirilmesi-2022 Yılına Bakış*. Dr. Cezmi Bayram, Prof. Dr. Arif Yavuz.
15. 14.01.2022. *Ölümünün 80. Yılında Mustafa Çokay*. Prof. Dr. Abdulvahap Kara, Doç. Dr. Vecihi Sefa Fuat Hekimoğlu.
16. 21.01.2022. *İslam Davetinin Mahiyeti*. Prof. Dr. Ali Bardakoğlu. Dr. Cezmi Bayram.
17. 28.01.2022. *Toprak Kirliliği*. Doç. Dr. Serdar Akburak, Prof. Dr. Orhan Sevgi.
18. 04.02.2022. *Ukrayna Rusya Krizinde Türkiye*. Prof. Dr. Celalettin Yavuz. Arş. Gör. Orhan Bulus.
19. 11.02.2022. *İstanbul Bektaşiliği*. Doç. Dr. Fahri Maden. Doç. Dr. Yılmaz Soyzer.
20. 18.02.2022. *Türk Bozkır Kültürünün Doğuşu*. Doç. Dr. Evlin Yıldırım. Doç. Dr. Ayna Askeroğlu Aslan.
21. 25.02.2022. *Çevre Kirliliğinin Habercisi: Likenler*. Prof. Dr. Gülşah Çobanoğlu, Prof. Dr. Orhan Sevgi.

22. 04.03.2022. *Rusya'nın Yayılma Siyaseti Nereye Kadar?* Prof. Dr. Mehmet Akif Okur. Dr. Cezmi Bayram.
23. 11.03.2022. *Türk Devletlerinin Aralarındaki İhtilaflı Hususlar.* Prof. Dr. Toğrol İsmayıl, Dr. Öğr. Üyesi Ayna Askeroğlu Aslan.
24. 18.03.2022. *Çanakkale'den Milli Mücadeleye Komutanlar.* Prof. Dr. Muhammet Erat. Prof. Dr. Cezmi Eraslan.
25. 25.03.2022. *Türk Ocaklarının 110. Yılı Dolayısıyla Genel Merkezin Düzenlediği Panele* Dr. Cezmi Bayram katılmıştır.
26. 01.04.2022. *Namık Kemal'in Gözünde Bir İstanbul Ramazanı.* Prof. Dr. Mustafa Uzun. İlahiler: Elif Ömürlü Uyar.
27. 08.04.2022. *Ramazan ve Değerler Eğitimi.* Doç. Dr. Neslihan Karakuş. Nefes; Sabahat Aslan.
28. 15.04.2022. *Ramazan ve İstanbul.* Prof. Dr. Hüsrev Subaşı. İlahiler; Elif Ömürlü Uyar.
29. 22.04.2022. *Türk Şiirinde Ramazan ve Bayram.* Doç. Dr. Nurgül Karayazı, Nefes; Sabahat Aslan.
30. 29.04.2022. *Ramazan ve Musikimiz.* Hasan Semerkantlı.
31. 06.05.2022. *Eğitimde Milli Hedefler ve Türkçemiz.* Prof. Dr. Mehdi Ergüzel, Dr. Erol Ülgen, Gazi Altun.
32. 13.05.2022. *Türk Demokrasisinde Osmanlı Tecrübesi.* Prof. Dr. Fatih M. Sancaktar, Dr. Cezmi Bayram.
33. 27.05.2022. *Ahşabın Yeniden Keşfi.* Prof. Dr. Türker Dünder. Prof. Dr. Orhan Sevgi.
34. 03.06.2022. *Doğu Karadeniz'in Türklüğü.* Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Bilgin. Bahattin Furuncuoğlu.
35. 10.06.2022. *Batı Toroslar'da Erken Türk Varlığı.* Prof. Dr. Mustafa Gökçe. Esengül Argun.
36. 17.06.2022. *Şiir ve Sohbet.* Mehmet Ali Kalkan. Doç. Dr. Kürşat Yıldırım.
37. 24.06.2022. *Su Ürünlerinin Tüketimi, Pazar Durumu ve Türkiye'nin Geleceğindeki Yeri.* Prof. Dr. Özkan Özden. Prof. Dr. Orhan Sevgi.

2022-2023 DÖNEMİ

1. 06.10.2022. *Ankara'dan Bakışla Türkiye Odaklı Dış Politikada Gelişmeler*. Em. Amiral Dr. Cihat Yayıcı. Dr. Cezmi Bayram.
2. 14.10.2022. *Sınır Aşan Göçler ve Kamu Oyu*. Prof. Dr. Veysel Bozkurt. Dr. Cezmi Bayram.
3. 21.10.2022. *SWOT Analizi Bakış Açısıyla Türk Dünyası*. Prof. Dr. Yücel Oğurlu. Dr. Cezmi Bayram.
4. 28.10.2022. *Milli Mücadele ve Türk Ocakları*. Dr. Cezmi Bayram.
5. 04.11.2002. *Dünya Sisteminde İslam Düşüncesinin Cevabı Var mı?* Prof. Dr. Mustafa Tekin. Dr. Cezmi Bayram.
6. 11.11.2022. *Milli Mücadelede Mustafa Kemal'in Liderlik Üslubu*. Prof. Dr. Rıdvan Akın. Dr. Cezmi Bayram.
7. 18.11.2022. *Küreselleşme ve Türk Dünyası*. Prof. Dr. Mehmet Akif Okur.
8. 25.11.2022. *Odun Dışı Orman Ürünleri*. Doç. Dr. Taner Okan.
9. 02.12.2022. *İdil-Ural'da Açlık Yılları*. Prof. Dr. İsmail Türkoğlu.
10. 09.12.2022. *İran'da Neler Oluyor*. Dr. Öğr. Üyesi. Ali Semin.
11. 16.12.2022. *Türkistan'dan Göç*. Doç. Dr. Çağla Gül Yesevi.
12. 23.12.2022. *İsa Yusuf Bey ve Doğu Türkistan Davası*. Doç. Dr. Ömer Kul.
13. 30.12.2022. *Doğal Kaynaklarımız ve Stratejik Ham Maddelerimiz*. Dr. Öğr. Üyesi Yakup Çelik.
14. 06.01.2023. *Vatan (Karabağ) Savaşı Tarihi ve Şahsiyet Faktörü*. Dr. Aygün Hasanoğlu.
15. 13.01.2023. *Din ve Değişim: Kur-an'ın Getirdiği Ahlak Eksenli Öğreti*. Prof. Dr. Mustafa Çağrııcı.
16. 20.01.2023. *Telaffuz ve Hitabet*. Reyhan Çınar.
17. 27.01.2023. *Dört Mevsim Kuşlar*. Öğr. Görevlisi Ergün Bacak.
18. 03.02.2023. *Medya ve Aile*. Mehmet Hilmi Eren.
19. 24.02.2023. *Doğumunun 145. Yılında Ayaz İshaki*. Prof. Dr. İsmail Türkoğlu.
20. 03.03.2023. *Deprem Bölgesi İntibaları*. Ecz. Bahadır Serkan, Ecz. Bilgehan Nizam, Diş Hekimi Mete Toptaş.
21. 10.03.2023. *İstanbul Depreme Hazır mı?* Mimar Süleyman Uluocak.
22. 17.03.2023. *Paralel Kamuları Aşmak: Muhayyel Bir Cumhuriyet İçin Bazı Fikirler*. Prof. Dr. Besim F. Dellaloğlu

23. 28.04.2023. *Osmanlı'dan Cumhuriyete Milli Bayramlar*. Prof. Dr. Serkan Tuna.
24. 05.05.2023. *Cumhuriyet Döneminde Türkiye Ekonomisi*. Prof. Dr. Şevket Pamuk.
25. 12.05.2023. *Birlikte Yaşama Arzusunun Tezahürü Olarak Türk Milliyetçiliği*. Arş. Gör. Orhan Önçirak.
26. 19.05.2023. *Bayburt'tan Bakü'ye Kültürel Yolculuk: Bayatılar ve Maniler*. Burcu Sesli.
27. 26.05.2023. *Kültürün Mekân Üzerine Etkisi*. Dr. Öğr. Üyesi Ayça Yeşim Çağlayan.

1.2.2. Türk Yurdu Dergisinin Yayınlanması

Türk Yurdu Dergisi, Türk Ocaklarıyla bütünleşmiş bir yayın organıdır. 1984 yılında Türk Ocakları, Genel Merkezi Ankara'da olmak üzere faaliyete geçmişti ama henüz bir dergi yayını yoktu. “*Genel Başkan Orhan Düzgüneş 1970’lerde Ülkü-Bir/Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği’nden genel başkanımdı. Dergi çıkarmak istiyor, fakat bir türlü olmuyor. Hoca üzülüyor. Biz İstanbul’da çıkaralım dedik. İlk sayısını 10.000 bastık. Ülke genelinde bütün bayilere ulaştı. 1987 Şubatından itibaren 26 sayı çıkardık.*”⁶⁸ Böylece derneğin genel merkezi ve ilk şubesi Ankara’da olmasına rağmen tarihi kimliğe sahip dergiyi iki yıldan biraz uzun bir süre İstanbul şubesi çıkarmış oldu. Mart 1989 sayısına kadar derginin kesintisiz çıkması, basımı, dağıtımı, reklam temini vb. işlerinin yapılması İstanbul şubesinde gerçekleştirilmiştir. Nisan 1989 sayısından itibaren Ankara’da yayınlanacağı belirtilmesine rağmen Ankara’daki ilk sayısı ancak Kasım 1989 yılında yayınlanabildiği görülmektedir. Bu dönemde derginin bir sayı hariç bütün sunuş yazılarını şube başkanı Cezmi Bayram yazarken yazarları ise daha çok genel merkezin belirlediği ve Ankara’daki akademisyen ve fikir erbabından oluşmuştur.

Türk Ocağı İstanbul Şubesi’nin, Türk Yurdu dergisinin 1928 öncesi eski harfli sayılarını yeni harflere aktarma için bir proje geliştirdiği, bunun için bir ekip kurulduğu, bu ekibe yönetim kurulu kararıyla ücret ödendiği anlaşılmaktadır.⁶⁹ Bununla birlikte ilgili projenin tamamlanamadığı görülmektedir. Türk Yurdunun 1911-1928 yılları arasındaki sayılarının yeni harflere aktarımı projesi İstanbul Türk Ocağından ayrı bir proje olarak ama aynı ekipte yer alanlar tarafından Ankara’da tamamlandığı

⁶⁸ Cezmi Bayram ile 15.07.2022 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

⁶⁹ Yönetim Kurulunun 08.04.1989 Tarihli Toplantısı, 1 Numaralı Karar Defteri, s 62,

görülmüştür. Aktarım sonucu birinci cilt basımı 1998 yılında yapılmış, diğer ciltlerin basımı ile proje 2000’li yılların başında tamamlanmış ve Tutibay Yayınları tarafından yayınlanmıştır.⁷⁰ Yayının takriz/sunuş yazısını Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel yazmıştır.

1.2.3.Uluslararası Bilgi Şölenleri (Sempozyumlar)

Türk Ocaklarının kuruluşunun 100. Yılı’nın kutlandığı 2011 yılından sonra “İstanbul Türk Ocağı” daha büyük ve zor bir faaliyete, geniş imkân ve iyi organizasyon yeteneği isteyen bir etkinlik türüne yöneldiği görülmektedir; *Uluslararası Bilgi Şölenleri*. Bu yıldan sonra başta üniversiteler olmak üzere değişik kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde birçok uluslararası bilgi şöleni düzenlemiş ve bunların tamamının bildirileri kitap halinde yayınlanması sağlanmıştır. İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) en çok işbirliği yapılan kurumlar olmuştur. Bu etkinliklerin hemen hepsinde İstanbul Türk Ocağı Şube Başkanı Dr. Cezmi Bayram açılış ve kapanış konuşması yapmış, değerlendirmelerde bulunmuştur. İlk yıllarda bu faaliyetlerinde “sempozyum” kavramı için Türk Dil Kurumunun önerdiği ve nispeten yaygınlık kazanan “bilgi şöleni” karşılığı kullanılırken ilerleyen yıllarda daha az kullanıldığı göze çarpmaktadır. Bu çalışmada da mümkün olduğunca “bilgi şöleni” kullanılışı tercih edilecektir. Yapılan bu “uluslararası bilgi şölenleri” genel merkez kurultay raporlarından derlenerek kronolojik olarak aşağıda sunulmuştur.

1. “*Bir Fikir Hareketinin Yüz Yılı: Türk Ocakları*” uluslararası bilgi şöleni “Türk Ocaklarının 100. Yılı Kutlamaları” için en anlamlı ve bilimsel etkinlik olmuştur. İstanbul Üniversitesi ile ortaklaşa düzenlenen bilgi şöleni 7-9 Mayıs 2012 tarihlerinde üç gün olarak düzenlenmiştir. 13’ü yurt dışından olmak üzere 55 tebliğ sunulmuştur. 16 oturumun her birine Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Yahya Kemal Beyatlı, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Hüseyinzade Ali Turan, Reşit Rahmeti Arat gibi isimler verilmiştir. İlgili tebliğler ocak yayını olarak kitap halinde yayınlanmıştır.

2. Uluslararası “*Avrasya’da Türk Dili ve Tarihi Eğitimi*” bilgi şöleni Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi işbirliği ile 15-17 Mayıs 2013 tarihinde ilgili üniversitenin Göztepe Yerleşkesi salonlarında gerçekleştirildi. On iki oturum halinde

⁷⁰ *Türk Yurdu Birinci Cilt (Cilt 1-2)*, Editör Murat Şefkatli, Tutibay Yayınları, Ankara, 1998.

elliye yakın bildirinin sunulduğu bilgi şöleninde oturum isimleri Kaşgarlı Mahmut, Ali Şir Nevai, Hoca Ahmet Yesevi, Mükrimin Halil Yinanç, Bahtiyar Vahapzade, Zeki Velidi Togan gibi Türk kültürünün önemli isimleriyle anıldı. Sempozyumun açılış oturumu TRT Avaz kanalından canlı yayınlandı.

Tablo 1.1. İstanbul Türk Ocağı Şubesinin Farklı Kurumlarla Birlikte Düzenlediği Uluslararası Bilgi Şölenlerinin Yıllara Göre Dağılımı⁷¹

Yıllar	Etkinlik Sayısı
2012	1
2013	1
2014	3
2015	1
2016	4
2017	4
2018	4
2019	4
2020	2
2021	3
2022	1
2023 ⁷²	0
Toplam	28

3. “*Tarafların Bakışıyla Lozan*” uluslararası bilgi şöleni İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü ile müşterek olarak 9-10 Mayıs 2014 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. İki yurt dışından olmak üzere on beş akademisyen katılmıştır. *Lozan Barış Antlaşmasının Doksanıncı Yıldönümü* münasebetiyle düzenlenen bilgi şöleni Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) tarafından desteklenmiştir. Tebliğleri kitap olarak basılmıştır. Şube başkanı Dr. Cezmi Bayram hem açılış konuşması hem de bilgi şöleni değerlendirme bölümünde konuşma yapmıştır.

4. “*Gaspıralı İsmail Bey’in Ölümünün 100. Yılında Dilde Fikirde İşte Birlik’te Neredeyiz?*” isimli uluslararası bilgi şöleni İstanbul’da 15-17 Ekim 2014 ve Kırgızistan Bışkek’te 24-27 Aralık 2014 tarihleri arasında iki ayrı seri halinde düzenlenmiştir. Türk Ocakları İstanbul Şubesi, Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ortaklığıyla düzenlenen bilgi şölenini Türk İşbirliği ve

⁷¹Bazı Bilgi Şölenlerine Sadece Türk Devletlerinden Katılım Olduğu İçin Dr. Cezmi Bayram’ın İfadesiyle ‘Uluslararası Değil Devletlerarası Bilgi Şöleni Demek Daha Doğru Olacaktır’.

⁷²Haziran 2023 itibarıyla.

Koordinasyon Ajansı (TİKA), İstanbul Fatih Belediyesi ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonu destekledi. Bilgi şölenine 26'sı Türkiye'den, 19'u yurt dışından olmak üzere 46 akademisyen tebliğ sunmuştur. Bilgi şöleninin ikinci ayağı Kırım'da yapılması düşünülmüşken Kırım'ın Rusya tarafından işgali sebebiyle Kırgızistan'da, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde yapılmıştır.

5. Uluslararası “*Dünden Bugüne Batı Trakya*” bilgi şöleni İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü işbirliği ile ilgili üniversitenin Edebiyat Fakültesi Kütüphanesinde 23-24 Ekim 2014 tarihlerinde gerçekleştirildi. 6'sı yabancı toplam 21 akademisyen tebliğ sundu. Altı oturumda sunulan tebliğler ile Batı Trakya Türklerinin güncel sorunları tartışıldı. “Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği” “*Etnolojik Malzemeler*” sergisini bilgi şöleni boyunca katılımcıların dikkatine sundu. 25 Ekim 2014 tarihinde Batı Trakya Gezisi düzenlendi. Etkinliğe TİKA, Batı Trakya Azınlığı Kültür ve Eğitim Şirketi, Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği destek vermişlerdir.

6. Uluslararası “*19. ve 20. Yüzyıllarda Türk-Ermeni İlişkileri: Kaynaşma-Kırgınlık-Ayrılık-Yeni Arayışlar*” bilgi şöleni İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü işbirliği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi desteği ile 5-7 Ocak 2015 tarihlerinde gerçekleştirildi. Türkiye ile birlikte on üçü yurt dışından -Azerbaycan, Amerika, Rusya ve Polonya'dan- yetmiş üç akademisyen bildiri sundu. Ayrıca Türkiye Ermenileri Patrik Vekili de katılarak bir konuşma yaptı. Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu 6 Ocak Akşamı İstanbul Üniversitesi Cemil Bilsel Salonunda “*Türk Musikisinde Ermeni Bestekârlar*” konulu bir konser verdi. Bildiriler iki cilt olarak yayınlandı.

7. “*Sykes-Picot'nun Yüzüncü Yılında Türkiye ve Ortadoğu*” bilgi şöleni 12-13 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü ile müşterek düzenlendi. İki gün süren etkinlik sekiz oturum olarak yapıldı.

8. “*Geçmişten Geleceğe Hoca Ahmet Yesevi*” uluslararası bilgi şöleni 26-28 Eylül 2016 tarihleri arasında Üsküdar Belediyesi desteği ile Bağlarbaşı Kongre ve Kültür Merkezinde yapıldı. Geleceğin geçmişle inşa edilmesi fikrinden yola çıkılarak günümüz problemlerinin giderilmesine katkı sağlaması amacıyla İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanlığı, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü, Kazakistan Abay Üniversitesi, Kazakistan Türk Akademisi ile ortaklaşa düzenlenen bilgi şöleni 27

oturumla yapıldı. Üç gün süren etkinlikte yirmi yedi oturumun her birine Yunus Emre, Şirvani, Zengin Ata, Mansur Ata, Hacı Bektaş Veli, Ahi Evran gibi Türk dünyasından bir mutasavvıfın ismi verildi. Hacimli olan bildiriler iki cilt olarak yayınlandı.

9. “*Günümüz İslam Dünyasında Meseleler ve Çözüm Yolları*” adlı uluslararası bilgi şöleni, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İşbirliği ve İstanbul Kartal İlçe Belediyesi desteğinde Kartal Hasan Ali Yücel Kültür Merkezinde düzenlenmiştir. 10-14 Ekim 2016 tarihleri arasında yapılan bilgi şöleni on beş oturum halinde gerçekleştirilmiştir. Etkinliğe Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanı da katılmıştır.

10. TÜRKSOY tarafından 2016 yılının Türk Dünyası’nda “Yusuf Has Hacıp Yılı” ilan edilmesi sebebiyle “*Yusuf Has Hacıp’in Doğumunun 1000. Yılında Kutadgu Bilig*” bilgi şöleni İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye-Kırgızistan Manas Üniversitesi ve TÜRKSOY ile müşterek olarak düzenlendi. 18-20 Kasım 2016 tarihinde yapılan bilgi şöleni bildirileri 10 oturum halinde sunuldu.

11. “*Doğumunun 110. Yılında Şehriyar*” bilgi şöleni İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Avrasya Uluslararası Halk Araştırmaları Enstitüsü ile beraber 31 Ocak 2017 tarihinde İstanbul Üniversitesi Kongre Merkezinde düzenlendi. Üç oturum halinde akademisyenler tebliğlerini sundular. Etkinlikte Şehriyar şiirinden bestelenen parçalar icra edildi.

12. İstanbul Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılapları Enstitüsü ile müşterek olarak 27-29 Nisan 2017 tarihinde “*Baklanlarda Türk Kültürü: Batı Trakya*” bilgi şöleni düzenlenmiş ve on oturumda bildiriler sunulmuştur. Etkinlik sonrası Batı Trakya’ya gezi düzenlendi.

13. “*Doğumunun 100. Yılında Baymirza Hayıt ve Günümüzde Türkistan Tarihi Araştırmaları*” bilgi şöleni, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Tarih Bölümü, Rumeli Üniversitesi, Türk Tarih Kurumu, Türk Dünyası Belediyeler Birliği ile işbirliği halinde 9-10 Ekim 2017 tarihlerinde yapıldı. Dokuz oturum halinde düzenlenen faaliyete Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Rusya, Türkiye, ABD ve Almanya’dan 35 bilim adamı ve yazar katıldı. Baymirza Hayıt’ın hayatı, kişiliği, çalışmaları ve kitapları ile ilgili tebliğler sunuldu.

14. “Ekim 1917 Sovyet Devriminin Yüzüncü Yılında Türk Dünyasındaki Bağımsızlık Fikri ve Siyasi Hareketler” bilgi şöleni 16-17 Ekim 2017 tarihinde İstanbul Üniversitesi desteği ile yapıldı ve sekiz oturum halinde tebliğler sunuldu.

15. Uluslararası “Türkiye ile Kore Arasındaki Uygarlıkların Etkileşimi: İpek Yolu” bilgi şöleni 2-3 Temmuz 2018 tarihlerinde İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Kore Keimyung Üniversitesi İpek Yolu ve Orta Asya Merkezi ve İstanbul Türk Ocağı işbirliğiyle düzenlenmiştir. Dokuz oturum halinde sunulan bildiriler kitap halinde yayınlanmıştır.

16. “Baklanlarda Türk Kültürü: Bulgaristan Örneği” bilgi şöleni 27-28 Eylül 2018 tarihlerinde İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü ve Esenyurt Belediyesi ortaklığıyla gerçekleştirilmiştir. Yedi Oturum Bulgaristan’da Türklerin yaşadığı şehir adlarına göre yapılmıştır; Filibe, Plevne, Razgart, Şumnu, Kırcaali, Eski Cuma, Hasköy oturumu. Sempozyumda sunulan 26 bildiri daha sonra kitap olarak yayınlanmıştır. Ayrıca bilgi şöleni katılanlarla birlikte etkinlik sonunda 6 günlük bir Bulgaristan gezisi düzenlenmiştir.

17. Uluslararası “1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı (93 Harbi): Vatan Neresi” bilgi şöleni 1-2 Kasım 2018 tarihlerinde, İstanbul Üniversitesi ve Bayrampaşa Belediyesi ortaklığı ile düzenlenmiştir. Birinci gün TRT sanatçısı Sabahat Aslan ve Bayrampaşa Belediyesi Musiki Cemiyeti, Bayrampaşa Mehmet Akif Ersoy Kültür Merkezinde müzik icra etmiştir. Bildiriler İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kurul Odasında dokuz oturum halinde sunulmuş olup bunlar daha sonra kitap olarak yayınlanmıştır.

18. “Doğumunun 220. Yılında Şehabettin Mercani: İslam Tefekküründe Tecdit ve İhya” bilgi şöleni 17-18 Aralık 2018 tarihinde İstanbul Fatih İlçesi “Ali Emiri Kültür Merkezi’nde dokuz oturumda otuz bir tebliğin sunumu ile yapılmıştır. Tebliğlerin sunumundan sonra Dr. Cezmi Bayram’ında yer aldığı bir “Değerlendirme Oturumu” düzenlenmiştir. Etkinlik İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü ile ortaklaşa yapılmış olup sunulan bildiriler kitap olarak yayınlanmıştır.

19. “Doğumunun 150. Yılında Türk Dünyasının Görkemli İçtimai Siyasi Hadimi Ahmet Ağaoğlu” bilgi şöleni İstanbul Üniversitesi ve Azerbaycan İlahiyat Enstitüsü işbirliği ile 19-20 Ekim 2019 tarihlerinde Bakü’de, 21-22 Ekim 2019 tarihlerinde de

İstanbul’da yapıldı. Her iki oturumda toplam 35 bildiri sunulmuş ve bildiriler kitap olarak yayınlanmıştır.

20. “*Türk Moğol İlişkileri*” konulu panel Moğolistan-Türkiye ilişkilerinin 50. Yılı münasebetiyle 18 Kasım 2019 tarihinde Bahçeşehir Üniversitesi işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir. Panelde on tebliğ sunulmuştur. Bu tebliğler daha sonra “Geçmişten Günümüze Türkler ve Moğollar: Dil – Tarih- Kültür” adıyla kitap olarak yayınlanmıştır.

21. “*Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu’nun Doğumunun 120. Yılı*” münasebetiyle, doğum yeri olan Gence’de, *Gence Devlet Üniversitesi*’yle birlikte, 9-10 Aralık 2019 tarihlerinde 20 tebliğin sunulduğu bilgi şöleni düzenlendi. Daha önce ise 2 Aralık 2019 tarihinde İstanbul Üniversitesinde, sekiz tebliğ sunulan bir anma toplantı yapılmış ve her iki toplantıda sunulan tebliğler, hayatı ve eserlerine dair 5 yazı ilavesiyle 33 makaleden oluşan bir hatıra kitap olarak yayınlanmıştır. Bu vesileyle ‘*Azerbaycan Türk Ocağı*’nın da açılışı yapılmıştır.

22. Uluslararası “*1918-1919 Milli Mücadeleden Mütarekeye: Hayal Kırıklığı, Uyanış, Örgütlenme ve Direniş*” bilgi şöleni 26-27 Aralık 2019 tarihlerinde İstanbul Üniversitesinde, ilgili üniversite işbirliği ile yapılmış ve bildiriler *Milli Mücadeleden Mütarekeye* adıyla kitap olarak yayınlanmıştır.

23. Vefatının 750. Yılı olarak 2021 yılının UNESCO tarafından “*Hacı Bektaş Veli Yılı*” olarak ilan edilmesi üzerine “*Uluslararası Hacı Bektaş Veli ve Takipçileri Sempozyumu*” 6-8 Kasım 2020 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Etkinlik küresel salgın dolayısıyla çevrimiçi olarak düzenlenmiştir. Hüseyin Hürrem Ulusoy tarafından *Açılış Gülbengi* okunmuştur. Sunulan bildiriler “Hacı Bektaş Veli ve Takipçileri” adıyla yayınlanmıştır. Üç gün süren bilgi şöleninde Şube Reisi Cezmi Bayram hem açılış ve kapanış ve hem de genel değerlendirme konuşması yapmıştır.

24. UNESCO’nun 2020 yılını “*Bilge Tonyukuk Yılı*” ilanı dolayısıyla “*Uluslararası Tonyukuk Sempozyumu*” düzenlenmiştir. İlk olarak 3-4 Haziran 2020 tarihlerinde Bahçeşehir Üniversitesi ile birlikte yapılması planlanmıştı. Fakat küresel salgın dolayısıyla ertelenmek zorunda kalındı. Daha sonra 4-5 Aralık 2020 tarihlerinde İstanbul Üniversitesi işbirliğiyle, adı geçen üniversitede gerçekleştirildi. Sunulan tebliğler kitap halinde yayınlanmıştır.

25. “*Mütarekeden İstiklale 1921 Yılında Milli Mücadele*” uluslararası bilgi şöleni 7-8 Ekim 2021 tarihlerinde İstanbul Üniversitesi işbirliği ile yapıldı. İsmet İnönü, Fevzi Çakmak, Mustafa Kemal Atatürk, Fahrettin Altay, Ali Fuat Cebesoy, Kazım Özalp, Kazım Karabekir, Mehmet Akif Ersoy, Fethi Okyar, Hamdullah Suphi Tanrıöver adlarında olmak üzere on oturum halinde tebliğler sunuldu. Sempozyum sonrası 9-10-11 Ekim 2021 tarihlerinde üç gün olmak üzere Milli Mücadelenin tanığı olan yerlere Ankara’dan başlamak üzere gezi düzenlendi.

26. “*Türk Dünyasının Aksakalı Nur Sultan Nazarbayev*” bilgi şöleni 25 Kasım 2021 tarihinde çevrimiçi olarak düzenlenmiştir. Açılış konuşmalarını Cezmi Bayram, Uluslararası Türk Akademisi Başkanı Darhan Kızıralı, Kazakistan’ın Türkiye Büyükelçisi Abzal Saparbekulı yapmıştır. Bildiriler dört oturum halinde sunulmuştur.

27. “*Bağımsızlığının 30. Yılında Türk Cumhuriyetleri*” bilgi şöleni 20-21 Aralık 2021 tarihinde düzenlenmiştir. Altı oturumda yirmi altı bildirinin sunulduğu bilgi şöleni sonunda müzakere ve arkasından da kapanış oturumu yapılmıştır. Sunulan bildiriler kitap olarak yayınlanmıştır. İlgili etkinlikte “*Türksoy Türk Dünyası Sergisi*” de düzenlenmiştir.

28. “*Uluslararası Günümüz İslam Dünyasında Meseleler ve Çözüm Yolları-II*” bilgi şöleni 27-29 Haziran 2022 tarihinde İstanbul Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde yapıldı. Dokuz oturum halinde ve müzakereli olarak düzenlenen etkinlik İstanbul Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile düzenlendi. İstanbul Türk Ocağının ön ayak olduğu en geniş, en büyük ve en çok ses getiren faaliyet oldu. Şube Reisi Cezmi Bayram hem açılış ve kapanış ve hem de değerlendirme konuşması yaptı. Ayrıca oturum başkanı olarak da görev aldı. Etkinlik kamuoyunda yankı buldu. Fakat bu yankı bulma, ülke gündemini işgal etme durumu, bilgi şöleninin içeriğinden ve burada konuşulanlardan çok katılımcılar yönüyle oldu. Siyasi demeçler verildi, yazılı ve görüntülü basında söyleşiler yapıldı. Köşe yazıları yazıldı. Bununla ilgili ikinci bölümde “İslam Dünyasının Meseleleri Sempozyumu ve Akabinde Yaşananlar” adlı bölümde gerekli bilgi verilmiştir.

1.2.4.Ulusal Bilgi Şölenleri -Seminerler-Konferanslar-Çalıştaylar-Sohbetler

İstanbul Türk Ocağı kuruluşundan itibaren birçok bilgi şölenleri, seminerler, konferanslar, paneller, çalıştaylar, sohbet programları düzenlenmiştir. Özellikle ilk

yıllarda yapıldığı bilinenler kayıt edilmediğinden unutulmuş, ad ve tarih olarak tespit edilemediğinden buraya alınamamıştır. Şube arşivinde, dönem ve kurultay raporlarında kayıtlı olanlar aşağıda kronolojik olarak belirtilmiştir.

1. İstanbul Türk Ocağı yeniden faaliyete geçtikten sonraki ilk bilgi şöleni 27-28 Mart 1987 tarihlerinde “*Milliyetçilik Demokrasi Kalkınma*” adı altında gerçekleştirmiştir. İki gün üç oturum şeklinde yapılan ve toplam yedi tebliğin verildiği bilgi şöleninde Prof. Dr. Şaban Karakaş, Prof. Dr. Kamil Turan, Prof. Dr. Turan Yazgan, Doç. Dr. Tevfik Ertüzün, Doç. Dr. Ömer Aksu, Prof. Dr. Sabahattin Zaim, Doç. Dr. Mustafa Erkan tebliğ sunmuş, Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız, Yrd. Doç. Dr. Emin Işık konuşma ve tartışmalara katılan akademisyenler olmuştur.⁷³

2. 5 Şubat 1988 tarihinde Milli Eğitim Bakanı’nın da katılıp konuşma yaptığı “*Gençlik Meseleleri Semineri*” yapıldı. Taksim Atatürk Kültür Merkezinde, üç oturum halinde yapılan seminerde on bir tebliğ sunuldu. Seminerin diğer ocak şubelerinde de yapılması için, içeriği genel merkez tarafından örnek olarak kurultay raporunda sunulmuştur.

3. 16 Nisan 1988 tarihinde Taksim Atatürk Kültür Merkezinde *Türk Ailesi ve Meseleleri* konulu konferans düzenlenmiştir. Prof. Dr. Abdulkadir Donuk, Doç. Dr. Nur Vergin, Doç. Dr. Mustafa Erkal ve Doç. Dr. Mim Kemal Öke konuşmacı olarak katılmışlardır.

4. “1996 UNESCO Nasrettin Hoca Yılı” dolayısıyla Kültür Bakanlığının katkıları ve Kültür Bakanının katılımıyla “*Türk Dünyasında Nasrettin Hoca*” konulu bilgi şöleni düzenlendi. 28 Aralık 1996 tarihinde *Muammer Karaca Tiyatrosunda* yapılan etkinliğe beş bildiri sunuldu. Toplantıda *film gösterimi* yapıldı. Nasrettin Hocanın yaşadığı yörede çalınıp söylenen türküleri Türk Halk Müziği Sanatçısı Soner İz bilen seslendirdi. Ayrıca Nasrettin Hoca fıkralarıyla ilgili kitap sergisi açıldı.

5. 18 Kasım 2000 Cumartesi günü “*Helsinki Sonrası Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri*” konulu üç akademisyenin konuk olduğu panel düzenlendi.

6. 22 Eylül 2001 tarihinde Topkapı Eresin Otelde ‘*Yüzyılda Gaspıralı’nın İdealleri*’ konulu bilgi şöleni düzenlendi. Üç oturumda dokuz bildiri sunuldu. Bildiriler

⁷³Tuncer ve diğ., s 236.

İstanbul Türk Ocağı tarafından İstanbul'da ama o tarihte kendi yayını olmadığı için Türk Ocakları Genel Merkezi adına *Türk Yurdu Yayınları* 'nda kitap olarak yayınlandı.

7. 18 Mayıs 2002 tarihinde İstanbul Akgün otelde '*Türkçeye Saygı Toplantısı*' adı altında dört bildirinin sunulduğu bir bilgi şöleni düzenlenmiştir.

8. 1 Haziran 2002 tarihinde *Türk Ocaklarının Kuruluşunun 90. ve İstanbul'un Fethinin 549. Yılı* dolayısıyla "*21. Yüzyılda İstanbul'un Kültür ve Turizm Açısından Dünyadaki Yeri*" konulu bilgi şöleni düzenlendi. Sarayburnu *Sepetçiler Kasrında* yapılan şölen iki oturum halinde yapıldı ve altı bildiri sunuldu. Turizm Bakanı'nın da katıldığı etkinlikte 'İstanbul Belgeseli' gösterimi de yapıldı.

9. 08.06.2002 tarihinde Ocak binasında İstanbul vali yardımcıları, kaymakamlar, defterdar ve diğer üst düzey yetkililerle kahvaltılı toplantı yapıldı ve Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar tarafından '*İlmi Türkçülük*' konulu konferans verildi.

10. 31 Mayıs 2003-1 Haziran 2003 tarihlerinde Topkapı Eresin Otelinde İstanbul'un *Fethinin 550. Yılında 'Fatih, Fetih, İstanbul'* konulu dört oturumluk bilgi şöleni düzenlenmiştir.

11. 24-25 Ekim 2008 tarihlerinde "*II. Meşrutiyetin 100. Yılında Osmanlı Coğrafyasında Milliyetçilik Hareketleri*" bilgi şöleni gerçekleştirildi. İstanbul Türk Ocağı konferans salonunda düzenlenen etkinlikte akademisyenler bildirimlerini beş oturum halinde on sekiz tebliğ şeklinde sundular. Açılıшта Mehmet Güntekin tarafından *Meşrutiyet Dönemi Musikisinden Örnekler* icra edildi, ayrıca *Meşrutiyet Sergisi* açıldı.

12. Fatih Belediyesi işbirliği ile 25 Nisan 2010 tarihinde Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde *Mehmet Niyazi Özdemir* tarafından "*Yemen*" konferansı verildi. Akabinde *Ahmet Turan Şan* tarafından icra edilen *Yemen Türküleri* konseri düzenlendi.

13. "*Balkan Faciasının Yüzyüncü Yılı*" bilgi şöleni "*Türk Ocaklarının Kuruluşunun 100. Yıl Kutlamaları*" çerçevesinde 5-6 Ocak 2013 tarihinde yapıldı. *Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde* iki gün ve bir gece şeklinde düzenlendi. Beş oturumda on sekiz tebliğ sunuldu. Balkan ülkelerinden Türk kökenli milletvekilleri, müftü ve belediye başkanları katıldı. 5 Ocak 2013 akşamı konser ve folklor gösterisi gerçekleştirildi. Bu etkinlik 'TRT Müzik' ve 'Tek Rumeli' televizyon kanallarında

yayınlandı. Balkan faciasının daha iyi anlaşılması adına “*Fotoğraflarla Balkan Faciası*” sergisi düzenlendi.

14. “15 Temmuz” temalı olarak düzenlenen CNR Kitap fuarında İstanbul Türk Ocakları Şubesinde, 28 Şubat 2017 tarihinde, fuar alanında “*Türkiye’de Cemaat Devlet Münasebetleri*” konulu konferans düzenlenmiştir. İlgili konferans Prof. Dr. Mustafa Tekin tarafından verilmiştir.

15. İstanbul Türk Ocaklarının 10-14 Ekim 2016 tarihinde gerçekleştirdiği “İslam Dünyasının Meseleleri ve Çözüm Yolları” başlıklı uluslararası bilgi şöleninin sonuç kısmında tavsiye edilen “*Cemaat ve Siyaset*” çalıştayı 6-7 Mayıs 2017 tarihlerinde Kartal Belediyesi Büyükkada Sosyal Tesislerinde gerçekleştirildi. Çalıştaya Türkiye’nin farklı üniversitelerinden birçok akademisyen iştirak etti.

16. Düzenleyenlerin arasında Türk Ocakları İstanbul Şubesinin de yer aldığı “*II. Musul Kongresi*” Haliç Kongre Merkezinde 23 Eylül 2017 Cumartesi günü yapıldı. İlki 19 Mayıs 1924 tarihinde Musul meselesini görüşmek ve Türkiye-Irak arasındaki hudut karmaşasının çözüme kavuşturulması amacıyla Türkiye ile İngiltere arasında gerçekleştirilmişti. Musul kongresinin ikincisinde de Irak’ın kuzeyinin- Kerkük’ü içine alan Musul Vilayetinin- geleceğini masaya yatırmak amaçlanmıştır. Böylece ilgili kongre 93 yıl sonra tekrar toplanmış oldu.

17. İzmir’in işgalinden sonra Mayıs 1919’da İstanbul’da protesto amaçlı mitingler yapılmıştı. Bu mitinglerin yüzüncü yıl dönümlerinde anmak adına 24 Mayıs 2019 tarihinde Sultanahmet Meydanında canlandırıldı. Daha sonra yine bu mitinglerle alakalı olarak Bahçeşehir Üniversitesinde panel yapıldı. Panel sonrası *Türk Musikisi Konseri ve İftar Programı* düzenlendi. Sunulan bildiriler kitap olarak basıldı.

18. “*Türk İstiklal Harbinin 100. Yılında 1922 Yılı Gelişmeleri Çalıştayı*” 26-27 Ekim 2022 tarihlerinde yapıldı. Akademisyenler, birinci ve ikinci günde beşer adet olmak üzere toplam on oturumda bildirilerini sundular. Prof. Dr. Cezmi Eraslan ve Dr. Cezmi bayram tarafından çalıştayı değerlendirme konuşmaları yapıldı. Bildiriler ocak yayını olarak kitap halinde yayınladı.

19. Akademik kısmını Prof. Dr. Mustafa Tekin’in üstlendiği “*İslam ve Bilim Çalıştayı*” 3-4 Haziran 2023 tarihlerinde gerçekleştirildi. Caferağa Medresesinde düzenlenen çalıştaya 20 bilim adamı katkı sundu.

1.2.5.Türk Dünyası ile İlgili Faaliyetler

Türk Dünyası ile ilgili etkinlikler İstanbul Türk Ocağının en önemli faaliyet alanlarından biridir. Bu faaliyetler ile Türkiye’de Türk Dünyası’na dair bilgiyi artırmak, Türk Dünyası farkındalığını geliştirmek, karşılıklı ilişkileri artırarak iki tarafın birbirlerini daha iyi tanınmasını sağlamak, yardım imkânı oluşturmak, yeni işbirliklerine yol açmak vb. amaçlar güdüldüğü anlaşılmaktadır. Yıllar içinde birçok faaliyet kayıt altına alınmadığından yeri, zamanı, kime yönelik yapıldığı vb. unutulmuştur. Özellikle 1990’lı yıllar yapılan etkinlikler yönünden boşluk söz konusudur. Kayıtlardan tespit edilenler aşağıda kategorik ve kronolojik olarak belirtilmiştir.

İstanbul Türk Ocağı’nın Türk Dünyası ile ilgili faaliyetlerini yıllar itibariyle sürekliliği olanlar/periyojik faaliyetler ile bir defada, bir dönemde yapılanlar/dönemsel faaliyetler olmak üzere iki genel kategoride değerlendirmek mümkündür.

1.2.5.1.Dönemsel Faaliyetler

1. Bulgaristan’daki soydaşların 1989 yılında ilgili ülkeden yoğun bir şekilde sınır dışı edilmeye başlanmasıyla Türk Ocakları İstanbul Şubesi Bulgaristan Türklerinin uğrak yeri haline gelmiştir. 1 Eylül 1989 tarihinden itibaren her Pazar günü soydaşlar ile sohbetlere başlanmıştır.⁷⁴ Bunlardan bir soydaş ocakta görevli olarak çalışmaya başlamıştır. Böylece bu faaliyetler daha düzenli ve etkili bir şekilde yürütölmeye çalışılmıştır.

2. 27 Ocak 1990 Cumartesi günü *Cağaloğlu Cezeri Kasım Paşa Camisi* Konferans Salonunda *Azerbaycan Olayları* konulu konferans yapılmıştır.

3. 10 Şubat 1990 Taksim Atatürk Kültür Merkezinde “21. Yüzyıla Doğru Türk Dünyası” konulu bir toplantı yapılması ve toplantıya konuşmacı olarak Alparslan Türkeş, Ercüment Konukman, Köksal Toptan, Prof. Dr. Ahad Andican, Prof. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu’nun katılmasına karar verilmiş,⁷⁵ Alparslan Türkeş hariç diğer konuşmacılarla toplantı yapılmıştır.⁷⁶

4. 15 Ocak 1993 tarihinde İstanbul Abdi İpekçi Spor Salonunda “*Adriyatik’ten Japon Denizine Kardeşlerimizle Kavuşma ve Kaynaşma Gecesi*” düzenlendi. Geceye

⁷⁴ *Türk Ocakları Yeni Devre III. Olağan Kurultay Raporu*, Hazırlayan Süleyman Demir, Ankara, 1990, s 95.

⁷⁵ 30.01.1990 Tarihli Yönetim Kurulu Toplantısı, 2 Numaralı Karar Defteri s 2.

⁷⁶ Cezmi Bayram’la 16.06.2023 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

“Büyük Öğrenci Projesi” kapsamında ülkemize davet edilen ve İstanbul’da okuyan yaklaşık üç bin altı yüz kişilik Türk Dünyası öğrencileri katıldı. Bu üç bin altı yüz öğrencinin bir Türkiyeli arkadaşıyla katılması esas alındı. Vatandaşlarında katılımıyla sekiz bin kişilik bir şölen yapılmış oldu. Müzik ve folklor şöleni olarak düzenlenen geceye yirmiye yakın İstanbul Radyosu Türk Sanat ve Türk Halk Müziği sanatçısı ile değişik yörelerden halk oyunları ekipleri katıldı. Öğrenciler kaldıkları yurtlardan otobüslerle getirildiler ve şölen sonunda götürüldüler.

5. 10 Eylül 1994 tarihinde, İstanbul’a gelen Kırım Türklerinin lideri Mustafa Cemil Kırımoğlu için basın toplantısı organize edildi. Kırım Türklerinin anavatanlarına dönmeleri konusunda Türkiye’den daha fazla destek ve yardım talep edildiği toplantı İstanbul Türk Ocakları Şubeleriyle ortaklaşa düzenlendi.

6. İsmail Gaspıralı’nın doğumunun 150. yıldönümü münasebetiyle 20 Ekim 2001 tarihinde “*Yüz Yılda Gaspıralı’nın İdealleri*” konulu bilgi şöleni gerçekleştirildi. Farklı Türk ülkelerinden katılımcılar dolayısıyla Cezmi Bayram’ın ifadesiyle uluslararası değil devletlerarası bir bilgi şöleni oldu. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş’ın katılımıyla Topkapı Eresin Otelde gerçekleştirilen bilgi şöleni üç oturum halinde dokuz bildiri sunumuyla yapıldı ve bunlar kitap olarak yayınlandı. Bildiriler *Türk Yurdu Yayınları* olarak yayınlanmış görünmekle birlikte bütün hazırlık ve baskı İstanbul’da ve İstanbul Türk Ocağınca yapıldığından İstanbul Türk Ocağı Yayınları’nın birincisi olarak kabul edilmiştir.⁷⁷

7. İstanbul Aydın Üniversitesi ile birlikte “Karabağ” toplantısı yapıldı. Kasım 2012 tarihinde yapılan toplantıya Azerbaycan milletvekili Ganire Paşayeva, Prof. Dr. Kamil Velioğlu, Dr. Cezmi Bayram ve Karabağ İşgalini Yaşayanlar’ın konuşmacı olduğu toplantıda Karabağ hakkında belgesel gösterimi de yapıldı.

8. Kırım’da “*Kırım Tatar ve Türk Filoloji Fakültesi*” bünyesinde “*İsmail Gaspıralı Araştırma Merkezi ve Müzesi*” kurulmuştur. İstanbul Türk Ocağı 2014 yılında bu merkezin ve müzenin yapımı, donanımı, kütüphanesi ile İsmail Gaspıralı’nın eserlerinin dijital ortama aktarımı için 20 bin dolar destek vermiştir.

9. “*Hüseyinzade Ali Turan ve Türk Birliği Sempozyumu I*” 27 Şubat 2014 Tarihinde İstanbul’da, “*Hüseyinzade Ali Turan ve Türk Birliği Sempozyumu II*”, 21-24

⁷⁷ Cezmi Bayram’la 16.06.2023 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

Mayıs 2014 Tarihlerinde Bakü’de düzenlendi. İlgili bilgi şöenlerinde hem Hüseyinzade Ali Turan doğumunun 150. Yılında anıldı hem de hayatı ve şahsiyetiyle birlikte fikirlerinin Türk Birliği idealine katkıları ele alınmış oldu. Etkinlik İstanbul Türk Ocağı, Avrasya Beynelhalk Araştırmalar Enstitüsü İctimai Birliği (Azerbaycan) ve İstanbul Aydın Üniversitesi işbirliği ve TİKA’nın desteğiyle gerçekleştirildi.

10. “*Suriye Türkmenlerinin Bugünü-Yarını*” konulu bilgi şöeni 12 Aralık 2015 tarihinde ilgili Türkmen dernek ve parti yöneticilerinden üç konuşmacının katılımıyla yapıldı.

11. “*Doğumunun 110. Yılında Şehriyar*” programı 31 Ocak 2017 tarihinde İstanbul Üniversitesi Kongre Merkezinde düzenlendi. İki oturumda yedi tebliğin sunulduğu etkinlik İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ortaklığında, Kültür ve Turizm Bakanlığı maddi desteğiyle yapıldı. Etkinlik sonrası müzik konseri verildi.

12. “*Doğumunun 130. Yılında Galimcan İbrahimov*” faaliyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı desteği ile 28 Mart 2017 Pazartesi günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde yapıldı. Dört katılımcı konuşma yaptı.

13. “*Doğumunun 150. Yılında Büyük Kırgız Manascısı Sagınbay Orazbakov*” faaliyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı desteği ile 9 Ekim 2017 Pazartesi Günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde, Türkiye ve Kırgızistan’dan akademisyenlerin katılımıyla yapıldı.

14. “*Doğumunun 220. Yılında İmam Şamil*” faaliyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı desteği ile 20 Kasım 2017 Pazartesi günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde üç konuşmacının katılımıyla yapıldı.

15. “*Azerbaycan Milli Şairi Şehit Ahmet Cevat Anma Programı*” 20 Şubat 2018 Salı günü Fatih Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde düzenlendi. Anma programına Türkiye’den akademisyenler, Azerbaycan’dan milletvekili ve sanatçılar katıldı. Nuriye Hüseyinova tarafından Ahmet Cevad’ın şiirlerinden bestelenen eserlerden oluşan bir konser verildi.

16. Ali Şir Nevai, doğumunun 577. Yıl dönümü münasebetiyle “*Türk Dünyası Ulusu Ali Şir Nevai Anma Programı*” ile anıldı. Etkinlik 16 Nisan 2018 tarihinde Ali

Emiri Efendi Kültür Merkezinde gerçekleştirildi. şube Başkanı Cezmi Bayram'ın başkanlığında yapılan toplantı *Nevai Nasihatleri ve şiirleri Konseri* ile sona erdi.

17. Doğumunun 90. Yılı münasebetiyle Türk Kültür Teşkilatı/TÜRKSOY tarafından 2018 yılı Türk Dünyasında *Cengiz Aytmatov Yılı* ilan edilmişti. Bu kapsamda 21 Nisan 2018 günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde *Cengiz Aytmatov Programı* gerçekleştirildi. Aytmatov'un oğlunun da katıldığı programa "Kırgızistan Devlet Dram Tiyatrosu" gösteri sundu.

18. 05.05.2018 tarihinde "Uygur Akademisi" işbirliğiyle "*Doğu Türkistan'ın D n  Bugünü*" konferansı yapıldı. Dr. Cezmi Bayram'ın açılış konuşmasını, Dr. Ali Ahmetbeyoğlu'nun oturum başkanlığını yaptığı etkinliğe Dr. Ferhat Kurban Tanrıdağlı ve Hamit Göktürk konuşmacı olarak katıldılar.

19. "*Doğumunun 120. Yılında Mirza Bala Mehmetzade Programı*" şube başkanı Dr. Cezmi Bayram'ın moderatörlüğünde 14 Mayıs 2018 tarihinde Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde gerçekleştirildi. Etkinliğe Azerbaycan'dan üç akademisyen konuşmacı olarak katıldı.

20. 19 Kasım 2018 Pazartesi günü "*Azerbaycan Cumhuriyetinin 100. Yılında Hüseyin Cavit*" paneli gerçekleştirildi. şube başkanı Dr. Cezmi Bayram'ın yönettiği ve Türkiye ile Azerbaycan'dan konuşmacıların katıldığı etkinlik Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde gerçekleştirildi.

21. "*Doğumunun 160. Yılında Rızaeddin Fahreddin*" paneli, Prof. Dr. İsmail Türkoğlu, Prof. Dr. İbrahim Maraş, Prof. Dr. Ahmet Kocalı'nın konuşmacı olarak katılımıyla 09.01.2019 tarihinde yapıldı.

22. 01.03.2019 tarihinde Doğu Türkistan'da Türklere yönelik zulümlere dikkat çekmek ve kamuoyu oluşturmak amacıyla *22 Milliyetçi Kuruluş ve Dernek* ile ortak olarak İstanbul'un çeşitli meydanlarında (Bakırköy, Beyazıt, Beyoğlu, Kadıköy, Eyüp, Üsküdar, şişli, Zeytinburnu) imza kampanyası düzenlendi. Beyoğlu'nda basın açıklamasında bulunuldu.

23. 24.03.2019 tarihinde *Uygur Akademisi* işbirliğiyle "*Doğu Türkistan'da Nevruz*" konulu konferans düzenlendi ve Nevruz kutlama etkinliği yapıldı. Dr. Cezmi

Bayram'ın açılış konuşması yaptığı konferansı Dr. Güلزadem Tanrıdağlı verdi. *Uygur Sanat Merkezi* gösteri düzenledi.

24. 05.05.2019 tarihinde *Uygur Akademisi* işbirliği ile “*Uygur Mütefekkirlerini Anma Konferansı ve Doppa Bayramı Etkinliği*” düzenlendi. Dr. Rayile Kaşgarlı, Prof. Dr. Alimcan İnayet, Dr. Kutluk Kadiri, Dr. Mağfıret Yunusoğlu, Dr. Ferhat Kurban Tanrıdağlı konuşmacı olarak katıldılar.

25. Birincisi 13.12.2019, ikincisi 18.01.2020 ve üçüncüsü de 22.02.2020 tarihlerinde olmak üzere “*Türk Dünyası Jeopolitiği Perspektifinden Kuşak ve Yol Projesine Bakış Paneli 1-2-3*” etkinlikleri düzenlendi. ‘Çin Araştırmaları Enstitüsü’ ve ‘Uygur Akademisi’ işbirliği ile düzenlenen panellere toplam 11 akademisyen ve araştırmacı katıldı.

26. 30.09.2020 Çarşamba günü *Azerbaycan’da Son Durum* konulu konferans Azerbaycan Milletvekili Ganire Paşayeva, Bakü Türk Ocağı Başkanı Akif Aşırılı ve Dr. Cezmi Bayram’ın katılımıyla düzenlendi.

27. 16.11.2020 pazartesi günü. *Karabağ Zaferi ve Üçlü Antlaşma: Kazanımlar ve Geleceğe Dönük Riskler Neler?* Konulu konferans Prof. Dr. Mehmet Akif Okur tarafından verildi.

28. Hocalı katliamının ve Karabağ işgalinin 30. Yılı münasebetiyle 22.02.2022 tarihinde saat 14.00’de İstanbul Üniversitesinde, saat 19.00’da Pendik Mehmet Akif Kültür Merkezinde, 23.02.2022 tarihinde saat 14.00’de Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde olmak üzere ‘*30. Yılında Hocalı Soykırımı*’ panelleri yapıldı. Panellerde Dr. Cezmi Bayram, Azerbaycan İlahiyat Enstitüsü Rektör Yardımcısı Dr. Mirniyaz Mürselov, Azerbaycan Ermeni Mezalimi Tanıtma Derneği Başkanı Serriye Caferova konuşma yaptı. Ayrıca bu panellerde Serriye Caferova’nın yazdığı ‘*Geriye Bakma*’ kitabı tanıtıldı, ‘*Karabağ Belgeseli*’ gösterimi yapıldı.

29. “*Doğumunun 130. Yılında Ahmet Cevad*” paneli, *Azerbaycan Türk Ocağı* ve *Azerbaycan Cumhuriyeti Sivil Toplum Kuruluşları İçin Devlet Destek Ajansı* işbirliğiyle 8 Kasım 2022 tarihinde Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde düzenlendi.

30. “20 Ocak 1990 Bakü Katliamı” yıldönümü dolayısıyla “20 Ocak Katliamı ve Düşündürdükleri” konulu konferans 19 Ocak 2023 Perşembe günü Ali Emiri Efendi

Kültür Merkezinde gerçekleştirildi. Dr. Cezmi Bayram, Prof. Dr. İbrahim Öztekin ve Azerbaycan Diaspora Bakanlığı Koordinatörü Dr. Evlin Abdurrahmanlı'nın konuşmacı olduğu etkinlikte film gösterimi da yapıldı.

1.2.5.2.Periyodik Faaliyetler

Bu bölümde birkaç yıl yapılarak süreklilik kazanmış, yapılmış veya yapılmakta olan etkinlikler söz konusu edilmiştir.

1.2.5.2.1.Türk Dünyası Dayanışma Grubu (TÜRDAY) Çalışmaları

Türk Dünyası Dayanışma Gurubu 1992 yılında Ankara'da kuruldu. İlgili yılda Bosna'da ve Azerbaycan Karabağ'da yaşanan acılı olaylar bu kuruluştaki rol oynadı. Türkiye'nin nabzını tutan vakıf, dernek ve sendikalardan oluşan sivil toplum kuruluşlarının bir araya gelmesi ile oluştu. Ülkemizin bu bölgelerle olan tarihi, kültürel ve insani ilişkileri sebebiyle ilgili olaylardan daha derinden etkilenmektedir. Grubun amacı insanlığın vicdanını yaralayan bu olayları doğru bilgilerle Türk ve dünya kamuoyuna sunmaktır. Oluşan tepkileri uygun şekilde ifade edilmesine zemin hazırlamak, sorumluluk taşıyan bütün yetkilileri ve ilgilileri üzerlerine düşen görevleri tam olarak yapmaya teşvik etmek ve yönlendirmeye çalışmaktır. Bunun için grubu oluşturan sivil toplum kuruluşları temsilcileri arasından bir icra kurulu oluşturulmuştur. Bu kurul, kararların uygulamaya konulmasını sağlamakla görevlidir.

Türk Dünyası Dayanışma Gurubu (TÜRDAY) İstanbul İcra Kurulu ise İstanbul Türk Ocağı Başkanı Dr. Cezmi Bayram başkanlığında kuruluşunu tamamlayarak 1 Mart 2003 tarihinde Topkapı Eresin Otelde ilk toplantısını yapmış ve fiilen çalışmalarına başlamıştır. İkinci başkan Prof. Dr. Mustafa Erkal ve genel sekreter olarak Orhan Kiverlioğlu yürütme kurulunda yer almıştır. 103 sivil toplum kuruluşu adına çalışmalar yürütülmüştür. Bu ilk kuruluş yıllarında özellikle Kıbrıs başta olmak üzere, Irak Türklüğü, Karabağ'daki Ermeni işgali, Avrupa Birliği uyum yasaları, bölücülük faaliyetleri gibi konularda konferans düzenleme, basın açıklaması yapma, protesto gösterisinde bulunma, protesto telgrafı çekme, milletvekillerine mektup yazma vb. etkinlikler yapılmıştır. Belirlenen konularda kamuoyunun dikkatini çekme, farkındalık oluşturma amaçlanmıştır.

Özellikle Kıbrıs konusundaki çalışmalar ses getirici olmuştur. KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın 9-10 Nisan 2004 tarihlerinde İstanbul'a daveti,

Atatürk havalimanında görkemli karşılanması, Topkapı Eresin otelindeki konferansta konuşmacı olması önemli bir etkinliktir. 12 Mart 2004 tarihinde İstanbul Büyük Postaneden, Kerkük'te Yaşanılan Olaylarla ilgili olarak Başbakan'a belge çekildi. 17 Eylül 2004 tarihinde Irak'ta Türk Şehri Telafer'de ölen soydaşlarımız için İstanbul Beyazıt Camisinde gıyabi cenaze namazı kılınması organize edildi.⁷⁸ 12 Aralık 2004 tarihinde İstanbul'da Avrupa Birliğini protesto mitingi düzenlendi.

Fakat bu platform, etkisini giderek artırıp kurumsallaşacağı yerde kısa süre sonra etkisini kaybederek çalışamaz hale geldiği görülmektedir.

1.2.5.2.2.Türk Dünyası Öğrenciler Şöleni

2000 yılından itibaren ülkemizde okuyan Türk Devlet ve Topluluklarından gelen Türk Dünyası Öğrencilerine yönelik olarak Sultanahmet Meydanında şölen düzenlenmektedir. Bu etkinlik ilk olarak İstanbul Valiliğinin 21-26 Mart 2000 tarihlerinde düzenlediği Nevruz Şöleni çerçevesinde, 23 Mart 2000'de İstanbul Türk Ocağının organize ettiği ve öğrencilerin kaynaşmasını sağlamak adına *Türk Cumhuriyetleri Bilgi Yarışması* şeklinde başladı.⁷⁹ Daha sonra bilgi yarışması yanında müzik ve kültürel etkinliklerle içerik zenginleştirildi. Şölen, valiliğin nevrüz kutlamalarından vazgeçmesi ile mart ayından mayıs/haziran aylarına kaydırıldı. İlgili aylarda bir ya da iki gün olarak düzenlenmekteydi. Etkinlik T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Fatih Belediyesi tarafından desteklenmiştir. İlk beş yıl İstanbul Türk Ocağı tarafından düzenlenen etkinlik daha sonra Avrasya-Bir Vakfının dâhil olmasıyla ilgili vakıfla birlikte yapılmıştır. Etkinlik hem organize edilmiş ve hem de etkin olarak görev alınmıştır. Örneğin Ocak 2. Başkanı Atila Yayım 2 Mayıs 2009 tarihli bilgi yarışmasında jüri üyesidir.⁸⁰ En son 2019 yılında 19.'su düzenlenen etkinlik küresel salgın dolayısıyla ileriki yıllarda düzenlenememiş, salgın sonrası da tekrar başlayamamıştır.

İlk yıllarda sadece soydaş öğrencilerle ilgili bir etkinlik iken ilerleyen yıllarda Balkanlar, Latin Amerika, Afrika gibi değişik ülkelerden ülkemize okumaya gelen öğrencilerin de katıldığı daha geniş bir etkinlik haline dönüşmüştür. Buna bağlı olarak

⁷⁸*Türk Ocakları 36. Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Haz. Yücel Hacaloğlu, Ankara Nisan 2006, s 263.

⁷⁹*Türk Ocakları 34. Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Haz. Yücel Hacaloğlu, Meriç Coşkun, Türk Yurdu Yayınları, Ankara Mart 2002, s 194.

⁸⁰*Türk Ocakları 41. Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Haz. Yücel Hacaloğlu, Ankara Nisan 2010, s 371.

da şölenin ismi değişmiştir. Artık etkinliğin ismi “*Türk Dünyası ve Uluslararası Öğrenciler Şöleni*” olmuştur.

Şölenlerde Türk Ocakları İstanbul Şube Başkanı Dr. Cezmi Bayram açılış konuşması yapmaktadır ve etkinlik her yıl mehter yürüyüşü ile açılmaktadır. Katılımcı ülkelerin öğrencileri ülkelerini tanıtıcı stantlar açmaktadır. Öğrenciler arası halk oyunları, müzik ve bilgi yarışması yapılmakta ve yarışma sonucunda da adı geçen üç kategoride ödüller verilmekteydi.

1.2.5.2.3.Türk Dünyasından Misafir Öğrenci Davetleri

İstanbul Türk Ocakları her yıl Türk Dünyasından öğrencileri İstanbul’a getirmektedir. Böylece Türk Dünyasının gençlerinin tanışması ve yakınlaşması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda ilgili öğrencilerin memleketimiz hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır.

Bu öğrencilerin bazıları İstanbul’daki üniversitelerin resmi staj programıyla gelmektedir. Bu öğrencilerin Türk kültürü ile ilgili dersleri almalarında, İstanbul ve diğer illerdeki gezilerinde İstanbul Türk Ocağı etkin olarak rol almaktadır. Onlara mihmandarlık yapmaktadır. Bazı öğrenci gruplarını ise şube kendisi davet etmekte ve ağırlamaktadır.

3-26 Temmuz 2014 tarihlerinde Kırım Türk’ü öğrenciler konuk edilmiştir. Yine bu dönemde 21 Kırgız Türkü öğrenciye mihmandarlık yapılmıştır.⁸¹ Mart 2016 tarihinde ‘Türkmeneli Öğrenci Birliği Erbil Kolu’na mensup olarak Erbil Şehrinden gelen öğrenci ve öğretmenlere bir haftalık İstanbul gezisi düzenlenmiştir.

2018 yılında Doğu Türkistan’dan öğrenciler getirilmiş ve ağırlanmıştır.⁸² Yine farklı dönemlerde Ahıska’dan ve diğer Türk bölgelerinden öğrencilerin ağırlanmak için davet edildiği şube karar defterlerinden anlaşılmaktadır.

1.2.6. Anma Programları

İstanbul Türk Ocakları her alandaki Türk büyükleri başta olmak üzere ve özellikle Türk Ocaklarına hizmet etmiş ocaklılarla ilgili birçok anma toplantısı ve programı düzenlemiş, bazılarını gelenekselleştirmiştir. Türk Ocakları için önemine

⁸¹ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 326/327.

⁸² Türk Ocakları 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Haz. İbrahim Atabey, Ankara, 2019, s 283.

binaen ve mezarının da şube binası ile aynı yerde olması kolaylığıyla Ziya Gökalp her sene ölüm yıldönümünde mezarı başında anılmaktadır. Bu anma tek yapıldığı gibi başka kuruluşlarla birlikte de düzenlenmektedir. Ziya Gökalp’le ilgili bu anmalardan başka konferanslar, bilgi şöenleri de yıllar içinde sürekli düzenlendiği gibi diğer kuruluşlarla da işbirliği dâhilinde etkinlikler yapılmaktadır. En uzun süre ocak genel başkanlığı yapan ve ismi Türk Ocaklarıyla özdeşleşmiş olan Hamdullah Suphi Tanrıöver, yine ocak başkanlığı yapan Prof. Dr. Osman Turan sürekli anılan şahsiyetlerdir. Gençlik kollarının Cuma sohbetleri öncesi yaptığı ‘Abide Şahsiyetler’ programı en istikrarlı anma programı olmaya devam etmektedir. Atsız’ın, özellikle gençlik kolları tarafından mezarı başında anılmasına dikkat edilmektedir. 3 Mayıs Türkçülük Günü de yıldönümlerinde sürekli gündemdedir. Bu etkinliklerin bazıları sade bir anma töreni iken bazıları ulusal-uluslararası bilgi şöeni veya konferans şeklinde düzenlenmektedir. Kayıt altına alınmadığı için unutulmalar dışında tespit edilen programlar kronolojik olarak aşağıda sunulmuştur.

1. 17 Ocak 2004 tarihinde, ölümünün (17 Ocak 1978) 26. yıldönümünde Prof. Dr. Osman Turan hatırasına “*Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi*” konulu bilgi şöeni düzenlendi. Sarayburnu Sepetçiler Kasrında yapılan etkinliğe Dr. Cezmi Bayram, Prof. Dr. Abdulkadir Donuk ve Nevzat Kösoğlu konuşmacı olarak katıldı.

2. 11 Mart 2007 tarihinde Türk Ocakları öncülerinden Yusuf Akçura, ölüm yıldönümü dolayısıyla mezarı başında anıldı.

3. “*Türk Sosyolojisinin Yüzüncü Yılında Ziya Gökalp*” konulu ve üç akademisyenin katıldığı bilgi şöeni 05.12.2015 tarihinde yapıldı.

4. Hamdullah Suphi Tanrıöver’in 50. Ölüm yıldönümü dolayısıyla 10 Haziran 2016 Cuma günü, anma programı çerçevesinde bir panel düzenlenmiştir. Dr. Cezmi Bayram, Prof. Dr. Abdullah Uçman ve Prof. Dr. Mehdi Ergüzel konuşma yapmıştır.

5. “*Ölümünün 50. Yılında Mehmet Fuat Köprülü*” faaliyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı desteği ile 23 Ocak 2017 Pazartesi günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde dört akademisyenin katılımıyla yapıldı.

6. 27 Şubat 2017 Pazartesi günü “*Âşıkların Dilinden 15 Temmuz*” faaliyeti düzenlendi. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığının desteklediği etkinlik Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde gerçekleştirildi.

7. “Ölümünün 60. Yılında Sadri Maksudi Arsal” faaliyeti 24 Nisan 2017 Pazartesi günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı desteği ile düzenlendi. Prof. Dr. Fethi Gedikli, Doç. Dr. İsmail Türkoğlu ile birlikte Dr. Cezmi Bayram konuşma yaptı.

8. “Doğumunun 130. Yılında Abdülhak Şinasi Hisar” faaliyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı desteği ile 17 Mayıs 2017 Çarşamba günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde üç konuşmacının katılımıyla yapıldı.

9. “Doğumunun 115. Yılında Orhan Şaik Gökyay” faaliyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı desteği ile 18 Aralık 2017 Pazartesi günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde üç konuşmacının katılımıyla yapıldı.

10. Vefatının 40. yıldönümünde Türk Ocağı Umumi Reislerinden Prof. Dr. Osman Turan 17 Ocak 2018 tarihinde kabri başında Dr. Cezmi Bayram’ın konuşması ve aile efradı, ocak mensupları, üniversite öğrencilerinin katılımı ile anıldı. Yine 20 Mart 2018 tarihinde “Vefatının 40. Yılında Prof. Dr. Osman Turan ve Türk Cihan Hâkimiyeti” paneli düzenlendi. Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde yapılan programı Şube Başkanı Cezmi Bayram yönetti.

11. 18 Ekim 2018 tarihinde “Vefa Sohbetleri” başlığı altında “ Bir Gönül Adamı Tarık Buğra 100 Yaşında” programı Prof. Dr. Abdullah Uçman’ın oturum başkanlığında Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde gerçekleştirildi.

12. 26.12.2018 tarihinde Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde “Vefatının 50. Yılında Prof. Dr. Mümtaz Turhan” programı gerçekleştirildi. Ocak Başkanı Dr. Cezmi Bayram’ın yöneticilik yaptığı etkinliğe Prof. Dr. Doğan Cüceloğlu, Rasim Cinisli ve Taha Akyol konuşmacı olarak katıldı.

13. “Vefatının 65. Yılında İsmail Habip Sevik” adlı program 13 Şubat 2019 Çarşamba günü Fatih Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde düzenlendi. Dr. Cezmi Bayram’ın yöneticiliğindeki programa Prof. Dr. Yakup Çelik, Dr. Öğretim Üyesi Çilem Tercüman ve Dr. Öğretim Üyesi Fırat Karagülle konuşmacı olarak katıldı.

14. Dr. Cezmi Bayram, Dr. H. Emin Sezer, Doç. Dr. Tuğrul Korkmaz’ın konuşmacı olarak katıldığı “Prof. Dr. Remzi Oğuz Arık’ı Anma Programı” 15.04.2019 tarihinde düzenlendi.

15. Türk Tarihçisi, Türk Milliyetçisi, Türk Ocakları Umumi Reisi Osman Turan için 17 Ocak 2023 tarihinde mezarı başında anma programı düzenlendi.

16. “3 Mayıs Türkçüler Günü” anma etkinliği Dr. Cezmi Bayram’ın konuşmacı olduğu sohbet programı ile 3 Mayıs 2023 Çarşamba günü Ocak Merkezinde düzenlendi.

1.2.7.Nevruz Kutlamaları

“Nevruz Bayramı” bütün Türk Dünyasının ortak değerlerinden biridir. Türk Devlet ve Topluluklarıyla ilişkilerin geliştirilmesinde, sevinçlerin paylaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bolluk ve bereketin, barış ve huzurun, kaynaşma ve kucaklaşmanın habercisidir. *Türk milletinin hürriyet sevdası, Ergenekon ateşi olan nevrüz*⁸³ kutlamalarına İstanbul Türk Ocağı her zaman katılmıştır. Nevruzun devlet katında kutlanmaya başlandığı ilk yıllarda İstanbul Valiliğinin düzenlediği nevrüz kutlamalarına sürekli katılmıştır. Böylece 1990’lardan 2010’ların ortalarına kadar bu kutlamalara iştirak edilmiştir. Valiliğin şölen olarak kutlamalardan vazgeçtiği daha sonraları ise bazılarını kendisinin organize ettiği bazılarına ortak olarak katkı sunduğu kutlamalar olmuştur. Tespit edilebilenler aşağıda ifade edilmiştir.

1. 21 Mart 2015 Cumartesi günü 13.00-18.00 saatleri arasında Bakırköy Özgürlük Meydanında Türkiye’deki Türk Dünyası Vakıf ve Derneklerin ses ve halk oyunları gruplarının katılımıyla, açık hava şöleni düzenlendi. 28 Mart 2015 Cumartesi akşamı ise Bakırköy Leyla Gencer Opera ve Sanat Merkezinde Türk Dünyası sanatçıları ve halk oyunları gruplarının katılımı ile Nevruz Şöleni kutlamaları yapıldı. Bu gece şöleni TRT AVAZ tarafından yayınlanmıştır. Bu etkinliğe TÜRKSOY, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Bakırköy Belediyesi destek vermiştir.

2. 2016 yılı *Nevruz Şöleni* Türk Ocakları İstanbul Şubesi, TÜRKSOY, Zeytinburnu Belediyesi ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) işbirliğinde 19 Mart 2016 Cumartesi günü Zeytinburnu Kültür Merkezinde gerçekleştirildi. Şölene Türkiye ile birlikte birçok Türk ülke ve akraba topluluğundan sanatçılar katıldı.

3. 2017 *Nevruz Şöleni*; Türk Ocakları İstanbul ve Bakırköy Şubeleri ortaklığında, Bakırköy Belediyesi desteğinde, birçok yöre halk oyunu ekibinin katılımıyla 5 Mart 2017 Cumartesi günü kutlandı.

⁸³ *İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2 /Ekim 2014-Haziran 2015 Faaliyetlerimiz*, İstanbul Türk Ocağı Yayınları 11, İstanbul 2015, s 84.

4. 2018 yılı Nevruz Şöleni; Türk Ocakları İstanbul Şubesi, Bayrampaşa Belediyesi ve TÜRKSOY müşterekliğinde 25 Mart 2018 Pazar günü İstanbul Büyükşehir Belediyesi Bayrampaşa Tuna Spor Salonunda düzenlendi.

5. 2023 yılı “Nevruz Programı” 20 Mart 2023 pazartesi günü İstanbul Türk Ocağı Merkezinde kutlandı. Türk Dünyası ezgileriyle tanınan ve aynı zamanda ocak üyesi olan Sanatçı Bünyamin Aksungur konuk olarak katıldı.

1.2.8.Kurs Faaliyetleri

Türk Ocakları İstanbul Şubesi; atalardan intikal eden sanatları koruma ve yaşatma, gelecek nesillere doğru bir şekilde aktarabilme gayesiyle sanatları ve sanatkârları maddi ve manevi olarak imkân dâhilinde desteklemeye çalışmıştır ve çalışmaya devam etmektedir.⁸⁴ Bu anlayışla İstanbul Türk Ocağı yeniden faaliyete geçişinden günümüze farklı zamanlarda farklı alanlarda olmak üzere birçok sanat, dil, kişisel gelişim vb. kurslar düzenlemiş olup halen bu faaliyetlerine devam etmektedir. Yıllar içinde Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği koro çalışmaları yapılmıştır. Bağlama, ud, keman, ney, tambur, bendir, rebap vb. müzik aletlerinin icrası öğretilmektedir. Türkiye Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Farsça, İngilizce dil dersleri düzenlenmiştir. Ebru, hat, tezhip, minyatür, takı, hediyelik eşya, sedefkârlık, ahşap boyama, kitle, cam yapımı, resim gibi geleneksel Türk el sanatları ve modern sanat kursları açılmıştır. Hitabet gibi kişisel gelişim etkinlikleri yapılmıştır. Bununla birlikte 1990’lı ve 2000’li yıllarda daha aktif olan kurs faaliyetleri, büyükşehir ve diğer belediyelerin ve daha başka sivil toplum kuruluşlarının kurs faaliyetlerine yönelmeleri ile azalmıştır. Çünkü artık bu kurslar hemen her yerde düzenlenebilmektedir, insanlara ulaşım yönünden daha yakın yerlerde olmaktadır. Dolayısıyla ocağın kurs faaliyetleri artık azalmıştır. Bununla birlikte ocağın bu kursları düzenleme amacı başka kuruluşlar tarafından da olsa gerçekleşmektedir. Bu noktada amaç hâsıl olmaktadır.

İlgili kurs faaliyetlerinden yazılı olarak kayıt altına alınanlar, faaliyet raporlarına geçenler aşağıda belirtilmiştir. Ocağın diğer faaliyetlerinde olduğu gibi yapılan bütün faaliyetler zamanında ve tam olarak kayıt altına alınmadığı için unutulmuşlardır. Bundan dolayı tam ve net bir döküm yapılamamaktadır. Kadın kollarının, üyelerine yönelik kursları ise ilgili bölümde belirtilmiştir.

⁸⁴ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2, s 90.

1. 1995-1996 döneminde Kasım 1996 tarihinden itibaren altı ay süren Osmanlı Türkçesi kursu düzenlenmiştir. 1996-1997 döneminde dış Türklere yönelik Türkiye Türkçesi Kursları yapılmıştır.⁸⁵

2. 1999-2000, 2000-2001, 2001-2002 Dönemlerinde Verilen Kurslar:⁸⁶
Ebru, Hat, Tezhip.

3. 2002-2003 Döneminde Verilen Kurslar.⁸⁷
Hitabet Kursları; Nejat Muallimoğlu başkanlığında Ocak Merkezi'nde yapıldı ve başarılı olanlara sertifika verildi.

Kadriye Sümer tarafından Türk Cumhuriyetleri ve Balkanlardan gelen akraba ve soydaşlara her gün olmak üzere düzenli bir şekilde Türkiye Türkçesi Kursları verilmiştir.

Ney Kursları; Ocak Merkezi'nde haftada iki gün olma üzere İsmail Hakkı Hafız tarafından verilmiştir.

Osmanlıca Kursları; Ocak merkezinde haftada iki gün Abdullah Çelik tarafından verilmiştir.

4. 2003-2004, 2004-2005 Döneminde Verilen Kurslar.⁸⁸
Hitabet Kursları: Yönetim Kurulu Üyesi Atila Yayım tarafından Ocak merkezinde düzenlenmiş, başarılı olanlara sertifika verilmiştir.

Türkçe Kursları: Kadriye Sümer tarafından Türk Cumhuriyetleri ve Balkanlardan gelen akraba ve soydaşlara her gün olmak üzere düzenli bir şekilde verilmiştir.

Ney Kursu: Haftada iki gün Ocak merkezinde İsmail Hakkı Hafız tarafından verilmiştir.

Tambur Kursu: Celalettin Çelik tarafından verilmiştir.

Osmanlıca Kursu: Ocak merkezinde haftada iki gün Abdullah Çelik tarafından verilmiştir.

Ebru, Hat ve Tezhip Kursu: Özlem Çolak tarafından ocak merkezinde verilmiştir.

⁸⁵ *Türk Ocakları 32. Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara Nisan 1998, s. 202.

⁸⁶ 34. *Olağan Büyük Kurultay Raporu*, s. 197.

⁸⁷ *Türk Ocakları 35. Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Haz., Yücel Hacaloğlu, Ankara 2004, s. 285

⁸⁸ 36. *Olağan Büyük Kurultay Raporu*, s. 265.

5. 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008 Dönemlerinde Verilen Kurslar.⁸⁹

Hitabet Kursları: Atila Yayım başkanlığında Ocak merkezinde düzenlenmiş, başarılı olanlara sertifika verilmiştir.

Türkçe Kursları: Kadriye Sümer tarafından Türk Cumhuriyetleri ve Balkanlardan gelen akraba ve soydaşlara her gün olmak üzere düzenli bir şekilde verilmiştir.

Ney Kursu: Haftada iki gün Ocak merkezinde İsmail Hakkı Hafız tarafından verilmiştir.

Kanun Kursu: Miraç Nalkıran tarafından verilmiştir.

Ebru Kursu: Fatma Yücel tarafından verilmiştir.

Tambur Kursu: Celalettin Çelik tarafından verilmiştir.

Osmanlıca Kursu: Ocak merkezinde haftada iki gün Abdullah Çelik tarafından verilmiştir.

Hat Kursu: Hülya Çelik ve Levent Karaduman tarafından düzenlenmiştir.

Takı Kursları: Güler Arı tarafından düzenlenmiştir.

6. 2008-2009 Dönemi Kurs Faaliyetleri.⁹⁰

Ebru, Tezhip, Osmanlıca, Hitabet, Musiki (saz ve teorik bilgi) kursları yapılmıştır.

7. 2009-2010, 2010-2011 Dönemi Kursları.⁹¹

2009-2010 Döneminde Ney, Osmanlıca, Hitabet ve Türk Halk Müziği kursu verilmiştir. 2010-2011 döneminde 40 öğrenciye iki öğretmen tarafından ney kursu, 25 öğrenciye bir öğretmen tarafından Osmanlıca kursu verilmiştir.

8. 2011-2012, 2012-2013 Dönemlerinde Verilen Kurslar.⁹²

Bu dönemde ocakta iki öğretmenle iki ayrı gurupla ney kursu, Osmanlıca kursu ve bağlama kursu verilmiştir.

9. 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016 Döneminde Verilen Kurslar.⁹³

Bu Dönemde Ebru, Ney, Rebap, Bağlama, Ud, Keman, Tambur, Bendir, Osmanlıca, Farsça, Hediyelik Eşya, Sedefkârlık, Takı, Ahşap Boyama, Kitre, Cam Yapımı, Resim, Hat, Tezhip, Minyatür Kursları devam etmiştir.

⁸⁹ 37. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 315.

⁹⁰ 41. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 370.

⁹¹ *Türk Ocakları* 42. *Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Haz., Meriç Coşkun, Ankara, 2012, s 430.

⁹² *Türk Ocakları* 43. *Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Haz., Lale Yıldız Bircan, Ankara, 2014, s 429.

⁹³ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 326.

10. 2017-2018 ve 2018-2019 Döneminde Düzenlenen Kurslar.⁹⁴

Ebru, Ney, Rebap, Bağlama, Ud, Keman, Tambur, Bendir, Osmanlıca, Farsça, Hediyelik Eşya, Sedefkârlık, Takı, Ahşap, Boyama, Kitre, Cam Yapımı, Resim, Hat, Tezhip, Minyatür.

11. 2019-2020 Dönemi Kursları.⁹⁵

Bu dönem kursları küresel salgının ülkemizi etkilemeye başladığı Mart 2020 tarihine kadar yapılmıştır. Osmanlı Türkçesi, Farsça, Arapça ve Yazılım kursları düzenlenmiştir.

1.2.9.Müzik Koroları ve Müzik Çalışmaları

Türk müziği, Türk kültürünün önemli unsurlarından birisidir. Bu unsurun korunması, yaşatılması, geliştirilmesi, yeni nesillere aktarılması Türk Ocaklarının genel hedefleri içerisinde yer almaktadır. Bu noktada *“İstanbul Türk Ocakları, Türk Müziği adına imkânları ölçüsünde hizmet etmeye çalışmaktadır. Diğer taraftan Türk Ocaklarının ilk dönemlerindeki Türk müziği ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Koro çalışmaları, derleme vb. faaliyetlerde bulunmuştur. Bundan dolayı müzik çalışmaları Türk Ocaklarının geleneğinde vardır. Bu geleneği yaşatma, devam ettirme, geliştirme düşüncesiyle de müzik faaliyetleri icra edilmektedir.”*⁹⁶ Bu çalışmaların; müzik aleti icrasını öğretme, koro kurma, konser verme, müzik sohbeti düzenleme vb. şekillerde yapılmaya çalışıldığı görülmektedir. Ocak üyesi olan TRT sanatçısı Bünyamin Aksungur özellikle Türk Dünyası Müzikleriyle ilgili zengin bir repertuvara sahip olup gerek Ocak bünyesinde ve gerekse başka mekânlarda Türk Dünyası Müziklerini, Türk Dünyası Enstrümanlarıyla icra etmektedir. Özellikle ocak ve başka mekânlardaki nevrüz kutlamalarında bu müzikler icra edilmektedir.

Hali hazırda *İstanbul Türk Ocağı Korosu* adını kullanan ve bu isimle konserler veren iki müzik korosu bulunmaktadır. *Şef Elif Ömürlü Uyar* yönetiminde *“İstanbul Türk Ocağı Ömürlü Musiki Topluluğu”* adlı sanat müziği korosu ile *Şef Sebahat Aslan* Yönetiminde *“Türk Halk Müziği Korosu”*. İlgili korolar hem kendi bünyelerinde çalışmalar yapmakta, eğitimler vermekte; solfej, nazariyat, repertuvar dersleri, Mevlevî ayini, tasavvuf musikisi çalışmaları, çocuklara ve gençlere yönelik hususi çalışmalar vb.

⁹⁴ 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 282.

⁹⁵ 46. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 264.

⁹⁶ Cezmi Bayram’la 12.07.2022 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

ve hem de konserler düzenlemektedir. Korolar çalışmalarını Milli Mefkûre Mektebi Binası'nda yürütmektedir.

Müzik faaliyetleri önemsenmekte, ocağın faaliyete geçtiği ilk dönemden, 1986'dan beri kesintisiz yürütülmektedir. Hatta ocağın tanıtım ve açılış toplantısı da Taksim Atatürk Kültür Merkezinde Nevzat Atlığ'ın verdi Türk Musikisi Konseriyle olmuştur. Bu ilk yıllarda her ay bir Cuma sohbeti müziğe ayrılmıştır. Bu Cuma sohbetinde hem Türk müziği sohbeti yapılmakta ve hem de bir müzik aleti sanatçısı tarafından icra edilmektedir. Fakat bunlarla ilgili kayıt bulunamamıştır. Yine bu dönemde açılan müzik aleti kurslarında birçok sanatçı yetişmiştir. *Mesela Derya Türkkân, kemençe sanatçısı burada yetişti.*⁹⁷

Aslında Türk Ocağının ilk korusu yaklaşık 1987-1995 yılları arasına faaliyet gösteren *Türk Tasavvuf Musikisi Korosudur*. Taşkın Savaş'ın yönettiği koro, sanatçının 1995 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesinde göreve başlamasına kadar Ocak adına konserler vermiş, diğer illerde de ücretli olarak davetlere katılmıştır. Örneğin 21 Kasım 1992 Cumartesi günü Ankara'da Türk Ocaklarının 80. Kuruluş kutlamalarında, Cumhurbaşkanının da konuşma yaptığı törende konser vermiştir.⁹⁸ İlgili sanatçı tarafından Ahmet Yesevi'nin hikmetlerini bestelemiştir. *Para bulsaydık Kazakistan Yesi Şehrinde bunun konserini yapacaktık.*⁹⁹ Koro ayrıca kaset çalışması da yapmıştır.

“İstanbul Türk Ocağı Ömürlü Musiki Topluluğu” topluluğu tarafından verilen konserler aşağıda belirtilmiştir.¹⁰⁰

8 Mart 2016. “Kadın Şairlerimizin Şiirlerinden Bestelenen Şarkılar” adlı konseri “8 Mart Dünya Kadınlar Günü” dolayısıyla Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde gerçekleşti.

3 Haziran 2016. Ramazan Konseri.

19 Ekim 2016. Muharrem İlahileri Konseri.

23 Kasım 2016. Bir Medeniyet Şairi Yahya Kemal Şiirleri Konseri.

28 Aralık 2016. Mevlevi Ayini Konseri.

⁹⁷ Cezmi Bayram'la 15.11.2022 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

⁹⁸ “Haberler/Türk Ocaklarının Açılışının 80. Yılı Görkemli Bir Şekilde Kutlandı”, *Türk Yurdu Dergisi*, 64. Sayı, Aralık 1992, s 47.

⁹⁹ Cezmi Bayram'la 15.11.2022 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

¹⁰⁰ 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 282.

15 Ocak 2017. Musiki Deryamızdan.

22 Şubat 2017.Vefatının 115. Yılında Büyük şairimiz Mehmet Sadi Bey konseri.

29 Mart 2017. Mehmet Akif Ersoy Şiirlerinden Besteler Konseri.

20 Mayıs 2017. Hoş Safa Geldin Şehri Ramazan Konseri.

1 Kasım 2017. Vefatının 25. Yılında Yesari Asım Arsoy Konseri.

6 Aralık 2017. Hikâyeleriyle Peygamberimize Yazılmış Şiirler Konseri.

24 Aralık 2017.Hamamizade İsmail Dede Efendinin Mevlevi ayini şerifi konseri.

3 Ocak 2018. Şeb-i Arus Konseri.

21 Şubat 2018. Rumeli Türküleri Konseri.

28 Mart 2018. Doğumunun 400. Yılında Niyazi Mısri Konseri.

25 Nisan 2018. Şehri Ramazan Konseri.

9 Mayıs 2018. Lale Devrinde Türk Musikisi.

28 Kasım 2018. ‘Gönül Hun Oldu Şevkinden’ Konseri.

21 Mart 2023 tarihinde Âli Emiri Efendi Kültür Merkezinde “*Ramazan’a Merhaba*” tasavvuf musikisi konseri verildi.

“İstanbul Türk Ocağı Sabahat Aslan Türk Halk Müziği Topluluğu”, *Yıl Sonu Konserini* 15 Haziran 2023 tarihinde Fatih Zübeyde Hanım Kültür Merkezinde verdi.

1.2.10.Milli Mefkûre Mektebi

İstanbul Türk Ocağı 2010’lu yıllardan itibaren tamamen akademik anlayışa dayanan bir çalışmaya yönelmeye başlamıştı. Yabancı dil bilen, kaliteli, en iyi şekilde seçimi yapılan ve bunlara iyi bir burs verilen yüksek lisans ve doktora gurubu oluşturmak. Bunlarla *Milli Mefkûre Mektebi* adı verilen yapı altında çalışma yapmak. Bu öğrencilerin, kendi üniversitelerinde danışmaları olduğu gibi bu mektepte de rehberleri olsun. Burada Türk Milletinin, Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu sosyal alanlarda çalışmalar yapılsın. Bu öğrenciler Türk Ocağının belirleyeceği alanlarda tez hazırlasınlar. Birkaç dil bilen birinci sınıf bilim adamları yetişsin. Bu çalışmalar Ziya Gökalp adı verilen bir enstitü bünyesinde olsun. Bu çalışmalar için yer olarak Sultanahmet’teki ‘Kaygusuz Baba Tekkesi’nin Ocağa Tahsisi 2012 yılında sağlandı. Onarım işlerinin 2014 yılında bitirilmesi planlandı. Fakat bir kat bodrum ekleme düşüncesi, arkeolojik buluntuların keşfi sürecin uzamasına sebep oldu. Mekân ancak 2018 baharında teslim alınabildi. *Milli Mefkûre Mektebi Binası* adını alarak

kullanılmaya başlandı. Yönetim kurulunun 16.07.2018 tarihli toplantısında milli mefkûre mektebinde kurs ve ders programları düzenlenmesine karar verildi.¹⁰¹ Dolayısıyla hem bu binanın adı hem de burada yapılacak nitelikli çalışmaların adı olarak *Milli Mefkûre Mektebi* adı kullanılmış oldu. Bu binaya ve burada yapılacak faaliyetlere *Milli Mefkûre Mektebi* adı verilmesi Cezmi Bayram'ın ifadesiyle; eski kelimelere duyduğumuz meraktan değil Türk Ocağının ilk kuruluş yıllarında bu isimle bir mektep çalışmaları olduğundan; hem geleneği yaşatma adına hem de onu ihya etme düşüncesiyledir. *Ama maalesef hesabını yaptığımız ve gerekli olan tahsisatı bulamadığımız için bunları yapamadık. Ziya Gökalp Enstitüsünü, başına koyabileceğimiz uygun bir aday bulamadığımız için açamadık*¹⁰².

Bununla birlikte Kaygusuz Baba Tekkesi alınmadan önce de ocak bünyesinde 'Milli Mefkûre Mektebi Dersleri' adı altında 2014 yılından itibaren 5'er, 6'şar, 7'şer, 10'ar haftalık halinde ve on beş kişilik grupların katıldığı programlar yapıldığı görülmektedir. *"Bunlardan maksadımız bir Türk münevverinin asgari olarak bilmesi lazım gelen ortak bilgiyi kazandırmaktır. Türk Dili, Türk Tarihi, İslam, Kültür, Medeniyet, Türk Ocakları, Milliyetçilik, Genel İktisat Bilgisi, Genel Uluslararası İlişkiler, yani oradaki on haftalık bir programı takip eden bir genç temel bir entelektüel bilgisi kazansın."*¹⁰³

2015 yılının Mart ayında başlayan eğitim programının müfredatı şöyledir.¹⁰⁴

"Türk Düşüncesinde Kökler", "Türk Düşüncesi Açısından Kutadgu Bilig ve Klasik Döneme Bakış", "Çağdaş Türk Düşüncesinde Zihniyet, İktisat, Tarih", "Türk Tarihini Nasıl Okumalı?", "II. Meşrutiyet Dönemi Düşünce Akımları", "Kısa Türkiye Tarihi: Osmanlıdan Cumhuriyete Süreklilik, Yenilik, Sentez", "Millet, Milliyetçilik ve Demokrasi", "Küreselleşme ve Milliyetçilik", "Türk Dünyasında İş Birliği İmkânı ve Türk Dünyasının Meseleleri", "Dünya Tarihini Yeniden Okumak ve Düşünmek".

Ders veren akademisyenler ise Prof. Dr. Fatih Mehmet Şeker, Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar, Prof. Dr. Mustafa Gündüz, Prof. Dr. Tahsin Görgün, Prof. Dr. Yaşar

¹⁰¹ 5 Numaralı Karar Defteri, s 113.

¹⁰² Cezmi Bayram'la 16.06.2023 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

¹⁰³ Cezmi Bayram'la 16.06.2023 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

¹⁰⁴ 44. Büyük Olağan Kongre Raporu. s 335.

Çoruhlu, Doç. Dr. Mehmet Akif Okur, Doç. Dr. İlyas Topsakal, Doç. Dr. Fatih Mehmet Sancaktar'dan oluşmuştur.

Bu program ücretli olup ders devamlılığı esas alınmıştır. Eğitim programı beş hafta boyunca, cumartesi günleri iki ders olarak devam etmiştir. Yüzde yüz katılım sağlayanlara katılım sertifikası verilmiştir. Bu sertifikayı alanlar şehir içi şehir dışı kültür gezilerine ücretsiz katılmaya hak kazanmışlar, burs alma konusunda öncelikli kılınmışlardır.¹⁰⁵

Diğer taraftan *haftalık programlar* yanında dönem boyunca devam eden ders, kurs ve atölye çalışmaları da *milli mefkûre mektebi* bünyesinde yapılmaktadır. Bu kapsamda 2018-2019 döneminde aşağıdaki çalışmalar yürütülmüştür.

1. Uluslararası İlişkiler Dersi: Pazartesi günleri 18:30-20:30 saatlerinde Prof. Dr. Mehmet Akif Okur tarafından verilmiştir.

2. Yazarlık Atölyesi: Asuman Gülerce tarafından cumartesi günleri 14:00-16:00 arasında düzenlenmiştir.

3. Eleştirel Düşünce ve Din: Prof. Dr. Mustafa Tekin tarafından verilmiştir.

4. Yakın Dönem Türkiye Tarihi Üzerine Okumalar: Pof. Dr. Cezmi Eraslan tarafından Perşembe günleri 18:00-20:00 arasında verilmiştir.

5. Osmanlı Türkçesi Kursu: Hafta içi ve hafta sonu farklı gruplara verilmiştir.

6. Farsça Kursu: Salı günleri 18:00-20:00 arasında verilmiştir.

2019-2020 döneminde başlayan eğitim faaliyetleri Mart 2020 küresel salgın dolayısıyla durdurulmuş, 2021-2022 döneminden itibaren tekrar çalışmalara başlamıştır. Bu dönemde yapılan eğitim faaliyetleri seminer, kurs, ders olarak aşağıda belirtilmiştir.

1. Osmanlı Türkçesi Kursu: Rika, siyakat, nesih.

2. Farsça Kursu.

3. Arapça Kursu.

4. Yazılım Kursu: Temel ve ileri seviyelerde.

5. Bilgi Psikolojisi, Kültür ve Benlik Semineri: Prof. Dr. Hasan Bacanlı tarafından verilmiştir.

6. Cihannüma; Yeniçağda Dünya Siyaseti ve Türk Dünyası Semineri (Her

¹⁰⁵ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2, s 103.

Pazartesi): Prof. Dr. Mehmet Akif Okur tarafından verilmiştir.

7. İslam Düşüncesinde Sosyal Bilimler ve Kavramlar Semineri: Prof. Dr. Mustafa Tekin.

8. Siyer ve Raşit Halifeler Semineri: Prof. Dr. Adnan Demircan.

9. Türkiye’de ve Dünyada Göç ve Din Atölye Çalışması: Dr. Öğr. Üyesi Fatih Yaman.

10. Güvenlik Toplumunda Özelleşme Kiplikleri; Modern Toplumun Foucault’cu Bir Yorumu Semineri: Dr. Süleyman Güneş.

11. Felsefi Düşüncenin Serüveni Semineri: Prof. Dr. Hakan Poyraz.

12. Yazarlık Atölyesi: Asuman Güzelce.

13. İslam Düşüncesinin Çağdaş İnşası: Prof. Dr. Mustafa Tekin (Her Perşembe).

14. Göçler Çağında Türkiye: Dr. Fatih Yaman (Her Salı)

15. Tarihin Gör Dediği: Dr. Nermin Taylan (Her Cumartesi).

16. Türkiye Siyasi Tarihi (Çok Partili Dönem): Nuri Gürgür (Her Pazar).

2022-2023 Döneminde Gençlere Yönelik Yapılan Milli Mefkûre Programı Aşağıdaki Gibidir.¹⁰⁶

12.11.2022. *Türk Ocakları ve Türk Milliyetçiliği*. Dr. Cezmi Bayram.

19.11.2022. *Türk Tarihi (Başlangıçtan Osmanlıya)*, Prof. Dr. Osman Yorulmaz.

26.11.2022. *Yakın Dönem Türk Tarihi*. Prof. Dr. Cezmi Eraslan. *Tarih ve Gelecek Arasında Dünyadaki Yerimiz*. Prof. Dr. Mehmet Akif Okur.

03.12.2022. *İslam’ı Anlamak*. Prof. Dr. Kerim Buladı. *Dinde Hurafeler ve Çarpık Anlayışlar*. Prof. Dr. Mustafa Tekin.

10.12.2022. *Türk Dili*. Prof. Dr. Vahit Türk. *Türk Edebiyatı*. Prof. Dr. Yakup Çelik.

17.12.2022. *Çevre İklim Değişikliği*. Prof. Dr. Orhan Sevgi. *Yapay Zekâ*. Dr. Rüştü Bozkurt.

24.12.2022. *Genel İktisat Teorileri*. Prof. Dr. Zekai Özdemir. *Türkiye İktisadı*. Prof. Dr. Arif Yavuz.

1.2.11.İstanbul Türk Ocağı Yayınları

Türk Ocakları İstanbul Şubesi, 2012 yılından itibaren düzenli olarak kitap yayınlamaya başlamıştır. Bastığı kitapları “İstanbul Türk Ocağı Yayınları” adı ile

¹⁰⁶ İstanbul Türk Ocağı Vatsap Gurubu.

numaralandırarak yayınlamaktadır. Yapılan yayınlara bakıldığında büyük kısmının ulusal ve uluslararası bilgi şölenlerinde sunulan bildirilerin kitaplaşmış hali olduğu görülmektedir. Dolayısıyla yine çok büyük kısmı hacimli ve büyük boy kitaplardır. İlgili kitaplar akademik dünyaya olduğu kadar genel okura da hizmet edebilir niteliktedir. Bu tür kitapların basımının büyük gayret istediği, bilgi şölenlerindeki bütün tebliğlerin her şeye rağmen elde edilemediği bilinen zorluklardır.

Şube 2012'den günümüze düzenli kitap yayınlamaya başlamakla birlikte ilk yayını olarak 2001 yılında yayınlanan '*Yüz Yılda Gaspıralı'nın İdealleri Bildiriler*' kitabını saymaktadır. 2001 yılında düzenlediği '*Yüzyılda Gaspıralı'nın İdealleri*' bilgi şöleni bildirileri İstanbul Türk Ocağın gayreti ile toplanmış ve İstanbul'da kitap olarak basılmıştı. O döneme kadar kendisi kitap basmadığı için ilgili kitabın milletlerarası yayın numarası, Türk Ocakları Genel Merkezine ait yayınevi olan *Türk Yurdu Yayınları* adına alınmış, dolayısıyla kitabı onlar yayınlamış gözükmektedir. İstanbul Türk Ocakları bu kitabı kendi 1 numaralı yayını olarak saymaktadır.¹⁰⁷ Bu kitabın yayın künyesi şöyledir: "*Yüz Yılda Gaspıralı'nın İdealleri Bildiriler*, Yayına Hazırlayan: Dr. Cezmi Bayram, Yrd. Doç. Dr. İsmail Türkoğlu, Yrd. Doç. Dr. Filiz Baloğlu, Türk Yurdu Yayınları: 73, Birlik Ofset, İstanbul, 2001." Bu tarihten 2012 yılına kadar başka yayıncılık faaliyeti olmadığından asıl olarak 2012 tarihinden itibaren kitap basımına başladığı söylenebilir.

İstanbul Türk Ocağı, en son Ocak 2023 tarihinde yayınladığı kitaba yayın numarası olarak 37 sayısını vermiştir. Dolayısıyla 37 kitap yayınladığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte 12, 20 ve 27 numaralarının iki farklı kitaba verildiği, dolayısıyla üç kitabın tekrarlı olarak aynı yayın numarası aldığı görülmektedir. Diğer taraftan da 4, 18, 21 numaraların olduğu kitaplara rastlanılamamıştır. Bu numaraların atlandığı düşünülmektedir. 13 numaralı yayını olan "*Hoca Ahmet Yesevi Sempozyum Bildirileri*" kitabı tek yayın numarasında iki cilt ve 1453 sayfa olarak en hacimli yayın konumundadır.

Türk Ocaklarının kuruluşunun yüzüncü yıl dönümü dolayısıyla 2012 yılında yapılan uluslararası bilgi şöleninin bildiriler kitabı, Türk Ocakları tarihi ve Türk milliyetçiliği açısından önemli ve kalıcı bir çalışma olarak kütüphanelerde ki yerini almıştır.

¹⁰⁷ Şube Başkanı Cezmi Bayram ile 26.05.2023 Tarihinde Ocak Binasında Yapılan Görüşme.

Şubenin 2013-2014 ile 2014-2015 dönemi faaliyetlerinin ayrı kitaplar olarak basıldığı görülmektedir. Böylece ilgili dönemdeki bütün şube faaliyetlerinin kayıt altına alınması sağlanmıştır. Bu çalışmalar ayrıca ilgili dönemdeki “Cuma Sohbetleri”nin deşifre edilmiş halini içermesi bakımından da önemlidir. Ocak Şube tarihi için çok değerli olan bu çalışmalar ileriki yıllar için de düşünülmüş fakat devam edememiştir. Bu yayınların, Türk Ocaklarının bütün şubeleri için dönem faaliyetlerinin sistemli olarak kayıt altına alınması adına örnek olabilecek bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Ocağın, *Sanat Edebiyat Heyeti* aracılığıyla gençler arasında *Hikâye Yarışması* düzenlemesi, dereceye girenlerle birlikte seçilmeğe değer bulunanların kitap olarak yayınlanması kayda değer bir yayıncılık faaliyetidir.

Mihenk taşı Türk Ocaklılardan olan Dr. Hasan Ferit’in 1927 yılında “*Türk Ocakları Kurultayı*”na sunduğu ve ocak çalışmaları hakkındaki tekliflerini içeren raporun yeni harflere çevrilerek yayınlanması hem ocak tarihi açısından hem de günümüzdeki ocak faaliyetlerine yön verebilecek içerikte olması bakımından önemlidir.

Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine aktarılan “*Alibey Hüseyinzade Turan*” kitabında sadece Rusça kelimeler Türkçe kelimeler ile değiştirilmiştir. İmla düzenlemesi ve yanlışlarının düzeltilmesi dışında kitaba müdahale edilmediği ve bu yöntemin Türk lehçelerinden yapılacak aktarmalarda ölçü olması gerektiği şube başkanı Cezmi Bayram tarafından ifade edilmiştir.¹⁰⁸ Aynı zamanda bu kitap ocak yayınlarının ikinci baskısı yapılan tek kitabı konumundadır.

Şube 2012 yılından 2023 yılına 12 yıldır düzenli olarak kitap yayını yapmıştır. Bu süre zarfında en çok kitabı 7 adet kitap ile 2020 yılında ve 6 kitap ile de 2015 yılında yayınlamıştır. Yıllara göre yayınlanan kitap sayısı Tablo 1.2.’de gösterilmiştir.

İstanbul Türk Ocağı Şubesinin yayınladığı kitaplar yayın numarası ve yayın tarihine göre aşağıda verilmiştir.

1. *Alibey Hüseyinzade Turan*, Ganire Paşayeva, Azer Turan (Türkiye Türkçesine Aktaran: Halime Karataş), 168 s, 2. Basım, İstanbul, Şubat 2014 (1. Basımı yine Türk Ocakları İstanbul Şubesi Yayını olarak 2012 yılında yapılmıştır).

¹⁰⁸ Şube Başkanı Cezmi Bayram ile 26.05.2023 Tarihinde Ocak Binasında Yapılan Görüşme.

Üzerinde yayın numarası olmayan bu kitabı, şube kendi yayınladığı ikinci kitabı olarak saymaktadır.

Tablo 1.2. İstanbul Türk Ocağının Yıllara Göre Kitap Yayın Sayısı

Yıl	Yayımlanan Kitap Sayısı
2001	1
2012	1
2013	2
2014	0
2015	6
2016	5
2017	2
2018	3
2019	3
2020	7
2021	1
2022	4
2023	1
Tarihsiz	1
TOPLAM	37

2. *Bir Fikir Hareketinin Yüz Yılı: Türk Ocakları Uluslararası Sempozyumu Bildiriler*, Editörler: Prof. Dr. Mustafa Özkan, Dr. Cezmi Bayram ve Diğerleri, 774 s, İstanbul, Aralık 2013.

Bu kitabın da üzerinde yayın numarası bulunmamaktadır. Şube, 3 numaralı yayını olarak değerlendirmektedir.

3. *Avrasya’da Türk Dili ve Tarihi Eğitimi Sempozyum Bildirileri*, Yayın Nu: 5, 374 s, İstanbul, Aralık 2013.

4. *Gaspıralı İsmail Bey (Dilde, Fikirde, İşte Birlik)*, Cafer Seydahmet Kırımer, Yayına Hazırlayan Cezmi Bayram, Yayın Nu: 6, 240 s, İstanbul, Mart 2015.

5. *İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 1 Ekim 2013-Haziran 2014 Faaliyetlerimiz*, Yayın Nu: 7, 136 s, İstanbul, Mart 2015.

6. *Tarafların Bakışıyla Lozan Uluslar Arası Sempozyumu Bildiriler*, Editörler: Prof. Dr. Cezmi Eraslan, Dr. Cezmi Bayram, Yrd. Doç. Dr. Savaş Açikkaya, Dr. Nilüfer Erdem, Yayın Nu: 8, 303 s, İstanbul, Mayıs 2015.

7. *Dünden Bugüne Batı Trakya Uluslar Arası Sempozyumu Bildiriler*, Editörler: Prof. Dr. Cezmi Eraslan, Dr. Cezmi Bayram, Yrd. Doç. Dr. Nilüfer Erdem, Pervin Hayrullah, Yayın Nu: 9, 406 s, İstanbul, Ocak 2016.

8. *19-20. Yüzyıllarda Türk-Ermeni İlişkileri- Kaynaşma- Kırgınlık-Ayrılık- Yeni Arayışlar Uluslararası Sempozyum Bildiriler*, Yayına Hazırlayanlar: Doç. Dr. Fatih M. Sancaktar ve diğerleri, Yayın Nu: 10, Cilt 1-2, 1328 s, İstanbul, 2015.

9. *İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2/ Ekim 2014-Haziran 2015 Faaliyetlerimiz*, Yayın Nu: 11, 165 s, İstanbul, 2015.

10. *Ölümünün 100. Yılında Gaspıralı Dilde Fikirde İşte Birlikte Neredeyiz? Uluslararası Sempozyumu Bildiriler*, Yayına Hazırlayanlar Prof. Dr. Mustafa Özkan ve diğerleri, Yayın Nu: 12, 415 s, İstanbul, 2015.

11. *Türk Ocağı Azerbaycan'da*, Akif Aşırılı, Yayın Nu: 12, 80 s, İstanbul, 2016.

12. *Geçmişten Geleceğe Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Sempozyum Bildiriler II Cilt*, Editörler: Yrd. Doç. Dr. Ömer Kul ve diğerleri, Yayın Nu: 13, 1453 s, İstanbul, Aralık 2016.

13. *Yusuf Has Hacıp'in Doğumunun 1000. Yılında Kutadgu Bilig Uluslararası Sempozyum Bildiriler*, Editörler: Prof. Dr. Ahmet Kavas ve diğerleri, Yayın Nu: 14, 619 s, İstanbul, Aralık 2016.

14. *Günümüz İslam Dünyasında Meseleler ve Çözüm Yolları Uluslararası Sempozyum Bildiriler*, Editörler: Dr. Cezmi Bayram ve diğerleri, Yayın Nu: 15, 829 s, İstanbul, Aralık 2016.

15. *Hikâyeler: Türk Ocağı Yarışması Seçmeleri*, Yayın Nu: 16, 133 s, İstanbul, 2017.

16. *Ekim 1917 Sovyet İhtilali'nin Yüzyüncü Yılında: Türk Dünyası'ndaki Bağımsızlık Fikri ve Siyasi Hareketler, Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Editörler: Doç. Dr. Fatih M. Sancaktar, Yrd. Doç. Dr. Ayna Askeroğlu Arslan, Arş. Gör. Filiz Ferhatoğlu, Dr. Cezmi Bayram, Yayın Nu: 17, 524 s, İstanbul 2017.

17. *Sykes-Picot'un Yüzyüncü Yılında Türkiye ve Ortadoğu Uluslararası Sempozyumu Bildiriler*, Editörler: Prof. Dr. Cezmi Eraslan, Dr. Cezmi Bayram, Dr. Öğr. Üyesi Yakup Ahbab, Yayın Nu: 19, 346 s, İstanbul 2018.

18. *Balkanlarda Türk Kültürü: Batı Trakya Uluslararası Sempozyumu Bildiriler*, Editörler: Prof. Dr. Cezmi Eraslan, Dr. Cezmi Bayram, Yrd. Doç. Dr. Nilüfer Erdem, Yayın Nu: 20, 348 s, İstanbul 2018.

19. *Uluslararası İpek Yolu Sempozyumu: Türkiye ile Kore Arasında Uygarlıkların Etkileşimi Bildirileri*, Editörler: Prof. Dr. Fikret Turan, Arş. Gör. Filiz Ferhatoğlu, Dr. Cezmi Bayram, Yayın Nu: 20, 264 s, İstanbul 2018.

20. *Doğumunun 120. Yılında Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu Hatıra Kitabı*, Editörler: Prof. Dr. Fikret Turan, Dr. Öğr. Üyesi Özcan Tabaklar, Yayın Nu: 22, 572 s, İstanbul 2019.

21. *Balkanlarda Türk Kültürü: Bulgaristan Örneği Uluslar Arası Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Editörler: Prof. Dr. Cezmi Eraslan ve diğerleri, Yayın Nu: 23, 411 s, İstanbul 2019.

22. *1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı "93 Harbi" Vatan Neresi? Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Editörler: Doç. Dr. Fatih M. Sancaktar ve diğerleri, Yayın Nu: 24, 490 s, İstanbul, 2019.

23. *Devlet-Dini Gruplar ve Toplum*, Editör: Prof. Dr. Mustafa Tekin, Yayın Nu: 25, 93 s, İstanbul, 2020.

24. *Türkiye-Moğolistan Diplomatik İlişkilerinin 50. Yılı Münasebetiyle Geçmişten Günümüze Türkler ve Moğollar Dil-Tarih-Kültür*, Yayına Hazırlayan: Doç. Dr. Kürşat Yıldırım, Yayın Nu: 26, 199 s, İstanbul, Kasım 2020.

25. *Ömer Seyfettin İçin Hatıra Kitabı*, Editörler: Prof. Dr. Nazım H. Polat, Dr. Filiz Ferhatoğlu, Yayın Nu: 27, 345 s, İstanbul, 2020.

26. *Bilge Tonyukuk Yazıtının Dikilişinin 1300. Yılı UNESCO 2020 Bilge Tonyukuk Yılı Anısına Tonyukuk Kitabı*, Yayına Hazırlayan: Doç. Dr. Kürşat Yıldırım, Yayın Nu: 27, 637 s, İstanbul, Kasım 2020.

27. *1918-1919 Mütarekeden Milli Mücadeleye Hayal Kırıklığı, Uyanış, Örgütlenme ve Direniş-Uluslar Arası Sempozyum-26/27 Aralık 2019 İstanbul Bildiriler*, Editörler: Doç. Dr. Fatih Mehmet Sancaktar, Doç. Dr. Abdurrahman Bozkurt, Doç. Dr. Ramazan Erhan Güllü, Yayın Nu: 28, 393 s, İstanbul, 2020.

28. *Doğumunun 150. Yılında Türk Dünyasının Görkemli İçtimai Siyasi Hadimi Ahmet Ağaoğlu Sempozyumu 19-20 Ekim 2019 Bakü/Azerbaycan 21-22 Ekim 2019 İstanbul/Türkiye Bildiriler*, Yayına Hazırlayanlar: Ceyhun Memmedov, Cezmi Bayram, Aqil Şirinov, Nuri Civelek, Yayın Nu: 29, 473 s, İstanbul, 2020.

29. *Uluslararası Hacı Bektaş Veli ve Takipçileri Sempozyum Bildirileri*, Yayına Hazırlayan A. Yılmaz Soygyer, Yayın Nu: 30, 573 s, İstanbul, 2020.

30. *Mütarekeden İstiklale 1921 Yılında Milli Mücadele*, Yayına Hazırlayanlar: Prof. Dr. Cezmi Eraslan ve diğerleri, Yayın Nu: 31, 656 s, İstanbul, Aralık 2021.

31. *1919 İstanbul Mitingleri Milli Mücadelenin İşaret Fişegi*, Editörler: Prof. Dr. Cezmi Eraslan ve diğerleri, Yayın Nu: 32, 205 s, İstanbul (tarih yok).

32. *Doğumunun 200. Yılında Şehabettin Mercani: İslam Tefekküründe Tecdit ve İhya Uluslararası Sempozyumu 17-18 Aralık 2018 İstanbul Bildiri Kitabı*, Hazırlayan Prof. Dr. Mustafa Tekin, Yayın Nu: 33, 372 s, İstanbul, 2022.

33. *Ocak Mesaisi Hakkında 1927 Kurultayına Arz Edilen Tekliflerim*, Türk Ocakları Merkez Heyeti Umumi Kâtibi ve Tavşanlı Murahhası Doktor Hasan Ferid, Yeni Harflere Aktaran: Ali Kahraman, Yayın Nu: 34, 80 s, İstanbul, 2022.

34. *“Bağımsızlığın 30. Yılında Türk Cumhuriyetleri” Sempozyumu Bildirileri*, Yayına Hazırlayan: Kürşat Yıldırım, Yayın Nu: 35, 303 s, İstanbul 2022.

35. *Türk İstiklal Harbinin 100. Yılında 1922 Yılı Gelişmeleri*, Editör: Özlem Arslan, Yayın Nu: 36, 484 s, İstanbul, Aralık 2022.

36. *Halka Doğru Mecmuası ve Halkçılık Düşüncesi*, Editörler: Abdullah Gündoğdu, Cağfer Güler, Yayın Nu: 37, 695 s, İstanbul, Ocak 2023.

1.2.12.Öğrenci Bursları

İstanbul Türk Ocağı şubesi lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde ihtiyaç sahibi öğrencilere burs vermektedir. Burslar Türkiye’den olduğu gibi Türk Dünyasından öğrencilere de verilmektedir. Daha önceki yıllarda kadınlar kolu kendi bünyesinde burs bulma, bursa yönlendirme şeklinde çalışmaları olmakla birlikte Şube olarak burs vermeye 2009-2010 öğretim yılında 25 öğrenci ile başlanmıştır.¹⁰⁹ Bu yıldan itibaren günümüze kadar her yıl sürekli ve düzenli olarak burs verme faaliyeti yapılmaktadır. Verilen burslar dokuz ay süreli olarak düzenlenmektedir. 2012-2013 dönemi burs verildiği bilinmekle birlikte sayı tespit edilememiştir. 2020-2021 döneminde ise küresel salgın dolayısıyla burs işlemleri durdurulmuştur. Burs verilecek öğrencilerin mülakatını ve takibini ocak başkanı Cezmi Bayram bizzat yürütmektedir. Burs verilen öğrencilerin ocak gençlik kolları faaliyetlerine katılmaları, Cuma sohbetlerine mümkün olduğunca devam etmeleri beklenmektedir. Yıllar itibariyle verilen burs sayıları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1.3. İstanbul Türk Ocağının Yıllara Göre Verdiği Öğrenci Burs Sayısı

Eğitim Yılı	Lisans	Yüksek Lisans / Doktora	Toplam
2009-2010			25
2010-2011			71
2011-2012	127	6	133
2012-2013	-	-	-
2013-2014	100	31	131
2014-2015	112	13	125
2015-2016	70	20	90
2016-2017			70
2017-2018			112
2018-2019			105
2019-2020			110
2020-2021	Küresel Salgın Dönemi		-
2021-2022			108
2022-2023			115

¹⁰⁹ Türk Ocakları 41. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Ankara, 2010, s 370.

1.2.13.Yüzüncü Yıl Kutlamaları

2011 yılı *Türk Yurdu Dergisinin*, 2012 yılı da *Türk Ocaklarının* kuruluşunun 100. senedir. İstanbul Türk Ocakları 100. yaşından gün aldığı 26 Mart 2011 tarihinden itibaren iki yıl boyunca değişik faaliyetler planlayarak gerçekleştirmiştir. Bunlardan en önemlilerinden biri “*Büyük Türkiye’ye Doğru*” ana başlığı altında ve “*Millete Hizmette 100 Yıl*” sloganıyla yapılan dört adet bilgi şölenidir. Bu bilgi şölenlerine meclis başkanı ve bakanlar olmak üzere en yüksek derecede protokol katılımı sağlanmıştır.

“*Büyük Türkiye’ye Doğru-1*” bilgi şöleni 3 oturum halinde 9 bildiriyle 26 Mart 2011 tarihinde yapılmıştır. Milliyetçilik, milli devlet, hukuk, demokrasi, modernleşme konularının işlendiği etkinlikte Dışişleri Bakanı açılış konuşması yapmıştır.

“*Büyük Türkiye’ye Doğru-2: Mehmet Akif*” bilgi şöleni 14 Mayıs 2011 tarihinde iki oturum halinde altı bildiri sunularak yapılmıştır. Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde yapılan etkinlik ile ölümünün 75. Yıldönümünde Mehmet Akif Ersoy anılmış oldu.

“*Büyük Türkiye’ye Doğru 3: Ziya Gökalp’ten Erol Güngör’e-Milliyetçilik, Kültür, Medeniyet*” bilgi şöleni 19 Kasım 2011 tarihinde TBMM başkanının katılımıyla düzenlenmiştir. İki oturum halinde sekiz bildirinin sunumuyla yapılan etkinlik Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde gerçekleştirildi.

“*Büyük Türkiye’ye Doğru 4: 1912’den Geleceğe İktisadi Hayatımız*” bilgi şöleni 24 Aralık 2011 tarihinde üç oturum halinde dokuz bildiri sunumu ile gerçekleştirilmiştir. Başbakan yardımcısı katılmış ve konuşma yapmıştır.

Türk Ocaklarının kuruluşunda Ali Bey Hüseyinzade, Ağaoğlu Ahmet gibi birçok Azerbaycanlı münevverin büyük gayretlerinin olması, daha sonraki süreçte de yine birçok Azerbaycan Türk münevverinin Türk Ocaklarına hizmet vermesi dolayısıyla Türk Ocaklarının 100. Kuruluş kutlamalarının Azerbaycan’da da kutlanması gerektiği düşünülmüştür. Azerbaycan’da yapılan bu kutlamalar üç gün sürdü. Bu amaçla 13-14-15 Mart 2012 tarihlerinde İstanbul Türk Ocağı tarafından Azerbaycan’da Bakü Atatürk Kültür Merkezinde, Hazar Üniversitesinde ve Bakü Üniversitesinde 100. Yıl toplantıları organize edildi. T.C. Başbakan Yardımcısı ve Türkiye’nin Azerbaycan büyükelçisi kutlamalara katıldılar ve konuşma yaptılar. Etkinliklere milletvekili Ganire Paşayeva, Türkiye-Azerbaycan işadamları derneği destek verdi. Diaspora bakanı iştirak etti.

Azerbaycan meclis başkanı ocak heyetini kabul etti. Azerbaycan televizyonlarında geniş yer aldı. İstanbul şube başkanı iki ayrı televizyonda canlı yayına katıldı.¹¹⁰

25 Mart 2012 tarihinde Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde “100. Yıl Konseri” düzenlenmiştir. T.C. Cumhurbaşkanı konsere katılmayı kabul etmiş, fakat Ocak Genel Merkezinin 100. Yıl Yemeğine katılmak durumunda kalması sebebiyle ilgili konsere Cumhurbaşkanlığı genel sekreteri katılmıştır. *Melihat Gülses* ve *Faruk Salgar*’ın birlikte vermiş olduğu *Türk Sanat Musikisi Konserini* ‘TRT Avaz’ kanalı canlı olarak yayınlamıştır.¹¹¹

Yüzüncü yıl için en önemli ve bilimsel faaliyet “*Bir Fikir Hareketinin Yüz Yılı: Türk Ocakları*” bilgi şölenidir. İstanbul Üniversitesi ile birlikte 7-8-9 Mayıs 2012 tarihinde yapılmıştır. Başbakan yardımcısı açılış konuşması yapmıştır. Yayımlanan bildiriler kitabı Ocak tarihi için kalıcı bir kaynak konumundadır.

“2023 Yılında Nasıl Bir Türkiye Hayal Ediyorsunuz” konulu ilköğretim ve lise öğrencileri arasında makale ve şiir yarışması düzenlendi. Yarışmanın ödül töreni 27 Nisan 2012 tarihinde yapıldı.

İstanbul Türk Ocakları, yüzüncü yıl dönümü çalışmaları çerçevesinde Türk Ocaklarının uzun yıllar *Umumi Reisliği*ni yapan *Hamdullah Suphi Tanrıöver*’in Merkez Efendi Mezarlığında bulunan ve yıllar içinde ihmalden harap olmuş kabrini aslına uygun olarak tamir ettirmiştir.¹¹²

Bu dönemde “Cuma Sohbetleri”nin adı “Yüzüncü Yıl Sohbetleri” olarak değiştirilmiş ve burada yüzüncü yıl vurgusu özellikle vurgulanmaya çalışılmıştır.

1.2.14.Diğer Faaliyetler

Yukarıda ana başlık halinde düzenlenen etkinlikler haricinde İstanbul Türk Ocağınca yapılanlar ve bunlardan tespit edilebilenler aşağıda belirtilmiştir.

1.2.14.1.Sosyal Sorumluluk Etkinlikleri

İstanbul Metris Cezaevi Müdürlüğü ve Bakırköy Savcılığının talebi doğrultusunda mahkûmlara manevi rehberlik yapma ve mahkûmları topluma

¹¹⁰ Türk Ocakları 43. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Ankara 2014, s 418.

¹¹¹ age., s 419.

¹¹² age., s 429.

kazandırma adına İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi işbirliği ile “*Değerler Eğitimi*” düzenlenmiştir. 2014 ve 2015 yıllarında yıl boyunca her ay bir değer olmak üzere 12 ayda 12 değer işlenmiştir. Saygı, sevgi, kahramanlık, ahlak, insan, sorumluluk, yardımlaşma, sabır, adalet, dürüstlük, dostluk, hoşgörü konulu 12 değer ocak ayından aralık ayına kadar iki yıl boyunca akademisyenlerce işlenmiş oldu.

İstanbul Türk Ocağı 26 Ocak - 10 Şubat 1993 tarihleri arasında Geleneksel Türk El Sanatları Sergisi düzenledi. Sergi Bosna-Hersek Müslümanlarına yardım amacıyla yapıldı. Cağaloğlu Basın Müzesindeki serginin açılışını Marmara Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Yusuf Halaçoğlu yaptı. Hat, tezhip, ebru vb. alanlarda ürün veren sanatçıların eserlerinin satışından elde edilen gelir ilgili ülkeye ulaştırıldı.¹¹³

17 Ağustos 1999 Gölcük Depremi dolayısıyla deprem bölgesine gönderilmek üzere Tercüman Koleji ile ortaklaşa yardım kampanyası düzenlenmiş ve toplanan yardımlar Adapazarı Türk Ocağı Şubesinin de yardımıyla ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır.¹¹⁴

1.2.14.2. Kitap Fuarına Katılım

2016 ve 2017 yıllarında Yenibosna Dünya Ticaret Merkezinde düzenlenmen *CNR Kitap Fuarına* katılmış ve İstanbul Türk Ocağı Standı açılmıştır. Burada İstanbul Türk Ocağı Yayınları, Türk Yurdu Dergisi, yapılan faaliyetlerin afişleri ve planlanan programlar sergilenmiştir. 2017 fuarında, fuar gösteri salonunda “*Âşıkların Dilinden 15 Temmuz*” programı düzenlenmiştir.

1.2.14.3. İstanbul Türk Ocağı’nın Verdiği Ödüller

İstanbul Valisi Erol Çakır’a Türk Ocakları İstanbul Şubesine yaptığı yardımlardan dolayı teşekkür ödülü verildi.¹¹⁵

1.2.14.4.Hatıra Ormanı

Türk Ocakları genel merkezin talimatıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılışının yüzüncü yılı münasebetiyle bir hatıra ormanı teşkiline çalışılmış, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğünden 10 dönümlük bir alan tahsis ettirilerek ağaçlandırılmıştır.

¹¹³ Ocak Arşivinde Bulunan ve İlgili Sergi İçin Açılan Ziyaretçi İmza Defteri.

¹¹⁴ *Türk Ocakları 33. Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara, 2000, s 264.

¹¹⁵ 34. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 196.

İsmi Türk Ocaklarıyla özdeşleşen ve uzun yıllar genel başkanlık yapan Hamdullah Suphi Tanrıöver adı verilen hatıra ormanının açılışı 22 Mayıs 2020 tarihinde tabelalar yerleştirilerek yapılmıştır.

1.2.14.5. İftar Programları

İstanbul Türk Ocakları 1986'dan günümüze her sene ocak merkezinde iftar programları düzenlemektedir. Bu programlarda ocak üyelerine, gençlik kollarına, bursiyerlere, mezun öğrencilere, mezun olacak öğrencilere, misafirlere iftar yemeği verilmektedir. Kimi dönemlerde de dışarıda, başka mekânlarda davetlilere iftar düzenlenmiştir. Ramazanda Cuma akşamları iftar vermek Ocağın geleneği haline gelmiştir.

1989 Ramazan ayında “Mavi Marmara” restoranında 2.000 kişilik büyük bir iftar yemeği verilmiştir.¹¹⁶ Bu büyük iftarların birkaç sene daha devam ettiği belirtilmiştir.¹¹⁷

2016, 2017 ve 2018 yılları Ramazan ayında gelenek oluşturma adına “Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Türk Ocakları ile Türk Milletine Hizmet Edenlerin Ruhları İçin” mevlit okuma ve büyük iftar davetleri gerçekleştirilmiştir. Yine bu dönemde Türk Ocakları İstanbul Şubesi *Danışma Heyeti* tarafından Türk Milliyetçisi Aksakallara 4 Haziran 2017 tarihinde Ortaköy Defterdar İbrahim Paşa Camisinde *Ahde Vefa İftarı* düzenlenmiştir.¹¹⁸

1.2.14.6. Yarışmalar

1. Türk Ocaklarının kuruluşunun 75. Yılı dolayısıyla “75. Şeref Yılı Kutlamaları” çerçevesinde İstanbul liselerindeki öğrenciler arasında “Türk Ocaklarının Milli Mücadeledeki Yeri” konulu armağanlı bir kompozisyon yarışması düzenlendi ve dereceye girenlere maddi armağanlar verildi.¹¹⁹

¹¹⁶ *Türk Ocakları Yeni Devre III. Olağan Kurultay Raporu*, Hazırlayan Süleyman Demir, Ankara, 1990, s 95.

¹¹⁷ Cezmi Bayram'la 26 Mayıs 2023 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

¹¹⁸ 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 281

¹¹⁹ *Türk Ocakları Yeni Devre II. Olağan Kurultay Raporu*, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara, 1988, s 96-97.

2. 7 Haziran 1997 tarihinde ülkemizde okuyan *Türk Dünyası Öğrencileri* arasında “*Türk Dünyası Bilgi Yarışması*” düzenlendi.¹²⁰ Bu yarışmalar ilerleyen yıllarda da düzenlenmeye devam edildi.

3. Türk Ocakları eski genel başkanlarından Prof. Dr. Osman Turan hakkında liseler ve üniversiteler arası makale yarışması düzenlendi.¹²¹

4. 17 Ocak 2004 tarihinde Eminönü Vefa Lisesi Salonunda “Türk Dünyası Öğrencileri Arası Bilgi Yarışması” yapılmıştır.¹²²

5. Duyurusu 2011 yılında yapılan “2023’te Nasıl Bir Türkiye Hayal Ediyorsunuz” konulu şiir ve kompozisyon yarışmasının ödül töreni 27 Nisan 2012 tarihinde ocak konferans salonunda düzenlendi.¹²³

1.2.14.7. Ziyaretler ve İştirak Edilen Etkinlikler

Ocak yönetimi olarak zaman zaman, ihtiyaç durumuna göre valilik, milli eğitim müdürlüğü, emniyet müdürlüğü, büyükşehir ve ilçe belediyeleri gibi kurumlara ziyaretler yapılmakta, yine ilgili kurumlardan yapılan ziyaretlerde ilgili ziyaretçiler ağırlanmaktadır. Ayrıca çeşitli etkinlikler için yapılan kurum davetlerine, kurum adına katılmaktadır. Bunlardan tespit edilenler kronolojik olarak aşağıda sunulmuştur.

1. 20 Mart 2000 tarihinde İstanbul Valisi Erol Çakır İstanbul Türk Ocağı Şubesini ziyaret etti.¹²⁴ Tarihleri tam tespit edilememekle beraber sonraki valiler Muammer Güler, Hüseyin Avni Mutlu, Vasip Şahin’de Ocak Şubesini birkaç defa ziyaret ettiler.¹²⁵

2. *Avusturya İşçi Çocukları Derneği* üyesi bir grup Türk öğrenci ocağı ziyaret etti. Türk Ocakları ve Türk Milliyetçiliği üzerine Cezmi Bayram tarafından sohbet toplantısı yapıldı.¹²⁶

¹²⁰ *Türk Ocakları 32. Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara, 1998, s 201.

¹²¹ 32. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 201.

¹²² 36. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 264.

¹²³ 43. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 420.

¹²⁴ 34. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 194.

¹²⁵ Cezmi Bayram’la 16 Haziran 2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

¹²⁶ 34. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 197.

3. 5 Haziran 2002 tarihinde Türklerin Rumeli'ye çıkışının 650. Yıldönümü sebebiyle düzenlenen etkinliklere İstanbul Türk Ocakları Şube Başkanı Cezmi Bayram ocağı temsilen konuşmacı olarak katılmıştır.¹²⁷

4. 2006-2007 yıllarında İstanbul Valisi Muammer Güler üç defa, Ata Özer İl Milli Eğitim Müdürü olması sebebiyle, Murat Yalçıntaş İstanbul Ticaret Odası Başkanı seçilmesi dolayısıyla ve İstanbul Emniyet Müdürü, yönetim kurulu olarak ziyaret edilmiştir.¹²⁸

5. 2009-2010 döneminde başta vali olmak üzere, belediye başkanları ve daire müdürleri ziyaret edilmiş ve dernekte ağırlanmışlardır.¹²⁹

6. 2010-2012 döneminde yeni göreve atanan İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu ziyaret edilmiş ve ocağa davet edilmiştir. Değişik İlçe Belediye Başkanları ziyaret edildi. İl Milli Eğitim Müdürü ziyaret edildi; müdür ve yardımcılara kahvaltı verildi. Mart 2011'de Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu İstanbul Türk Ocağını ziyaret etmiş ve kendisine ney dinletisi sunulmuştur. İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu 19 Haziran 2011'de İstanbul Türk Ocağını ziyaret etti. TRT Genel Müdürü İbrahim Şahin ziyaret edilerek Türk Ocaklarının 100. Yıl programlarının bazılarının yayınlanması sağlanmıştır. Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek Temmuz 2011'de İstanbul Türk Ocağını ziyaret etmiştir. Mayıs 2011'de *Telafer'de Türkmen Aşiretlerini Barıştıran Törenine* Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu başkanlığında ocak başkanı Cezmi Bayram katılmıştır. Azerbaycan Milletvekili Ganira Paşayeva ocağı ziyaret ederek gençlerle sohbet etmiştir. 30 Ağustos 2011'de *Kırgızistan Bağımsızlık Günü* kutlamalarına katılmıştır.¹³⁰

7. Türkiye'de eğitim gören ve devlet bursu alan öğrencilerin 2012 mezuniyet töreni İstanbul'da yapıldı. Tertip heyetinde bazı sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte İstanbul Türk Ocağı Şubesi de yer aldı.¹³¹

8. Macaristan'da iki yılda bir olmak üzere çift yıllarda yapılan '*Turan Kurultayı*' yanında tek yıllarda yapılmaya başlanan ve '*Atilla Kurultayı*' da denilen '*Ataları Anma Kurultayı*'na 2013 yılında Şube Başkanı Cezmi Bayram'da katılmıştır.¹³²

¹²⁷ 35. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 285.

¹²⁸ 37. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 315.

¹²⁹ 41. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 370.

¹³⁰ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 428/429.

¹³¹ 43. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 431

9. 2014-2016 döneminde yapılan ziyaretler aşağıda belirtilmiştir. ¹³³

İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu, Ocağı ziyaret etmiştir. 7 Ağustos 2014 tarihinde Başkan Cezmi Bayram Macaristan'da düzenlenen '*Turan Kurultayı*'na katılmıştır. Macar-Turan Vakfı Başkanı Andras Biro Ocağı ziyaret etti. Yine bu dönemde Türk Konseyi Sekreteryası, Vakıflar Genel Müdürü, TİKA, TRT Genel Müdürlüğü, Yurt Dışı Türkler Daire Başkanlığı, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü kurum olarak ziyaret edildi. İstanbul Valisi Vasip Şahin Ocağı ziyaret etti. Daha sonra İstanbul Valisi Vasip Şahin makamında ziyaret edildi. Irak Türkmen Cephesi Erbil Milletvekili Aydın Maruf Selim Ocağı ziyaret etti.

10. TÜRKSOY tarafından 2016 yılında *Türk Dünyası Başkenti* ilan edilen Azerbaycan Şeki'de (27 Haziran-1 Temmuz) 2016 tarihleri arasında müzik festivali düzenlendi. Bu festivalde Türkiye'yi İstanbul Türk Ocakları temsil etti. ¹³⁴

11. Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, 26 Ocak 2018 tarihinde Ocak binasını ziyaret etti. ¹³⁵

12. 2019-2021 yıllarında yapılan ziyaretler ve katılan etkinlikler aşağıda belirtilmiştir. ¹³⁶

Doğu Türkistan Mitingine iştirak edildi (23.03.2019), İstanbul Valisi Ali Yerlikaya ziyaret edildi (12.04.2019), Kardeşlik Yörük ve Türkmen Derneği mensupları Ocağı ziyaret etti (22.11.2019), Başkan Cezmi Bayram, Azerbaycan ile ilgili basın açıklamasına katıldı (10.10.2020).

İstanbul Türk Ocakları Yönetim Kurulu olarak Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Azerbaycan'ın İstanbul başkonsoloslukları ziyaret edildi, Kazakistan'ın bağımsızlık yıldönümü etkinliklerine katılındı, Türk Devletleri Teşkilatı (KENEŞ) ziyaret edildi. Yine yönetim kurulu İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nu ziyaret etti. İstiklal Savaşı Komutanlarından Kazım Karabekir'in kızı Timsal Karabekir ziyaret edilerek onun eşliğinde Kazım Karabekir Müzesi gezildi.

¹³² 43. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 431.

¹³³ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 328.

¹³⁴ 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 283.

¹³⁵ age., s 282.

¹³⁶ *Türk Ocakları* 46. *Olağan Büyük Kurultay Raporu*, Hazırlayan Mehmet Yıldırım, Ankara, 2022, s 264.

Başkan Cezmi Bayram ve Prof. Dr. Mehmet Akif Okur, Yıldız Teknik Üniversitesinde Türk Devletlerinin 30. Bağımsızlık Yıldönümü sebebiyle düzenlenen panelde konuşma yaptılar.

Azerbaycan'da Mehmet Emin Resulzade'nin ölüm yıldönümünde, Resulzade'yi anmak ve tanıtmak maksadıyla bir komite kuruldu. Komite üyeliğine Ocak Başkanı Cezmi Bayram'da seçildi. Komitenin ilk toplantısında, doğum yerindeki heykelinin önünde Mehmet Emin Resulzade hakkında konuşuldu. Yapılan panelde de Türk Ocakları ve Resulzade ile ilgili tebliğler sunuldu (02.02.2020).

Azerbaycan Medeniyet Nazırlığı ve Azerbaycan Milli Meclisi Medeniyet Komitesinin düzenlediği eğitimci, şair, yazar ve Azerbaycan'da 1918 yılında kurulan Türk Ocağı'nın kurucularından Abdullah Şaik'in 140. doğum yılı için yapılan "*Araz'dan Tuna'ya*" isimli anma toplantısına Cezmi Bayram bir tebliğ ile katıldı.

1.2.14.8.Bayramlaşmalar

İstanbul Türk Ocağı Şubesinde, ramazan bayramı; bayramın ikini günü, kurban bayramı; bayramın üçüncü günü ocak binasında öğleden sonraları olmak üzere kutlanmakta ve bayramlaşma sonrası sohbet edilmektedir. Bu bayramlaşma törenleri belirtilen günlerde olmak üzere artık bir ocak geleneği haline gelmiştir.

1.2.14.9.Diğer Türk Ocağı Şubeleriyle İlişkiler

Yaklaşık yirmi yıldır İstanbul'da bulunan diğer Türk Ocağı şubeleriyle İstanbul şubesi öncülüğünde ayda bir kahvaltılı toplantı yapılmakta, fikir ve faaliyet alışverişinde bulunmaktadır.¹³⁷ Zaman zaman İstanbul'daki ve yakın illerdeki diğer şubeler ziyaret edilmektedir. Türk Ocakları Marmara Bölge Toplantılarına katılmakta, İstanbul'da yapılanları organize edilmektedir. İstanbul'daki ve yakın illerdeki şubelerin kuruluş aşamasında, kongre düzenlemelerinde yardımcı olunmaktadır.¹³⁸ Şubelerin konuşmacı talepleri karşılanmakta, konuşmacı bulmalarına yardım edilmektedir.

1.2.14.10.Geziler

Şube tarafından il dışına düzenlenen kültür gezilerden tespit edilebilenler aşağıda sunulmuştur.

¹³⁷ Cezmi Bayram'la 30.06.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

¹³⁸ 34. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 194/196.

1. Bilecik Söğüt'te yapılan *Geleneksel Yörük Bayramı*'na, şube olarak 13-14 Eylül 2002 tarihlerinde bir gezi düzenlendi.¹³⁹ Aynı gezi 13-14 Eylül 2004 tarihinde de yapıldı.¹⁴⁰ Bu gezi ile alakalı başka kayıt olmasa da Şube Reisi Cezmi Bayram, her yıl eylül ayının ikinci haftası yapılan bu şenliklere 1988 yılından 2019 yılına kadar düzenli olarak her sene katıldıklarını ifade etmektedir.¹⁴¹

2. 19 Ağustos 2007 tarihinde Balıkesir Kaz Dağları '*Sarıköz Türkmen Şöleni*' ne Bakırköy ve Büyükçekmece Şubeleri ile katılmıştır. Yine bu yıl Bursa, Edirne ve Çanakkale'ye geziler düzenlenmiştir.¹⁴²

1.2.14.11.Yemekli Toplantılar

Şube, zaman zaman bürokrasiye, çeşitli kuruluşlara, bilim adamlarının ve yazarların onuruna olmak üzere yemekli toplantılar, kahvaltılar düzenlemektedir. Tespit edilebilenler aşağıda belirtilmiştir.

2004-2005 Döneminde Yapılan Yemekli Toplantılar.¹⁴³

1. 8 Haziran 2004 tarihinde Nevzat Kösoğlu şerefine Ocak Merkezinde yemekli toplantı yapılmıştır.

2. 5 Ekim 2004 tarihinde Prof. Dr. Cevat Heyet ve Prof. Dr. Kamil Veli Nerimanov şerefine Ocak Merkezinde yemekli toplantı yapılmıştır.

3. 15 Ekim 2004 tarihinde İstanbul Valisi Muammer Güler ve İstanbul Milli Eğitim Müdürü Ömer Balıbey başta olmak üzere bir grup bürokratla birlikte Ocak Merkezinde kahvaltılı toplantı yapılmıştır.

4. 15 Haziran 2005 tarihinde 'Milliyetçi Kuruluşlar'la kahvaltılı toplantı yapıldı.

5. 3 Eylül 2005 tarihinde "Türk Dünyası Dayanışma Grubu"na yönelik kahvaltılı toplantı düzenlendi.

6. 26 Eylül 2005 tarihinde 'Milliyetçi Kuruluşlar'la kahvaltılı toplantı yapıldı.

¹³⁹ 35. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 285.

¹⁴⁰ 36. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 265.

¹⁴¹ Cezmi Bayram'la 30 Haziran 2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

¹⁴² 37. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 317.

¹⁴³ 36. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 264, 267.

7. 30 Aralık 2011 tarihinde “2023’te Nasıl Bir Türkiye Hayal Ediyorsunuz?” konulu şiir ve deneme yarışmasına alaka göstermelerini sağlamak bakımından İl Milli Eğitim Müdürü ve 39 İlçe Milli Eğitim Müdürü ile yemekli toplantı yapılmıştır.¹⁴⁴

1.2.14.12. Medya Faaliyetleri

Basın açıklaması, röportaj verme, programlara katılma, canlı yayına çıkmak gibi medyaya yönelik faaliyetlerden tespit edilenler kronolojik olarak aşağıda sunulmuştur.

2006 Yılında Yapılan Medya Faaliyetleri Aşağıda Belirtilmiştir.¹⁴⁵

25 Şubat 2006 Cumartesi günü, Peygamberimize yönelik yapılan çirkin saldırıyı kınama adına Danimarka konsolosluğu önünde; üzerinde Türk Ocakları amblemi ve İstanbul’daki altı Türk Ocağı şubesinin adlarının yer aldığı siyah çelenk bırakılmış ve basın açıklaması yapılmıştır.

Şube Başkanı Cezmi Bayram, 2 Kasım 2006 tarihinde TGRT Haber’de “Çerçeveden Yansımalar” programına konuk oldu. Bu programda Türk Ocakları’nın kurulduğu günden günümüze kadar geçen dönemi, Türk Milliyetçiliğini, kültür hayatımızı ve Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini değerlendirmiştir. Ayrıca şube başkanı Cezmi Bayram ile Yeniçağ ve Türkiye gazetelerinde tam sayfa yayımlanan mülakatlar yapılmıştır.

Şube ikinci başkanı Atila Yayım, 26 Nisan 2006 tarihinde TRT-2’de “Çanakkale Savaşları” ile ilgili konuşmak üzere davet edilmiştir.

Şube başkanı her hafta TGRT Radyoda ‘Dünyadan Yansımalar’ programına yorumcu olarak katılmıştır.

2010-2012 döneminde, TVNET, TRT HABER, TRT ARAPÇA kanallarında, başkan Cezmi Bayram programlara katılarak Türk Ocakları ve Türk Yurdu Dergisi hakkında bilgi vermiştir.¹⁴⁶

2012-2014 döneminde Türk Ocakları 100. Yıl kutlamaları çerçevesinde TRT I, TRT AVAZ’da canlı yayınlara katıldı. Gündemle ilgili konularda olmak üzere TV 8,

¹⁴⁴ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 429.

¹⁴⁵ 37. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 316.

¹⁴⁶ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 429.

TV NET, CNN TÜRK, SKY TÜRK ve HABER TÜRK kanallarında canlı yayınlara Başkan Cezmi Bayram iştirak etmiştir.¹⁴⁷

İstanbul Türk Ocağı Şubesinin daveti üzerine İstanbul’da bulunan Türk dünyası sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile şube binasında 12 Aralık 2015 tarihinde kahvaltılı toplantı yapılmıştır. Toplantıda çeşitli Türk Bölgelerinde olan olayların Türkiye kamuoyunda yeteri kadar yer bulamadığı, hatta milliyetçi camia içinde bile bilgi eksikliği olduğu belirtilerek; bu bölgelerle alakalı haberlerin yapılacağı ve arşivinin oluşması için bir haber merkezine ihtiyaç olduğu üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Bunun için dört kişiden oluşan bir sekreteryaya oluşturulmuştur.¹⁴⁸ Bununla birlikte ilgili düşüncenin hayata geçemediği, herhangi bir faaliyetine rastlanmadığı görülmektedir.

Diğer taraftan 20.02.2021 tarihinde İstanbul Türk Ocağı Radyosu Kurulduğu¹⁴⁹ anlaşılmaktadır.

1.2.14.13.Kitap Tanıtım Toplantısı

1. 2012 Mayıs ayında İstanbul Üniversitesi Senato Salonunda “*Ali Bey Hüseyinzade*” kitabının tanıtımı yapıldı. Tanıtım, kitabın yazarı Ganira Paşayeva, Ali Bey Hüseyinzade’nin Kızı ve Prof. Dr. Halil Can’ın iştiraki, ocak mensubu gençler ve üniversite öğrencilerinin katılımı ile yapıldı.¹⁵⁰

2. 2012 Kasım ayında, Ocak konferans salonunda, Karabağ’ın işgali sırasında büyük kahramanlıklar gösteren *Gazi İbad Hüseyinov* hakkında *Sahip Şirinov* tarafından yazılan “*Özel Harekâtçı*” kitabının tanıtımı yapıldı. Tanıtıma Azerbaycan milletvekili Ganira Paşayeva ve kitabın yazarı da katıldı. Katılanlar, yazarı tarafından imzalanan kitaplarını aldılar.¹⁵¹

3. Yazar ve Editör Olarak Prof. Dr. Süleyman Hayri Bolay’ın hazırladığı yedi cilt sekiz kitaplık “*Tanzimat’tan Günümüze Türk Düşüncesi*” adlı eser için İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kurul Salonunda 11 Mayıs 2016 tarihinde kitap tanıtım etkinliği yapıldı. Prof. Dr. Tahsin Görgün ve Prof. Dr. Gönül Bünyadzade kitabın önemi

¹⁴⁷ 43. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 431.

¹⁴⁸ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 330.

¹⁴⁹ 46. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 265.

¹⁵⁰ 43. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 430.

¹⁵¹ age., s 430.

hakkında görüşlerini dile getirdiler.¹⁵² İlgili eserde Dr. Cezmi Bayram’la ilgili beş sayfaya yakın bir değerlendirme yazısı yer almakta olup böylece Cezmi Bayram entelektüel yönüyle Türk Düşüncesinde yer almış olmaktadır.

1.2.14.14.Faaliyetlerin Belediye Kültür Bültenlerinde Yayınlanması

İstanbul Türk Ocağının faaliyetleri 2014 yılından itibaren, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin ve Fatih Belediyesinin aylık Kültür Sanat Bültenlerinde ayrı ayrı olarak yayınlanmaktadır. Böylece ocak faaliyetleri bütün İstanbul sathında görülmekte, duyulmakta ve izlenebilmektedir. Bununla Ocak faaliyetlerinin tanıtımı noktasında önemli bir aşama kaydedilmiştir. Bu duyurulma işleminin küresel salgın dönemine kadar devam ettiği anlaşılmaktadır.

1.3.Kol, Gurup, Kurullar/Hayetler ve Faaliyetleri

İstanbul Türk Ocağında yönetim kurulu yanında dönem dönem çeşitli kollar, guruplar, kurullar oluşturularak kendi alanlarında etkinliklerde bulundukları görülmektedir. Bunlar ve tespit edilebilen faaliyetleri aşağıda belirtilmiştir.

1.3.1.Gençlik Kolu Faaliyetleri

‘Gençlik Kolları’ yıllar içinde birçok seminer, konferans, sohbet, gezi, ziyaret, anma toplantısı, eğitim faaliyeti, yardım etkinliği, kitap okuma gurubu oluşturma, film izleme, gençlik kolları kahvaltısı düzenleme, kır gezisi düzenleme, İstanbul’da tarihi mekânları toplu ziyaret, İstanbul’daki diğer ocak şubelerinin faaliyetlerine topluca katılma, 3 Mayıslarda Türkçülük Kutlamaları düzenleme, tanışma toplantıları yapma, beyin fırtınası gibi birçok etkinlik düzenlemiştir. 2020 yılındaki küresel salgın döneminde ocak faaliyetlerinden en çok zarar gören gençlik kolları olduğu ifade edilmiştir. Yaklaşık iki senelik bir aranın devamlılık noktasında hala bile kapatılamadığı Şube Başkanı Cezmi Bayram tarafından dile getirilmiştir. Burada belirtilenden daha fazla etkinlik yapıldığı ama kayıt altına alınmadığı için unutulduğu görülmektedir. Kol faaliyetlerinin dönemler itibariyle farklı performanslar gösterdiği, kimi dönemlerde daha aktif olunduğu anlaşılmaktadır. Gençlik kolları faaliyetlerinden kayıt altına alınanlar kategorilere ayrılarak kronolojik olarak aşağıda sunulmuştur.

¹⁵² “Şube Haberleri”, *Türk Yurdu Dergisi*, S 346, Haziran 2016, s 94. Ayrıca bu satırların yazanı da ilgili toplantıya katılmış, Süleyman Hayri Bolay’a “Türk Düşüncesinde Gezintiler” kitabını imzalatarak toplantının adını, tarihini ve düzenleyicisini ilgili kitaba not düşmüştür.

1.3.1.1.Kürsü Faaliyetleri (Abide Şahsiyetler)

Türk Ocakları İstanbul Şubesi Gençlik Kolları'na mensup gençler ocağın geleneksel *Cuma Sohbetlerinin* öncesinde kürsüde söz alarak abide şahsiyetleri anlatmaktadırlar. Her hafta bir öğrenci, bir şahsiyetin kısa hayat ve entelektüel biyografisini sunmaktadır. Böylece hem bu şahsiyetler tanıtılmakta, hatırlanmakta, anılmakta ve hem de ocaklı gençlerin kürsüde konuşma ve hitabet yeteneklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu şahsiyetler Türk Milletine ve Türk kültürüne her alanda hizmet etmiş kişiler yanında özellikle de Türk Ocakları Tarihinde yer alan ve Türk Ocaklarına hizmeti geçmiş kişilerden seçilmektedir. Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu, Süleyman Hüsnü Paşa, Şemsettin Sami, Ahmet Vefik Paşa, İsmail Gaspıralı, Osman Turan, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Hasan Ferit Cansever, Ahmet Ferit Tek, Ömer Seyfettin, Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Ahmet Vefik Paşa, Mehmet Emin Yurdakul, Mehmet Emin Resulzade, Yahya Kemal Beyatlı, Remzi Oğuz Arık, Hüseyin Namık Orkun, Peyami Safa, İbrahim Kafesoğlu, Atsız, Zeki Velidi Togan, Ziyaettin Fahri Fındıkoğlu, Mümtaz Turhan, Adnan Ötüken, Osman Turan, Erol Güngör, Muharrem Ergin, Faruk Kadri Timurtaş, Mehmet Kaplan, Tevfik İleri, Arif Nihat Asya, Dünder Taşer, Seyit Ahmet Arvasi, Nevzat Kösoğlu, Samiha Ayverdi, Galip Erdem, Necip Fazıl Kısakürek, Ayhan Songar vb. kürsü faaliyetine sürekli konuk olmuştur ve olmaya devam etmektedirler.

1.3.1.2.Konferanslar, Dersler ve Sohbet Programları

Gençlerin bilgilerini artırma, ufuklarını genişletme, yorum yeteneğine katkı sunma, kanaat sahibi olma adına konferanslar verilmekte, dersler düzenlenmekte ve sohbet programları yapılmaktadır. Tespit edilenler aşağıda sunulmuştur.

1. 1996-1997, 1999-2000, 2000-2001, 2001-2002 dönemlerinde Salı ve Perşembe günleri ocak üyesi gençler, kendi aralarında veya konuşmacıların katılımıyla toplantı yaptılar.¹⁵³ Fakat konuşmacıların kim olduğu noktasında bilgi bulunamamıştır.

2. 2003 Bahar Döneminde Yapılan Konferanslar.¹⁵⁴

22.03.2003. Prof. Dr. Ahmet Taşağıl. *Başlangıçtan 1908'e Kadar Genel Türk Tarihi*.

¹⁵³ 32. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 201./34. Olağan Kurultay Raporu s 194/197.

¹⁵⁴ 35. Olağan Büyük Kurultay Raporu. s 286.

28.03.2003. Doç. Dr. Cezmi Eraslan. *Yakın Dönem Türk Tarihi*.

05.04.2003.Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz. *İslam Dini ve Felsefesi I*.

12.04.2003.Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz. *İslam Dini ve Felsefesi II*.

19.04.2003.Prof. Dr. Mustafa Esen Erkal. *Kültür ve Medeniyet*.

26.04.2003.Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar. *İktisadi Meselelere Bakış*.

03.05.2003. Mehmet Niyazi Özdemir. *Devlet Felsefesi*.

10.03.2003. Dr. Cezmi Bayram. *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi*.

3. 2006-2007 Döneminde Aşağıdaki Dersler; Ocak Merkezinde, Cumartesi ve Pazar günleri verilmiştir.¹⁵⁵

Prof. Dr. Ahmet Taşağıl. *Genel Türk Tarihi*.

Prof. Dr. Cezmi Eraslan. *1908'den Sonraki Türk Tarihi*.

Atila Yayım. *Türk Dili, Türk Dilinin Dünü, Bugünü ve Yarını, Türk Kültürü*.

4. 2008-2009 Döneminde Verilen Konferanslar.¹⁵⁶

17 Nisan 2009. Cuma. Dr. Cezmi Bayram. *Gençlik Kolları ile Sohbet*.

18 Nisan 2009.Cumartesi Atila Yayım. *Dilimiz*.

25 Nisan 2009. Cumartesi Prof. Dr. Ahmet Yörük. *İktisiatımız*.

2 Mayıs 2009. Cumartesi. Doç. Dr. Nuri Yazıcı. *Tarihimiz*.

9 Mayıs 2009. Cumartesi. Dr. Mustafa Akgül (İl Vaizi). *Dinimiz*.

16 Mayıs 2009. Cumartesi. Dr. Cezmi Bayram. *Milliyetçiliğimiz*.

5. 23 Ekim 2010 tarihinde yeni dönem bursiyerlere yönelik tanışma kahvaltısı yapıldı. Türk Ocakları tarihi ve ocak faaliyetleri hakkında bilgi verildi. Daha sonra Cezmi Bayram ve II. Başkan Atila Yayım tarafından “Ziya Gökalp’ın Türk Milliyetçiliğine Kazandırdıkları” konulu konferans verildi.¹⁵⁷

6. 7 Mayıs 2013 Salı günü başlayan ve dört hafta boyunca periyodik olarak devam eden “Kur-an ve Gençlik” sohbetleri Doç. Dr. Kerim Buladı nezaretinde gerçekleştirildi.

¹⁵⁵ 37. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 316.

¹⁵⁶ 41. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 371.

¹⁵⁷ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 437.

7. 3 Temmuz 2013 Çarşamba günü gençlik kolu tarafından Arş. Gör. Ahmet Vurgun'un katılımı ile “II. Abdülhamit'in Eğitim Politikası” konulu sohbet gerçekleştirildi. Sohbet sonrası II. Abdülhamit kabri başında anıldı.

8. 19 Temmuz 2013 Cuma günü iftar sonrası Ahmet İyioldu'nun katılımı ile “Marmara Kiraathanesi” konulu sohbet gerçekleştirildi.

9. 2019-2021 Döneminde Yapılan Etkinlikler.¹⁵⁸

Uzaktan, zum uygulaması üzerinden verilen ve beş hafta süren ders programı: Nuri Gürgür “Türkiye Siyasi Tarihi/Çok Partili Dönem, Prof. Dr. Mehmet Akif Okur “Cihannüma: Yeni Çağda Dünya Siyaseti ve Türk Dünyası.”, Dr. Fatih Yaman “Göçler Çağında Türkiye”, Prof. Dr. Mustafa Tekin “Çağdaş İslam Düşüncesi”.

Yine bu dönemde yapılan konferanslar: Dr. Cezmi Bayram “Türk Ocakları ve Türk Milliyetçiliği”, Doç. Dr. Kürşat Yıldırım “Umumi Türk Tarihi”, Prof. Dr. Mehmet Akif Okur “Uluslar Arası İlişkiler”, Prof. Dr. Cezmi Eraslan “Türkiye Tarihi”, Prof. Dr. Mustafa Ertürk “İslam'ın Güncel Anlaşılması ve Yorumlanması Meselesi”.

10.13.03.2020 tarihinde ‘Kahveci Hukuk Bürosu’ ile *Hukuk Sohbetleri* gerçekleştirildi.

1.3.1.3. Sosyal Sorumluluk Çalışmaları

1. Van İli Özalp İlçesi Tepedam Köyü İlköğretim Okulu İçin kitap toplama kampanyası düzenlenerek toplanan 1.013 kitap ve 40 paket yaprak test 21 Ocak 2011 tarihinde ilgili okula gönderilmiştir.

2. Hakkâri İli Sümbül Anadolu Lisesi Kütüphanesi için 20 Aralık 2012-10 Şubat 2013 tarihleri arasında kitap toplama kampanyası düzenlendi. Kitaplar ilgili okul kütüphanesine ulaştırıldı. Karşılıklı teşekkür içerikli yazışmalar yapıldı.

3. 2 Aralık 2013 ile 5 Ocak 2014 tarihleri arasında gençlik kolunun düzenlediği kitap toplama kampanyasında toplanan kitaplar Irak Kerkük Türkleri ile Van İli Ulupamir Köyüne gönderilmiştir.

4. 20 Şubat 2015 tarihinde başlayıp 2015 Haziran ayının ilk haftasında tamamlanan kitap yardım kampanyası düzenlendi. İlgili kampanya ile toplanan kitaplar

¹⁵⁸ 46. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 266.

Şanlıurfa *Yukarı Arıcan İlköğretim Okulu* ile *Çorum Kavşut Şehit Kerem Beksiz İlköğretim Okulu* kütüphanelerinin büyük kısmı oluşturulmuş oldu. İlgili okullar tarafından teşekkür yazıları gönderildi.¹⁵⁹

5. 2016 yılı Aralık ayında başlatılan kitap toplama kampanyası ile *Hakkâri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi* ile *Bingöl Solhan 28 Ağustos Ortaokulu* için edebi kitaplar yanında sınavlara hazırlık kitapları toplanarak ilgili okullara gönderilmiştir.

6. 12 Mart 2015 Perşembe günü *Down Sendromlu* bireylerin çalıştığı ve gelirleri ile kendi masraflarını karşıladıkları *Down Kafe* ziyaret edildi. İlgili bireylerin karşılaştıkları sıkıntılar üzerinde görüş alış verişi yapıldı.

1.3.1.4. “Hatırlı Hatıralar” Sohbetleri

Türk Ocakları çevresinde bulunmuş aydınlar başta olmak üzere zengin hayat tecrübesi olan kişilerin, şahit oldukları tarihi olaylardan, hayatlarından ve işlerinden edindikleri tecrübeleri gençlerle paylaşmak ve onları hayata daha donanımlı hazırlanmalarını sağlamak adına “*Hatırlı Hatıralar*” adı altında toplantılar düzenlenmiştir.

2014-2015 Yıllarında Çarşamba Günleri Ocak Binasında Yapılan Toplantılar, Tarihleri ve Katılımcıları ile Birlikte Aşağıda Verilmiştir.¹⁶⁰

1. 12.03.2014. İstanbul Türk Ocağı Danışma Heyeti Üyesi Atila Yayım.
2. 19.03.2014. Sait Karaarslan (Noter).
3. 26.03.2014. İstanbul Türk Ocağı Başkanı Dr. Cezmi Bayram.
4. 02.04.2014. Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Başkanı Av. Şerafettin Yılmaz.
5. 09.04.2014. Hoca Ahmet Yesevi Vakfı Başkanı Erdoğan Aslıyüce.
6. 16.04.2014. Ötüken Yayınevi Kurucularından, İstanbul Türk Ocağı Eski Yönetim Kurulu Üyesi ve İstanbul Türk Ocağı Danışma Heyeti Üyesi Ahmet İyioldu.
7. 23.04.2014. İstanbul Türk Ocağı Danışma Heyeti Başkanı Faik İçmeli.
8. 07.05.2014. Türkmeneli İnsan Hakları Derneği Başkanı Nefi Demirci.
9. 03.12.2014. İstanbul Türk Ocağı Danışma Heyeti Başkanı Faik İçmeli.
10. 10.12.2014. Hoca Ahmet Yesevi Vakfı Başkanı Erdoğan Aslıyüce.
11. 17.12.2014. İstanbul Türk Ocağı Danışma Heyeti Üyesi Sakin Öner.

¹⁵⁹ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2, s 109.

¹⁶⁰ age., s 111/44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 336.

12. 24.12.2014.İstanbul Türk Ocağı Danışma Heyeti Üyesi Cevat Saraç.
13. 04.03.2015. Rasim Cinisli.
14. 11.03.2015. Şair Yavuz Bülent Bakiler.
15. 15.03.2015.Pazar. Türkiye Günlüğü Dergisi İmtiyaz Sahibi Mustafa Çalık.
16. 18.03.2015.İstanbul Türk Ocağı Danışma Heyeti Başkanı Faik İçmeli.
17. 25.03.2015. Emekli Ağır Ceza Hâkimi ve Reis Bey Hukuk Bürosu Avukatı Mustafa Akın.
18. 21.04.2015. TRT Belgesel Yapımcıları Zafer Karatay, Neşe Sarısoy Karatay.

2016-2018 Döneminde *Hatırlı Hatıralar* Toplantılarına Davet Edilenler Aşağıda Belirtilmiştir.¹⁶¹

1. Recep Beyazkılıç. Danışma Heyeti Üyesi.
2. Mustafa Akın. Avukat.
3. Mustafa Karahan. TMC Film Müzik Üretim ve Pazarlama A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı.
4. Zeki Hacııbrahimoğlu. Avukat.
5. Esat Kabaklı. Ses Sanatçısı.
6. Cezmi Bayram. Türk Ocağı İstanbul Şubesi Başkanı.
7. Kadir Yılmaz. Ötüken Neşriyat Editörü.
8. Göksenin İleri. Tarih Araştırmacısı.
9. Andras Biro. Macar-Turan Vakfı Başkanı.
10. Faik İçmeli. Danışma Heyeti Başkanı.
11. Erol Cihangir. Turan Dergisi İmtiyaz Sahibi.
12. Mehmet Tütüncü. Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Başkanı.
13. Abdurrahman Mustafa. Suriye Türkmen Meclisi Eski Başkanı.
14. Yusuf Dursun. Sanat Edebiyat Heyeti Başkanı, Yazar.
15. Turgut Güler. Yazar.
16. İbrahim Metin. Yazar.
17. Elif Ömürlü Uyar. Ömürlü Musiki Topluluğu Şefi.
18. Ahmet İyioldu. Ötüken Neşriyat Kurucusu, Danışma Heyeti Üyesi

¹⁶¹ 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 285.

1.3.1.5. Okuma Etkinlikleri

Gençlik kolları; üyelerinin okuma alışkanlığı kazanmaları, okuduklarını yorumlama ve değerlendirebilme yetisi kazanmaları, temel eserler üzerinde farkındalıklarının artmasını sağlamak gibi düşüncelerle sürekli olarak planlı okumalar yapmıştır. Bu etkinlikler her zaman yapılmakla birlikte kayıtlardan tespit edilenler aşağıda belirtilmiştir.

1.3.1.5.1. “Türk Yurdu” Okumaları

Şube gençlik kolu mensupları Ekim 2014- Haziran 2015 döneminde her hafta pazartesi günü Türk Ocaklarının yayın organı olan “*Türk Yurdu*” dergisinden seçtikleri bir makaleyi okuyarak üzerinde müzakere ettiler. Böylece ilgili makalelere daha derinlemesine nüfuz etmeleri sağlanmaya çalışıldı. Bu etkinliğin daha önceki ve sonraki yıllarda da gençlik kolu faaliyeti olarak sürekli yapıldığı ifade edilmektedir. Türk Yurdu Dergisi dışında diğer akademik ve entelektüel dergilerdeki makalelerin de okunması, tartışılması yapılmıştır.

1.3.1.5.2. Kitap Okuma Grubu

Gençlik kolu mensupları Ekim 2011 / Haziran 2015 arasındaki dönemlerde kitap okuma grubu oluşturarak çalışmalarına devam etmiştir. Cemil Meriç, Şerif Mardin, Galip Erdem, Safiye Erol, Nihal Atsız, Erich From, Nevzat Kösoğlu gibi isimlerin değişik tür ve konularda pek çok eseri okundu. Bitirilen her eser sonrası yapılan değerlendirme toplantılarıyla grubun, ilgili eserlerden daha çok istifade etmesi sağlanmış oldu.¹⁶²

2006-2007 döneminde gençlere bilgi düzeylerini artırma adına 32 kitap dağıtıldı. Yıl boyunca üyeler değiştirerek okudular. Daha sonra bu okunan kitaplar üzerinde tartışma yapıldı, okunan bilgiler pekiştirildi. Bu çalışmalarını Şube Başkan Yardımcısı Atila Yayım organize etmiştir.¹⁶³

¹⁶² İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2, s 103.

¹⁶³ 37. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 316.

2019-2020 döneminde gençlik kolları Ali Fuat Başgil'in "*Gençlerle Baş Başa*", Hüseyin Nihal Atsız'ın "*Deli Kurt*", Nevzat Kösoğlu'nun "*Türk Dünyasında Yeni Bir Medeniyet Tasarımı*" kitaplarının tahlilini yapmışlardır.¹⁶⁴

1.3.1.6. Türk Dünyası ile İlgili Faaliyetler

'Şube Gençlik Kolları'nın *Türk Dünyası* ile ilgi olarak yaptığı her türlü etkinlik; anma, gezi, ziyaret, konferans, panel, sohbet, kitap tanıtımı, kınama etkinliği, ağırlama vb. faaliyetler kronolojik olarak aşağıda sıralanmıştır.

1. İstanbul'un çeşitli üniversitelerinde okuyan *Suriye Türkmeni* öğrenciler Ocakta ağırlandı.¹⁶⁵

2. İstanbul Türk Ocağı Gençlik Kolu-Azerbaycan Islahatçı Gençler Birliği işbirliği ile 20-26 Şubat 2013 tarihlerinde "*Hocalı'ya Adalet*" haftası düzenledi. Haftaya Marmara ve Üsküdar Üniversitelerinin ilgili öğrenci kulüpleri de destek verdi. Hafta boyunca Kültür Ocağı Vakfında, Bakırköy Yunus Emre Kültür Merkezinde, Türk Edebiyatı Vakfında, İstanbul Barosunda, Marmara ve Üsküdar Üniversitelerinde paneller ve konferanslar düzenlendi. Bu etkinliklere Türkiye ve Azerbaycan'dan birçok akademisyen ve araştırmacı katıldı.¹⁶⁶

3. 29 Mayıs 2013 Çarşamba günü, Mehmet Emin Resulzade önderliğinde kurulan "*Azerbaycan Cumhuriyetinin*" doksan beşinci kuruluş yıl dönümü olması dolayısıyla Azerbaycan'ın İstanbul Konsolosu *Hasan Sultanoğlu Zeynelov* makamında ziyaret edilerek tebrikler sunuldu.

4. 12 Haziran 2013 Çarşamba günü gençlik kolu tarafından ocak binasında Beşir Köse, Sedat Solakoğlu ve Dr. Hatice Hüseyin'in katılımıyla söyleşi ve dinleti şeklinde geçen "*Türk Dünyası ve Dombıra*" etkinliği yapıldı

5. 9-16 Eylül 2013 tarihleri arasında İstanbul Türk Ocağı Gençlik Heyeti, Bakü'de muadili sayılabilecek gençlik heyetiyle temaslarda bulundu. Islahatçı Gençler Birliğinin daveti üzere gerçekleşen ziyaret kapsamında birçok görüşme yapıldı.

¹⁶⁴ 46. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 266.

¹⁶⁵ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 434.

¹⁶⁶ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 332

6. 4 Kasım 2013 Çarşamba günü gençlik kolu tarafından Azerbaycanlı genç yazar *Ahmet Şahidov'un* yazdığı “*Sıfır Noktası*” kitabının tanıtım toplantısı yapıldı.

7. 9 Kasım 2013 Cumartesi günü Azerbaycanlı genç yazar Ahmet Şahinov’un konuşmacı olduğu “*Azerbaycan Gençliğinde Türk Dünyası Algısı*” konulu konferans gerçekleştirildi.

8. 17 Mayıs 2014 Pazar günü İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Bekir Günay ve T.C. Başbakanlık Osmanlı Devlet Arşivlerinden araştırmacı Kemal Gürülkan’ın katıldığı “*Sürgünün 70. Yılında Kırımın Dünü ve Geleceği*” konulu panel düzenlendi.

9. ‘Kırım Sürgünü’nün yetmişinci yıl dönümü dolayısıyla *Emel Kırım Vakfı* ile gençlik kolları ortaklaşa olarak şube binasında bir hafta açık kalan bir sergi düzenlenmiştir.

10. 17-20 Aralık 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilen “*Türkmeneli’ne Yardım Eli*” kermesine hem düzenlenme noktasında hem de yardım kısmında destek verilmiştir.

11. *Azerbaycan Islahatçı Gençler Birliği* ile 23-27 Şubat 2015 tarihleri arasında “Hocalıya Adalet Haftası” düzenlendi. Haftaya Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi ve Beykent Üniversitesi öğrenci konsey ve kulüpleri de destek verdi. İlk üç gün üç farklı üniversitede toplantılar düzenlendi. Dördüncü gün şube binasında resim sergisi, beşinci gün şubede değerlendirme toplantısı yapıldı. Toplantılara Azerbaycan’dan da katılımlar olmuş ve özellikle Hocalı katliamı mağdurlarından, olayların ilk ağızdan dinlenilmesi imkânına kavuşulmuştur.

12. Kırım sürgünü ve soykırımı yıldönümü ve Kırım’ın Rusya Federasyonu tarafından işgal ve ilhakı dolayısıyla 17 Mayıs 2014 ve 17 Mayıs 2015 tarihlerinde yapılan gösterilere katılmış, 28 Eylül 2014 ve 10 Aralık 2014 tarihli Rus Konsoloslugu önündeki yürüyüşlere iştirak edilmiştir.

13. 13 Kasım 2015 Cuma günü, İran TV2 kanalında yayınlanan İran’daki Türklere ve Türkçeye karşı yapılan hakaret ve saygısızlık, İran’ın İstanbul Başkonsoloslugu önünde telin edildi.

1.3.1.7. Anma Toplantıları

Türk Ocaklarına hizmet etmiş kişiler, milliyetçi aydınlar, doğum ve ölüm yıldönümlerinde anılmaktadır. Milli hayat bakımından özelliği olan günler de yine ilgili yıl dönümlerinde kutlanmaktadır. Böylece gençlerin mensubiyet şuuru kazanmaları ve milli farkındalıklarının artırılması amaçlanmaktadır.

1. 2010-2011 Döneminde Yapılan Anma Programları Aşağıda Belirtilmiştir.¹⁶⁷

20 Mart 2010 tarihinde “Çanakkale Şehitlerimiz Anma ve Minnet Günü” düzenlendi.

3 Nisan 2010 tarihinde “Alparslan Türkeş’in Hayatı ve Fikir Mücadelesi” konulu sohbet düzenlenmiştir.

23 Nisan 2010 tarihinde “Erol Güngör’ü Anma Toplantısı” düzenlenmiştir.

8 Nisan 2011 tarihinde Alparslan Türkeş ölüm yıldönümünde anılmıştır. Başkan Cezmi Bayram konuşma yapmıştır.

4 Mayıs 2011 tarihinde 3 Mayıs Türkçüler Günü kutlandı. Hüseyin Nihal Atsız belgeseli izlendi.

2. 2013-2015 Yıllarında Yapılan Anmalar Aşağıda Belirtilmiştir.

2 Mayıs 2013 Perşembe günü şair Yavuz Bülent Bakiler’in katılımı ile “Türkçülük Günü Anma Toplantısı” düzenlendi.

21 Mayıs 2013 Salı günü “18 Mayıs Kırım Sürgününü Anma” toplantısı yapıldı. Toplantıya Zafer Karatay konuşmacı olarak katıldı.

4 Ağustos 2013 Pazar günü Enver Paşa’nın ölümünün doksan birinci yıl dönümü münasebetiyle mezarı başında anıldı.

11 Aralık 2013 Çarşamba günü Hüseyin Nihal Atsız’ın vefatının otuz sekizinci yıldönümü dolayısıyla Prof. Dr. Osman Fikri Sertkaya’nın katılımıyla bir anma toplantısı düzenlendi.

3 Mayıs 2014 Cumartesi günü “Türkçülük Günü” dolayısıyla Karacaahmet Mezarlığında Hüseyin Nihal Atsız’ın kabri başında anma merasimi düzenlendi.

14 Şubat 2015 Cumartesi günü, II. Abdülhamit önce kabri başında daha sonrada Ocak Konferans Salonunda Prof. Dr. Cezmi Eraslan, Yrd. Doç. Dr. Savaş Açikkaya ve Dr. Cezmi Bayram’ın katılımıyla anılmıştır.

¹⁶⁷ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 434.

15 Mart 2015 Pazar günü “Osmanlı Hürriyet Cemiyeti” kurucu lideri, “İttihat ve Terakki Cemiyeti” kurucularından ve önde gelen liderlerinden olan Osmanlı devlet adamı “Talat Paşa” kabri başında anıldı. Devamında “Türkiye Günlüğü” Dergisi İmtiyaz Sahibi “Mustafa Çalık” tarafında şube konferans salonunda “Türkiye Tarihinin En Uzun Yılı: 1915 (Çanakkale, Sarıkamış, Tehcir)” başlığı altında bir konferans verdi.

3 Mayıs 2015 Pazar günü “Türkçülük Günü” dolayısıyla Karacaahmet Mezarlığı’nda Hüseyin Nihal Atsız’ın kabri başında bir anma merasimi düzenlendi.

3. 20 Şubat 2016 Tarihinde “Şehit Fırat Yılmaz Çakıroğlu Anısına” terör paneli düzenlendi. Gazeteci yazar Batuhan Çolak, Av. Önder Baran Tunç ve gençlik kolları mensupları konuşma yaptılar.

1.3.1.8.Gençlik Sempozyumları

Sempozyum konularının *Gençlik Kolları* mensupları tarafından belirlendiği ve konuşmacıların tamamının gençlerden oluştuğu sempozyumlar/bilgi şölenleri düzenlenmiştir. İstanbul Türk Ocağı Konferans Salonunda düzenlenen etkinliklerin tarihi ve konu başlıkları aşağıda belirtilmiştir.¹⁶⁸

1. 2013-2015 Yıllarında Yapılan Sempozyumlar.

26 Ekim 2013 Cumartesi. “*Kalbimizin Kanayan İki Yarası: Doğu Türkistan ve Kerkük*”. İki oturumdan oluşmuştur. Kerkük Vakfından Nefi Demirci ve Doğu Türkistan Vakfından Ömer Kul değerlendirme konuşmaları yapmıştır.

1 Aralık 2013 Pazar. “*Türklerde Şehircilik Anlayışı*”. İki oturumda beş tebliğ sunuldu.

29 Aralık 2013 Pazar “*Türk Dünyasında Kadın*”. Üç oturumda yedi tebliğ sunuldu. Üsküdar Üniversitesi’nden Doç. Dr. Ebulfez Süleymanlı değerlendirme konuşması yaptı.

26 Ocak 2014 Pazar “*Milliyetçi Fikir Adamları: I*” beş kişi tebliğ sundu.

23 Mart 2014 Pazar. “*Milliyetçi Fikir Adamları: II*” iki kişi tebliğ sundu.

27 Nisan 2014 Pazar. “*Geçmişten Günümüze Türk Edebiyatı*”.

25 Mayıs 2014 Pazar. “*Türklerde İktisadi Hayat ve Sosyal Devlet Anlayışı*”.

26 Ekim 2014 Pazar. “*Kalbimizin Kanayan İki Yarası: Doğu Türkistan ve Kerkük*”

¹⁶⁸ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 1, s 132-135/44. Olağan Büyük Kurultay Raporu s 335.

14 Aralık 2014 Pazar. “*Türk-İslam Mütefekkirleri*.”

25 Şubat 2015 Pazar. “*Yakın Türk Tarihinde Darbeler*”

27 Nisan 2015 Pazar “*Çevre ve Hayvan Hakları*”.

2-4 Aralık 2015 Tarihleri Arasında Haliç, Kemerburgaz ve Marmara Üniversitelerinde “*Türk Sosyolojisinin 100. Yılında Ziya Gökalp Sempozyumları*” gerçekleştirildi.

2. 21 Nisan 2016 tarihinde Marmara Üniversitesinde “Doğumunun 140. Yılında Yusuf Akçura” bilgi şöleni gerçekleştirildi. Beş gençlik kolu mensubu bildiri sundu.¹⁶⁹

3. 28 Aralık 2019. Türk Keneşi Sempozyumu Yapıldı.

4. 20 Aralık 2018. Cengiz Aytmatov Kitapları Sempozyumu Düzenlendi.

5. 10 Mart 2020. Cengiz Dağcı Kitapları Sempozyumu Düzenlendi.

1.3.1.9.Ortaöğretim Masası

İstanbul Türk Ocakları gençlik kolları bünyesinde 2009-2010 döneminde olmak üzere *Ortaöğretim Masası* kurulmuştur. Bu masa ancak bir dönem faaliyette bulunmuştur. Bu dönemde ilgili gençlere, Millet Kavramı, Milliyetçilik, Kültür Kavramı, Turan ve Kızılalma, Türk Milliyetçiliği, İdeoloji-Doktrin-Sistem, Türk Ocaklarının Tarihi, Ülkücülük, Türk Milletinin özellikleri gibi konularda seminer verilmiştir.¹⁷⁰ Şube binasının bulunduğu yer itibarıyla lise öğrencilerinin devamına pek imkân vermediğinden ortaöğretim masasının devamı sağlanamamıştır.

1.3.1.10.Ocak Başkanı ile Haftalık Sohbetler

Gençlik kolları faaliyette olduğu her dönemde ve o dönem boyunca, belirlenen bir günde her hafta bir saatlik bir sürede olmak üzere gençlik kolları mensupları ile ocak başkanı Cezmi Bayram tarafından haftalık “*Gençlik Sohbetleri*” yapılmaktadır.

2011-2012 Döneminde; Başkan Dr. Cezmi Bayram ile 28 Kasım 2011 tarihinden itibaren her hafta Pazartesi günü periyodik sohbet yapılmıştır.¹⁷¹ 2022-2023 Dönemde 9

¹⁶⁹45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 284.

¹⁷⁰42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 430.

¹⁷¹age., s 436.

Kasım 2022 tarihinden itibaren her Çarşamba 17.00-18.00 arası *gençlik sohbeti* düzenlenmiştir.

1.3.1.11. Gençlik Kolları Yayın Faaliyetleri

1. 1996-1997 döneminde ocak üyesi kızlar tarafından “*Bizim Yurt*” adlı dergi çıkarıldı. Yine aynı dönemde 15 günde bir olmak üzere Ocakta üzerinde konuşulan konularla ilgili “*Resimli Duvar Gazetesi*” çıkarılmıştır.¹⁷² Bununla birlikte, ocak kütüphane ve arşivinde ilgili derginin herhangi bir sayısına rastlanılamamış, hakkında başka bir bilgi elde edinilememiştir.

2. İstanbul Türk Ocağı Gençlik Kolları 2009-2010 döneminde “*ebru*” isimli e-dergiyi yayınladıkları¹⁷³ anlaşılmaktadır.

3. Gençlik Kolları mensupları Haziran 2011 tarihinde “*Divan Yolu*” adlı üç aylık bir dergi çıkarmaya başlamışlardır. Divan Yolu, İstanbul Türk Ocağının önünde bulunan caddenin ismi olup Bizans ve Osmanlı dönemlerinde protokol yolu olarak kullanılmıştır. 54 sayfalık dergide Ocak mensubu gençlerin makaleleri, röportaj ve ocak tarihi ile ilgili yazılar yer almaktadır. Ayrıca gençlik kollarının, Aralık 2009 tarihinden Nisan 2011 tarihine kadar faaliyetleri kronolojik olarak verilmiş, etkinliklerin fotoğrafları yer almıştır.¹⁷⁴ Ocakta derginin herhangi bir sayısı bulunamamıştır. Bilgiler bu satırların yazarının şahsi kütüphanesinde bulunan ilgili derginin bu ilk sayısından derlenmiştir.

4. Ocak 2014 tarihinde gençlik kolları “*Divan Yolu*” dergisinin ikinci sayısını çıkardığı anlaşılmaktadır.¹⁷⁵ Fakat ilgili dergiye ulaşamadığı gibi varsa başka sayıları ile ilgili bilgiye de rastlanmamıştır.

1.3.1.12. Kınama, Yürüyüş, Protesto Etkinlikleri

1. 14 Aralık 2016 tarihinde Beşiktaş’ta yaşanan terör saldırısında şehit olanlar için, olayın yaşandığı yerde dua edildi, çelenk bırakıldı.

¹⁷² 32. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 201.

¹⁷³ 41. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 370.

¹⁷⁴ Divan Yolu Dergisi, Yıl 1 Sayı 1, Haziran 2011, 54 s.

¹⁷⁵ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 315.

2. 18 Mayıs 2016'da *Kırım Sürgününün 72. Yıl Dönümü* sebebiyle *Kırım Türkleri ve Yardımlaşma Derneğinin* düzenlediği Kırım'ın İşgalini Protesto Yürüyüşüne gençlik kolları katılmıştır.

3. 20 Aralık 2016 tarihinde *Kırım Türkleri ve Yardımlaşma Derneğinin* düzenlediği *Kırım'ın İşgalini Protesto Yürüyüşüne* gençlik kolları katılarak destek vermiştir.

4. 26 Şubat 2017'de Kırım Tatar Türklerine artarak devam eden baskıları protesto etmek amacıyla *Kırım Türkleri ve Yardımlaşma Derneğinin* düzenlediği *Kırım'ın İşgalini Protesto Yürüyüşüne* gençlik kolları katılarak destek vermiştir.

5. 17 Eylül 2017'de Türkmeneli Dernekleri Federasyonu tarafından; Irak'ta düzenlenecek olan hukuksuz referandumu protesto etmek amacıyla yapılan yürüyüşe katılmıştır.

1.3.1.13.Beyin Fırtınası Etkinliği

Belirlenen konularda gençlerin bakış açısını geliştirme, sorunlara gözüm bulabilme, fikir üretebilme adına 2010-2011 döneminde yapılan beyin fırtınası etkinliği konu ve tarihleri aşağıda gösterilmiştir.¹⁷⁶

8 Ocak 2010. Türk Ocağının Misyonu ve Türk Dünyası.

9 Ocak 2010. Türkiye-Ermenistan İlişkileri.

15 Ocak 2010. Milliyetçilik Anlayışımız.

23 Şubat 2010. Dünden Bugüne Milliyetçilik.

26 Şubat 2010. Milli Kimlik ve Kültür.

5 Mart 2010. Dini Sorumluluklarımız.

19 Mart 2010. Dış Politika Meselelerimiz.

27 Mart 2010. Türkçülüğün Esasları.

9 Ekim 2010. Türk Dünyasının Meseleleri-Dünü Bugünü Yarını.

15 Ekim 2010. Etnik Temelli Bölücü Tehdit.

5 Kasım 2010 Türkiye'nin Geleceğinin İnşasında Türk Milliyetçiliğinin Görev ve Sorumlulukları.

26 Kasım 2010. Türklüğün Bugünkü ve Gelecekteki Meseleleri.

¹⁷⁶ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 432-433.

3 Aralık 2010. Tam Bağımsızlık.

10 Aralık 2010. Türk Yurdu Dergisinin Türk Fikir Hayatına Etkileri.

24 Aralık 2010. Özerklik Tartışmaları ve İki Dilli Yapı / Üniversitelerde Meydana Gelen Öğrenci Eylemleri.

21 Ocak 2011. Dünya Dengeleri Açısından Türk Dünyasının Bugünkü ve Gelecekteki Durumu.

25 Şubat 2011. Hocalı Soykırımı ve Ermeni Meselesi.

25 Mart 2011. Halk Ayaklanmaları ve Ortadoğu'nun Geleceği.

1.3.1.14. Diğer Faaliyetler

1. Yüksek Lisans yapmayı planlayan üniversite son sınıf öğrencilere yönelik ALES (Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı) kursu düzenlenmiştir.¹⁷⁷

2. Yıldız Teknik Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren *Ocak Münazara Kulübü*, 13 Ocak 2010 tarihinde “*Abbas Güçlü ile Genç Bakış*” programına, 23 Aralık 2010 tarihinde de “*Siyaset Meydanı*” programına iştirak etmiştir.¹⁷⁸

3. 16 Ocak/ 21 Şubat/ 28 Şubat 2010 tarihlerinde İstanbul'daki tarihi mekânlar, müzeler toplu olarak gezildi. Marmara Bölgesi şubeler arası gençlik kolları futbol turnuvasına katıldı. 15 Mayıs 2011 tarihinde Kemerburgaz'da sene sonu pikniği yapıldı. 27 Mart 2011/24 Nisan 2011/19 Mayıs 2011 tarihlerinde İstanbul şubeleri gençlik kolları birlik, beraberlik ve istişare toplantıları tertip edildi. 4 Aralık 2011 tarihinden itibaren her Pazar günü ocak binasında film gösterimi yapılmaya başlandı. Belirlenen filimler için sinemaya gidildi. 24 Ocak 2011 tarihinde gençlik kolları türkü ve şiir gecesi tertip etti. 5 Mart 2011'de Maltepe şubesinin birlik ve beraberlik şölenine, 19 Mart 2011 günü Kazakistan Başkonsolosluğunun düzenlediği nevrüz şöleni ve müzik konserine iştirak edildi.¹⁷⁹

4. *Kariyer Planlama Programı* çerçevesinde hukuk fakültesinde okuyan öğrencilere yönelik olarak 6 Aralık 2011'de Avukat Vehbi Kahveci, 13 Aralık 2011'de Bakırköy Başsavcısı Hadi Salihoğlu, 20 Aralık 2011'de İstanbul Eski Ağır Ceza Reisi

¹⁷⁷ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 433.

¹⁷⁸ age., s 433.

¹⁷⁹ age., s 435/437.

Mustafa Akın'dan oluşan meslek mensupları tarafından meslek tecrübeleri paylaşılmıştır.¹⁸⁰

5. “Türk Dünyası Kültür Başkenti Projesi” kapsamında, ‘Türk Ocakları Genel Merkezi Gençlik Kolları’nın düzenlediği 10-16 Mayıs 2015 tarihlerini kapsayan *Tataristan-Kazan Gezisine*, İstanbul Şube Gençlik Kolları Başkanı katılmış ve gezi gözlemlerini yazmıştır.¹⁸¹

6. 16 Mayıs 2015 Cumartesi günü Çanakkale’ye gezi düzenlendi.

7. 15.11.2015 Pazar günü, Ocak üyesi ve TRT ses sanatçısı Bünyamin Aksungur tarafından Ocak Konferans Salonunda konser verildi.

8. 10 Nisan 2016 tarihinde Bursa gezisi düzenlendi.

9. 21 Aralık 2016 tarihinde Gençlik Kolları Heyeti Yrd. Doç. Dr. Ramazan Erhan Güllü başkanlığında Ermeni Patrikhanesi yetkililerinden Başrahıp Tatul Anuşyan’ı ziyaret etti.¹⁸²

10. 23 Nisan 2018 tarihinde Bilecik gezisi düzenlendi.

1.3.2.İstanbul Türk Ocağı Yüksek Lisans ve Doktora Gurubu Faaliyetleri

İstanbul Türk Ocağı 2013-2014 dönemi başından itibaren yeni bir yapılanmaya giderek gençlik kollarından ayrı olarak *Yüksek Lisans ve Doktora Gurubu* kurmuştur. Grup 23 Kasım 2013 tarihinde toplanarak ilgili öğrencilerin ihtiyaç ve taleplerini belirleyerek çalışmalarına başlamıştır. Fakat birkaç dönem ayrı faaliyette bulunduktan sonra ilerleyen dönemlerde tekrar gençlik kollarıyla birleştiği anlaşılan bu gurubun tespit edilen çalışmaları dönemler itibariyle aşağıda belirtilmiştir.

2013-2014 Dönemi Faaliyetleri.¹⁸³

1. Fikir Otağı Çalışmaları: Bu çalışma altında Aralık 2013 tarihinden Nisan 2014 tarihine kadar her on beş günde bir olmak üzere belirlenen bir kitap, bir gurup üyesi tarafından sunumu yapılmakta ve akabinde o kitap ve konusu üzerinde fikir

¹⁸⁰ 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 436.

¹⁸¹ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2, s 110.

¹⁸² 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 284.

¹⁸³ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 1, s 123/126.

alışverişinde bulunulmakta, kritiği yapılmaktadır. Hüseyin Sadoğlu'nun “*Türkiye’de Ulusçuluk ve Dil Politikaları*”, Nevzat Kösoğlu'nun “*Türk Dünyasında Yeni Bir Medeniyet Tasarımı*”, Alihontöra Soguniy'in “*Türkistan Kaygusu*”, Nabican Bakıyev'in “*Enver Paşanın Vasiyetleri*”, Aliya İzzetbegoviç'in “*İslam Deklarasyonu*”, Beşir Ayvazoğlu'nun “*Divan Yolu*” eserleri ilgili çalışmaya konu olmuştur.

2. Bilimsel Araştırma Metotları ve Yazım Teknikleri: Aralık 2013-Mart 2014 süresi boyunca her hafta bir ders saati olmak üzere İstanbul Teknik Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. Songül Demir nezaretinde, Alev Alatlı'nın *Safsata Kılavuzu* eseri üzerinden mantık, modern bilim, pozitivizm, rasyonalizm, realizm, tarihselcilik gibi konular üzerine kurucu felsefi metinler okundu.

3. Osmanlı Türkçesi Dersleri: 2014 Ocak ayından Haziran 2014 sonuna kadar, haftada bir ders olmak üzere İstanbul Üniversitesinden Doç. Dr. Fatih Mehmet Sancaktar tarafından Osmanlı Türkçesi dersleri verildi. Başarıyla tamamlayanlara dönem sonunda ‘*Başarı Sertifikası*’ düzenlendi.

4. Yabancı Dil Sınavı Dersleri: İlgili dönemde Kasım, Aralık, Ocak, Şubat ayları boyunca haftada iki ders olmak üzere Samet Elmacı tarafından İngilizce Yabancı Dil Sınavı dersleri verildi.

2014-2015 Dönemi Faaliyetleri.¹⁸⁴

Bu dönemde, Mart, Nisan, Mayıs aylarında, İstanbul Türk Ocağı Hars Heyeti mensupları ile grup üyeleri bir araya gelinmiş, onlara üniversite ve akademik hayat yolunda rehberlik yapılmıştır. Bilgi ve birikimlerinden öğrencilerin faydalanılması sağlanmıştır. Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, Doç. Dr. İlyas Topsakal, Pof. Dr. Tahsin Görgün, Prof. Dr. Mustafa Tekin bir araya gelinen hocalar olmuştur.

1.3.3.İstanbul Türk Ocağı Hanımlar Kolu Faaliyetleri

İstanbul Türk Ocağı Hanımlar Kolunun özellikle 1990’lı yılların ikinci yarısında etkin olarak faaliyetlerde bulunduğu görülmektedir. 2000’li yılların başlarında da devam eden bu faaliyetler ilgili kolun kapanmasıyla sona ermiştir. Hanımlar kolunun, bir dönem *Ocak Müdürlüğünü* de yapan emekli öğretmen *Kadriye Sümer* döneminde

¹⁸⁴ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2, s 100/101.

etkin olduğu anlaşılmaktadır. Bu faaliyetlerden tespit edilenler kronolojik olarak aşağıda gösterilmiştir.

I. 1996-1997 Dönemi Kadın Kolları Faaliyetleri.¹⁸⁵

1. 02.10.1996. *Çeçenistan*. Çeçenistanlı Hanımlar.
2. 19.10.1996. *Irak Türkleri*. Dr. Nefi Demirci, Doç. Dr. Suphi Saatçi.
3. 02.11.1996. *Doğu Türkistan*. Aslan Tekin, Ar. Gör. Ferhat Kurban Tanrıdağılı, Bir Gurup Doğu Türkistanlı Hanım.
4. 16.11.1996. *Ulu Türkistan*. Doç. Dr. Salih Aynural.
5. 30.11.1996. *Kafkasların Dünü, Bugünü, Yarını*. Yrd. Doç. Dr. Mualla Uydu.
6. 14.12.1996. *Türk Dünyasında Mimari (Saydam Gösterisi)*. Mehtap Neftçi.
7. 22.12.1996. *Türk Dünyasında Müzik Birliği*. Bünyamin Aksungur, Kırgız Aksungur, Banu Aksungur.
8. 08.03.1997. *Türk Dünyasında Gezinti (Saydam Gösterisi)*. Kemal Çapraz.
9. 24.05.1997. *Bir Faslı Muhabbet*. Tuluyhan Uğurlu.
10. 30.05.1997-04.06.1997. *Toplu Halde Konya Gezisi*.

II. 1997-1998 Dönemi Kadın Kolları Faaliyetleri.

1. 04.10.1997. *Tarihi Gelişim İçinde Türklerde Muasırlaşma*. Prof. Dr. Orhan Türkdoğan.
2. 18.10.1997. *Başkanlık Sistemi*. Prof. Dr. Burhan Kuzu.
3. 01.11.1997. *Türlere Karşı Yapılan Haçlı Seferleri*. Doç. Dr. Gülay Bezer.
4. 22.11.1997. *Türk Ortodoks Patrikhanesi*. Sevgi Erenerol.
5. 17.01.1998. İstanbul'un Anadolu ve Avrupa Yakasındaki Türbeler Ziyaret Edildi. Darüzzıyafe'de Topluca İftar Yemeği Yenildi.
6. 21.02.1998. *Türk Dünyasında Gezintiler. Slayt Gösterisi*. Kemal Çapraz.
7. 21.03.1998. *Türk Dünyasında Nevruz. Temsil. Çeşitli Türk Topluluklarından Öğrenciler*.
8. 18.04.1998. *Balkanlarda Türk İzleri. Slayt Gösterisi*. Bilgin Vural.
9. 03.05.1998. *El Sanatları Sergisi*. Müdavim Hanımlar.

¹⁸⁵ 32. Olağan Büyük Kurultayı, s 201.

10. 16.05.1998. *Kız Çeyizi Sergisi. Yörelere Göre Kına Gecesi Adetleri. Geline Kına Yakma Âdeti Temsili. Kına Gecesi Havaları. Müzik.* Prof. Dr. Ümit Meriç, Bünyamin Aksungur, Kırgız Aksungur, İclal Akkaplan.
11. Türkiye’den öğrenciler ile Türk Topluluklarından gelen öğrencilere çeşitli kuruluş ve şahıslardan burslar temin edildi.
12. İstanbul’dan, yurt içinden ve yurt dışından gelerek ocaktan yardım isteyenlere (hastane, üniversite nakil, iş bulma, yurt bulma vb.) yardım edildi, rehberlik yapıldı.
13. Türk Ocakları Müdürü ve Kadın Kolları Başkanı Kadriye Sümer tarafından dönem boyunca iki aylık devreler halinde her gün üç saat Türkiye Türkçesi kursu verildi.
14. Sacide Neftçi tarafından hanımlara haftada bir gün Osmanlıca kursu verildi.

III. 1998-1999 Dönemi Kadın Kolları Faaliyetleri.

1. *Cumhuriyetin Yetmiş Beşinci Yılı Münasebetiyle Türk Ocakları ve Tarihi Gelişimi.* Dr. Cezmi Bayram.
2. *Günümüz Olayları ve Türk Kimliği, Milli Kimlik.* Prof. Dr. Mustafa Erkal.
3. *Türk Aile Yapısı, Gelenek ve Göreneklerimiz.* Prof. Dr. Ümit Meriç.
4. *Yirmi Birinci Yüzyılda Türk Kimliği.* Prof. Dr. Turan Yazgan.
5. *Bozkurt Resimli Pullar ve Paralar Sergisi ve Konuşma.* Kemal Çapraz.
6. *Çin’de Türklük ile İlgili İzlenimler.* Prof. Dr. Mücteba İlgüler.
7. *Kahramanlık Şiirleri.* Yavuz Bülent Bakiler.
8. *Resim Sergisi.* Ocak Mensubu Hanımlar (Ayşegül Üstünipek, Jale İpek, Emine Ertem).
9. *Artık Maddeleri Değerlendirme Numuneleri Sergisi ve Konuşma.* Emine Ertem.
10. *3 Mayıs’ta Türkçülük Hareketleri.* Prof. Dr. Orhan Türkdoğan.
11. *Türk Romanı.* Prof. Dr. Durali Yılmaz
12. Türkiye’den öğrenciler ile Türk topluluklarından gelen öğrencilere çeşitli kuruluş ve şahıslardan burslar temin edildi.
13. İstanbul’dan, yurt içinden ve yurt dışından gelerek ocaktan yardım isteyenlere (hastane, üniversite nakil, iş bulma, yurt bulma vb.) yardım edildi, rehberlik yapıldı.

14. Türk Ocakları Müdürü ve Kadın Kolları Başkanı Kadriye Sümer tarafından dönem boyunca iki aylık devreler halinde her gün üç saat *Türkiye Türkçesi Kursu* verildi.

IV. 1999-2000 Dönemi Kadın Kolları Faaliyetleri.¹⁸⁶

1. Yıl boyunca şehir içinde tarihi eserleri ziyaret için geziler düzenlendi.
2. Ocak merkezinde Türkçe, Osmanlı Türkçesi, İngilizce, Almanca kurslar düzenlendi.
3. Geleneksel olarak her Perşembe hanımlar toplantısı yapıldı.

V. 2000-2001 Dönemi Kadın Kolları Faaliyetleri.¹⁸⁷

1. Yıl boyunca şehir içinde tarihi eserleri ziyaret için geziler düzenlendi.
2. Ocak merkezinde Türkçe, Osmanlı Türkçesi, kurslar düzenlendi.
3. Geleneksel olarak her Perşembe hanımlar toplantısı yapıldı.

VI. 2001-2002 Dönemi Kadın Kolları Faaliyetleri.¹⁸⁸

1. Perşembe günleri “Hanımlar Toplantısı” yapıldı.

1.3.4.Oluşturulan Kurullar/Heyetler ve Faaliyetleri

İstanbul Türk Ocağı çalışmalarına yardımcı olmak, rehberlik etmek, maddi imkân sağlamak, daha nitelikli etkinliklerde bulunmasına imkân vermek gibi sebeplerle, ocak tüzüğüne uygun olarak zaman zaman değişik kurullar-heyetler oluşturulmuştur. Buralarda akademi ve dışından ülkemizin yetkin bir aydın grubunun yer aldığı görülmektedir. Fakat bu kurulların oluşumunda ve çalışmalarında tam bir süreklilik oluşturulamadığı, istenilen ve beklenen verimlilikte olamadıkları anlaşılmaktadır. Tespit edilenler, üyeleri ve faaliyetleri ile aşağıda belirtilmiştir.

1.3.4.1.Danışma Heyeti Faaliyetleri

Ocak faaliyetlerine destek olmak, özellikle iş dünyasıyla işbirliği yapmak, faaliyetlere maddi destek sağlamak, yemekli toplantılar düzenlemek üzere Danışma Kurulu oluşturulmaktadır. 17 Mart 2014 tarihli yönetim kurulu kararı ile “*Danışma*

¹⁸⁶ Türk Ocakları 34. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Ankara 2002, s 94.

¹⁸⁷ age., s 97.

¹⁸⁸ Türk Ocakları 35. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Ankara 2004, s 285.

Kurulu” teşkil edilmiştir. Faik İçmeli başkanlığında, Cevat Saraç, Arif İrfan Eker, Uğur Cengiz, Vehbi Kahveci, Recep Beyazkılıç, Ahmet İyioldu, Atila Yayım, Mehmet Öncel, Alpaslan Aslan, Emin Baş, Tevfik Yamantürk, Saim Öztürk, Abdullah Kederoğlu, Dursun Ekşi görevlendirilmişlerdir. Danışma kurulu her ay toplantılar yaparak Ocak faaliyetlerine destek vermiştir.¹⁸⁹

İlgili kurul; gençlik kolu ve öğrencilere kahvaltılı toplantı yapmış, 2014 ramazanında kurullara iftar yemeği düzenlemiş, İstanbul ili kaymakamlarına ve vali yardımcılara akşam yemeği vermiştir. Heyetin en dikkate değer faaliyeti 13 Mayıs 2015 günü iş dünyasının önde gelen simalarıyla, eski Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakoğlu’nun şeref konuğu olduğu iftar yemeğinde bir araya gelinmiş olmasıdır. Bardakoğlu’nun iftar sonrası yaptığı “*Din, Dini Bilgi ve Günümüzde İslam*” konulu konuşma metni şubece yayınlanmıştır.¹⁹⁰

İlgili heyetin daha önceki dönemlerde de kurulduğu, *Yüksek Danışma Kurulu* adı ile faaliyette olduğu, 20 Kasım 1996 ve 4 Aralık 1996 tarihlerinde Süleymaniye Kültür Merkezi Darüzziyefe’de, 8 Ocak 1997 tarihinde Ocak şubesinde yemekli toplantı yaptığı,¹⁹¹ 2001-2002 döneminde yine *Yüksek Danışma Kurulu* adı ile iki yemekli toplantı düzenlediği görülmektedir.¹⁹²

1.3.4.2.Hars Heyeti Faaliyetleri

“*Hars Heyeti*” şube faaliyetlerinin ilim, fikir ve ülkü kaynağıdır. Şube çalışmalarına rehberlik etmek amacıyla kurulmuştur. Türkiye’nin karşı karşıya kaldığı problemleri tartışmak ve çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmıştır.

Heyet son yıllarda aktif olmakla birlikte daha önceki dönemlerde de faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır. 30 Mart 2002, 27 Nisan 2002, 11 Mayıs 2002 tarihlerinde Ocak merkezinde kahvaltılı toplantı yaptığı¹⁹³, heyetin 2004 yılında faaliyette olarak; 27 Mart 2004 ve 17 Nisan 2004 tarihlerinde Ocak merkezinde kahvaltılı toplantılar düzenlediği anlaşılmaktadır.¹⁹⁴

¹⁸⁹ 5 Numaralı Karar Defteri, s 15.

¹⁹⁰ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2, s 99.

¹⁹¹ 32. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 200.

¹⁹² 34. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 194.

¹⁹³ 35. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 284

¹⁹⁴ 36. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 264.

2014-2016 döneminde ‘Hars Heyeti Yönetim Kurulu’ şu isimlerden oluşmuştur: Prof. Dr. Cezmi Eraslan başkanlığında, Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar, Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, Prof. Dr. Cemil Öztürk, Prof. Dr. Tahsin Görgün, Prof. Dr. Fethi Gedikli, Prof. Dr. Mustafa Tekin, Prof. Dr. Veysel Bozkurt, Prof. Dr. Kadir Canatan, Prof. Dr. Mustafa Gündüz, Prof. Dr. Kemalettin Kuzucu, Prof. Dr. Yakup Çelik, Doç. Dr. Abdulkadir Emeksiz, Doç. Dr. Teyfur Erdoğan, Doç. Dr. Kerim Buladı, Doç. Dr. İlyas Topsakal, Doç. Dr. Ömür Aydın, Doç. Dr. Mustafa Gündüz ve Dr. Çağrı Kocakaplan. İlgili heyet her ay muntazam toplanarak gündemindeki konuları görüşmüştür.¹⁹⁵

Hars heyeti 2015 yılı içinde “*Türkiye’nin Üniversite Meselesi Çalıştayı*”nı gerçekleştirmiş ve çalıştay sonuç bildirgesi 2014-2015 faaliyet kitabında yayınlanmıştır.¹⁹⁶

2016-2019 döneminde ‘Hars Heyeti Yönetim Kurulu’ şu isimlerden oluşmuştur; Prof. Dr. Cezmi Eraslan başkanlığında, Prof. Dr. Fethi Gedikli, Prof. Dr. Mustafa Tekin, Prof. Dr. Veysel Bozkurt, Prof. Dr. Kadir Canatan, Prof. Dr. Mustafa Gündüz, Prof. Dr. Yakup Çelik, Prof. Dr. İlyas Topsakal ve Doç. Dr. Mustafa Gündüz.¹⁹⁷

1.3.4.3.Sanat Edebiyat Heyeti Faaliyetleri

Sanat ve edebiyatın farklı dallarına mensup değerlerin, öncelikle birbirlerini eserleriyle tanımaları, Türk Milletinin kadim değerlerini geleceğe aktaran eserler verilmesi konusunda birbirlerine destek olmaları, bir medeniyet dili olarak Türkçenin gelişimine hizmet etmeleri amacıyla ‘*Sanat Edebiyat Heyeti*’ oluşturulmuştur. Yusuf Dursun’un başkanlığı, Asuman Güzelce’nin başkan yardımcılığında Bestami Yazgan, Şerif Aydemir, Funda Özsoy Erdoğan, Halil Gökkaya, Aziz Erdoğan, Zekeriya Yılmaz, Nermin Taylan, Sultan Polat, Mahmut Babacan ve Mahmut Topbaşı’ dan oluşan heyet kendi aralarında edebi sohbetlerin yanı sıra anma ve saygı günleri yapmışlardır. Turgut Güler, Ekrem Kaftan, Kudret Ayşe Yılmaz, Aysen Akdemir, Cengizhan Orakçı, Çağrı Cebeci, Sadi Karademir’de bir dönem kurulda görev alan kişiler olmuşlardır.

¹⁹⁵ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 330.

¹⁹⁶ İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2, s 100.

¹⁹⁷ 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 284.

İlgili heyet 2015-2016 döneminde iki haftada bir cumartesi günleri 10.00-12.00 saatleri arasında bir araya gelmişlerdir. Belirledikleri hikâyecilerin hikâye kitaplarını tahlil etmişler, şairlerin sanat anlayışı ile ilgili olarak onlardan bilgi almışlardır.¹⁹⁸

Heyetin 2016-2018 Dönemi Yaptığı Faaliyetler Aşağıda Belirtilmiştir.¹⁹⁹

9 Ocak 2016 tarihinde Arif Nihat Asya'yı, 6 Şubat 2016 tarihinde Bekir Sıtkı Erdoğan'ı, 2 Nisan 2016'da Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nu, 21 Mayıs 2016 cumartesi günü Dilaver Cebeci'yi, 24 Aralık 2016 tarihinde de Mehmet Akif Ersoy'u anma günü olarak etkinlikte bulunmuşlardır.

Sanat edebiyat heyeti tarafından İstanbul'da okuyan üniversite öğrencileri arasında 'Hikâye Yarışması' düzenlendi. Dereceye girenlere 19 Mayıs 2017 tarihinde ödül töreni yapıldı. Ayrıca yarışmaya katılanlardan değer görülenler kitap olarak, İstanbul Türk Ocağı Yayınları'na basıldı.²⁰⁰

2018 yılında yine İstanbul'da okuyan üniversite öğrencileri arasında şiir yarışması düzenlendi. Dereceye girenler ödüllendirildi. Şair Bahattin Karakoç'u anma programı düzenlendi. Yine bu dönemde heyet, kendi aralarında Bahattin Özkişi, Mehmet Niyazi Özdemir, Fatih Sultan Mehmet Divanı, Öğretmenlik Sanatı, Tarık Buğranın Romancılığı ve Tiyatroları, Hat Sanatı, Roger Graudy konulu sunumlar gerçekleştirildi.

1.4.Yönetim Kurulu Üyeleri (1986-2023)

İstanbul Türk Ocağında şimdiye kadar biri kuruluş döneminde atama ile olmak üzere 19 yönetim kurulu teşekkül ettiği görülmektedir. Kuruluş aşamasından sonra 18 seçimli genel kurul yapılmıştır. Bunlardan, 10 Aralık 2022 tarihinde yapılanı tek *Olağanüstü Kurultay* olup diğerleri normal, rutin, tüzükte belirtilen süreye bağlı olarak yapılan genel kurullardır.

Kuruluştan günümüze kesintisiz başkan olarak Cezmi Bayram 19 yönetim kurulunda da asil üye olarak yer alan tek kişidir. İkinci olarak 10 defa yönetim kurulunda yer alan Ahmet İyioldu gelmektedir. Üçüncü olarak Prof. Dr. Sadettin Ökten 9 yönetim kurulunda görev almış olup ilk sekiz yönetimde de başkandan sonra

¹⁹⁸ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 331.

¹⁹⁹ 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 284.

²⁰⁰ *Hikâyeler/Türk Ocağı Yarışması Seçmeleri*, İstanbul Türk Ocağı Yayınları 16, İstanbul 2017, 133 s.

kesintisiz yer alan ikinci kişidir. Bundan sonra 7’şer kere yönetimde yer alan olarak Burhan Baloğlu, Sabri Sümer ve Bahattin Furuncuoğlu gelmektedir. Kuruluştan günümüze kadar 37 yıllık süre içinde toplam 40 farklı kişi değişik süre ve farklı dönemlerde asil üye olarak yönetimde yer aldığı görülmektedir. 15 kişi sadece bir dönem yönetimde yer almıştır. Kurucu yönetim kurulunda yer alan Prof. Dr. Ferruh Müftüoğlu ve Erol Kılınç ile sonraki dönemde görev alan Prof. Dr. Abdulkadir Donuk ve İsmail Vayvaylı, Temmuz 2023 itibariyle vefat etmiş olan yönetim kurulu üyeleridir.

Tablo 1.4. İstanbul Türk Ocağı Yönetiminde Asil Üye Olarak Yer Alanların Görev Aldıkları Dönem Sayısına Göre Dağılımı

Sıra Nu	Adı Soyadı	Kaç Dönem Yönetimde Görev Aldığı
1	Dr. Cezmi Bayram	19
2	Ahmet İyioldu	10
3	Prof. Dr. Sadettin Ökten	9
4	Prof. Dr. Sabri Sümer	7
5	Yrd. Doç. Dr. Burhan Baloğlu	7
6	Bahattin Furuncuoğlu	7
7	Atila Yayım	6
8	Hüsnü Fuat Mazıcı	6
9	Prof. Dr. Ferruh Müftüoğlu	5
10	Yakan Cumalıoğlu	4
11	Bekir Çelik	4
12	Dr. Öğr. Üyesi Ayna Askeroğlu Aslan	4
13	Celal Adan	3
14	Prof. Dr. Ahmet Yörük	3
15	Doç. Dr. Fatih Mehmet Sancaktar	3
16	Doç. Dr. Ramazan Erhan Güllü	3
17	Erol Kılınç	2
18	Prof. Dr. Mustafa Erkal	2
19	Ali Doğan	2
20	Faik İçmeli	2
21	Prof. Dr. Enis Öksüz	2
22	İsmail Vayvaylı	2
23	İsmail Türkoğlu	2
24	Ayten Davutoğlu	2
25	Emin Kadioğlu	2
26	Diğerleri (15 Kişi)	1

İlk dönem akademisyen ağırlıklı olan yönetimde zamanla bu ağırlık azalmakla birlikte en az bir akademisyenin bulunmasına dikkat edildiği görülmektedir.

Şimdiye kadar sadece dört hanım yönetimde bulunmuştur. Hanım olarak dört dönem yönetimde bulunan Ayna Askeroğlu Aslan halen yönetimde bulunmakta olup aynı zamanda akademisyen kimliğine de sahip bulunmaktadır.

Şubenin dördü dolmuş, beşincisi halen kullanılmakta olan beş karar defteri bulunmaktadır. Genel kurulları tarihleri, yönetim kurulu toplantıları, görev dağılımı toplantıları, alınan kararlar ilgili *Karar Defteri'nden* takip edilebilmektedir.

1986-2023 yılların arasında yapılan 'Genel Kurulların' tarihleri 'Şube Karar Defterleri'ne göre aşağıda gösterilmiştir. Genel kurullarca seçilen yönetimlerin yaptığı görev dağılımı toplantı tarihleri ve görev dağılımları da yine aşağıda belirtilmiştir.

1. Türk Ocakları Genel Merkezi tarafından 23.06.1986 tarihinde yetkilendirilen heyet 14.10.1986 tarihinde toplanarak görev dağılımını yapmış ve ilk yönetimini aşağıdaki gibi oluşturmuştur.

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Kâtip	: Erol Kılınç
Muhasip	: Ali Doğan
Üye	: Doç. Dr. Dr. Saadettin Ökten
Üye	: Doç. Dr. Mustafa Erkal
Üye	: Doç. Dr. Ferruh Müftüoğlu
Üye	: Dr. Metin Akar

2. 13 Haziran 1987 tarihinde yapılan genel kurulda seçilen idare heyeti 20 Haziran 1987 tarihinde toplanarak yönetimi aşağıdaki şekilde oluşturmuştur.²⁰¹

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Kâtip Üye	: Ali Doğan
Muhasip Üye	: Celal Adan
Üye	: Ferruh Müftüoğlu
Üye	: Mustafa Erkal
Üye	: Saadettin Ökten
Üye	: Mehmet Gül

3. 13 Ocak 1990 tarihinde yapılan genel kurulda seçilen idare heyetinin 15 Ocak 1990 tarihinde yapılan toplantısında yaptığı görev taksimi aşağıdadır.

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Kâtip	: Erol Kılınç

²⁰¹Şube Arşivinde Bulunan İstanbul 8. Noterliğinin 20.06.1987 Tarihli Belgesi.

Muhasip	: Faik İçmeli
Üye	: Prof. Dr. Ferruh Müftüoğlu
Üye	: Prof. Dr. Abdulkadir Donuk
Üye	: Doç. Dr. Saadettin Ökten
Üye	: Celal Adan

26 Mayıs 1990 tarihli yönetim kurulu toplantısında Erol Kılınç yerine Remzi Alioğlu'nun yönetim kuruluna girmesine, 09 Haziran 1990 tarihli toplantıda da kâtipliğe getirilmesine karar verildi.

4. 22 Şubat 1992 tarihinde yapılan genel kurulda yönetime seçilen ocak üyeleri 28 Şubat 1992 tarihinde toplanarak görev dağılımını aşağıdaki gibi yapmıştır.

Reis	: Cezmi Bayram
Reis Muavini	: Enis Öksüz
Muhasip	: Yakan Cumalıoğlu
Kâtip	: Faik İçmeli
Üye	: Ferruh Müftüoğlu
Üye	: Saadettin Ökten
Üye	: Celal Adan

5. 22 Ocak 1994 günü toplanan genel kurulda yönetime seçilen heyet 08 Şubat 1994 günü yaptığı toplantıda görev taksimini aşağıdaki gibi yapmıştır.

Şube Reisi	: Cezmi Bayram
Reis Yardımcısı	: Enis Öksüz
Kâtip	: Ahmet İyioldu
Muhasip	: Necati Can
Üye	: Sadettin Ökten
Üye	: Ferruh Müftüoğlu
Üye	: Yakan Cumalıoğlu

6. 2 Mart 1996 tarihinde yapılan genel kurulda seçilen yönetim 8 Mart 1996 tarihinde toplanarak görev taksimini aşağıdaki gibi yapmıştır.

Başkan	: Cezmi Bayram
Başkan Yardımcısı	: Yakan Cumalıoğlu
Sekreter	: Burhan Baloğlu
Muhasip	: Şuayip Bozfakıoğlu.
Üye	: Ahmet İyioldu
Üye	: Prof. Dr. Saadettin Ökten
Üye	: Sabri Sümer

7. 21 Şubat 1998 tarihinde yapılan genel kurulda seçilen yönetim kurulu 3 Mart 1998 tarihinde toplanarak görev taksimini aşağıdaki gibi yapmıştır.

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Başkan Yardımcısı	: Yakan Cumalıoğlu
Kâtip	: Dr. Sait Başer
Muhasip	: İsmail Vayvaylı
Üye	: Prof. Dr. Saadettin Öktem
Üye	: Prof. Dr. Sabri Sümer
Üye	: Ahmet İyioldu

8. 18 Aralık 1999 tarihinde yapılan dernek genel kurulunda yeni yönetim kurulu aşağıdaki gibi oluşmuştur.

Başkan	: Cezmi Bayram
Muhasip	: Prof. Dr. Sabri Sümer
Genel Sekreter	: Yrd. Doç. Dr. Burhan Baloğlu
Başkan Yardımcısı	: Ahmet İyioldu
Üye	: Prof. Dr. Ahmet Yörük
Üye	: Prof. Dr. Sadettin Ökten
Üye	: İsmail Vayvaylı

9. 12 Ocak 2002 tarihinde yapılan genel kurulda yönetime seçilen üyeler 22 Ocak 2002 tarihinde toplanarak aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır.

Başkan	: Cezmi Bayram
Başkan Yardımcısı	: Atıla Yayım
Sekreter	: Burhan Baloğlu
Muhasip	: Sabri Sümer
Üye	: Ahmet Yörük
Üye	: Ahmet İyioldu
Üye	: Sabri Sümer

10. 17 Ocak 2004 tarihinde yapılan genel kurulda yönetime seçilenler 20 Ocak 2004 tarihinde toplanarak görev taksimini aşağıdaki gibi yapmıştır.

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Başkan Yardımcısı	: Atıla Yayım
Genel Sekreter	: Yrd. Doç. Dr. Burhan Baloğlu
Muhasip	: Prof. Dr. Sabri Sümer
Üye	: Prof. Dr. Ahmet Yörük
Üye	: Ahmet İyioldu
Üye	: Prof. Dr. Sadettin Ökten

11. 28 Ocak 2006 tarihinde yapılan genel kurulda yönetime seçilenler 7 Şubat 2006 tarihinde toplanarak görev taksimini aşağıdaki gibi yapmışlardır.

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Başkan Yardımcısı	: Atila Yayım
Genel Sekreter	: Yrd. Doç. Dr. Burhan Baloğlu
Muhasip	: Prof. Dr. Sabri Sümer
Üye	: Hüseyin Sarıkoç
Üye	: Ahmet İyioldu
Üye	: İsmail Türkoğlu

12. 2 Şubat 2008 tarihinde yapılan genel kurulda yönetime seçilenler 12 Şubat 2008 tarihinde yapılan toplantıyla aşağıdaki görev taksimini yapmışlardır.

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Başkan Yardımcısı	: Atila Yayım
Sekreter	: Ayten Davutoğlu
Muhasip	: Salih Bolak
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Burhan Baloğlu
Üye	: Ahmet İyioldu
Üye	: İsmail Türkoğlu

13. 9 Ocak 2010 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim kuruluna seçilen asil üyeler 15 Ocak 2010 tarihinde toplanarak aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır.

Başkan	: Cezmi Bayram
İkinci Başkan	: Atila Yayım
Sekreter	: Hüsnü Fuat Mazıcı
Muhasip	: Bahattin Furuncuoğlu
Üye	: Ahmet İyioldu
Üye	: Burhan Baloğlu
Üye	: Ayten Davutoğlu

14. 31 Aralık 2011 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim kuruluna seçilen asil üyeler 3 Ocak 2012 tarihinde toplanarak aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır.

Başkan	: Cezmi Bayram
İkinci Başkan	: Atila Yayım
Sekreter	: Hüsnü Fuat Mazıcı
Muhasip	: Bahattin Furuncuoğlu
Üye	: Ahmet İyioldu

Üye : Zekeriya Kökrek
Üye : Murat Elmalı

15. 4 Ocak 2014 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim kuruluna seçilen asil üyeler 6 Ocak 2014 tarihinde toplanarak aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır.

Başkan : Dr. Cezmi Bayram
İkinci Başkan : Doç. Dr. Fatih Mehmet Sancaktar
Sekreter : Hüsnü Fuat Mazıcı
Muhasip : Bahattin Furuncuoğlu
Üye : Bekir Çelik
Üye : Ebru Kır
Üye : Yrd. Doç. Dr. Ramazan Erhan Güllü

16. 5 Ocak 2016 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim kuruluna seçilen asil üyeler 11 Ocak 2016 tarihinde toplanarak aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır.

Başkan : Cezmi Bayram
İkinci Başkan : Fatih Mehmet Sancaktar
Sekreter : Hüsnü Fuat Mazıcı
Muhasip : Bahattin Furuncuoğlu
Üye : Bekir Çelik
Üye : Ayna Askeroğlu Aslan
Üye : Ramazan Erhan Güllü

17. 6 Ocak 2018 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim kuruluna seçilen asil üyeler 9 Ocak 2018 tarihinde toplanarak aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır.

Başkan : Dr. Cezmi Bayram
İkinci Başkan : Doç. Dr. Fatih Mehmet Sancaktar
Sekreter : Hüsnü Fuat Mazıcı
Muhasip : Bahattin Furuncuoğlu
Üye : Bekir Çelik
Üye : Ayna Askeroğlu Aslan
Üye : Ramazan Erhan Güllü

18. 12 Nisan 2021 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim kuruluna seçilen asil üyeler 15 Nisan 2021 tarihinde toplanarak aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır.

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Başkan Yardımcısı	: Doç. Dr. Kürşat Yıldırım
Sekreter	: Arş. Gör. Umut Dere
Muhasip	: Bahattin Furuncuoğlu
Üye	: Bekir Çelik
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Ayna Askeroğlu Aslan
Üye	: Emin Kadioğlu

27-29 Haziran 2022 tarihlerinde yapılan '*İslam Dünyası Meseleleri Bilgi Şöleni*' üzerinden yaşananlar sonucu olarak yönetim kurulundan Umut Dere istifa etti. Birinci ve ikinci yedek üyeler de üyelikten çekilince üçüncü yedek üye olarak Filiz Ferhatoğlu 14 Temmuz 2022 tarihli yönetim kurulu kararı ile yönetime girdi.

19. 10 Aralık 2022 tarihinde şube tarihinde ilk defa olmak üzere *Olağanüstü Genel Kurul* yapılmak durumunda kalınmıştır. Yapılan bu *olağanüstü genel kurulda* yönetime seçilen üyeler yine aynı günde yapılan yönetim kurulu toplantısında aşağıdaki görev dağılımını yapmıştır. Bu yönetim Ekim 2023 tarihi itibarıyla görevine devam etmektedir.

Başkan	: Dr. Cezmi Bayram
Başkan Yardımcısı	: Dr. Öğr. Üyesi Ayna Askeroğlu Aslan
Sekreter	: Nuri Civelek
Muhasip	: Bahattin Furuncuoğlu
Üye	: Ahmet Kodak
Üye	: Hüsnü Fuat Mazıcı
Üye	: Emin Kadioğlu

1.5.Şube Karar Defterleri

Noter onaylı olarak tutulması zorunlu olan '*Karar Defterleri*' dernek arşivinin en önemli parçalarındandır. Yönetim kurulu toplantıları, kararları tarih ve numara sırasına göre bu defterlere yazılmakta ve alınan kararlar yönetim kurulundaki bütün üyelere imzalanmaktadır. İstanbul Türk Ocağında şimdiye kadar dört karar defteri doldurulmuş olup halen beşinci defter kullanılmaktadır. Bu karar defterlerinin kullanımı ve adlandırılması ilk ve son sayfasındaki yönetim kurulu toplantı tarihlerine göre numaralandırılarak aşağıda belirtilmiştir.

1 Numaralı Karar Defteri: 14.10.1986/24.12.1989

2 Numaralı Karar Defteri: 15.01.1990/08.08.1993

3 Numaralı Karar Defteri: 20.09.1993/25.06.2002

4 Numaralı Karar Defteri: 09/07/2002/27.08.2013

5 Numaralı Karar Defteri: 24.09.2013/ halen kullanılmakta.

Karar defterleri şubenin hafızası konumundadır. Şube adına yönetim kurulunca alınan bütün kararlar bu defterlerden takip edilebilmektedir. Yapılacak bütün etkinlikler, üyelik kabulü, üyelikten düşme, üyeliği düşürme, kongre kararları ve tarihleri, yönetim kurulu görev dağılımı vb. hepsi bu defterlere kaydedilmektedir. Fakat özellikle Cuma sohbetlerinde hangi konuda ve kimlerin konuşacağına dair alınan ilk dönem kararları tam olarak defterlere kaydedilmediğinden bunların neler olduğu bilinmemektedir. İlgili ayda ‘Cuma sohbeti yapılması kararlaştırılmıştır’ denilmekte fakat bunların ne olduğu belirtilmemektedir. Bu durumun ancak 2010’lu yıllardan sonra düzeltildiği ve ilgili sohbetlerin kaydedildiği görülmektedir. Diğer taraftan yapılması kararı alınan ve deftere yazılan birçok etkinliğin yapılamadığı, etkinlikte değişiklik yapıldığı anlaşıldığından faaliyetlerin yapılıp yapılmadığı veya yapılan değişikliklerin başka kaynaklardan teyit edilmesi gerektiği görülmüştür.

II. BÖLÜM

CEZMİ BAYRAM'IN HAYATI, FAALİYETLERİ, ESERLERİ, FİKİRLERİ

Bu bölümde Cezmi Bayram'ın biyografisinin verilmesi amaçlanmıştır. Kronolojik olarak hayatı, fikir yapısının oluşması, görevleri, eserleri, fikirleri, Türk Ocaklılığı vb. yönleri derlenerek verilmeye çalışılmıştır. Bunun için önceden hazırlanan sorular üzerinden mülakatlar yapılmış, bunlar deşifre edilerek yazıya geçirilmiştir. Bunlar Cezmi Bayram tarafından kontrol edilerek doğruluğu teyit edilmiştir. İlgili mülakatların tamamı İstanbul Türk Ocağı Binasında ve daha rahat çalışılması adına sabah erken saatlerde yapılmıştır. Telefon görüşmeleri ile de bazı eksiklikler, anlaşılamayan noktalar tamamlanmaya çalışılmıştır. Tanıştığı, görüştüğü, etkilendiği ünlü kişilerle olan ilişkilerinden bahsedilmiştir. Eski dostlarının, yakın çalışma arkadaşlarının, Türk Ocaklıların onun hakkındaki görüşlerine de başvurulmuş ve bunlar çalışmaya eklenmiştir. *Sözlü tarih*²⁰² çalışması esaslarına uygun olarak yapılmaya dikkat edilen bu bölüm ile Cezmi Bayram hakkında ilk defa bu kadar geniş hacimli bir biyografi denemesi hazırlanmış olmaktadır.

2.1.Özel Hayatı, Fikir Yapısının Oluşması, Görevleri

2.1.1.Ana Hatlarıyla Kronolojik Hayatı

Cezmi Bayram 1946 yılında Ordu İlinin Perşembe İlçesi Yumrutaş Köyünde doğdu. Nüfus cüzdanında 20 Nisan 1946 tarihi yazmaktadır. Tam günü bilinmemekle birlikte gerçek doğumu belirtilen yılın Ocak ayındadır.²⁰³ O zamanlar doğumları ve ölümleri nüfus müdürlüklerine köy muhtarları bildirdiğinden ilgili muhtarın bu doğumu birkaç ay geç bildirdiği anlaşılmaktadır. 1952 yılında eğitimine başladığı köyündeki ilkokulu 1957 yılında bitirdi. Ortaokulu 1957-1961 yıllarında bir yıl uzatma ile dört senede Perşembe ilçesinde okudu. Üç yıllık olan 'Perşembe İlköğretmen Okulu'nda iki yıl okuduktan sonra son sınıfında 'Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Lise Son Sınıf Fen Kolu'na seçildi. Bu son sınıf Ankara Yüksek Öğretmen Okulunun hazırlık sınıfı sayıldı. *"Demokrat Parti iktidarında Tevfik İleri'nin Milli Eğitim Bakanı olduğu dönemde, 1957 yılında başlanılan ve Tevfik İlerinin "-ilkokul öğretmenlerini profesör yapacağım" sözüyle ifade ettiği bir uygulama vardı. İlköğretmen okullarının başarılı*

²⁰² Kemal Üçüncü, *Sözlü Tarih* (Türkiye'de Tarih Yazımı, Ed. Vahdettin Engin, Ahmet Şimşek, Yeditepe Yayınları, 2. Baskı, 637 s, Eylül 2017, İstanbul), s 448/450.

²⁰³ Cezmi Bayram ile 26.06.2023 Tarihinde İstanbul Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

öğrencilerinden “Öğretmenler Kurulu Kararı” ile seçilenler, ilgili lisenin son sınıfını okumak üzere Ankara’da bulunan Yüksek Öğretmen Okulunun öğrencileri olurlardı. Böylece İlköğretmen okulunun lise son sınıfı yerine geçmek üzere Ankara Yüksek Öğretmen Okulunun hazırlık sınıfına devam ettirildiler. Bu hazırlık sınıfını bitiren öğrenciler üniversite imtihanına girerek, ya Ankara Üniversitesi Fen Fakültesine ya da aynı üniversitenin Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesine kaydolurlardı. Akademik eğitimini bu fakültelerden alan öğrencilere Yüksek Öğretmen Okulunda yurt hizmetleri yanında pedagojik formasyon verilirdi. Böylece öğrenci hem ilgili fakülteden hem de yüksek öğretmen okulundan mezun olurlardı. Bende Yüksek Öğretmen Okuluyla birlikte Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Astronomi Bölümünü okumuş oldum.”²⁰⁴

1963 Eylül ayında geldiği Ankara’da 1968 yılında ‘Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Astronomi Bölümü’nü ve yine aynı yıl ‘Ankara Yüksek Öğretmen Okulu’nu bitirdi. Öğrenciliği sırasında iki yıla yakın ‘Babıalide Sabah’ gazetesinde başkanlık ve meclis muhabirliği yaptı. Ankara İlköğretmen Okulunda öğretmenliğe başladı ve 1968-1969 eğitim yılında bir yıl olmak üzere öğretmenlik yaptı. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi’ne 1969 yılının Nisan ayında asistan olarak atandı. 25 Ekim 1969 tarihinde evlendi. 1970 ve 1971 doğumlu iki kızı ve 1983 doğumlu bir oğlu olmak üzere üç çocuk sahibidir. 1973 yılında doktorasını vererek ‘matematik doktoru’ oldu. 1975 yılında dört ay kısa dönem yedek subay adayı olarak askerliğini yaptı. İskenderun’da yaptığı askerliğini bahriye sınıfında olmak üzere tamamladı. 1977-1978 döneminde ABD’nin Kaliforniya Eyaleti San Fransisko Şehri yakınındaki *Stanford Üniversitesi’nde* eğitim amacıyla bulundu. Bir gazete yazısından dolayı yargılandı ve beraat etti. 1981 yılında üniversitedeki görevinden ayrıldı. Aynı yıl İstanbul’a yerleşerek kısa adı “ANDA” olan Ana Yayın Dağıtım Şirketi’nde yaklaşık altı yıl genel müdürlük yaptı. 1987 yılı başında *Özel Tercüman Okulları Kurucu Temsilciliği* ve *Genel Müdürlüğüne* getirildi. İlerleyen süreçte bu kurumun hukuki sahibi oldu. 2002 yılına kadar bu kurumda çalıştı. Mayıs 2002 yılında Bahçeşehir Üniversitesine geçti. Beş yıl *Bahçeşehir Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü*, üç yıl süreyle de *Araştırma Merkezleri Koordinatörlüğü* görevini yürüttü. Sekiz yıllık Bahçeşehir Üniversitesi mesaisinden sonra 2010 yılında oradan ayrıldı ve emekli oldu. 1986 yılı Haziran ayından itibaren başladığı *Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanlığı*nı 37 yıllık kesintisiz bir süre sürdürmüş olup 2023 yılı Ekim ayı itibariyle bu görevini devam ettirmektedir. Dr. Cezmi Bayram ayrıca

²⁰⁴ Cezmi Bayram ile 16.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

başka sivil toplum kuruluşlarında da görev almaktadır. Kurucularından olduğu *İş Dünyası Vakfı*'nda denetçi olarak bulunmaktadır. *‘Türk Kültürüne Hizmet Vakfı’*nda ise müteveli heyette yer almaktadır.²⁰⁵

2.1.2.Fikir Dünyasının Oluşması

Köyde doğmuş ve ilkokulu köyünde okumuştur. Aile olarak *Demokrat Parti*'yi destekliyorlardı. 27 Mayıs 1960 İhtilali olduğunda 14 yaşında idi. Çevresinde siyaset ilgiyle ve birazda hüznle izleniyor, gazeteler takip ediliyordu. Gazete okumalarına dergi okumaları da eklenince fikir yapısı iyice belirginleşmeye başladı. Yazarları, gazeteleri, dergileri tanımaya başladı. *“Ailemizin Demokrat Partili olması, belki onunda etkisiyle ben CHP muhalifi gazeteler okuyorum. O zaman Yeni İstanbul Gazetesi var, Son Havadis Gazetesi var, Düşünen Adam Dergisi var. Buldukça bunları okuyorum. Tabi o zaman gazete alma imkânı şöyleydi; kasabaya haftada iki gün gazete geliyordu. Yani bir geliyor Pazartesi, Salı, Çarşamba gazeteleri, bir geliyor Perşembe, Cuma, Cumartesi, Pazar gazeteleri. Bir seferde dört gazete, bir seferde üç gazete gelmiş oluyor. Siz de bulabildiğinizi alıyorsunuz oradan. Muntazaman bir gazete okuyucusu olmak da mümkün değil o dönemlerde. Bu yayınlardan dolayı işte mesela Gökhan Evliyaoğlu’nu, Galip Erdem’i ismen tanıyorum; Yeni İstanbul Gazetesinde yazıyorlardı. Tarık Buğrayı tanıyorum. Atsız’ı, Orkun dergisi var oradan biliyorum.”*²⁰⁶

1961 yılında *‘Perşembe Öğretmen Okulu’*na kaydoldu. Bu okul ortamı fikirlerinin oluşmasında, oturmasında, kıvam bulmasında önemli rol oynadı. Buradaki, kendi tabiriyle *solcu hocaların* varlığı fikir olarak aktif hale gelmesine yol açtı. Gerek duvar gazetesi yazıları için gerekse farklı görüşteki hocalarda yapılan fikri münakaşalarda galip gelebilmek için imkân dâhilinde okumaya başladı. *“Artık 1961 anayasası yürürlüğe girmiş, genel seçimler olmuş, koalisyon hükümetleri kurulmuş, İsmet İnönü yönetime gelmiş. Sol hareketler daha aleniyete dökülmüş. Ve bizim mektebimiz de ise bir-iki tane şuurlu solcu hoca var, onlar genç hocaları da etkisi altına almış. Dolayısıyla Perşembe Öğretmen Okulunda ağırlıklı olarak sol görüşlü hocalar var. Biz de mesela duvar gazetesi çıkarıyoruz. O zaman öyle usuller vardı. Her sınıf bir duvar gazetesi çıkarırdı. Oraya şiir, hikâye vb. yazılıyor. Bende başyazıları yazıyorum. Bazen başyazılarıma bu öğretmenler müdahale ederlerdi. Bunu yayınlamayazsın filan*

²⁰⁵ Cezmi Bayram ile 13.11.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁰⁶ 14.11.2022 Tarihli Görüşme.

diye. Dolayısıyla bunlara cevap yetiştirmek üzere ben de okuyorum. *Orkun Dergisi*'ni çıkarıyor Atsız, onu tesadüfen bulmuşuz bir vesileyle. Bir sayı istedik, sonra abone oldum. *Darendelioğlu*'nun çıkardığı *Toprak* dergisine abone oldum. Çünkü onlar gazete bayilerine gelmiyordu.”²⁰⁷

Cezmi Bayram bu yıllarda, süreli yayınlarla milliyetçi fikirlerle tanışmıştı. 1963 Eylül ayında *Yüksek Öğretmen Okulu*'nda okumak üzere Ankara'ya geldiğinde milliyetçi çalışmalardan haberdardı. “O zamanki milliyetçi dergiler *Orkun*, *Toprak*, *Fedai* gibi dergileri okuyordum. *Yeni İstanbul Gazetesini* okuyordum, sürekli okuyordum. Dolayısıyla az çok milliyetçi faaliyetlerden haberdardım.”²⁰⁸ Bu milliyetçi kurum, kuruluş ve kişilerden haberdar olmakla birlikte tanıdığı, görüşebileceği kimse yoktu henüz. İlk milliyetçi kuruluşla irtibatı Türk Ocağı vasıtasıyla oldu. Okulu Sıhhiye’de idi. Orada elektrik direkleri üzerinde Türk Ocakları’nın mutat cumartesi öğleden sonra yapılan konferanslarının ilanlarını görüp onları takibe başladı. Türk Ocakları ile ilk irtibatı böylece lise son sınıfta konferansları takiple başlamış oldu. Bu konferansları arkadaşları ile muntazaman takip ediyorlardı. Orada ilk olarak Galip Erdem’i²⁰⁹ tanıdı. Bu arada memleketteyken adını bildiği, gıyaben tanıdığı Nejdet Sançar’ı²¹⁰ buldu, tanıştı. Nejdet Sançar onu Ankara’daki diğer milliyetçilerle tanıştırdı. Üniversiteliler Kültür Kulübü, sonraki adıyla Üniversiteliler Kültür Derneği (ÜKD) ile irtibatlandırdı. Böylece Cezmi Hocanın ifadesiyle “*Ankara’daki milliyetçi camianın içine tamamen girmiş olduk. Hemen hemen bütün milliyetçi faaliyetleri takip eder, önde gelen milliyetçileri tanır hale geldik*”.

2.1.3. Ankara Yılları (1963-1981)

Cezmi Bayram, 1963 Eylül ayından 1981 yazına kadar Ankara’da yaşadı. Bu dönemde gerek öğrenciliği, gerek kısa da olsa öğretmenliği ve daha sonra da gerekse

²⁰⁷ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁰⁸ 24.10.2022 Tarihli Görüşme.

²⁰⁹ Türk Ocakları Genel Merkezi; 1998 yılında “*Bir Ülkücünün Hayatı- Galip Erdem Albümü*” Adlı Bir Kitap Yayınladı.

²¹⁰ Nejdet Sançar (1 Mayıs 1910- 22 Şubat 1975), yazar, edebiyat öğretmeni, fikir ve mücadele adamıdır. On bir kitabı ve Milliyetçi- Türkçü dergilerde makaleleri yayınlanmıştır. Türk Milliyetçiliği tarihinin önemli simalarındandır. Ünlü Türkçü Nihal Atsız’ın kardeşidir. Mayıs 1944 Türkçülük-Turancılık davasında yargılanmış ve tabutluklarda yatmıştır. Türkçüler Derneği Ankara Şube Başkanlığı yaptı. Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği ve Türk Ocakları’nda görev aldı. Kardeşi Atsız onun ölümü üzerine Ötüken Dergisinin 11 Mart 1975 tarihli sayısında “ Nejdet Sançar öldü demek, Türkçülük cephesi en iyi savaşıyan tümenini kaybetti demektir.” diye yazmıştır.

<https://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=2870>

asistanlığı döneminde aktif, hareketli bir hayat sürdü. Birçok kurum ve kuruluşun içinde bulundu. Dernekler, gazeteler ve meslek kuruluşlarında faaliyette bulundu. Basın yayın çalışmalarına katıldı. Yazı hayatı yönünden en hareketli ve aktif olduğu dönem oldu. 1980 öncesi Türkiye'nin o kaotik ortamına şahitlik etti. Olayları gözlemleme ve değerlendirme imkânına sahip oldu. Geniş bir çevre edindi.

Bu yıllarda Türk Ocakları çevresinde bulundu. *Ankara Türk Ocağı Başkanlığı* yaptı. Üniversiteliler Kültür Derneği (ÜKD) kapanana kadar içinde bulundu ve bir dönem yöneticilik de yaptı. Ülkü-Bir (Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği) genel başkan yardımcılığı görevini yürüttü. Aylık Ocak Dergisini çıkardı ve orada gerçek ve müstear adlarıyla yazılar yazdı. Kültür, Bilim ve Teknik Eğitim Merkezi (KÜBİTEM)'de görev aldı. *Devlet Gazetesi'nde* gerçek ama daha çok da müstear adıyla yazı yazdı ve bir dönem fiili yöneticiliğinde bulundu. Sadece üyelik bazında kalsa da *Türkçüler Derneği Ankara Şubesi* üyeliği vardı. *Hergün Gazetesi'nde* fikir makaleleri ve bir süre baş makale yazdı. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Asistanlığı görevini yaklaşık on iki sene yürüttü. Doktora çalışmasını tamamladı. Bir yıl *Ankara Öğretmen Okulunda* en gençleri olarak öğretmenlik yaptı. Gençlere yönelik birçok seminer çalışmaları yürüttü. Anadolu'ya konferanslara davet edildi ve birçok ilde konferans verme imkânı buldu. Kayseri, Eskişehir, Trabzon, Malatya illerinde üniversite ve mühendislik akademilerinde matematik dersleri verdi. Ülkü-Bir genel başkan yardımcılığı sıfatıyla Anadolu'yu hem dolandı hem seminerler verdi. Milliyetçi Cephe diye anılan hükümetlerin kuruluşunda aktif olarak çalıştı. Siyasetin aktif olarak içinde bulundu. Seçim dönemlerinde parti bürosu gibi çalışmalarda bulundu, siyasi parti için seçim bildirileri kaleme aldı. Zamanın Cumhurbaşkanıyla iki defa görüşme imkânı buldu. Geniş bir çevre edindi. Bu yıllar ile hareketli, yoğun ve etkin olduğu bir dönem geçirmiş oldu.

2.1.4.Üniversiteliler Kültür Derneği (ÜKD)

ÜKD, fikri yapısının gelişip olgunlaşmasına, kendini geliştirmesine, çevre edinmesine imkân veren, hayatında önemli yeri olan bir kuruluştur. 1960'ların başında kulüp olarak kurulup daha sonra dernekleşen ve 1975 yılında kapatılan küçük ama etkili olmuş bir dernektir. ÜKD'nin kuruluşu aslında 1960 öncesinde kurulan *Türk Ocakları Gençlik Kollarına* dayanmaktadır. İlgili gençlik kollu mensuplarından İbrahim Metin

kuruluş olarak 1959 tarihini verirken²¹¹ Sadi Somuncuoğlu²¹² ve Şerafettin Yılmaz²¹³ 1958 tarihini vermektedir. Bu gençlik kolları oluşumu, 1960 askeri ihtilali sonucu Türk Ocaklarının faaliyet yapamaz hale gelmesiyle kesintiye uğradı. Buradaki gençler 1960'ların ilk yıllarında üniversitede kulüp olarak teşkilatlanmaya yöneldi. Bu kulüp daha sonra dernek adını alarak faaliyetlerini yürütmüştür. Kulüpten derneğe geçmesi 1965-1968 yılları arasında olmalıdır. Çünkü 1965 yılında bastığı kitap Üniversiteliler Kültür Kulübü Yayınları adınadır. 1968 yılının Temmuz ayından itibaren ise Ocak dergisinin sahibi olarak Üniversiteliler Kültür Derneği olarak görülmektedir. Cezmi Bayram dernekleşmenin 1966 yılında olmuş olabileceğini ifade etmektedir.

Cezmi Bayram'ı ÜKD ile ünlü Türkçülerden ve Atsız'ın kardeşi olan Nejdet Sançar tanıştırmıştır. Ordu'da iken takip ettiği *Yeni İstanbul* gazetesinde, lise öğrencileri arasında '*Türk Gençliği Nasıl Olmalıdır?*' konulu yarışmayı hatırlamaktadır. "*Bu yarışma; Atsızın kardeşi Nejdet Sançar'ın oğlu Afşin ölmüş, onun adına, Afşin Sançar hatırasına düzenlenmiştir. Orada dereceye giren yazıların bir kısmını daha sonra Nejdet Sançar 'Afşin Yayınları'nda kitap olarak bastı. Ben onu da okuyorum, Nejdet Sançar'ı biliyorum. Onun Ankara'da olduğunu da biliyorum artık. 1963 güzünde biz Yüksek Öğretmen Okuluna seçildik geldik. Tabi bir taşra çocuğu olarak Ankara'da yol bilmez iz bilmez; hiçbir şey bilmiyoruz. Mektep, yatakhane, yemekhane, dersane arasında geçiyor günümüz. Kimseyi tanıımıyorsunuz ki. Bizim bir kimya öğretmenimiz var; adı Reşide Sançar. Soyadı tamam. Ama Reşide Sançar kim? Bunu soruyorum arkadaşlara, önceki sınıftakilere. Onlarda bilmiyor. Birisi bir gün dedi ki bu çok iyi bir öğretmendir ama biraz gariptir. Arada bir sınıfta hüzünlenir. Bunun bir oğlu varmış ölmüş mü ne olmuş dedi. Hah dedim bu benim aradığım olabilir. Bir akşam mütalada iken o da nöbetçiymiş. Bizim sınıfa geldi. Sınıftan çıkarken yanına gittim. Hocam dedim; Nejdet amca'yı nerede bulurum? Bana sert bir şekilde Nejdet Amca kim dedi. Nejdet Sançar dedim. Nejdet Bey diyeceksin dedi. Peki, efendim dedim ama bizim memlekette büyükler isimleriyle söylenmez isimlerin sonuna ya amca ya dayı eklerler onun için ben öyle dedim. Ama bundan sonra Nejdet Bey derim dedim. Nerde bulabilirim? Milli Kütüphanede. Milli Kütüphane nerede? Tarif etti. O zamanlar okulda haftada altı gün ders var ama Çarşamba günleri de öğleden sonraları boş. İşte boş olan Çarşamba öğleden sonraları ben kalktım Milli Kütüphaneyi buldum. Milli kütüphane de*

²¹¹ Arif Nihat Asya, Editör: Nevzat Kösoğlu, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2011. s 250.

²¹² Sadi Somuncuoğlu, "Üç Kafadar", Türkiye'de Yeniçağ Gazetesi, 14.11.2020, Cumartesi, s 6.

²¹³ Şerafettin Yılmaz'la 15.08.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

bize yakın. Zaten bizim mektep, dersliklerimiz Maltepe’de, yattığımız yer de Atatürk Lisesinin bitişiğinde Sıhhiyede. Milli Kütüphane de zaten biraz daha yukarıda. Kumrular Caddesinde. Gittim buldum hocayı. Kendimi tanıttım. Dedi ki burada senin gibi gençlerin bir kulübü var; Üniversiteler Kültür Kulübü. Adresini söyledi. Git onlarla tanış dedi. Fakat nasıl gideyim oraya, ne diyeyim. Gitmedim. Gelecek Çarşamba yine hocayı ziyarete gittim. Gittin mi dedi Üniversiteliler Kültür Kulübüne. Efendim bulamadım dedim; mahsus. Bastonuna dayanarak ayağa kalktı. Oğlunun ölümünden sonra felç geçirmişti çünkü. Kumrular Caddesinde biraz yürüyüp ara sokağa girdik, şimdi Âdem Çelik Sokağı oldu. ÜKD o sokakta, yani Milli Kütüphaneye bir kaç yüz metre mesafede. Yakın aslında. Bulamamak mümkün değil. Orada bahçe içinde küçük tek katlı müstakil bir ev var. Kültür kulübü orada. Hoca bastonuna dayana dayana kalktı beni oraya getirdi. Orada o gün, daha sonra Saddam’ın şehit ettiği Nejdet Koçak²¹⁴ vardı. Kerküklü. Nejdet abiye beni tanıttı. Kendisi döndü tekrar kütüphaneye gitti. Biz işte böylelikle orayı öğrendik. Nejdet Koçak bana dedi ki sizin mektepte bir de Ayvaz Gökdemir var. O da kulübün üyesi ve aynı zamanda kulübün yönetiminde imiş. Tabii o fakültenin üçüncü sınıfında. Fakat ders binalarımız ayrı, akşamki ders etütlerini farklı yerlerde yapıyoruz. O zaman ona kadar bizim ulaşmamız da mümkün değil.”²¹⁵

Bu tanışmadan sonra kulübün cumartesi akşamları düzenlediği konferanslara katılmaya başlıyor. Kulüpte bazı akşamlar üyelerden birisi hazırlanıp seminer verirken bazı akşamlarda serbest bir şekilde günün olayları tartışılıyor. Bunlara katılıyor. Burada Ayvaz Gökdemir ile tanışıyor. Bu tanışıklık ona okulun üst sınıflarıyla tanışmak imkânını sağlıyor. Kulübün şöyle bir geleneği vardır; O sene içinde yapılan en iyi semineri kitap olarak basmak. Daha önce Nuri Gürgür ve Ayvaz Gökdemir’in seminerleri kitap olarak yayınlanmış. Üçüncü olarak da Cezmi Bayram’ın semineri kitap olarak basılıyor.²¹⁶

Bu kulüp üyelerinin hepsi de öğrencidir. Bununla bağlantılı olarak kulübün en başından itibaren bir prensibi vardır. O da büyükleri ile istişare edecek, konuşacak ama kararlarını kendileri verecektir. Böyle bir müstakillik arzusu olan bir kulüptür. Yine bu

²¹⁴Doç. Dr. Nejdet Koçak (7 Nisan 1939 Kerkük-16 Ocak 1980 Bağdat), Irak Türkleri liderlerindendi. Türkiye’de eğitim gördü, Saddam tarafından Irak’ta idam edildi. İdam edilmemesi için Türkiye’den Milliyetçi çevrelerce girişimlerde bulunulsa da sonuç vermedi. Türk Ocakları Genel Merkezi tarafından 1999 Yılında “Şehit Nejdet Koçak Albümü-Bir Ülkücünün Hayatı” adlı kitap yayınlandı.

²¹⁵ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

²¹⁶Cezmi Bayram, *Garplılaşmadan Ne Anlıyoruz?* Üniversiteliler Kültür Kulübü Neşriyatı: 3, Ankara 1965, 89 s.

kulüpte kendi kendini yetiştirme esastır. Herkes kendini geliştirmekten sorumludur. Aynı zamanda yaş olarak birbirlerine yakın olduklarından birbirlerini yetiştirme anlayışı, düşüncesi de vardır.

ÜKD’de sayı çokluğundan ziyade kaliteye önem verildiğini ifade etmektedir. Derneğe devam edenler ve özellikle seminerlere katılanlar iyi yetişmişler ve hayatlarında fark yaratmışlardır. Dernek üyeleri olarak üzerinde durdukları öncelikler birinci olarak kendilerini devleti yönetme, devlette önemli makamlara gelme ve buna göre kendilerini yetiştirme anlayışında oldukları görülmektedir. *“İşte Namık Kemal Zeybek; önce müsteşar, sonra kültür bakanı oldu. Ayvaz Gökdemir genç yaşta Öğretmen Okulları Genel Müdürü oldu, sonraki yıllarda bakanlık yaptı. Çok sayıda akademisyen yetiştirdi, bunlardan dekan-rektör olanlar oldu. İkinci üzerinde durduğumuz şey dostluk. Birbirimizi seveceğiz, birbirimizle dost olacağız. Fikirdaşlık değil. Ülküdaşlık falan değil. Arkadaşlık değil; dostluk. Dostluk tabii daha derin bir şey. Orda en küçük şeyde birbirinize sırtınızı dönmüyorsunuz. Hz. Peygamber-Hz. Ebubekir dostluğu örnek olarak gösterilmekte ve ona benzemeye çalışılmaktadır.”*

Nuri Gürgür ÜKD’nin başından beri lideri konumunda olmuştur. İlk başlarda kulüp kısmında olan Sadi Somuncuoğlu ve İbrahim Metin dernek kısmında yer almamışlardır. Nuri Gürgür, Şerafettin Yılmaz, Ayvaz Gökdemir, Namık Kemal Zeybek, Cezmi Bayram, Prof. Dr. Celal Er, Prof. Dr. Orhan Arslan, Prof. Dr. Rasih Demirci, Prof. Dr. Orhan Kavuncu, Prof. Dr. Nedim Ünal, Prof. Dr. Mustafa Özbalcı, Dr. Mehmet Aktaş, Necdet Koçak, Mahir Nakip, Nevzat Kösoğlu, Acar Okan, Erdal Sargutan vb. birçok kişi dernekten yetişmiştir. Bu gençler, büyüklerden Galip Erdem’e derneğin abisi olarak itibar etmektedirler. *“Ona şeyh diye takılıyorlar. O da ‘bizim tarikatın adı; şeyhi ıslah tarikatı’ diyor. Ama tabii Galip Abinin bizim üzerimizde çok etkisi olmuştur. Fakat o etki doğrudan etki değildir. Galip abi bize şöyle yapın dediği için değil. Onun öyle bir hali ve metodu vardı ki nasıldı o metot diye sorsan sana ben anlatamam. Siz kendinizi ona göre uydururdunuz. Öyle bir metodu var onun, çok farklı bir şey. Bir şey söylemiyor; konuşuyor, bir şeyler yapıyor, siz oradan kendinize bir pay çıkararak hareketinizi, fikrinizi, düşünceniz dâhil değiştirirdiniz. Bu şu doğrudur demezdi. Sen şunu yanlış yapıyorsun demezdi. Farklı bir yöntemdi. Çok farklı bir insandı Galip Erdem.”²¹⁷*

²¹⁷Cezmi Bayram ile 07.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Kulüp ve sonraları dernek olarak şiir matinelere düzenlenmektedirler. Bunlara şair olarak Mehmet Çınarlı, Arif Nihat Asya, Munis Faik Özansoy'un şiir okumaya geldiklerini hatırlamaktadır. Munis Faik Özansoy'la burada edindiği tanışık ilerde işine yarayacak ve şairin başbakanlık müsteşarlığı görevinde olmasından istifade ile öğretmenlik atamasının Ankara'ya yapılmasını sağlayacaktır.

Derneğin yayını olarak, ilk yıllarında bastığı ve dernek seminerlerinden o yıl içinde yapılan en iyilerinin yayınlanmış hali olan üç kitabı vardır. Üçüncü kitap 1965 tarihinde basılmıştır. Daha sonra kapanana kadar kitap yayını olmamıştır.

Derneğin asıl yayıncılığı dergi alanında olmuştur. Önce Cezmi Bayram ve arkadaşlarınca Yüksek Öğretmen Okulunda Ocak 1968'de aylık olarak yayına başlayan *Ocak Dergisi*, mezuniyetlerini müteakip Temmuz 1968 tarihinde yedinci sayıdan itibaren ÜKD sahipliğinde yayınlanmaya devam etmiş ve 44 sayı çıkmıştır. Bu dergi 1971 yılından itibaren üç aylık akademik hüviyetine bürünerek 12 sayı daha olmak üzere 1975 yılına kadar yayınlanmıştır.

Dernek üyeleri Alparslan Türkeş'in 1965 yılında *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi*'nde (CKMP) siyasete girmesiyle ona destek verdiler. Aynı yıl ÜKD'li Namık Kemal Zeybek bu partinin *Gençlik Kolları Başkanı* oldu. İlerleyen yıllarda hem CKMP'de ve hem de onun adını değiştirerek Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) adını almasıyla bu partide ve ona yakın olan sivil toplum kuruluşlarında görev aldılar. Bununla birlikte dernek, müstakil olarak Türk milliyetçiliği fikri üzerine çalışan bir yapıda konumlandırmaktadır kendini. Fakat gerek ÜKD'lilerin partide birbirleriyle daha yakın bir grup olarak algılanmasının yarattığı kıskançlıklar, olumsuz düşünceler ve gerekse de 1970'li yılların kavga ortamında taraf olarak ve güçleri bir yerde birleştirme adına her şeyin MHP ve Ülkü Ocakları etrafında toplanması sebebiyle ÜKD ve yayın organı Ocak Dergisi 1975 yılında kapatıldı. Kapatılma Alparslan Türkeş'in Başbakan Yardımcılığı görevi dolayısıyla Başbakanlıkta yapılan ve Cezmi Bayram'ın da bulunduğu bir toplantıda Türkeş'in talebiyle yapıldı.

2.1.5. Türk Ocaklarıyla Tanışması ve Türk Ocaklı Yılları

Fikri yapısının ve sosyal çevresinin zenginleşmesini sağlayan ve mensubiyeti yarım asrı çoktan geçen ve bu mensubiyeti hala fiili olarak da devam eden diğer önemli bir kuruluş da Türk Ocakları'dır. Türk Ocakları'yla Ankara'ya geldiği Eylül 1963

tarihinden sonra tanıştı. İlk olarak Türk Ocağının konferanslarına katılmakla başlayan ilişki zamanla ocak yöneticilerini tanımasıyla gelişti. Ocakta ilk önce Galip Erdemi tanıdı. Bu tanışıklıktan sonra sadece konferanslara değil Galip Erdemi ziyaret içinde ocağa gitmeye başladı. Ocak merkez heyetinde yer alan Osman Yüksel Serdengeçti'yi muntazam ziyaret etmeye başladı. Genel Başkan Prof. Dr. Osman Turan'ı ocaktan ziyade evinde ziyaret ederdi. Bu ilişkiler asistan olduğu dönemde daha da gelişti. *“1969’da asistan oldum. Rahmetli hocam Cengiz Uluçay Türk Ocakları Yönetim Kurulu üyesiydi. Ocak merkez heyetindeydi. Ayrıca ocak merkez heyetinde bulunanların tamamına yakınıyla da tanışıklığımız vardı. O sırada Ankara şubesinde bir boşluk vardı. Yönetim çekilmiş miydi artık bilmiyorum. Nasıl olmuştu hatırlamıyorum. Orada rahmetli Osman Turan şubeyi kurmaya beni görevlendirdi. Biz şubeyi teşekkül ettirdik. Ben henüz 23 yaşında olduğum içinde dört üniversite öğrencisini de yanıma alarak yedi kişilik heyeti kurduk. Güzel çalışmalar yaptık. Ciddi, önemli, ses getiren çalışmalar yaptık. O zamanlar Türk Ocakları Genel merkezinin konferanslarını Ankara şubesi organize ederdi. Konferanslar, şiir matinelere düzenledik. O dönemde şiir matinelere yaygındı ve rağbetteydi. Biz iki tip şiir matinesi yapardık. Birisi şairleri davet ederdik onlar kendi şiirlerini okurdu. Diğeri de Ankara Devlet Tiyatrosu sanatçılarını davet ederdik, onlarda belirlenen şiirleri okurlardı. Devlet tiyatrosunun önde gelen, bilinen, tanınan sanatçıları Semih Serger, Haluk Kurdoğlu gibi vs. sanatçılar gelirler Türk Ocağında şiirler okurlardı.”*²¹⁸

Bu dönemde yapmak isteyip de yapamadıkları bir faaliyet vardır. Konya’da halk şairlerinin katılımı ile “Âşıklar Bayramı” düzenleniyordu. Bu bayramın bir benzerini Ankara’da yapmak istemişlerdi. Ama şubenin ömrü yetmedi. *“Niye yetmedi? Çünkü 1970 yılının Kasım ayının sonunda Dursun Önkuzu²¹⁹ şehit edilince polis hemen ocağa gelerek; Ankara Ocağı, Ocak binasını bastı. Bütün milliyetçi gençler gözaltına alındı. Niye? Burada milliyetçi gençler toplanıyordu. Milliyetçi gençler mukabil harekete geçmesin diye, tedbir olarak ocakta bulunan bütün herkesi, gençleri gözaltına aldılar. Bizi almadılar biz yönetimdegdik. Bende Ocaktaydım o zaman. Bizi almadılar ama ocak*

²¹⁸ Cezmi Bayram ile 24.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²¹⁹ Ertuğrul Dursun Önkuzu (1 Ocak 1948 Zile/23 Kasım 1973 Ankara), Ankara Erkek Teknik Öğretmen Okulunda okurken 23 Kasım 1970 tarihinde komünistler tarafından işkence edilip okulun üçüncü katından atılarak öldürülen milliyetçi öğrenci. Hakkında şiirler, hikâyeler yazıldı, marşlar bestelendi. Emine Işınsoy hayatını ‘Sancı’ romanında anlattı. Şehit edildiği okulun, şimdi Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi B Blok olan ismi 3 Kasım 2020 tarihinde Üniversite Senatosunca ‘Ertuğrul Dursun Önkuzu’ olarak değiştirildi. <https://millidusunce.com/onkuzunun-adi-sehit-edildigi-binaya-verildi/>

*binasını elimizden aldılar.”*²²⁰ Bu olaydan sonra Türk Ocaklılar bir daha o tarihi binalarını geri alamadılar, kullanamadılar ve binaya dahi sokulmadılar. Zaten kısa bir süre sonrada 12 Mart 1971 tarihinde askeri muhtıra verildi. Bu arada hükümet 26 Temmuz 1971 yılında bir kararname çıkararak Türk Ocaklarına tahsis edilen tarihi binanın *tahsis kararnamesini iptal ederek binayı Milli Savunma Bakanlığına verdi.*²²¹

Türk Ocağına yapılan bu polis baskınından sonra Cezmi Bayram adına “Ankara Türk Ocağı Başkanı” ve “Ankara Üniversitesi Asistanı” sıfatıyla Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay’dan randevu alındı. Bu randevu alma işi; 27 Mayıs askeri darbesini yapan Milli Birlik Komitesi üyesi olan ve o sırada MHP’de siyaset yapan Dünder Taşer aracılığıyla oldu. *“Bu olayı ben Cumhurbaşkanı’na anlattım. Polisin işgalini, yaptıklarını anlattık. Rahmetli Cumhurbaşkanı çok şaşırdı benim anlattıklarım. Gümüşhaneli Turgut adlı albay başyaveri vardı. Onu çağırdı. Ömer Naci Bozkurt beyde Ankara valisiydi. Ömer Naci beyden olayın aslını sor dedi. Ömer Naci Bey aşağı yukarı benim anlattığımın aynısını anlatmış. Biz o zaman randevuya bir metinle gitmiştik kendisine. Dedi ki bu metin çok ağır, hükümete ağır hakaret var. Ben bu metni hükümete vereceğim. Seni sıkıntıya düşürür. Şu hakaret kısımlarını düzelt dedi. Yine yaverini çağırdı. Bu genci tekrar yarın yine buraya alın dedi. Ertesi gün metni düzelttim. Beni Harp Tarihi Enstitüsü binası önünden köşke ait arabayla alıp köşke götürdüler. Bir odaya aldılar. Ben Cumhurbaşkanı’nın huzuruna çıkmayı beklerken İçişleri Bakanı Haldun Menteşoğlu içeri girdi. Benim boyum belli. Haldun Menteşoğlu ise 1.90’ın üzerinde boyuyla, geniş omuzlu kapı gibi iriyarı bir adam. Ayakta duruyor, ben oturuyorum. Düşününün mesafeyi. Yüksek sesle bana bağırarak; -sayın cumhurbaşkanı yalan söylemişsiniz dedi. Dedim ki ben yalan söylemedim. Tekrar etti. Ben yine dedim ki yalan söylemedim; insan bağırdığı zaman haklı olmaz. Oturun size ne söylediğimi anlatayım dedim. Oturdu. Anlattım. Hangisi yalan bunun dedim. Ama dedi merhumun cenazesinin polis tarafından kaldırılıp hastaneye götürdüğünü söylememişsin. Dedim ki ben polis insan değildir demedim ki. Taksi şoförü de yerde yatan bir adam görse alır hastaneye götürür. Bunun önemli bir tarafı yok polis lehine de aleyhine de. Neyse bitti bu konuşma. Biraz sonra aynı yaver yine geldi. Ben Cumhurbaşkanı makam odasına doğru gideceğimi beklerken kapıya doğru yürüdük. Bir arabaya bindirip gönderdiler. Hiç bir şey anlamadım. Rahmetli Dünder beye geldim. O*

²²⁰ Cezmi Bayram ile 24.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²²¹ Tuncer ve diğ., 2. cilt, s 193.

beni bekliyordu. Ne oldu dedi. Olanları anlattım. Ben bu işten bir şey anlamadım dedim. Dedi ki Cumhurbaşkanı seni Haldun Menteşoğlu ile yüzleştirdi. O senin olduğun odada dinleme cihazı vardı. Kendisi de bunu dinledi. Şimdi Süleyman Demirel hapı yuttu. Çünkü bizim askerler yalan söylemezler, insanların da yalan söylemediğini düşünürler. Hâlbuki şimdi kendisi, hükümetin yalan söylediğini tespit etti. Bundan sonra artık Süleyman Demirel'e inanmaz dedi. Dünder beyin lafı bu. Ve gerçekten de Dünder beyin dediğini teyit eden bir husus oldu. Cüneyt Arcayürek bir seri kitabı var, onun birinci cildin de, o dönemi anlatıyor. Ve Süleyman Demirel ağzından diyor ki - 1970 yılının Aralık ayından itibaren Cumhurbaşkanı bir daha benimle görüşmedi. Demek ki gerçekten ona inanmaz hale gelmiş.”²²²

Bu olaydan kısa bir süre sonra 12 Mart 1971'de Askeri Muhtırası oldu. Muhtırayla birlikte de dernek faaliyetlerine ara verildi. Ocak binası elinden alınmıştı, birde dernek faaliyetlerine ara verilince Türk Ocakları fiili çalışma yapamaz hale geldi. Bu dönemde ocağın iç problemleri de olduğu anlaşılmaktadır. “Genel merkez yönetimi de yoktu artık. Sebebi şu; Osman Turan'la Emin Bilgiç arasında bir başkanlık ihtilafı oldu. Emin Bilgiç, Osman Turan'ı mahkemeye verdi. Olağanüstü kongre iptali mahkemelik oldu. İki ayrı yönetim kurulu teşkil etti. İki ayrı başkan teşekkül etti. Bunun üzerine Osman Turan daha sonra birkaç şube kuruluşu yaparak olağanüstü kurultaya gitti tekrar kendini seçtirmek için. İşte Emin Bilgiç'te bu kongreyi mahkemeye verdi. Mahkemede tam işte o sıralarda yani bizim ocağın işgali sıralarında neticelendi ve Emin Bilgiç davayı kazandı. Osman Turan hoca da artık İstanbul'a geçti. Bu işin arkasını bıraktı. Ama Emin Bilgiç'inde bir heyeti yok. Dolayısıyla Osman Turan'ın heyeti var, kendisi yok. Emin Bilgiç başkan olarak var ama heyeti yok. Ocak böylece başsız kaldı.”²²³

İşte bu dönemde Cezmi Bayram Türk Ocakları adına iki önemli hizmet yapmıştır. “Birincisi; 12 Mart sonrası hükümet bir tamim yayınlıyor. Türk, Türkiye vs. adların alınması için Bakanlar Kurulunun iznine ihtiyaç var diye. Ben Ankara Şubesi Başkanı sıfatıyla Cumhurbaşkanına mektup yazdım. Türk Ocağını anlattım. Önemini anlattım. Milli mücadeledeki durumunu anlattım. Bizim bu tamim dışında kalmamız, bunun dışında addedilmemiz lazım dedik. İşte böylece biz Türk Ocağı olarak kaldık. Bu benim Ankara Ocak Başkanı olarak yaptığım önemli bir faaliyetti. İkinci önemli faaliyet

²²² Cezmi Bayram ile 24.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²²³ 24.10.2022 Tarihli Görüşme.

de şudur; Artık fiili olarak ocak bitti. Ben artık 'Ülkü- Bir'deyim, genel başkan yardımcısıyım. Rahmetli Orhan Düzgüneş hocada bizim genel başkanımız. Sonra 1975 yılına doğru tekrar dernek faaliyetlerine izin verildi. Tabi Türk Ocağı başsız, şeklen Emin Bilgiç başkan, ama heyet falan yok. Ben Emin Bilgiç'e gittim. Kendisiyle daha önceden tanışıyoruz. Münasebetimiz var. Dedim ki hocam siz genel kurulu toplayın, bir heyet meydana getirin. Emin Bilgiç herhalde biraz da bizden endişe ettiği için hayır dedi. Tabii biz o zaman MHP'deyiz, onun yan kuruluşundayız, O'da, kardeşi Sadettin Bilgiç'te Demokratik Parti'de. Parti farklılığından dolayı, genel kurulda kendisinin seçilmeyeceğini düşünerek hayır dedi. Onlar 1969 milletvekili seçimlerinden bir süre sonra Adalet Partisinden ayrıldılar. Demokratik Parti'deydiler. Genel kurulda kendisinin seçilmeyeceğini düşünerek hayır dedi. Bunun üzerine ben mevcut şubelerin tamamına mektup yazdım. Zaten bende hepsinin listeleri, adresleri vardı. Genel merkezden o listeyi almıştık. Mektubun içine olağanüstü kongre talep dilekçesi koydum. İmzalayın, gönderin dedim. Hepsi de gönderdi. Emin Bilgiç'e bir daha gittim, elimde bu olağanüstü kongre talepleriyle; Bakın ben şubelerden bunları topladım. Şimdi isterseniz siz kongreye davet edin. Yoksa ben bunlarla mahkemeye giderim. Oda güzel olmaz dedim. Emin Bilgiç kongreye davet etti ocaklıları. Ülkü-Bir'in salonunda -Ocağın yeri yok çünkü- Türk Ocaklarının genel kurulunu yaptık. Bu genel kurulda Emin Bilgiç'i de genel merkez heyetine seçtik ama esas itibarla bizim teşekkül ettirdiğimiz heyet Orhan Düzgüneş başkanlığına göreydi. Orhan Düzgüneş hocayı genel başkan seçtik. Böylece Türk Ocağı hukuki olarak faaliyetine devam etti. 1975'te. Benim Ankara Ocak başkanlığımda ondan sonra bitti. Tekrar ocak başkanlığına devam etmedim.”²²⁴

Bu seçimden 1970'lerin sonuna kadar Türk Ocağı hukuken var ama fiilen yok hükmündedir. Fiili hiçbir faaliyeti olmadığı görülmektedir. “1980 yılına doğru Türk Ocağını tekrar canlandırmak maksadıyla görüşmeler yaptık. Orhan hoca yine genel başkan. Hiç olmazsa Türk Yurdu Dergisini tekrar neşrederim dedik. Çalışmalara başladık. Dergide yazı yazabilecek isimleri tespit ettik. Yazılarda kullanılacak dilde dikkat edilecek özellikleri belirledik ve bunları yazarlara gönderdik. 1980 Ekim ayı için dergiyi yayına başlatmak amacıyla çalışmalar yaparken 12 Eylül 1980 askeri darbesi oldu. Türk Ocağı çalışmaları bir daha kesintiye uğramış oldu.”²²⁵

²²⁴ Cezmi Bayram ile 24.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²²⁵ 24.10.2022 Tarihli Görüşme.

12 Eylül 1980 ihtilalinden sonra ancak 1983 yılında çıkarılan dernekler kanunu hükümlerine göre tüzük değişikliği yapılarak yetkili mercilere başvurulmuş ve 15 Nisan 1984 tarihinde olağan kurultay yapılarak Ocak tüzel kişiliğini tekrar kazanmıştır. Bu kurultayda oluşturulan Merkez Heyette Cezmi Bayram da bulunmaktadır.²²⁶ Bu tüzel kişiliğin kazanılmasından iki sene sonra 23 Nisan 1986 tarihinde ilk olarak Ankara şubesi kurulması için yetki verildi. İkinci olarak da İstanbul şubesi kurulması için Cezmi Bayram görevlendirildi. O da yedi kişilik heyetini teşekkül ettirdi. Bu heyet 3 Kasım 1986 tarihli toplantısında da Cezmi Bayram'ı şube reisliğine seçmiş oldu. Böylece 2023 yılına kadar devam ede gelen 37 yıllık kesintisiz İstanbul Şubesi Ocak Başkanlığı başlamış oldu. Bu süre ocak tarihinde bir rekordur. Yönetici konumunda olup da ocağa bu kadar süre hizmet eden başka bir kimse bulunmamaktadır.

2.1.6.Üniversite Asistanlığı Dönemi (1969-1981)

Mayıs 1969 tarihinden 1981 Mayıs ayına kadar yaklaşık 12 yıl Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü Asistanlığı görevini yürütmüştür. Asistan olmaya karar vermesi, Üniversiteliler Kültür Derneği'ndeki arkadaş gurubunun etkisi ve yönlendirmesi sonucu olduğu anlaşılmaktadır. *“Biz talebeliğimizde bir grup arkadaş kendimizi Türkiye'yi yönetmek üzere hazırlıyoruz. Hedefimiz Türkiye'yi yönetmek, Türkiye'nin idaresinde etkili olmak. Bunun için de arkadaşların Ankara'da beraberliğini devam ettirmesi lazım. Ben Yüksek Öğretmen Okulunu daha doğrusu Fen Fakültesi/Yüksek Öğretmen Okulunu bitirince, otomatik olarak kura çekip Anadolu'ya gitmem gerekiyor. Hâlbuki Ankara'da kalmam lazım. Ankara'da kalmak için talebeliğimin son yılına gelince o karara vardık; Ben asistan olacağım. Tek yolu buydu.”*²²⁷

Üniversiteden hocası matematikçi Prof. Dr. Cengiz Uluçay'dır. Uluçay, Cezmi Bayram'ın da muhabiri olduğu *Babîâli-de Sabah* gazetesinde yazmaktadır. Aynı zamanda Türk Ocakları Merkez Heyetinde bulunmaktadır. Gazetecilik de yaptığı için üçüncü sınıfa kadar dersleri ancak normal seviyededir. Hocasının kafasında parlak bir öğrenci intibası verecek kadar iyi olmadığını düşünmektedir. Asistan olma düşüncesi ortaya çıkınca gündüzleri hem derslere düzenli devam etmek hem de hocasının onu daha iyi tanıyabilmesi adına son sınıfta gazeteden ayrıldı. Bunun yerine *Dünya*

²²⁶ Tuncer ve diğ., 2. Cilt, s.219

²²⁷ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

*Gazetesi'nde akşamları çalışmak üzere baskı işlerinde iş buldu. "Gündüzleri derslere gittim. Hocanın da dersleri var. Ki o derslerde Hoca beni tanısin. Oraya kadar milliyetçi Cezmi olarak tanıyor. Ama talebe Cezmi ne, matematikte ne, onu bilmiyor. Son sınıftaki derslerin hepsinden pekiyi de alınca mutmain oldu. Beni asistan almak istiyor ama aynı zamanda yanlış bir öğrenci almadığına da kani oldu."*²²⁸

1968 yazında mezun oldu. Fakat asistanlık sınavları o zaman ancak bütçe yılı başlangıcı olan 1 Martta başlamaktadır. Marttan önce, 1968 Ocağında kadro istemediği için hocasının elinde kadrosu var ama kullanamıyor. Ancak 1969 Mart ayında kullanabilecektir. O tarihe kadarda Ankara'da kalması lazım. "Ben fakülteden mezuniyet kâğıdını yüksek öğretmen okuluna götürmedim. Boykotlarda yeni başlamıştı zaten. Boykotların ilk senesidir 1968'in Haziranı. Bu sebeple Haziran sonu değil de biz Temmuz sonunda mezun olduk. Mezunlar Temmuz sonu, Ağustos başında kura çektiler, Anadolu'ya gittiler. Ben evraklarımı Eylül sonunda götürdüm. O zamanki Başbakanlık müsteşarı Munis Faik Ozansoy'u da yakın tanıyordum. Şairdi. Biz onu şiir günleri yaptığımızda Türk Ocağı'na, ÜKD'ye davet ederdik. O zaman müsteşar değildi. Müsteşar olduktan sonra gazeteci olarak değil de yine talebe olarak ben onu ziyarete giderdim. Yine ona gittim. Ben dedim Ankara'da kalmam lazım. Nereye tayin olabilirsiniz dedi. Ankara'da en kolay orta öğretim değil de Öğretmen okullarının üç okulu var; Gazi Terbiye Enstitüsü, Yüksek Öğretmen Okulu ve Ankara Öğretmen Okulu. Bunların üçünden birine tayin olabilirim dedim. Tabi Gazi Eğitim Enstitüsü yüksekokul. Ben daha stajyerim. Orası mümkün değil. Yüksek Öğretmen Okullarına tecrübeli hocalar geliyor. Milli Eğitim Bakanı Müsteşarı'na -Ferit Saner diye biriydi- telefon etti. O da Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğüne talimat verdi. Beni Ankara Öğretmen Okuluna kurasız tayin ettiler. Böylelikle Ankara'da kaldım. Mart ayında da bütçeyle birlikte Hocanın kadrosu serbest bırakıldı. İmtihan açıldı. Az sonrada imtihana girdim mart ayında. 1969 Nisan ayı başında da asistanlığa tayin oldum."²²⁹

Cezmi Bayram'ın asistanlık dönemi ülkemizin en sıkıntılı yılları olan 1970'li yıllara denk gelmektedir. Bu dönemde birçok olaya şahit oldu ve yaşadı. Değişik sivil toplum kuruluşlarında görev aldı. Üniversiteliler Kültür Derneği üyeliği, Ankara Türk Ocağı Başkanlığı, Ülkü-Bir Genel Başkan Yardımcılığı, Devlet Gazetesi ve Hergün Gazetesindeki makale yazarlığı, Ocak Dergisindeki yazıları, kitap yayınları ile yoğun

²²⁸ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²²⁹ 14.11.2022 Tarihli Görüşme.

bir dönem yaşamaktadır. Bu dönemde gençlere sürekli seminer vermektedir. Asistan olduğu için üniversite mensubu sıfatıyla Anadolu’da konferanslara davet etmeye başladılar. *“Memleketteki insan kıtlığı diyeyim ben ona. Şimdi düşününüz ki ben Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Asistanı olunca pek ala şimdiki ordinaryüs profesöre gösterilen itibarla sizi konferanslara çağırıyorlar. Büyük salonlarda konferanslara gidiyorduk.”*²³⁰ Bu davetleri mahalli milliyetçi kuruluşlar yapmaktaydı.

Asistanlığının ilk dönemi meşhur 68 olaylarının başladığı döneme denk gelmiştir. Bu dönemde sık sık öğrenci boykotları olmaktadır. Fakültede öğrenci olarak solun ağırlığı vardır. Cezmi Bayram’ın fakülteden iki arkadaşı daha vardır. Farklı bölümlerden üç asistan birliktedirler. Bir de hocası Prof. Dr. Cengiz Uluçay vardır. *“Bu sol görüşlü öğrenci gurupları forumlar yapıyorlar. Radyodan da bu öğrenci formlarını, kararlarını haber olarak veriyorlardı. Mesela sabah 10’ da 11’ de forum yapıyorlar. Forumda karar veriyorlar ki Fen Fakültesinden Prof. Cengiz Uluçay ve Asistanlar Cezmi Bayram, falan falan bunlar fakülteye sokulmayacaklardır diye. Bunu saat bir ajansında duyuyoruz biz. Tabi hemen bu kararı duyunca üç asistan aynı anda, beraberce Fakülteye şöyle bir girip fazla kalmadan çıkıyoruz. Yani farkımıza varıp da bize karşı herhangi bir tecavüz olmasın diye, hemen çıkıyoruz. Bunlar, derslerin olmadığı, boykotların olduğu günlerde yapıyorlar. Boykot yoksa ders varsa, derse giriliyor. Hocada derse giriyor biz de giriyoruz.”*²³¹

1973 yılında doktorasını tamamladı. Doçentliğe hazırlanmaya başladı. İlk müracaatını yaptı. *“Malum, doktoradan sonra beş sene geçmesi lazım. 78-79 öğretim yılında 79’un başında doçentliğe müracaat ettim. Orada maalesef jüri üyesi o günün şartlarında ideolojik rey verdiği için beni elediler. Yani tezimi reddettiler. Aslında burada bir şey de şuydu: Bizim alanımızı doçentlik bilim dalından çıkardılar. Başka bir alanın içine soktular. Rahmetli hocamda bunu doğru bulmadı. Üniversiteler Arası Kurula yazı yazdı. Ve kendisi doğru bulmadığı içinde benim müracaat edebileceğim dalda jüri üyesi olacak şeklinde form doldurmadı. Tabii doldursaydı, otomatik olarak benim jüriye, jüri üyelerinden biri olurdu. Kısmet tabi bu işler. Bana göre de o zaman onlar menfi karar veremezlerdi. Çünkü hocam bütün mülahazalarını çürütürdü. O bitti. Bir sene sonra bir daha müracaat ettim. Artık seksene geldik. Yani 12 Eylül’den önce bu dediğim. Yine ekseriyetle reddettiler. Birincide 3’te 2 reddettiler, ikincide 3 kişilik jüri*

²³⁰ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²³¹ 14.11.2022 Tarihli Görüşme.

kurdular 2/1 reddettiler yani. İkinciye ben itiraz ettim. Usulsüzlük yapılmıştı. Usul yönünden itiraz edilebiliyordu. Fakat Üniversiteler Arası Kurul ben kimlerden şikâyetçiyim diye bakmaksızın benim jürimde olan ve şikâyet ettiğim kişiyi; benim itirazımı inceleyecek üye olarak tayin etti. O da zaten kendi verdiği raporu tekrar yazdı. İtirazımı da böylelikle reddetmiş oldular.”²³²

Bunun üzerine artık üniversiteden ayrılmaya karar veriyor, 12 Eylül ihtilalinden öncesinde. Bu sırada bir imkân doğuyor. Kayseri Mühendislik Akademisine başkan olma ihtimali. İlgili akademi 1975 yılında kurulurken gerek öğretim üyesi gerek öğrenci alımında etkin olan ekiptedir. Daha doğrusu oranın fiili kurucusu sayılmaktadır. Oradan da talep vardır. Akademiler hem üniversite kanununun imkânlarından istifade ediyor, hem de ayrı, kendi akademi kanunları vardır. Daha serbest bir ortamı vardır. Ama 12 Eylülden sonra YÖK’ün bütün akademileri, yüksekokulları üniversite bünyesine katması ve henüz daha doktora seviyesinde olan birinin adı geçen yerde görev alması mümkün olmayacağı ortaya çıkınca-YÖK kanunu henüz çıkmamıştı ama esasları belli olmuştu- üniversiteden ayrılıp arkadaşların teklifi ile İstanbul’da Ana Yayın Dağıtım A.Ş. (ANDA)’ya genel müdür olma talebini kabul ediyor. Dolayısıyla İstanbul’a taşınma durumunda kalıyor.

Asistanlığının ilk döneminde o zamanlarda ve ileriki yıllarda namı çok duyulan ‘komando kampları’nda ders vermiştir. Milliyetçilerin *eğitim kampı*, *gençlik eğitim kampı* dediği, günümüzdeki izcilik kamplarını andıran bir oluşumdur. Cezmi Bayram Kahramanmaraş ve Ankara’daki kamplarda eğitim vermiştir. Bu süreç 12 Mart 1971 muhtırasına kadar devam etmiştir. Bu tür eğitimlerin daha sonrada devam ettiğini belirtmiştir. Bu eğitimler yaz aylarında, ikişer, üçer haftalık dönemlerle düzenlenmektedir. Erken kalkılmakta, namaz kılınmakta ve kahvaltı yapılmaktadır. Beden eğitimi, jimnastik, sohbet, din eğitimi, tarih eğitimi vb. eğitimler verilmektedir. Yatsıdan sonra yatılmaktadır. Yemeklerini orada kendileri pişirmektedirler. Çadırda yatılmaktadır. Gençlerin başında onlara ağabeylik yapacak yaşta birileri bulunmaktadır. Bu eğitimler imkânların elverdiği ve genelde belli başlı büyük illerde yapılmaktadır. Bununla birlikte bu kamplar Cezmi Bayram’ın ifadesiyle *lafi kadar yaygın* değillerdi. Namı kendisinden daha büyük olmuştur. Milliyetçiler, *gençlik eğitim kampı* derken marksistler ve komünist kesim *komando kampı* demektedir. Komando kelimesi topluma

²³² Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

daha heybetli daha havalı geldiği ve bundan istifade etmek adına milliyetçilerde bu isme itiraz etmemişler ve kabul etmiş görünmektedirler. Bunu tartışma konusu yapmamışlardır. Yoksa komando eğitimi diye bir şey yoktur. Cezmi Bayram buralarda milliyetçilik ve batılılaşma konularında ders vermiştir. Ülkü Ocakları yeni kurulmaktadır, 1969'larda. Onların abisi konumundadır. Onların ihtiyaçlarının temininde çalışmaktadır. Yayınlarına yazılarıyla katkı vermektedir.²³³ Ankara'daki eğitime gününbirlik giderken Kahramanmaraş'takine yatılı olarak gitmektedir. İstanbul'dakini ziyaret etmiştir. Aslında bu eğitimlerin gençlere bugün de, günümüzde de verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Günümüzde eğitimin en büyük eksikliklerinden birisi bireylere kendine güven duygusu kazandırılmama olduğunu söylemektedir. Bu eğitimlerle kendi kendinizi geliştiriyorsunuz, kendinize güveni artırıyorsunuz düşüncesindedir.²³⁴

2.1.6.1. Matematikle İlgili Çalışmaları, Verdiği Dersler, Yayınları

Matematikteki çalışma alanı o zamanki adıyla '*Fonksiyonlar Teorisi*'dir ki sonraları "*Kompleks Analizi*" adıyla da anılmaktadır. Daha sonra "*Cebirsel Topoloji*" alanına yönelmiştir. 1973 yılında tamamladığı doktora tezinin konusu "*Polinomların Sıfırları*"dır. 1978'de Amerika'dan dönüşünde yaptığı iki doçentlik tezi çalışması da "*Kompleks Analizi*" konusundaydı. Amerika'dan dönüşünde 1978 yılından itibaren de "Modern Cebir" derslerini müfredata koydurup hocası adına o dersleri kendisi verdiğini ifade etmiştir.

O dönemde doçentliğini almayanlar müstakil ders verememektedir. Doktoralıların müstakil ders verebilme imkânı ancak 1980 sonrası YÖK'ün Yardımcı Doçentlik kadrosunu ihdas etmesiyle sağlanmıştır. Asistanların görevi hocanın derslerinin asistanlığını yapmaktır.

Bu dönemde kendi fakültesinden başka yerlerde ve şehirlerde de matematik dersleri vermiştir. Ankara Devlet Mimarlık Mühendislik Akademisi, Eskişehir Mühendislik Akademisi, Kayseri Mühendislik Akademisi, Trabzon Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Malatya Fen Edebiyat Fakültesi, *matematik dersi* verdiği

²³³ Mesela 'İstanbul Ülkü Ocakları Birliği'nin 'Malazgirt'in 700. Yıldönümü' dolayısıyla 10.01.1971 tarihinde düzenlediği 'Malazgirt Gecesi' dolayısıyla aynı tarihli, tek sayı, 32 sayfa olarak çıkarılan 'Malazgirt' Dergisinde 'Cezmi Kırımlıoğlu' müstear adı ile '*Malazgirt'in Ortaya Koydukları*' adlı yazısı yayınlanmıştır.

²³⁴ Cezmi Bayram ile 26.06.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

yerlerdir. Akademilerde “Yüksek Matematik” dersine girmekte iken Malatya Fen Edebiyat Fakültesinde “Fonksiyonlar” dersini vermiştir. Kayseri ve Eskişehir’de ders verirken her hafta otobüsle o şehirlere gitmekte bir gün ders verip dönmektedir. Malatya ve Trabzon uzak yerler olduğu için on beş günde bir gitmekte ve iki haftanın ilgili dersleri bir güne toplanarak verilmektedir. Bir hafta bir hoca diğer hafta diğer hoca, iki haftanın birleştirilmiş derslerine girmiş olmaktadır.

1975 yılında I. Milliyetçi Cephe Hükümeti döneminde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kısa adı YAY-KUR olan “Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu” adıyla uzaktan yaygın eğitim sistemi uygulanmaya başlandı. Amerika’da bu konuda çalışmalar yürüten ünlü Türkçülerden Reha Oğuz Türkkân müşavirliğinde lise sonrası yüksekokul seviyesinde yaygın eğitime başlanmış oldu. Sık hükümet değişiklikleri sistemin oturmasını engelledi. O sistem kurulunca YAYKUR’un matematik kitaplarını yazma görevini Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi’nden Cezmi Bayram ve arkadaşları üstlenmiş oldu. Burası için hazırlanan matematik kitapları fen fakültesi 1. ve 2. sınıf seviyesinde idi. Diğer taraftan Amerika dönüşü verdiği ‘modern cebir’ dersinin ders notlarını kitap olarak basabilirdi. Ancak Cezmi Bayram; ders notlarının kitap olabilmesi için en az üç sene geçmesi lazım ki olgun bir seviyeye gelsin düşüncesindedir. Ona da zaman yetmedi ve fakülteden ayrılmak durumunda kaldı.

Asistanlığı döneminde, denilebilir ki kendi asistanlığından daha önemli olarak gördüğü bir nokta vardır. Hocası Prof. Dr. Cengiz Uluçay çok kıymetli bir bilim adamıdır, iyi bir matematikçi ve hocadır. Fakat çok sayıda doktorant yetiştirmemiştir. Kendisi, hocası olan Prof. Dr. Cengiz Uluçay’ın üçüncü doktorantıdır. Uluçay, 1950’lerde üniversiteye gelmiş, Cezmi Bayram’ın doktorasını verdiği 1973 yılına kadar çok eleman yetiştirmemiştir. Bu dönemde Erzurum, Malatya, Trabzon, Kayseri üniversite ve akademilerinin asistanlarını seçme görevi Ankara Üniversitesindedir. Cezmi Bayram’ın da teşvikiyle bunların matematik asistanlarını seçme imkânını iyi değerlendirdikleri anlaşılmaktadır. Cengiz hocayı teşvik ederek 15 kadar asistanın doktorası yaptırıldı. Tezlerinde bu arkadaşlara yardımcı olmak noktasında hocasını ikna etti. O dönemde Türkiye’deki fikir mücadelesinde iyi bir imkân yakalayıp kullanmış oldular. Bunların hepsi de daha sonra profesör oldular. YÖK üyesi olanlar, dekan olanlar oldu. Bir kısmı emekli oldu ama hala vakıf üniversitelerinde göreve devam edenlerin olduğunu ifade etmektedir. Cezmi Bayramın ifadesiyle “*Bekliden benim asistanlığımın en işe yarar tarafı burasıdır.*”

Diğer taraftan matematikte çok şey yapamadığını düşünmektedir. Çünkü Devlet Dergisindeki yazarlığı ve yöneticiliği, Ülkü-Bir faaliyetleri, Üniversiteliler Kültür Derneği Çalışmaları, Ocak Dergisi yazarlığı, özellikle 1969 ve 1973 seçimlerinde olduğu gibi MHP'nin seçim bürosunu da andırır bir çalışma durumunda kalması gibi siyasi faaliyetleri dolayısıyla buralara da zaman ayırmaktadır. Hocası Cengiz Uluçay gibi bütün zamanını matematiğe ayırma imkânı olamamıştır. *“Benim matematiğe ayırdığım zaman daha azdı. Matematikte çok şey yapamadık. Buna rağmen matematik düşüncesi, matematik mantığı bakımından da kendimi matematikte yeterli görüyorum”*²³⁵ demektedir. Diğer bir sebep de en baştan itibaren asistan olma, akademisyen olma düşüncesi yoktu. Kendilerini daha çok memleketi yönetme, yönetici olma düşüncesi ile yetiştirmektedirler. Asistanlık Ankara'da kalma yolu olarak görülmüştür.

2.1.7.Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği (Ülkü-Bir) Genel Başkan Yardımcılığı (1973-1978)

1971 yılında kurulan ve kısa adı Ülkü-Sen olan Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Sendikası 12 Mart 1971 muhtırasından sonra 1972 yılında yapılan anayasa değişikliği gereği dernek haline dönüşmüştü. Ülkü-Bir diye anılan Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği olmuştu. Bu dönemde hem Ülkü-Sen hem de Ülkü-Bir olarak başkanlığını Ankara Üniversitesin Eğitim Fakültesinde Doçent olan Recep Doksat yapmaktaydı.²³⁶ Dernek 12 Eylül ihtilaline kadar aktif ve etkili olarak faaliyetlerine devam etmiştir. Bu sırada Recep Doksat biraz da dönemin olayları sonucu tehdit edilmesiyle İstanbul'a tayin olmak durumunda kalınca yerine Doç. Dr. Haluk Karamağralı başkan oldu. 1972 yılında Haluk Karamağralı döneminde yapılan genel kurulda Cezmi Bayram istemeyerek de olsa birinci yedek üye olarak yönetime seçilmiş ve kısa bir müddet sonra da asıl üyelikten boşalma sonucu asil üye olarak yönetime girmişti. İstemiyordu çünkü hem 1973 başında tamamlayacağı doktorasını yapmakta ve üniversitede hocalık görevine devam etmektedir hem de Devlet Gazetesinde makale yazmakta ve aynı gazetede yönetici konumundadır. Kısaca yoğun bir çalışma temposu vardır. Mesuliyet almak istememektedir. Bu kongrede Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Sekreteri İsmail Korkmaz Açıkgöz Ülkü-Bir Genel Başkanı oldu. Ama kısa bir süre sonrada Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne genel sekreter olarak gidince hem

²³⁵ Cezmi Bayram ile 12.05.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²³⁶ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun, Devletli Yıllar (1969-1979)*, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2022, s 173- 243.

yönetim kurulu başkanlığından ve hem de yönetim kurulu üyeliğinden istifa etmek durumunda kaldı. Onun yerine birinci yedek üye olarak Cezmi Bayram'ı yönetime davet ettiler. Görev taksimi için yapılan toplantıda genel başkan olarak Prof. Dr. Orhan Düzgüneş seçildi, başkan yardımcılığına da Cezmi Bayram getirildi. *“Heyetin en genci bendim. İkinci toplantıda baktım bu heyetle bir şey yapmak mümkün değil. Hepsini kıymetli insanlar ama kimse kımıldamıyor. Hâlbuki dernekçilik biraz koşuşturmayı gerektiriyor. Ben bir teklifte bulundum. Heyet dokuz kişi. Bunu on beş kişi yapalım. Olağan üstü kongreye gidelim, tüzük değişikliği yapalım. İtiraz ettiler ama sonunda kabul ettiler. Ben altı kişiyi genç arkadaşlardan, genç öğretmenlerden seçtim. Bunları icra heyetine aldık. Ondan sonra faal hale geldik. Ülkü-Bir bu döneme kadar daha çok üniversite hocaları ve asistanlar çevresinde faaliyette bulunmuş ve öğretmenler arasında pek yayılmamıştı. Üye ve şube sayısı sınırlıydı. 39 şubesi vardı. Bu yeni yönetim döneminde daha aktif olarak çalışmaya başladık. Birkaç yıl içinde şube sayısı dört yüze, üye sayısı kırk bini geçmiş, ülke çapında etkili bir dernek oldu. Mustafa Üstündağ'ın Milli Eğitim Bakanlığı döneminde gadre uğrayan herkesin siyasi görüşüne bakılmaksızın yanında olduk. Bu bizi büyüttü. Her bölgede teşkilatlandık. Kötü ahlak sahibi ve komünist olmayan herkese üyeliğimiz açıldı. Ülkü-Bir'de biz özellikle Milliyetçi Cephe Hükümetleri döneminde önemli işler yaptık. Hatta bu hükümetin kuruluşunda da etkili olduk. Gerek güvenoyu almasında bazı Demokratik Parti Milletvekillerinin evet oyu kullanma noktasında gerek bazılarının çekimser kalmasında yahut hayır oyu kullanacakların oylamaya katılmamalarını sağlama noktasında tanıdıklarımız ve tanıştıklarımız üzerinden çalışmalarımız oldu.”²³⁷*

Ülkü-Bir'de Orhan Düzgüneş hocayla uyumlu bir şekilde çalışma ortamı buldu. Bu dönemde yapılanların yazılmadığını ifade etmektedir. Özellikle okul müfredat programları üzerinde önemli değişiklikler yapıldığını belirtmektedir. Tarih, edebiyat, felsefe müfredatlarında yapılan değişikliklerin devrim niteliğinde olduğunu vurgulamaktadır. Tarih kitaplarındaki Roma-Yunan-Batı ağırlığının Türk Tarihine kaymasının ve sonuçlarının üzerinde yeterince durulmadığını düşünmektedir. İslam felsefesinin, kelamın felsefe kitaplarına girmiş olmasını çok önemsemektedir. Kendisi bu dönemi yazmak istemekte fakat elinde yeterince belge ve bilgi olmadığını söylemekte, ilerisini düşünerek şahsi arşivi için belge almayı ihmal ettiğine inanmaktadır. 1974 yılında Mustafa Üstündağ'ın Milli Eğitim Bakanı olduğu dönemde

²³⁷ Cezmi Bayram ile 03.02.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

yapılan 9. Milli Eğitim Şurasına Ülkü-Bir adına katılmış ve bir konuşma yapmıştır. 1977 yılı sonbaharında Amerika'ya gideceği için mayıs ayında buradaki görevini bırakmak durumunda kaldı.

İskenderun'da 1975 yılında bahriye sınıfında olmak üzere dört aylık *yedek subay adaylığı* temel eğitimi alarak askerliğini yaparken Ülkü-Bir Genel Başkan Yardımcılığı sıfatını taşıyordu. Bu askerlik süresi içinde, resmi olarak mümkün olmamakla beraber hafta sonları dışarı çıkarak Hatay ve Adana merkez ve ilçelerinde, Mersin Tarsus'ta, Gaziantep Kilis'te Ülkü Ocakları ve Ülkü-Bir şubelerinde olmak üzere birçok seminer verme imkânı buldu. Böylece hem askerliğini yaptı, hem eğitim faaliyetinde bulunmuş oldu ve hem de ilgili bölgeyi tanımış oldu.²³⁸

2.1.8.Amerika'daki Eğitim Hayatı (Eylül 1977-Ağustos 1978)

Doktorasını yapan asistanlara tanınan imkânla eğitim çalışmalarında bulunmak üzere bir yıllığına Amerika'ya gitti. Kaliforniya Eyaleti San Fransisko şehri yakınındaki Stanford Üniversitesinde Eylül 1977 tarihinden Ağustos 1978 tarihine kadar kaldı. Gittiği üniversitede ilk dikkatini çeken üniversitenin mimari yapısıdır. Çok tanıdık gelmektedir. Bina bizim medrese mimarisine benzemektedir. Binayı yaptıran kişinin zamanında Osmanlı Topraklarını gezdiğini öğrenmiştir. Mesleki olarak yeterince verimli olamadığını düşündüğü bu dönem Milliyetçiliğe, Türk Tarihine, Türk Toplumuna, Eğitime bakış açısında meydana getirdiği düşünceler yönünden daha faydalı olduğu kanaatindedir. Mesleki olarak yeterince verimli olmadı. Çünkü gittiği yerde kendi alanındaki hoca dekan olmuş ve akademik çalışmayı bıraktığını ifade etmiştir. Diğer hoca açık bir şekilde Türk düşmanıdır. Ermenidir. Ondan da yeterince faydalanamamıştır. Fakat kendisi Amerika'yı, sistemini tanıma adına bu dönemin çok faydasını gördüğünü düşünmektedir. Bu konuda diğer öğrencilerden daha fazla gezdiğini daha fazla gayret sarf ettiğini ifade etmektedir. Yabancılar için açılan ve Amerika'yı, Amerika kültürünü tanıtıcı kurslara devam etmiştir. Böylece yabancı dili Fransızca olmasına rağmen hem İngilizceyi öğrenmiştir hem de Amerika'nın kültürünü, toplum yapısını kısaca Amerikan mantalitesini/zihniyetini öğrenmiş oldu. Bu öğrenişler düşünce dünyasında bazı değişikliklere yol açtı.

²³⁸ Cezmi Bayram ile 26.06.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Bu zihniyet dünyasından öğrendiklerini Türk tarihine, milliyetçiliğe uygulama ve ona göre yorumlama imkânı bulmuş oldu. Bu yorumlamaların düşünce dünyasındaki değişikliğini üç örnek üzerinden anlatmaktadır.²³⁹ Birincisi Amerikalıların kendi tarihlerine bakış açısıdır. Amerika iç savaşından bahsederken taraf tutmadan, kimseyi incitip dışlamadan, herkesin kabul edeceği bir bakış açısı geliştirmişlerdir. Gittiği bu kurslarda *Amerikan İç Savaşı* anlatılırken bunu *Medeni Savaş* olarak adlandırmaktadırlar. Onlar, merkezi güç ile mahalli yetkilerin sınırlandırılması savaşı adını vermektedirler. Yani yönetim anlayışıyla ilgili bir durum olarak değerlendirilmektedir. Amerikan yönetim sisteminde, temsilciler meclisinde eyaletler nüfus büyüklüklerine göre temsil edilirken nihai karar olan senatoda her eyalet eşit ve iki temsilciye sahiptir. Böylece birliğe sonradan katılan büyük ve zengin eyaletlerin ülkeye hâkim olması engellenmeye çalışılmıştır. Bu bakış açısı onda Yavuz Sultan Selim ile Şah İsmail, Yıldırım Beyazıt ile Timur savaşını nasıl anlamamız ve anlatmamız gerektiğini ilham etti. Türkler arasındaki savaşların izahını yapma imkânını verdi. Atsız'dan da ilham alarak bu savaşların "*Büyük Hakanlık*" kavgası olduğu düşüncesine vardı. Hakanlıklar var ama büyük hakan kim olacak? Yavuz mu? Şah İsmail mi? Timur mu? Beyazıt mı? Böyle yorumlanırsa mesele bir siyasi kavga boyutunda kalır. Kan davasına dönüşmez. Türk Dünyası Birliğine katkı sunar. Mezhep ayrılıklarının Türk Birliğine ket vurmasının önüne geçilmiş olur. Bu düşüncesini birçok sohbet ve konuşma ortamlarında söylediğini ama henüz yazmadığını ifade etmektedir.

İkincisi, milliyetçiliğin milleti için her şeyin ey iyisini istemek ve bunun için çalışmak olduğu düşüncesinin somut hale gelmesidir. Kahvaltılık almak için gittiği küçük bir marketten peynir seçmek istemektedir. Peynir reyonunu boydan boya geçtiği halde alamamıştır. Tekrar başa dönmüştür. Çünkü o kadar çok çeşit peynir görmüştür ki seçim yapamamıştır. Dünyanın her yerinden gelen peynir çeşitleri bulunmaktadır. O zaman kendi kendine şöyle demiştir: "*Biz milliyetçi değiliz. Niye? Çünkü adam ne kadar nimet varsa milletin önüne koyuyor. O zaman milliyetçiliğin kabilecilik olmadığını, yerli- milli diyerek daraltan anlayış değil işte bu çapta bakan anlayış olduğunu anladım. Bu benim ufkumu, bakışımı değiştirdi. Artık milliyetçiliği millete, sevgilimize dünyanın nimetlerini önüne serme gayreti olarak görüyorum. Bu nimetleri hukuki nimet say, karnını doyuracak nimet say ne sayarsan say. Topluma ecis bücüş elma yedirme, sadece tarhana çorbası içirme, ya da bizim Karadeniz'de ki 'karalahana*

²³⁹ Cezmi Bayram ile 03.02.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

yeter' anlayışı; Niye yetsin? Gerçekten de bu bende, bir ihtilal gibi düşüncemde değişiklik yaptı. Bakış tarzımı değiştirdi. Dışa dönük oyun kurma, dışadönük düşünme gerekliliği ortaya çıkmış oluyor. Dışa açılma durumundasınız.”²⁴⁰

Üçüncüsü de coğrafyanın öneminin farkına varmasıdır. Gittiği okullarda okulun koridorunda haritalar vardır. Önce Dünya haritası var. Sonra Amerika Kıtası haritası, sonra Amerika Birleşik Devletleri haritası ve en sonrada eyalet haritası var. “O haritalara baka baka şöyle düşünmeye başladım; her ne kadar Turancı olsak da ne kadar içe kapanık ve kendi halindeyiz. Ben zannederdim ki Türk Dünyası birbirinden çok kopuk, uzak. Arada büyük boşluklar var. Haritaya baka baka gördüm ki Türk coğrafyası bir bütün. Ne kadar cahil olduğumuzu düşündüm. Diğer taraftan biz tarihe, edebiyata önem veriyoruz coğrafyaya çok önem vermiyoruz. Amerika’da coğrafyanın önemini kavradım. Çünkü onların tarihi olmadığı için coğrafyaya önem veriyorlar. Ülkelerinin coğrafi inceliklerine ağırlık veriyorlar. O zaman dedim ki vatan dediğiniz coğrafyadır. Eğer vatanın vazgeçilemeyecek güzelliklerinin farkında değilsem niye savunacağım ki onu. O zaman orada coğrafyanın da çok farklı şekilde öne çıkarılması ve ele alınması gerektiği kanaatine vardım. Remzi Oğuz Arık’ın “Coğrafyadan Vatana” kitabını okumuştuk ama fiilen bakmıyorsunuz. Coğrafya dersinde öyle bir duygu vereceksiniz ki çocuklara, onlar için en önemli varlık ne ise, onun kaybolmaması için nasıl mücadele ederse vatanının dağı taşı içinde aynı mücadeleyi verebilmeli. Bu güzellikleri niye başkasına vereyim diyebilmeli. Bu düşünce ile baktığın zaman Türkiye’nin her bölgesinin kendine özgü pek çok güzellikleri var. Hakkâri Berçelan Yaylasına gitmiştik. Fotoğrafçı arkadaşım; -Cezmi, İsviçre dağlarını da gezdim, Hakkâri dağları Alplerden daha güzel dedi. Coğrafyanın, vatan sevgisini yerleştirmek bakımından çok önemli bir ders olduğunu, bir alan olduğunu orada öğrendim. Türkiye’de şu an coğrafya fıkri olmadığı için ticari alan tespit ederken, yol yaparken, ev yaparken, maden çıkarırken tabiatı tahrip ediyoruz. Birkaç ton altın çıkaracağız diye siyanürlerle toprağı, tabiatı mahvediyoruz. Getirisi götürüsünden az. O yerin altında dursun. Daha gelişkin teknolojilerle belki gelecekte daha az müdahaleyle çıkarabiliriz. Hangi güzelliğimizden vazgeçtiğimizin farkında değiliz. Güzelliği paraya tahvil etmeye çalışmak lazım. Coğrafya şuurunun olması, coğrafya şuurunun kazandırılması lazım.”

241

²⁴⁰Cezmi Bayram ile 03.02.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁴¹ 03.02.2023 Tarihli Görüşme.

Diğer bir gözlemi, üniversitelerde idari görevlere ya emekliliği yaklaşanlar, ilmi faaliyetimi bitirdim diyenler geliyor veya ilim yönünden en zayıf hocalar talip oluyor. Böylece kaliteli, üretken, genç bilim adamlarının yönetim işleriyle zaman harcaması önlenmiş olmaktadır. Bütün zamanlarının bilime ayrılması gerektiği düşünülmektedir. Türkiye’de ise Cezmi Bayram’ın ifadesiyle *daha dün profesör olan rektör olayım diyor*.

Amerikan yönetim sisteminde iki temel anlayış olduğunu gözlemlemiştir. Birincisi layık olana görev vermek anlayışıdır. İkincisi de her türlü tenkite açık olmak. Bunlar Amerikan sistemini canlı ve diri tutmakta ve böylece gelecek ümidini devam ettirme imkânını sağlamaktadır.

Bu sürede Amerika Birleşik Devletleri’nin büyüklüğünü ve bunun dayanaklarını da daha iyi kavramıştır. Bunun en büyük delili o gün de bugün de Amerika’nın cazip bir ülke olmasıdır. Her ülke ve millet için cezbedicidir. Bu büyüklük alametidir. Çünkü insanlar Amerika’yı fırsatla ülkesi olarak görmektedir. Farklı ülkelerden gelen insanlar istediği yere, makama gelebilmektedir. Gereğini yerine getirmek şartıyla her türlü makama gelebilmekte, para kazanabilmektedir. Diğer taraftan da Amerikan sisteminde bu kişilerin hemen biyografileri yazılmakta, dolayısıyla kendi ‘fırsatlar ülkesi’ imajının reklamını da yapmaktadırlar. Orada da kıskançlıklar, birbirini çekememezlikler vardır ama sistem kıskançlıkların kişilerin önünü kesmesine engel olmaktadır.

2.1.9.Ana Dağıtım Anonim Şirketi (ANDA) Genel Müdürlüğü (1981-1987)

ANDA, 1973 yılının Kasım ayında kurulmuş bir kitap dağıtım şirketi idi.²⁴² Milliyetçi bir kuruluştur. Milliyetçi ve hatta o dönem sağ cemahtaki bütün yayınevlerin kitaplarını dağıtıyordu. Bu oluşum, piyasadaki diğer dağıtım şirketlerinin sol eğilimli olması dolayısıyla milliyetçi yayınları dağıtmada sıkıntı çıkarmasından doğmuştu. İlk ve kurucu genel müdürü Ahmet İyioğlu başka bir görevi dolayısıyla ayrılacaktı. Teklif Cezmi Bayram’a yapıldı. Böylece 1981 yazından 1987 Şubat ayına kadar ilgili şirketin genel müdürlüğünü yürüttü. Bu görevle birlikte 18 yıldır yaşadığı Ankara’dan İstanbul’a taşınmak durumunda kalmış oldu. “*ANDA zaten 70’lerde kuruldu ve çok da başarılı işler yaptı. Ahmet İyioğlu kurucu ve ilk genel müdür. Oraya kadar çok başarılı işler yaptı. Fakat benim geldiğim dönemde ise artık 12 Eylül olmuş, ortalık dağılmış. ANDA milliyetçi kitapları dağıtıyor. 1980 öncesi geniş bir milliyetçi okur kitlesi var. O*

²⁴² ANDA’nın Kurucu ve İlk Müdürü Ahmet İyioğlu ile İstanbul Türk Ocağında Yapılan 15.11.2022 Tarihli Görüşme.

zamanlar diyelim beş bin basan bir kitap birkaç ayda tükenebiliyor. Öyle bir dönem o dönem. Orda başarılı olmuş. Bana teklif ettiler. Şöyle bakıyordum teklif geldiğinde; Bende okuma yazmaya meraklıyım, kitabın ortasına gideceğim. Burada okurum yazarım dedim ama bir kere baktık ki idarecilik başka bir şey, Matematik asistanı olarak yazdığım kadar bile yazma şansım yok. Bu iş ayrı bir konu imiş. Arkadaşlar işi teklif ettiği zaman önce geldim, üniversiteden istifa etmeden birkaç ay şöyle işi, ortamı kollayayım, bakayım dedim. Kolladım. Tereddüt de geçirdim. Yani şirketin durumunu pekiyi görmedim. Şimdi Ötüken'in başındaki Nurhan Alpay'da damarıma bastı. Biz ona rağmen kabul ettik. Geldik. Tabii sıkıntılı bir dönemde geldim. O sıkıntı da hep devam etti. Birçok şey yapmak istedik ama yapamadık. Sermaye sıkıntısı çektik, kitap satışları eskisi gibi olmadı falan.”²⁴³

Şirketin sıkıntıda olduğu, satışların düştüğü bir dönemde genel müdür olmuştu. Çünkü ANDA'nın asıl müşterisi milliyetçi camia idi. Bu camia 12 Eylül'le birlikte bütün kurum ve kuruluşları ile dağıtılmıştı. Üzerinden silindir geçmiş bir haldeydi. Hapislere atılmış, sürgün ve kaçak durumuna düşmüş, haklarında davalar açılmış, mahkemelerle uğraşıyordu. “ANDA'nın okuyucu kitlesinin büyük ekseriyeti milliyetçi camia idi. MHP hakkında dava açılmış... Herkes o davanın ya sanığı ya onunla meşgul. Başka şey düşünecek hali yok. Bir tarafı bu... İkincisi işte o sıra taksitle kitap pazarlama başladı. Bu işi yapanlar ya çok ciltli kitapları pazarlıyorlar veya bazı kitapları takım haline getirip pazarlıyorlar. Ve uzun vadeli taksitler yapılıyor. Böylece piyasada bize rakip çıkmış oldu. Bizim en çok sattığımız kitaplar taksitçiler tarafından taksitle satılır olmaya başlandı. Biz de taksitle pazarlamada da bir şeyler yapalım dedik ama aynı şey olamadı. Taksitle pazarlama işi de sadece okuyucuya yönelik değildi. Şöyle bir moda vardı. Salonlarda mobilya rafları var. İnsanlar raf boyunu ölçüyorlar, raf kadar kitap alınıyordu pazarlamacılardan. Taksitle, kitap pazarlamacılardan alınanların büyük ekseriyeti okunmamıştır bana göre.”²⁴⁴

ANDA 1985 yılında bir yangın geçirdi. Bu yangın şirketin merkezi ve aynı zamanda depo olarak kullandığı binada çıktı. Elektrik kontağından çıktığı söylenen yangında asıl zararı yangın değil itfaiye verdi kitaplara. Bodrum katta çıkan yangını söndürmek için binanın en üst katından bastığı su ile bütün kitapların hamur haline gelmesine sebep olan itfaiye, depodaki bütün kitaplara zarar vermiş oldu. Şirketin

²⁴³ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁴⁴ 14.11.2022 Tarihli Görüşme.

elindeki -özellikle Ötüken Yayınevinin- bütün kitapları buradaydı. Başka yerde kitabı yoktu. Bu zarardan, ancak mülkü kendisine ait olan binayı satarak kurtulabildi ama şirket de gücünü bitirmişti.

ANDA özellikle 1980 öncesinde önemli bir görevi yerine getirmiş olduğu anlaşılmaktadır. “Sağ, milliyetçi cenahta Türkiye’nin en önemli kitap dağıtım şirketeydi. Mesela bizim ANDA’da bir prensibimiz vardı. Sağ cenahta olup da bize yayını getirenleri çok fazla geri çevirmedik. ANDA, ticari olduğu kadar sosyal bir hizmette görmüş oluyordu böylece. Her yayınevini desteklemiş oluyordu. Çünkü üç kitap yayınlayan bir yayıncının kitapçıya, okuyucuya ulaşması mümkün değildi. ANDA bunları sağlamış oluyordu. Üç kitap da yayınlasanız okuyucuya ulaşmasını sağlamış oluyordu. Tek kitap bile yayınlasanız okuyucuya ulaşmış oluyordu. ANDA’nın altı şubesi vardı. Erzurum, Adana, Ankara, Samsun, İzmir birde İstanbul’da merkez. Buralardan kendi arabalarıyla ülkedeki bütün kitapçılara kitap dağıtıyor. Arabalarımız dolaşiyor kitapçıları, ihtiyaçlarını veriyor, iadesi varsa alıyor. Böylelikle de ayda bir bütün Türkiye’yi turluyorduk. Dolayısıyla kitap satışının çok olduğu dönemde avantajlı bir durumdu. Ama zaman içinde belirttiğimiz sebeplerle kitap satışları düştü.”²⁴⁵

2.1.10.Tercüman Koleji Yöneticiliği (1987-2002)

Tercüman Koleji, ülkemizin basın tarihinde önemli bir yeri olan Tercüman Gazetesi kuruluşu olarak, gazete sahibi Kemal Ilıcak tarafından kurulmuştu. Kemal Ilıcak 1960’ların başında sahip olduğu gazeteyi büyütmüş ve özellikle 1970’li yıllar boyunca, anarşi yıllarında sağ/milliyetçi/muhafazakâr yayın anlayışıyla bu camiada önemli bir yer edinmişti. Bu önemini 1980’li yıllar boyunca da sürdürmüştü ve önemli baskı ve satış rakamlarına ulaşmıştı. 1990’lı yıllarda ise eski gücünü kaybetmişti. Kemal Ilıcak’ın 1993 yılında ölümünden sonra da çeşitli davalara, iflaslara muhatap olarak gittikçe küçülmüş ve nihayet kapanarak basın tarihindeki yerini almıştı.

Cezmi Bayram’ın okul yöneticiliği Kemal Ilıcak’ın teklifi üzerine gerçekleşmişti. “1986 yılının başında Kemal Ilıcak Tercüman Okullarını kurmaya karar vermiş, bana teklifte bulundu. Dedim ki şimdi ANDA’da bazı sorumluluklarım var yangın falan dolayısıyla, onu tamamladıktan sonra olabilir. Onu da ancak 1986 yılı sonuna kadar tamamlayabilirim. Öyle planlamıştım. Ondan sonra senin de teklifin

²⁴⁵ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

devam ederse geliriz dedim. 1986-87 eğitim yılında Tercüman Okulları öğretime başladı. Ben yoktum başlangıcında. Ama 1987 yılı Şubatından itibaren tercümana geçmek üzere ANDA'yı bıraktım."²⁴⁶

Aslında Kemal Ilıcak'la daha önce sadece iki defa görüşmüşlüğü vardır. Birisi Tercüman Gazetesinin *Kervan Yayıncılık* diye bir yayın şirketi vardır. Onun dağıtımını, müdürü olduğu ANDA yapmaktadır. O vesileyle görüşmüşlerdi. İkincisi de “*o sırada Tercüman Gazetesi kupon veriyordu. Promosyon yapıyordu okuyucuya. Bir projem vardı. Kemal Ilıcak'a gittim. Dedim ki siz gazete de kupon yayınlayın. Sizin, diyelim ki on kuponunu gönderene biz belli bir yüzde oranda indirimle istediği kitabı verelim. Böylelikle biz kitap satmış oluruz siz de gazete satmış olursunuz. Zaten senin okuyucularının büyük kısmı bizim de okuyucumuz dedik. Kemal Ilıcak rahmetli bana o sıra dedi ki; yanında ertesi günün gazetesinin nüshası vardı, yeni basılmıştı. Taşra baskısı. Gazeteyi aldı, eliyle çabuk çabuk çevirdi. Dedi ki: ben gazeteyi bu kadar okuyorum. Herkes de bu kadar okuyor. Okuyan kalmadı artık dedi. Pek sıcak bakmadı o projeye. O vesileyle tanışmıştık.*”²⁴⁷İlgili okul teklifinde bu tanışmışlıkla birlikte bir önemli faktör daha vardır. Kemal Ilıcak, özel okul açma teşebbüsü dolayısıyla Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü olan Necdet Özkaya ile muhatap olmuştur. Necdet Özkaya, Cezmi Bayram'ın Ankara yıllarında tanıdığı bir bürokrattır. Ilıcak'ın talebi üzerine; Cezmi Bayram'ı eğitimci olarak tavsiye etmiş Kemal Ilıcak'a. O da ANDA müdürü bildiği Cezmi Bayram'ın eğitimci yönünü de öğrenmiş bulunmaktadır. Böylece kurucu temsilcisi sıfatıyla yani Kemal Ilıcak'ın vekili olarak göreve başlamış oldu. 1987 yılı başında başladığı görevi 2002 yılına kadar sürdürdü. Bu arada beklenmeyen gelişmeler sonucu 1993 yılında, başında bulunduğu kurumun fiili sahibi oldu. 2002 yılında ise kurumunu isim hakkıyla birlikte satarak, Kemal Ilıcak döneminden gelen bütün vergi ve sigorta borçlarını ve çalışanların kıdem tazminatlarını ödeyerek ayrıldı. Tercüman Kolejinin, bu isimle bir müddet daha faaliyetine devam ettikten sonra kapandığını ifade etmiştir.

Kuruma geldiği zaman kadro değişikliği yapmadı. Mevcut yapı üzerinden gitti. Ahenkli, düzgün işleyen bir yapı oluşturmaya gayret edildi. Bu yıllarda kurum kültürü oluşturmaya önem verilerek bir “Tercümanlılık” şuuru yerleştirilmeye çalışıldı. O dönemde İngilizce eğitim modası yaygındı. “*Bizim okulun parlamasında en önemli*

²⁴⁶ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁴⁷ 14.11.2022 Tarihli Görüşme.

sebeplerden birisi İngilizce öğretiminde en iyi idik. Mezunlarımız Boğaziçi Üniversitesine giderse yabancı dil sınavından muafiyet alıyordu. Amerika'ya gidecekse Tofl (TOEFL) sınavından geçiyordu. Daha sonra bizim görevine son verdiğimiz öğretmenleri diğer okullar kapmaya başladı. Orada gördük ki biz öğretmenin sürekli eğitimine, kendisini geliştirmesine ağırlık verirsek eğitimin kalitesi artıyor. Tercüman okullarının başarısında en önemli unsur öğretmendir. İkincisi; öğretmenlerin öğrenciye karşı davranış beraberliğini sağladık. Her öğretmen aynı şekilde tepki verir, aynı şekilde davranır hale geldi. Bunun için her pazartesi ben öğretmenlerle toplantı yapar bunları müzakere ederdim. Orada baktık ki öğretmen öğrenci birbirine selam vermiyor. Öyle bir alışkanlık yok. Selamlaşmadan başlayarak şimdi değerler eğitimi diye çok fiyakalı laflarla takdim edilen şeyi başlattık. Bir hafta selamlaşmayı alıyorsak her öğretmen her derste fırsat düştükçe bunu anlatıyor. Bunun pratiği de şu; Servise binen servis şoförüne selam verecek ve arkadan binenlerde aynı şekilde devam edecek ayrılırken de benzer şekilde vedalaşacak. Amerika'ya gittiğimde bir şey görmüştüm. Amerika'da herkes birbirine selam veriyor. Benim prensibim şu idi: Hangi kelime ile olursa olsun selam verin. Selam deyin, merhaba deyin, selamünaleyküm deyin, günaydın deyin, tünaydın deyin. Hangi kelime ile olursa olsun selam verin. Buna benzer şeylerle de öğrenciler iyi yetiştiler.”²⁴⁸

Bu idarecilik o'na eğitim sistemimizin aksaklıklarını ve yapılması gerekenler noktasında fikir sahibi olmasını sağladı. Gözlemlerine göre Türkiye'de pedagojik formasyon hayattan kopuktur. Öğretmen eğitimi, eğitim kalitesinde birinci derecede rol oynamaktadır. Hizmet içi ve iş başında eğitimle öğretmen eğitiminin sürekliliği sağlanmalıdır. Öğretmen iyi yetiştirilip özgür ortam sağlanırsa eğitim başarılı olur düşüncesindedir.

İstanbul Topkapı'da yer alan okul, kısa sürede özel okullar arasında ön sıralara geçti. Öğrenci sayısı ilkokul, ortaokul ve lisede olmak üzere birkaç sene içinde dört binlere yaklaştı. Okul yönetim kurulunda zamanın ünlüleri bulunmaktaydı. Prof. Dr. Ayhan Songar, Prof. Dr. Sulhi Dönmezer, Namık Kemal Şentürk vb. gibi yönetim kurulu üyelerinin varlığı bu okulun saygınlığının göstergesi oldu. Cezmi Bayram okula geçtiği zaman, okul sahibi Kemal Ilıcak Türkiye'nin sayılı zenginlerinden biriydi. İlk 50 içinde yer almaktaydı. Fakat bir sene sonra iktisadi zorluklar başladı. Okul binası

²⁴⁸ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

satılmak zorunda kalındı. “Bunun üzerine daha sonra namüsaait semtlerde, Tozkoparan gibi- Menderes’in Vatan Caddesi açılsın diye yerinden ettiği Çingenelerin oturması için yaptığı- semtte biz okul açtık. Yani hafızalarda ne vardı o zamanlar; Binaların balkonlarında ayıların olduğu yer. O dönemde biz okulu açtık. Bu durumu aleyhimize propaganda olarak kullandılar.”²⁴⁹ Bunlara rağmen okulun batması okulun çalışmalarından, gelir-gider işlerinden dolayı değil başka işlerden dolayı olmuştur. Kemal Ilıcak’ın, işleri bozulan şirketlerinin okulla olan hukuki bağlarından, okul şirketini diğerlerine kefil yapmasından kaynaklanmıştır. Okul aslında hep kârdadır.

ANDA’da iktisaden çok yorulduğunu, okul işinde rahat edeceğini düşünürken Kemal Ilıcak’la birlikte onun yaşadığı ekonomik sıkıntıları yaşamaya devam etmiştir. 2002 yılında okulu satıp bu işten ayrıldığı zaman ekonomik olarak elindekilerden de olduğunu ifade etmiştir.

2.1.11.Bahçeşehir Üniversitesinde Yöneticilik Dönemi (2002-2010)

Tercüman Okulları defterini kapattıktan sonra Bahçeşehir Üniversitesine geçti. 2002 yılından 2010 yılına kadar burada çalıştı. Bahçeşehir Üniversitesi’ni Uğur Dershanesinin sahipleri kurmuştu. Onlarla, Tercüman Okullarında çalışırken de münasebetleri vardı. “Bize abi derlerdi, ziyaretime gelirlerdi. Üniversite kurmaya niyetlendiklerinde de benden fikir almaya gelirlerdi. Fikir alış verişi yapardık. Ben o zaman da onların danışma kurulundaydım zaten. Tercüman Kolejinden ayrılmadan evvel Enver Bey bana Tercüman Okulunu bırak gel demişti. Oranın bazı problemleri var, onu hallettikten sonra gelirim dedim. Ayrıldıktan sonra haber verdim ve geldim. İlk geldiğimde benim bir sıfatım yoktu. Hazırlık sınıfının yeniden oluşturulması gerekiyordu onu yaptık. Hazırlık sınıfı binasının hazırlanmasına nezaret ettik. 28 Şubattan (1997) sonra katsayı problemi ortaya çıkınca, meslek liselilerin devam edebileceği okullar olarak ‘Meslek Yüksek Okulları’ ön plana çıktı. YÖK, MEB ile protokol yaparak meslek liseleri bünyesinde akşam okulu olarak ‘Meslek Yüksekokulu’ açılması sağlandı. Bahçeşehir Üniversitesi’ne de, iki meslek lisesi bünyesinde meslek yüksekokulu açma görevi verildi. Birisi Şişli Teknik Lisesi, diğeri de Avcılar Ticaret Lisesi. Bu işlerin yürütülmesi, milli eğitimle işbirliği, protokol vb. işlerini yürütme sürecinde benim de meslek yüksekokulu müdürü olmam düşüncesi oluştu. Böylece Bahçeşehir Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Müdürü oldum. Beş yıl meslek

²⁴⁹ Cezmi Bayram ile 14.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

yüksekokulu müdürlüğünden sonra üç yıl da aynı üniversitenin araştırma merkezlerinin koordinatörlüğü görevini yürüttüm. Üniversitenin birçok araştırma merkezleri, enstitüleri vardı. Kurulmuşlardı ama çoğu atıl vaziyetteydiler. Bunların koordinatörlüğü görevini bana verdiler. Onlara işlerlik kazandırmaya çalıştık. Uzakdoğu Asya Enstitüsü vardı, Kafkasya Enstitüsü vardı, Stratejik Araştırmalar Enstitüsü vardı. Mesela Uzak Doğu Asya Enstitüsü olarak Dış İşleri Bakanlığı işbirliğiyle Güney Kore ile ilgili bir faaliyet yaptık. Kafkas Enstitüsünde 1865 Kafkas sürgünü ile ilgili programlar yapıldı. 2010 yılında da benim Bahçeşehir Üniversitesi ile olan münasebetim bitti. 2002’de başladı ve 2010 yılında bitmiş oldu. Ondan sonra fiilen emekli oldum.”²⁵⁰

Sekiz yıllık üniversite yöneticiliği, özellikle vakıflarınki olmak üzere üniversitelerimizin eksikliklerini görmesini sağlamıştır. Vakıf üniversitelerinin en büyük eksikliği olarak bu gün için bile bir geleneğinin tesis edilememiş olmasını görmektedir. Üniversite ile ilgili bütün mali sorumluluğun mütevelli heyetinde olmasına karşılık yetkinin rektörde olması bir uyumsuzluğa sebep olabilmektedir: “Kanun rektöre yetki vermiş mütevelli heyete değil. Rektörün profesör olmasına gerek olmamalı. Akademik yardımcısının profesör olması yeterlidir. Böylece mütevelli heyet başkanının rektör olması sağlanabilir. Bu sistem mesela Bilkent üniversitesinde sorunsuz yürümektedir. Çünkü orda mütevelli heyet başkanı profesör olduğu için kendisini rektör olarak tayin ettirebilmektedir. Diğer birçok vakıfta hiçbirisi profesör değil. Parayı koyan kişinin belli alanlarda yetkisinin de olması lazım. Ya da rektöre sorumluluk getireceksin. Vakıf üniversiteleri kurulalı yaklaşık 40 yıllık bir maziye sahip. Bunun da ilk yıllarında sadece Bilkent Üniversitesi var olduğu için bunlarda bir gelenek henüz oluşmamıştır. Diğer taraftan Türkiye’deki bu üniversiteleri kuran vakıflara vakfedilen mal, para bir üniversiteyi kurmaya, geliştirmeye yetmiyor. Bunlar esas olarak öğrenciden aldıkları para ile üniversiteyi yaşatabiliyorlar. Çoğu tam bir vakıf değil. Sadece üniversitelerde değil diğer vakıflarında çoğu gerçek vakıf değil; dernek gibi bir yapı. Güçlü vakıflar az. Para almış olmak üniversitenin vakıf olma vasfını kaldırmıyor. Öğrenciden de para alsanız bunu anonim şirket gibi kar payı olarak cebinize atamıyorsunuz. O para vakıf içinde kalıyor. Üniversiteyi geliştirmeye vs. harcıyorsunuz. Ama güçlü olan vakıflar var. Vakıf üniversiteleri eleman yetiştirmiyor. Kanun bunu söylediği halde yetiştirmiyorlar. YÖK bunu takip etmiyor. Türkiye’deki temel sorun şu;

²⁵⁰ Cezmi Bayram ile 16.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

gerek vakıf ve gerekse de devlet üniversitesi olsun hiç biri öğretim üyesi hazır olduğu için açılmıyorlar, eğitime başlamıyorlar. Burada şu olmalıydı. Doğrudan üniversite açmak yerine yüksekokullar gibi fakültelerde ayrı, üniversiteden bağımsız olarak açılmalı. Sonra belli öğretim üyesine ulaşınca da üniversite izni ve yetkisi verilmeli. Vakıf üniversiteleri yeterince eleman olmadan açıldığı için bu sefer devlet okulları kan kaybediyor. En köklü devlet üniversitelerinde bile yeterli ve kaliteli eleman sıkıntısı baş göstermektedir. Çünkü vakıf üniversitelerine geçiyorlar.”²⁵¹

2.1.12.Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanlığı (1986-2023)

Cezmi Bayram, Türk Ocakları Genel Merkezinin İstanbul şubesine açılış izni verdiği ve kendisini şubeyi kurmakla görevlendirdiği 15 Haziran 1986 tarihinden itibaren günümüze kadar kesintisiz olarak şube başkanlığını yapmaktadır. 37 yıldır aktif olarak bu görevdedir. İlk olarak yönetim kurulunda başkan seçildiği 14 Ekim 1986 tarihinden sonra bu güne 19 genel kurulda başkan seçilerek görevini devam ettirmektedir. Bu süre ocak tarihinde bir rekordur. Bir şube başkanlığını bu kadar sürede ve kesintisiz olarak devam ettiren başka bir kimse bulunmamaktadır. Sadece bu yönüyle bile Türk Ocakları tarihinde yerini almıştır. Bu göreve seçilmesinde; 1963 yılından yani lise son sınıftan itibaren ocağa devam etmesi diğer bir deyişle ocaktan yetişmesinin, 1970’lerin başında Ankara Türk Ocağı Şube Başkanlığı yapmasının, teşkilatçı ve mücadeleci bir yapıda olmasının, özellikle bürokraside ve eğitim camiasında geniş bir çevresinin bulunmasının ve tabii ki Türk milliyetçiliği fikir çizgisinde olmasının rol oynadığı söylenebilir.

1986 yılından 2010 yılına kadar hem şube başkanlığı yapmakta ve hem de farklı yerlerde çalışmaktadır. 24 yıl başkanlık görevini diğer işleriyle birlikte yürütmüştür. 2010’dan günümüze kadar ise emekli olarak tam mesai ile başkanlık görevini yürütmektedir. Şube başkanı olduğunda ANDA’da çalışmaktadır, orada genel müdürdür. Burası ocak binasına yakındır, yürüyüş mesafesindedir. Zaten bu dönemde ocak binasının onarım işleri ve tamiri ile ilgilenmektedir. 1987 Şubat ayında Tercüman Kolejine geçmiştir. Kolejdeki işleri yerine oturtuktan sonra derneğe zaman ayırmada sıkıntı olmadığını ifade etmektedir. Burada çalışmasının ocağa çok faydasının olduğu anlaşılmaktadır. “Tercüman Kolejinin sahibi Kemal Ilıcak bana; -geçmişte Aydınlar Ocağına çok yardım ettim, madem başkansın bundan sonra Türk Ocakları’na da

²⁵¹ Cezmi Bayram ile 16.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

yardım etmek isterim, dedi. Okulun kasası elinde, oradan istediğin harcamayı yapabilirsin dedi. Açık çek verdi. Doğrusu ben onu kullanmadım. Biz faaliyetlerimizin kaynağını bulurduk. Ama bu güvence, bu söz bizi rahatlattı, bizim cesaretimizi artırdı. Daha rahat ve büyük faaliyet yapmamıza sebep oldu. Mesela İstanbul'un bütün okul müdürlerinin, milli eğitim bürokrasisinin, üniversite hocalarının katıldığı Bakırköy'de Mavi Marmara Et Lokantasında 2.500 kişilik iftar yemekleri verirdik. Tercüman'ın bütün çalışanlarını, ocağın sahada çalışan elemanı haline getirmiştik. Ocakta tam zamanlı eleman çalıştırdık. Böylece ocak sürekli açık tutulabilmiş, temizlik, çay ikramı, misafir karşılama vb. işler düzene girmiş oldu.”²⁵² Diğer taraftan o dönemde Taksim Atatürk Kültür Merkezi'nde ayda bir cumartesi günleri konferans, bilgi şöleni düzenlenmektedir. Bunların ilanını, İstanbul'un değişik yerlerinde ve meydanlarında afişleme yaparak duyurulmasında kolejın elemanlarından faydalanılmıştır. Bu durum ocağın tanınırlığını artırmıştır. İstanbul Türk Ocağı adına bayramlarda yaklaşık 3.000 kişiye bayram tebrik kartı yine okul elemanları yardımıyla yazılmakta, yollanmaktadır. Bahçeşehir Üniversitesinde iken artık Tercümanın eleman imkânı yoktu. Yine de oranın elemanlarından ocak adına, hatıra binaen faydalanılmıştır.

Ayrıca Tercüman Koleji adına okul imkânları kullanılarak İstanbul'daki okul müdürlerine yönelik iftar programları düzenlenmektedir. Üç guruba ayırarak üç akşam okulda iftar verilmektedir. Böylece hem Tercüman Koleji hem de Türk Ocağı, eğitim yöneticilerine bir daha hatırlatılmış olmaktadır. Burada milli eğitimdeki arkadaşlarının, yönetimin desteği ile bir dönem Türk Yurdu Dergisi'ne İstanbul'da 2.000 abone yapılmıştır. Milli Eğitim'le kurumsal olarak Türk Ocağı arasında bu kadar rahat ilişki kurulabilmesi, 12 Eylül 1980 sonrasında yayınlanan bir “Bakanlar Kurulu” kararı ile devlet memurlarının üye olabileceği az sayıdaki derneğin olduğu listede Türk Ocaklarının bulunması dolayısıyladır. Ama mesela kolejde bir spor derneği kurmuştur, listede ismi olmadığı için savcılık tarafından resen para cezası verilmiştir.

Yine o dönemde Tercüman Kolejinde yönetici olmanın verdiği avantajla çeşitli devlet kademeleriyle tanışıklık ve dolayısıyla işbirliği imkânı olmuştur. Bununla birlikte o dönem İstanbul Bürokrasisinin çoğu ve özellikle Milli Eğitim Bürokrasisi zaten Ülkü-Bir döneminden tanıdıklarıdır. Kendi deyimiyle; “o dönemin bürokratik yapısı bize uygundu”. Dolayısıyla onlara ulaşmak, iş birliği yapmak zor değildir. Mesela ilk

²⁵² Cezmi Bayram ile 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

kuruldukları dönemde İstanbul Liseleri arasında *Türk Ocaklarının Milli Mücadeledeki Rolü* konulu bir makale yarışması düzenlenmiştir. Bu yarışmanın bütün okullara duyurulması, ocak duyuru afişlerinin bütün ilgili okullarda asılması, yarışma sonucunda ödül töreni düzenlenebilmesi bu ilişki sonucudur.

Bahçeşehir Üniversitesindeki görevinden ayrıldıktan sonra artık tamamen emekli olarak bütün zamanını ocak mesaisi oluşturmuştur. Fiili olarak ocaktadır. Bu mesai başka alanlarda yoğunlaşmayı getirmiştir. Sempozyum türü faaliyetler, yurt dışı etkinlikleri alanlarında belirgin şekilde artış olmuştur.

Cezmi Bayram'ın önceki yıllardaki aktif hayatı, cemiyetçilik faaliyetlerini iyi bilmesi, rol aldığı sivil toplum kuruluşlarındaki çalışmaları, eğitim camiasından gelmesi, basın-yayın sektörünün içinde bulunması vb. sebeplerle bürokraside, basın dünyasında, siyasette geniş bir çevre sahibi olmasını sağlamıştır. İş dünyasıyla, mahalli yönetimlerle kolay iletişim kurabilmektedir. Bu imkânlardan ocağın her türlü faaliyetlerinde azami olarak faydalanabildiği söylenebilir.

Sadece ocak başkanı olarak yönetim ve idari işler ile değil sahip olduğu entelektüel kimliği ile de ocak faaliyetlerine bizzat katkı sağlamaktadır. Yıllar içinde birçok Cuma sohbetini kendisi vermiştir. Başta Ziya Gökalp olmak üzere diğer Türkçü liderlerini, fikir adamlarını, Türk fikir hareketlerini kendisi anlatmıştır. Her dönem gençlere Türk Milliyetçiliğini, Türk Ocaklarının tarihini ve görevlerini sohbetlerle, konferanslarla anlatmaktadır. Cuma sohbetlerinde konuyu ve sunuyu, tanıtma ve takdim etme işini en çok yapan kişidir. Düzenlenen uluslararası bilgi şölenlerinde açılış, kapanış, duruma göre değerlendirme konuşmalarını yapmıştır. Şubenin yayınladığı kitapların hepsine konuya uygun olmak üzere ön söz yazmıştır. Medyaya çıkma, basına röportaj verme, ocak adına programlara katılma faaliyetlerini kendisi yürütmüştür.

2.2.Eseleri, Fikirleri, Görüşleri

2.2.1.Yazı, Yayın ve Basın Hayatı

Ankara yılları basın, yayın, yazı hayatı bakımından, 1981 yılından sonrasını kapsayan İstanbul yıllarına göre daha hareketli, renkli ve verimli olduğu söylenebilir. Yazı hayatı erken bir dönemde, Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisiyken başladı. İlk kitabı 1965 yılında daha on dokuz yaşındayken yayınlandı. Bu kitap mensubu olduğu

Üniversiteliler Kültür Derneği'nde yıl içinde verilen seminerlerden en iyisi olarak seçilenin kitap halinde yayınlanması düşüncesiyle meydana gelmişti.

1965-1967 yıllarında, 1965 sonbaharından 1967 sonbaharına “*Babîâli'de Sabah*” gazetesinde “polis-adliye, başbakanlık ve meclis muhabirliği” yaptı. İstanbul merkezli gazetenin Ankara Büro Şefi, Üniversiteliler Kültür Derneğinden abileri konumunda olan Nevzat Kösoğlu'dur.²⁵³ Yaklaşık iki yıllık muhabirlik döneminin bir buçuk yılında meclis muhabiri olarak çalıştı. Polis-adliye ve başbakanlık muhabirliği daha kısa olarak birkaç aydır. 1967 sonbaharında Yüksek Öğretmen Okulu son sınıfına geçtiğinde Üniversiteye Asistan olabilmek için derslerine ağırlık vermek adına bu işi bıraktı. Muhabirlik işinin; çevre edinme, medeni cesaretinin-kendine güveninin artması, kendini geliştirmesi yönünden çok faydası olduğunu ifade etmektedir. O dönemdeki meclis muhabirlerinin en gencidir. Üniversite öğrencisidir. Hâlbuki gazeteler en tecrübeli muhabirlerini meclis muhabiri yapmaktadır. Milletvekilleri, bakanlarla muhatap olunmaktadır. Ama kendi gazetesinin göndereceği başka elemanı yoktur. Eleman vardır ama eğitim seviyesi yönünden uygun görülmemiştir. Nevzat Kösoğlu kendisini görevlendirmiştir. Böylece bakanlarla, milletvekilleriyle, parti yöneticileriyle konuşma imkânına sahip olmuştur. Acemilikten haber atlamalara maruz kalmıştır. Gazeteciliğin işleyişini, püf noktalarını yakalama gibi birçok şey öğrenmiştir. Ayrıca o zaman Tercüman gibi daha büyük, sağı en büyük gazetelerinden de muhabirlik teklifi almıştır. Asistan olma düşüncesi ile bu teklife olumlu cevap verememiş ve gazeteciliği bırakmak durumunda kalmıştır. *Necip Fazıl Kısakürek, Tarık Buğra, Ergun Göze, Sezai Karakoç, Emine Işın* bu devrede *Babîâli'de Sabah* gazetesinin önemli yazarları konumundadır.

Yine bu dönemde, 1966-1967 yıllarında *Yol Dergisi* muhabirliği ve Ankara Temsilciliği yaptı. “*Kısa bir dergi tecrübemiz daha var. İstanbul'da Mümtaz Turhan; Tarık Buğra'nın neşriyat müdürlüğünde 'Yol' diye bir dergi çıkardı. Bu Yol Dergisi, Yön Dergisinin muadiliydi. Çok sayı çıkmadı ama çok kaliteli bir dergiydi. Bu camianın en kaliteli dergilerinden biriydi. Tarık Buğra gibi tecrübeli bir gazeteci, yazar var başında. Ben o derginin Ankara temsilciliğini yaptım bir dönem. Talebeydim o zaman. Ankara'dan ona haberler; makale değil de haberler yazıyordum. Yol dergisi belli bir*

²⁵³ Nevzat Kösoğlu (1940-2013). Siyasetçi, yazar, yayıncı, fikir adamı. Türk Ocaklarında görev aldı. Türk Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı Başkanlığı yaptı. Türk Yurdu Okullarının kurucularındandı. Türk Ocakları tarafından verilen armağanlardan *Düşünce Hayatına Hizmet Armağanı* onun adına verilmektedir.

süre çıktı ama uzun süre devam edemedi. Ben o zaman Babialide Sabah Gazetesinin muhabiriydim. Bu gazetenin muhabiriyken Yol Dergisine istedikleri bazı haberleri gönderiyordum. Çok da fazla sürmedi bu iş. Yol Dergisi de uzun süreli olmadı. Ama öğrenci için güzel bir hatıra idi. Mümtaz Turhan önemli bir zat. Benim ilk seminerim ‘garplılaşma’ konusundaydı. Bu konunun uzmanı olması dolayısıyla Mümtaz Turhan bir manada benim hocamdı. Turhan’ın bütün eserlerini okudum. Dolayısıyla fikri yapımın oluşmasında Mümtaz Turhan etkili isimlerden birisidir. Onun başında olduğu, başyazarı olduğu, yönlendiricisi olduğu dergide yer almak, onun Ankara temsilcisi olmak benim için önemli bir şeydi”.²⁵⁴

Yüksek Öğretmen Okulunun son sınıfında okurken 1967 yılının Kasım ayında teksirle çıkardıkları ve 1975 yılına kadar yayınlanan, fikir babalığını yaptığı “Ocak” adlı bir dergileri vardır. Kasım ve Aralık 1967 sayıları teksir makinesinde çoğaltılarak çıkarıldı. Dergi okuldaki öğrencilere satıldı. Satış yapılabildiği ve bu satışın masrafını kurtardığı görülünce matbaada daha profesyonelce basılmasına karar verildi. Böylece 1968 yılı Ocak ayından itibaren aylık küçük boy, 16 sayfalık bir dergi olarak çıkmaya başladı. Dergi birinci devre olarak 44 sayı yayınlandı. Bu dönemde dergi künyesinde Cezmi Bayram ismi gözükmemektedir. İsimsiz olan ‘başyazıları’ni yazıyordu. Bundaki amaç; dergide farklı ve daha çok isim olsun, dergi daha çok kişi tarafından sahiplenilsin düşüncesi idi. Bu dergi daha sonra ikinci devre olarak üç aylık akademik bir içerikle 1975 yılına kadar 12 sayı daha yayınlandı. “Öğrenciler arasında ki alakanın, birbirlerine bağlılığın daha fazla artmasını sağlamak için önce orda biz Milli Türk Talebe Birliği Derneğine bağlı bir talebe cemiyeti kurmuştuk. Bu talebe cemiyetinin yayın organı olarak da bir dergi çıkaralım dedik. Derginin adı Ocak oldu. Ocak Dergisinin ilk iki sayısını Kasım 1967 ve Aralık 1967 sayılarını teksirle çıkardık. Dört yapraklı bir dergiydi. Orada maksadımızı anlatıyoruz. İlk sayısını teksir makinesinde bastık. İkinci sayısını da Erkek Teknik Öğretmen Okulunda ofset usulüne benzer ama orada resimde basabildiğiniz değişik bir teksir makinesi vardı orada bastık. Ciddi alaka gördü. Dört yapraklı dergiyi tanesini bir liradan arkadaşlara sattık. Sonra biz bu dergiyi matbaada niye basmayalım dedik. Ocak 1968 tarihinde 1. sayı diyerek aylık 16 sayfa olmak üzere neşretmeye başladık. Ebadını da farklı düşündük. Normal kâğıdın dışında, daha küçük ebatla dolayısıyla kâğıttan da biraz israf etme pahasına, öyle düşündük. Ocak Dergisinde sadece öğretmen okulundaki öğrenciler yazıyorlar.

²⁵⁴ Cezmi Bayram ile 25.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Başyazılarını ben yazıyordum. Dergisinin yalnız künyesinde benim adım yoktur. Sahibi bir başka arkadaştır, yazı işleri müdürü başka bir arkadaş. Niye böyle yaptık. Çünkü herkesin dergisi olsun, herkes sahiplensin diye. Farklı isimler olsun. Dergi kendi kendini finanse etti. 1968 Haziranında biz mezun olduk. Derginin akıbeti noktasında yüksek öğretmendeki öğrenciler tarafından çıkarılması ihtimalini zayıf gördüğümüzden yine benim mensubu bulunduğum Üniversiteler Kültür Derneğinin Dergisi haline getirdik. Ocak Dergisi orada da bir müddet benim idaremden çıktı. Ama daha sonra Nevzat Kösoğlu yönetiminde üç aylık olarak çıkmaya başladı. Kıymetli bir dergiydi.”²⁵⁵

Cezmi Bayram’ın en uzun süre yazı yazdığı ve en fazla yazı ile katkı sağladığı yayın organı ‘Devlet Gazetesi’dir. Gazete 1969-1978 yılları arasında haftalık yayınlanmıştır. Milliyetçi bir gazetedir. MHP’nin yayın organı, sözcüsü konumundadır. Bugünden bakıldığında Türkiye’nin en seçkin milliyetçi aydınlarının yer aldığı bir yayın organı olduğu görülecektir.

Devlet Gazetesinde kendi adı ile birlikte, Cezmi Kırımlıoğlu ve Emekli Albay Murat Çeliker müstear adlarıyla da olmak üzere üç farklı isimle yazılar yazmıştır. Cezmi Kırımlıoğlu müstear adıyla yazdığı yazılar ‘Ergenekon Mektupları’ adı altında yayınlanmaktadır. Yazdığı toplam 294 yazının 280’ini Cezmi Kırımlıoğlu adına, 4’ünü Em. Albay Murat Çeliker adına ve 10 yazısını da kendi adına yayınlamıştır. 340 yazı yazan Galip Erdem’den sonra gazetede en fazla yazı yazandır. Cezmi Kırımlıoğlu müstearı ile yazdığı yazılar bakımından ise gazetenin en istikrarlı yazarı konumundadır. Ayrıca 1970’lerin başında bir dönem gazetenin fiili neşriyat müdürlüğünü de yapmıştır.²⁵⁶

Kitaplarında, makalelerinde, yazılarında sıklıkla Cezmi Kırımlıoğlu müstear ismini kullanmıştır. Kırımlıoğlu, sülale ismidir. ‘Kırımlıoğulları’ diye anılmaktadırlar. 1877-1978 Osmanlı-Rus Harbinde Kırımdan Karadeniz kıyılarına çok miktarda göç gelmiştir. Büyük dedelerinden birinin ikinci hanımı bu Kırımdan gelenlerdendir. Onun çocuklarını diğerlerinden ayırmak için Kırımlının çocuğu denilmiştir. Bu söyleyiş sülale ismi olmuştur.²⁵⁷ Hergün Gazetesi’nde, 1980 öncesinde bu müstear adla yazdığı bir yazıdan dolayı hakkında dava açılmış, 1980 sonrası ihtilal döneminde askeri mahkemece yargılanmış ve beraat etmiştir.

²⁵⁵ Cezmi Bayram ile 25.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁵⁶ Çakır, age., s 233.

²⁵⁷ 30.06.2023 Tarihli Görüşme.

Erken zamanda yazmaya başlaması, eğitimciliği-asistanlığı gibi yazma imkânı ve ortamı veren görevlerde yer almasından dolayı daha çok yazması ve eser vermesi beklenirken bu beklenti ve imkâna rağmen daha az yazdığı görülmektedir. Ankara yıllarında yazma disiplini kazandığı, belli bir yazma ivmesine sahip olduğu görülmektedir. 35 yaşında asistanlıktan ve Ankara'dan ayrılmasıyla bu yazma ortamının kaybolduğu anlaşılmaktadır. İstanbul'daki yılları daha çok yöneticilik üzerine olduğu için yazma ve hatta okuma işini olumsuz etkilemiştir. “Az yazmak: bunun iki sebebi var. Birincisi, işin durumu gereği yazma imkânının olmaması, ikincisi de yazmanın zorunlu olmamasıdır. Üniversitedeyken, asistanken günlük olarak yazdım, Devlet gazetesinde yazdık. Notlarıma baktım, birçok kitap taslağım varmış. 80'den sonra üniversiteden ayrılınca önce ANDA'ya geldim. ANDA'ya gelirken bana cazip gelen; yayındı. Kitap içinde olacağım, çok kitap okurum, çok da kitap yazarım, kafamdakileri de yazarım diye düşünüyordum. Ama meğer iş hayatı öyle değilmiş. Onun kendine mahsus insanı meşgul eden bir tarafı var ki ben nerdeyse -ANDA arkadan Tercüman orda da öyle fiilen yönetici olmak, çek senet derken- hem okumayı hem yazmayı unutmuştum. Dikkat ederseniz bir Türk Yurdu'nu çıkarırken başlamıştım 1987'de, başyazılarını yazıyordum. İyi oluyordu. Ama sonra kaldı. Bir mecburiyet olmayınca yazamaz hale geldim. İki zor yazar hale geldim. Yani zor yazar derken mesela Devlet Gazetesini çıkarırken 'orta makale' yayınlardık. Bazı zaman orada yayınlanacak makale olmazdı ben otururdum daktilo başına 3-4 saatte 4-5 daktilo sayfası yazı yazardım. Bir makale yazardım. Çünkü kafanız ona göre. Yazmak için kafanız rahat olacak. Tabii fiili yöneticilik buna engel oldu. Ayrıca belli bir takvim içinde sizden istenen bir şey olsa yine olabilirdi. O da olmadı.”²⁵⁸

Türk Ocaklarının tekrar faaliyete başlamasıyla ‘Türk Yurdu Dergisi’nin 26 sayısını aralıksız ve aylık olarak genel merkez adına İstanbul’da çıkardı. Bu dönemde bir sayı hariç derginin bütün sayılarının sunuş yazılarını yazdı. Derginin Ankara’ya nakli ile de bu yazma sürekliliği yine kesilmiş oldu.

2.2.1.1.Kitapları

Cezmi Bayram’ın ortaklaşa yazdığı matematik ders kitapları hariç şimdiye kadar altı kitabı yayınlanmıştır. İlk kitabı yukarıda ifade edildiği gibi ÜKD’de verdiği seminerin; o yıl içinde verilen en iyi seminer olarak seçilmesi sonucu, kitaplaşan halidir.

²⁵⁸ Cezmi Bayram ile 30.12.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Milliyetçi İktidara Doğru kitabı Devlet Gazetesinde yazdığı makalelerin bir bölümünün kitaplaşması sonucu oluşmuştur. *Milli Eğitimde Haçlı Seferleri I ve II*, Ülkü-Bir genel başkan yardımcılığı dolayısıyla eğitimcilerin yaşadığı sıkıntılar, sürgünler, zulümlerin ve özellikle Mustafa Üstündağ'ın Milli Eğitim Bakanlığı döneminde Ülkü-Bir mensuplarına yapılan haksızlık ve zulümlerin kaydedildiği kitaptır. Bu kitaplardan ancak 38 yıl sonra 2013 yılında yeni bir kitabı yayınlamıştır. Bir kısmı Türk Yurdu dergisindeki makalelerinden oluşan ve yeni eklemelerle tamamlanan *Türk Milliyetçiliği Tarihi Seyri ve Yeni Hedefleri* kitabıdır. Son kitabı ise küresel salgın zamanında evde kalma zorunluluğu döneminde yazılmıştır. Bu dönemde, milli eğitim bakanının köy enstitüleri ile ilgi açıklamalarına tepki olarak ortaya çıkmıştır; *Köy Enstitüleri: Bir Masalın Tahlili*. Bu kitapta köy enstitülerini ideolojik bir bakış açısıyla değil de Türkiye şartlarında devam etmesi mümkün olmayan bir sistem olduğu düşüncesiyle eleştirmektedir. Türk idare sistemine aykırıdır. İlin valisi bile okul öğretmenine herhangi bir durumda müdahale edememektedir vb. Bu sistemin demokrasiye geçişle birlikte hangi parti iktidarda olursa olsun –bu sistemi getiren CHP bile olsa– yürümeyeceği üzerinde durmakta ve bunun delillerini anlatmaktadır. Yayınladığı kitaplar kronolojik sıra ile künye bilgileriyle aşağıdaki gibidir.

1. *Garplılaşmadan Ne Anlıyoruz?* Üniversiteliler Kültür Kulübü Neşriyatı 3, 89 s, Ankara 1965.

2. *Milliyetçi İktidara Doğru* (Cezmi Kırımlıoğlu Müstear Adıyla), Töre Devlet Yayınevi, Yayın Nu 17, 359 s, Ankara 1974.

3. *Milli Eğitimde Haçlı Seferleri 1. Kitap* (Cezmi Kırımlıoğlu Müstear Adıyla), Töre Devlet Yayınevi, Yayın Nu 23, 320 s, Ankara 1975.

4. *Milli Eğitimde Haçlı Seferleri 2. Kitap* (Cezmi Kırımlıoğlu Müstear Adıyla), Töre Devlet Yayınevi, Yayın Nu 24, 392 s, Ankara 1975.

5. *Türk Milliyetçiliği Tarihi Seyri, Yeni Hedefleri*, Ötüken Neşriyat, 258 s, İstanbul 2013.

6. *Köy Enstitüleri: Bir Masalın Tahlili*, Ötüken Neşriyat, 168 s, İstanbul 2020.

2.2.1.2. Türk Yurdu Dergisindeki Makaleleri.

Türk Yurdu Dergisindeki ilk makalesi Nisan/Mayıs 1970 tarihli 346. sayıda yayınlandı. “*Türk Cihan Hâkimiyetinin Günümüzdeki Durumu*” adlı bu ilk makalesi Cezmi Kırımlıoğlu müstear adıyla yayınlanmıştır. Bu müstear ad ile ileriki yıllarda

birçok yazı yazacaktır ve yine bu ad ile kitaplar yayınlayacaktır. Makalenin yayınlandığı dönemde Cezmi Bayram Ankara Türk Ocağı başkanıdır. Bu dönem Türk Yurdu dergisinin 6. seri dönemi olup ancak iki sayı yayınlanabilmiştir.²⁵⁹

Bu sayıdan sonra Türk Yurdu Dergisi değişik sebeplerle uzun bir suskunluk dönemine girmiştir. Yeni sayısının yayınlanması için yaklaşık 17 yıl beklemek gerekmiştir. 1987 Şubat sayısı 347. sayı ve yeni dönemin de 1. sayısı olarak yayınlanmıştır. Bu yeni yayın serisi, Türk Ocakları Genel Merkezinin yayını olarak ama Ankara’da değil Cezmi Bayram’ın girişimiyle İstanbul’da, İstanbul şubesinde yayınlanmaya başlanmıştır. Dolayısıyla 26 sayı yayınlanan bu dönemde 8. sayı hariç her yazıda baş makale diyebileceğimiz ilk yazıyı Cezmi Bayram yazmıştır. Bu yazılar ülke gündemindeki konuları yorumlayan yazılar olmuştur.

Tablo 2.1. Cezmi Bayram’ın Türk Yurdu Dergisinde Yayınlanan Yazılarının Yıllara Göre Dağılımı

Sıra Nu	Yıl	Yazı Sayısı
1	1970	1
2	1987	10
3	1988	12
4	1989	3
5	1998	3
6	2007	2
7	2008	4
8	2009	1
9	2010	1
10	2011	2
11	2012	9
12	2013	12
13	2014	1
14	2015	3
15	2016	1
16	2018	6
17	2019	1
18	2020	2
19	2021	6
20	2022	1
Toplam		81

²⁵⁹ Hüseyin Tuncer, *90. Yılında Türk Yurdu Bibliyografyası (1911-2001)*, Türk Yurdu Yayınları 74, Ankara 2002, s 11.

Türk Yurdu Dergisinin Nisan 1989 tarihinden sonra Ankara'ya nakledilmesiyle dergide yaklaşık dokuz yıl hiç yazısı yayınlanmamıştır. Bu uzun aradan sonra Mayıs 1998 tarihli yazısı ve aynı yıl iki yazısı daha yayınlanmıştır. Bundan sonra yine bir 9 yıl ara verdikten sonra Nisan 2007'de yazısı yayınlandığı görülmektedir. Bu tarihten 2022 yılına kadar 2017 yılı hariç her sene en az bir yazı yayınlamıştır. 11 yazı ile 2013 en çok yazının yazıldığı yıl olurken 2012 yılında da 9 yazısının yayınlandığı görülmektedir. Bu dönemde yazıların yazılmasında Prof. Dr. Çağatay Özdemir'in dergi genel yayın yönetmenliğinde olması ve onun Cezmi Bayram'ı yazmaya teşvik etmesi, her ay yazı istemesinin etkili olduğunu kendisi özellikle belirtmektedir.

Derginin Ankara yıllarında, Kasım 1989 sonrası sayılarındaki yazıları 'ayın dosyası' için yazılan yazılar ve 'ayın yorumu'na dair yazılar oluştururken daha çok da vefat edenler üzerine yazılan hatıra türü yazıların olduğu görülmektedir. Ayvaz Gökdemir, Yücel Hacaloğlu, Nevzat Kösoğlu, İbrahim Metin, Alaattin Korkmaz, Galip Erdem, İdris Yamantürk, Prof. Dr. Cengiz Uluçay, Prof. Dr. Turan Yazgan gibi uzun yıllar boyu tanıdığı ve Türk milliyetçiliği tarihinde önemli rol oynamış tarihi kişiliklerin vefatı dolayısıyla yazılmış yazılar olarak dikkati çekmektedir.

Cezmi Bayram'ın İstanbul yıllarındaki yazı hayatının süreli yayınlar kısmının en önemli bölümünü oluşturan Türk Yurdu Dergisindeki yazıları birisi yayınlanmamış olmak üzere 82 adettir. Konumu, yaşadıkları, entelektüel yönü, yorum gücü, özellikle Türk Ocakları geçmişi itibariyle daha çok yazması gerektiği düşünülebilir. 'İslam Dünyasının Meseleleri Sempozyumu ve Akabindeki Tartışmalar' bölümünde belirtildiği üzere yayınlanmayan son yazısından sonra Türk Yurdunda yazması artık belirsiz bir duruma girdiği söylenebilir.

Yıllar itibariyle Türk Yurdu Dergisindeki yazıları kronolojik olarak aşağıda sunulmuştur.

1. *Türk Cihan Hâkimiyetinin Günümüzdeki Durumu* (Cezmi Kırımlıoğlu Müstear Adıyla), 346. Sayı, Nisan-Mayıs 1970, s 14-15.

2. *Yeniden Neşre Başlarken*, 1. Sayı, Şubat 1987, s 3-4.

3. *Biz Kimiz?* 2. Sayı, Mart 1987, s 1-2.

4. *75 Yılın Ardından*, 3. Sayı, Nisan 1987, s 1-2.

5. *Ezan, Kur'an ve Avrupa Topluluğu*, 4. Sayı, Mayıs 1987, s 1-2.

6. *Milliyetçilik-Demokrasi-Kalkınma*, 5. Sayı, Haziran 1987, s 1-2.

7. *Ne Yapsak Yaranamayız*, 6. Sayı, Temmuz 1987, s 1-2.
8. *Kırım Yahut!*, 7. Sayı, Ağustos 1987, s 1-2.
9. *Milliyetçiler ve Siyaset*, 9. Sayı, Ekim 1987, s 1-2.
10. *Yeni Kıpırdanmalar... Yanlıklar...* 10. Sayı, Kasım 1987, s 1-2.
11. *Asım'ın Neslinin Dramı*, 11. Sayı, Aralık 1987, s 1-2.
12. *Türkçe ve İslamiyet*, 12. Sayı, Ocak 1988, s 5-6.
13. *Çokta da Fayda Vardır*, 13. Sayı, Şubat 1988, s 3-4.
14. *Gençlerimize Dair*, 14. Sayı, Mart 1988, s 3-5.
15. *İyimser Olmak İstiyoruz*, 15. Sayı, Nisan 1988, s 4-5.
16. *Aile Müessesesi ve Bazı Tecavüzler*, 16. Sayı, Mayıs 1988, s 3-4.
17. *Laf ve İş*, 17. Sayı, Haziran 1988, s 3-4.
18. *Esir Milletler, Esir Türkler*, 18. Sayı, Temmuz 1988, s 3-4.
19. *İki Devlet Fazladır*, 19. Sayı, Ağustos 1988, s 3-4.
20. *Çizmeyi Aşmak veya İslam Düşmanlığı*, 20. Sayı, Eylül 1988, s 3-4.
21. *TRT'de Sol Kadrolaşma; Yetkileri Kullanmamak veya Verilmeyen Yetkiler Vehmetmek*, 21. Sayı, Ekim 1988, s 3-4.
22. *Komünizme "Evet" İslam'a "Hayır"*, 22. Sayı, Kasım 1988, s 3-4.
23. *21. Yüzyıla Yaklaşırken*, 23. Sayı, Aralık 1988, s 3-4.
24. *Devlet Adamı Olmak*, 24. Sayı, Ocak 1989, s 3-4.
25. *Tehlikeli Gelişmeler*, 25. Sayı, Şubat 1989, s 3-4.
26. *Bu Millet*, 26. Sayı, Mart 1989, s 3-4.
27. *Bir Yıl Sonra*, 129. Sayı, Mayıs 1998, s 27.
28. *Aydın Yorumu: Büyük Hedeflere Doğru*, 135. Sayı, Kasım 1998, s 2-4.
29. *Aydın Yorumu: Bir İsyanın Sonuna Doğru*, 136. Sayı, Aralık 1998, s 2-4.
30. *Portre: Galip Ağabeyin Ardından*, 236. Sayı, Nisan 2007, s 61.
31. *Aydın Dosyası: Devlet Organlarının ve Milliyetçilerin Bu İttifaka Karşı Uyanık ve Gayret İçinde Olması Gerekir*, Aralık 2007, s 77.
32. *Hatıralarda Kalmasın Diye I*, 246. Sayı, Şubat 2008, s 39-41.
33. *Hatıralarda Kalmasın Diye II*, 247. Sayı, Mart 2008, s 74-76.
34. *Ayyaz Ağabeyim*, 249. Sayı, Mayıs 2008, s 24.
35. *Portre: Cengiz Uluçay*, 250. Sayı, Haziran 2008, s 64-65.
36. *Milli Eğitimde Bir Milat*, 261. Sayı, Mayıs 2009, s 26-29.
37. *Hakkâri'de Konuşma*, 279. Sayı, Kasım 2010, s 54-57.

38. *Yeni Bir Medeniyet Tasavvuru Ortaya Koymak*, 287. Sayı, Temmuz 2011, s 274-276.
39. *Milliyetçiliğin Tarihi Seyri ve Günümüzdeki Hedefleri*, 290. Sayı, Ekim 2011, s 7-23.
40. *Ocak Tarihinde Karanlık Bir Dönem*, 295. Sayı, Mart 2012, s 143-150.
41. *Dindar Nesil Tartışmasına Geçmişten Bir Katkı*, 296. Sayı, Nisan 2012, s 30-34.
42. *Başkanlık Sistemi Arayışları*, 298. Sayı, Haziran 2012, s 9-10.
43. *İkinci Yüzyılda Yeni Hedefler*, 299. Sayı, Temmuz 2012, s 11-12.
44. *Ruhban Okulu Meselesi*, 301. Sayı, Eylül 2012, s 14-15.
45. *Anayasa Yaparken Tuzağa Düşmeyelim*, 302. Sayı, Ekim 2012, s 9-11.
46. *Bir Başka Açıdan Balkan Faciası*, 303. Sayı, Kasım 2012, s 5-7.
47. *Bir Mücahidin Ardından*, 304. Sayı, Aralık 2012, s 15-16.
48. *Gerçekten Darbeler mi Araştırılıyor?*, 304. Sayı, Aralık 2012, s 33-36.
49. *Namuslu Diktatör*, 305. Sayı, Ocak 2013, s 4-5.
50. *Milliyetçilik- Ulusalcılık, Milli Devlet-Ulus Devlet Soruşturmasına Verilen Cevap*, 305. Sayı, Ocak 2013, s 21-23.
51. *Türk Milliyetçiliği Soruşturmasına Katkı: Yorgun Milliyetçiler*, 306. Sayı, Şubat 2013, s 8-10.
52. *Milliyetçilikten Vazgeçmeden Milliyetçilik*, 307. Sayı, Mart 2013, s 12-14.
53. *Vatandaşlık Değil Devlet Vasfı Tartışılıyor*, 308. Sayı, Nisan 2013, s 55-57.
54. *Düşünceler: Çarpıtmalar ve Gerçekler*, 309. Sayı, Mayıs 2013, s 9-10.
55. *Endişeler Fırsat Olabilir*, 310. Sayı, Haziran 2013, s 12-14.
56. *Yeniden Başlayan Sokak Hareketleri*, 311. Sayı, Temmuz 2013, s 12-15.
57. *Tehlikeli Gelişmeler*, 312. Sayı, Ağustos 2013, s 8-10.
58. *Bir Ülkücü Uçmağa Vardı*, 315. Sayı, Kasım 2013, s 27-29.
59. *Cumhuriyeti Doğru Anlamak ve Yorumlamak*, 316. Sayı, Aralık 2013, s 5-6.
60. *İz Bırakanlar: Ali Haydar Küçükatalay*, 316. Sayı, Aralık 2013, s 59-60.
61. *Dosya: Yeni Medeniyet Tasavvuru ve Türk Dünyası*, 322. Sayı, Haziran 2014, s 57-60.
62. *Geleceğimize Dışarıdan Bakmak*, 338. Sayı, Ekim 2015, s 72-73.
63. *Yusuf Akçura'da İktisadi Meseleler*, 340. Sayı, Aralık 2015, s 14-17.
64. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesini Gezerken*, 340. Sayı, Aralık 2015, s 48-49.

65. *Kutadgu Bilig’de Matematik Düşünce*, 346. Sayı, Haziran 2016, s 16-18.
66. *Anma: Yücel Ağabeyin Ardından*. 366. Sayı, Şubat 2018, s 26-27.
67. *Yeni Dönem Seçimi*, 371. Sayı, Temmuz 2018, s 6-8.
68. *Milliyetçilerin Geleceği İnşa ve İhya Mesuliyeti*, 372. Sayı, Ağustos 2018, s 14-16.
69. *Amerika’yı Yeniden Keşfetmek*, 373. Sayı, Eylül 2018, s 10-13.
70. *Malazgirt Zaferinin Bir Başka Yorumu*, 374. Sayı, Ekim 2018, s 8-10.
71. *Dosya: Türk Birliği Artık Uzakta Değil*, 374. Sayı, Ekim 2018, s 29-31.
72. *Emin Hocanın Ardından*, 384. Sayı, Ağustos 2019, s 16-18.
73. *Türk Ocaklarına İhtiyaç Var mı?* 392. Sayı, Nisan 2020, s 8-12.
74. *İsa Yusuf Bey ve Doğu Türkistan Davası*, 395. Sayı, Temmuz 2020, s 8-12.
75. *İbrahim Ağabey*, 401. Sayı, Ocak 2021, s 15-16.
76. *ABD Seçimlerine Farklı Bir Bakış*, 401. Sayı, Ocak 2021, s 16-18.
77. *Alaaddin’in veya Bir Neslin Hikâyesi*, 402. Sayı, Şubat 2021, s14-15.
78. *Demokrasinin Beşiği mi?*, 402. Sayı, Şubat 2021, s 35-36.
79. *Yüz Yıl Sonra*, 403. Sayı, Mart 2021, s 30-31.
80. *Mümtaz Bir Şahsiyet*, 405. Sayı, Mayıs 2021, s 23-25.
81. *110 Senenin Yükledikleri*, 416. Sayı, Nisan 2022, s 13-14.
82. *Türk Ocakları ve Siyaset*, Aralık 2022 sayısı için gönderilen ama yayınlanmayan yazı. İstanbul Türk Ocağı internet sitesinde yayınlandı.²⁶⁰

2.2.1.3.Ocak Dergisi Makaleleri

Cezmi Bayram’ın çıkmasına ön ayak olduğu *Ocak Dergisi*, ‘Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Talebe Cemiyeti’ adına Ocak 1968 yılından itibaren aylık olarak yayınlanan bir dergidir. Haziran-Temmuz-Ağustos 1971 tarihli 42./43./44. birleşik sayısına kadar olan dönem derginin birinci devresi olarak adlandırılmıştır. Bu birinci devrede 44 sayıda 38 adet dergi yayınlanmıştır. Yüksek Öğretmen Okulu Dergisi olarak devam edemeyeceği anlaşıncaya Temmuz 1968 tarihli 7. Sayıdan itibaren ‘Üniversiteliler Kültür Derneği’ yayın organı olarak çıkmasına karar verilmiştir. Bu birinci devrede Cezmi Bayram, kendi ve Cezmi Kırımlıoğlu müstear adıyla toplam 23 yazı yazdığı görülmektedir. Asistan olduktan sonra yaklaşık iki yıl dergide yazmadığı

²⁶⁰ Bak. ‘2.3.6.İslam Dünyasının Meseleleri Sempozyumu ve Akabindeki Tartışmalar’ ve ‘EK 2’.

anlaşılmaktadır. Diğer taraftan “*Ocak’tan*” adıyla imzasız yazılan sunuş yazılarının da ilk altı yazısını kendisinin yazdığını ifade etmiştir.

Derginin ikinci devresi yine ÜKD yayın organı olarak üç aylık süreli dönemle ama artık akademik bir anlayışta, araştırma ve inceleme dergisi kimliğinde çıkmaya başlamıştır. Adı, ‘Ocak Araştırma ve İnceleme Dergisi’dir. İlk sayısı Kasım 1971 tarihinde çıkan dergi, Ocak 1975 tarihli 11.-12. birleştirilmiş sayısıyla yayınına son verdiği anlaşılmaktadır. Bu dönemde sayfa sayısı 80 ile 148 arasında değiştiği görülmektedir. 12 sayıda toplam 11 derginin çıktığı bu dönemde Cezmi Bayram 18-24 sayfalık 5 adet araştırma inceleme yazısı yayınladığı anlaşılmaktadır.

“Ocak” Dergisi Birinci Devre Yazıları:

1. *Düzeni Değiştirmek*, 1. Sayı, Ocak 1968, s 3-4, 15-16.
2. *Milliyetçinin Kitaplığı / Temel Kitaplar* (Kırımlıoğlu Müstear Adıyla), 1. Sayı Ocak 1968, s 14+16.
3. *Yeni Düzen*, 2. Sayı, Şubat 1968, s 3.
4. *Milliyetçinin Kitaplığı / İslam’da Kadın* (Kırımlıoğlu Müstear Adıyla) 2. Sayı, Şubat 1968, s 14-15.
5. *Milli Eğitim Meselemiz*, 3. Sayı, Mart 1968, s 3.
6. *Milliyetçinin Kitaplığı / Örnek Hayat*, 3. Sayı, Mart 1968, s 14.
7. *Yine Milli Eğitim*, 4. Sayı, Nisan 1968, s 3.
8. *Milliyetçinin Kitaplığı / Türkiye Tarihi*, 4. Sayı, Nisan 1968, s 14-16.
9. *Türklük ve Müslümanlık*, 5. Sayı, Mayıs 1968, s 3.
10. *Milliyetçinin Kitaplığı / Ötüken’in Üç Kitabı*, 5. Sayı, Mayıs 1968, s 14/16.
11. *Fetih ve Fatih*, 6. Sayı, Haziran 1968, s 3.
12. *Milliyetçinin Kitaplığı / Fatih*, 6. Sayı, Haziran 1968, s 14.
13. *Milliyetçinin Kitaplığı /Yeni Yayınlar*, 7. Sayı, Temmuz 1968, s 14.
14. *Asıl Sebep*, 8. Sayı, Ağustos 1968, s 3.
15. *Milliyetçinin Kitaplığı / Eğil Dağlar*, 8. Sayı, Ağustos 1968, s 14-16.
16. *Buhran Nerede*, 9. Sayı, Eylül 1968, s 3.
17. *Milliyetçinin Kitaplığı / II. Abdülhamit Han*, 9. Sayı, Eylül 1968, s 14-15.
18. *İnsan ve Garp Medeniyeti*, 10. Sayı, Ekim 1968, s 3.
19. *Milliyetçinin Kitaplığı/Garplılaşma İle İlgili...*, 10. Sayı, Ekim 1968, s 14-15.
20. *Hocam Mümtaz Turhan*, 13. Sayı, Ocak 1969, s 11.

21. *Fatih ve İlim*, 17. Sayı, Mayıs 1969, s 13.
22. *Devlet Adamlığı*, 40.-41. Sayı, Nisan- Mayıs 1971, s 3.
23. *XI. Asır Selçuklularda İlim Faaliyetleri ve İlim Anlayışı*, 42-43-44. Sayı, Haziran-Temmuz, Ağustos 1971, s 31-50.

“Ocak” Dergisi İkinci Devre Yazıları:

1. *Kur'an-ı Kerim'de İlim, Yaratılış ve Eğitim*, 5. Yıl, 2. Devre, 3. Sayı, Şubat 1972, s 52-79.
2. *Nizamiye Medreselerinin İslami ve Modern Eğitim Müesseseleri Arasındaki Yeri*, 5. Yıl, 2. Devre, 3. Sayı, Mayıs 1972, s 89-109.
3. *Planda Eğitim Meseleleri*, 6.Yıl, 2. Devre, 6. Sayı, Şubat 1973, s 69-94.
4. *Kalkınma Siyaseti Bakımından Beyin Göçü*, 7. Yıl 2. Devre 10. Sayı, Nisan 1974, s 44-62.
5. *Kalkınma Siyaseti Bakımından Beyin Göçü 2*, 7. Yıl 2. Devre, 11-12. Sayı, Ocak 1975, s 69-93.

2.2.1.4.Töre - Türk Kültürü - Yeni Düşünce Dergilerindeki Yazıları

1.Töre Dergisi 1971-1985 yılları arasında yayımlanan ve Türk Milliyetçiliğinin en önemli fikir dergilerinden biridir. Türk Milliyetçiliği araştırmalarında kaynak dergilerdendir. İlk sayısında olmak üzere sadece bir yazısı yayımlanmıştır. Bu dergide daha çok yazması beklenirken tek yazıda kalmıştır. Bunun sebebi de o dönem Türk milliyetçiliği teorisyenlerinden ‘Kurt Karaca’ müstear adıyla yazan Doç. Dr. Fikret Eren’in “Milliyetçi Türkiye/Milliyetçi Toplumcu Düzen” kitabını eleştirmesi olduğunu söylemektedir. Özellikle toplumcu kelimesinin başka çağrışımlar yaptığı, milliyetçiliğin sadece bir yönüne vurgu yaptığını düşünmüştür. Fikret Eren’in hareketin lideri Türkeş’e “*hem bana kitap yazdırıyordunuz hem de eleştiriyorsunuz*” türü şikâyetinin etkisi olduğuna inanmaktadır. Kendisinden dergi için bir daha yazı istenmemiştir.

1. *İsimler ve Sıfatlar*, 1. Sayı, Mayıs Haziran 1971, s 27.

2. Türk Kültürü Dergisi, *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nün* yayın organı olarak Kasım 1962 tarihinden itibaren uzun yıllar aylık olarak çıkan ve son yıllarda altı aylık hakemli akademik kimliğiyle Türkiye'nin en önemli Türkoloji/Türklük Bilimi dergilerindendir. Bu dergide 22 sayfalık inceleme yazısı olarak sadece bir makalesi

çıkıştır. Fikri yönden yetişmesinde eserleriyle en çok rol oynayan ve ilim metodunu aldığını ifade ettiği Prof. Dr. Mümtaz Turhan'ın 1969 yılbaşı gecesi ölümünü müteakip hazırladığı yazısını 1969 yılı Mart ayı başında Türk Kültürü Dergisine götürmüş, enstitü başkanı Prof. Dr. Ahmet Temir 'şöyle bir bakarak' gençlerin yazısını yayınlamadıklarını söylemiştir. Cezmi Bayram'da “-siz okuyun, öğle karar verin” diyerek yazıyı bırakıp dönmüştür. Ümit etmediği halde yazısının Nisan 1969 tarihli sayıda yayınlandığını görmüştür.

1. *Mümtaz Turhan ve Maarif Davamız*, 78. Sayı, Nisan 1969, s 15-37.

3. Yeni Düşünce Dergisi 1980 sonrası dönemde fikriyatı ve mensupları yargılanan Türk milliyetçiliğinin haftalık haber yorum dergisidir. 1981-1985 döneminde önce aylık sonra haftalık dergi olarak yayınlanmıştır. Cezmi Bayram'ın yazma faaliyetlerinin en az olduğu, ANDA Genel Müdürlüğü dönemi olan bu zamanda derginin görülebilen sayılarında ancak iki yazısına rastlanılmıştır. Türk milliyetçiliği araştırmaları için önemli bir kaynak olan dergi daha sonra uzun yıllar haftalık gazete olarak yayınlanmış, bilahare yine haftalık dergi olmuş, ara vermelerden sonra halen aylık dergi olarak yayınlanmaktadır. Cezmi Kırmınoğlu müstear adıyla yazdığı yazılardan biri yakından tanıdığı Dündar Taşer için anma yazısıdır.

1. *Yunanlı'nın Türk Düşmanlığı Mı?*, 54. Sayı, 15 Ekim 1982, s 14.

2. *Dündar Beg İçin*, 89. Sayı, 17 Haziran 1983, s 36.

2.2.1.5.Sempozyum Bildirileri, Kitap Bölümü Yazıları

Var olduğu bilinen ama ulaşılamayan ve görülemeyenler hariç olmak üzere sempozyum/bilgi şöleni bildirileri ve kitap bölümü yazılarından tespit edilenler kronolojik olarak aşağıda sunulmuştur.

1. *İlk ve Orta Öğretimde Yabancı Dilde Eğitim (Tercüman Okulları Genel Müdürü Sıfatıyla)*, Yabancı Dilde Eğitim Sempozyum Bildirileri, Tartışmalar, s 47-51, Yayına Hazırlayan: Yücel Hacaloğlu, Türk Yurdu Yayınları 70, Ankara 2001, s 100.

2. *Anna Masala'da Türk Sevgisi*, Bahçeşehir Üniversitesi I. Tarih Sempozyumu: Dünyada Türk İmgesi, 13-14 Mayıs 2004, Pera Palas Oteli, İstanbul, 6 s.²⁶¹

3. Türkiye Milli Kültür Vakfının 40. Yıl Hatıra Kitabı olarak yayınladığı “Kırk Vakıf İnsan”²⁶² kitabının 92-99. sayfalarında yer alan “Galip Erdem” adlı bölümü yazmıştır.

4. Farklı yazarların yazılarından oluşan “Bilinmeyen Yönleriyle Cemil Meriç”²⁶³ adlı kitabın 45-65 sayfalarında olmak üzere “Bu Ülkedeki Cemil Meriç” adlı inceleme yazısı yayınlanmıştır.

5. Türk Ocaklarının 100. Yıl Dönümü Kutlamalarını planlamak adına 3-5 Haziran 2011 tarihlerinde Gerede’de yapılan toplantı tartışmaları, görüşler ve sonuç bildirilerinin yayınlandığı kitapta “Yeni Bir Medeniyet Tasavvuru Ortaya Koymak” başlıklı sekiz sayfalık yazısı yer almıştır.²⁶⁴

2.2.1.6.Yazmayı Düşündüğü-İstediği ve Planladığı Eserler

Cezmi Bayram 1960’lı yılların ikinci yılarından itibaren günümüze kadar birçok olaya şahit olmuş, yaşamış, görmüştür. Bunları yazmak istemektedir. Fırsat bulursa yazacaktır. Yazılması gerektiğini bilmektedir. Kendi deyimiyle bunları yazmadan giderse gözü arkada kalacaktır. Değişik zamanlarda dile getirdiği ve yazmak istediğini belirttiği eserleri şöyle sıralayabiliriz.

1. Yıllar içinde, yaklaşık son 60 yıl diyebileceğimiz bir sürede yaşadığı, gördüğü, bildiği, şahit olduğu olayları ve bunlarla ilgili değerlendirmelerini, kanaatlerini içeren hatıra türüne yakın genel bir eser yazmak istemektedir.

2. Ülkü-Bir Genel Başkan Yardımcılığı döneminde yapılanları, yaşanılanları, kısaca Ülkü-Bir’in Tarihini Yazmak istemektedir. Buradaki en büyük sıkıntı zaman problemiyle birlikte Ülkü-Bir’e ait belgenin azlığıdır.

²⁶¹ Bu Bildiri Daha Sonra İlgili Sempozyumun Diğer Bildirileriyle Birlikte “Dünyada Türk İmgesi” Adıyla Kitap Yayınevince Kitap Olarak Yayımlanmıştır.

²⁶² *Kırk Vakıf İnsan*, Editör: Prof. Dr. Salih Tuğ, Türkiye Milli Kültür Vakfı 40. Yıl Hatıra Kitabı, Yayın Nu: 1, 323 s, İstanbul, Haziran 2011.

²⁶³ *Bilinmeyen Yönleriyle Cemil Meriç*, Editör: Mehmet Çağatay Özdemir, Altınordu Yayınları 37, 768 s, 1. Baskı, Ankara 2018.

²⁶⁴ *Türk Ocakları Genel Merkezi 100. Yıl Hazırlık Çalışmaları Gerede Toplantısı (3-5 Haziran 2011)*, Yayına Hazırlayan Dr. Bülent Aksoy, Türk Ocakları Genel Merkezi, Tarihsiz, s 60-67.

3. Cezmi Bayram’a göre özellikle birincisi olmak üzere 1975’ten sonra kurulan Milliyetçi Cephe Hükümetleri’nin; kendisinin devrim olarak nitelediği çalışmaları, faaliyetleri, işin içinde olan biri olarak yazılması gerektiğini düşünmektedir. Eğitim müfredatında Türk kültürü lehine en ciddi değişikliklerin yapılması, Türk müziğinin okula kavuşması, felsefe kitaplarında İslam felsefesinin, kelamın yer alması, kutsal emanetlerde yirmi dört saat Kur-an okunması, Ayasofya’da ezan okunması, bir bölümünde de olsa namaz kılınmaya başlanması ve hatta tamamen açılmasının düşünülmesi gibi konuların yeterinde bilinmediğine inanmaktadır.²⁶⁵

4. Bölücü-Kürtçü hareketlerin 1960’lardan 1980 yılına kadar olan faaliyetlerini, özellikle ‘Doğu Mitingleri’ni yazmak istemektedir. Aslında bunun malzemesi ve dosyası hazırdır. Üzerinde yoğunlaşıp yazılmayı beklemektedir. Özellikle Hüseyin Nihal Atsız’ın makaleleri yüzünden bu mitinglerin, bölücü hareketlerin yayıldığı gibi yanlış bir düşüncenin hala bile devam etmesi onu rahatsız etmektedir. Hâlbuki bu hareketlerin, Atsız’a ilgili yazıları yazdırdığının, tarihi kronolojide çok kolayca görülebileceğini ifade etmektedir.

5. Ziya Gökalp hala bile yeterince okunmamış, anlaşılmamıştır. Yanlış anlaşılmıştır. İftiraya uğramaya devam etmektedir. Ölümünün 100. Yıldönümü olan 2024 yılı için onun bütün eserlerini yeni baştan okuyup değerlendirecek bir kitap yazmayı istemekte ve planlamaktadır.

6. Eğitimciliği dolayısıyla daha çok 1970’lerde olmak üzere Türk Eğitimi hakkında birçok yazı yazmıştır. Bunların toplamı bir kitap hacmine ulaşmaktadır. Özellikle Türk Eğitim Tarihi için malzeme teşkil edebilecek bu yazıları toplayıp imkân dâhilinde kitap olarak basmak istemektedir.

7. Sürekli olarak verdiği ama özellikle 2018 Ocak ayından başlayıp 2019 Aralık ayına kadar devam eden, iki yıl boyunca her ay olmak üzere Fatih Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde verdiği “*Tanzimat’tan Günümüze Türkiye’de Fikir Hareketleri*” konulu seri konferansları vardır. Bu konferanslara hem iyi bir hazırlık yaparak gitmiştir ve hem de birbirinin devamı olan, bir bütünü oluşturan konferanslardır. Elinde bunların müsveddeleri dahi yoktur. Bunları da kitap olarak basma düşüncesi vardır.

²⁶⁵ Cezmi Bayram ile 18.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

2.2.2. Türk Milliyetçiliğine ve Meselelerine Bakışı

Milliyetçi bir aydın ve aksiyon adamı olarak yarım asrı aşkındır hizmet ettiği Türk milliyetçiliği ve milliyetçileri hakkında birçok gözlemleri, görüşleri ve kanatları vardır. Milliyetçiliğin problemleri üzerine kafa yormaktadır. Milliyetçilerin en büyük problemi olarak birbirlerini yeterince sevmeme olarak görürken ikinci olarak da herkesin mutabık olduğu net bir hedeflerinin olmamasını görmektedir. *“Milliyetçiliği biz en basit olarak, milleti sevme olarak tarif ediyoruz. Hâlbuki milliyetçiler bırakın milletin bütününe sevmeyi, birbirlerini de sevmiyorlar. Birinci meselesi budur. İkincisi de; birincisinin de sebebi olarak dışa dönük bir hedefin konulamayışıdır. Ki biz buna tarihimize “Kızıllema” diyoruz. Milletimizin önüne bir Kızıllema koymayınca birbirimizle uğraşıyoruz. Tarihte de böyledir. Türk devletleri de dışa doğru yöneldikleri zaman Türk beyleri birbirleriyle kavga etmezler. Dışarıya yönelmedikleri zaman bu sefer birbirleriyle kavgaya tutuşurlar.”*²⁶⁶

Türk Ocakları’nın kurulduğu 1912 şartlarında Türk milliyetçileri hedeflerini net olarak tayin ettiklerini ifade etmektedir. Devletin ve milletin varlığı tehlikeydedir. Birinci hedef milli bir devlet kurmak ve milletin benliğinin farkında olmasıdır. Hedef açık ve nettir. Kurtuluş savaşı ve Cumhuriyetin ilanı ile bu hedef gerçekleşmiş oldu. 1960 şartları içinde de hedeflerini tayin ettiler. 1960-1970’lerde de, ‘Türkiye Sovyetleşmesin’ kavgasında da küçük ayrılıklar olsa da büyük ayrılıklar olmadan Türkiye’nin Sovyetleşmemesi mücadelesi herkesi birleştirdi. Aradaki kırgınlıkları, aradaki farklılıkları görmezden geliyorlardı. Hâlbuki bugün böyle bir hedef konulmuş değildir. *“Aslında bugünde bir hedef belirdi o da şu: Siyasetin, dinin, etnisitenin vb. çeşitli sebeplerin parçaladığı Türk Milletini tekrar bütünleştirmektir. Milleti birleştirme meselesi, Türkiye’nin bütünlüğünü sağlama meselesi önemlidir. Niye önemli? Hem Türkiye’nin geleceği bakımından önemli hem de Türk Dünyası diye bir büyük dünya var, büyük bir güç var, büyük bir imkân var, bunu değerlendirme adına önemli. Diğer taraftan bu imkânın ortaya çıkmaması için uğraşan devletler var. Rusya var, Amerika var vesaire... İşte bunların etkisini azaltmak için Türkiye bütün olmalı, güçlü olmalı ki aynı zamanda bu Türk devletlerini de sarsılmadan o hedefe doğru gitmesini temin edebilsin. Şimdi böyle bir hedefi bütünüyle benimsemiş olsak, o zaman biz yeniden birbirimizle uğraşmaktan vazgeçeceğiz. Büyük hedefi gerçekleştirme gayretine*

²⁶⁶ Cezmi Bayram ile 30.12.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

gireceğiz. O yüzden şu anda hedefsizlik var."²⁶⁷ Hedefsizliğin iki temel zararı olduğunu dile getirmektedir. Birincisi iç çatışmalara sebebiyet vermesi diğeri de tembelliğe yol açmasıdır. Genelde bir hedef gerçekleşince arkasından ikinci bir hedef konulmazsa tembellişirsiniz düşüncesindedir.

Aslında milliyetçilerin yukarıda belirtilen sıkıntılarına temel olan sorunların asıl kaynağı, milliyetçilerin söylemlerine nazaran milliyetçi olamadıkları görüşüdür. *"Milliyetçiler aslında milliyetçi değiller. Milliyetçilikten önce, fert olarak söylüyorum; milliyetçilerin çok büyük ekseriyeti partici. Yani bir siyesi parti mensubiyeti var ve bu siyasi mensubiyet milliyetçilik duygusunun önüne geçiyor. Bunu her alanda görüyoruz. Üniversite profesöründen köylüsüne kadar böyledir. Öncelikle parti bir vasıtaadır. Millete hizmet vasıtasıdır. Burada mesele ne; önce sizin bir fikriniz olacak. Milliyetçi olarak siz; dünyanın, insanlığın, Türk dünyasının meseleleri hakkında fikirler, çözümler üreteceksiniz ki o noktadan insanları etkileyebilesiniz. Şimdi bugün milliyetçiler sayıca çok olsa bile hangi konuda ne söylüyor. İklim konusunda ne söylüyor, çevre konusunda ne söylüyor, kadın konusunda, sokak çocukları konusunda vb. ne söylüyor? İktisat konusunda ne söylüyor ki ondanda iktidardaki etkilensin. Bundan dolayı bir şey söylemek için bağımsız düşünmek lazım gelir. Hâlbuki parti mensubu olarak bağımsız düşünmeniz mümkün değildir. Partinizin istediği kadar düşünürsünüz. İkincisi parti, seçmenden rey alacağı için seçmen arzuları da seçmen temayülleri de onun düşüncesini sınırlar".*²⁶⁸

2.2.3.Türkiye'nin 1960-1970'li Yıllarıyla İlgili Değerlendirmeleri

1960'ların son yılları ve bütün 1970'li yıllar ülkemizde genel olarak 80 öncesi olarak adlandırılmaktadır. Bu yıllar kavga yıllarıdır. Bu kavga zamanla silahlı bir hal almış ve iç savaş haline dönüşmek durumuna gelmişti. 12 Eylül 1980 askeri ihtilali ile bu dönem sonlanmış oldu. Cezmi Bayram bu yıllarda üniversitede asistan olması, çeşitli sivil toplum kuruluşlarında görev alması ve basın yayın dünyasının içinde bulunması dolayısıyla olayları yakından izleme, gözlemleme ve değerlendirme imkânına sahip olmuştur. 1968 öğrenci olayları başladığında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümünde son sınıf öğrencisidir. *"Bilindiği üzere ülkemizde öğrenci boykotları ilk olarak 1968 yılının mayıs/haziran aylarında başladı. Bu boykotlar ders*

²⁶⁷ Cezmi Bayram ile 30.12.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁶⁸ 30.12.2022 Tarihli Görüşme.

yaptırmama, imtihan yaptırmama şeklindeydi. İşte bu yüzden de bizim mezuniyetimiz bir ay gecikmiştir. Yani temmuz sonuna kaldı. Başlangıçta bu hareketleri muhalefet liderleri; İnönü, bunu masum öğrenci hareketleri olarak ifade etti. Süleyman Demirel aslında bana göre hürriyetçiliğinin yani liberalliğinin de etkisiyle, biz onunla dalga geçtik ama bu meseleleri fikir hürriyeti çerçevesinde gördü. Yollar yürümekle aşınmaz lafını söyledi. Daha sonra öğrencilere hocalar da, 12 Marttan önce hocalar da katıldılar ve cübbeleriyle hükümet aleyhine yürüyüşler yaptılar. Bu nerden geldi. Bizden evvel aslında Almanya’da, Fransa’da öğrenci hareketleri olmuştu; Marksist manada. Onlar kısa zamanda bu işi hallettiler. Fakat bizde daha uzun süre devam etti”.²⁶⁹

Aslında bu öğrenci hareketlerinin alt yapısını 1961 anayasasına götürmek mümkündür. Daha önce yasak konumda olan Marksist hareketler bu anayasa ile ifade özgürlüğünü kazanmış oldular. “61 Anayasasından sonra zaten Marksist faaliyetler partileşti, dernekleşti, sendikalaştığı için artık gazetelerde aleni olarak yer almaya başladılar. Aleni bir hareketti. Ama bu fikir hareketi gibiydi ve biz fikri münakaşa yapardık. O zamanlar mesela üniversitelerde 60’ların başında 63/64/ 65/ 66 yıllarından bahsediyorum. Bu yıllarda üniversitelerde mesela açık oturumlar düzenlenirdi. Sonra o açık oturum kelimesi yerine İngilizce paneli getirdiler. Burada, açık oturumlarda şuna dikkat edilirdi; Bir tane sağdan hoca davet edilir, bir tane soldan hoca davet edilir ve bir tane de daha tarafsız gibi görünen birisi davet edilirdi. Herkes kendi fikrini söyleyeni destekler, alkışlardı. Kavgı falan olmazdı. Buna benzer olarak üniversite öğrenci kantinlerinde de bu sefer farklı fikirdeki insanlar, öğrenciler bir araya gelirler, tartışırlar, konuşurlardı.”²⁷⁰

Üniversitelerdeki bu tartışmaların daha sonra talebe cemiyetlerine intikal ettiğini belirtmektedir. Bu cemiyetlerdeki tartışmalar ve seçimler ilk başta CHP’lilik ve anti CHP’lilik noktasında olduğu anlaşılmaktadır. Fakat İsmet İnönü’nün “CHP ortanın solundadır” sözü sol hareketlere meşruiyet kazandırması, CHP’de dönüşüme sebep olması dolayısıyla etkileri günümüze kadar devam eden bir sonuca yol açmış oldu. “İnönü’nün ‘CHP ortanın solundadır’ lafı sol hareketlere bir meşruiyet kazandırdı. Geniş kitlelerin onlara daha çok menfi bakmasını önledi. Ortanın solu kavramı neydi. Ortanın solu kavramı muğlak bir kavram. Neyi kastediyorsunuz. Yani batıdaki sosyal demokrasiyi mi? Ki daha sonra Ecevit onu sosyal demokrasi kavramına çevirdi ama sol

²⁶⁹ Cezmi Bayram ile 16.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁷⁰ 16.11.2022 Tarihli Görüşme.

kelimesi meşruiyet kazandı. Ve solcu hocalar her yerde artık daha muteber hale geldiler. Mesela Harp Okullarında sivil hocalar vardı. Bu sivil hocaları hep solcu hocalardan seçtiler. Taa 1973'lere kadar öyle devam etti. Harp Okullarındaki solcu yapılanmanın bir manada kaynağı budur. Deniz Harp Okulunda, Hava Harp Okulunda, Kara Harp Okulundaki solcu yapılanmanın zemini buradadır. İnönü'nün ortanın solu ile CHP büyük bir değişim geçirdi. Orada, sol olmayan klasik CHP'li yani Müdafaa-yı Milliye Cemiyetlerinden beri gelen ayan eşraf CHP'liler partiyi terk ile ayrılmak zorunda kaldı. Bir taraftan Turan Feyzioğlu sonra Kemal Satır takımı ayrıldı. Ayrılınca Ecevit CHP'yi, bunların yerine, Kürtler ve Alevilerle doldurmaya başladı. CHP'nin bugünkü yapısının başlangıcı orasıdır. Böyle bir havada, ortamda biz başlangıçta azınlıktayız. CHP'nin desteğiyle üniversitelerde şurada burada sol daha kalabalık. Hocalarda da öyleydi. CHP'li hocalar çok. Onlar da sola destek verince ortanın solu hikâyesi ile her alanda onlar çoğunlukta oldular.”²⁷¹

2.2.4. Türk Milliyetçilerinin 1980 Öncesi Dönemi Rollerini Değerlendirmesi

Milliyetçiliğe ve milliyetçilere karşı olanlar ile bazı milliyetçiler zaman zaman 1980 öncesi kavga ve daha sonra silahlı çatışma döneminde milliyetçilerin kullandıklarını söyledikleri görülmektedir. Olayların fiili başlangıcı diyebileceğimiz 1968 yılından 1980 ihtilal yılına kadar olayların içinde bulunan Cezmi Bayram milliyetçiler olarak kullandığımızı düşünmüyorum demektedir. 1945'ten 1990'lara kadar dünyanın iki kutuplu soğuk savaş döneminde Amerika'nın ve Sovyetler Birliği'nin dünya liderliği mücadelesinde Türkiye tabii olarak Amerika'nın yanında yer almıştır. Çünkü Sovyetler Türkiye'den hem toprak talep etmektedir, hem rejim ihraç ederek sosyalist devrimle uydusu haline getirmek istemektedir ve hem de Türk Dünyasının büyük kısmı Sovyet işgalinde bulunmaktadır. Tarihte de Rusya ile çok savaşlar yapılmıştır. Rusya'nın Türkiye üzerindeki emelleri Sovyetler ile de devam etmektedir. Amerika ile menfaat müttefikliği ise bir mecburiyettir. Sovyetlerin diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de öğrenci hareketlerini gizli açık desteği, önce boykotları sonra silahlı müdahaleleri doğurmuştur. Sonra da kavga ortamına yol açmıştır. Türkiye mesela Afrika da olsa sosyalist rejim belki kabul edilebilir ama Sovyetlere sınır Türkiye'de sosyalist rejim Sovyet uydusu demektir. Bunun mücadelesi verildi. Dolayısıyla kullanılma düşüncesini kabul etmemektedir. “Ben kullandığımızı

²⁷¹ Cezmi Bayram ile 16.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

düşünmüyorum. İkinci Dünya Savaşından sonra bu savaşın iki müttefiki Amerika ve Sovyetler Birliği daha sonra dünya liderliğine niyetlendiler. Ve rakip haline geldiler. Amerika burada demokrasi vb. gibi değerleri de kullanarak NATO diye de bir teşkilat kurdu. Bu NATO'yla liderliğini yürütmeye çalıştı. Sovyetler Birliği ise uluslararası mahiyette Moskova'da bir üniversite -Lumumba Üniversitesini- kurdu. Ve bu üniversitede Afrika'dan, Güney Amerika'dan, Türkiye dâhil birçok ülkeden gençleri yetiştirdi ve bunlar vasıtasıyla halk hareketleri yaptırmak, sosyalist devrim yaptırmak hedefini güttü. Bu çalışmalar hazırlık olarak 1960 yıllarının yarısına kadar geldi. 1960'ların sonu doğru ise 68'de Avrupa'da Öğrenci olayları başladı.. Aslında daha önce Afrika'da Güney Amerika'da yarı sosyalist, Arap ülkelerinde olduğu gibi Baas Partisi ile darbeler yapıldı. Albay darbeleri yapıldı. Belli neticeler alındı. Asya'da Vietnam'da, Kamboç'ta vs. savaşlar oldu. Orada Amerika ile karşı karşıya gelindi. Latin Amerika'da, Küba'da benzeri denemeler oldu. Sonra 68 yılında, doğrudan doğruya NATO ülkelerinde deneme oldu. İlk hareketler Fransa'da, Almanya'da başladı. Sonra Türkiye'ye geldi. Türkiye'ye geldiğinde bu hareketler öğrenci hareketiydi. Birincisi şu: eğer burada birileri bizi vuruşturmuşsa, ilk defa harekete geçen Marksistler. Ve demek ki Marksistleri Amerika harekete geçirmiştir demek lazım. Türkiye'de şu ana kadar siz hiçbir marksist'ten Amerika bizi kullandı diye bir tabir duyduunuz mu? Hayır. Ne yaptılar önce masum öğrenci hareketleri diye başladı. Bu masum öğrenci hareketlerinde üniversiteyi işgal ediyorsunuz. Amfileri basıyorsunuz. İstemediğiniz öğrencileri, size tabii olmayan öğrencileri dersten kovuyorsunuz. Fakülteye almıyorsunuz. Hocaları sınıftan çıkarıyorsunuz. Bazı fakültelerde de mesela benim fakültemde-69'dan sonra asistandım- dekan seçilemedi. Fakülte kurulunu basıyor, dekan seçtirmiyorlar. Fakülte kurulu hür iradesini gösteremedi. Buna karşılık olarak da işte üniversiteye sokulmayan, okuma hakkı elinden alınan gençler, tabii MHP'nin de organizasyonu ile milliyetçi bir organizasyonu ile teşkilatlandı. Mektebe gitme mücadelesi verdi. Nefsi müdafaa hakkı söz konusudur. Hâlbuki böyle bir olay başlamamış olsaydı Türkiye'de bu olmayacaktı. Oraya kadar bizim Marksist arkadaşlarımız vardı. Onlarla biz okul kantininde fikir münakaşası yapardık. Veya üniversitelerde o zamanki adıyla açık oturumlar yapılırdı. Orada marksist hocalarla muhalif hocaları karşı karşıya gelirdi. Biz de onları dinlerdik. Medeni bir fikir hareketi söz konusuydu. Ama vaktaki fakülte işgalleri başladı. Öğrenciler derslere sokulmadı,

daha sonra işin içine bir de silah girdi. Peki, ilk silahı kim attı. İlk silahı da solcular kullandı. Ruhi Kılıçkiran²⁷² diye milliyetçi bir öğrenciyi Site Yurdu'nda vurdular. Demek ki bu işlerde her şeyi başlatan hep solcular. Şimdi solcular hiç kullanıldık demiyorlar. Sadece Uğur Mumcu'nun bir kere yazdığı; bir silah sabah birini öğleden sonra birini vurdu söylemi var. Ama burada şu normaldir. İki tarafta kaçakçıdan silah temin ettiğine göre -silahlı dönem başladıktan sonraki dönemi söylüyorum- aynı kaçakçıdan silah alırsınız. Çünkü kaçakçının ideolojisi, fikri yok. Davası para. Ondan alabilirsin. Aynı kaçakçıdan silah alıyor olmak durumu var. O silahlarda üstelik Bulgaristan üzerinden Türkiye'ye giriyordu. Bizim bazı milliyetçi arkadaşlarda da şu var ki ben orda bir tezat görüyorum. Nedir o tezat. Hareketin lideri kim: Türkeş. Amerika tek tek fakültelerdeki çocuklarla görüşüp onları sevk edemeyeceğine göre kiminle sevk edecek. Başındaki liderle. Şimdi o lidere hem başbuğ diyeceksin hem de Amerika'nın adamı diyeceksin zımnen. Böyle saçma şey olur mu? O bakımdan ben onu öyle düşünmüyorum ama daha sonra birileri böyle bir yorum yaptı. O yoruma da bizim camia tembel olduğu için bazıları inandı. Ha şu ayrı konudur. Ceza evinde beraber yattılar. Onlarda vatanseverler vs. Elbette. Bu Marksistlerin tamamının vatan haini olduğu manasına gelmez. O da kendince vatansever. O Marksist bir ihtilalle, Sovyet tarzı bir idareyle Türkiye'nin ileri gideceğine, düzeleceğine, gelişeceğine inanıyor. Bu manada vatanseverdir. Ama yanlış bir yolda çalışıyor. İkinciside sol gençlerin de bütününi Sovyetler tek tek yönlendirdi demek doğru değil. Ama bir genel hareket var ve Sovyetler Birliği hâkimiyetini, sosyalist rejimi ihraç etme suretiyle yapıyor. Orada solcu arkadaşlara şunu söyledik; Türkiye bulunduğu yerde değil de Afrika'nın ortasında olsa ve Türkiye'ye seçimle sosyalist idare gelse bizim muhalefetimiz olmaz. Biz Marksizm'e felsefi olarak karşı çıkarız ama Rusya'ya komşu bir ülkeye sosyalist bir idare geldiği zaman Türkiye'nin bağımsızlığını kaybetmesi, SSCB'nin peyki olması manasına gelir. Bu yüzden biz buna bu manada da karşıyız. Felsefenin ötesinde de bu manada da karşıyız derdik. Bakış tarzımız oydu. Tabi orada elbette tarihten gelen Moskof düşmanlığı da bunu millete anlatmamızda kolaylık sağlıyordu bize. Ben kullanılmayı kabul etmiyorum ama aynı dönemde iki devletin dünya hâkimiyeti mücadelesi verdiğini ve dolayısıyla biz istesek de istemesek de Amerika'nın mücadelesi tarafında olduğumuzu kabul ediyorum. (Ben bunu Amerika'da da söyledim. Amerika hür

²⁷² Ruhi Kılıçkiran (1946 Osmaniye/4 Ocak 1968 Site Öğrenci Yurdu Ankara), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencisiydi. Kurşunlanarak öldürülmüş olup Ülkücü Hareketin ilk şehidi sayılmaktadır.
<https://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=1452>

dünyanın lideridir. Bizde antikomünistiz. Bu açıdan baktığında biz tabii müttefikiz. Tabii müttefiklik başka bir şey, isteyerek müttefiklik başka bir şeydir. Ama siz tabii müttefik gibi davranmıyorsunuz. Mesela siz Türkiye’de daha çok solcuları destekliyorsunuz dedim.) Sizin ister istemez yaptığınız davranışların Amerika’nın menfaatleriyle çakışmış olması sizin Amerika tarafından kullanıldığınız manasına gelmez. Siz Sovyetlere karşısiniz. Sovyetlerin Türkiye’yi işgaline karşısiniz. Kars-Ardahan’ın istenmesi unutulmuş değil. Sovyetler Çarlık Rusya’sı iken de hem Balkanlarda hem Asya’da devletimiz aleyhine Rusya’nın faaliyetleri unutulmuş değil. Ve en önemlisi de Türk dünyasının en önemli bir kısmı da Rusya’nın esiri. Böyle bir Rusya’ya siz peşinen muhalifsiniz. Peşinen muhalif olduğunuz içinde onun karşısındaki ile de tabii müttefik gibi görünüyorsunuz. Bu tabii müttefikliği sanki Amerika’nın bir kullanması gibi anlamak yanlış bir şeydir. Burada Dündar Taşer Bey rahmetlinin bir benzetmesi vardı. Dedi ki; sizin yamacın başında bir eviniz var, aşağıda ovada da birinin tarlası var. Ovadaki tarla sahibi size diyor ki yağmur yağıp sel olduğu zaman senin evini benim tarlamı sel basar. O yüzden gel bu evinin arkasına bir set yapalım. Siz de razı oluyorsunuz. Peki, olmazsanız ne olur. Sel gelir sizi, evinizi, çoluk çocuğunuzu alıp götürür. Hayatınızı kaybedersiniz. Onunda tarlasını sel basar, taş basar. Sonra o, sel bittikten sonra temizler ve tarlayı ekmeye devam eder ama sizin hayatınız geri gelmez. Bu bizim bu müttefikliğe bakış tarzımızı ifade ediyor. Bizim için Sovyetlere karşı olmak bir hayat memmat meselesi. Amerika için o bir menfaat. Petrol alacak, başka şey alacak. Onun için o doğru. Ama hayat memmat meselesi menfaatten daha önemlidir. Bugün Sovyetler kalmamış, yeni Rusya Federasyonu’nun da yayılma siyasetindeki kullandığı alet sosyalizm olmayınca herkes istediği gibi yorum yapıyor. Ben böyle bakıyorum.”²⁷³

O dönemde Amerika’nın bazı solcu grupları desteklediği, kullandığı söylenmektedir. Bu tezat gibi olan durum hakkında şöyle demektedir: “Ben açıkçası Maoist Hareketin o dönemde bir Amerikan operasyonu olduğu kanaatindeyim. Aslında bizim devletimizde bu operasyonu desteklemiş olabilir. Niye öyle? Çünkü bir Marksist hareket var. Bu sadece Leninist hareket olursa topyekûn, çok güçlü olur. Hâlbuki Marksist Leninist hareketin yanına bir de Maoist hareket koyarsanız ikiye bölünür. İkiye bölününce zaafa uğrar. Bu normal. Bu tip kullanmalar olur. Bazı insanların ihtiraslarını tahrik etmek suretiyle siz orasını zaafa uğrattırsınız. Bu manada bir

²⁷³ Cezmi Bayram ile 18.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

*kullanma elbette olabilir. Bu normaldir. Devlette kullanır. Bir başkası da kullanır. Desteklerde. Niye bu kanaattesin dersin o dönemde yayın organları olan Aydınlık'ta öyle neşriyat yapılırdı ki bu ancak istihbarat birimlerinden temin edilecek bilgilerle mümkündü. Yani sıradan bir gazetecinin bu bilgilere ulaşması mümkün olmazdı. Oradan o kanaatteyim.*²⁷⁴

2.2.5.Cezmi Bayram'a Göre Ziya Gökalp

Ziya Gökalp Türk milliyetçiliği için önemli bir kişiliktir. Milliyetçi fikir üzerine kafa yormuş, onu sistemleştirmeye çalışmıştır. Türk Ocaklarının çalışmalarında yer almıştır. Ocak dergilerinde -Türk Yurdu, Halka Doğru, İslam Mecmuası- sürekli yazılar yazmıştır. Günümüzde de İstanbul Türk Ocağının kullandığı mekânın tespitinde Ziya Gökalp'in mezarının orada olması belirleyici olmuştur. Mezarının ocakla aynı mekânda olmanın da avantajıyla her sene ölüm tarihinde, 25 Ekim'de mezarı başında anma toplantıları yapılmaktadır. Cuma sohbetlerine konu olmakta, adına bilgi şöenleri, konferanslar düzenlenmektedir.

Cezmi Bayram'a göre Ziya Gökalp Türk Milliyetçiliği için çok önemli biridir. O ne filozof, ne şair; her şeyden önce bir mürşittir. Onu en iyi ifade eden kelime mürşitliktir. Tek meselesi Türklüktür. Ülkemizde sosyolojiyi mektepleştirendir. Kendinden sonrakileri etkileyendir. Ama bugün ülke gündeminde yeterince yoktur. Milliyetçilerin gündeminde de yoktur. Son 20-30 yıl içinde adının verildiği okul, park, kütüphane, bina vs. yoktur.

25 Ekim 2022 Salı günü mezarı başında yapılan anma toplantısında²⁷⁵ sosyolog Prof. Dr. Korkut Tuna'dan dinlediği anekdotu anlatmıştır. Fransa'da yapılan ve bünyesinde sosyoloji bölümü bulunan edebiyat fakülteleri dekanları toplantısında Fransızlar Korkut Hoca'ya; sosyoloji bizde çıktı ama mektepleşmesi sizde oldu demişlerdir. Gökalp hem İstanbul'da Darülfünunda hem de Diyarbakır'da İdadide içtimaiyat/sosyoloji derslerini okul programına koydurmuş ve dersleri kendisi vermiştir.

Ziya Gökalp hakkında çok eser yazılan, araştırma yürütülen, çalışma yapılan bir kişi olmasına rağmen Cezmi Bayram'a göre bütünüyle anlaşılamamıştır. Yeterince incelenmemiştir. *“Çünkü Ziya Gökalp'e bugünün şartlarına, bugünün bilgilerine göre*

²⁷⁴ Cezmi Bayram ile 18.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁷⁵ İlgili toplantıya bu satırların yazarı da katılmış ve adı geçen konuşmayı not almıştır.

bakılmaktadır. Eleştirilirken Ziya Gökalp felsefe bilmezdi deniliyor, şurada eksikti deniliyor. Bu eleştiriler doğru olabilir. Ama Ziya Gökalp'in bütün kitaplığı benim arkamdaki üç raf kadar bile değildi” demektedir. “Kitap yok. Devrin bilgisi o kadar. Ama bu bilgiye rağmen doğru şeyler söylemiştir. Mesela ilimde Ziya Gökalp terime büyük ehemmiyet veriyor. Şimdi gerçekten Ziya Gökalp'in ehemmiyet verdiği şekilde Türkiye’de terim meselesi halledilmiş olsaydı siyasette de sosyal alanda da bu kadar kavga olmazdı. Çünkü ortak terim teşekkül ettiremediğimiz için aynı kelimeyi kullanıyoruz, ayrı mana veriyoruz. Bu çok önemli bir noktadır.”²⁷⁶

Diğer taraftan Ziya Gökalp sanki son hükmünü vermiş, son sözünü söylemiş gibi eleştirilmektedir. Bunun yanlışlığını özellikle belirtmektedir. “Zannediliyor ki Ziya Gökalp bütün sözünü söyledi. Hayır, Ziya Gökalp sürekli arayış içerisinde. Nitekim Türkçülüğün Esasları’nın önsözünde diyor ki; “-bana dediler ki çok kitap yazdın ama sistemli bir eserin yok”. Sistemli eseri yok ama ihtiyaç duyulan her alanda eser yazmış. Medeniyet tarihi yazmış, çocuk edebiyatı yazmış, destan yazmış, şiir yazmış, hikâye yazmış, fikir yazıları yazmış. Birçok alanda yazmış. Nerde bir boşluk varsa orada yazmış. Bu arayış içinde olması demektir. Güzeli arıyor, doğruyu arıyor, hakikati arıyor. Bana göre Gökalp’ten örnek olarak alınacak şey bu tavrıdır. Söylediklerinin hepsi doğru mudur? Ayrı konu. Mesela hukuki Türkçülükte bakıyorum bir cümle söylüyor. Zaten kısacık bir şey yazmış. Ne söyleyecek, çok bir şey söyleyemeyecek. ‘Dünyada insanlığın geliştirdiği en iyi hukuk sistemleri bizde de olacak’. Bu laf bana göre her şeye yetiyor. En iyisi neyse onu bul. Bu gün en iyisi ne ise onu bul. Gökalp sürekli Türklük için en iyiyi arayan adam. Bu duruma, söylediklerini bulmuş gibi baktığın zaman bu eksiktir dersin. Gökalp’le ilgili bütün tenkit yazılarında, bulmuş gibi saydıklarından, konuyu kapatmış gibi gördüklerinden böyle söylemektedirler. Elbette söyledikleri içinde bulmuş diyebileceklerimiz var. Ama bütünüyle öyle midir, hayır.”²⁷⁷

Cezmi Bayram’a göre Ziya Gökalp için en doğru tespiti Hüseyin Cahit Yalçın yapmıştır: *Ziya Gökalp'in Bütün Meselesi Türklüktür*. Türklüğün yücelmesi, eğitilmesi, fakirlikten kurtulması, en iyi olmasıdır. Hüseyin Cahit’i teyit eden bir örneği de Ahmet Ağaoğlu’ndan vermektedir: “İstanbul’un işgaliyle Bekirağa Bölüğüne konulan Türk aydınları Malta’ya sürülüyor. Gemideler. Nereye gideceklerini bilmiyorlar. Ailelerimizle görüşelim demişler. Ona da izin vermemişler. Birer mektup bırakın

²⁷⁶ Cezmi Bayram ile 16.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁷⁷ 16.03.2023 Tarihli Görüşme.

demişler. Gemiye bindirmişler. Nereye gidiyorlar? Ne kadar süreyle gidiyorlar? Nerde kalacaklar? Nasıl olacak? Bu konuda tek bir açıklama yok. Meçhul. İşte bu gemi yolculuğu esnasında Gökalp “Türklüğün ruhiyatı” diye bir konuşma, bir tartışma açıyor. Ağaoğlu Ahmet diyor ki; -Adam herhalde halimizin farkında değildi ki böyle bir tartışma açtı. O da Gökalp’i anlamıyor. Hâlbuki Gökalp’in bakış tarzı ne? Bilsen ne lazım gelir, bilmesen ne lazım gelir. Değiştirmek iktidarında mı? Hayır. İşte o boşlukta Türklüğün ruhiyatını konuşuyor. Onun o anda yapabileceği, Türklükle ilgili bir meseleyi konuşmak. İşte Matla, üniversite haline getirmiş orayı. O bilmez dedikleri felsefe derslerini işliyor. Onları Atatürk Üniversitesi yayınladı, kocaman, kalın bir kitap. Orada kitap eser yok, malzeme yok kaynak yok ama öyle bir ders işliyor. Ha yanlış değerlendirmeleri var mıdır? Olabilir. Önemli olan orası değil. Önemli olan o boş zamanı siz bir üniversite gibi değerlendiriyorsunuz. Bu bakımdan Gökalp bana göre çok önemli ama biz Gökalp’in tam farkında değiliz.”²⁷⁸

Ziya Gökalp Türk Ocaklarının tarihinde önemli bir yer işgal etmektedir. “Türk Ocaklarının neşrettiği bütün mecmualarda, Türk Yurdunda, Halka Doğruda, İslam Mecmuasında yazıyor. Hars heyetinde var. Sadece bir dönem İttihat Terakki Partisi yönetiminde olduğu için, ocağın siyaset dışı olma hassasiyeti dolayısıyla Gökalp’in Türk Ocakları yönetimine de girme arzusunu belirtince bunu; İttihat ve Terakkinin Ocağı ele geçirmesi olarak anlamışlar ve orda Gökalp’i yönetime seçtirmemişler. Ama orada şuna dikkat etmemişler; hâlbuki İttihat ve Terakki Ziya Gökalp’i Darülfünuna hoca, müderris tayin ederken Gökalp diyor ki “benden orda parti faaliyeti yapmamı beklerseniz ben o görevi kabul etmem”. Gökalp aslında bulunduğu yere göre durumunu tayin eden adam. Ama o zaman genç ocaklılar bunu düşünememişler. İttihat ve Terakki’nin Ocağı ele geçirme faaliyeti diye seçtirmemişler Gökalp’i. Ama Türk Ocağının bütün faaliyetlerinde var. Türk Yurdu Dergisinde var.”²⁷⁹

Osmanlıyı eleştiriyor diye Ziya Gökalp’i tenkit edenlere; Gökalp hangi Osmanlıyı eleştiriyor? Yıkılmaya yüz tutmuş son dönemi eleştiriyor. Kanuni dönemini eleştirmiyor, demektir. Bazıları Ziya Gökalp’in “Yeni Hayat” kavramı için, İslam’dan uzaklaşmak için kullandığını söylediklerini belirterek “hiç alakası olmadığını, çökmüş zeval bulmuş bir dönemin ihyası için, yeni bir heyecan vermek için, diriliş heyecanı vermek için kullanmıştır” demektir. Onu Durkheim’ci olmakla suçlamaktadırlar.

²⁷⁸ Cezmi Bayram ile 16.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁷⁹ 16.03.2023 Tarihli Görüşme

Bunu zaten kendisi söylemektedir; ben biraz Durkheim biraz yerliyim diye kendisi ifade etmektedir. Cemil Meriç, Necip Fazıl Kısakürek, Erol Güngör gibi isimlerin Ziya Gökalp eleştirilerine bütünüyle katılmadığını belirtmekte ve ilgili isimlerin sevenleri dolayısıyla Ziya Gökalp'in layıkıyla değerlendirilemediğini düşünmektedir.

Sonuç olarak Cezmi Bayram; *Ziya Gökalp'in Türk milliyetçiliği için de Türk milleti için de gerçekten müstesna bir beyin olduğunu görüyorum, ama iyi anlaşılmadığı kanaatindeyim* demektedir.

2.2.6. “Tanzimat’tan Günümüze Türk Düşüncesi”nde Cezmi Bayram

Prof. Dr. Süleyman Hayri Bolay, yazarlığını ve editörlüğünü yaptığı “*Tanzimat’tan Günümüze Türk Düşüncesi*”²⁸⁰ adlı yedi cilt ve sekiz kitaplık ansiklopedik eserinde Cezmi Bayram’ın düşünce dünyasına yaklaşık beş sayfalık bir yer vererek değerlendirmiştir. İlgili ansiklopedinin II. cildinde “Cumhuriyetten Günümüze Siyasi, İdari ve Sosyal Düşünce Temsilcileri” bölümünün “Tarihi Düşünce” kısmında “Milliyetçi Akım” başlığı altında düşüncelerine yer vermiştir.

Hayatı ile ilgili kısa bir bilgi verdikten sonra ülkemizdeki milliyetçilik anlayışındaki yanlışlıklar, milliyetçilerin kabahatleri, Osmanlı ve Cumhuriyet Türkiye’sinin batılılaşma anlayışlarının karşılaştırılması, batılılaşmadaki hedefleri, Türk inkılâbını ve milliyetçilik akımını değerlendirmesi gibi konularda Cezmi Bayram’ın görüşlerine yer vererek incelemiştir.

Ona göre ülkemizde milliyetçilik genel olarak yanlış anlaşılmaktadır. Milliyetçilik anlayışındaki bu yanlışlık, birinci olarak batıdaki ırkçılık kastedilerek ona yapılan itirazların aynen aktararak milliyetçiliğe yapılmasından kaynaklanmaktadır. Aynı şey yine batıda Hristiyanlığa karşı olarak, dine yapılan itirazları ülkemizde İslam’a aynen aktararak yapılmaktadır. İkinci olarak bilgisizlikten kaynaklanan bir düşünce olarak Türk milliyetçiliğinin bir tek rengi olduğunun zannedilmesidir. Ona göre farklı ilim ve fikir adamlarının farklı düşünceleri milliyetçilik fikrini ancak zenginleştirmektedir. Yine emperyalist güçlerin, milliyetçiliğin menfi olarak algılanmasında rolleri olduğunu ifade etmektedir. Diğer bir yanlış anlayış ve itham

²⁸⁰Ansiklopedinin Künyesi: *Tanzimat’tan Günümüze Türk Düşüncesi*, Yazar ve Editör; Prof. Dr. Süleyman Hayri Bolay, Nobel Akademik Yayıncılık, 5387 s, Ekim 2015.

milliyetçiliğin militarizm olduğu şeklindeki anlayıştır. Hâlbuki milliyetçiliğin militarist olmadığını özellikle vurgulamaktadır.

Osmanlı dönemindeki milliyetçiliğin milleti dönüştürmeyi değil, devleti yaşatmayı esas aldığını ifade etmektedir. Ona göre Türk milliyetçiliği var olmayan bir milleti inşa etmek gayesiyle ortaya çıkmamıştır. Mevcut olan ve binlerce yılda ortaya çıkan bir milletin beka, medeniyet ve kültür meselesi olarak ortaya çıkmıştır. Dışlayıcı değil birleştiricidir. Başkalarına düşmanlık üzerine kurulmamıştır, ötekisi yoktur. Dolayısıyla ırkçı değildir.

Yine ona göre milliyetçiler ve milliyetçilik hakkındaki yanlış kanaatlerin bir diğer sebebi de bizzat milliyetçilerin kendileridir. Çünkü onlar yeni şartlara ve yeni ihtiyaçlara göre yeni fikirler geliştiremediler ve kendi dışlarındaki tekliflere karşı çıktılar. Diğer taraftan milliyetçiliğin müstakil bir fikir hareketi olması yerine bir parti hareketi olmasını doğru bulmamaktadır. Fakat maalesef Türkiye’de olan tam da budur demektedir. Bunun da bir sonucu olarak Türkiye’de etnik milliyetçilik hareketleri gelişirken Türk milliyetçiliği anlayışı, saplantılar ve geniş görüşlü olunamaması yüzünden tesir sahasını gittikçe daraltmakta ve bütün bir milletin fertlerine hitap etmekten uzak kalmaktadır. Milliyetçiliğin davul zurna ile olmayacağını belirterek, milletin seven ve onun için çalışanların eserleriyle halka inerek, ona kendisini sevdirek, ötelemeyen, kucaklayarak milletle bütünleşebilirler demektedir. Millet fertlerinin anlamadığı, mühimsemediği, gerçekler dünyasından kopmuş söylemler itibar görmemektedir düşüncesindedir.

Cezmi Bayram’ın ülkemizin modernleşme macerası hakkındaki görüşlerine de yer vermiştir. Ona göre Osmanlı döneminde topyekûn batıya yönelik söz konusu değildi. İslam medeniyeti çevresinden çıkmadan yenileşme, yeniden yapılanma söz konusu idi. Hakan aynı zamanda Müslümanların halifesi idi, halifelik müessesesini etkili kullanma gayreti vardı. Bu dönemde gerek İslamcı ve gerekse de Türkçü münevverler, değerlerin iktibasını değil sadece ilim ve onun mahsulü olan teknolojiyi ülkeye getirmeyi savunmuşlardır. Bu Ziya Gökalp’te de, Sait Halim Paşa’da da böyledir. Buna karşı cumhuriyet dönemi bütünüyle garp medeniyetine, kültür ve medeniyet ayrımı yapmaksızın dâhil olma yolunu seçmiştir görüşündedir.

Diğer taraftan cumhuriyetin ilk döneminde ileri sürülen tarih görüşünün sebebi olarak; batı düşüncesinin medeniyet sahibi olarak kendini görmesi, bütün keşif, icat ve

gelişmelerin beyaz ırkın eseri olarak iddia etmesi ve özellikle de Türkleri barbar olarak göstermesi olarak görmektedir. Buna karşılık olarak ileri sürülen, geliştirilmeye çalışılan tarih görüşüne göre bütün medeniyetler Orta Asya'dan çıkmıştır. Bunlar Avrupa'yı medenileştirmiştir. Onlar da Türk'tür. Ama bu görüş de bir bakıma son bin yılda teşekkül etmiş Müslüman Oğuz'un/Türkmen'in inkârıdır.

Bolay; Cezmi Bayram'ın, milliyetçiliğin yeni hedefi olarak İslam'ı ana kaynak olarak yeni bir müşterek medeniyet kurmayı gösterdiğini belirtmektedir. ABD ve benzeri ülkelerin yeni bir evrensel ahlak getirerek dünya hâkimiyetlerini sürdüremeyecekleri söyleyerek bunun ancak İslam ve tarihi Türk tecrübesiyle mümkün olabileceğini ileri sürdüğünü vurgulamaktadır.

2.2.7.Düşünce Dünyası

Milliyetçi bir kanat önderi, sivil toplum kuruluşu yöneticisi ve bir Türk aydını olarak memleket meselelerine, milliyetçi düşünceye, eğitime, insan yetiştirmeye kafa yormakta, düşünceler ileri sürmektedir. Burada düşünce dünyasından bazı görüşleri dile getirilmeye çalışılmıştır.

Cezmi Bayram'a göre milliyetçilik bir doktrin, bir ideoloji değildir. Milliyetçilik bir yaşama tarzıdır, bir yaşama üslubudur, tavidir, ahlaktır. Eski deyişle bir ameldir. Anlık bir hal değil bütün bir hayatı kapsayandır. Bilgiden çok bir fiildir. Sadece bilgi ile olsaydı Türk Tarihini, Türk Edebiyatını kısaca Türk Kültürünü iyi bilen şarkiyatçılar iyi bir Türkçü olurdu düşüncesindedir.

Cezmi Bayram'ın özellikle 2010'lu yılından itibaren üzerinde durduğu, sürekli dile getirdiği bir düşüncesi vardır. Bu 'Yeni Bir Medeniyet Tasavvuru' anlayışıdır. Bu aynı zamanda Türk Ocaklarının ikinci yüzyıldaki hedeflerinden biri olarak düşünülmüştür. *"Bu medeniyet tasavvuru benim 90'lardan beri söylediğim bir şeydi. Türk Ocaklarının ikinci yüzyıla geçerken ki bildirisine de bunu koyduk. Bizde İstanbul şubesi olarak bunu dikkate alarak faaliyet yaptık ama diğer şubeler pek o kadar gündeme almadılar, hala askıda duruyor. Ama şu oldu; bizim ısrarlarımız sonunda başkaları bu Yeni Medeniyet meselesini ele aldılar."*²⁸¹

Ona göre artık Batı Medeniyeti söyleyebileceği her şeyi söylemiştir. Ancak canlılığını hala niye muhafaza ediyor? *"Çünkü kendini tenkit etme kabiliyetine sahip bir*

²⁸¹ Cezmi Bayram ile 25.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

medeniyettir. Kendini tenkit etme kabiliyeti onu canlı tutmaktadır. Yani tenkitlerini de kendi yaptığı için sizin ona söyleyeceğiniz lafınız kalmıyor. Hâlbuki batının insanlığa saadet getirmediği, huzur getirmediği, sadece bu medeniyetin kurucularının emperyalist emellerine bir manada hizmet ettiği açıktır. Ancak burada bizim takviyemizle bu medeniyet insanlık için daha faydalı hale gelebilirdi. Yeni medeniyet derken de kastımız bunu yok saymak değildir. İnsanlığın bugüne kadarki bütün birikimini var kabul ederek bunu da bizim malımız kabul ederek yani nasıl İslam Medeniyeti eski Yunan Medeniyetinin tercümelerinden, Batı Medeniyeti İslam Medeniyetinin sonuçlarından istifade etmişse bizde elbette bugünkü bütün birikimlerden istifade ederek, bunun üzerine eksiklikleri tamamlayarak bir medeniyet anlayışı geliştirebiliriz. Tabii bu kolay bir iş değil; bu şehirleşmeden birçok alana farklı bir yapılaşmayı gerektirir. Mesele biz bugünkü şehircilik anlayışımızla yeni medeniyet öncüsü olamayız. Rezidanslar, siteler, gökdelenlerle yeni medeniyet öncüsü olmamız mümkün değil. Ama bizim yapmak istediğimiz nedir? Bu fikir, bu ihtiyaç belirsin ve insanlar buraya doğru düşünsünler.”²⁸²

Cezmi Bayram’a göre milliyetçilik hem demokrasiyi hem kalkınmayı emretmektedir. Bunu ilk defa biz gündeme getirdik demektir. İstanbul Türk Ocağı yeniden faaliyete geçtiğinde ilk yapılan bilgi şölenini “*Milliyetçilik Demokrasi Kalkınma*” adı ile yaptıklarını hatırlatmaktadır. Milliyetçilik, Demokrasi, Kalkınma kavramlarının birlikte ele alınmasına önem vermekte ve bunun gerekli olduğunu ifade etmektedir. “*Çünkü Milliyetçilik millete istinat ettiği için, siyaseten de milletin hâkimiyetini gerektirir. Milletin hâkimiyeti dediğiniz zaman bunun yolu demokrasidir. Dolayısıyla demokrasi milliyetçiliğin tabi bir sonucudur. Halkın iradesini ortaya koyma bakımından, İngiltere gibi krallık da olsanız demokrasi olacaksınız. İkincisi milletinizi seviyorsunuz, sevdiğiniz dünyanın nimetlerinin en iyisini istediğiniz zaman bu da kalkınmayı gerektirir. İstanbul ocağımızın ilk bilgi şölenidir bu. Milliyetçilikten bu ikisi ayrılmaz. Milliyetçilik dediğiniz zaman demokrasi ve arkadan kalkınma gelir. Maalesef yeterince işlenmemiş bir konudur. Herkes kimlik tarifine bakıyor. Ben ona bakmıyorum. Türk milleti dedin mi bitti. Kendini ne hissediyorsa odur. Türküm bitti. Ondan sonra kimliği tartışmam. Kendini Türk sayan Türk’tür. Hissetmiyorsa hissetmiyordur. Türk*

²⁸² Cezmi Bayram ile 30.12.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

kimdir? Türküm diyendir. Mustafa Kemal'in 'Ne Mutlu Türküm Diyene' lafı odur. Başka milletler niye tarif etmiyor?"²⁸³

Herkes milliyetçi olabilir mi, olmalı mıdır sorusuna; Herkesin milliyetçi olmasına gerek yoktur demektir. Milletin fertlerinin milli hassasiyet sahibi olması yeterlidir. Milli hassasiyet sahibi olması kendini nasıl gösterir? Felaketler vs. karşısında dayanışma halinde olmasıyla anlaşılır. Milliyetçi insanlar ise millete mürşitlik, muallimlik, rehberlik yapma durumundadır. Milletlerde milli hassasiyeti diri tutmak için milliyetçiye ihtiyaç var. Herkes milliyetçi olacak dediğiniz zaman milliyetçiliğin çoğu vasıflarından vazgeçiyorsunuz demektir. Bir kişi ilimde bir numaraysa en milliyetçi odur. Başkası başka alanda bir numaraysa o bir milliyetçidir. Mesela Aziz Sancar'ın sözü etkilidir, herkes dinliyor. Çünkü Nobel ödülünü aldı. En milliyetçi odur. Türkiye'de -milliyetçi eşittir partici- olduğu için insanlar milliyetçiyim demiyor. Milliyetçiliği parti alanının dışına çıkarmak lazımdır. İnsanlar, yaptıkları işlerle milliyetçi olurlar. Milliyetçi örnek insandır. Son dönemde depremde (6 Şubat 2023 Maraş Depremi) ortaya çıktı. Şarkıcı Haluk Levent bence en milliyetçi kişidir. Çünkü insanlara hizmet ediyor, onların itimadını kazanıyor. Farklı siyasi ve felsefi görüşteki insanlar kişi için (-o milliyetçidir) diyebilmelidir. Diğer taraftan milliyetçilik millete hizmetse, bunun bir alanı yok, milletin bir alanı yok ki, tarihten edebiyattan ibaret değil ki. Siz oraya hapsedmişsiniz milliyetçiliği. Adam çevrecidir, adam Tük Milletine uygun bir mimari yapı tasarlıyordur, dünyaya örnek oluyordur. Biraz böyle anlatmak lazım düşüncesindedir. Kendisi için ben iyi bir milliyetçi miyim sorusuna; bunun cevabı kişi öldükten sonra söylenir. Çünkü bu vasfı hayatının sonuna kadar taşımanın garantisi yok. Yani bu vasıf arkadan söylenir, söylenmelidir demektir.

Cumhuriyet ilan edilmeseydi cumhuriyet hariç hangi inkılâpların yapılmayacağını sormakta ve inkılâpların Osmanlıdaki sürecin bir devamı olduğunu ifade etmektedir. Sadece Cumhuriyet inkılâbı yenidir. Ona göre, asıl büyük inkılâpların Cumhuriyetin 10. yılına kadar yapıldığını ve bunların bir bakıma cumhuriyetin ilanını örtmek, yerleşmesini sağlamak, bir bakıma tartışmaları o yöne çekmek için olduğunu söylemektedir. 10. yıl kutlamaları ile artık Cumhuriyetin oturduğu, bu işin tuttuğu düşünülmüş ve rahat nefes alınmıştır. Onun için 10. yıl kutlamaları muhteşem düzenlenmiştir görüşündedir.

²⁸³ Cezmi Bayram ile 26.06.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Cezmi Bayram Atatürk'ün din anlayışındaki, dini düşüncedeki uygulamalarını “*kentsel dönmüşüm*” metaforu ile açıklamaktadır. On dokuzuncu yüzyılda itibaren medreselerin ıslahı üzerinde konuşulmuş, çalışmalar yapılmıştır ama bir sonuca varılamamıştır. Medreselerle, o günkü düşünce anlayışıyla İslam'ı çağa söyletmek mümkün değildir. Cumhuriyetle birlikte din düşüncesinde de reformlar yapılması gerektiği ortaya çıkınca günümüzdeki kentsel dönüşüm anlayışına göre hareket edilmek istenmiştir. Malum olduğu üzere günümüzde deprem tehlikesi dolayısıyla konutlarda ya bina güçlendirmesi yapılmakta ya da yıkıp yeniden yapma anlayışı görülmektedir. O zamanlarda medreselerin kapatılmasında vb. görüldüğü gibi eskiyi yıkıp yeniden yapma düşüncesinin benimsendiğini ifade etmektedir. *Onun yerine dinin iki temel esas kaynağını, ayetleri ve hadisleri Türkçeye tercüme ediyorsunuz. Buna benzer kaynak eserleri Türkçeye çevirmeye başlıyorsunuz. Bunlardan sonra ancak yeni bir anlayış ortaya çıkabilirdi. Bu anlayış Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi özelinde devam ederken diğer ilahiyat fakülteleri aynı anlayışı devam ettirme adına varlıklarını devam ettirmektedir*²⁸⁴ düşüncesindedir.

Türk Ocaklarının 1931 yılında kapatılmasının, kendini feshetmeye zorlanmasının tamamen siyasi bir karar olduğunu düşünmektedir. “*Şimdi nasıl her parti her şeyi kontrol etmek istiyorsa o zamanda öyle oldu. Türk Ocakları parti bünyesine alınabilirdi. Ama ocakları kuranlar milli mücadeleyi yapanlar; çetin insanlardır. Söz dinlemeyebilirler. Halk evini kuranlarda Türk Ocaklılardır. Ülkü Dergisi yazarları Türk Yurdu Dergisi yazarlarıdır. Ama aynı kişilerin orada olmasıyla Türk Ocağında olması farklıdır. Tamamen siyasi olarak alınan bir karar. İyi mi oldu? İyi olmadı tabi. Türk Ocaklarının o zaman münevver zümre üzerinde büyük etkisi vardı. Bu etki öyle devam ederdi. Halk evleri ile aynı şeyi sağlayamazdınız. Belki ileride Marksist hareketlerin o kadar yaygınlaşmasında o boşluğun etkisi olmuştur. Arkadan Milliyetçiler Derneği kuruldu. Onu da Demokrat Parti kapattı. 200 küsur şubesi vardı. Milliyetçiler Derneği de kalsaydı aynı şey olurdu. En azından sizin münevveriniz farklı olurdu.*²⁸⁵

O, 1947 CHP kurultayı bilinmeden, kurultay zabıtları okunmadan yakın dönem tarih çalışmasının yapılamayacağına inanmaktadır. Oradaki tartışmalar, alınan kararlar sonraki dönemler için belirleyici olmuştur. İsmet İnönü'nün ‘-Cumhuriyet yerleşti, yapılması gereken inkılâpları yaptık, artık halkın taleplerini yerine getirme zamanıdır’

²⁸⁴Cezmi Bayram ile 03.02.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁸⁵26.06.2023 Tarihli Görüşme.

sözünü bu kurultaydan sonra söylediğini ve bu sözün anahtar bir cümle olduğunu belirtmektedir.

1944 yılında yaşanan “İrkçılık Turancılık Davası” olarak bilinen 1944 olaylarının tek parti anlayışına karşı yapılan ilk sivil muhalefet hareketi olduğunu ifade etmektedir. Üniversite gençlerinin hür bir şekilde, kendi kendileri olarak yaptığı bir demokratik harekettir. Çünkü arkasında hiçbir güç, hiçbir organizasyon yoktur. Doğrudan doğruya gençlerin kendilerinden kaynaklanan bir olaydır. Bu yönüyle kıymetlidir. Milliyetçi gençlerin bu hareketinin Türk milliyetçiliği için bir iftihar vesilesi olduğu düşüncesindedir.

Bölücü terör konusunda ki tespitlerini, düşüncelerini, çözümü önerilerini zaman zaman dile getirmektedir. Ona göre bölücülük ‘solun’da desteği ile gelişti. “Ülkemizi tehdit eden bu yapının devamı Irakta devlet öncesi yapıya ulaştı. Suriye’de de buna ulaşmak üzere. Bu durum Türkiye’nin gafleti ile oldu. Bu iki yapılanmayı bitirmeden Türkiye’dekini bitiremezsiniz. Bunlar devam ettikçe içeride bitmez. O ülkelerin merkezi hükümetleriyle halletmek lazım. Dış ümidi kırmak lazımdır. İkinci olarak da bütün ülke insanı olarak gelecek ile ilgili hedef koyacaksınız ve bunu birlikte ulaşacağız diyeceksiniz. Üçüncü olarak Türkiye cumhuriyeti vatandaşlığını ile herkesin iftihar edebileceği, gıpta edebileceği bir seviyeye getirmek lazımdır. Hâlbuki şimdi 400 bin dolara vatandaşlığı satıyorsunuz. Türkiye’nin pasaportuna güvenmeyenler başka ülke pasaportu arayacaklardır. Geçmişte öyleydi, en güçsüz olduğu dönemlerde bile öyleydi. Bizim vatandaşlığımız önemliydi. Şimdi bir önemi yok.” Diğer taraftan özel bir duruma dikkat çekmektedir. “Kürtlerin en büyük parçası Türkiye’de olmakla birlikte Suriye’de ve Irak’ta da yaşamaktadırlar ama mesela Suriye’de Arap’la evlilikleri var mı? -Yok. Türkiye’de milyonlar var. Türkiye’nin her tarafına dağılmışlardır. Bu durum bir yönüyle birlikte yaşama iradesinin sonucudur.”²⁸⁶

2.3.Türk Ocaklarında Cezmi Bayram

2.3.1.Türk Ocaklarına Mensubiyet Şuuru

Cezmi Bayram elli yılı/yarım asrı aşkın süredir Türk Ocaklıdır. Gerek bu süre ile gerekse de mensubiyet şuuru bakımından tam bir ocaklıdır. Türk Ocakları geçmişine hâkimdir. Tarihini iyi bilmektedir. Kendisi de ocağın yaşayan hafızasıdır.

²⁸⁶Cezmi Bayram ile 26.06.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Sohbetlerinde, konferanslarında, yazılarında her fırsatta ocak geçmişi ile irtibat kurmaktan geri kalmamaktadır. Yaşanılan olaylarda, varsa ocak geçmişinden örnek vermekte, ocak geleneğine atıfta bulunmaktadır. Örneğin günümüzde Türk siyaseti çok keskin hatlarla ayrışma eğiliminde ilerlediği söylenebilir. İstanbul Türk Ocağı olarak gücünü aşsa da bu ayrıma engel olmaya çalışmaktadır. Ocak, siyasi görüşü ne olursa olsun ülkeye ihanet etmediği sürece herkesin geleceği, buluşabileceği yer olmalıdır. Ocakların banisi eski genel başkanı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in; biz ocakta -o zaman şiddetli birer rakip olan- '*İttihat ve Terakki Partisi*' ile '*Hürriyet ve İtilaf Partisi*'ni buluşturduk sözünü hatırlatarak geleneğe vurgu yapmaktadır. Yine mesela İstanbul'da açılan diğer Türk Ocağı şubelerinde sıkıntılar yaşayanlar, yaşatanlar olmuştur. Hukuken açık fakat fiilen faaliyette olmayan, parti siyasetine meyledenler vb. sıkıntıya sebebiyet veren ocaklar için; *bizden görüş alınsaydı, danışılsaydı bunlar olmayacaktı* demektir. Ve ocak geçmişine gönderme yaparak; vakti zamanında Samsun'un bir ilçesine açılan ocak için il başkanının genel merkeze -bize niye danışılmadı, bizden niye görüş alınmadı diyerek hesap sorabildiğini dile getirmektedir. Bu bizim geleneğimizde var vurgusunu yapmaktadır. Yine, mesela 1925 *Şeyh Sait İsyanı* sırasında ocak genel merkezi toplanarak -biz ne yapabiliriz?- diye kafa yorduğunu, devletimize nasıl yardımcı olabiliriz diye düşündüğünü ve kendince bulduğu çözümler üzerinde çalıştığını hatırlatmaktadır. Biz de bugün 'ülkemiz sorunlarının çözümü için neler yapabiliriz' diye sürekli kafa yormamız gerektiğini, bu anlayışın bizim geleneğimizde olduğunu her fırsatta ifade etmektedir.

Diğer taraftan ocağın fikir liderlerini, yönetiminde görev almış kurucuları, genel başkanlarını anma konusunda dikkatli ve titizdir. Başta Ziya Gökalp olmak üzere, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Osman Turan gibi ocağın tarihini oluşturan önemli kişiler sürekli anılmakta, hatırlatılmakta, gençlere belletilmeye çalışılmaktadır. Türk Ocakları denilince akla ilk gelecek on kişi olarak başta Hamdullah Suphi Tanrıöver olmak üzere Ağaoğlu Ahmet, Yusuf Akçura, Hüseyinzade Ali Bey, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Hasan Ferit Cansever, Osman Turan, Orhan Düzgüneş ve Nuri Gürgür'ü görmektedir. Bu kişilerden vefat edenleri ki sadece Nuri Gürgür hayattadır, ocaklarda sürekli anılması, öğretilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Ocaklardan yetişen kişilerin ocak yönetimlerinde görev almaları gerektiğini özellikle ve sürekli olarak vurgulamaktadır. Ocak tarihini bilmeyenlerin yönetimlerde

olmaması gerektiğini hatırlatmaktadır. Ocakların klasik bir dernek olmadığı, bir fikir, mefkûre, ülkü birliğine dayanan gönüllü kuruluşlar olduğu vurgusunu sürekli dile getirmektedir.

İstanbul'daki diğer ocak şubelerine elinden geldiği kadar yardım etmektedir. Özellikle kuruluş aşamalarında ve kongre düzenlemelerinde, konuşmacı temininde yardımcı olmakta, yönetimlerinin güçlü olması için üzerine düşeni yapmaktadır. Örneğin kendi üyeleri olan Acar Sevim'i Kadıköy şubesine destek vermek üzere yönlendirmiştir. Daha sonra Sevim orada şube başkanı olmuştur.

2.3.2. Türk Ocaklarında Hizmet Anlayışı

Cezmi Bayram, Türk Ocaklarının en baştan itibaren temel anlayışının “Türklüğe hizmet” etmek olduğunu ifade etmektedir. Türklüğe hizmet edenin bazen soyu da o kadar önemli değildir. Soy bakımından Türk olmasa da Türklüğe hizmet ediyorsa Türk Ocakları onu kendi camiasından saymaktadır. *“Nerden söylüyorum bunu; mesela işte Türk Yurdu Dergisinde iktisat yazılarını Yusuf Akçura Parvus’a²⁸⁷ yazdırıyor. Parvus Marksist ve Yahudi. Ama Türk Yurdu yazılarına baktığınızda ‘Duyun-u Umumiye’yi yazıyor, Türk esnafının meselelerini yazıyor, Türk köylüsünün meselelerini yazıyor. Türklüğe herhangi bir alanda hizmet ediyorsa bu bizim makbulümüzdür. İstanbul Türk Ocaklarında da, yaptığı iş bakımından Türklüğe hizmet ediyorsa o kişileri makbulümüz diye görüp davet ediyorduk.”²⁸⁸*

Bu anlayışı Türk Ocağına hâkim kılmaya çalışmakla birlikte henüz tam muvaffak olamadığını belirtmektedir. *“Mesela bir dönem Prof. Dr. Türkan Saylan, doğu ve güneydoğu Anadolu’da kız çocuklarının okuması ile ilgili çalışmalar yapmakta, kampanyalar düzenlemektedir. Ona ödül verelim dedim. Çünkü o, kız çocuklarını okutmak suretiyle bir; bu bölgedeki kızların evlenme yaşını geriye çekiyordu, iki; bu okumuş kızlar kuma olamazdı. Dolayısıyla otomatik bir nüfus kontrolü yapıyordu. Gerekçem buydu. Arkadaşlara kabul ettiremedim. Çünkü o zaman, şimdi fetö dediğimiz yapının taraftarları ona karşı çıkıyorlar, hücum ediyorlardı, onlarla arası iyi değildi.*

²⁸⁷ Aleksander Pavlus (1867-1924), Yahudi Marksist Teorisyen. Hakkında bak.: “Pavlus Efendi”, Abdulkadir İlgen, Türk Yurdu, S 281, Ocak 2011, s 146-157.

²⁸⁸ Cezmi Bayram ile 25.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Hemen bütün sağ camia gibi bizimkiler de o zamanlar şimdiki adı fetö olan yapının propagandasının etkisinde kalıyorlardı. Anlatamadım, dolayısıyla yapamadık.”²⁸⁹

Diğer taraftan 6 Şubat 2023 Maraş depremi dolayısıyla şarkıcı Haluk Levent’in yaptıkları dolayısıyla şöyle demektedir: *“Eskiden olsa Türk Ocağı onu baş tacı ederdi. Biz ise pop şarkıcısı der küçümseriz. Adam tek başına neler yaptı. Gecesini gündüzüne katmış, toz toprak içinde insanlara hizmet ediyor. Yine benim ödül vermeyi düşündüğüm birisi Yahudi asıllı, Boğaziçi Üniversitesinde hoca; Mario Levi. Mahum orada öğretim dili İngilizcedir. Bu adam İngilizce ve başka dilleri de ana dili gibi biliyor. Ama Hoca, Türk öğretim üyelerinin yarım İngilizceleri ile ders verdiği yerde derslerini Türkçe yapıyor ve diyor ki; “Türkçe benim ses vatanım”. Şimdi bu laf ödüle değer mi değmez mi? Değer. Ama adam hem Yahudi hem Marksist olduğundan anlatamadık, kabul ettiremedik.”²⁹⁰*

Türk Ocakları 2012 yılında ikinci yüzyılına girerken ‘Biz Hep Birlikte Türk Milletiyiz’ sloganı ile yeni dönemin şiarını ortaya koydu. Burada ki ‘hepimizin’ içine kim giriyor diye sormakta ve herkes girer demektedir. *“Herkes girer, sokak çocuğu da girer, sokak kadını da girer, farklı siyasi ve felsefi inanışta olanlar da girer vs. Girmelidir de. Bu yanlış onaylamak değildir. Bu sokak çocuklarının içinde ne dehalar olduğunu biliyor muyuz? Bilmiyoruz. Geçmişte mesela 1930’larda Mahmut Esat Bozkurt’un ki oda ocaklıdır, en önemli meselesi sokak çocuklarıdır. Onların eğitilmeleri, sahip çıkılmalarıdır. Onlarda milletin bir ferdi, onlarda milletin beşeri sermayesinin bir parçası. Milletimizin ferdi ama yanlıştaki ferdi. Falan yanlışta; yanlışında debelenip dursun demek olmaz. Böyle bir anlayış yok geçmişte Türk Ocaklarında. Milletimizin ferdi ama yanlıştaki ferdi. Şu anda Türkiye’nin kaybettiği şeylerden biri o anlayıştır.”²⁹¹*

Bu yanlıştaki fertler dahil olmak üzere farklı görüş ve siyasi anlayışlara sahip olmak noktasında insanların kolayca hain damgası yiyebildiğini belirtmekte ve şu yorumu yapmaktadır. *“Ben hep onu söylüyorum. Mustafa Kemal gençliğe hitabesinde ne diyor; Gaflet, delalet ve hatta hıyanet diyor. Şimdi biz bu iki kademeyi atladık. İnsanlar ya iyi ya hain. İnsan gafletten dolayı da yanlış yapabilir. Bilgisizdir, eksik bilgilendirilmiştir, yanlış bilgilendirilmiştir. İnandığı biri onu yanlış yönlendirmiştir.*

²⁸⁹ Cezmi Bayram ile 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁹⁰ 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁹¹ 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Veya sapık ta olur yani dalalette de olur. Yanlış bir düşüncede de olur. Bu onu hain yapmaz. Hain daha ileri bir şeydir. Şuurlu olarak ve bilerek başka bir devletin emellerine hizmet etmektir. Ama şu anda biz bu anlayışı kayıp ettik. Benimde arkadaşlara yerleştirmeye çalıştığım anlayış biraz da bu anlayıştır.”²⁹²

Milliyetçi olarak, ocaklı olarak milletin bütün fertlerinin hitap halkamıza dahil olması gerektiğini belirtmektedir. Camiye gelen herkes ne olursa olsun vaizin hitabındaysa, öyle olmalı düşüncesindedir. Fakat fikirlerin siyasileşmesi bu anlayışı katılaştırmış, zorlaştırmıştır. Bu noktada Hamdullah Suphi’nin sözünü dile getirmektedir: “Suphi diyor ki, biz Türk Ocaklarını kurduğumuz zaman birbirinin iki rakibi fıkra vardı. İttihat Terakki ve Hürriyet Fırkası. Bunlar birbirleriyle amansız mücadele içindeydiler. Ama biz bunlara Türk Ocaklarının kapısını sonuna kadar açtık. Türk Ocaklarının yüksek mefkûresi karşısında bunların arasındaki ihtilaf kayboldu. Burada iki şey var; bir kapıyı açmak, kapıyı açmak kolay açarsın herkes girer. İki ama esas işte o yüksek mefkûre. İşte zor olan budur. Bu ne demek? Bugün modern tabirle yeni bir hikâye yazma diyorlar. Türk Ocaklarına düşen, bize düşen yeni bir hikâye yazmak ki o hikâye ile onun heyecanı ile sizin aranızdaki ihtilafı gidersin.”²⁹³

Böyle bir hikâyeye ihtiyaç olduğunu 2010’lardan yüzüncü yıl kutlamalarından itibaren sürekli söylediğini, yazdığını belirtmektedir. “Yeni bir hikâyeyi ortaya koymak ki bizim kültürümüzde onun adı ‘Kızılalma’dır ve o hikâyeyi ortaya koyarak insanları bir araya çağırarak lazım. Şu anda insanları bir araya çağırmaktan korkmamızın sebebi de bizim bir hikâyemiz yok. Sünnet töreni benim meselem değil. Aşure dağıtmak benim meselem değil. Bugün bizim en önemli meselemiz ne, bizim yerimiz nedir? Neye, hangi ihtiyaca cevap veriyoruz? Her ihtiyaca veremiyoruz. Türk Ocakları, genel merkezi de yardım kampanyası yaptı deprem de (6 Şubat 2023 Maraş depremi) ama Haluk Levent’in yaptığıнын yüzde onu bile değil. Pek tabi bu tip şeyleri de yapacaksın ama gençleri buraya toplamak için. Buraya gelmesi için sebep lazım. Sizin gibi yeni, milli bir devletin kuruluş fikrinin sahibi olan, böyle büyük bir işi başarmış bir dernek böyle sıradan dernekler gibi aynı işi yapmış olmakla övünemez. Konferans verdiriyoruz, yardım topluyoruz bu bizim işimiz değil. Sizin işiniz; tekrar Türkiye’nin büyük geleceğini inşa düşüncesidir, üstelik Türk Dünyası da ortaya çıkmış. Türk Devletleri Teşkilatının dünya üzerinde en iyi yere gelme yollarını göstermek; bizim işimiz o. Türk

²⁹² Cezmi Bayram ile 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁹³ 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Devletleri Teşkilatı nasıl daha müessir hale gelebilir? Türk birliğini sağlamak için hangi adımları atmak lazım? Şu ana kadar resmi olarak gidiyor. Ama halk arasında birlik yok. Halk arasındaki birliği sağlayacak hiçbir gayret yok. Mesela Orhun programı var, Erasmus programı gibi. Hem orta öğretime hem yükseköğretime yönelik bir program. Ama şu ana kadar Orhun programıyla öğrenci alışverişi yok. Türk Devletleri Teşkilatı hedef olarak koydu, karar altına aldı. Ama yürümüyor.”²⁹⁴

Yıllar içinde ocak faaliyetlerinde bir dönüşüm, bir uzmanlaşma, belli alanlara yoğunlaşma anlayışının oluştuğu görülmektedir. Ocakta hizmet anlayışı noktasında kendini yenileyebilmektedir denilebilir. “İstanbul Türk Ocağı faaliyetlerini, biz başlangıçta genel bir dernek faaliyeti gibi başlattık fakat baktım ki böyle etkili olmak mümkün değil. İki, her alanda bizim etkili faaliyet yapmamız da mümkün değil. O zaman faaliyetlerimizi belli bir alana teksif etmek gerektiği kanaatine vardım. Bu ne olabilirdi. Bu; bir, Türk milliyetçiliği fikrinin diri canlı olması yani Türk Milliyetçiliği fikri ile Türk milliyetçilerinin Türkiye’nin, Türk Dünyasının, İslam Dünyasının, İnsanlığın meselelerine çözümler üreten dirlikte olması, canlılıkta olması lazım. İşte şimdi bugün ne var; kadın var, çocuk tacizi var, iklim meselesi var, küresel ısınma var, çevre meselesi var, hukuk var, iktisadi meselelerimiz var. Buralarda Türk Milliyetçileri fikir üretsün. İkincisi Türk Milliyetçiliği gelecek dönemlere intikal etsin diye gençlerin yetiştirilmesi meselesi. Bu istikamette insanların yetişmesi lazım. Türk milliyetçiliğinin gelecek nesillere intikali lazım. Bu ikincisi de gençlerle ilgilenmeği gerektiriyor. Üçüncüsü de Türk Ocaklarının başından beri hassasiyet gösterdiği Türk Birliği, Türk Dünyasının bütünleşmesi meselesi var. Bağımsız Türk Devletleri de ortaya çıktığına göre Türk Dünyası ile işbirliği kuvvetlensin. Biz çalışmalarımızı bu üç noktaya teksif ettik.”²⁹⁵

Şubenin en eski ve en istikralı faaliyeti olan Cuma sohbetlerinde bazen farklı düşüncedeki insanlar da davet edilmektedir. Mesela milliyet konusunu çalıştığı için Süleyman Seyfi Ögün konferanslarla birlikte panellere davet edilmiş, konuşmalar yapmıştır. Tarihçi olduğu için Cemil Koçak davet edilmiştir. Sosyal demokrat olan iki akademisyen de Cezmi Bayram’ın ifadesiyle “-bizim faaliyetlerimizle sağa açıldılar.

²⁹⁴ Cezmi Bayram ile 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

²⁹⁵ 25.10.2022 Tarihli Görüşme

Sağ camiada gözde haline gelenlerden oldular. Öğün; Yeni Şafak, Koçak; Star Gazetesinde yazmaya başladı.”²⁹⁶

Bazen de konuşturmak isteyip de başaramadıkları da olmaktadır. “Mesela matematik konusunda Prof. Dr. Ali Nesin’i konuşturmak istedik. Kabul etmedi. Muvaffak olamadık. Milli Mefkûre Mektebini açınca orada matematik dersi için Ali Nesin ile görüştük. Bizim istediğimiz matematik programını o yürütebilirdi fakat cesaret edemedi. Bunu yanlış anlarlar dedi. Doğacak tepkiye ben razıyım da sen niye razı değilsin dedim. Gelmedi. Ben onun matematik derslerini doğru buluyorum. Güzeldi. Benim düşündüğüm tarzdaki matematik derslerini o verebilirdi. Ancak gelmedi.”²⁹⁷

2.3.3.Türk Ocaklarındaki Hedefleri

Otuz yedi yıllık ocak başkanlığından sonra İstanbul Türk Ocağındaki hedefleriniz nedir, geleceğe yönelik planlarınız nelerdir sorusuna şöyle cevap vermektedir: “Hedefleriniz nedir dersiniz? Ben isterim ki Türk Ocakları tekrar kuruluş yıllarındaki gibi Türk milletinin en etkili sivil toplum kuruluşu olsun. Buna ulaşabildik mi? Hayır. Ulaşmak üzere gayret gösteriyoruz. Benim buradaki prensibim şu; falan hedefe ulaşmak değil. Neyi yapmam lazım? Ne kadarını yapabiliyorsam onu yapmaktır. Şimdi burada benim esas aldığım şiarlardan birisi Gaspıralı İsmail’e ait. Gaspıralı İsmail ölümüne yakın, hasta artık. Aile efradı çok meyas, üzgünler. Çağırılmış onları, toplamış başına. Demiş ki artık benim ömrüm tamamlanacak. Üzülmeyin. Ben artık öleceğim ama üzülmeyin. Çünkü; 63,5 yıl yaşadım. Bu zaman zarfında aklımın erdiği, düşündüğüm, yapılması gerektiğine inandığım her şeyi yaptım demiş. Demek ki mesele öyle ulaşılmaz hedefler yerine; aklınızın erdiği imkânlarınızın el verdiği şeyi yapmak. Bende açıkçası Gaspıralı kadar tabii iddialı olmam mümkün değil; o benim hedefim. Keşke onun kadar iddialı olsam ama ona yakın yaptığım düşüncesindeyim. Hedefi ben öyle alıyorum. Şu anda ne yapabilirim. Mesela işte şu siyasetin, etnisitenin, dini düşüncenin böldüğü Türkiye’de bütünleştirici bir merkez haline Türk Ocağını getirebilir miyim? Şimdiki hedefim o. Bunun için bazı şeyler yapmak lazım, fiilen göstermek lazım. Siyasetçiler dışında da fikir, düşünce adamlarından farklı görüşte olup ama Türkiye için düzgün fikirler üretenlerin bu kürsüde konuşmalarını sağlamam lazım. Bunun içinde; hem bunlar kim? bunların bulunmasında arkadaşlardan yardım istiyorum.

²⁹⁶ Cezmi Bayram ile 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme

²⁹⁷ 19.04.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme

İkincisi de bu insanların Türkiye'nin genel şartlarında tedirginliği var. Kürsüye de - cuma sohbeti için- herkes çıkmak istemiyor. Mesela geçmişte biz Şevket Pamuk'u²⁹⁸ konuşturmak istedik. İki sene uğraştık. Neyse ki iki senenin sonunda kendisinin tanıdığı başka bir hocanın burada konuştuğunu öğrenince, kabul etti fikrimizi, geldi. Salgından evveldi bu. Ben takdim ederken dedim ki; Hocam siz kendinizi nasıl tavsif edersiniz bilmem. Ama biz Türklüğe hizmet eden herkesi Türk Ocaklı sayıyoruz. Sizde yaptığınız ilmi çalışmalarla Türklüğe hizmet ediyorsunuz, o yüzden ocaklısınız dedim. Çok hoşuna gitti. Nerden biliyorum çok hoşuna gittiğini? Soru cevap kısmında çeşitli sorulara cevap verdi fakat bir soruda dedi ki bunun cevabı biraz uzun ben size bunu ikinci konferansta cevaplandırayım dedi. Böylelikle ikinci konferansa kendisi talip oldu²⁹⁹. Buraya gelirken bir tedirginlik var, kolay olmuyor. İşte biz bu hedefi gerçekleştireceğiz; Niyetimi ortaya koydum ama destek almam lazım. Şu anda o desteği alabiliyor muyuz? Çok emin değilim.”³⁰⁰

2.3.4.Türk Ocaklarında Karşılaştığı Zorluklar

Otuz yedi yıllık kesintisiz şube başkanı yöneticiliği olarak hizmet süresinde birçok zorluklarla karşılaşacağı muhakkaktır. Ekonomik zorluklar ve insan yapısından kaynaklanan sorunların ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Bunlardan özellikle maddi zorlukların daha kolay aşıldığı görülmektedir. “Karşılaştığımız maddi zorluklar oluyor ama bir şekilde aşıyoruz onu. Bu noktada özel bir dikkatimi de ifade etmek istiyorum. Siz, doğru olan düzgün olan ve inandığınız bir şey yapıyorsanız engeller oluyor ama Cenabı Allah engelleri aşma noktasında yardımcı oluyor. Benim arabam dört şeritli oto yolda gitmedi ama hiç de Cenabı Allah karşımada duvar çıkarmadı. Mutlaka en sıkıştığımız yerde çıkış yolunu bulduk.”³⁰¹

Esas olarak insan yapısından kaynaklanan sıkıntıların zor, bazen de çözümsüz olduğunu dile getirmektedir. Bu sıkıntı kendini en çok insanların aşırı politize olmasıyla göstermektedir. “Buradaki esas sıkıntı insan yapımızdadır. Özellikle milliyetçiliğin de politize olmuş olması bizim gibi partilerden bağımsız bir fikir kuruluşunun bağımsız olarak faaliyetlerine devam etmesini zorlaştırıyor. Çünkü dernek olarak öyleyiz,

²⁹⁸ Prof. Dr., İktisat Tarihçisi, Boğaziçi Üniversitesinde Öğretim Üyeliğinde Bulundu.

²⁹⁹ Nitekim Şevket Pamuk 20.12.2019 tarihinde Türk Ocağında verdiği ilk konferanstan sonra 05.05.2023 tarihinde de ikinci cuma konferansını vermiştir.

³⁰⁰ Cezmi Bayram ile 25.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³⁰¹ 25.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

bağımsız, ama fert olarak öyle değiliz. Ocaklıları söylüyorum; fert olarak herkesin kafasında bir şey var. Eskiden Türk Ocaklarında bir ilke vardı; Parti mensubiyeti palto gibidir, Ocak kapısından içeri girince vestiyere asılırdı. Şimdi asılamıyor. İki sebepten asılamıyor. Hiçbir şey konuşmuyorsanız asılmış olur. Ama siz memleketin herhangi bir meselesini konuşursanız herkes derhal mensubu bulunduğu partinin durumuna göre sözünüzü değerlendiriyor. Dolayısıyla birçok konuyu yanlış bir tartışmaya vesile olmamak için gündemimize alamıyoruz. Hâlbuki almamız lazım. Milletimizin hayatında yer eden her konuyu gündemimize almamız lazım. Mademki bu milleti seviyoruz; bu milleti seviyoruz demek ona en iyi hayat şartlarını hazırlamak demektir. En iyi yerlerde yaşamasını sağlamak demektir. En iyi yiyecekleri sunabilmek demektir. Biz de milletimizi sevdiğimiz için ona her şeyin en iyisine layık görüyoruz. Meselelerini konuşmadan, sıkıntıları konuşmadan onu nasıl sağlayacaksınız? Son zamanlarda konuşamıyoruz. En büyük sıkıntı budur. Aslında geçmişte de Türk Ocakları hükümetlerle yakın münasebet içinde olmakla beraber fikrini hür bir şekilde ifade etme imkânına sahipti. Buna dikkat ediyordu. Niye hükümetlerle yakın münasebetlerde bulunuyorsunuz denilebilir. Geliştirdiğiniz fikri hayata geçirme şansı hükümetin elinde. Fikir geliştirdiniz hayata geçmedi manası yok. Fakat fikir geliştirirken hükümeti düşünmezdi. Fikir geliştirirken bağımsız düşünürdü. Türk Ocaklarının temel mantığı buydu. Şimdi ise Türkiye insanlar ne söylersek tepedeki kişilerin hoşuna gider düşüncesiyle yola çıktıkları için de oradan bir şey çıkmıyor. Ülkenin genel sıkıntıları da bu manada size yansıyor.”³⁰²

2.3.5.Bir Ocaklı Olarak Mayıs 2010 Tarihindeki Hakkâri Ziyareti

Cezmi Bayram, İstanbul Türk Ocağı Başkanı sıfatıyla bir heyet halinde davetli olarak 2010 yılının mayıs ayında bir hafta süren ziyaret için Hakkâri’ye gitmişti. Orada çeşitli görüşmeler yapmış, düğünlere-yayla şenliklerine katılmış, halkla ve yetkililerle birlikte olmuş, sonraları da devam eden tanışıklıklar tesis etmiş, yöre ve insanı hakkında fikir ve kanaat edinmiş, ora insanlarında fikir ve kanat bırakmıştır. Gittiği, görüştüğü her yerde İstanbul Türk Ocağı Başkanı unvanı bir marka olarak sürekli vurgulanmıştır. Düğüne gittiği, halaya girdiği, toplantıya katıldığı zaman “İstanbul Türk Ocağı Başkanı aramızda” diye özellikle anons edilmektedir.

³⁰² Cezmi Bayram ile 25.10.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Hakkâri merkezde halka açık yapılan bir salon toplantısında yaptığı konuşma Türk Yurdu Dergisinin 2010 yılı Kasım sayısında yayınlanmıştır.³⁰³ Bu konuşma metni hariç bu gezi ile ilgili intibalarını başka bir yerde yazmadığı gibi herhangi bir konferansta da anlatmadığını ifade etmiştir. Sadece özel sohbetlerinde yeri geldiğinde anlatmıştır. İrticalen yaptığı bu konuşmanın ülkenin diğer yerlerinde yaptığı konuşmalarla aynı içerikte olduğunu özellikle vurgulamaktadır.

Bu seyahat zamanında özellikle milliyetçi camiada çok eleştirilmiştir. O dönemde çözüm süreci denen anlayışın başlama dönemidir. Terör örgütü mensuplarına daha toleranslı davranılmaktadır. Milliyetçi camianın tamamen karşı olduğu bu olay sebebiyle Cezmi Bayram’ında bu sürece destek verdiği şeklinde yorumlanmış, eleştiri oklarına hedef olmuştur. Milliyetçiliği sorgulanmıştır. Bu eleştirilerin ileriki yıllarda da devam ettiği görülmüştür.³⁰⁴

Bu gezinin kendisi için önemli bir tecrübe, ibretlik ve ufuk açısı olduğunu ifade etmektedir. Gezi sonrası kafasında iki düşüncesi, iki hayali vardır. Birincisi devletten, partilerden, hatta Türk Ocağı Genel Merkezi dâhil “*gel Hakkâri intibalarını anlat*” denilmesini beklemiş ama kimseden böyle bir davet gelmemiştir. Aksine çok ağır eleştirilere maruz kalmıştır. Hatta kendi şubedeki arkadaşlar bile Ocağın Cuma sohbetinde anlat dememiştir. Herkes aleyhte yazılanlara bakmıştır. Hâlbuki önemli intibaları, kanaatleri vardır. Bunlardan faydalanılmalıdır. Tecrübeleri kendisinde kalmamalıdır düşüncesindedir. İkinci hayalide şu olmuştur; “*bu hayal oradaki insanların bana olan tavrı dolayısıyla oluşmuştur. Dedim ki ben MHP’nin genel başkanı olsam ilk merkez heyet toplantısını Hakkâri’de yaparım. Çünkü böyle bir sahiplenilmeye ihtiyaç var.*”³⁰⁵

Bölgede konuşurken konuşma üslubunun ve tutarlılığın önemli olduğunu vurgulamaktadır. Üslubumuzdaki tezatların bizim inandırıcılığımızı ortadan kaldırdığı düşüncesindedir. Çukurca’daki bir aşiret mensubuyla konuşmasını örnek vermektedir. Aşiretin en yakın akrabalarının bir kısmı komşu İran, bir kısmı da Irak sınırları içinde bulunmaktadır. Cezmi Bayram konuşmalarında ‘hepimiz Türk’üz demektedir. Aşiret mensubu da “*Biz Türk isek oradaki akrabamız nedir?*” diye sormaktadır. Kendisi de onlar da Türk demiştir. İlgili akrabalarına, -onlar peşmerge vb.- hakaret türü ya da

³⁰³ *Hakkâri’de Konuşma*, Türk Yurdu Dergisi, 279. Sayı, Kasım 2010, s 54-57.

³⁰⁴ Ümit Özdağ, Türk Ocakları ve İstanbul Türk Ocakları Başkanı, *Yeniçağ Gazetesi*, 20 Aralık 2013.

³⁰⁵ Cezmi Bayram ile 26.05.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

dışlayıcı ithamlar yapıldığında söylemlerde mantık hatası olmakta, inandırıcılığını kaybetmektedir.

Bu gezi dolayısıyla ve oradaki insanlarla teması sonrasında ülkenin birliği, bütünlüğü noktasındaki ümidi artmıştır. Beraber yaşama iradesinin hala güçlü olduğuna inanmaktadır. Oraya gönderilen öğretmen, doktor vb. kişiler az bir yönlendirme ile çok şeyler değiştirebilir kanaatindedir. Bunun örneklerini görmüştür. Buna örnek olarak şunu vermektedir: *“Ocağımızda yetişen bir genç, matematik öğretmeni olarak Hakkâri’ye tayin oldu, önce ilköğretim okulunda çalıştı. Başarıları ve gayretleri sebebiyle daha sonra bir liseye verdiler. Şimdi oranın en iddialı lisesinin öğretmeni. Hakkâri’de en sevilen öğretmenlerden. Samsunlu bir öğretmen hanımla evlendi ve on seneyi aşkın bir süredir orada hizmet veriyor. O Hakkârilileri, Hakkârililer onu bırakmıyor.”*³⁰⁶ Diğer taraftan bölgeye yakın Türk Ocakların o yöre ile ilgili çalışmalar yapması gerektiğini özellikle ifade etmektedir. Ama bir taraftan da kimsenin işin hakikatini görmeye niyetinin olmadığını söylemektedir.

Orada şu önemli noktayı gözlemlemiştir: *“Birçok insan özellikle Türk Ocakları İstanbul Şube Başkanı kimliğim dolayısıyla bana yanaşıyor ve derdini anlatıyor. Kamu personelinde, esnaf, belediye başkanı ve ticaret odası başkanına kadar birçok insan bana derdini anlatmakta, şikâyetini söylemektedir. Birebir görüşmelerde yaşananlardan mesela terör örgütünün kepenk kapatma eyleminden vb. şikâyet etmektedirler. Ama aynı insanlar toplantıya girdiğimizde hepsi birer terör örgütü avukatı haline geliyordu. Niye çünkü adamın can güvenliğinden endişesi var.”*³⁰⁷

Orada tanıştığı bazı insanlardan, telefonda ya da onların İstanbul’u ziyaretlerinde hala görüştüğü kişiler bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesini özellikle vurgulamaktadır. İlgili gezinin mahalli ayaklarından olan bir gençlik derneği ‘Ati Gençlik Derneği’ vardır. O yılın son gününde, yılbaşı akşamı o dernekten telefonla aranmıştır. Karşı taraf dernekte yıl değerlendirme toplantısı yapmaktadır. O yıl içinde kendilerince en önemli olay olarak, kendilerini etkileyen olarak Cezmi Bayram’la yaptıkları görüşme olduğuna karar vermişler ve bu kararlarından haberiniz olsun diye aradıklarını belirtmişlerdir. Bu noktada insanların gönlüne girmenin önemini vurgulamaktadır. Bunun yolu da temas kurmaktan geçmektedir.

³⁰⁶ Cezmi Bayram ile 17.11.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³⁰⁷ 26.05.2023 Tarihli Görüşme.

2.3.6.İslam Dünyasının Meseleleri Sempozyumu ve Akabindeki Tartışmalar

Türk Ocakları İstanbul Şubesi 27-28-29 Haziran 2022 tarihlerinde üç günlük uluslararası “*Günümüz İslam Dünyasında Meseleler ve Çözüm Yolları 2*” adlı bir bilgi şöleni düzenledi. Yurt içinden ve yurt dışından birçok bilim adamı katıldı. Sempozyumun ana destekçisi İstanbul Büyükşehir Belediyesi oldu. Açılışa, destekçi belediye ile aynı partiden olan ana muhalefet partisi ve onun İstanbul il başkanı da katıldı. Sempozyum, içeriği yönünden değil, bu destek ve katılımlar üzerinden ikinci gününde siyasilerin açıklamaları ile ülke gündemine düştü. Sert demeçler verildi, yorumlar yapıldı. Genel merkez deneteme kurulları ile olağanüstü toplantı, şube başkanları ile görüşmeler yaptı. Hemen ilk günün gecesi İstanbul Ocak Yönetiminin genel merkez tarafından görevden alındığı bildirildi. Cezmi Bayram ile gazete ve televizyon röportajları yapıldı. Şube yönetimi olağan üstü kongre kararı aldığını ilan etti. Genel merkez bu kararı kabul etmedi. Gazeteciler konuyla ilgili lehte ve aleyhte, görüş ve yorum makaleleri yazdılar.³⁰⁸ Haberler yapıldı. Milliyetçi camiada ve basında da ayrıca tartışmalar görüldü. Cezmi Bayram’ın ifadesi ile “*haziran zelzelesi*” oldu.

Aslında bu bilgi şöleninin ilki 2016 yılında yapılmış yine aynı muhalefet partili belediye desteği ile düzenlenmiş ve onun genel başkanı da katılmıştı. Türk Yurdu Dergisinin Kasım 2016 sayısında bu faaliyetten Türk Ocakları adına gurur verici faaliyet olarak bahsedilmiş ve iki tam sayfa tanıtım yazısı yazılmıştı.³⁰⁹ Bu ikincisi idi. Ama o zaman bu kadar büyük gürültü olmamıştı. Bu ilk sempozyum için muhalefet partili belediyeye destek başvurusu da biraz şartların zorlaması ile olduğu anlaşılmaktadır. “*Biz bu İslam sempozyumunu yaparken ilk önce bazı özel ve devlet bankalarına destek için başvurduk. Çünkü çok masraflı bir işti. Fakat bir destek bulamadık. Bunun üzerine ben bunu bir CHP’li belediye ile yapacağım dedim. Bu işe*

³⁰⁸ Bunlardan bazıları için bakınız: 1. Taha Akyol, Karar Gazetesi, “Türk Ocakları ve Particilik”, 30.06.2022, <https://www.karar.com/yazarlar/taha-akyol/turk-ocaklari-ve-particilik-1593492> [Erişim Tarihi 15.08.2023]. 2. Dr. Arslan Tekin, Türkiye’de Yeniçağ Gazetesi, “Türk Ocakları Neyin Peşinde”, 05.07.2022, <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/turk-ocaklari-neyin-pesinde-558540h.htm> [Erişim Tarihi 15.08.2023]. 3. A. Yağmur Tunalı, haberiniz.com.tr, “Türk’ün Ocağı”, 13.07.2022. https://haberiniz.com.tr/kose-yazari/ayagmur_tunali/yazi/turkun-ocagi/ [Erişim Tarihi 15.08.2023]. 4. Yıldırım Çiçek, Türkgün Gazetesi, “Tarlasi Çoktan Sürülen Türk Ocakları”, 30.06.2022, <https://www.turkgun.com/tarlasi-coktan-surulen-turk-ocaklari> [Erişim Tarihi 15.08.2023]. 5. Av. Faruk Ülker, kamudannethaber.com, “Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanı Cezmi Bayram Tek Kişilik Bir Ordudur”, 30.06.2022, <https://www.kamudannethaber.com/yazarlar/av-faruk-ulker-umraniye-turk-ocagi-eski-bsk/turk-ocaklari-istanbul-subesi-baskani-dr-cezmi-bayram-tek-kisilik-bir-ordudur/3898/> [Erişim Tarihi 15.08.2023].

³⁰⁹ Türk Yurdu Dergisi, S 351, Kasım 2016, s 1, 94-95.

yatkın birileri var mı diye baktım. Ve o zaman İstanbul Kartal Belediyesi ile yaptık. Çok muntazam oldu. Ne dedikse ne istedikse hepsini yaptılar, bütün sözlerini yerine getirdiler. Biz o zamana kadar birçok toplantı ve sempozyumlar yaptık. Bunlara zamanın bakanlarını, parti liderlerini, değişik partilerden kişileri davet etmiştik. Onlarda gelip katıldılar, konuştular. Bu sempozyuma da CHP liderini davet ettim. Bu daveti sempozyumdan bir gün evvel duyurduk. Katılımcı ilahiyat hocalarından tepki oldu. Neredeyse sempozyumu yapamayacak hale geldik. Ama sonunda birkaç fire ile yaptık. CHP lideri geldi konuştu. Diğer üst düzey katılımcılar gibi açılış konuşmasını yapıp gitmedi. Öğleye kadar konuşulanları dinledi. Bu durum itiraz eden hocaların da hoşuna gitti. Sonradan iyi ki katılmış dediler. Bu tecrübeden de hareketle ikinci sempozyuma destek için -çünkü bununda büyük bir bütçeye ihtiyacı vardı- muhalefet partili olan büyükşehir belediyesinden talep ettik. 'Bu sempozyuma destek bir hizmettir, Büyükşehir bir hizmete destek olacak, sizin bir riskiniz yok dedik. Ama biz ortam dolayısıyla risk alıyoruz dedim. Sizinle iş yapmak bizim için riskli dedim.' Kendi parti genel merkezinden de talimat alarak etkinliği yapmış olduk. Ama tepki başka yerden, MHP'den geldi. Şunu da söyleyeyim. Bu etkinlik bizim şu ana kadar yaptığımız toplantılar içinde en muhteşemi oldu. Hazırlık bakımından, alt yapısı bakımından, yurt dışından gelenlerin organizasyonu bakımından en iyisi oldu. Ne istemişsek yapıldı. İlk toplantıdaki ilahiyat hocalarının tepkisi olmadı artık. Çünkü toplantının oluş şeklini gördüler, herhangi bir müdahale olmadığını gördüler. Bazı tepkiler de muhalefet partisi il başkanı üzerinden yapıldı ama biz kendisini davet etmediğimiz halde partisinin genel başkanı geldiği için gelmiş oldu. Bizim bir dahlimiz olmadı. ”³¹⁰

Cezmi Bayram bütün bu olanları bir yönüyle olumlu olarak değerlendirme eğilimindedir. Hem Türk Ocaklarının yeni hedefini belirleme ve hem de ocağı tanıtmaya yönüyle bir imkân ortaya çıkardığını düşünmektedir. Ama bundan yeterince faydalanılamamıştır. “Aslında bu tepkilerde bana göre iyi oldu. Şöyle iyi oldu. Ben epey bir süredir Türk Ocaklarının bu dönemdeki misyonu ne olacak, neyi öne çıkaracak, millete ne mesaj verecek diye, senelerdir düşünüyordum. Hatta salgın döneminde (Nisan 2020) Türk Yurdu Dergisine bir makale göndermiştim; “Türk Ocaklarına gerek var mı?” diye. Türk Ocakları yeni bir şey söylemiyorsa, söyleyemiyorsa yoktur demek istiyorum. İşte bu yeni şey ne olacak diye düşünüp duruyordum. Bu hadise aslında, bana gelen mesajlara, aleyhte ve destek mesajlarına baktığım zaman bu olay bizim

³¹⁰ Cezmi Bayram ile 17.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

görevimizi ortaya çıkarmış oldu. Bu neydi? Siyasetin, dinin, etnisitenin parçaladığı milleti tekrar bütünleştirmek. Bütünlük vurgusu yapan, herkesi kucaklayan bir yer olmak. Bu olay Türk Ocaklarının yeni hedef belirleme imkânı sunması bakımından faydalı oldu. Ancak biz bunu maalesef değerlendiremedik. O zaman biz medyanın alaka duyduğu bir kurum haline geldiğimiz için medyadan gelen görüşme taleplerine genel merkezle karşı karşıya gelmemek, onları fazla sıkıntıya sokmamak adına taleplerin çoğunu reddettik. Aslında ben bunu genel merkeze teklif ettim. Bir imkân ortaya çıktı. Ben bunu planlamadım ama vesile oldum. Şimdi beni de kullanarak bunu devam ettirelim dedim ama maalesef olmadı.”³¹¹

Aynı bilgi şöleninin birincisi 2016 yılında yapılmıştı. Yine muhalefet partili belediye desteklemişti. Muhalefet lideri katılıp konuşma yapmıştı. Niye 2016’da bu kadar gürültü olmadı da şimdi oldu sorusu akla gelmektedir. “Çünkü 2016’da bugünkü sistem- cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi- yoktu. Bu sistem % 50+1 gerektiriyor. Bu da partileri hırçınlaştırıyor. Hem bu sistem yoktu hem seçim yoktu. Burada ise sempozyumdan yaklaşık bir sene sonra seçim var. Bu seçim ise kamplaşmayı gerektiriyor. Seçim, safinızı belli etmeyi gerektiriyor. Saflarını belli etme gerektiğini düşündüklerinden yaptılar, yoksa yaptığımızın yanlışlığından değil. O zaman- ilk sempozyum- seçime de iki sene vardı. Diğer bir sebepte 15 Temmuz (2015) henüz yeni olmuştu. İnsanlar henüz birbirlerini bu ölçüde suçlamıyordu.”³¹²

Bütün bu olanların İstanbul Türk Ocağına olumsuz yansımaları oldu. En başta tüzükte olmayan bir yetki ile yönetimin görevden alındığı duyurularak bir anlamda itibar suikastına uğramış oldu. Yeni dönemde Cuma Sohbetleri için yıllardır kullanılan konferans salonu kullanılmadı. Birkaç yerde yapılanların da devamı engellendi. Şubeden uzak bir mekânda yapılmak zorunda kalındı. Sohbet davetlerine mazeret ileri sürülmeye başlandı. Ortak faaliyet yapılan paydaşlar uzak durmaya başladı. Yönetim kurulundan ve yedek üyelerden istifa edenler oldu. Türk Yurdu Dergisi, Aralık 2022 sayısı için gönderilen makaleyi yayınlamadı vb.³¹³ “Bazı yan etkileri oldu. Yaptırdığımız konferans salonunu bize kullandırmadılar. Özellikle İstanbul Üniversitesi hocaları oakta konferans vermekten bile çekiniyorlar. Hâlbuki rektör bizim arkadaşımız, bana abi diyordu. Daha önce İstanbul Türk Ocağı, İstanbul Üniversitesinin birimi gibi bize

³¹¹Cezmi Bayram ile 17.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³¹²17.03.2023 Tarihli Görüşme.

³¹³İlgili Makale İçin Bakınız Ek 2: Türk Ocakları ve Siyaset.

hizmet ediyor diyordu. Bir anda bitti. Cuma sohbetlerinde önceden kabul edipte sonradan mazeret beyan edenler oldu. Mesela Ekim ayında çalıştay planlamıştık İstanbul Üniversitesiyle birlikte. İstanbul Üniversitesi ortaklıktan çekildi. Tebliğ sunacak İstanbul Üniversitesi hocalarının bir kısmı çekildi.³¹⁴

Yaşanılan olayların Türk Ocakları İstanbul şubesi özelinden çok Türkiye'nin genel durumunu yansıttığını düşünmektedir. “Bu olaydan sonra yaşadıklarımızda bir Türkiye resmi oldu. Türkiye olarak ilim ve fikir özgürlükleri noktasında ne kadar geriye gittiğimiz görüldü. Aslında bizim zarar görmemizden ziyade Türkiye'nin ne kadar geri gittiğinin alameti oldu. Mesela geçmişte hiçbir üniversite hocası hiçbir yerde konuşmaktan imtina etmezdi. Ben falan yerde konuşursam bana ne derler, ne yafta yaparlar, nasıl bir sıkıntıya katlanırım diye bir endişeleri olmazdı. Niye olmaz; anayasa kanunlar öğretmene siyasi partilerde görev yapmayı yasaklıyor ama üniversite hocasına veriyor. O zaman üniversite hocası her türlü siyasi kanaati savunabilir demektir.”³¹⁵

Diğer taraftan yaşanılanların ocakların kendi iç işleyişiyle ilgili sıkıntıya sebebiyet verdiği, kriz durumlarında uygun refleks gösteremediğini, ocakların normal bir dernek gibi görüldüğü, siyaseten kendini tam bağımsız olarak konumlandırımadığı anlaşılmaktadır. “Bizim tüzükte genel merkezin şubeleri görevden alma yetkisi yok. Sadece Genel Merkez Disiplin Kurulu, Türk Ocakları maksadına aykırı davrandıklarını tespit ettiklerinin üyeliğini sona erdirir. Yani mesela genel merkez benim üyeliğimi sona erdirebilirdi. Bizim bulduğumuz çözüm olağanüstü kongreye gidelim ki hem genel merkezin dediği olmuş olsun hem de biz itibarımızı koruyalım. Ona o zaman razı olmadılar. Daha sonra bu yolu onlar bize sundu. Bizde altı ay sonra olağan üstü kongreye gittik ve orada tekrar seçildik. Genel merkezle ilişkiler devam ediyor, ocaklar içinde en eski ocaklı benim. Ben ocaktan yetişmeyim. Diğer hiç biri ocaktan yetişme değil. Ülkü Ocaklı, MHP'den geçme vs. Görevden alma olayı birçok bakımdan yanlış. Birincisi burası bir mefkûre, bir ülkü ocağı, burada sadece dernekler kanununa dikkat edilmez. Burada fikir hiyerarşisi de olması lazım. Hizmetinizin de, gayretinizin de, ülkünüzün de, müktesebatınızın da bir önemi olması lazım. ‘Burası, sıradan bir dernekteki gibi sadece şube/genel merkez/tüzük üçayağından oluşur’ gibi bir anlayış var. Bu yanlış. Burası bir mefkûre ocağıdır. Ziya Gökalp ocak genel başkanlığı yapmadı

³¹⁴Cezmi Bayram ile 17.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³¹⁵ 17.03.2023 Tarihli Görüşme.

ama fikri bakımdan herkesin saygı duyduğu bir kişilikti. İleride, inşallah siyasetin bu tür kurumları kontrol etmesine karşı, bu kurumlar şahsiyetlerini ortaya koyacakları bir yere doğru giderler.”³¹⁶Ama hala ülkemizin birliğe ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir. Vakit geçmiş değildir. Her türden insana kapılarınızı açarsınız gelir Türkiye ile ilgili fikirlerini söyler düşüncesindedir.

2.4.Cemiyet Hayatı

2.4.1.Görüştüğü, İlişki Kurduğu, Etkilendiği Ünlü Şahsiyetler

Cezmi Bayram okumak için memleketinden Ankara’ya geldikten sonraki aktif hayatı, faaliyetlerine katıldığı ve üye olduğu dernekler, meslek kuruluşları, takip ettiği ve yazdığı yayınlar dolayısıyla devrinin birçok ünlü şahsiyetiyle muhatap olmuş, ilişki kurmuş, tanışmış, etkilenmiş, yazılarını okumuştur. Ankara’daki milliyetçi camianın hemen tamamıyla irtibatı olmuştur. Daha sonra İstanbul ve diğer illerdeki milliyetçi önderlerle ve ülkemizin önde gelen birçok aydın kişilerle de tanışmıştır. Nejdett Sançar, Atsız, Galip Erdem, Dündar Taşer, Osman Yüksel Serdengeçti, Alparslan Türkeş, Arif Nihat Asya, Prof. Dr. Cengiz Uluçay, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Mümtaz Turhan, Samiha Ayverdi, Necip Fazıl Kısakürek, Osman Turan, Nurettin Topçu vb. gibi birçok şahsiyetle bir şekilde ilişki kurmuştur. Hatıralar edinmiştir. Bu hatıraların tam olarak yazılması yakın dönem tarih araştırmaları için olduğu kadar ilgili kişilerin biyografisine katkı sağlaması yönünden de önemli olacağı açıktır.

Bu kişilerin bazılarıyla tanışıklık dolayısıyla etkilenilmiştir. Bazılarıyla da yazılarından dolayı etkilenilmiştir. Temelde hepsinden faydalanılması gerektiğini, her birinden alınacak şeyler olduğunu düşünmektedir. *“Biz görerek etkilendiğimiz gibi yazılarıyla da etkilendiğimiz vardı. İşte Necip Fazıl’da var, Samiha Ayverdi’de var. Mümtaz Turhan’da var. Benim fikri yapımda Mümtaz Turhan’ın etkisi daha fazladır. Çünkü o seminer -ÜKD’de verdiğim seminer- dolayısıyla daha çok onu esas almıştım. O’nun bulduğum bütün eserlerini okumuştum. Nurettin Topçu’da buraya dâhil, Osman Turan var. Ziyaettin Fındıkoğlu’nun eserlerini takip ediyoruz. Atsız tabii en başta geliyor. Ben onlara şöyle bakardım; bunlar var, bunlar bizim fikir dünyamızın zirveleri. Ve her zirve nasıl ötekenden ayrıysa bunların da kendine mahsus özellikleri var. Doğrusu ne? Bana göre bizim aynen o zirve gibi olmamız doğru değil. Öyle bakardım.*

³¹⁶ Cezmi Bayram ile 17.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Bu zirveler aşağılarda birleşiyor. Bizim bakacağımız zirvelerin aşağıda birleştikleri yer. Sıradağlara baktığın zaman bir tepe var çıkıyor. Öteki tepe var çıkıyor. Ama aynı zemin üzerinde yükseliyorlar. Biz bu kişileri, bal yaparken konacağımız çiçekler olarak düşünüp bunların ortak noktasını kendimize esas aldık. Benim ve benim yakınımındaki arkadaşların temel bakışı budur. Herhangi birine benzemek değil. Ben şimdi bizim ocaklı gençlere de aynı şeyi söylüyorum.”³¹⁷

Devrinin istifade edilebilecek fikir adamlarından, yazarlarından ayırım yapmadan ama özellikle hangi özelliklerinden faydalanmaları gerektiği konusunda seçici olmayı öğrendikleri anlaşılmaktadır. *“Okumadığımız yoktu. Ayırdığımız da yoktu. Hepsinin de en çok neresine bakacağımızı fark ederdik. Mesela Samiha Ayverdi Hanım; Türkçesi mükemmel. Güzel Türkçesi var. Ama Osmanlı ile sınırlı. Osmanlı öncesi ve Türkiye dışı Türklükte onun meselesi yok. Onda Balkanlar var; Osmanlı olduğu için. Orta Asya yok. Nurettin Topçu mistizismi batıdan öğrenmiş bizi batı mistisizminden hareketle anlamak ve anlatmak istiyor. Onun o tarafına bakmazdık. Ben onun ahlak kısmına bakardım. Herkesten istifade ederdik. Ayırımımız yoktu. Kendi adıma şunu diyemem; benim üzerimde düşünce tarzı bakımından Mümtaz Hocanın mutlak etkisi vardır. Bu ilim zihniyeti ve metodu ile sınırlıdır. Ya da şu büyük Türk milliyetçisinin mutlak büyük tesiri vardır demem mümkün değildir. Atsız’ın da etkisi var. Atsız bir mütefekkir değil. Atsız tam bir ülkücüdür ve tarihçidir. Bir ilim adamı ama mütefekkir değil; Ülkücü, dava adamı, bir kavga adamı. Dolayısıyla biz Atsız’dan, dünyanın bütün meselelerine, doğumdan ölüme çare aramazdık. Çünkü siz bir fikir sistemi dediğiniz zaman orada kâinatın yaratılışından bilmem nereye kadar her konuya cevap vermesi lazım felsefi olarak. Atsızda bunlar yok. Olması da gerekmez. Beklemezdik de. Ötekinden de tarihi beklemezdik. Nurettin Topçu’nun tarih görüşü yanlış. Hiç bakmazdık bile. Yani onun tarih görüşüne takılmazdık. Bizim böyle bir bakış açımız vardı. O yüzden illa fılan diye bir isim olmaz. Aynı şekilde soldan da okurduk. Atilla İlhan, Kemal Tahir, İdris Küçükömer, Doğan Avcıoğlu, İsmail Cem vs.”³¹⁸*

Bazı şahsiyetlerin etkisi daha fazla olacağı muhakkaktır. Bazılarıyla daha yakın ve uzun süreli birliktelik söz konusudur. Şahsi hatıraları olmuştur. Galip Erdem uzun yıllar Ankara’da milliyetçi gençlerin yetişmesinde önemli rol oynamış, onları etkilemiş, hatıralar oluşturmuş bir şahsiyettir. Ankara Türk Ocağı Müdürlüğü yapmıştı. “Ama

³¹⁷ Cezmi Bayram ile 16.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³¹⁸ 16.11.2022 Tarihli Görüşme.

şahsi olarak yakınımızda olduğu için Galip Erdem hiç yönlendirmeden bizde etkisi vardır insan olarak. İnsanlara bakışı, insanları hoş görme bakımından etkilemiştir. Galip Erdem’de kusur arama diye bir hal yoktu. Oda tabii olarak her konuyu “a dan z” ye çözmüş bir fikir adamı değildi. Ama bir adam ki birinci vasfı kimsede kusur aramıyor. Herkesin güzel tarafına bakıyor. Yani falan kişinin güzel tarafı ne; burası. Bitti. Çünkü kusur herkeste var. Kusur aramaya başladınız mı en mükemmelde bile bulursunuz.”³¹⁹

Dündar Taşer etkilendikleri, yetişmelerinde rol alan önemli bir şahsiyetti. 1960 askeri darbesinde yer almış, oluşturulan Milli Birlik Komitesi üyelerinden bir askerdi. Ondan; şahsiyet olarak, bilgi olarak, tecrübe olarak çok şey öğrenmiştir. “*Dündar Beyden de biz tabii çok şey öğrendik. Dündar Bey de şahsiyetiyle size bir şey anlatmış olur. Muhakemesi son derece kuvvetli, münazara kabiliyeti yüksek, tarih şuuru mükemmeldir. Dündar Beydeki tarih şuuru tarih profesörlerinde bile yoktur. Her şeyi biliyordu demiyorum ama iyi bildiğini iyi anlatan o yüzden de her şeyi iyi bilir gibi intiba uyandırır. Sağduyulu birisiydi. Ve Dündar Bey Türkeş üzerinde de etkili birisiydi. Birçok hareketi o kontrol ederdi. Kendine mahsus çevreleri vardı. Komünist arkadaşı vardı mesela. Görüştüğü ettiği komünist arkadaşı vardı. Bazen sola, sol kesime mesaj verilecekse onu kullanırdı. Mesela Recep Doksat Eğitim Fakültesinde hocaydı. Solcular tarafından tehdit ediliyordu. O tanıdığı vasıtasıyla haber gönderdi. Dedi ki Recep Doksat’ın kılına zarar gelirse biz kim yaptı diye bakmayız. Hedefimiz Mihri Belli’dir. Aynı tepkiyi veririz. Ondan sonra Recep Doksat’a tehdit bitti. Daha sonra Fen Fakültesindeki sıkışmalarımızda bende kullandım Dündar Beyin bu taktiğini. Sol öğrenciler forum yapıyorlar. Bizi tehdit ediyorlar. Fakülteye sokmayacaklarını söylüyorlar. Bende bir haber saldı. Dedim ki bize bir şey olursa bizde Burhan Cahit’e misillemede bulunacağız. Burhan Cahit’te o zaman doçent bizim fakültede. TİP(Türkiye İşçi Partisi)’de. Hangi öğrenci yaptı bizi ilgilendirmez; Cahit muhatabımız. O yüzden fakülteye girer çıkardık kimse yanımıza yaklaşılamazdı.”³²⁰*

Bir trafik kazası sonucunda 14 Haziran 1972 tarihinde ölene kadar 1969’lardan itibaren hemen her gün Dündar Taşer’le birlikte oldular. Taşer, bir şey anlatırken veya öğretirken yaşanmış ya da kurgu bir hikâyeye üzerinden mesajını vermektedir. “1973’e kadar Kültür Bilim ve Teknik Eğitim Merkezi (KÜBİTEM)’de ve Devlet Gazetesinde

³¹⁹ Cezmi Bayram ile 16.11.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³²⁰ 16.11.2022 Tarihli Görüşme.

çalıştım. Dünder beyde o binada otururdu. Dolayısıyla her gün beraberdik. Her gün görüşürdük ve sohbet ederdik. Dünder Bey sohbeti çok tabii idi. Siz Dünder Bey'in sohbetinden ayrılamazdınız. Bazı geceler eve çok geç gidersek başka yerde bile olsak biz Dünder Bey'le beraberdik diye mazeret söylerdik. O zaman sormazlardı gerisini. İnsan Dünder Bey'le olunca kolay kolay ayrılamazdı. Sohbeti çok güzeldi. Bazen hikâyeler anlatırdı. Doğrumu değil mi, bazıları doğru olmayabilirdi. Günlük olayları, memleketin durumunu, vereceği mesajı olmuş veya hayal bir hikâye üzerinden anlatırdı. Mesela Rıza Nur'un hatıratı çıkmıştı. Mustafa Kemal'le ilgili çok ağır şeyler var. Gencin biri -abi ne diyorsun, dedi. O da dedi ki; geçen gün bana bir nurcu geldi o da okumuş bu hatıratı, bu hatıratı yazılanlar doğru olamaz dedi. Çünkü bu adamı bu millet on dokuz sene lider diye başında taşıdı. Böyle bir adamı lider diye başında taşıyan millet büyük millet olamayacağına göre bunlar yanlıştır dedi. Tabii şimdi anlıyorum nurcunun öyle şey dediği yok ama en aykırı adamdan örnek veriyor. Çocuk sustu kaldı bir şey diyemedi. Buna benzer böyle güzel hikâyeler bulurdu. Fikrini öyle anlatırdı. Birinde de yine doğrumu değil mi bilmiyorum yine güzel hikâye. İlk olarak 1965 seçimlerinde Antep'ten adaydı. Milletvekili adayı. Antep'te dolaşıyor. Tabii Kilis o zaman Antep'in kazası, Suriye sınırı. Orada Kilis'in bir köyüne gittim dedi sınırda. Beni bir yaşlı karşıladı. O sırada da oğulları geliyormuş karşıdan. Bey demiş ben sizi anlıyorum ama bunlar anlamaz. Bunlar, biz şimdi serhat şehriyiz diye övünüyorlar. Ulan demiş burası memleketimizin orta yeri. Övünüyorlar ağlayacakları yerde. Sonra o amca bize bir şey daha söyledi; Kürtleri ayrı tutmayın demiş. Onlar bizim emmioğlumuzdur demiş. Ben de ya Araplar dedim diyor. Boş ver onları demiş. Ama nasıl olur, Peygamberde Arap'tı dedim. -Oğlum bu cahilliği sana yakıştıramadım demiş. Peygamber Hz. İbrahim soyundan değil mi? Hz İbrahim'in babasının ismi de Azer değil mi? Nerden Arap oluyor demiş. Şimdi tabi hikâye doğrumu değil mi? Burada Kürtlerle ilgili akrabalık ifadesi önemli. Türk ırkından mı? Değil. Ama akrabalık ifadesi doğru. Örf bir. Araplarla yaşıyor, Farslılarla yaşıyor, Türklerle yaşıyorlar. Araplarla evliliği yok, Farslarla da Kürt evliliği yok, yok denecek kadar az, yok hükmünde, hâlbuki sizde milyonlarca var. Sünni Türkleriniz Alevi Türk'e kız vermektense Sünni Kürde vermeyi tercih ediyor. Akrabalık tesis etmek meselesi yakınlık için önemlidir. Burada bir tereddüt göstermediğinize göre... Beraberlikte süreklilik var. Nerden baksanız en az yüzde yirmisi akraba birbiriyle. Yani orda adamın bakış tarzı önemli; emmioğlu bakış tarzı. Dünder Bey böyle hikâye ile fikrini ifade ederdi. Tarih şuuru iyiydi. Bir gün Devlet Gazetesinde bir yazı yazdı. Hürriyet gazetesinde dört

gazinin yer aldığı bir resim çıkmıştı. O resmin ilhamıyla bir yazı yazdı. O yazıyı değme edebiyatçı yazamazdı. Kültürlüydü. Şiir yazmadığı halde bir gün bir dörtlük yazmak zorunda kaldı. Arif Nihat Asya her hafta Devlet Gazetesine bir dörtlük gönderiyor. Bir hafta iki dörtlük göndermiş aynı anda birisi Malazgirt'le ilgili birisi İstanbul'un fethi ile ilgili. Aruz vezniyle yazılmışlar. Burada remizler var. Malazgirt'te Alparslan var. İstanbul'un fethinde de kıratına binmiş Fatih var. Biz tabii kırat olunca hemen yayınlamadık. Malazgirt'i yayınladık önce. Kırat'ı beklettik ve Dünder abiye bunu ne yapıcaz diye sorduk. Dünder abi o dörtlüğe bir nazire yazdı. Şiir yazan adam değil ama aynı vezinde o şiire nazire yazdı. Dünder abinin naziresi Allahtan Arif Nihat hocanın şiirinden de daha güzel düştü. Biz o ikisini yan yana yayınladık. Dünder Taşer'in şiirini müstear adla yayınladık. Rahmetli Arif Nihat Hoca gazeteye geldiğinde bana çıkıştı. Devlet Gazetesini ben yönetiyordum o zaman. Dedi ki “sizin Alparslan olunca hiçbir şey demeden yayınlıyorsunuz benim kıratım olunca mı böyle yapıyorsunuz”. Çünkü Adalet Partiliydi.”³²¹

Ünlü Bayrak Şairimiz Afif Nihat Asya ile birebir ilk münasebetleri 1964 yılının güzüne dayanmaktadır. Üniversiteliler Kültür Derneğine ki o zamanlar henüz kulüptür, Arif Nihat Asya kulübe/derneğe bağış yapanlardandır. Bu bağış dernek adına Cezmi Bayram her ayın ilk çarşamba öğleden sonrası hocanın Kavaklıdere'deki evine bizzat giderek elden almaktadır. Bu ziyaretler 2-3 saat sürmekte, hocayla başta şiir, edebiyat olmak üzere değişik konularda sohbet imkânı bulmaktadır. Şairin eşi Servet Hanım çay ve bisküvi ikramı yapmaktadır. Bu bağış alma ziyaretlerinin Cezmi Bayram'ın asistanlık döneminde de bir müddet devam ettiğini ifade etmiştir. O sohbetlerde anlatılanları evden ayrıldıktan sonra yazmadığına, kaydetmediğine üzülmemektedir. “Gençtik, onların kıymetini o zaman takdir edemedik” demektedir.

Şair, o sohbetlerde hemen her şeyden bahsetmektedir. “Mesela hoca şiirde vezinde ısrarlı değildi. Derdi ki şiir kendi veznini kendi tayin eder. Kendisinin heceyle, aruzla, serbest vezinle yazılmış şiirleri var. Ama kafiyesiz şiir olmaz derdi. Çünkü Türkçe zaten kafiyeli bir dildir. Verdiği örneklerden biri şuydu. Kahve ile ilgili şiir yazacaksınız. Kahve ile ilgili üç kelime var; Kahve, cezve, telve. Bunların üçü de kafiyeli. Türkçe kafiyeli bir dil. Mevlana'ya Mevleviliğe karşı özel bir ilgisi vardı. Atatürk'ü de çok severdi. Ama bir konuşmamızda dedi ki tamam da benim tekkemi niye

³²¹ 16.11.2022 Tarihli Görüşme./Adalet Partisi'nin amblemi kırattı. Ona vurgu yapmaktadır.

kapattı. O zaman Mevlevi olduğunu anladım. Mevlevi, Bektaşî meşrepli bir adamdı. Arif Nihat, Türkes'e 27 Mayıs ihtilaline katıldığı için kızardı, muhalifti. Ama Ülkü Ocakları'nın, MHP'nin, Devlet Gazetesi'nin davetlerinin hepsine de iştirak ederdi. Bütün milliyetçi faaliyetlere, davetlerine katılırdı. Fakat hiçbir zaman MHP'li de olmadı."³²²

Arif Nihat Asya ebcet hesabıyla tarih düşürmesiyle meşhurdur. Bütün tanıdıkların çocuklarının doğumlarında, evliliklerinde vb. özel günlerinde tarih düşürmektedir. Cezmi Bayram'ın kızları doğduğu zaman onların doğum tarihlerini istemiştir tarih düşürmek için fakat ihmal sonucu veremediğini üzüntüyle belirtmektedir.

Şair mahkûm olarak ölmüştür. Yazdığı bir yazıdan dolayı mahkûm olmuştu. *"Niye? Bir yazısında öğretmenlerin maaşlarının artacağı ile ilgili bir haber yayınlanmış. Arif Nihat o habere istinaden "öğretmen maaşının artacağına dair haberler duydum sevindim ama inanmadım. Çünkü senin topun tüfeğin yok" diye yazmıştır. Bunu meclisin manevi şahsiyetine hakaret saydılar ve ondan dolayı mahkûm ettiler. Cezaevine girmedi çünkü hastaydı. Mahkûm olduktan sonra hastalandı. Hastalığı iyileşmediği içinde cezaevine girmedi.*"³²³

ÜKD'ye yaptığı ve kendisinin topladığı para yardımından da önce, Türk Ocağı'nda yapılan şiir matinelerinde şiirlerini dinlediği Arif Nihat Asya'nın mütevazı, hoş sohbet bir kişilik olduğunu belirtmektedir. Kendi şiirlerini çok hoş ve değişik bir tarzda okumaktadır. Tabi Türkçü ve milliyetçi bir kişi olduğunu özellikle belirtmektedir.

O yıllarda Türkçülüğün en önemli şahsiyetlerinden olan Atsız'ı zaten dergilerden, kitaplarından, yazılarından tanımaktadır. Öğrenci iken Atsız'la tanışmak için İstanbul'a gitmiştir. *"Atsız'ı, fakülte 2. Sınıf öğrencisiyken hususi ziyarete geldim İstanbul'a. O, İstanbul'da, Ankara'ya gelmiyor. Atsız dolaşan, konferanslar veren biri değildi. Kitleleri çok hesaba katmıyordu bana göre. Konferanslara gitmez. Necip Fazıl dolaşıyor mesela, öteki bilmem ne yapıyor. O öğle değildi. Onu ziyarete geldim. 1965 seçimleri oldu. Adalet Partisi tek başına iktidara geldi. Süleymaniye Kütüphanesi'nde ziyarete geldim. Üç koridorun birleştiği noktada, ayakaltında bir masa vermişler. Onu*

³²² Cezmi Bayram ile 16.06.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³²³ 16.06.2023 Tarihli Görüşme.

öyle görünce çok üzüldüm. Koridorda insanlar hep önünden geçiyorlar. Yahu bu insanlar sürekli Atsız'ı çiğniyorlar dedim. Düşünün, Atsız o odada sürekli çalıştı, bir sürü kitap yazdı. O sıra mecliste, Adalet Partisinde birçok Atsız seven milletvekili var. Sadece birine; odamı değiştirin dese Atsız'a en iyi odayı verirler. Onu bile istemek tenezzülünde bulunmuyor. Atsız şahsiyet itibari ile çok üstün ve yüksek şahsiyetli bir adamdı. Kimseye eyvallahı yok. Böyle bir adamdı. Tabii orada konuşmakta mümkün değil. Orada konuşamadık. Bana dedi ki Cezmi burada konuşamayız. Akşam çıkışta gel Sirkeci'ye kadar beraber yürürüz, vapura kadar yürürken konuşuruz dedi. Atsız Süleymaniye'den çıkınca Sirkeci'ye kadar yürüyor. Vapurla Haydarpaşa'ya geçiyor. Oradan trenle Maltepe'ye gidiyor. Orada da Feyzullah Caddesi 9 numarada evi var. Kitap isterken, dergi isterken mektup yazardım. Adresini biliyordum. Akşamüzeri yanına gittim. Buluştuk, yürüyoruz, konuşuyoruz. Anlatıyor, dinliyorum. Anlattıkları şimdi aklımda kalmamış, yalnız bir tek şey var; Şuradan aşağıya (II. Mahmut Türbesi yanından Sirkeci'ye) iniyoruz, inerken vilayetin karşısındaki binanın köşesinde iki üç adam, serseri kılıklı iki üç kişi oturuyor. Bunlara şöyle baktı; Cezmi dedi ben Türk milletini seviyorum, Türk millet için çalışıyorum deyince zann ediyorlar ki ben bunları seviyorum. Bunlar için çalışıyorum. Hayır dedi, ben tarihteki Türklük tekrar geri gelir mi diye çalışıyorum. Böyle bir adamdı o. Gerçekten tarihteki o Türklüğü arıyordu. Yolların sonunda da işte Kürşad'ın -oğlum Atsız hoş geldin demesi o. O, Kürşad'a layık olmaya çalışıyor. Yoksa yaşayan ahalinin alkışı bilmem neyi onu ilgilendirmiyor. Benimde Atsız'la münasebetimden aldığım en önemli ders odur. Başkalarının ne düşündüğü beni de ilgilendirmiyor. Yaşayanların alkışı beni ilgilendirmiyor veya reddiyesi. Doğru neyse onu yapacaksınız. Yaşayan ister anlasın ister anlamasın. Aslolan başta peygamberimiz olmak üzere ecdada layık olmak, onların memnuniyetini kazanmak."³²⁴

Atsız'ın da kardeşi olan ünlü Türkçülerden edebiyat öğretmeni, yazar Nejdî Sançar; tanıştığı, sürekli görüştüğü kişilerdendir. O zaman Milli Kütüphanede memur olarak çalışan Sançar sayesinde ÜKD ile tanışmış, Ankara'daki milliyetçi çevresini genişletmiştir. 1963-64 öğretim yılı başında Ankara'ya geldiğinde daha önceden yazılarından tanıdığı Nejdî Sançar'a, Ankara Yüksek Öğretmen Okulundan kimya öğretmeni olan eşi Reşide Sançar vasıtasıyla ulaşmıştır. Çarşamba günleri öğleden sonraları dersleri olmadığı için sürekli yanına gitmektedir. Bununla birlikte Milli

³²⁴ Cezmi Bayram ile 16.11.2022 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Kütüphanede çok görüşmek, orada uzun konuşmak mümkün değildi. “O yüzden de Nejdet hoca beni evine davet etti. Ondan sonra her hafta olmasa bile en az iki hafta da bir yanıma iki kişi alarak her defasında iki farklı arkadaş alarak evine giderdim. O arkadaşların da milliyetçi düşünceyi öğrenmeleri sağlamaya çalışmış olurdum. Orada Reşide Hanım hocamız bize çayla bisküvi ikram ederdi. Sohbet ederdik, hatıralarını anlatırdı uzun uzun. Öğretmenlik hatıralarını anlatırdı, 3 Mayıs mahkemelerinden vb. bahsederdi. Hocanın ilk karşılaştığı ile yaptığı bir konuşması vardı. Hoca ilk karşılaştığına çok etkili bir konuşma yapardı. Bu konuşma çok etkili olurdu. Hemen herkesi sarardı, etkilerdi. Sonra oğlu Afşin adına Afşin Yayınlarını kurmuştu. Atsız’ın *Türk Ülküsü*, *Yolların Sonu*-ki onu hemen okumuştuk, şiirlerin birçoğunu ezberlemiştik-kitaplarını, Afşin’e *Mektuplar-Türk Gençliği Nasıl Olmalıdır* yarışma sonucunu, Refet Köroğlu’nün *Hani* diye şiir kitabını vb. yayınlıyordu. İşte götürdüğüm arkadaşlara da bu yayınlardan birer kitap hediye ederdi. Lise son sınıfta ve daha sonraları da evine gittik. Atsız’ın genel başkanı olduğu *Türkçüler Derneği*’nin Ankara şubesini kurarak başkanı oldu. Beni de üye yaptı, habersiz. O zaman artık fakülte talebesi idim. Fakat daha sonra bizim kulüpteki (ÜKD) arkadaşlarımızla, abilerimizle arasında ihtilaf oldu. Arkadaşlarla tartışmışlar. Onlara kızmış. Onlar sert adamlardı. Atsız’da öyleydi. Sildi mi silerlerdi. Bir gün *Türk Ocağına* gittiğimde merdivenlerde karşılaştık. Bana dedi ki kulübe gidiyor musun dedi. Evet dedim. Gitmeyeceksin artık dedi. Ben de dedim ki oraya beni siz götürdünüz. Onlarla siz tanıştırdınız. Ordaki arkadaşlarla birbirimizi seviyoruz. O azman bana gelmeyeceksin dedi. Yo dedim, hem size geleceğim hem oraya gideceğim dedim. Hayır, bana gelmeyeceksin öyleyse dedi. Ondan sonra Atsız’ın *Ötüken Dergisinin ilk çıkan sayısında*³²⁵, *Türkçüler Derneğinden Cezmi Bayram, Galip Erdem, Sadi Somuncuoğlu dernekten ihraç edilmişlerdir* diye bir haber çıktı. Daha sonra Reşide Hocamda emekli oldu ve İstanbul’a taşındılar. Bostancı tarafında Atsız Nejdet Sançar, Refet Köroğlu ve daha başka Türkçülerle birlikte bir apartmanda birlikte yaşadılar. Türkçülerin oturduğu bir apartman yapıldı. İstanbul’da vefat etti. Ankara’daydık. Cenazesine gelmek istedik ama gelemedik.”³²⁶

Nejdet Sançar’ın karakterini göstermesi bakımından polis enstitüsünden öğrencisi olan vali, emniyet genel müdürü, milletvekili ve bakanlık yapan Ünal Erkan’dan dinlediği şu örneği vermektedir. Sançar Milli Kütüphanede memurdur. Milli

³²⁵ Ötüken Dergisi Kasım 1972, Bak. Ozan Karabulak, Atsız ve Türkçülüğün Yarım Asrı/Süreli Yayınlarında Türk Milliyetçiliğinin Seyri 1931-1975, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018, s 328.

³²⁶ Cezmi Bayram ile 04.09.2023 Tarihinde Yapılan görüşme.

*Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda kadrosu olmadığı için ders verememektedir. Polis Enstitüsü'nde müdürü tanıdığı olmalı ki orada ücretli edebiyat dersi vermektedir. Bir gün imtihan yapacak. İmtihan başlamadan rütbeli birkaç kişi girmiş salona. Hocada hayrola demiş. Onlarda imtihan var onun için geldik. İmtihan varsa ben yapıyorum, siz niye geldiniz demiş. Kopya çekilmesin diye geldik demişler. Sançar; size kim söyledi ki milletin malını, canını, ırzını, namusunu emanet ettiği Türk Polisinin hırsız olduğunu, çıkın demiş. Eğer siz çıkmazsanız ben bu imtihanı yapmam demiş. Onlarda mecburen çıkmışlar. Kendisi soruları sormuş, sonra kürsüye geçmiş, gazetesini açmış okumuş, Ünal Erkan dedi ki onun dersinde kimse kopya çekmedi, çekmeye çalışmadı. O tavrı onları etkilemiş, bütün hocaların önüne geçirmiş bir anda. Hocanın kişiliği ile öğrencileri etkileme gücü vardı. O dönemki polislerin büyük ekseriyeti hocanın da etkisi ile Türkçü idi. Çoğunu biz tanıdık, arkadaşlarımız abilerimiz oldu”.*³²⁷

Ağabeyi Nihal Atsız gibi o da öğretmenlikten uzaklaştırılmış ve uzun bir süre öğretmenlik yaptırılmamıştır. İkisi de eğitimden, öğrencilerden uzak tutulmaya çalışılmıştır. Onların öğrencileri etkileme güçleri olduğunu, her dönemde öğrencilerinin çoğunun Türkçü düşünceye sahip olduğunu ifade etmektedir. “İkisi de kimseye eyvallah etmeyen karakterde idiler. Fikirlerinde, yaşayışlarında tavizsiz idiler. Tam inançlı idiler, bütün varlıklarıyla inandıkları için yaşayan insanlardı. Karşısındakilerden de bunu beklerlerdi. Minnetsizdiler” demektedir.

Türk Yurdu Dergisinin bir dönem *Sorumlu Neşriyat Müdürlüğü'nü* yapan, Türk Ocakları Merkez Heyetinde yer alan ve Türkçülük tarihinde önemli bir şahsiyet olan Osman Yüksel Serdengeçti ile de tanışmışlığı, sohbeti, birçok hatırası vardır. Osman Yüksel, çıkarmış olduğu ve birçok kez kapatılan *Serdengeçti Dergisi* ile meşhurdur. 1944 *Türkçülük-Turancılık Davasının* 23 kişisinden birisidir. Dava sırasında Atsız'ı öğrencisi olduğu DTCTF'ye (Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi) getirmiştir. Türk siyasi ve fikir tarihinin renkli bir simasıdır. Cezmi Bayram, Ankara'ya gelmeden Serdengeçti'yi ve dergisini bilmektedir. Muntazam olmasa da birkaç sayısını da okumuştur. Serdengeçti'nin Ankara Ulus'ta Denizciler Caddesinde yeri vardır. Orayı dergi idarehanesi ve yayın evi olarak kullanılmakta, gelen misafirlerini orada ağırlamaktadır. “Lise son sınıftayken, cumartesi günleri ziyaretine giderdim. Osman Yüksel çok nüktedan bir adamdı. Nükteli konuşurdu, her şeyi hiciv konusu yapardı. Mizah konusu

³²⁷ Cezmi Bayram ile 04.09.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

yapmadığı şey yoktu. Ben her seferinde yanımda bir arkadaşla giderdim. Hatıralarından, yaptıklarından, geçmişten konuşur sohbet ederdik. Sonra da “Serdengeçti Yayınlarından” bize kitap hediye ederdi. Böylece hem Osman Yüksel’le görüşürdüm, aynı zamanda hem de milliyetçi arkadaşlarımın sayısını artırmada da ondan istifade ederdim. Bu münasebetimiz hep devam etti. Daha sonra o Adalet Partisi’nden milletvekili oldu 1965 yılında. Dört sene milletvekilliği yaptı. Milletvekilliği zamanında da beraberdik. Çok enteresan bir adamdı. Kendi harcamaları bakımından çok cimri bir adamdı. Fakat aynı zamanda da bizim bildiğimiz veya bilmediğimiz birçok talebe okuturdu. Yardım yapma konusunda da herkese yardım ederdi. Bilmezsiniz. Bir gün Kızılay’da yürürken onunla karşılaştım. Mebus o zaman. Bana dedi ki Cezmi gel seninle sinemaya gidelim. Akşam 20.30 matinesine gittik, 23’de çıktık. Abi dedim, niye sinemaya gittik? Filmin de herhangi bir özelliği yok, sıradan bir film. Dedi ki evde kalorifer yanmıyor. O yüzden soğuk. Şimdi yatmaya giderim dedi. Türk Ocağı Merkez Heyetinde de bulundu. Milletvekiliyken de bu görevini devam ettirdi. Ben Ankara Türk Ocağı’nı kurmakla görevlendirildiğim zaman, merkez heyetinde görevliydi. İstanbul’a geldiği zamanlarda da beni de ziyaret ederdi. Ölene kadarda münasebetimiz devam etti. Kimseden bir şey beklemeyen mizacı vardı. Alan değil verendi.”³²⁸

Türk milliyetçiliği hareketinin lideri Alparslan Türkeş’le tanışması 1965 yılına dayanmaktadır. 1963 yılında Ankara’ya okumaya geldiğinde milliyetçi çevrelerde adını sık sık duymaktadır. Hindistan’dan sürgünden yeni dönmüştür. Yeni bir parti kuracağı, dernek kurup belli bir seviyeye geldikten sonra partileşeceği, Adalet Partisi’ne gireceği vb. konuşulmaktadır. Sonunda 1965 yılında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, (CKMP)’ye parti müfettişi olarak girdi ve o sırada parti kongreleri dolayısıyla Anadolu’yu dolaşmaktadır. Bu parti müfettişliği sırasında Üniversiteliler Kültür Derneği (ÜKD)’den abileri konumunda olan Namık Kemal Zeybek’de CKMP Gençlik Kolları Başkanı olmuştur. Cezmi Bayram ve diğer arkadaşlarını örgütleyerek bu kongrelere katılmaktadırlar. Dolayısıyla Türkeş’le birlikte il kongrelerine katılmakta ve değişik illere gitmektedirler. “Ben Türkeş’le ilk defa Bursa kongresinde yüz yüze geldim. Bizim görevimiz Türkeş’i kitleye ısındırmak adına çalışmalarında bulunmak, alkışlamak, kongre salonunda propaganda yapmak vb.” Türkeş daha sonra partiye genel başkan oldu. Adalet Partisindeki milliyetçi bazı kadrolar ve milletvekilleri

³²⁸ Cezmi Bayram ile 17.03.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

CKMP'ye geçti. Türkeş genel başkan olduktan sonra partide her Perşembe akşamı gençlere ders adı altında konferanslar vermeye başlamıştır. Sekizde başlayan, 45'er dakikalık 2 ders yapılmakta ve dersler arasında 15 dakika ara verilmektedir. Bu ilk derslerde şahit olduğu ve Cezmi Bayram'ında hayat boyu uygulamaya çalıştığı ve o anlatılanlardan daha etkili olan bir olaya şahit olmuştur. Derse 5-10 dakika geç gelen bir öğrenciyi geç kaldığı için uyarmış, dersten sert bir komutla kovmuştur ve kapıyı kilitletmiştir. Biraz sonra kapıyı 4-5 defa zorlayan kişinin kim olduğunu öğrenmek için kapıyı açtırmıştır ve Muzaffer Özdağ -ki 27 Mayıs ihtilalinde kader arkadaşıdır- olduğunu öğrenince de şimdi derste olduğumu ve içeride beklemesi gerektiğini söylemiştir. *“Demek ki ders, toplantı, konferans önemlidir, zamanında başlanmalıdır, kim olursa olsun engellenmemelidir. Bu belki anlattıklarından daha önemli olarak bize ders oldu. Biz hiçbir toplantıya geç kalmadık. Nitekim o arkadaş sonraki haftalar derse on beş dakika önce gelmekte ve orta sıradaki yerini almaktadır. Hala ben gideceğim toplantılara on beş dakika erken giderim. Geç kalma riskimiz varsa talebe harçlığımızdan öder taksiyle giderdik. Türkeş'in kendisi de hiçbir toplantıya geç gelmemiştir. Hep zamanından evvel gelmiştir. Genel başkanlığının bütün dönemi dâhil, her dönem böyle olmuştur. Başka hiçbir liderde bu özellik yok. Bende bıraktığı iz budur. Bende bütün toplantıları zamanında başlatırım. Çünkü niye? Gelecek daha önemli insan olabilir ama gelenlerde var. Gelenlerin erken gelmesini cezalandırmak gibi bir hakkınız var mı? Öteki de gelseydi. O derslerden benim aldığım en önemli ders budur. Hiçbir toplantıya geç kalmadık. Türkeş hiçbir toplantıya geç gelmemiştir. Hep önce gelmektedir. Davetli olduğu yere, konferanslarına, derslerine, parti toplantılarına erkenden gelmiştir.”*³²⁹

Adı geçen bu haftalık derslerde; davranış kuralları, tertip düzen, giyim kuşam, yatak düzeltme, beşeri münasebetler, Türk tarihi vb. birçok şey anlatılmaktadır. Tertipsiz, düzensiz, disiplinsiz insandan dava adamı olmayacağına inanılmaktadır. Türkeş'le münasebetleri gittikçe arttı. Bu birliktelik ilerleyen yıllarda da devam etti. 1970'lerde Ülkü-Bir Genel Başkan Yardımcılığı görevindeyken de sürekli görüşmektedirler. Ülkü-Bir'de Türkeş'in muhatabı kendisidir.

1977 yılında Amerika'ya gidene kadar bu ilişkiler devam etti. 1978 Amerika dönüşünden sonra şartlar değişmiştir. Artık partide birçok insan vardır. Hareket

³²⁹Cezmi Bayram ile 12.05.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

büyümüştür. Pek çok ve değişik kadrolar yetişmiştir. A kişisi olmasa yerine konulacak onlarca B kişisi vardır. Dolayısıyla 1980 ihtilaline kadar pek sıkı ilişkisi olmamıştır, sadece davetlere icabet etmiştir.

1980 sonrası dönemde Türkeş cezaevinden çıktıktan (9 Nisan 1985)³³⁰ sonra ziyaretine gitmiş ve kendisiyle görüşmüştür. O ziyaretlerde aynı zamanda hareketin geleceği üzerinde fikir yürütülmekte, değerlendirmeler yapılmaktadır. O görüşmede Türkeş'in siyaset üstü kalmasının daha doğru olacağını söylemiştir. *“Sizin gücünüz 80 öncesinden daha fazladır. MHP'den de daha fazladır. O yüzden siz parti mensubu olmayın. Koca kurt olarak bütün partileri etkileyecek pozisyondasınız. Böylelikle memleketin geleceğine yön veren adam olun. Kurulan bütün partilerde milliyetçiler vardır. Onlar vasıtasıyla toplumu yönetmek daha mantıklıdır. MHP'nin ahali katında haklı olduğu anlaşılmıştır. 12 Eylül sonrası yargılansa bile bu böyledir. ‘Şurada şunu yapın’ deme gücünüz var, onu kullanın dedim. İkinci olarak pratik bir sebep olarak da şunu söyledim: şu an bizim arkadaşlar bütün partilere dağıldılar, bunların buralardan ayrılıp tekrar toparlanması mümkün değil, siz işte bunlar vasıtasıyla bu partilere hükmedersiniz dedim. Dedim; halt etmişim. Bu görüşünü beğenmemiş olmalı ki sonraki parti kurma toplantılarına, diğer toplantıların hiç birine beni davet etmedi. Demek ki hoşuna gitmedi. Ben hala o kanaatteyim. Onu yapsa daha iyi olurdu.”*³³¹

Diğer taraftan Alparslan Türkeş'in en belirgin özelliklerinden birinin de 1965 yılında siyasete girdiği yıllardan başlayarak vefat ettiği seneye kadar gençlerle özel olarak ilgilenmesidir. Her zaman eğitim verdiği bir gençlik gurubunun olmasıdır. Parti çalışmaları yanında bu eğitim işlerini hiç ihmal etmediği anlaşılmaktadır.³³² *“Türkeş'in sürekli gençlere yönelmiş olması çok akıllı bir strateji idi. Sadece üniversite olayları olduğu için değil siz ona yöneldiğiniz zaman, etkileme gücüne ulaştığınız zaman hem Türkiye'nin geleceğine etki ediyorsunuz hem onların anne-babalarına etki ediyorsunuz, hem bunlardan sonra geleceklere etki ediyorsunuz. O genç gurubu -bizde burada onu taklit etmeye çalışıyoruz tam beceremiyoruz- doğru bir strateji. Ne üniversiteyi bitirmiş insanlara, seçmen olanlara hitap ettiğiniz zaman bu kadar etkili olursunuz ne de ilk*

³³⁰ https://www.mhp.org.tr/htmldocs/basbug/hayati/mhp/basbugumuzun_hayati.html [Erişim Tarihi: 19.05.2023]

³³¹ Cezmi Bayram ile 12.05.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³³² 1994-1995 Eğitim yılında bu genç eğitim gurubunda yer alan ve şimdi İstanbul'da uzman psikolojik danışman olarak MEB'de çalışan Yusuf Menki, ilgili dönemde her hafta cuma günleri 18.00-21.00 saatleri arasında, başta tarih ve siyaset olmak üzere birçok alanda gurup olarak ders aldıklarını ifade etmiştir. 19.06.2023 Tarihli Telefon Görüşmesi.

mektepe çocuğuna etki edersiniz. Orada da zamanınız yetmez. Bu yaş gurubu hem yukarıya hem aşağıya etki etme adına önemlidir. İ̇sabetli bir karardır. Enteresandır. Daha sonra etrafında gençler çoğaldı, insanlar arttı, mezun oldular, üniversitelerde görev aldılar ama Türkiye ömrünün sonuna kadar gençlere hitap etmekten yorulmadı. Her sene yeni genç gurubunu karşıısına aldı. Hasan Ferit'te tekliflerinde aynı şeyi söylüyor, o teklifleri biz İstanbul Türk Ocağı olarak yayınladık.³³³ Önceliği o guruba veriyor. Fakat Türkiye'in bu gençlere yönelme stratejisini, ileriki yaş guruplarında o kadar net göremiyorum."³³⁴

Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümünde Asistanı olduğu hocası Prof. Dr. Cengiz Uluçay'ın iyi bir matematikçi olduğunu ifade etmektedir. Çünkü hem matematik sezgisine sahiptir, hem de analitik düşünebilmektedir. Ayrıca hem de iyi bir eğitim almıştır, alanında iyi yetişmiştir. Önce Fransa'da oranın en iyi üniversitesinde okumuştur. Daha sonra II. Dünya savaşı çıkınca Amerika'ya gitmek zorunda kalmış, doktorasını orada tamamlamış ve Amerika'da çok iyi hocalardan eğitim almıştır. Eczacılık fakültesinde kimya profesörü olan babası Ahmet Vefik Uluçay İttihatçıdır, 1930'larda milletvekilidir. Ve babasından dolayı Türkçüdür. Milliyetçi camia onu ancak Ortadoğu Teknik Üniversitesinden ayrıldıktan, 1961 sonrası yıllarda tanımıştır. Sağlam karakterli, dürüst, inandıklarını tevilsiz ifade eden bir karakterdedir. Karakterini tespit adına şu örnekleri vermektedir. "Cengiz Uluçay ODTÜ kurulurken Fen Edebiyat Fakültesinin kurucu dekanıdır. ODTÜ rektörü Mustafa Kemal Kurdaş (1961-1969)³³⁵, bir yönetim kurulu toplantısında -elli seneye kadar bir Türk devleti kalmayacaktır- demiş. Cengiz Bey'de onun üzerine -Türk devletinin geleceğine inanmayan bir rektörün olduğu üniversitede ben olamam- diyerek istifasını vermiş. O sırada İhsan Doğramacı Hacettepe Üniversitesinin temeli olan Hacettepe Tıp Fakültesini kuruyor. Kafasında diğer bölümleri de kurmak olduğundan Cengiz Bey'i ders vermesi için fakülteye davet ediyor. O da gitmiş. İlk ay maaşını almış, harici olarak döner sermayeden para vermiş mutemet. Benim döner sermayeye katkım yok, doktorlar çalışıyor, onların hakkı demiş. Bunu kim yapıyor, neye göre yapıyor diye sorduğunda, Hoca bey liste veriyor biz ona göre dağıtıyoruz demiş mutemet. O zaman bu kadar keyfi yönetimin olduğu yerde ben kalamam diyerek oradan da istifa etmiş. Ankara

³³³ Ocak Mesaisi Hakkında 1927 Kurultayına Arz Edilen Tekliflerim, Türk Ocakları Merkez Heyeti Umumi Kâtibi ve Tavşanlı Murahhası Doktor Hasan Ferit, Yeni Harflere Aktaran: Ali Kahraman, İstanbul Türk Ocakları Yayın Nu:34, 80 s, İstanbul 2022.

³³⁴ Cezmi Bayram ile 12.05.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³³⁵ <https://www.mmd.org.tr/album/mustafa-kemal-kurdas> [Tarihli Erişim 14.07.2023]

Üniversitesi Fen Fakültesine dönmüş. Milliyetçi camia ile bundan sonra birlikte olmaya başladı Cengiz Bey. Milliyetçi dergilerde yazıları görülmeye, 'Babialide Sabah' gazetesinde yazmaya başladı."³³⁶

Prof. Dr. Cengiz Uluçay milliyetçidir. Ama bilim adamlığı dikkatinin milliyetçilik vasfından önde geldiğini ifade etmektedir. *"Bir adam iyi bir ilim adamıysa onun için o iyi bir adamdır. İlim adamlığında kaliteye önem verirdi. Kalitesiz insana tahammülü yoktur. Kaliteli insanında fikrine zikrine bakmazdı. İlim adamı olarak Prof. Dr. Necmettin Erbakan ile daha önceden tanışmaktadır, irtibatı vardır. Bu irtibatı Erbakan'ın iyi bir ilim adamı olmasındandır. İsmet İnönü'yü hiç sevmeyişi halde oğlu Erdal İnönü'nün iyi bir fizikçi olduğunu düşündüğünden onu ODTÜ'ye alan Cengiz beydir. Erdal İnönü daha sonra ODTÜ'ye rektör olmuştur.*"³³⁷

Cezmi Bayram'ın muhabir olarak çalıştığı "Babialide Sabah" gazetesinde Cengiz Uluçay'da yazı yazmaktadır. Gazete bürosuna sık sık uğramaktadır. Bu ziyaretlerin birinde Cezmi Bayram'ın şahit olduğu bir olay Cengiz Uluçay'ın Türklük şuurunun yüksekliğini göstermesi bakımından önemlidir. *"Bir akşam gazete bürosunda otururken heyecanlı bir şekilde geldi. 'Ben Türk Milletinin büyük millet olduğuna inanıyordum. Büyük milletler ilimde de büyüktür. Ama bunun delilini bulamamıştım.'* dedi ve elindeki dergiyi göstererek *"işte şimdi buldum"* diyerek anlatmaya başladı. Elinde İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nün İslam Medeniyeti adlı dergisinin ilk sayısında Necla Pekolcay'a ait, Kutadgubilig'in ilk on sekiz beyti hakkındaki makalesi vardır. Bilindiği gibi Kutadgubilig'in ilk bölümü Allah'a yakarıştır. *"varsın, birsin, ezelsin, ebedisin, ikinin varlığı senin varlığındandır"* denilmektedir. Cengiz Bey *"bu tabii sayıların inşası hakkındaki Peano aksiyomlarıdır"* dedi. Gerçekten Yusuf Has Hacıp'ten yaklaşık sekiz asır sonra Peano tabii sayılar hakkındaki aksiyomlarını şöyle ifade eder: *1 sayısı vardır (varsın, birsin), her sayının bir sonra geleni vardır (ikinin varlığı senin varlığındandır). Diğer aksiyomlar tüme varımla ilgilidir. Ezel ve ebed de eksi sonsuz, artı sonsuza delalet eder.*"³³⁸

Diğer taraftan ODTÜ'de görev yapma tecrübesi onun, yabancı dilde eğitimin yanlışlığını görmesini sağladığını ifade etmektedir. Bu konuda bayrağı ilk kaldıranın

³³⁶ Cezmi Bayram ile 26.06.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

³³⁷ 26.06.2023 Tarihli Görüşme.

³³⁸ 26.06.2023 Tarihli Görüşme. (Bu Anekdodu Türk Yurdu Dergisinin 250. Sayısında/Haziran 2008, s 64,65 Yazmıştır.)

hocası olduğunu vurgulamaktadır. Daha sonra bu alanda şöhret yapan Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu bu fikirleri Cengiz Uluçay'dan almıştır demektedir.

Profesör Cengiz Uluçay'ın milliyetçi oluşu, bu camia içinde yer alması, milliyetçi dergi ve gazetelerde yazılarıyla görülmesi, onun iyi bir matematikçi olarak ilim adamlığı yönüyle yeterince hatırlanmasını engellediği düşüncesindedir. Unutulmaya terk edilmiştir. Hocasının, mesela aynı dönemlerde yaşayan matematikçi Prof. Dr. Cahit Arf kadar hatırlanmamasını, anılmamasını bu düşünceye bağlamaktadır. Hâlbuki Cahit Arf kadar iyi matematikçi olduğunu düşünmektedir. Sağ-sol meselesi olarak görülerek, iki ilim adamından birisi unutturulurken diğeri, adı okullara verilerek, paralara resmi konularak gündemde kalması sağlanmakta, ismi hatırlanmaktadır. Tabi bunda milliyetçi camianın vefa yetersizliğini de özellikle belirtmektedir. Kendisi, Hocası Cengiz Uluçay hakkında Türk Yurdu Dergisinin Haziran 2008 tarihli 250. Sayısında “Büyük Matematikçi: Prof. Dr. Cengiz Uluçay” adlı bir makale yazmıştır.

Necip Fazıl Kısakürek Türkçenin büyük şairlerindendir. Şiirlerini bilmektedir. Özellikle fikren beslendiği şiirlerini, çok ve sürekli okumaktadır. Yazılarını takip etmekte, çıkardığı *Büyük Doğu Dergisini* eski sayılarından beri bilmektedir. Atsız'ın *Z Vitamini* adlı eserinin ilk olarak Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu Dergisinde* tefrika edildiğini hatırlamaktadır. İlerleyen yıllarda kendisiyle birçok defa görüşmüştür. Bununla birlikte Necip Fazıl'ın *Sahte Kahramanlar* eserindeki düşünceleri ve bu eserle birlikte konferanslarıyla bu düşüncelerini yayması sebebiyle ülkemizin sağ ve özellikle İslamcı kesiminde ‘*düşünce*’nin yeterince gelişmesini engellediğine inanmaktadır. Namık Kemal, Ziya Gökalp gibi düşünce üretenleri adeta sıfırlar mahiyetteki görüşleri, bunlar üzerinden düşünce geleneğini oluşmasını önlediğini ifade etmektedir. Sevenleri çoktur ve sevenleri de onun bu görüşlerini pek sorgulamadan aldıklarından ilgili kesimlerde düşünce üretimi istenilen seviyede olamamıştır.

Necip Fazıl aynı zamanda, Cezmi Bayram'ın muhabiri olduğu *Babıalide Sabah* gazetesinin başyazarıdır. Ülkenin her tarafında sürekli konferanslar vermektedir. “Ankara’ya bir konferansa gelmişti; Sahte kahramanlar adında bir konferanstı. Ankara Türk Ocağında verilmektedir. Salon tıklım tıklım doluydu. Konferans hoparlörle dışarıdaki kalabalığa da verilmektedir. 2,5-3 saat sürdü. Onun konferansları hep böyle uzun sürer. Salon konferanslarında şunu da yapardı. Baktı ki millet uyuyor; onları kaldırıp oturtturur, kendini alkışlattırır vb. şeylerle dikkatlerini toplamaya çalışırdı.

Ben onun o akşamki konuşmasına çok kızdım. Namık Kemal'e, Ziya Gökalp'e çok ağır sözler söylenmişti. Ertesi gün konferansı haber yapmam gerekiyor. Nevzat Abi (Kösoğlu) haber istiyor. Konferansı yaz diyor. Saat birden önce gazete merkezine, İstanbul'a göndermemiz gerekiyor. Fakat bir türlü elim varmıyor. Gazetenin başyazarı. Başka gazetenin yazarı olsa kolay iş; eleştiririz, yazarız. Aklıma bir fikir geldi. Ankara Zümrüt Palas Otelinde kalıyor. Oteli aradım. Gazeteden arıyorum dedim. Telefona geldi. Üstadım dedim; Ben Babialide Sabah Gazetesinin muhabiri Cezmi Bayram. Dün akşam siz üç saat konuştunuz. Gazetede benden yarım sayfalık bir haber istiyor. Benim ne haddime sizin üç saatlik konuşmanızı yarım sayfada ifade etmek. Sabahtan beri kıvranıyorum. Bir türlü muvaffak olamadım. Bana yardımcı olun dedim. Telefonda bana "yaaaz!" diye ünledi. "Mahşeri kalabalık". Başlığı attı. İkinci başlığı söyledi. Sonra ne söylediye aynen yazdım. Daktilo ettim ve teleksle İstanbul'a geçtik. Satırı satırına aynı haberi vermişler gazeteden. Ertesi gün akşamüzerine doğru gazeteyi ziyarete geldi. Ben tabi yanına gitmedim. Kızıyorum hala. O zaman henüz İslamcı gençlik diye bir şey yok da bizim milliyetçiliğe muhalif olan gençler var az sayıda. Onlarda Necip Fazıl'ı bahane ediyorlar. Necip Fazıl'cı bunlar. Nevzat abinin odasında otururken demiş ki burada bir tane çok zeki bir çocuk var. Nerde o. Seslendiler gittim mecburen. Sen çok zeki bir çocuksun diye bana iltifatlar etti. Oturdum karşısına. Sohbet ediyor. Konuşurken bir ara kahrlandı, iç çekti. Dedi ki bu memlekete komünist gelse masonun gideceği yer var, mason gelse komünistin gideceği yer var. Ben nereye gideyim dedi. Bende halen konferansının etkisindeyim. Sende Suudi Arabistan'a, Mısır'a gidersin dedim. Yüksek sesle sen zeki falan değilsin dedi. Sonra dedi ki ben eğer İslam tekrar payidar olacaksa bu Türkiye'de ve Türk Milleti eliyle olacağına inanıyorum; sen ne diyorsun dedi. Dedim ki üstadım ben onun öyle olduğunu biliyorum. Sizin Büyük Doğu Marşı'nız "Allah'ın Seçtiği Kurtulmuş Millet" diye başlıyor, "Yürü Altın Nesli O Demir Oğuzun" diyor. Sizin ben Oğuzculuğunuzu biliyorum. Ama sizin peşimizden gidenler öyle bilmedikleri için, onlara bunu böyle anlatmadığınız, burada dediğiniz netlikte ifade etmediğiniz için biz onlarla kavga ediyoruz dedim. Bu netlikte ifade edin, kavgada bitsin dedim. Ederim dedi. Ama tabii etmesi için on yıl geçmesi, Erbakan'la küsmesi, 1977 yılına gelmesi gerekecekti. On yıl sonra Erbakan'la küstüler, Türkes'le beraber oldular, işte ondan sonra ona benzer yazılar az da olsa yazdı. Oraya kadar yok. Daha sonra biz ANDA'ya gelince orada çok görüşmemiz oldu. Erenköy'deki evine gittim. O'da bana uğrardı ANDA'da. Çünkü biz burada onun Büyük Doğu Neşriyatını dağıtıyoruz. Onun şöyle bir huyu vardı: Kaynak bulur kitap basardı, kitabı dağıtıma verip dağıtımdan

para gelmesini beklemezdi. Kitabını size satardı. Beş bin basardı. Hepsini alırdık. Son olarak bir ilmihal kitabı basmış. Kalın ciltli. Bize getirdi. Pahalıydı. Hepsini alamadık. Üzüldü. Kısa bir süre sonra da öldü. Bu seferde keşke alabilseydik diye biz üzüldük.”³³⁹

2.4.2.Hakkında Söylenenler

Bu bölümde Cezmi Bayram hakkında, bazı eski dostlarının, yakın çalışma arkadaşlarının ve Türk Ocağı mensuplarının görüş ve değerlendirmelerine yer verilmiştir. Bu görüş ve değerlendirmeler ilgili kişilerle yüz yüze, telefonla, e posta yoluyla ve vatsap uygulaması üzerinden yapılan görüşmelerle elde edilmiştir. Toplam yirmi kişi ile yapılan görüşmeler derlenerek aşağıda sunulmuştur.

Yusuf Ziya Gürel, 1961 yılında aynı dönemde birlikte *Perşembe Öğretmen Okulunu* yatılı olarak kazandıkları tarihten beri dostlukları devam eden en eski arkadaşlarından. 1963 yılında *Ankara Yüksek Öğretmen Okuluna*’da birlikte seçildiler. 1968 yılında *Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümünden* aynı dönem mezun oldular. Cezmi Bayram bölümünde asistan olarak kalırken Yusuf Ziya Gürel *Amasya Kız Öğretmen Okuluna* matematik öğretmeni olarak atandı. Cezmi Bayram’ın fikri farklılaşmasını ilk gözlemleyenlerdendir. “*Perşembe Öğretmen Okulunda özel bir fikri olan öğrenci yoktu. Ancak Cezmi hepimizden farklı idi. Onun Perşembe’de milliyetçi yayınlar satan bir kitapevi ile ilişkileri vardı. Toprak vb. yayınları zaman zaman okula getirdiği için bazı öğretmenlerin baskısına maruz kalırdı. Türk milliyetçiliği ile fikir temelli olarak ilgisi ortaokul sıralarında başlamıştır. Okul ders kitaplarından daha çok başka kitaplar okuyarak kendini yetiştirmiştir. Ankara Yüksek Öğretmen Okulundaki milliyetçi öğrencilerin fikir önderliğini rahmetli Ayvaz Gökdemir’den sonra o yapmış ve kendisinden sonra gelen, çevresindeki gençlerin “Cezmi Ağabeyi” olmuştur. Cezmi Bayram Türk Milliyetçiliğine karşılık beklemeden hizmet eden bir kişidir. Bulunduğu her ortamda fikrinin silahsız silahşorudur. Aynı zamanda bir yazardır. Konuşan ve dinleyenlerini etkileyen bir konuşmacıdır. Kalemi de kelamı da güzeldir. Diğer taraftan Cezmi Bayram iyi bir teşkilatçıdır. Dernekçilik faaliyetlerinde ve ilgili makamlarla ilişki kurmakta çok başarılıdır. 1968 yılı Ocak ayında çıkarmaya başladığımız Ocak Dergisinin fikir babası Cezmi Bayram’dır. Ayrıca*

³³⁹ Cezmi Bayram ile 16.06.2023 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Cezmi Bayram bir genç olarak Üniversiteliler Kültür Derneğinin aktif bir üyesi, yapılan sohbetlerin bilgili ve dikkat çeken bir katılımcısıdır.”³⁴⁰

1996-2012 yılları arasında Türk Ocakları Genel Başkanlığını yürüten Nuri Gürgür ile tanışması 1963 yılına dayanmaktadır. İlgili yılda Cezmi Bayram Üniversiteliler Kültür Kulübüne devam etmeye başlamıştır. Nuri Gürgür kulübün başkanıdır. 60 yıldır hukukları, dostlukları devam etmektedir. “Cezmi aktif yapısıyla, bilgi ve becerisiyle kısa zamanda kendini kabul ettirdi. Derneğin en önemli amacı olan birbirini seven, güvenen gönül dostları olmak çabamızın önemli halkalarından biri oldu. Bugüne kadar ilişkimiz bu niyet, anlayış, ideal çizgisi, kardeşlik ve muhabbet ortamında devam etti. Aynı mekânlarda da olsak güncel olaylar, insanlar ve ülke meseleleri hakkında çoğu zaman görüşmeye bile gerek duymadan aynı şeyleri düşündüğümüzü biliriz. Cezmi, çabuk düşünür ve karar verir. Türk milliyetçiliği fikrini varlık sebebi sayar. Hangi görevde bulunursa bulunsun bu fikre hizmet etmeyi gaye edinmiştir. Hizmetlerini her zaman, maddi karşılık düşünmeden, ödüllendirilmeyi beklemeden meccanen yapmıştır. 1970’li yılların en aktif ülkücü kuruluşu olan Ülkü-Bir’in en ağır yüklerini omuzunda taşımıştır. Türk Ocaklarının İstanbul Şubesi Başkanı olarak bütün imkânsızlıklara katlanarak neler başardığının yıllardır yakın şahidiyim. Sadece aktif bir teşkilatçı değil tefekkür kabiliyeti yüksek, düşünen, yazan, yazdıklarının bazılarını kitap haline getiren kaliteli bir aydındır.”³⁴¹

Halen Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Başkanı olan Avukat Şerafettin Yılmaz ile 1963 yılından beri tanışmakta olup en eski dostlarından birisidir. Ayrıca ilgili vakıfta Cezmi Bayram mütevelli heyet üyesi olup bir bakıma mesai arkadaşlığı olarak da birliktelikleri devam etmektedir. Uzun yıllar serbest avukatlık yapan Şerafettin Yılmaz özellikle 1980-1987 arasında ‘MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası’ nı kendi bürosundan yürüten ve ‘MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası Müsterek Savunması’ nı yazan avukat olarak ³⁴² milliyetçi camiada bilinmektedir. Tanışmaları ÜKD dolayısıyla olmuştur. “Cezmi Bayram’ ı ben 1963 yılında tanıdım. O tarihte Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak Ankara’ya gelmişti. Bizim Üniversiteliler Kültür Derneği’nin varlığını öğrenince oraya geldi. Orda tanıştık. 63’ten buyana 60 sene geçmiş oldu. Biz ÜKD’yi 1960 yılında kurduk. Biz Türk Ocağının ilk gençlik kollarını oluşturuyorduk 1958 yılında.

³⁴⁰ 23.07.2023 Tarihli Vatsap Uygulamasından Gönderilen Bilgi Notu.

³⁴¹ 10.08.2023 Tarihli Vatsap Görüşmesinden.

³⁴² Raşit Demirtaş, Mahir Durakoğlu, *Dava’nın Davası*, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2023, s 851.

Sadi Somuncuoğlu, Nuri Gürgür, Ben, İbrahim Metin, Oğuz Çetinoğlu gibi bir grup arkadaş Türk Ocaklarının ilk gençlik kollarının mensuplarıydık. 60 ihtilali olduğu zaman Türk Ocakları kapatıldı. Kapatılınca da biz sokakta kaldık. Yazdı ve Gençlik Parkında toplantılarımızı devam ettirdik. Sonra kışa doğru Ankara’da Rüzgârlı Sokakta³⁴³ “OV- Han” diye bir hanın beşinci katında bir masa tenisi masası etrafında ÜKD’yi kurduk, 1960’da. Türk milliyetçiliğin önde gelen belli başlı insanları orada bize gelip konuşmalar yaparlardı. Daha sonra Çelikkale Sokak var Çankaya Kaymakamlığının karşısında. Orada bir villanın alt katını kiraladık. Uzun süre orda faaliyetimizi sürdürdük. Ondan sonrada başka yerlere taşınmak zorunda kaldık. İşte Cezmi oraya geldi, orda tanıştık.³⁴⁴

Cezmi Bayram’ın davası için azimli, sürekli ve istikrarlı çalışmasına vurgu yapmaktadır. “Cezmi Bayram bilhassa Türk Ocaklarında hizmeti çoktur. Öğrencilik yılları da dâhil üniversite asistanlığı sırasında Türkiye’nin o kargaşa döneminde, kavgaların yapıldığı dönemde Ülkü-Bir’de ciddi hizmetler vermiş, hizmetleriyle cumhurbaşkanına kadar ulaşmış bir gayrete sahiptir. Ve o günden bu güne kadar Cezmi Bayram durmadan, dinlenmeden nasıl tahammül ettiğine ben hala inanamıyorum. Bugün başlamış gibi fikriyatına hizmetini devam ettirmektedir. O bakımdan iyi takip edilmesi gereken biridir. O enerjiyi nereden bulduğunun tespiti de dâhil olmak üzere Cezmi Bayram çalışmaları çok ciddidir. İstanbul Üniversitesiyle çok uzun yıllar Türkiye’nin, Milliyetçiliğin, Türk Devletinin, Türk Kültürünün en önemli başlıklarında ulusal ve uluslararası bilgi şölenleri düzenlemiş, hala da sürdürmektedir. O bakımdan Cezmi Bayram’ın enerjisi takdire şayandır. İstanbul Türk Ocağı başkanlığına başladıktan bu yana uzun bir süre Türk Yurdunu tek başına yayınlamış, buna nasıl katlandığına da akıl erdiremedim ben. Her Cuma bir konuda o konunun en yetkin kişisi Türk Ocağında gençlere konferans vermiştir. Soru cevap şeklinde geçen bu konferanslar takip edenler için gerçekten bir kültür kaynağı olmuştur. Ne yaparsanız yapın Cezmi Bayram’ı Cuma günü Türk Ocağından ayıramazsınız. Bu bir gün değil iki gün değil. Otuz yedi yıldır aynı tempoyu devam ettirmektedir.”³⁴⁵

Şerafettin Yılmaz, Cezmi Bayram’ın entelektüel ve eğitimcilik yönünü özellikle belirtmektedir. “Cezmi Bayram’ın teşkilat yönü malumdur. Entelektüel yönü ise çok

³⁴³ Ankara’nın ‘Babıali Caddesi’ Denilebilecek Sokağı, <https://www.gercekedebiyat.com/yazi/ruzgarli-sokak-10029.html> [Erişim Tarihi 01.09.2023]

³⁴⁴ Şerafettin Yılmaz ile 15.08.2023 Tarihinde “Türk Kültürüne Hizmet Vakfı”nda Yapılan Görüşme.

³⁴⁵ Şerafettin Yılmaz ile 15.08.2023 Tarihli Görüşme.

daha önemlidir. Çünkü bizim camiada biraz okumaya karşı fazla meyil yoktur. Cezmi Bayram gözü açık olduğu sürece okuyan, gerçekten okuduğunu iyi değerlendiren ve bu konuda etrafındaki insanlara da bu kültürel davranışı kazandırmaya çalışan bir insan. Cezmi Bayram Türk Ocaklarında başkanlık yaparken bir yönetici gibi davranmaktan ziyade eğitimci gibi davranan bir yapıya sahiptir. Oraya gelen insanların eğitilmesi konusunda, gençlerin eğitilmesi konusunda, Türkiye'nin meselelerine bakış açısı konusunda Cezmi Bayram sabit bir fikirle değil tamamıyla hakikati arayan bir ilim adamı hassasiyeti ile yaklaşmıştır. Çünkü zaten kendisi de ilmen doktordur. O açıdan Cezmi'nin hassasiyeti önemlidir.”

Cezmi Bayram'ın “haziran zelzelesi” olarak adlandırdığı toplantı için ona haksızlık yapıldığı düşüncesindedir. “Cezmi Bayram bu doğrultuda Ali Emiri Efendi kültür merkezinde yapmış olduğu bir toplantı için bir takım şikâyetlere maruz kaldı. İBB/İstanbul Büyükşehir Belediyesi desteği ile yapılmış olan bu toplantı aslında Cezmi Bayram'ı tanımayan veya Cezmi Bayram'ın bu davranışını değerlendiremeyen insanların O'nu yaralamalarıdır. Aynen tabiri kullanıyorum yaralamalarıdır. Cezmi Bayram bunu hak etmiş biri değildir. Bir fikri sapkınlığı, saplantısı yoktur. Kim olursa olsun Cezmi Bayram fikrini apaçık söyleyen biridir. Ama burada bir imkâna sahip olma açısından, İBB bu imkânı sunduğu için tamamen imkânla ilgiliydi o toplantı. O toplantı aslında onları da çok etkiledi. Yani Türk milliyetçiliğine karşı serin duran halk partili camia orada konferansın kalitesinden o kadar etkilendiler ki ben kendim şahidim buna... Bu aslında iyi bir yaklaşımdı. Bu yaklaşımı bu doğrultuda değerlendirmek gerekiyordu. Neticede bu bir siyasi partidir. Bizim devletimizi yönetmeye talip olan bir siyasi partidir. Farklı bakışlara, farklı düşüncelere muhatap olması o parti açısından da faydalıdır. Türkiye açısından da faydalıdır. Türk Ocağı camiası açısından da faydalıdır. Yani meselelere donarak bakmak dondurarak bakmak yanlıştır. Toleranslı bakmak faydalıdır. Cezmi o toleransı gösteren insandır. Cezmi'ye yapılan davranışı ben bağışlayamadım, affedemedim. Türk Ocakları Genel Başkanı dâhil olmak üzere hepsine telefon açarak tepkimi gösterdim. O bakımdan bu hususun sizin de dikkatinizde olması gerekir. Cezmi hak etmediği bir şeye maruz kaldı. Biliyorsunuz bu fikri hareketlerde sevenler sevmeyenler, size katılanlar katılmayanlar olur. Katılanlarla katılmayanların bakış açısı farklı olur. Hâlbuki bu tip değerlendirmelerde olgun insanların objektif bakması lazımdır. Yani hakikati görececek şekilde bakması lazım. Cezmi'ye böyle bakılmadı ve haksızlık yapıldı.”

Tanıştıkları 1967 yılından beri arkadaşlıkları ve dostlukları devam eden, 1994-2014 yılları arasında 20 yıl İstanbul Türk Ocağı yönetiminde bulunan ve Ötüken Yayınevi'nin ortaklarından olan Ahmet İyioldu'ya göre Cezmi Bayram öncelikle iyi bir arkadaştır, iyi bir dosttur. Duruşu olan bir kişidir. Hak ve hakikat adına ne biliyorsa söylemesini, yazmasını bilen bir kişidir. Sözüyle ve eylemiyle iyi bir Türk milliyetçisidir. Sözüünü de eylemini de ortaya koymuştur. Bitmez tükenmez bir enerjiyle çalışmaktadır. İcraat bakımından hızlı bir arkadaştır. Uygun tabirle “*at üstünde karar vermekte at üstünde icra etmektedir*”. Ocak adına yaptığı birçok etkinliği; evine, şahsi işine daha az zaman ayırarak yapmaktadır. Bunun herkese nasip olmayacağını düşünmektedir. Aslında yolları birçok noktada kesişmiştir. “*1967 yılında tanıştık, 55 yıllık arkadaşım. O, Ankara’da Fen Fakültesi öğrencisiydi ben İstanbul Hukuk Fakültesindeydim. Ama fikriyatımız genç yaşlarda yolumuzu kesiştirdi. Cezmi, Ankara’da Üniversiteliler Kültür Derneği vardı ona devam ediyordu. Bizde İstanbul’da Milliyetçiler Derneği vardı oraya gidiyorduk. 1965 yılında Babiâli’de Sabah diye bir gazete çıkmıştı. Millici-mukaddesatçı bir gazeteydi. Ben hukuk fakültesi son sınıftayken orada çalışmaya başladım. Yazı işleri müdürlüğünde çalışıyordum, sayfa sekreteriydim. Cezmi’de aynı gazetenin Ankara bürosunda parlamento muhabiri olarak görev almıştı. Parlamento muhabiri olarak güzel işler çıkardı, güzel röportajlar yaptı. Tabii onun çalışmaları da benim önüme geliyordu. Oradan başlayan arkadaşlığımız devam etti. Zaman içinde Ötüken Yayınevinin ön ayak olduğu ANDA diye bir kitap dağıtım şirketi kurulmuştu. Bende onun ilk kurucu genel müdürüydüm. Orda sekiz yıl görev yaptıktan sonra Cezmi’yle halef selef olduk. Benden sonra genel müdür oldu. Onun dışında gönül dostluğumuz arkadaşlığımız devam etti. Burada, Türk Ocağı yönetiminde yirmi yıla yakın birlikte çalıştık. Sonra ben ve Atila Yayım, gençlere, üniversiteden arkadaşlara yer açilsın diye yönetimden affımız istedik.*”³⁴⁶ Diğer taraftan Ahmet İyioldu, 81 Türk Ocağı şubesi içerisinde, diğerleri de başarılı çalışmalar yapmakla birlikte faaliyet çokluğu, çeşitliliği ve kalitesi yönünden 1. olarak Cezmi Bayram yönetimindeki İstanbul Türk Ocağının, 2. olarak da Nedim Ünal başkanlığındaki Eskişehir Türk Ocağının geldiğini ifade etmektedir.

1969 yılından beri tanışıklığı, arkadaşlığı ve dostluğu olan Harun Yönden, Cezmi Bayram gibi hem Ankara Yüksek Öğretmen Okullu, hem de Ankara Üniversitesi Fen Fakültesinden mezundur. Kimya bölümünü bitirmiştir. 1976 yılından beri

³⁴⁶ Ahmet İyioldu ile 15.11.2022 Tarihinde Türk Ocağında Yapılan Görüşme.

iletişimcidir. TRT’de spikerlik, program yapımcılığı ve yöneticiliği yapmıştır. Aynı görevleri özel sektörde devam ettirmiştir. Gazetecilik ve üniversitede iletişim hocalığı yapmıştır. Ona göre Cezmi Bayram davası olan ve hayatını davasına adanmış bir kişiliktir. Kanaat önderidir. Birçok sivil toplum kuruluşunda çalışan, çalışmakta olan cemiyetçi bir kişidir. Eğitimci, yazar, düşünür, hatip, lider ve hareket adamı olarak çok yönlüdür. Sadece bir sivil toplum yöneticisi değil aynı zamanda milliyetçi düşüncenin bütün önde gelen fikir adamlarını özümsemiş bir mütefekkir ve aksiyon adamıdır. Onun öncülüğünde İstanbul Türk Ocağı memleketin fikir hayatını besleyen bir düşünce kuruluşu haline gelmiştir. Bir bakıma günümüzün Hamdullah Suphi Tanrıöver’idir.³⁴⁷

Prof. Dr. Abdullah Çavuş, Cezmi Bayram’ın yerdeşi/hemşerisi olarak 1949 yılında Ordu ilinde doğmuştur.³⁴⁸ Cezmi Bayram gibi hem Perşembe İlköğretmen Okulunu ve hem de daha sonrada seçildiği Yüksek Öğretmen Okulunu bitirmiştir. Perşembe İlköğretmen Okuluna iki yıl devam etmiş, son sınıfta İstanbul Çapa Yüksek Öğretmen Okulu hazırlık sınıfına okul birincisi olarak seçilmiştir. 1967 yılında aynı anda öğrencisi olduğu Çapa Yüksek Öğretmen Okulu ile İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik-Fizik Bölümünden 1971 yılında mezun olmuştur. 1971 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesinde Matematik Bölümünde asistan olarak göreve başlamıştır. Kasım 1972 tarihinden itibaren Ankara Üniversitesi’nde Prof. Dr. Cengiz Uluçay’ın doktora öğrencisi olmuştur. Burada Cengiz Hocanın asistanı olan Cezmi Bayram ile tanışmış oldu. O tarihten bu yana dostlukları devam etmektedir. 1977’de doktorasını tamamlayarak 1982 yılında yardımcı doçent, 1994 yılında doçent ve 1999 yılında da profesör olarak 2016 yılında emekli olmuştur. Ona göre Cezmi Bayram bir münevverdir. Asistan olduğu günden bu güne sahip olduğu matematik/mantık düşünme gücünü Türk milliyetçiliğine hasretmiştir ve etmeye devam etmektedir. Bunun yanında Cezmi Bayram’ın çok yönlülüğüne vurgu yapmaktadır. Matematikle uğraşan, basın sektöründe dergi çıkaran, yöneten ve yazandır, insanların dertlerini dinleyip onları parti -MHP-yöneticilerine iletendir. 1981 yılına kadarki üniversite hayatında öğrencilerin Türk milliyetçiliği meftunu olmaları için çalışmış, bu konuda birçok seminerler yapmıştır. Başta öğretmenler olmak üzere diğer meslek mensuplarını Türk milliyetçiliği mefkûresinde kaynaştırmak için mesleki derneklerin kurulmasına öncülük etmiştir. İlgili

³⁴⁷ 20.07.2023 Tarihinde Vatsap Üzerinden Yapılan Röportaj.

³⁴⁸ Prof. Dr. Abdullah Çavuş ile 28 Eylül 2023 Tarihinde Vatsap Üzerinden Yapılan Görüşme.

dönemde bu kurum mensuplarına yapılan haksızlıkları, zulümleri kitap haline getirerek tarihe not düşmüştür.

Abdullah Çavuş’a göre Cezmi Bayram 1986 yılından bu güne uzun bir süredir İstanbul Türk Ocağı başkanıdır; çünkü Türk Ocaklarının amacı olan Türk milletinin milli, ahlaki ve kültürel değerlerini yaşayarak korumak ve geliştirmek ülküsü yani Türk milliyetçiliği için fedakârca çalışmakta ve faaliyetler yapmaktadır. Zamanını kendine ve yakınlarına değil Türk milliyetçiliğine ayırdığı için uzun bir süredir İstanbul Türk Ocağı başkanıdır.

Cezmi Bayram’ı, doktora eğitimine başlamadan önce Ocak Dergisinde ve Devlet Gazetesindeki yazılarından tanımaktadır. Özellikle Ocak Dergisindeki “Komünizm Yirmi Birinci Yüzyıla Çıkmayacaktır”³⁴⁹ yazısını unutamadığını ve o yazıya o zaman meftun olduğunu belirtmektedir. Ama bundan da önce ismini ilk olarak Perşembe İlköğretmen Okulunda okurken duymuştur. Kasım 1964 tarihinden itibaren kiraladıkları bir evde kalmaktadır. Ev sahibinin kızı, Cezmi Bayram’ın ortaokul ve Perşembe İlköğretmen Okulundan sınıf arkadaşı olarak ilgili okulun son sınıf öğrencisi, beklemeli bir öğrencidir. Sohbetlerin birinde “*Sen bizim Cezmi Bayram’a benziyorsun: Doğrularından hiç dönmüyor ve bilmediklerini kısa zamanda araştırarak mutlaka bir çözüm buluyorsunuz*” demesi ile o sırada Ankara Üniversitesi Matematik Bölümü 1. Sınıf öğrencisi olan Cezmi Bayram’ın ismini duymuş, kişiliği hakkında bilgi sahibi olmuş, derslerinde üstün başarılı bir öğrenci olduğunu öğrenmiştir.

Tarihe not düşme adına “Milli Eğitimde Haçlı Seferleri I-II” kitapları ile yorum gücü bakımından diğer eserlerinin kıymetli olduğunu düşünmektedir. Türkiye’de milliyetçilik üzerine birkaç yüz kitap yazılmıştır. Fakat Cezmi Bayram’ın 2013 yılında yazdığı “Türk Milliyetçiliği: Tarihi Seyri, Yeni Hedefler” adlı kitabını, okuyanları kavram kargaşasından kurtaran, büyük emek mahsulü değerli bir eser olarak görmektedir. Ülkemizde son yıllarda “Köy Enstitüleri” üzerine çok sayıda ve abartılı, bilimsel değerlendirmeden uzak eserler yazılmaktadır. “*Köy Enstitüleri: Bir Masalın Tahlili*” adlı eseri ile bu konu üzerinde ilmi tenkit ve tahlile dayalı değerlendirmenin iyi bir örneğini verdiğini düşünmektedir.

³⁴⁹ Ocak: Aylık Fikir ve Sanat Dergisi, 1. Sayı, Ocak 1968, s 9/10/13. Dergide ilgili yazının yazarı belirtilmemiştir. Cezmi Bayram yazıyı kendisinin kaleme aldığını ifade etmektedir.

İstanbul Türk Ocağı şubesinin “Kasım 1998-Mart 2021” tarihlerinde yaptığı haziran-eylül dönemine denk gelenleri hariç olmak üzere açılış ve kapanış konuşmalarını Cezmi Bayram’ın yaptığı bütün ulusal ve uluslararası etkinliklere, bilgi şölenlerine katıldığını belirterek Cezmi Bayram’ı buralarda irticalen yaptığı konuşmaların ilgili etkinliklerin “eksiksiz bir özeti” konumunda olduğunu gördüğünü özellikle vurgulamaktadır.

Abdullah Çavuş’a göre İstanbul Türk Ocağı, Türk Ocakları şubeleri içinde Türk Ocağı tüzüğündeki amacına uygun en iyi hizmet veren şubedir. Cezmi Bayram’da kendini Türk Ocağına ve Türk milliyetçiliğine adanmış, Türk tarihi, Türk kültürü, Türk ahlakı, Türk edebiyatı konularında tahlil, tenkit ve ilişkilendirme yapabilen, yaşayan değerli bir bilim adamıdır. Diğer taraftan kendisi Türk Ocaklarının amaçları arasında “bilim ve tekniğin” niçin alınmadığını sormakta ve bunun tüzükteki ilgili maddeye eklenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Yusuf Ekinci, Milli Eğitim Bakanlığı’nda ilkokul öğretmenliğinden müsteşar yardımcılığına kadar çok farklı pozisyonlarda çalışmış bir eğitimci ve bürokrattır. 1995-1999 yıllarında Burdur Milletvekilliği yapmıştır. Özel sektör tecrübesi vardır. Birçok sivil toplum kuruluşuna üyedir. Oralarda çalışmış ve halen çalışmakta olup Türk Ocakları üyeliği de mevcuttur. Yusuf Ekinci 1975 yılında Burdur’dan MEB merkez teşkilatına atanıp Ankara’ya geldiği zamandan bu güne Cezmi Bayram’ı tanımaktadır. Cezmi Bayram’ın özellikle Ülkü-Bir’deki çalışmalarına vurgu yapmaktadır. Prof. Dr. Orhan Düzgüneş’in genel başkanlığında, başkan yardımcısı olarak çalışmakla birlikte fiili başkan gibi çalıştığını belirtmektedir. “Cezmi Bayram Ülkü-Bir’in teşkilatlanmasını, büyümesini, şubelerinin çoğalmasını bana göre çok iyi idare eden bir arkadaşımızdır. O zamanda bazı illere gitmek kolay değildi. Tunceli’de açamadı ama Cezmi, Pertek’te Ülkü-Bir şubesini açtı. O dönemde Anadolu’nun birçok yerinde, eğitim kurumlarında ciddi ağırlığı, itibarı vardı. Hem pratik, hem zeki ve çalışkan bir arkadaşımızdır. Dört dörtlük milliyetçi, ülkücüdür. Her yönüyle kafası çalışan ve eli kalem tutandır. O bakımdan da takdir ettiğim birisidir. Son derece olgun, sakin ve olayları güzel tahlil edebilen, uzlaşma sağlayabilen bir yapıya sahip olarak hatırlıyorum. O dönem kendisinden ciddi fedakârlıklar yaptı. Ne yaptı? İlmi çalışmalarını ilerletemedi. Niye? Buraya daha çok zaman ayırdığı için. Bir de benim tespitim; onun böyle aktif çalışması ona doçentlik payesi verecek hocaları rahatsız etti. İdeolojik olarak elenmesine yol açtı. O da İstanbul’a gitti. Bence yanlış yaptı.

*Ankara’da kalsa idi, daha farklı olabilirdi. Bürokraside farklı makamlara gelebilirdi. Milletvekili olabilirdi; ona hem yapısı hem pratikliği çok uygundu.*³⁵⁰ Yusuf Ekinci özellikle, Cezmi Bayram’dan ülke ve eğitim yeteri kadar istifade edememiştir demektedir.

Dr. Öğr. Üyesi İlker Altınbaşak 2001 yılından itibaren değişik üniversitelerde çalışmış olup halen Medipol Üniversitesi’nde görev yapmaktadır. Felsefe alanında doktora yapmıştır. 1988-2001 yılları arasında Tercüman Kolejinde çalışmıştır. İngilizce öğretmeni olarak başladığı görevini lise müdürü olarak sürdürmüştür. Cezmi Bayram’ın Tercüman Koleji Genel Müdürlüğünde önce öğretmen sonra da lise müdürü olarak yaklaşık on üç sene birlikte çalışmışlardır. Özellikle entelektüelliği, eğitimciliği, yorum gücü ve Türk milliyetçisinin yaşayan hafızası olması yönlerine dikkat çekmektedir. Ona göre Cezmi Bayram ülkücü hareketin, milliyetçi hareketin ve Türk Ocaklarının yaşayan önemli bir hafızasıdır. Sayıları giderek azalan hafızalarındandır. Sadece olayları hatırlayan biri değil aynı zamanda önemli entelektüellerindendir. Okumuştur, yazmıştır. Zekidir, zeki bir insan olduğu için önemli yorumları, meseleler hakkında düşünceleri, tespitleri vardır. Milliyetçiliğe, meselelere geniş bir çerçeveden bakmaktadır. Pergelin sivri tarafı milliyetçi çizgidedir. Diğer tarafı ise geniş bir daire tutmaktadır. Çok fazla insanla teması vardır. Özellikle eğitim ve siyasette milliyetçi camiayı tanıyan ve onların saygısını kazanmış ve kendini kabul ettirmiş önemli bir kişiliktir. Eski ülkücü geleneği bilendir. O dönemleri yaşamış birçok insan vardır ama onun farkı entelektüel olmasıdır. Olaylara geniş bakabilmesi, eleştirel olması, meseleleri tahlil etmesi ve sonuçlara bakması yönüyle Cezmi hoca akıl sorulacak kişidir. Siyasette insanlar kendilerinden akılca önde olanları sevmediği için, yanında ve önünde istemediği için, arkada olsun istedikleri için Cezmi Bayram olması gereken yerde ve daha faydalı olabileceği konumlarda olamamıştır.

Entelektüel milliyetçi olarak tanımlandığı Cezmi Bayram için değişimi bilir demektedir. Sürekli değişen hayat ve eğitim sistemi önünde, milliyetçi olarak savrulan kuru yaprak olunmamalıdır anlayışındadır. Yaprığın gidişatına yön verilmelidir. Rüzgâra, fikirlere yön veren insan olmak, eğitimci olma, okul olmak iddiasını hep taşıdığını ifade etmektedir. Eğitimci yönünü vurgulamakta ve bu konudaki uygulamalarını dile getirmektedir. “1993-1994 eğitim yılında Türk orta öğretiminde

³⁵⁰ 9 Ağustos 2023 Tarihli Telefon Görüşmesi.

kredili sisteme geçilmişti. Orta öğretimde seçmeli ders koymak çok zor oldu. O zaman Tercüman Lisesi olarak bir program taslağı hazırlayarak MEB'na teklifte bulunduk. Daha sonra bunun aynısının diğer okullara gönderilerek uygulandığını gördük. Ama bunu bizim hazırladığımızdan bahsedilmedi. Bu hizmetimiz bilinmedi, reklamı yapılmadı. Diğer taraftan Tercüman Lisesinde evrensel değerler eğitimi yapmıştık. Bunun adı şu an “karakter ve değerler eğitimi” olarak üniversitelerde okutuyoruz. Biz bunu neredeyse otuz sene önce Tercüman Okullarında uyguladık. Daha Türkiye değerler eğitimi konuşmuyordu bile. Neydi yaptığımız şey? Mesela selam verme, yalan söylememe, hırsızlık yapmama vb. her öğretmen, branşı, dalı fark etmez kendi dersine uygun şekilde, girdiği sınıfta bunu uygun olarak konuşacak. Bu muazzam bir şeydi. Türkiye’de bir ilktir. Cezmi hocanın eğitim hayatına uyguladığı bir konudur. Yine önemli bir etkinlik olarak 1990’larda okulda bir çeşit hizmet içi eğitim diyebileceğimiz etkinlikler yapılırdı. Üniversitelerden hocalar gelirdi, okulda konferanslar verirlerdi. Öğretmenlerle konular, sorunlar tartışılırdı. Bu hocalar iyi ilişkisi sayesinde, gönüllü olarak gelirlerdi.”³⁵¹

Eğitim yöneticiliğindeki şeffaflığı ve liyakate bakmasına dikkat çekmektedir. “Tercüman çok büyük okuldu. Çeşitli görüşten insan vardı. Görüşe bakmazdı. İşini iyi yapana bakardı. Liyakate bakardı. Hiçbir zaman insanları görüşüne, siyasi görüşüne göre değerlendirmezdi. Onun tecrübesine, liyakatine bakardı ki oda eğitimle ilgili önemli bir noktadır. Hem eğitim hem idarecilik hayatında hep açık kapı anlayışını benimsemiş ve şeffaf olmayı tercih etmiştir. Herkes bu lafları çok kullanıyor ama pratikte uygulamıyorlar. Okulda bir sorun varsa öğretmenler kurulunda nasıl düzeltileceği konuşulur, herkes istediği gibi konuşur, fikirlerini söyler, notlar alınır, karar verilir ve daha sonrada bu takip edilirdi.”

Öğretmenlerin davranışlarında birlik sağlama anlayışının okul yönetimini kolaylaştırdığını belirtmektedir. “Öğretmen davranışları arasında, ödev vermelerinde, bunları takip etmede farklılıklar olurdu. Örneğin kravat takmayan öğrenciye kimi öğretmen kızıyor, kimi kızmıyor, kimi ödev veriyor kimi vermiyor, kimi az ödev veriyor kimisi çok veriyor vb. Kalite yönetiminde de bu var. Oturduk bir öğretmenle kurulunda kendimize bir yönerge hazırladık. Bütün öğretmenlerin katkısıyla oluşturulmuştur.

³⁵¹ 27 Ağustos 2023 Tarihli Vatsap Görüşmesi.

Ortak hareket tarzı oluşturmuştuk. Herkes evet demiştir. Bu okula büyük rahatlama getirmiştir.”

Olaylara, uygulamalara eleştirel bakabilmektedir. “1995-96 yıllarında eğitimde kalite yönetimi vardı. Hala bizi ilgilendiren konudur. O zamanki görüşü şuydu: İnsan yetiştirmek televizyon, buzdolabı yapmak gibi değildir. Orda elinde liste var, parçaları ona göre birleştirirsin. Okul, öğrenci böyle değil, hadi olmadı parçasını değiştirelim diyemezsiniz diye eleştiri getirmişti. Şimdi gelinen nokta o. Bunlar hep milli eğitimde yarıda kaldı. Ne olduğu belli değil. Kalite yönetimi sadece dosyalarda yer alıyor.”

İlker Altınbaşak; Türkiye’nin ihtiyacı olan meselelere doğru teşhis koyan biri olarak dersen Cezmi hocam derim. Eğitime doğru teşhis koyma; bence Türkiye’nin şu an en önemli meselelerinden olan eğitim -ki iyi durumda değiliz- konusunda çözüm bulma noktasında görüş alınabilecek en azından fikir planında akıl sorulacak insanlardan biridir. Eğitim konusunda Türkiye’nin meselelerine çözüm koyacak insanlardan biridir. Şu an Türkiye’de milli eğitim bakanı olacak kişi dersen, Cezmi hoca derim düşüncesindedir.

Diğer taraftan Haziran 2022 tarihinde yapılan ‘İslam Dünyasının Meseleleri’ bilgi şöleni dolayısıyla yaşanan olaylarda ona haksızlık yapıldığını düşünmektedir. Onunla olanlar onun değerini bilirler düşüncesindedir. Siyasileri bir kenara koyarsak Milliyetçi muhafazakâr insanları TV’ye çıktığı zaman pek dinleyemiyorum ama Cezmi Hoca kendini dinletmektedir demektedir.

İstanbul Fatih İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden 2002 yılında emekli olduktan sonra aynı yıl İstanbul Ocak Şube Yönetimine Başkan Yardımcısı sıfatı ile giren ve bu görevi altı yönetim kurulunda 12 yıl süreyle devam ettiren Atila Yayım, Cezmi Bayram’ı tek kişilik bir orduya benzetmektedir. “Bizim yapamadığımız birçok şeyi o yapardı. Arar bulur hallederdi. Bütün zorlukları yenerdi. Ama nasıl yendiğini bilemiyorum. Üniversitelerle, aydınlarla arası iyi idi. Gerek asistanlığı döneminde gerekse de Ülkü-Bir’deki görevi dolayısıyla birçok hocayı tanımıştı. Çevresi genişti. Bu tanışıklığı ile bilgi şölenlerini rahat bir şekilde düzenlerdi. Öğrenci burslarını temin eder, ilgili mülakatları kendi yapardı. Burs alan öğrencileri özellikle tanıyor, takip ediyor, onları boş bırakmıyordu. Sempozyumlarda irticalen konuşur, oradaki bildirileri

kitap haline getirmek için yoğun bir şekilde çalışır. Ne yapılacağına karar verir, çevresini yönlendirirdi. İyi bir organizatördür. İşi sonuna kadar takip ederdi.”³⁵²

Karabük Üniversitesi’nde finans hocası olan Doç. Dr. Hasan Lök, özellikle 1980 öncesi dönemdeki rolüne dikkat çekmektedir. Ona göre Cezmi Bayram davanın öncülerindendir. *“Üniversitelerde milliyetçilerin-ülkücülerin öncülerindendi. Seksen öncesinde yetişmiş insan yokluğunda yanına gidebileceğimiz kişiydi. Feyiz alınacak insandı. Akademik bilgi birikimi vardı. Kendisi devlet terbiyesi almış bir insandır.*”³⁵³

Dr. Cevdet Aşkın 1981 yılından itibaren İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün değişik kademelerinde çalışmış ve İl Milli Eğitim Müdür Yardımcılığı görevinde bulunmuş bir bürokrattır. Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlığını kazanmasıyla 1990’lı yılların başında gerçekleşen *Büyük Öğrenci Projesinin* yürütülmesinde milli eğitim ayağında rol almıştır. Bu dönemde İstanbul Türk Ocağı ve Cezmi Bayram’la adı geçen proje için öğrencilerle ilgili birçok çalışmalarda birlikte olmuşlardır. *“Üreten, çalışan, bütün mesaisini Türk Dünyasının ilmi, kültürel, ekonomik kalkınmasına vakfeden Cezmi Bayram’ı 1971 yılı Temmuz ayında Ankara’da üniversite asistanı iken tanıdım. 2023’de halen aynı duygularla, o günkü heyecanımla, Türk Ocağı Başkanı olarak çalışmalarına devam etmesini hayranlıkla seyrediyorum. Ne mutlu böyle sevdası ve hayali olan ve onun için çalışmaya devam eden Cezmi Bayram’a*”³⁵⁴ demektedir.

2010 yılından beri İstanbul Ocak Yönetiminde olan emekli öğretmen Hüsnü Fuat Mazıcı, Cezmi Bayram’ın entelektüel yönüne vurgu yapmaktadır: *Cumhuriyetin kurucusu Atatürk’ün fikir babası Ziya Gökalp, Türk Ocaklarının kurucularından ve başkanlarından Hamdullah Suphi Tanrıöver, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Akçura, Ağaoğlu Ahmet gibi fikir sahiplerini çok iyi bilir. Bunlarla ilgili hemen ve her zaman konferans verir. Tanzimat’tan günümüze ülkemizdeki fikir hareketlerini iyi bilir, amaçlarını, hedeflerini iyi analiz eder. Türk milliyetçiliğini iyi bilir.*”³⁵⁵

Hüseyin Sarıkoç; Ortadoğu, Türkiye, Yeni Şafak gazetelerinde muhabir, kültür sanat yönetmeni, yazı işleri müdürlüğü vb. görevlerinde bulunmuş, birçok dergide ve kurum bülteninde yöneticilik yapmış ve yazı yazmış, haber ajanslarında çalışmış, belediyelerde basın danışmalığı, reklam kampanyalarında danışmanlık yapmış sürekli

³⁵² İstanbul Türk Ocağında Yapılan 15.11.2022 Tarihli Görüşme.

³⁵³ İstanbul Türk Ocağında Yapılan 30.12.2022 Tarihli Görüşme.

³⁵⁴ 24.11.2023 Tarihli Vatsap Görüşmesi.

³⁵⁵ İstanbul Türk Ocağında Yapılan 22.04.2023 Tarihli Görüşme.

sarı basın kartı sahibi bir gazetecidir. Türkiye Gazetesi Kùltür Sanat Sayfası Yöneticisi olarak 1987 yılında uzaktan takip ettiği İstanbul Türk Ocağında 1990 sonrasında Cezmi Bayram’la tanışmış ve önce ocağa üye olmuş ve 2006 yılında da Ocak Yönetim Kurulunda yer almıştır. Sarıkoç özellikle Türk Ocaklarının ikinci yüzyılı olarak 2012 yılından itibaren Türk Ocaklarının yeni hizmet anlayışının ne olması, milliyetçilik üslubunun ortaya konulması üzerinde durmaktadır. Cezmi Bayram’ın bu noktadaki konuşma ve yazılarına dikkat çekmektedir. Cezmi Bayram’ın sıklıkla dile getirdiği “Yeni Bir Medeniyet Tasavvuru” düşüncesinin benimsenmesi, üzerinde konuşulması, yaygınlaşması fikrine vurgu yapmaktadır. Türk Ocaklarının parti düşüncesi ve parti siyaseti dışında, Türklüğe her bakımdan hizmet edenlerin buluşma platformu olması anlayışının desteklenmesini önemsemektedir. Diğer taraftan İstanbul Türk Ocaklarının Türk Dünyası faaliyetleri, milliyetçilik düşüncesinin canlılığının devamı ve gençlik faaliyetleri noktalarında yoğunlaşmasına dikkat çekmektedir.³⁵⁶

2004 yılında üniversite öğrencisi iken İstanbul Türk Ocağı ile tanışarak akabinde müdavimi olan, 2013-2018 yıllarında *Yedek Yönetim Kurulu Üyesi* sıfatını taşıyan ve 2022 Aralık ayından itibaren de *Sekreter* olarak yönetim kurulunda asil üye olarak bulunan Nuri Civelek; parti siyaseti yapmadan, siyasete kapılanmadan dernek bünyesinde Türkçülük yapması yönüne vurgu yapmaktadır. “*Siyasete bigane değildir ama parti siyaseti dışında ve üstünde olma iddiasını tahakkuk ettirmiş kişidir. Profesyonel olarak siyasetle iştiğal etmeden Türkçü olmanın imkânını genç yaşta tecrübe etmiştir. Bunu uzun yıllardır sürdürmektedir. Siyaset ile zapturapt altına alınamayacak bir mizacı vardır. Siyaset dışı hizmet imkânını önemseyen bir grubun bir anlayışın parçasıdır. On yıllara dayanan arkadaşlıkları ve dostlukları, beşeri münasebetleri ve ölçüleri ile örnek alınabilecek bir kişidir. Gençlerin kendisinden meraklarına, kabiliyetlerine göre öğrenecekleri çok şey vardır.*”³⁵⁷

Marmara Üniversitesi İktisat Fakùltesi Dr. Öğretim Üyesi Saim Çağrı Kocakaplan’ın İstanbul Türk Ocağı ile irtibatı 2001 yılında üniversiteye başladığında olmuştur. Dinleyici olarak konferanslarına katılmaktadır. 2010 yılından sonra Cezmi Bayramın daveti ile gençlik kolları için kitap okuma ve değerlendirme toplantıları düzenledi. Şube *Hars Heyetinde* yer aldı. *Yönetim Kurulu Yedek Üyeliği* görevinde bulundu. Cuma sohbetlerinde konuşmacı oldu. Ona göre Cezmi Bayram, milliyetçi

³⁵⁶ Hüseyin Sarıkoç’la Yapılan 24 Ağustos 2023 Tarihli Vatsap Görüşmesi.

³⁵⁷ 02.07.2023 Tarihinde Yapılan E-Posta Görüşmesi.

çevrelerde yaşayan en birikimli entelektüellerdendir. Tarih, edebiyat, düşünce, kültür, din, siyaset vb. alanlarda sahanın uzmanları derecesinde bilgi ve yorum sahibidir. Uzun zaman ocak başkanlığını yürütmesinde bu özelliğinin de önemli etkisi olduğunu düşünmektedir. Diğer taraftan yöneticiliğinin düşünce tarafını gölgelediğine inanmaktadır. Gençler, Cezmi Başkan ile yaşayan bir düşünce dünyasına dâhil olabilirler, konuşmalarından pek çok istifade edebilirler.³⁵⁸

İstanbul Türk Ocağı yönetiminde 2008 yılından itibaren yedek üye olarak yer alırken, son iki dönemde asil üye olarak yönetimde bulunan Bilişim Teknolojileri Öğretmeni Emin Kadioğlu; entelektüel yönüne, iletişim becerisine, inandığını yaşamasına ve ümitvar olmasına dikkat çekmektedir. Ona göre Dr. Cezmi Bayram önemli bir ‘düşünür kişiliktir’: “*‘Türk Milliyetçiliği’ni yaşayan, onu anlamış en önemli kişilerindendir. Milliyetçiliği sadece düşüncede değil, günlük yaşamda yaşayan bir öncüdür. Kendisinin bilgi birikimi, medeniyet inşası için "nasıl" sorusunu yanıtlayabilecek olgunlukta ve güçtedir. Kendisi medeniyet inşasının sadece düşünülerek değil aynı zamanda geçmiş ve gelecek ile de köprü kurması gerektiğini sıklıkla vurgulamaktadır. Bu bağlamda kendi kültürüne hâkim, gelecek görüşünü doğru tespit etmiş bir kişidir. Tüm bu bilgi birikiminin yanında çok uzun yıllardır 7’den 77’ye herkesle iletişim halindedir. Bu durum kendisinin düşünce yapısını anlamada çok önemlidir. Çünkü düşündüğünün ne kadar uygulanabileceğini bu yönü teyit etmektedir. Her konuya açıklıkla ve samimiyetle yaklaşması, yaşı ne olursa olsun herkesten öğrenmeye devam etmesi, dostluklarının çok uzun yıllardır artan bir samimiyette devam etmesi, kendisine ve görüşlerine olan saygı, Türkiye’nin geleceğine olan ümit var bakışı, Türkiye’nin ve dünyanın sorunlarına olan yerinde ve doğru yaklaşımı dikkate değerdir. Kendisi ‘Türk Milliyetçiliği’nde ki "Neden Türk Milliyetçiliği" sorusuna yanıtı en doğru verebilecek ender kişilerdendir. Kendisinin görüş ve düşüncelerinin yıllar sonra teyit edilmesi bakış açısındaki yöntemi anlama açısından iyi incelenmelidir. Kitaplarda geçen birçok kuram’ı gerçek hayata başarı ile uygulamıştır. Türk Ocağı’na gelen her kişi onun yanında güzel hisler, bilgiler ve gönül dostluğu ile karşılanacağını bilir. Kendisi ile ilgili bir kelime söylemek istesem bu "Ümitvar Olmak" olurdu. Kendisi Türk’ün gören gözü, işiten kulağı hissedenden vicdanıdır.*”³⁵⁹

³⁵⁸ 12.07.2023 Tarihli Elektronik Mektuptan.

³⁵⁹ 25.11.2023 Tarihli Vatsap Görüşmesi.

2011 yılında İstanbul Türk Ocağı'nın faaliyetlerine katılmaya başlayan Barış Onur Sargın 2013-2014 yıllarında *Gençlik Kolu Başkanlığı* yapmıştır. Mesleki olarak zorunlu hizmet sonrası döndüğü İstanbul'da 2021-2023 yıllarında ocak yedek yönetim kurulu üyesi olarak çalışmıştır. Ona göre Cezmi Bayram farklı düşüncelerden farklı seslerin varlığından memnuniyet duymaktadır. Eleştiriye karşı tahammülü çok yüksektir. Özellikle gençlerden gelen eleştiriye zenginlik olarak kabul etmektedir. Bu durum ülkemizde ve özellikle milliyetçi camiada pek alışılmış bir durum değildir. Bu sayede birçok genç arkadaşının ocakta bulunabildiğini ve kendilerini rahatlıkla ifade edebildiğini düşünmektedir. Türk Ocaklı gençlerin kaynaşmasında ve birlik duygusuna ulaşmalarında bu tutumun büyük önemi olduğunu ve yine bu tutumu sayesinde gençler için bir rol model olduğunu düşünmektedir. Ona göre; *Cezmi Bayram kendini Türk Ocağına adanmış bir kişidir. Cezmi hocanın Türk Ocağı için yaptığı fedakârlıkları yaşam arttıkça daha iyi anlıyorum*³⁶⁰ demektedir.

2013 yılında lisans eğitimine başladığı dönemde Cuma sohbetlerine devam etmeye başlayan ve 2014-2017 döneminde gençlik kollarında görev alan Merve Solak, 2017-2019 yıllarında da mezuniyet sonrası ocakta görev aldığını fakat daha sonra il dışında yaşamak zorunda kaldığı için ocaktan uzak kaldığını belirtmiştir. Ona göre Cezmi Bayram gençler için hem insani yönden hem de Türk milliyetçiliği yönünden *rol model* olan bir kişidir. En çok etkilendiği yönlerinden biri entelektüelliğidir. Gençleri sevmekte onlarla vakit geçirmekten ve onlarla ilgilenmekten hoşlanmaktadır. İyi bir Türk milliyetçisi nasıl olunurun yaşayan örneğidir. Olayları bambaşka bir bakış açısıyla ve düşünce tarzıyla değerlendirmesi, çok isabetli yorumlar yapması gençleri özellikle etkilemektedir. *“Cezmi Hocamın İstanbul Türk Ocağı özneline Türk milliyetçiliğine yaptığı fedakârlıkları gördükçe kendimden utanırım. Kendim olmamda, anne babam kadar emeği vardır.”*³⁶¹

1953 Tebriz doğumlu şair, yazar Hamid Ahmetzade 30 yıldan fazladır Türkiye'de yaşamaktadır. Türkiye'de kitapları basılmıştır. Türk Ocakları ile otuz yıldır tanışmışlığı ve kendi ifadesi ile on yıldır Dr. Cezmi Bayram'la 'haşır neşir'liği vardır. 1979 yılında, İran'da Şah Rejimi devrildikten sonra ilk Türkçe dergi 'Yıldız'ı yayınladığını belirtmektedir. Ona göre, Hocam dediği Cezmi Bayram zamanımızın canlı Dede Korkut'udur. Kendi ifadesiyle; *bu zat ali ömrünü Türk dünyasına aday etmiştir.*

³⁶⁰ 04.07.2023 Tarihli Vatsap Görüşmesi.

³⁶¹ 31.07.2023 Tarihli Vatsap Görüşmesi.

Ben her zaman Türk Ocağına geldiğimde onu masasının arkasında, görev başında görmüşümdür. Bu Ocak Türk Dünyasının dört köşesinden gelen insanlara kucakını açmıştır. Burada hiç kimse kendisini garip hissetmez. Burası sanki kendi evidir. Bu ocakta her misafire değer vardır³⁶² demektedir.

Akif Aşırılı, Azerbaycan Türk Ocağı başkanıdır. 1969 doğumlu olup Tarih doktorudur. Azerbaycan Matbuat Konseyi üyesi, günlük Şark Gazetesi başyazarıdır. Kendi tabiriyle ‘Azman Türk milliyetçisi’ Cezmi Bayram’la tanışıklığı 2012 yılına dayanmaktadır. Türk Ocaklarının kuruluşunda Azerbaycanlı Türk aydınların önemli katkısından dolayı, Türk Ocaklarının kuruluşunun 100. yıldönümü etkinlikleri Azerbaycan’da da yapıldı. Azerbaycan milletvekili Ganira Paşayeva’nın da desteği ile konferanslar, sempozyumlar vb. etkinliklerle kutlamalar düzenlendi. “*Cezmi beyi oradan tanıdım. Sıkı bağlantımız ise 2015 yılından başlıyor. İstanbul’a gittiğim zaman Türk Dünyasının bu münevver ziyası, aydını ile irtibatlar, alakalar kurdum. Cezmi Beyi Türk Dünyasının sorunları, Türk Coğrafyasında Türkleri bir araya getirmenin yolları, yenice müstakillliğini kazanan Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik probleminin çözülmesi, Türk Dünyası aydınlarının birbirini tanıması, kamuoyuna Türk birliğinin öneminin çatdırılmasındaki kanaatini bölüştüm. Medya aracılığına Cezmi Bey çok önem verir. Görünür ki bu da Cezmi Beyin bir müddet "Türk Yurdu" dergisinin başyazarlığını yapmasından doğar. Gençlere çok önem veriyor, onların yetişmesi, mükemmel bir milliyetçi olması, iyi bir Türk olması için çalışıyor, İstanbul Türk Ocağının son konferanslarının mövzusu, ideyası, gayesi bu dediklerimizi ispatlıyor. 1918-1920 yıllarında Bakü’de faaliyet göstermiş Azerbaycan Türk Ocağının yeniden kurulmasında Cezmi Beyin özel gayreti, hizmetleri vardır. Sonraki görüşmelerde Türkiye dışında Türk Ocaklarının açılması için çalıştığını gördüm. 2019 yılında Azerbaycan’da Türk Ocağının kuruluş konferansında iştirak ederek, benim Türk Ocağının Azerbaycan temsilcisi olarak tanınmama öz katkısını verdi. 2020 yılının haziran ayında Azerbaycan Türk Ocağını sivil toplum kuruluşu olarak onaylanmasını sağlaya bildimse, bütün işlerde Cezmi beyin manevi desteğini hissettim. Azerbaycan’da 2012 yılında yayınlanan "Türk Ocağı Azerbaycan’da" kitabımı, 2016 yılında İstanbul’da İstanbul Türk Ocağı Yayını olarak yayınladı. Kuruluştan sonra Azerbaycan’da bir sıra konferanslar, toplantılar düzenledik. Büyük Türk münevveri, filozofu, yazarı, Türk Ocağının ilk kuruluşunda yer alan Ahmet Bey Ağaoğlu’nun*

³⁶² 26.11.2025 Tarihinde Yapılan Vatsap görüşmesi.

anadan olmasının 150. yılında Bakü’de ve İstanbul’da, İstanbul Türk Ocağı ile birlikte anma törenleri yaptık. Büyük Türkolog ve âlim Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu’nun 120. doğum yılını Bakü’de ve Ahmet Caferoğlu’nun doğduğu Gence’de İstanbul Türk Ocağı ile birlikte kutladık. Cezmi Bey, Ahmet Caferoğlu’nun hala hayatta olan öğrencilerini, Türkolog âlimlerini ve Ahmet Beyin evladı müzeci ve sanat tarihçisi Nazan Ölçer’i de Azerbaycan’a getirdi. Gence Devlet Üniversitesinde bilgi şöleni yaptık. Nazan Ölçer ilk defa idi ki, Cezmi beyin daveti üzerine Azerbaycan’a, baba yurdu Gence’ye geldi.”³⁶³

Akif Aşırılı için Cezmi Bayram bütün hayatını Türk milliyetçiliyi yolunda harcayan, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Akçura, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ali Bey Hüseyinzade Turan, Ahmet Ağaoğlu yolunu layıkıyla devam ettiren, çağdaş Türkçülüğün problemlerini iyi bilen, bu problemlerden kurtarmanın yollarını arayan münevverdir, aydındır. Bir asırdan çok tarihi olan koca çınar Türk Ocağının yenilmez bir hissesi, budağıdır. Türk gençliği dikkatini ona yöneltmeli ve ondan çok şey öğrenmelidir.

2.4.3.Kendisiyle Yapılan Söyleşiler

Cezmi Bayram’la gerek Türkiye’de ve gerekse değişik Türk Ülkelerinde yazılı ve görüntülü basın adına birçok söyleşiler yapılmıştır. Kendisinin yerini ve zamanını tam hatırlayamadığı birçok söyleşisi vardır. Çok azı olmak üzere görülüp tespit edilenler kronolojik olarak aşağıda belirtilmiştir.

1. *3 Mayıs 1944 Irkçılık-Turancılık Davası Hakkında Başkanımız Dr. Cezmi Bayram ile Mülakat*, Divan Yolu Dergisi, 1. Sayı, s 8-9, Haziran 2011.

2. *Yüksek Lise Diyebileceğimiz Bir Üniversite Algısı Hâkim*, Künye Dergisi, 1. Sayı, s 8-11, Ocak 2015.

3. *Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanı Dr. Cezmi Bayram İle Şeyhül Muharririn Ahmet Kabaklı Hakkında Konuştuk*, Şeyhül Muharririn Ahmet Kabaklı/ Hayatı Fikirleri Eserleri, Hazırlayanlar Oğuz Çetinoğlu- Ahmet Derindere, Türk Edebiyatı Yayınları: 264, s 318-321, İstanbul, Haziran 2022.

³⁶³ 11.12.2023 Tarihli Telefon ve Vatsap Görüşmesinden.

4. *Kamplaşan Türkiye'nin Bu Sempozyuma İhtiyacı Var* (Günümüz İslam Dünyasında Meseleler ve Çözüm Yolları II Bilgi Şöleni Dolayısıyla), Karar Gazetesi, 26.06.2022.³⁶⁴

2.4.4. Verdiği Konferanslar, Seminerler, Sohbetler

Cezmi Bayram'ın verdiği konferansların, seminerlerin, düzenlediği sohbetlerin sayısı binlerle ifade edilecek sayıdadır. Asistanlık döneminde, Ülkü-Bir genel başkan yardımcılığı zamanında, yedek subay olarak askerliğini yaptığı dönemde birçok seminer ve konferans vermiştir. 1980 sonrası Türk Ocağı şube başkanlığında diğer şubelerin konferans taleplerine cevap vermektedir. Kendi şubesinde, Cuma sohbetlerinde her yıl birkaç konferansı kendisi vermektedir. Gençlik kolları mensuplarına yine her yıl dönem boyunca her hafta yaklaşık birer saat sohbet ve seminer düzenlemektedir. Başka sivil toplum kuruluşlarından gelen konferans taleplerini karşılamaktadır. Fakat bütün bu faaliyetlerin büyük kısmı kayıt altına alınmadığı için unutulmuştur. Tespit edilebilenler çok azı olmak üzere tarih ve içerik olarak kronolojiye göre aşağıda ifade edilmiştir.

1. *Modernleşme Hareketleri ve Türkiye* (Cezmi Kırımlıoğlu Müstear Adıyla), Ankara Türk Ocağı, 18 Ocak 1970.³⁶⁵

2. *Türkiye'de Din Eğitimi ve Teklifler*, 9-10 Ekim 1976 tarihinde Ülkü-Bir Erzurum bölge toplantısında öğretmenlere verilen konferans.³⁶⁶

3. *Din Eğitimi*, 16-17 Ekim 1976 tarihinde Ülkü-Bir Ordu bölge toplantısında sunulan tebliğ.³⁶⁷

4. *Türk Milli Eğitim ve Öğretiminin Temel Hedefleri*, Prof. Dr. Hasan Tan, Doç. Dr. Fevzi Samuk, Dr. Cezmi Bayram, Servet Develioğlu, Türk Edebiyatı Vakfı Çarşamba Sohbetleri, 18 Kasım 1987.³⁶⁸

5. *Yeni Yüzyılda Milliyetçilik*, Türk Edebiyatı Vakfı Çarşamba Sohbetleri, 17 Aralık 2003.³⁶⁹

³⁶⁴ <https://www.karar.com/kultur-sanat-haberleri/kamplasan-turkiyenin-bu-sempozyuma-ihtiyaci-var-1672504> [Erişim tarihi: 01.09.2023]

³⁶⁵ Arzu İpek, *Ankara Türk Ocağının Kuruluş ve Faaliyetleri (1923-2009)*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları: 48, s 149, Ankara, Kasım 2010.

³⁶⁶ *Ülkü-Bir 4. Devre Faaliyet Raporu (9 Şubat 1976-4 Şubat 1977)*, Emel Matbaası, Ankara, 1977, s 24.

³⁶⁷ Age, s 24.

³⁶⁸ Türk Edebiyatı Dergisi, 171. Sayı, Ocak 1988, s 65.

³⁶⁹ Bu Sohbet Türk Edebiyatı Vakfı Tarafından Daha Sonra Deşifre Edilerek Daha Başka Altı Çarşamba Sohbetiyle Birlikte "Tarihimiz Konuşuyor" Adlı Kitapta Yayınlanmıştır. *Tarihimiz Konuşuyor*, Türk

6. Bakırköy Türk Ocağı Şubesinin, Bayrak Şairimiz Arif Nihat Asya'nın ölümünün 34. yıl dönümü dolayısıyla 05.01.2009 tarihinde düzenlediği anma toplantısına Atila Yayım ve Ahmet Kaya ile birlikte katılarak konuşma yapmıştır.³⁷⁰

7. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Sanat Etkinlikleri kapsamında Ocak 2014 tarihinde başlayan “Tanzimat’tan Günümüze Düşünce Akımları” adlı seri konferansları,³⁷¹ Ekim 2015 tarihinden itibaren her ay “Ali Emiri Efendi Kültür Merkezi”nde “Tanzimat’tan Günümüze Fikir Hareketleri” seminerleri olarak düzenlemiştir.³⁷² İlgili seminerler küresel salgın dönemine kadar devam etmiştir.

8. Pendik Türk Ocağında 10 Ocak 2016 tarihinde “2015’den 2016’ya Türk Milliyetçilerinin Gözüyle Türkiye” konulu sohbete konuşmacı olarak katılmıştır.³⁷³

9. *Medeniyet Meselemiz*, Dersaadet Üsküdar Sohbetleri, 25.01.2020.³⁷⁴

2.4.5. Aldığı Ödüller

Yaptığı hizmetlerden dolayı yıllar içinde kendisine birçok kurum ve kuruluş tarafından ödül verilmiştir. Tespit edilebilenler kronolojik olarak aşağıda belirtilmiştir.

1. Edebiyat, Sanat ve Kültür Araştırmaları Derneği’nin (ESKADER) 2013 yılı “*Düşünce*” dalındaki ödülü Dr. Cezmi Bayram’a verildi. 31 dalda verilen ödüller için 26 Nisan 2014 Cumartesi günü Ali Emiri Efendi Kültür Merkezinde ödül töreni düzenlendi. İlgili ödül, Cezmi Bayram’ın “Türk Milliyetçiliği Tarihi Seyri Yeni Hedefleri” adlı Ötüken Yayınevinden çıkan eseri dolayısıyla verildi.³⁷⁵

2. Türk Kültür Teşkilatı (TÜRKSOY), Kuruluşunun 25. Yıl dönümü dolayısıyla Türk Dünyasına önemli katkılar sağlayan kişi ve kurumlara verdiği “*TÜRKSOY 25. Yıl Madalyası*” 5 Temmuz 2017 Ankara’da TÜRKSOY genel merkezinde düzenlenen törenle Dr. Cezmi Bayram’a verildi. Yine TÜRKSOY tarafından, 2016 yılının *Yusuf*

Edebiyatı Vakfı Yayınları, Çarşamba Sohbetleri Dizisi:7, Cezmi Bayram: Yeni Yüzyılda Milliyetçilik, s 139-173, İstanbul, 2014.

³⁷⁰ Türk Yurdu Dergisi, S 259, Mart 2009, s 117.

³⁷¹ 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 329.

³⁷² 46. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 281.

³⁷³ Türk Yurdu Dergisi, S 342, Şubat 2016, s 126.

³⁷⁴ 46. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 265.

³⁷⁵ https://www.istanbulturkocagi.org/istanbul_turkocagi/ocak-baskanimiza-odul/272/

[Erişim tarihi: 14.09.2023]

Has Hacip Yılı olması dolayısıyla yaptıklarından ötürü ve TÜRKSÖY'un düzenlediği faaliyetlere katkı sağladığından dolayı da ayrı ayrı ödüle layık görülmüştür.³⁷⁶

3. Türk Ocakları Genel Merkezinin her yıl Türk düşüncesine, ilim, kültür ve sanat hayatına önemli katkılarda bulunan isimlere verdiği *Türk Ocakları Armağanlarından* 2018 yılı *Galip Erdem; Türk Ocakları Şeref Armağanı* Dr. Cezmi Bayram'a verildi.³⁷⁷

4. Karabağ ile ilgili çalışmalarda buluna dernek ve şahıslara takdir ve plaketleri vermek üzere *'Virtual Karabağ Bilişim Teknolojileri Gençler İçtimai Birliği'*nin düzenlediği toplantıya, şube başkanı Cezmi Bayram katılmış ve verilen plaketi kabul etmiştir (19.02.2021).³⁷⁸

5. Türk Edebiyatı Vakfı tarafından 2022 yılı "*Türk Dünyasına Üstün Hizmet Ödülü*" Dr. Cezmi Bayram'a verildi.³⁷⁹

³⁷⁶ 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, s 281.

³⁷⁷ Türk Yurdu Dergisi, 368. Sayı, Nisan 2018, s 107.

³⁷⁸ Türk Ocakları İstanbul Şubesi "1 Ocak 2018- 28 Şubat 2022 Dönemi Faaliyet Raporu".

³⁷⁹ Türk Yurdu Dergisi, 415. Sayı, Mart 2022, s 77.

SONUÇ

Bu kısımda kuruluş sürecinden kısaca bahsedildikten sonra şubenin mekan, yönetim ve faaliyetleri yönünden değerlendirilmesi yapılmış, güçlü ve zayıf olduğu noktalar belirtilmeye çalışılmış, bazı tavsiyelerde bulunulmuştur. Şube başkanı hakkında da yine bazı değerlendirmeler ve tespitler dile getirilmiştir.

Türk Ocakları Genel Merkezi, İstanbul'a şube açılmak üzere 15 Haziran 1986 tarihinde açılış izin verdi. Bu izin şube bazında Ankara Şubesinden sonra verilen ikinci şube iznidir. Şubeyi kurmak üzere o sırada genel merkez "hars heyeti" üyesi olan Cezmi Bayram yetkilendirildi. İstanbul'daki dört farklı üniversiteden birer akademisyen, bir iş adamı ve bir yayınevi editöründen oluşturulan yönetim heyeti 23 Haziran 1986 tarihinde genel merkez tarafından onaylandı. Heyet ilk toplantısını 14.10.1986 tarihinde yaparak şube reisliğine Cezmi Bayram'ı seçmiş, yönetim kurulunda görev dağılımı yapılarak resmen göreve başlanmış oldu. Yer olarak değişik alternatifler olmakla beraber günümüzde de kullanılmaya devam edilen II. Mahmut Türbesi'nde bulunan türbedar binası tercih edildi. O zaman atıl vaziyette bulunan bina çevresi metruk bir halde bulunmaktaydı. İlgili bina çok kısa bir zamanda ve hızlı bir şekilde çevresiyle birlikte gerekli düzenleme ve onarımlar yapılarak Ekim 1986 tarihinde kullanılmaya hazır hale getirilmiştir. İlk konferansını 1986 yılı Ekim ayında düzenleyen şube Kasım 1986 tarihinde Taksim Atatürk Kültür Merkezinde bürokrasi dâhil geniş bir katılımı ve Prof. Dr. Nevzat Atlığ'ın vermiş olduğu Türk Müziği Konseri ile gerçekleşen tanıtım ve kuruluş töreniyle faaliyetlerine başlamış oldu. Böylece İstanbul Türk Ocağı; Türk Ocakları Derneğinin ülküsü olan Türk kültürünün, ahlak ve fikir hayatının gelişmesi, milli birliğin kuvvetlendirilmesi, toplum yapısının sağlamlaştırılması ve Türklüğün yüceltilmesi noktasında dernek tüzüğünde belirtilen çalışma alanlarına uygun faaliyette bulunmak üzere yola çıkmış oldu.

İstanbul Türk Ocakları faaliyete geçtiği tarihten günümüze 37 yıldır aynı mekânda kesintisiz olarak faaliyetini sürdürmektedir. Bu uzun süreklilik dönemi ile yer olarak hafızalarda yer etmiştir. Zihinlerde hemen, özellikleri ile belli bir mekân şekillenmektedir. Bu durum Ocağın kurumsal kimliğini güçlendirmektedir. Yine bu mekânda Türk Ocaklarının fikir önderlerinden olan Ziya Gökalp'in mezarının olması hem şubenin burada olmasında yönlendirici olmuştur ve hem de şube lehine büyük bir psikolojik üstünlük sağlamaktadır. Gökalp, ocaklılar ve değişik kuruluşlar tarafından

anılmakta, ziyaret edilmekte ve bu İstanbul Türk Ocaklarının önünde olmaktadır. Diğer taraftan Türk Ocaklarının en uzun süreli genel başkanı olan ve adı Türk Ocaklarıyla özdeşleşen Hamdullah Suphi Tanrıöver'in babası ve dedesinin mezarlarının da burada bulunması “ocak ruhu” bakımından anlamlı olsa gerektir.

Bu mekân aynı zamanda sur içi İstanbul'un önemli noktalarından biridir. Bilinirliği yüksek ve yer tariflerinde kullanılan bir noktadır. Resmi olarak “II. Mahmut Türbesi” olmasına rağmen II. Abdülhamit'in mezarının da bu türbede olması dolayısıyla onun adı daha çok kullanılmaktadır. Osmanlının son büyük padişahlarından olan II. Abdülhamit'in son yıllarda birazda politik bir kişilik olarak ortaya çıkarılmasıyla ona olan ilgiyi artırmış, bu durum türbe ziyaretçilerinin de fazlalaşmasına yol açmıştır. Dolayısıyla birçok ziyaretçisi gelmekte, ocağı da görmekte, bilmekte, yanlışlıkla girdiği ocağın bir çay içip çıkanlar olmakta, ocak hakkında bilgi sahibi olabilmektedir. Diğer taraftan ocağın iktisadi işletmesi olan lokali de bu merkezi konumdan faydalanarak yerli ve yabancı turistlerin uğrak noktası olmakta, çevresindeki önemli idari ve eğitim kurumlarından dolayı bürokratlarında, akademisyenlerinde buluşma yeri olmaktadır. Bütün bunlar ocağın bilinirliğini artırmakta ve belki de hiçbir şubenin yapamayacağı kadar Türk Ocaklarını tanıtmaktadır.

Ocağın, mekân devamlılığı yanında yönetim kurullarında da devamlılığı sağladığı görülmektedir. 37 yıldır şube başkanı değişmemiştir. Yönetimde de uzun yıllar görev alanlar olmuştur. Değişimler genelde birer birer olmakta, toptan bir değişim olmadığı görülmektedir. Kongreler, sonuncusu -Aralık 2022- hariç hep olağan, yönetmelikte belirtilen sürelerle göre yapılan kongrelerdir. Dolayısıyla mekânda ve yönetimde istikrarlı bir yapı olduğu görülmektedir.

1986 yılından günümüze faaliyetlerini sürdüren Türk Ocaklarının faaliyet içerikleri, anlayışları ve öncelikleri zaman bağlı olarak değiştiği söylenebilir. İlgili yılda dünya, henüz son yılları da olsa soğuk savaş dönemindedir. Türk Dünyasının en önemli kısmı Sovyetler Birliğinin esareti altındadır. Ülkemizde köyden şehire göçün en hızlı olduğu dönemlerdir. Politikacılar köylere elektrik, kasabalara telefon götürmekle övünmektedir. Günümüzden çok farklı bir Türkiye ve dünya vardır. Bu dönemin ihtiyaçları ile günümüzünkileri farklılık göstereceği aşikârdır. İlk dönemlerde insanlar; ocağı, bürokrasiye ulaşmada, hastaneye yatmada, iş bulmada, yardım talep etmek vb. için muhatap almaktadır. Bu dönemlerde klasik dernekçilik yapılmaktadır. Fakat

zamanla belli alanlara yoğunlaşmanın gerektiği görülmüştür. Ocaktan beklentiler farklılaşmaktadır. Bu durumun farkında olunarak özellikle 2010'lu yıllardan itibaren üç alana yönelme ve buralarda yoğunlaşma düşüncesi ortaya çıkmıştır. Özellikle Türk Dünyası'na, milliyetçilik fikriyatını zenginleştirmeye ve gençlik faaliyetlerine odaklanmaya çalışıldığı, bu alanlarda yoğunlaşıldığı anlaşılmaktadır.

İstanbul Türk Ocakları faaliyetlerinde geleneğe daima vurgu yapmış, imkânları ölçüsünde geleneklerini devam ettirmeye çalışmıştır. 1912'den 1931 yılına kadar fikir ve aksiyon olarak etkili olan o dönem Türk Ocaklarının birçok noktada örnek alındığı görülmektedir. Haftalık sohbetlerin tatilden bir gün önce akşamları yapılması, Türk Dünyası düşüncesi, akademik etkinlikler için milli mefkûre mektebi isminin kullanılması, farklı siyasi partililerin ocakta bulunabilmesi, hitap şekilleri vb. geleneğe vurgu üzerine bina edilmiştir. Diğer taraftan dini bayramların ocak binasında belirlenen gün ve saatlerde kutlanması, Cuma sohbetlerdeki devamlılık ve sonrasında ekmek arası tahin helva ikramı, mezarının şubeye yakınlığı dolayısıyla Ziya Gökalp'in ölüm yıldönümünde her yıl mezarı başında anılması, ramazanlarda Cuma akşamları iftar verilmesi, küresel salgın dönemine kadar Türk Dünyası Öğrencileri Bilgi Yarışması düzenlenmesi, müzik koroları gibi bazı alanlarda da kendi geleneklerini oluşturduğu görülmektedir.

İstanbul Türk Ocağı'nın faaliyetleri noktasında resmi ve özel diğer kurum ve kuruluşlarla iletişimin iyi olduğu, rahat ve kolay iletişim kurabildiği görülmektedir. İstanbul'daki çeşitli özel ve devlet üniversiteleri, her kademedeki belediyeler, bakanlık teşkilatları, genel müdürlük birimleri ve İstanbul bürokrasisi ile her zaman iletişim kurulabilmektedir. Buna dayanarak ortaklaşa birçok faaliyet yapılabilmiş, kendi etkinlikleri için yardım alınabilmektedir. İstanbul Valileri, yeni atanmalarında ve diğer zamanlarda ziyaret edilmekte, onların ocağı ziyaretleri sağlanmaktadır. İl müdürleri ziyaret edilmekte, ocakta ağırlandıkları temin edilmektedir. Geçen zaman içinde en fazla İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Eğitim Bürokrasisi ile işbirliği içinde bulunduğu görülmektedir.

Şube Reisi Cezmi Bayram'ın geçmişi, özellikleri, eğitimciliği, teşkilatçılığı, entelektüelliği ocak için bir şans olmuştur. 1960'lı yılların ortalarından itibaren birçok kurum ve kuruluştaki değişik görevlerde bulunması, dernekçiliği, uzun yıllara dayalı milliyetçi geçmişi, basın dünyasında görev alması, kalem sahibi olması, özellikle yakın

dönem fikir hareketlerine ve şahsiyetlerine derin nüfuzu, rahat dinlenilebilen hatipliği, sürekli seminer veren biri olması ve nihayet eğitimciliği ocak faaliyetlerine olumlu olarak yansımaktadır. 1980’ler, 90’lar, 2000’lerde özellikle İstanbul bürokrasisine, birçok arkadaşı dolayısıyla nüfuz edebilmiştir. Akademik camiada tanıdığı çoktur. Bütün bunlardan ocak faaliyetleri için faydalanılmıştır.

Sohbet şeklinde geçen haftalık Cuma konferansları şubenin en istikralı, en devamlılığı olan faaliyetidir. Artık bir geleneğidir. Ocak Sohbetleri, Cuma Sohbeti, Cuma Konferansı, 100. Yıl Sohbetleri, 110. Yıl Sohbetleri vb. adlarıyla devam etmektedir. Resmen açıldığı 1986 yılından günümüze, ilk baştaki düşünceye uygun olarak üniversitelerin açık olduğu ‘ekim-haziran döneminde’ her Cuma akşamı düzenlenmektedir. Dönemlere göre değişmekle birlikte ortama 30 haftayı geçtiği görülmektedir. 38 hafta ile 2016-2017 dönemi en fazla Cuma sohbeti yapılan dönem olmuştur. Bu sohbetlerde Türkiye’nin meseleleri, Türkiye’de ve dünyadaki güncel olaylar, tarih, edebiyat, Türk dünyası, anmalar vb. konular işlenmiştir. İmkânlar ölçüsünde farklı kişiler ve farklı konuklar davet edilmektedir. Bazen de farklı görüşteki kişiler kürsüye çıkmaktadır. İlgili konuyu en iyi bilenler çağrılmaya çalışılmaktadır. Herhangi bir konuşmacının katılamaması durumunda sohbeti, şube reisi, yönetim kurulundan veya üyelerden bir kişi uygun bir konu ile yapabilmektedir. Bu imkâna her zaman sahiptir. İptal cihetine gidilmemektedir. Bu durum geleneği güçlendirmektedir.

Cuma Sohbetleri haricinde de gerek ocak binasında ve gerekse farklı kurum ve kuruluşların salonlarında olmak üzere geçen 37 yıllık sürede yüzlerce konferans, sohbet, seminer, panel, çalıştay, bilgi şöenleri, anma toplantısı adı altında etkinlikler düzenlenmiştir. Bu etkinliklerin bazılarını tek başına düzenlerken bazılarını da değişik kurumlarla işbirliği içinde yürütmüştür. Böylece hem konu ile ilgili toplumu bilgilendirme yapılmış ve hem de çok farklı görüşteki insanları buluşturarak ‘Türk milletini bütünleştirme’ anlayışına hizmet edilmiştir.

Türk dünyası; yeniden faaliyete geçtiğinden beri en önemli faaliyet alanlarından biri olmuştur. İlk dönem -1910’lar- Türk Ocaklarından kalan ve nereden gelirse gelsin bütün Türklerle ilgilenmek şiarına sadık kalmaya özen gösterilmiştir. İlgili faaliyetler hem Türkiye’de Türk Dünyası bilinci ve bilgisini artırmak hem de dış Türkler diye adlandırılanlara gücü nispetinde yardım etme şeklinde iki yönlü olmuştur. Kıbrıs, Kırım, Irak, Balkan, Azerbaycan, Bütün Türkistan ve diğer Türk bölgeleri ile ilgili

konferanslar düzenlenmiş, 1990'lar ve 2000'lerin başında ocakta buralardan gelenler için Türkiye Türkçesi kursları açılmıştır. Son yıllarda değişik Türk bölgelerinden öğrenciler getirilmekte, kaynaşma, tanışma adına onlara mihmandarlık yapılmaktadır. Ayrıca Türk Dünyası öğrencilerine özellikle burs verilmekte, ocakta Türkiye'deki öğrencilerle kaynaşmaları sağlanmaktadır.

Gençlere yönelik faaliyetler şubenin yine en önem verdiği alanların başında gelmektedir. İlk dönemlerde yetersiz olduğu anlaşılan bu faaliyetler 2009 yılından itibaren istikrarlı bir hale geldiği görülmektedir. Bunda, ilgili yıldan itibaren öğrenci bursu verilmeye başlanmasının da etkili olduğu söylenebilir. Ocak Reisinin her dönem gençlik kollarıyla haftada bir olmak üzere, ocak merkezinde yıl boyu süren bir saatlik sohbet, eğitim, seminer toplantıları özellikle belirtilmelidir. Bu sohbetlerde hem gençlerin milliyetçi fikriyatı öğrenmeleri, bu alanda derinleşmeleri hem de soru sorma, muhakeme edebilme, görüş ileri sürebilme, tartışabilme gibi akademik beceriler kazanmaları amaçlanmaktadır. Cezmi Bayram'ın eğitimciliği ve entelektüelliği bu faaliyetin yapılmasında ve devamlılığının sağlanabilmesinde önemli rol oynadığı anlaşılmaktadır. Cuma konferansları öncesinde gençlik kollarına mensup bir kişi tarafından her hafta belirlenen bir abide şahsiyeti anlatması önemlidir. Hem ilgili kişi anılmakta, hem hakkında bilgi sahibi olunmakta ve hem de gençlerin kürsüde konuşma yetenekleri, kürsü hâkimiyetleri geliştirilmektedir.

Hanımlar Kolu'nun 1990'ların ikinci yarısı ile 2000'lerin ilk yıllarında aktif olduğu görülmektedir. Bu durumun ilgili dönemde emekli öğretmen Kadriye Sümer'in Türk Ocağı Müdürü sıfatıyla sürekli ocakta bulunması ve özverili çalışmasıyla ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Sonraki dönemde ilgili kolda herhangi bir faaliyet olmamıştır. Bunda birazda hanımlar kolu anlayışının cinsiyet ayrımını çağrıştırdığı düşüncesinin de etkili olduğu ifade edilmektedir.

Şube, Türk Ergenekon/Bahar/Nevruz Bayramına önem vermekte ve ilgili bayramın Türkiye'de kutlanmaya başlandığı 1990'lardan itibaren her yıl kutlamalara iştirak etmektedir. Gerek devlet katında valiliğin düzenlediklerine, bundan vazgeçilmesiyle gerek diğer vakıf, dernek, belediyelerle ve gerekse de kendi bünyesinde olarak bu kutlamaların, yapılan etkinliklerin içinde olmuştur. En son 20 Mart 2023 tarihinde ocak binasında kendi mensuplarıyla, sanatçılarıyla kutlama töreni düzenlemiştir.

İstanbul Ocak şubesinin en etkili, bilimsel ve kalıcı olan etkinliği uluslararası sempozyumlar/bilgi şölenleridir. 2012 yılında; Türk Ocağı'nın kuruluşunun 100. Yılından itibaren düzenlenmeye başlayan etkinliklerden günümüze kadar 28 tane yapıldığı görülmektedir. Birçok yılda 4 adet yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu etkinlikler için ocağın öncülüğünde özellikle üniversiteler ve belediyeler olmak üzere birçok kurumla işbirliğine gidilmiştir. Ocağın diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapabilme kapasitesini göstermesi açısından bunun kaydedilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Diğer taraftan bilgi şölenlerinde sunulan bildiriler *İstanbul Türk Ocağı Yayınları* adı altında yayınlanmış, bilim dünyası ve ilgililerin hizmetine sunulmuş olup Türk kültürüne hizmet noktasında önemli bir hizmet olduğu ifade edilmelidir. Bu etkinlikler için yurt dışından gelenler Türkiye'yi ve Türk Ocaklarını tanıma imkânı bulmaktadırlar. Özellikle Türk Dünyasından gelen akademisyenler artık bildirilerini bir müddet sonra Türkiye Türkçesinde vermeye başlamaktadırlar. Bu da Türkiye Türkçesinin Türk Dünyasında iletişim dili olmasına hizmet etmektedir. Özellikle Türkiye'den katılanlar başta olmak üzere Ocağı hiç tanımayanlar bu vesile ile ocağı tanımakta, olumlu kanaat edinmekte ve sonraki işbirliklerine açık hale gelmektedirler.

Ocakta son dönemde, ülkemiz için giderek daha ön plana çıkan bir sorun olarak dini anlama, anlamlandırma konularında daha çok konferans, bilgi şöleni yapılmakta olduğu dikkat çekmektedir. Ülkemizde dini doğru anlamada bir ihtiyaç bir boşluk olduğu söylenebilir. Bu boşluk Türkiye'nin tarihi gerçeklerine uygun doldurulmazsa ülkenin başının ağrıyacağı bilindiğinden bu konunun ilerleyen zamanda ele alınmaya devam edileceği görülmektedir.

İstanbul Şubesi 2012 yılından itibaren hemen hemen her yıl en az bir kitap yayınlamaktadır. Şimdiye kadar 37 kitap çıkardığı görülmektedir. Bunların büyük bir kısmı, yapılan ulusal ve uluslararası bilgi şölenleri bildirileridir. Bilimsel yönü ağır basan hacimli kitaplardır. Bununla birlikte genel okura da hitap edebilir niteliktedirler. Şube yayınlarıyla da Türk kültürüne kalıcı hizmet etmekte olduğu görülmektedir. Diğer yandan şube başkanı Dr. Cezmi Bayram'ın ilgili kitapların hepsine konu ile alakalı ve entelektüel kalitesine uygun düşünce ürünü önsözler yazması özellikle ifade edilmelidir.

Türk Ocakları Eski Genel Başkanlarından Prof. Dr. Osman Turan'ın adının verildiği "*Prof. Dr. Osman Turan Türk Milliyetçiliği İhtisas Kütüphanesi*" oluşturulmuştur. İlgili kütüphanenin kendi alanında önemli bir boşluğu doldurmaya

aday olduğu gör÷lmektedir. Koleksiyonu yönüyle henüz başlangıç aşamasında olan kütüphane ile ÷lkemizde milliyetçilik, Türk Milliyetçiliği, Türk Ocakları üzerinde araştırma yapacak kişilere başka arayışa girmeden ihtiyaçlarına cevap vermesi düşün÷lmekte ve hedeflenmektedir. Şimdiye kadar dört yüksek lisans öğrencinin çalışmasına katkı sunduğu ifade edilen kütüphane Ocağın Milli Mefkûre Mektebi binasında bulunmaktadır. Ocağın genele hitap eden diğer kitapları ise lokal bölgesinde oluşturulacak genel bir kütüphaneye konulması planlanmaktadır.

Şube açıldığı günden bu yana Türk Müziğine özellikle önem verdiği gör÷lmektedir. Yapılan birçok müzik faaliyeti yanında halen şube bünyesinde iki farklı Türk müziği korusu çalışmalarına devam etmektedir. Başka yer ve zamanda kurulmuş olmakla birlikte ocağın bünyesinde çalışmalarını sürdürmekte, konserlerini onun adına vermektedirler. Bunlar *Şef Elif Ömürlü Uyar* yönetimindeki “*İstanbul Türk Ocağı Ömürlü Musiki Topluluğu*” adlı sanat müziği korusu ile *Şef Sebahat Aslan* Yönetimindeki “*Türk Halk Müziği Korusu*” dur. Bunların koro çalışmaları aynı zamanda yeni elemanlar için kurs vazifesi görmektedir. Başta milli ve dini günler ile ramazan aylarında olmak üzere ayda bir kaydıyla rutin konserler düzenlenmektedir. Bu konserlerin ocağın imajına, tanınırlığına olumlu katkı sunduğu açıktır. Bununla birlikte ilgili kurslara özellikle ocaklı gençler olma üzere mensuplarının kursiyer olarak yeterince ilgi göstermediği gör÷lmektedir.

Ocak, ilk dönemlerinden itibaren klasik Türk sanatları, Türk el sanatları, dil kursları, müzik aletleri çalma kursu gibi birçok kurslar düzenlemiştir. Bazı alanlarda sergilerin de açıldığı bilinmektedir. Bu alanlarda yeterince kursun olmadığı ilk dönemlerde bu kursların değerli olduğu, bir boşluğu doldurduğu muhakkaktır. Bununla birlikte ilgili kurslarda bir devamlılık ve bu devamlılık üzerinden bir gelişim seyri sağlanamadığı, kurumsallaşamadığı, sergiler açılıp sanat arşivi oluşturulamadığı, özellikle ocak mensuplarının gelişimlerine bu noktada yeterince faydalı olamadığı, dışa dönük faaliyetler halinde kaldığı anlaşılmaktadır.

Anma faaliyetleri Ocağın özellikle önem verilen etkinliklerdendir. Başta Türk Ocakları kurucuları olmak üzere Türk Ocaklarına hizmeti geçenler ile her alandaki Türk büyükleri, Türk kültürüne hizmet edenler ve Türk dünyası ideali olanlar anılmaktadır. Anmalar Cuma sohbetlerinde, konferanslarda, ulusal ve uluslararası bilgi şölenlerinde, ilgili günlerinde kişilerin mezarları başlarında olmaktadır. Ziya Gökalp, mezarının

ocağa yakınlığının verdiği imkânla da, her sene mezarı başında anılmaktadır. Hamdullah Suphi Tanrıöver, Prof. Dr. Osman Turan sürekli anılan ocak büyüklerinden olduğu görülmektedir. ‘3 Mayıs Türkçüler Günü’ sürekli kutlanmakta, anma etkinliği yapılmaktadır. Yukarıda kategorisi belirtilen kişiler, doğum-ölüm yıldönümlerinde ve özellikle bunlardan 100’lü yıllara tekabül edenlerinde anılmaktadır.

27-29 Haziran 2022 tarihleri arasında düzenlenen, ocağın yapılmasına vesile olduğu en büyük, geniş kapsamlı etkinlik olan “Uluslararası Günümüz İslam Dünyasında Meseleler ve Çözüm Yolları-II” bilgi şöleni ocak tarihinde bir kırılma noktası olduğu söylenebilir. Maddi desteği İstanbul Büyükşehir Belediyesinin karşıladığı bilgi şölenine hiçbir siyasi parti davet edilmemiştir. Etkinliği maddi olarak destekleyen büyükşehir belediyesi ile aynı partiden olan Ana muhalefet partisinin liderinin katılarak konuşma yapması ve özellikle ilgili partinin İstanbul il başkanının katılması bilgi şöleninin içeriğinden daha çok ülke gündemini işgal etmiştir. Basında aleyhte ve lehte birçok yazı yazılmış, siyasi demeçler verilmiştir. Ocak tüzüğünde olmayan bir durumla hem de gece yarısı yapılan basın duyurusuyla şube yönetiminin görevden alındığı duyurulmuştur. Yönetimden ve dernek üyeliğinden istifa edenler olmuştur. Yönetim ilk defa olmak üzere olağanüstü seçimli kongre kararı almıştır. Bu karar 10 Aralık 2022 tarihinde uygulanmıştır. Yenilenen yönetimle yoluna devam etmiştir. Bu olay ülkemizde siyasetin her alana nüfuz ettiğini, her şeyin siyaset etrafında şekillendiğini göstermektedir. Hamdullah Suphi Tanrıöver’in Türk Ocaklarının ilk yılları için söylediği ve birbirinin amansız rakibi olan ‘İttihat ve Terakki’ ile ‘Hürriyet ve İtilaf’ Fırkasını ocakta buluşturduk durumunun, 2022 şartlarında Türkiye’de gerçekleşmesinin daha zor olduğu görülmüştür, denilebilir. Diğer taraftan siyasi bir çekişme durumunda, doğru ve yanlışın pek konuşulamadığı, sadece safların sıklaştığı gözlenmektedir. Şube başkanının “*haziran zelzelesi*” dediği olayın ocak faaliyetlerine olumsuz yansıdığı görülmektedir. Özellikle devlet kurumlarıyla ortak etkinlik düzenleme, destek alma zorlaşmıştır. Yaklaşık 16 yıldır kullandığı ve onarımını kendisinin yaptığı, kullanım hakkı protokolle belirlenen konferans salonu bir dönem kullanılamamıştır. Bir kısım insanların ve kurumların şubeye artık daha mesafeli olduğu anlaşılmaktadır.

Mart 2020 tarihinde ülkemizde etkisini göstermeye başlayan küresel salgın ocağın faaliyetlerini olumsuz etkilemekle birlikte en çok zararı gençlik kollarına verdiği anlaşılmaktadır. Yaklaşık iki yıllık ara bu kol faaliyetlerinde kopmaya yol açmıştır.

Uzaktan eğitimin istenilen yararı sağlamadığı, mensubiyet sağlama noktasında faydasının olmadığı anlaşılmıştır. Gençlerin tekrar ocağa devamında istenilen seviyeye hala bile gelinemediği ocak başkanı tarafından ifade edilmiştir.

Türk Ocaklarının, Kamu yararına çalışır dernek statüsünde olmasından dolayı İstanbul şubesi de bundan faydalanma imkânına sahiptir. Fakat gerekli projeleri üretip iş adamları vasıtasıyla hayata geçirme noktasında bundan yeterince faydalanamadığı anlaşılmaktadır. Proje üretecek, zamanını buna ayıracak yeterli elemanı olmadığı görülmektedir. Yine uygun eleman bulunamadığı ve maddi imkân temin edilemediği için faaliyete geçirilmesi düşünülen *Ziya Gökalp Enstitüsü* açılmamaktadır. Bu noktada ocağın, tam zamanlı olarak ocakta çalışabilecek elemanlara ihtiyacı olduğu görülmektedir. Yönetim ve diğer kurul elemanları kendi özel işleri noktasında çalışan konumunda olduğundan sürekli ocağa gelememektedir. Gönüllü ve fedakârca çalışılmakla fakat bunun planlanan çalışmalar için yeterli olamayabildiği, bazen birçok şeyin ocak başkanından beklenmek zorunda kalındığı, işlerin onun üzerine yıkılabildiği görülmektedir. Gençlik kollarında, son on yıldır yaşlaştık 100 kişi burs almasına rağmen gençlerin çok az kısmının ocağa mensubiyet duyduğu ifade edilmiştir. Hâlbuki her sene birkaç ‘tam mensubiyetli’ öğrenci kazanılabilse birkaç senede insan kaynakları yönünden çok daha zenginleşme sağlanabilirdi. Yine de bu durum her zaman imkan dahilindedir.

1986 yılında faaliyete geçerek hemen etkinliklere başlayan şubenin ilk yıllardaki faaliyetlerinin çoğu kayıt altına alınmadığı için bilinmemektedir. Öyle ki özellikle en baştan beri sürekli yapılan Cuma sohbetlerinin ilk on yıllık bölümünün büyük kısmı tespit edilememiştir. Herhangi bir yazılı kayıt olmadığı, hafızalardan tamamlanma imkanı olmadığı için yok hükmündedir. Şube karar defterinde Cuma sohbeti yapılacağı belirtilmekte ama ne olduğu yazılmadığından tespit edilememektedir. Aynı durum ilk yıllarda yapılan bütün diğer faaliyetler için de geçerlidir. Yapılanlar kayıt edilmemiştir. Faaliyet raporlarında da açık olarak belirtilmemiştir. Kayıt işlerindeki bu yetersizlik durumu anlaşıldığından 2000’li yılların başlarında ‘yönetim kurulu’ toplantısında karar alınarak geçmişte yapılanların derlenmesi ve kayıt altına alınması düşünülmüş, fakat bu teşebbüsten sonuç alınamadığı görülmektedir. En iyi kayıtlama 2013-2014 dönemindeki bütün faaliyetlerin kaydedildiği ve Cuma sohbetlerinin de deşifre edilmesiyle oluşturulan ve kitaplaştırılarak basıldığı dönem olmuştur. Aynı çalışma bir sonraki dönemde de yapılmış ve bundan sonra sürekli yapılacağı belirtilmesine rağmen iki

kitaptan sonra devamı gelmediği anlaşılmaktadır. Bu tez çalışmasında, faaliyetler kısmında görülen tarih boşlukları, ilgili kayıt altına alınamama sonucudur. 1986 yılından günümüze bütün faaliyetlerin kayıt altına alınamamış olması ve buna uygun işlevsel ve tam bir arşiv oluşturulamaması şubenin önemli eksikliklerinden birisi olarak değerlendirilebilir.

Şube, 37 yıldır varlığını ve faaliyetlerinin büyük kısmını Vakıflar Genel Müdürlüğünden tahsisli yerlerde sürdürmüştür ve sürdürmektedir. Türkiye'nin en büyük şehrindeki Türk Ocağı Şubesinin -ki bu şube dönem dönem Türk Ocakları Genel Merkezi statüsünde olmuştur- kendi mülkiyetinde, müstakil yerinin, binasının olması beklenirdi. İlgili tahsisler, siyasi rüzgâra bağlı olarak tehlikeye girebilmekte, etkinlik yürütmede sıkıntılar yaşanabilmektedir. İstanbul'da yedi Türk Ocağı şubesi yerine daha güçlü, tam zamanlı profesyonel kadrolu, hizmet binası ve konuk evi olan, kütüphane, arşiv ve hatta müze sahibi daha işlevsel bir ocak olmasının hizmet noktasında daha etkili olacağı muhakkaktır.

Şube başkanı Cezmi Bayram 1963 yılından beri Türk Ocaklıdır. 60 yıllık bir Ocaklı olarak Ocağın yaşayan hafızasıdır. Ocakla ilgili birçok olaya şahit olmuştur. O tarihten beri bütün genel başkanlarla ilişkisi olmuştur. Kendisiyle ocak tarihi adına zaman kaybedilmeden görüntülü sözlü tarih çalışması yapılmalıdır. *Cezmi Bayram Belgeseli ve İstanbul Türk Ocağı Belgeseli* hazırlanmalıdır. Bildiklerinin, yaşadıklarının, gördüklerinin çoğu yazılmamıştır. Sadece bir kısmı dost sohbetlerinde anlatılmakta, onlarda kalıcı olmamaktadır. Yine ocağın hafızası olması dolayısıyla Türk Ocakları Genel Merkezi organizasyonu ile Cezmi Bayram tarafından ülke genelindeki bütün ocak şubelerinde ocak tarihi, ocak geçmişi, eski ocaklılar ve ocak hatıraları ile ilgili konferansların, sohbetlerin düzenlenmesi diğer şubelerde Türk Ocaklılık şuurunun ve mensubiyet duygusunun artmasına vesile olacağına inanılmaktadır.

Türk Ocaklarının bazı yayınlarında- mesela *Türk Ocakları Ankara Şubesi Başkanları* kitabında-, Türk Ocakları Eski Genel Başkanı Prof. Dr. Orhan Düzgüneş'in 1974 döneminde Türk Ocağı Ankara Şubesi Başkanlığı yaptığı belirtilmektedir. Cezmi Bayram Ülkü-Bir'den genel başkanı olan ve kendisinin Ankara Ocak Başkanlığından sonraki dönemi kapsayan ilgili bilginin yanlış olduğunu, Orhan hocanın hiçbir zaman Ankara Şube Başkanlığı yapmadığını ifade etmektedir. Türk Ocakları Genel Merkezi

tarafından hayatta olanlar ve varsa arşiv belgeleriyle bu bilginin doğrusu bulunmalı, kesin bilgi tespit edilmeli, kayıt altına alınmalı ve tarihe mal edilmelidir.

Cezmi Bayram'ın da aktif üyesi olduğu ve Türk Ocakları Eski Genel Başkanı Nuri Gürgür'ün başından beri genel başkanlığını yaptığı, bir dönem etkili olan, nevi şahsına münhasır bir dernek görünümündeki Üniversiteliler Kültür Derneği (ÜKD) ile ilgili müstakil bir çalışma bulunmamaktadır. Yakın dönem tarihi, milliyetçilik tarihi için önemli olan ve yetiştirdiği insanlar ve işleyiş tarzındaki farklılıklar yönünden ilginç olan ilgili derneğin yaşayanları üzerinden sözlü tarih çalışması yapılarak tarihinin yazılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

İstanbul Türk Ocağı şubesi 1912 yılında kurulduğunda aynı zamanda genel merkez gibi görülmüştür. 1949 yılında tekrar açıldığında da yine genel merkez görünümündedir. Bu bir yüzyılı aşan süreye uygun olarak bir Türk Ocakları Müzesi kurulması ve arşivinin oluşturulması düşünülmelidir. Şu an itibariyle İstanbul Ocakta 1986 öncesine ait tek bir belge bulunmamaktadır. Günümüze kadar görev yapan İstanbul Şube Başkanlarının bile isimleri, görev yılları tam olarak bilinmemektedir. Bununla birlikte arşivlerden, sahaflardan, özel kütüphanelerden vb. yerden temin edilecek belgelerle ilgili arşivin oluşturulması imkân dâhilindedir.

Türk Ocaklarının “*yüzüncü yılı*” dolayısıyla yazılan ve bestelenen “Türk Ocağı Yüzüncü Yıl Marşı” şube gençleri tarafından bilinmediği, bestesiyle birlikte okunamadığı anlaşılmaktadır. Hâlbuki gençlik kolu toplantılarında, anma etkinliklerinde, özel günlerde, Cuma sohbetleri öncesi abide şahsiyetler etkinliğinde gençlerce hep birlikte bestesine uygun toplu okumalar yapılırsa gençlerin ocak mensubiyet şuurunun artacağı, ocaklı kimliğinin pekişeceği yüksek ihtimal dâhilindedir.

Şube gençlik kollarının çıkarmış olduğu süreli yayınların hiçbir nüshası ocak kütüphane ve arşivinde bulunmamaktadır. Ocağın önceki dönemlerde birçok kez ve farklı konularda düzenlediği şiir ve kompozisyon vb. yarışmalarda dereceye girenler ve ödül verdiği ürünlerden de bir nüsha bile bulunamamıştır. Bu durum ocağın kurumsal kimliği açısından eksiklik olarak kendini göstermektedir. Mesela 2011 yılında duyurusu yapıp 2012 yılında ödülleri verilen “*2023 Yılında Nasıl Bir Türkiye Hayal Ediyorsunuz*” konulu şiir ve kompozisyon yarışmasında ödül verilen ürünler Cumhuriyetin 100. Yılında, Ekim 2023 tarihinde bir veya birkaç Cuma sohbetinde,

Gençlik Kolları Toplantısında okunsa, kritiği yapılsa, üzerinde konuşulsa idi kurumsal kimlik adına iyi bir etkinlik olabilirdi.

Şube Reisi Cezmi Bayram hem teşkilatçılığı ve hem de entelektüel yönüyle tebarüz ettiği, ön plana çıktığı görülmektedir. Teşkilatçılığı ve yöneticiliğinin düşünce, entelektüel ve yazma yönüne ket vurduğu, yeterince eser vermesini engellediği söylenebilir. Çünkü zamanının çoğunu o yönde harcamıştır ve hala harcamaktadır. İlk kitabını on dokuz yaşında yazmıştır. İlk yıllarındaki yazma performansı göz önüne alındığında daha çok sayıda daha farklı alanlarda ve daha entelektüel eserler vermesi beklenirdi. Diğer taraftan yarım asrı geçen yazı hayatında birçok farklı yerde ve konuda yazı yazmıştır. Gazetelerde ve dergilerde makaleleri; inceleme, araştırma, siyaset, düşünce, hatıra, eğitim yazıları, seminer bildirileri ve röportajları vb. vardır. Bunların toplanması, bibliyografyasının hazırlanması yazı dünyasının ortaya çıkarılması açısından gereklidir.

Cezmi Bayram ocaktan yetişmiştir, altmış yıllık ocaklıdır, hem Ankara ve hem de İstanbul şube başkanlığını yapmıştır, yaşayan ve faal olan en eski ocaklı olarak hala şube başkanlığı görevini sürdüren tek kişidir. Bu yönüyle Türk Ocakları Genel Merkezi tarafından hakkında bir armağan kitap çıkarılması en azından kadirbilirlik olarak, hizmetlerin takdir edilmesi olarak düşünülmelidir. Bunun ayrıca Ocağın kurumsal kimliği yönünden de gerekli olduğu açıktır. Yine diğer taraftan otuz yedi yıllık kesintisiz İstanbul şube başkanlığı hizmeti dolayısıyla İstanbul ocak yönetiminde geçmişte ve günümüzde görev alan ocaklı arkadaşlarınca da bir armağan kitap çalışması yapılması en azından vefa duygusu gereğidir.

Türk Ocağı İstanbul Şubesinin bulunduğu II. Mahmut Türbesi alanında yüz kadar mezar bulunmaktadır. Birçoğunun Osmanlı son dönemi bürokrasi ve diğer alanlarda önemli kişiler olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte bu mezarların çoğunda sadece isimler yazılıdır. Kim olduklarına dair hiçbir açıklayıcı bilgi bulunmamaktadır. Sadece Padişahlar, Ziya Gökalp, Şeyh Bedrettin ve Osmanlı hanedanından bazı kişiler hakkında az da olsa açıklayıcı bilgi vardır. Türbeye ziyarete gelenler gerekli bilgiyi bulamamakta, sorumlu olduğunu düşünerek açık olan Türk Ocağından bilgi almaya çalışmaktadırlar. Ocak şubesinin ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak hem bütün mezar taşlarının üzerine gerekli açıklayıcı bilgileri koydurması ve hem de daha

önce bir proje olarak hazırladığı ama tamamlayamadığı görülen bu mezar taşları ile ilgili albüm-kitap çalışmasının tamamlanmasının elzem olduğu görülmektedir.

İstanbul’da her yıl Türkiye’nin en büyük kitap fuarı yapılmakta ve ilgili fuara yüz binlerce kişi katılmaktadır. 2023 yılında 40.’sı düzenlenen fuara yayın dünyası yanında sivil toplum kuruluşları da katılmakta, stant/sergilik açmaktadırlar. Ekonomik olarak zor olsa da ilgili fuarda hem yayınları yönüyle hem sivil toplum kuruluşu olarak İstanbul Türk Ocağının kendi standıyla yer alması, kendini tanıtmayı, tanınırlığını artırması, faaliyetlerini okuyan kitleye duyurması bakımından faydalı olacağı düşünülmelidir.

Türk Ocağı gibi milliyetçi sivil toplum kuruluşların siyasetin emrine girmeden ama siyasetle işbirliği yapabilecek bağımsız kuruluşlar olarak güçlü olmasının ve desteklenmesinin; milliyetçi düşüncenin zenginleşmesi, Türk Milletine ve Türk Dünyasına daha kaliteli ve kalıcı hizmet üretme noktasında daha etkili olacağı düşünülmektedir. Siyasetin, etnisitenin ve dini anlayıştaki farklılıkların Türk Milletini bölmemesi, milletleşme sürecinin kesintiye uğratılmadan devam etmesi ve Türk Kültürünün Türkiye’ye tam hâkim olmasında Türk Ocaklarının Türk Milleti için birleştirici bir kurum olabileceğine, olması gerektiğine inanılmaktadır.

Bu çalışma ilk başta Dr. Cezmi Bayram’ın hatıralarını, bildiklerini, gördüklerini ve bunlarla ilgili kanaatlerini yazması olmak üzere, kendisiyle geniş çaplı bir sözlü tarih çalışması yapılmasına, şube faaliyetlerinin düzenli olarak kayıt edilmesi noktasında daha dikkatli ve titiz olunmasına, şube arşivinin daha geniş ve düzenli bir şekilde oluşturulmasına, İstanbul Türk Ocağı Tarihinin yazılmasına ve Belgeselinin çekilmesine, Genel Merkez ve İstanbul Şubesince ‘Dr. Cezmi Bayram Armağan Kitabı’ hazırlanmasına ve belgeselinin çekilmesine vesile olabilirse kendisini başarılı sayacaktır. Türk Ocakları Müzesi gibi bir düşüncenin zihinlerden geçirilmesi ve daha sonra fiiliyata dökülmesi ise bu çalışmanın bir hayalidir. Diğer taraftan Türk Ocakları’nın tekrar faaliyete geçtiği 1986 ve sonrası dönemini kapsamak üzere diğer şubelerin de benzer çalışmalara konu olmasına örneklik teşkil edebilirse bu çalışmanın diğer bir amacı da gerçekleşmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

Akçiçek, Eren; Mehmet Karayaman, *Atatürk'ün Türk Ocaklarını Ziyaretleri ve Yaptığı Konuşmalar*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları Nu 36, Ankara Şubat 2008.

Akçuraoğlu Yusuf, *Türk Yılı 1928*, Hazırlayan Dr. Aslan Tekin, Dr. Ahmet Zeki İzgöer, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2009.

Arif Nihat Asya, Editör Nevzat Kösoğlu, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2011.

Bayram, Cezmi, 'Büyük Matematikçi: Prof. Dr. Cengiz Uluçay (1914-1990)', *Türk Yurdu Dergisi*, S 250, Haziran 2008, s 64-65.

Bayram, Cezmi, "Kutadgu Bilig'de Matematik Düşünce", *Türk Yurdu Dergisi*, 346. Sayı, Haziran 2016, s 16-18.

Bayram, Cezmi, "Hakkârî'de Konuşma", *Türk Yurdu Dergisi*, 279. Sayı, Kasım 2010, s 54-57.

Bilinmeyen Yönleriyle Cemil Meriç, Editör Mehmet Çağatay Özdemir, Altınordu Yayınları 37, 1. Baskı, Ankara 2018.

Bir Ülkücünün Hayatı-Galip Erdem Albümü, Türk Ocakları Genel Merkezi Türk Yurdu Yayınları Nu 42, İstanbul 1998.

Çakır, Osman, *Adı Devlet Olsun -Devletli Yıllar-Türk Milliyetçiliği Tarihinde Haftalık Bir Gazetenin On Yıllık Hayat Hikâyesi (1969-1979)*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2022.

Demirtaş, Raşit; Mahir Durakoğlu, *Dava'nın Davası*, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2023.

Divan Yolu/İstanbul Türk Ocağı Gençlik Kolları Bülteni, Yıl 1 Sayı 1, Haziran 2011.

Dünyada Türk İmgesi, Yayına Hazırlayan Özlem Kumrular, Kitap Yayınevi, Tarih ve Coğrafya Dizisi, 9. Baskı, İstanbul Ekim 2016.

Ersal, Aytekin, *Türk Ocakları ve Siyaset (1960'dan Günümüze)*, Berikan Yayınevi, Ankara 2004.

“Genel Merkezden Haberler”, *Türk Yurdu Dergisi*, 416. Sayı, Nisan 2022, s 71.

“Haberler/Türk Ocaklarının Açılışının 80. Yılı Görkemli Bir Şekilde Kutlandı”, *Türk Yurdu Dergisi*, 64. Sayı, Aralık 1992, s 47.

Halka Doğru Mecmuası ve Halkçılık Düşüncesi, Editörler Abdullah Gündoğdu, Çağfer Güler, İstanbul Türk Ocağı Yayın Nu 37, İstanbul Ocak 2023.

İlgen, Abdulkadir, “Pavlus Efendi”, *Türk Yurdu Dergisi*, 281. Sayı, Ocak 2011, s 146-157.

İpek, Arzu, *Ankara Türk Ocağı'nın Kuruluşu ve Faaliyetleri (1923-2009)*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları, Ankara Kasım 2010.

İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 1/ Ekim 2013-Haziran 2014 Faaliyetlerimiz, İstanbul Türk Ocağı Yayınları Yayın Nu 7, İstanbul Mart 2015.

İstanbul Türk Ocağı Kürsüsünden 2/ Ekim 2014-Haziran 2015 Faaliyetlerimiz, İstanbul Türk Ocağı Yayınları Yayın Nu 11, İstanbul 2015.

Kafalı, Mustafa, “Türk Ocaklarının Yakın Tarihimizdeki Yeri”, *Türk Yurdu Dergisi*, 1. Sayı, Şubat 1987, s 9.

Karabulak, Ozan, *Atsız ve Türkçülüğün Yarım Asrı/Süreli Yayınlarda Türk Milliyetçiliğinin Seyri 1931-1975*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018.

Karacakaya, Safa Furkan, *Cumhuriyet Döneminde Türk Ocakları ve Halkevlerine Geçiş*, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2023.

Karaer, İbrahim, *Türk Ocakları (1912-1931)*, Türk Yurdu Neşriyatı, Birinci Baskı, Ankara 1992.

Karaer, İbrahim, *Türk Ocaklarının 90 Yıllık Yayın Faaliyetleri (1912-2002)*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 2002.

Kartal, Emre, “Uluslararası Günümüz İslam Dünyasında Meseleler ve Çözüm Yolları”, *Türk Yurdu Dergisi*, 351. Sayı, Kasım 2016, s 94-95.

Kılıç, Nermin, *Türk Ocakları ve Atatürk*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayını 52, Ankara Mart 2012.

Kırk Vakıf İnsan, Editör Prof. Dr. Salih Tuğ, Türkiye Milli Kültür Vakfı 40. Yıl Hatıra Kitabı, Yayın Nu 1, İstanbul Haziran 2011.

Ocak Mesaisi Hakkında 1927 Kurultayına Arz Edilen Tekliflerim, Türk Ocakları Merkez Heyeti Umumi Kâtibi ve Tavşanlı Murahhası Doktor Hasan Ferit, Yeni Harflere Aktaran: Ali Kahraman, İstanbul Türk Ocakları Yayın Nu 34, İstanbul 2022.

Özdağ, Ümit, “Türk Ocakları ve İstanbul Türk Ocakları Başkanı”, *Türkiye’de Yeniçağ Gazetesi*, 20 Aralık 2013.

Öztürk, Ahmet, *Doktorlar Köy Yollarında/ Türk Ocaklarının Halka Doru Yönelişi ve Köycüler Cemiyetinin Faaliyetleri*, Kitap Kulübü Yayınları, Tavşanlı/ Kütahya 2021.

Sarınay, Yusuf, *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişime ve Türk Ocakları*, Ötüken Neşriyat, 4. Basım, İstanbul 2008.

Savaş, Metin, *Kıvılcım*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2021.

Somuncuoğlu, Sadi, “Üç Kafadar”, *Türkiye’de Yeniçağ Gazetesi*, 14 Kasım 2020 Cumartesi, s 6.

Şehit Nejdet Koçak Albümü-Bir Ülkücünün Hayatı, Türk Ocakları Genel Merkezi Türk Yurdu Yayınları 55, Ankara Nisan 1999.

Şube Haberleri: Türk Milliyetçilerinin Gözüyle Türkiye, *Türk Yurdu Dergisi*, 346. Sayı, Şubat 2016, s 126.

Şube Haberleri: İstanbul Şubesi, *Türk Yurdu Dergisi*, 346. Sayı, Haziran 2016, s.94.

Şube Haberleri: Türk Dünyasına Üstün Hizmet Ödülü, *Türk Yurdu Dergisi*, 415. Sayı, Mart 2022, s 77.

Tanzimat’tan Günümüze Türk Düşüncesi, Yazar ve Editör; Prof. Dr. Süleyman Hayri Bolay, Nobel Akademik Yayıncılık, 7 cilt 5387 s, İstanbul Ekim 2015.

Tarihimiz Konuşuyor, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, Çarşamba Sohbetleri Dizisi 7, İstanbul 2014.

Tuncer, Hüseyin, “Türk Yurdu 7. Defa Çıkarken”, *Türk Yurdu Dergisi*, Sayı 1(347), Şubat 1987,s 46.

Tuncer, Hüseyin, *Doksanıncı Yılında Türk Yurdu (1911-2001) Bibliyografyası*, Türk Yurdu Yayınları 74, Ankara 2002.

Tuncer, Hüseyin; Yücel Hacaloğlu, Ragıp Memişoğlu, *Türk Ocakları Tarihi Açıklamalı Kronoloji 1912-1997 I. Cilt (1912-1931)*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.

Tuncer, Hüseyin; Yücel Hacaloğlu, Ragıp Memişoğlu, *Türk Ocakları Tarihi Açıklamalı Kronoloji 1912-1997 II. Cilt (1949-1997)*, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 1998.

Türk Edebiyatı Dergisi, Vakfımızdaki Sohbetler, 171. Sayı, s 65, İstanbul Ocak 1988.

Türk Ocaklarının 100. Yılına Armağan/Türk Ocakları Ankara Şubesi Başkanları, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları Nu 46, Ankara Nisan 2010.

Türk Ocakları Genel Merkezi 100. Yıl Hazırlık Çalışmaları Gerede Toplantısı (3-5 Haziran 2011), Yayına Hazırlayan Dr. Bülent Aksoy, Tarihsiz.

Türk Ocakları Merkez İdare Heyeti Yeni Devre II. Olağan Kurultay Raporu, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara Mart 1988.

Türk Ocakları Merkez İdare Heyeti Yeni Devre III. Olağan Kurultay Raporu, Yayına Hazırlayan: Süleyman Demir Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara Mart 1990.

Türk Ocakları Merkez İdare Heyeti Yeni Devre IV. Olağan Kurultay Raporu, Yayına Hazırlayan: Süleyman Demir, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara Nisan 1992.

Türk Ocakları 30. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara Nisan 1994.

Türk Ocakları 31. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Raporları Dizisi 5, Ankara 1996.

Türk Ocakları 32. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Raporları Dizisi 6, Ankara Nisan 1998.

Türk Ocakları 33. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Raporu Dizisi 7, Ankara Mart 2000.

Türk Ocakları 34. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Yayına Hazırlayanlar: Yücel Hacaloğlu, Meriç Coşkun, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Raporu Dizisi 8, Ankara Mart 2002.

Türk Ocakları 35. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Hazırlayanlar: Yücel Hacaloğlu, Meriç Coşkun, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Raporu Dizisi 9, Ankara, Mart 2004.

Türk Ocakları 36. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Hazırlayanlar: Yücel Hacaloğlu, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Raporu Dizisi 10, Ankara Nisan 2006.

Türk Ocakları 37. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Raporu Dizisi 11, Ankara Nisan 2008.

Türk Ocakları 41. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Hazırlayan: Yücel Hacaloğlu, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Raporu Dizisi 12, Ankara Nisan 2010.

Türk Ocakları 42. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Hazırlayan: Meriç Coşkun, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Dizisi 13, Ankara Nisan 2012.

Türk Ocakları 43. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Hazırlayan: Lale Yıldız Bircan, Türk Yurdu Yayınları, Kurultay Dizisi:14, Ankara Nisan 2014.

Türk Ocakları 44. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara Nisan 2016.

Türk Ocakları 45. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Hazırlayan: İbrahim Atabey, Türk Yurdu Yayınları, Ankara Nisan 2019.

Türk Ocakları 46. Olağan Büyük Kurultay Raporu, Derleyen: Mehmet Yıldırım, Türk Yurdu Yayınları 117, Ankara Mayıs 2022.

Türk Ocaklarını Tanıyalım, Türk Yurdu Yayınları Nu 19, Ankara Mart 1995.

Türk Ocakları Tarihi Binasını Geri İstiyor, Türk Yurdu Yayınları 32, Ankara, Mayıs 1996.

Türk Ocakları Tüzüğü, Türk Yurdu Yayınları 67, Ankara, Eylül 2000.

Türk Ocakları Umumi Kâtibi Dr. Fethi Erden'in Ocak Hatıraları, Hazırlayan Celil Bozkurt, Altınordu Yayınları, Ankara Şubat 2019.

Türk Ocakları Yüzyıllığı, Hazırlayan Yücel Hacaloğlu, Türk Yurdu Yayınları, Ankara Temmuz 2000.

Türk Ocaklarından Haberler, *Türk Yurdu Dergisi*, 293. Sayı, Ocak 2012, s 59.

Türk Ocaklarından Haberler, *Türk Yurdu Dergisi*, 368. Sayı, Nisan 2018, s 107.

Türk Ocaklarından Haberler: Türk Ocağı 100. Yıl Marşı, *Türk Yurdu Dergisi*, 272. Sayı, Nisan 2010, s 91.

Türk Yurdu Birinci Cilt (Cilt 1-2), Editör Murat Şefkatli, Tutibay Yayınları, Ankara 1998.

Ülkü-Bir/ Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği 4. Devre Faaliyet Raporu (9 Şubat 1976-4 Şubat 1977), Ankara 1977.

Yusuf, Akçura, *Türkçülüğün Tarihi/ Türklük Fikri, Türklük Cereyanı, Türk Ocakları*, Hazırlayan Erol Kılınç, Ötüken Neşriyat, 7. Basım, İstanbul 2021.

Ziya Gökalp, *Yeni Mecmua Yazıları*, Hazırlayan Dr. Salim Çonoğlu, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018.

Elektronik Kaynaklar

A. Yağmur Tunalı, haberiniz.com.tr. “Türk’ün Ocağı”, 13.07.2022

https://haberiniz.com.tr/kose-yazari/ayagmur_tunali/yazi/turkun-ocagi/

[Erişim tarihi:15.08.2023]

Arslan Tekin, Yeniçağ Gazetesi, “Türk Ocakları Neyin Peşinde”, 05.07.2022

<https://www.yenicaggazetesi.com.tr/turk-ocaklari-neyin-pesinde-558540h.htm>

[Erişim tarihi:15.08.2023]

Biyografi.net, “Nejdet Sançar”, <https://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=2870>
[Erişim tarihi: 21.09.2023].

Biyografi.net, “Ruhi Kılıçkırın”, <https://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=1452>
[Erişim tarihi: 21.09.2023].

Faruk Ülker (Av.), kamudannethaber.com, “Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanı Cezmi Bayram Tek Kişilik Bir Ordudur.”, 30.06.2022
<https://www.kamudannethaber.com/yazarlar/av-faruk-ulker-umraniye-turk-ocagi-eski-bask/turk-ocaklari-istanbul-subesi-baskani-dr-cezmi-bayram-tek-kisilik-bir-ordudur/3898/> [Erişim tarihi:15.08.2023]

İstanbul Türk Ocağı, “Başkanımıza Ödöl”,
https://www.istanbulturkocagi.org/istanbul_turkocagi/ocak-baskanimiza-odul/272/
[Erişim tarihi: 14.09.2023].

Maliye Müfettişleri Derneğı, “Mustafa Kemal Kurdaş Kimdir”,
<https://www.mmd.org.tr/album/mustafa-kemal-kurdas> [Erişim tarihi: 14.07.2023].

Milli Düşünce Merkezi, “Önkuzunun Adı Şehit Edildiğı Okula Verildi”,
<https://millidusunce.com/onkuzunun-adi-sehit-edildigi-binaya-verildi/>
[Erişim tarihi: 21.09.2023].

Milliyetçi Hareket Partisi, “ Başbuğun Hayatı”,
https://www.mhp.org.tr/htmldocs/basbug/hayati/mhp/basbugumuzun_hayati.html
[Erişim tarihi: 22.07.2023].

Ömer Cihat Kaya, Kırım Haber Ajansı, “Türk Ocaklarının Kuruluşunun Yazıldığı Roman: Kırılıcım/Metin Savaşla Röportaj”.
<https://www.qha.com.tr/haber-arsivi/turk-ocaklarinin-kurulusunun-yazildigi-roman-kivilcim-312917> [Erişim tarihi: 12.09.2023]

Saliha Sultan “Kamplaşan Türkiye’nin Bu Sempozyuma İhtiyacı Var”,
<https://www.karar.com/kultur-sanat-haberleri/kamplasan-turkiyenin-bu-sempozyuma-ihitiyaci-var-1672504> [Erişim tarihi 29.08.2023].

Selim Esen, “Basın Tarihimizin Hüzünlü Rüzgârı Ankara Rüzgârlı Sokak”

<https://www.gercekedebiyat.com/yazi/ruzgarli-sokak-10029.html>

[Erişim tarihi: 15.08.2023]

Taha Akyol, Karar Gazetesi, “Türk Ocakları ve Particilik” 03.07.2022.

<https://www.karar.com/yazarlar/taha-akyol/turk-ocaklari-ve-particilik-1593492>

[Erişim tarihi:15.08.2023]

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, ‘Mustafa Fazıl Paşa’

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mustafa-fazil-pasa> [Erişim Tarihi 08.09.2023]

Türk Ocakları Genel Merkezi “Türk Ocaklarının Kısa Tarihçesi” ,

<https://www.turkocaklari.org.tr/turk-ocagi-tarihi/6/turk-ocaklarinin-kisa-tarihcesi>

[Erişim tarihi: 22.07.2023]

Türk Ocakları Genel Merkezi, ‘190 Askeri Tıbbiyelinin Mektubu’,

<https://www.turkocaklari.org.tr/icerik/11/190-askeri-tibbiyelinin-mektubu>

[Erişim Tarihi 15.06.2023]

Türk Ocakları Genel Merkezi, ‘Kamu Yararına Çalışır Dernek Kararı’,

<https://www.turkocaklari.org.tr/icerik/10/kamu-yararina-calisir-dernek-karari> [Erişim

Tarihi 22.07.2023]

Yıldıray Çiçek, Türkgün Gazetesi, “Tarlası Çoktan Sürülen Türk Ocakları”, 30.06.2022

<https://www.turkgun.com/tarlasi-coktan-surulen-turk-ocaklari> [Erişim Tarihi 15.08.2023]

EKLER

EK 1: Türk Ocaklarının Kurulmasını Sağlayan 190 Askeri Tıp Öğrencisinin Devrin Milliyetçi Aydınlarına Yazdıkları Mektup.

190 Askeri Tıbbiyelinin Mektubu

190 Askeri Tıbbiyeli genç, 1911'de vatanın içinde bulunduğu sıkıntıdan kurtuluş arayışının bir noktasında bir gece Karacaahmet Mezarlığı'nda toplanıp seher vakti bu mektubu kaleme alıp o zamanki vatanperver yazar, şair, fikir adamı ve ediplere gönderdiler. Mektubun muhatabı olan milliyetçi münevverler yaptıkları değerlendirmelerin sonucunda 25 Mart 1912'de Mehmet Emin Yurdakul' un Başkanlığında Türk Ocakları'nı kurmaya karar verdiler.

"Efendimiz,

Türk ırkının maarif mekteplerine hizmet ederek, içtimai geleceğini temin emeliyle toplanmış 190 Askeri Tıbbiyeli namına zat-ı âlilerinize müracaat ediyoruz.

Maksadımız, arz edeceğimiz şeylere dair hâkimane ve edibane fikirlerinizi öğrenmektir.

Türk kavmi, hayat-ı inkıraz yaşamaktadır. Buna seleflerimiz gibi lâkayt kalamayız. Hayat ebedî bir mücadeledir ve bu mücadelede muvaffakiyetin en büyük şartı, maarif ve mekteplerin galebesidir.

Bizler; tekâmül kanununa riayet fikrinde ısrarlı, ziraat, ticaret ve sanayi ile kazanılmış bir içtimaî hâkimiyeti, kuru bir siyasî hâkimiyete tercih etmekteyiz.

Nesl-i müstakbel temiz olsun; miskinliği günah, faaliyeti ibadet bilsin. Müteşebbis, kuvvetli ve servet sahibi olsun.

Böyle bir cemiyetin temel taşlarını yüksek mekteplere devam eden Türk gencinin maddî-manevî fedakârlıklarıyla atacağız.

Bu babdaki hâkimane ve edibane görüşlerinizi öğrenmek istediğimizi bildirir; ilmî ve fiilî iş birliğinde bulunmalarını ısrarla temenni eyleriz;

Efendimiz."

EK 2: Cezmi Bayram'ın İslam Dünyasının Meseleleri Sempozyumu Dolayısıyla Yaşanan Olaylar Sonrası Yazdığı Makale. Türk Yurdu İçin Kaleme Alınmakla Birlikte Orada Yayınlanamayınca Değişik Mecralarda Yayınlanmıştır.

TÜRK OCAKLARI VE SİYASET/ Aralık 2022

Cezmi Bayram

Türk Ocakları'nın kuruluşundan itibaren hassasiyetle uygulamaya çalıştığı umdesi "fırka siyaseti dışında kalmak"tır. Ancak bu söylenmesi ve ifadesi kolay; uygulaması son derecede zordur. Zira sadece Ocaklıların bu ilkeye sadakatle ve titizlikle uyma gayretleri yetmez. Partilerin de buna saygı göstermeleri ve sivil toplum kuruluşlarının bu hassasiyetini varlıklarının tabii gereği saymaları, hatta bunun önemli ve zaruri olduğunu kabul etmeleri gerekir. Bu umdeyi, bazen Ocaklıların da yanlış ifade etiği gibi "Ocak partiler üstüdür" şeklinde söylemek de doğru değildir. Belki, "Ocak partiler dışındadır, partilerden bağımsızdır" şeklinde anlamak daha doğrudur.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, demokrasilerde her iki müessese de var olacaktır. Bu halk irade ve düşüncesinin, arzu ve ihtiyaçlarının tahakkukunun tabii bir gereğidir. Hatta halkın iradesi, idareye partiler yoluyla yansıyacağı için, partiler daha önemli mevkidedir. Bu yüzden bizim Anayasa'mız da partileri demokrasinin vazgeçilmez müesseseleri saymıştır. Ancak sivil toplum kuruluşları da, dernekler, sendikalar, vakıflar da aynı ölçüde önemli ve zaruridir. Zira halk partiler vasıtasıyla iradesini 4 veya 5 yılda bir ortaya koyabilmektedir. Hâlbuki sivil kuruluşlar vasıtasıyla memleketin idaresi, iktisadi, siyasi ve bütün alanlarda düşüncesini, arzusunu, hatta denetimini her zaman yapabilmektedir. Bu son hâlin, memleket ve millet menfaatine gerçekten tahakkuku için sivil kuruluşların bağımsızlığı en tabii ihtiyaç ve gereklerdendir. Ancak, bu o kadar kolay değildir.

Bir kere partiler sadece merkezî ve mahallî idareleri yönetmeyi yeterli bulmazlar, toplumun her kesimini kontrol etmek isterler. Bu da tabiidir. Farklı sesleri kendileri için fayda değil, mahzurlu sayarlar. Hatta belli bir fikri veya mefkûreyi temsil iddiasında bulunan partiler, o alanda faaliyet gösteren fikir ve

kültür kuruluşlarını tamamen denetimlerini altına almak isterler. Bu da anlaşılabilir.

İkinci olarak, sivil kuruluş yöneticilerinin de siyasi veya siyaset vasıtasıyla temin edilecek arzu ve temayülleri vardır. Bunlar, her ne kadar partilerden bağımsız bir kuruluşa mensup veya onların yöneticisi olduklarını iddia etseler de iç dünyalarında parti militanlığı anlayışı hâkimdir. Dolayısıyla, davranış ve fikirlerini ifadede bu iç dünyalarının etkisinden kurtulamayabilirler.

Şunu da hemen ifade edelim ki, sivil toplum kuruluşlarının, özel olarak Türk Ocakları'nın partilerden bağımsız olmaları, Ocaklıların fert olarak siyaset yapmalarına ve siyaset yoluyla gelinebilecek makamlara, milletvekilliği, belediye başkanlığı, meclis üyeliklerine talip olmalarına, hatta seçilmelerine ve seçildikten sonra da Ocak'taki görevlerine devam etmelerine engel değildir. Mesele, bunların birbirine karıştırılmamasıdır. Bu, elbette çok kolay değildir. Ama iki zümrenin, partilerin ve sivil kuruluşların birbirinden bağımsızlığı, özellikle sivil kuruluştan beklenen fayda bakımından zaruridir.

Memleket meselelerinin, insanlığın meselelerinin sürekli fikirlerin yenilenmesine ve geliştirilmesine ihtiyacı vardır. Bu ancak, tahdit edici bir çok kayıttan bağımsız, hür bir ortamda mümkündür. Partilerin iç disiplinleri, seçmenin beğenisini kazanarak oyunu alma mecburiyeti, arzulanan hür ortamın teşekkülüne her zaman imkân vermez. Hâlbuki sivil kuruluşlar böyle değildir. Özel olarak, tek ölçüsü "Türklüğe hizmet" olan Türk Ocakları böyle bir hür ortamın en tabii mekânıdır. Esasen Türk Ocaklarının en baştan itibaren böyle bir umdeyi sadakat ve ısrarla muhafaza etmesi de, fikir ve sanat hayatının gelişmesi için en temel ihtiyacı olan hürriyet ortamını tesistir. Ne var ki, daha o yıllarda, Ziya Gökalp'in de işaret ettiği gibi; "Maatteessüf memleketimizde henüz harsî mekteplerle siyasi fırkalar arasındaki fark anlayamamıştır"*.

O yıllarda, Ocaklı gençler bu umdeye o kadar titizlikle sahip çıkmışlardır ki, İttihat Terakki'nin Ocak yönetimine müdahalesi gibi gördükleri için Fırka'nın Merkez Heyeti üyesi olan Gökalp'in yönetime seçilmesini engellemişlerdir. Hâlbuki Gökalp de bu anlayışa tam ve kâmilten sahiptir. Darülfünun'a "İçtimaiyat

müderresi" olarak tayini teklif edildiğinde, Merkez Heyeti'nde üye ve Faika'nın fikir önderlerinden olduğu halde, şu şartı ileri sürmüştür:

"Benden orada fırka faaliyeti beklerseniz, bu vazifeyi kabul edemem.

Böyle bir beklenti olmadığı teminatını alınca göreve başlamıştır. Normal dönemlerde ve ideolojik partilerin etkili olmadığı zamanlarda, bu umdenin tatbiki mesele olmaz. Ancak, tek parti dönemlerinde veya tek partinin baskın üstünlüğünün olduğu zamanlarda, bu ilkeye riayet birçok sıkıntıya sebep olabilir. Türk Ocakları Cumhuriyetin ilk yıllarında bunun doğurabileceği sıkıntıları fark etmiş, 1928 de "Halk Fırkası'nın kültür kolu" gibi çalışmayı kabul etmesine rağmen Serbest Fırka denemesi sırasında ve ilk mahalli seçimlerden sonra 1931 de kapanmak emrini yerine getirmekten kurtulamamıştır.

Hâlbuki partilerden bağımsız ve herkesi kucaklayan Türk Ocaklarına, normal dönemlerden daha fazla, siyasi çekişme ve kamplaşmanın en keskin olduğu zamanlarda ihtiyaç vardır. Zira 1960'lı yıllarda, henüz siyasi kamplaşmanın olmadığı dönemlerde, Ocak Merkez binasının üst kat salonunda ben her partiden milletvekilinin beraberce oturup sohbet ettiğine şahidim. Şimdi hatırladığıma göre bunlar arasında CHP'den Şevket Raşit Hatipoğlu, Hıfzı Oğuz Bekata, Celal Sungur, Nurettin Özdemir. YTP den Süleyman Arif Emre, çok sayıda CKMP, MP ve AP milletvekilleri vardı. Aralarında edebiyat, sanat, tarih ve memleketin meseleleri hakkında konuşurlar ve parti münakaşası yapmazlardı. Çünkü o yıllarda bir diğer düstur da "Parti kimliği kişinin paltosu gibidir. Ocak binasına girince vestiyere asılır" şeklinde idi ve hepimiz ezberlemiştik.

Demek ki, normal zamanda bir mesele olmayan bu umde ancak siyasetteki çekişme, çatışma ve kamplaşmanın en keskin olduğu dönem de probleme dönüşebiliyor. Hâlbuki bu gibi durumlarda memleketimizin de, böyle bir umdeyi titizlikle muhafaza eden Türk Ocaklarına her zamandan çok daha fazla ihtiyacı vardır. Başka her yerde çatışan bu insanların rahatça bir araya gelip konuşabildiği bir mekân olmak veya böyle bir mekânının varlığını millet fertlerine hissettirmek son derecede önemli ve gereklidir.

Türk Ocakları kuruluş yıllarında bunu başarıyla yerine getirmiştir. Hamdullah Suphi'ye kulak verelim:

"Türk Ocakları kurulduğu vakit iki parti çok muhasım olarak faaliyette idi: İttihat ve Terakki, Hürriyet ve İtilâf. Biz kapılarımızı ardına kadar açtık; gelenlerin itilâfçı veya ittihatçı olup olmadıkları üzerinde durmadık. O günlerde partilerin arasında çok çetin mücadele vardı; fakat sizi temin edebilirim ki, aradan beş, altı ay geçtikten sonra Türk Ocağının büyük ideali karşısında parti fikirleri ehemmiyetini kaybetti. Ondan sonra geçen yirmi sene zarfında Türk Ocağı içinde parti fikirleri mevzubahis olmadı."**

Burada birinci anahtar ifade "Türk Ocağının büyük ideali"dir. Bu da en önce kuruluş fikrinin sahibi olduğu Türkiye Devletinin vatan ve millet bütünlüğünü muhafaza ederek yaşatmak ve artık bir hayal olmaktan çıkan "Dilde, Fikirde, İşte" Türk birliğini sağlamak.

Bunun için de, ikinci yüzyıla girerken ortaya koyduğumuz "Biz hepimiz Türk Milletiyiz" şiarının lâfzına ve manasına sadakatle sarılmak bir başlangıç olabilir. Ardından da Türk Dünyası ile beraber insanlık için yeni bir medeniyeti inşa etme müşterek hedefini tahakkuk ettirme gayreti. İşte bu ideal bizi birleştirerek ileriye doğru hamle yapmamızı sağlayacaktır.

İkinci anahtar ifade "Ocak kapılarını her siyasi düşünceden Türk'e ardına kadar açmak"tır. Esasen mefkûresinin büyüklüğüne ve fikirlerinin doğruluğuna inanan Ocaklıların burada hiç bir endişe duymaları mümkün değildir.

*Hars ve Siyaset, Yeni Mecmua 1918.

**Cezmi Bayram, Türk Milliyetçiliği Tarihi Seyri ve Yeni Hedefler, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2013, 210.sayfa.

EK 3: Türk Ocağı İstanbul Şube Başkanı Dr. Cezmi Bayram Şubedeki Odasında.

EK 4: Dr. Cezmi Bayram İstanbul Türk Ocağı Binası Girişinde.

**EK 5: Ziya Gökalp'in Mezarı İstanbul Türk Ocağı'na Yaklaşık 10 Metre
Mesafede Bulunmaktadır.**

EK 6 a: İstanbul Türk Ocağı'nın İçinde Yer Aldığı II. Mahmut Türbesi Divanyolu Caddesinde Bulunmaktadır. Bu Cadde Bizans ve Osmanlı Dönemlerinde Protokol Yolu Olarak Kullanılmasıyla Önemli Bir İşleve Sahipti.

EK 6 b: II. Mahmut Türbesi Ana Giriş Kapısı. Soldaki Kubbeli Yapı İstanbul Türk Ocağı Şubesi Olarak Kullanılmaktadır. Ana Girişin Tam Karşısında ise Ocak Lokali Bulunmaktadır.

EK 7 a: Türbe Alanındaki Ocak Binası Girişinin Farklı Açılardan Görünüşü.

EK 7 b: Türbe Alanındaki Ocak Binası Girişinin Farklı Açılardan Görünüşü.

**EK 8: II. Mahmut Türbesi Müştemilatının İstanbul Türk Ocağı Şubesine Tahsisi
ile İlgili Yazışmalardan Birisi.**

T. C.
BAŞBAKANLIK
Vakıflar Genel Müdürlüğü

SAYI : HAT.İGL.7044-12/86-1798
KONU : II.Sultan Mahmut Türbesi.

ANKARA
13. TEMMUZ.1986

VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

İLGİ: Türk Ocağı Merkez İdare Heyetinin tarihli ve 15 sayılı yazısı.

İSTANBUL İli, Eminönü İlçesi, Molla Fenari Mahallesi, Divan Yolu Caddesi, 293 ada, 34 parça, 1 parselde kayıtlı bulunan II.Sultan Mahmut Türbesi, müştemilatının her türlü bakım ve onarımını yapmak kaydıyla Türk Ocağı İstanbul Şubesince kullanılmak üzere tahsisli ilgi yazıyla istenmektedir.

Söz konusu II.Sultan Mahmut Türbesi müştemilatının (Türbe kısımları hariç) her türlü bakım, onarım ve restorasyonunun yapılması kaydıyla, Türk Ocağı İstanbul Şubesince kullanılmak üzere İstanbul Valiliğine tahsisli Vakıflar Genel Müdürlüğünce uygun müteala edilmektedir.

Vakıf Hayrat gayrimenkullerin tahsisi, istekte bulunan kurumun en üst makama yapılmaktadır.

Bu bakımdan söz konusu yer için İstanbul Valiliğine tahsis teklifinde bulunulması gerekmektedir.

Ekte gönderilen protokolün İstanbul Valiliğine kabul edilerek tahsis teklifinde bulunulması halinde, tahsis işlemlerine devam edilecektir.

Gereğini rica ederim.

BKİ: Protokol (1 Adet)

DAĞITIM :
Gereği :
İST.Valiliği
İST.Vak.Böl.Müd.

Bilgi :
Türk Ocağı Merkez
İdare Heyeti
İSTANBUL

Dr. Leyla ELBRUZ
Vakıflar Genel Müdürü

**EK 9: Türk Yurdu Dergisi'nin İlk 26 Sayısının İstanbul Şubesinde Yayınlanması
Dolayısıyla Türk Ocakları Genel Merkezinden Gönderilen Teşekkür Yazısı.**

TÜRK OCAĞI
MERKEZ İDARE HEYETİ

KAMU YARARINA ÇALIŞIR DERNEK

Kod : 06-05-132

Adres : Sakarya Cad No: 30 Yenisehir/ANKARA Tel:1353815

Sayı : 03-34/352

Konu :

517 1989

Muhterem

Cezmi BAYRAM

İstanbul Türk Ocağı Reisi

TÜRK YURDU mecmuamızı, Merkez Heyetimiz namına, şubat 1987-mart 1989 arasında (26 sayı) çıkarmak suretiyle göstermiş bulunduğunuz üstün muvaffakiyet için takdir ve teşekkürlerimin kabulünü rica ederim.

Bugün mecmuamızın neşri hususunda karşılaştığımız fevkalâde güçlükler, sizin bu konudaki saygınızın ehemmiyet ve kıymetini bir kere daha ortaya koymaktadır.

Bundan sonraki çalışmalarınızda da muvaffakiyetlerinizin devamı dileği ile selâm ve saygılar sunarım.

Prof. Dr. Orhan DÜZGÜNEŞ

Umumi Reis

BAKANLAR KURULU'nun 15.5.1954 tarih ve 4/3055 sayılı kararı ile "Amme menfaatinde hadim (Kamu yararına çalışan) cemiyet" olarak kabul edilmiştir.

EK 10: Şubenin Seçimle Belirlenen İlk Yönetim Kurulunun 20.06.1987 Tarihli Toplantısında Alınan Kararların, İlgili Karar Defterindeki Sayfası.

N40261

Türkiye Cumhuriyeti No 28
C. No 1

T. C. İSTANBUL S. NOTERİ CELÂL ÖZDEMİR Nuruosmaniye Cad. No. 66/1 Cağaloğlu - İstanbul Tel. : 527 18 47 - 528 09 01	<u>ÖRNEK</u> Toplantı Tarihi : 20.6.1987 günü. Başkanın adı ve soyadı : CEMAL BAYRAM Anaların adı ve soyadı : Ali Doğan-Ferruh Hüftoğlu-Sadettin Ökten-Mustafa Erkal, Celâl Adan, Mehmet Gül.. -- K A R A R I N A M E S İ -- 13.6.1987 tarihinde yapılan genel kurulda seçilen idare heyeti toplanarak aşağıdaki kararları almıştır. 1- Şube reisliğine Cemal Bayram, Katipliğe Ali Doğan muhasipliğe Celâl Adan seçilmişlerdir. 2- Derneğin temsil ve ilzama hakkında aşağıdaki şekilde karar verilmiştir. Türk ocakları İstanbul Şubesi Reis Cemal Bayram tarafından minferiden veya katip Ali Doğan ile Muhasip Celâl Adan müştereken temsil ve ilzam olunur. <table style="width: 100%; border: none;"><tr><td style="width: 33%;">Reis</td><td style="width: 33%;">Katip Üye</td><td style="width: 33%;">Muhasip Üye</td></tr><tr><td>Dr.Cemal Bayram imza.</td><td>Ali Doğan imza.</td><td>Celâl Adan imza.</td></tr><tr><td>Üye</td><td>Üye</td><td>Üye</td></tr><tr><td>FERRUH HÜFTÜOĞLU imza.</td><td>MUSTAFA ERKAL imza.</td><td>SADETTİN ÖKTEN imza.</td></tr><tr><td colspan="3" style="text-align: center;">Üye MEHMET GÜL imza.</td></tr></table> -- " _ " _ " _ " _ " _ " _ " -- Dairende yapılan işbu Şubenin elektoralı tarafından ibraz olunan, İstanbul Sekizinci Noterliğinden 14 ekim 1986 tarih ve 62189 sayı ile tanzim olunan, 19.8.86 tarihindeki GÜBESİ ' ne ait karar defterinin, 20.6.1987 tarihli karara uygun olarak onaylanmış. 29.6.1987 İSTANBUL SEKİZİNCİ NOTERİ	Reis	Katip Üye	Muhasip Üye	Dr.Cemal Bayram imza.	Ali Doğan imza.	Celâl Adan imza.	Üye	Üye	Üye	FERRUH HÜFTÜOĞLU imza.	MUSTAFA ERKAL imza.	SADETTİN ÖKTEN imza.	Üye MEHMET GÜL imza.		
Reis	Katip Üye	Muhasip Üye														
Dr.Cemal Bayram imza.	Ali Doğan imza.	Celâl Adan imza.														
Üye	Üye	Üye														
FERRUH HÜFTÜOĞLU imza.	MUSTAFA ERKAL imza.	SADETTİN ÖKTEN imza.														
Üye MEHMET GÜL imza.																

Harç, Damga Vergisi ve Değerli Kâğıt Bedeli Nakden Tahsil Edilmiştir. 32.

İSTANBUL SEKİZİNCİ NOTERİ
Veli B. KURAN

**EK 11: İstanbul Türk Ocağı Binasının Onarımı ile İlgili İstanbul Valiliğine
Yazılan Yazı.**

TÜRK OCAKLARI
İstanbul Şubesi

Divanyolu Cd. Sultan II. Mahmud Türbesi
No: 86 İSTANBUL
Kod No: 34-39/002

İstanbul; 27.10.1993

VALİLİK MAKAMINA;

Divanyolu Caddesi No:82'de Sultan 2. Mahmud Türbesi haziyesini Türk Ocakları İstanbul Şubesi merkezi olarak 1986 yılında talep ettik. Vakıflar Genel Müdürlüğü derneğimizce kullanılmak üzere mezkûr alanı Valiliğiniz emrine tahsis etti. Bunun üzerine derneğimizce binayı tamire bağlandı.

Bu maksatla tahsis edilen binanın;

- 1- Bütün çatı kurşunları yenilendi,
- 2- İç duvarların eski sıvaları temizlendi ve yeniden sıvandı,
- 3- Bütün doğramaları değiştirildi,
- 4- Binanın rölevesi çıkartıldı,
- 5- Önceki kullanımlarında orijinali değiştirilen kısımlar eski haline getirildi,
- 6- Şadırvan kısmında bina ile uyumayan pencere doğramaları, binaya uygun proje çizdirilerek doğramaları yenilendi,
- 7- Bütün pencerelere ısıcam taktırıldı.

Bölgenin bir turizm merkezi olduğu gözönünde bulundurularak, mezarlık tamamen temizletildi. Çevreden 500 kamyon çöp atıldı. Mezarları tahrip eden ağaçlar kestirildi. Kırılan mezar taşları onarıldı. Çevre düzenlemesi yapıldı.

Bütün bu işler için bugünkü rakamla 5-6 milyar TL.lik masraf yapıldı. Bu çalışmalar 2 yılı aşkın bir zaman aldı. Bina ancak 1989 yılı sonunda kullanılabilir hâle geldi.

Biz bina ve çevrenin tamir ve düzenlemesiyle meşgul olurken, muameleleri takip etmeyi ihmal ettik. Bu yüzden bugüne kadar binanın çevresi dahil korunması görevi ile derneğimizce kullanılması işlemleri tamamlanamadı.

İleride mağduriyetimize meydan vermemek için, mevzuat gereği mezkûr yerin Vakıflar Genel Müdürlüğünce Valiliğimiz emrine tahsis edilerek derneğimizce kullandırılması için gereğini saygı ile arz ederiz.

Dr.Cezmi BAYRAM
Türk Ocakları İstanbul Şubesi
Reisi

**EK 12: İstanbul Türk Ocağı Binası İçin Vakıflar Bölge Müdürlüğünün 1990-1995
Yılları İçin Belirlediği Tahsis Bedeli Yazısı.**

T.C.
BAŞBAKANLIK
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

1-7

Yazı : 211(3407)-90-95-32 93

İSTANBUL

nu : Tahsis bedeli,

4/9/1990

Türk Ocakları İstanbul Şubesi
Divanyolu Cad.Sultan II.Mahmut
Türbesi NO: 86- 34-39/002
EMİNÖNÜ/ŞEHİR

Mülkiyeti idaremize ait Eminönü-Molla Feneri Mahallesi Di-
vanyolu Caddesinde kain 34 pafta 293 ada 1 parsel sayılı tağın-
maz Sultan Mahmut Vakfından II.Sultan Mahmut Türbesi ve mügte-
milatıdır.

Sözkonusu tağınmazın mügtevilat kısmının (krokisinde F-G
H-K-L ile işaretli) her türlü bakım onarım ve restorasyonunun
şubemizce yapılmak ve kullanılmak üzere İstanbul Valiliği adına
tahsisli Vakıflar Genel Müdürlüğünce uygun görülmüştür.Menkur
tağınmaza tahsis bedeli daha önce tesbit edilmiş ancak işlemleri
uzun sürmesi sebebiyle Vakıflar Genel Müdürlüğünün 15 Ağustos
1990 gün ve 211 (3407)-90-2346 sayılı yazısı ile 1990 yılından
itibaren geçerli olmak üzere 5 yıllık ^{bedel} takdiri yapılması isten-
miştir.Bölge Müdürlüğümüzce bahse konu yere,

1990 Mali yılı için aylık	= 60.000.₺.
1991 " " " "	= 80.000.₺.
1992 " " " "	=110.000.₺.
1993 " " " "	=140.000.₺.
1994 " " " "	=180.000.₺.
1995 " " " "	=230.000.₺.

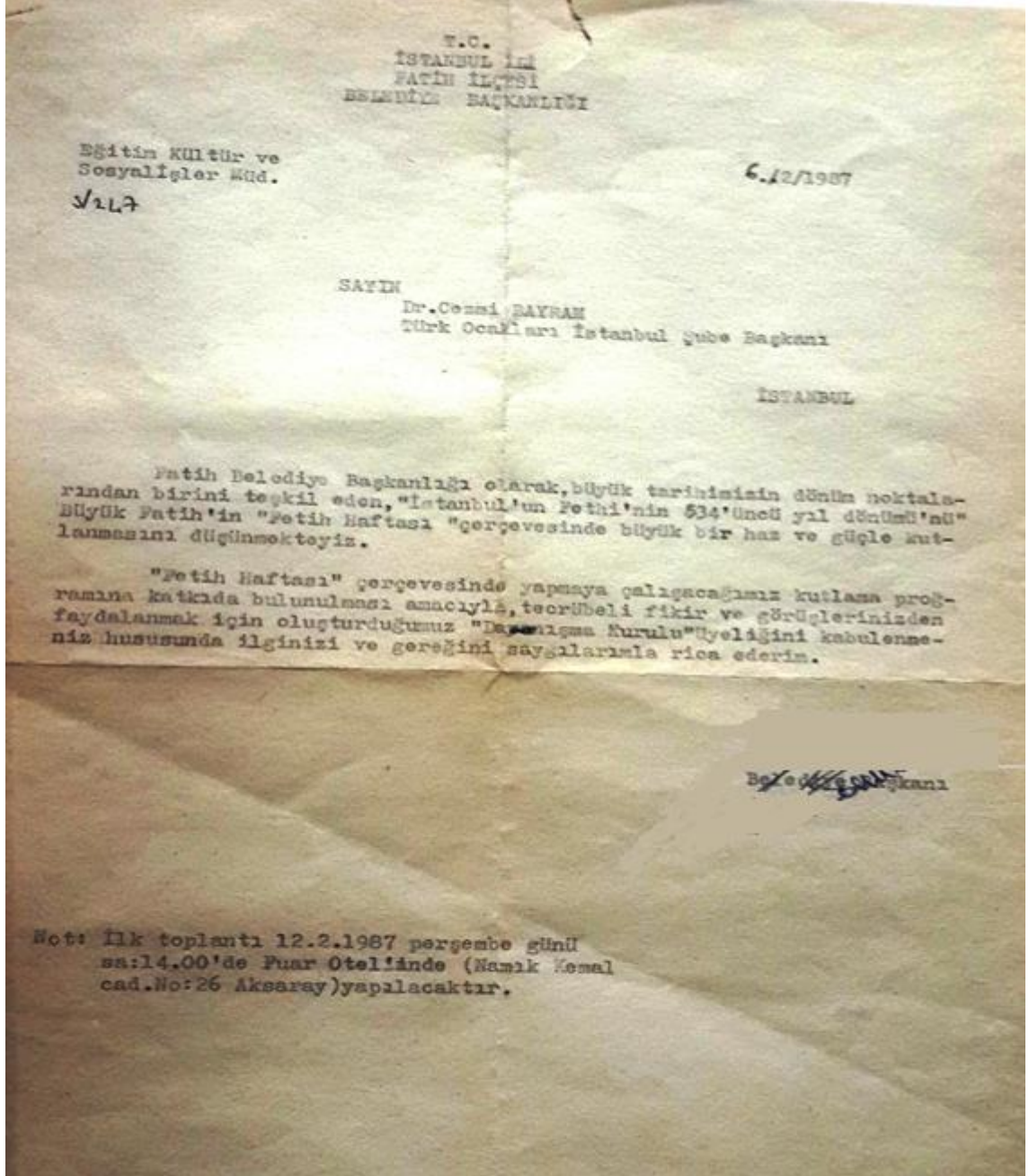
Tahsis bedeli tak-
dir edilmiştir.Anılan bedellerin Vakfınızca kabul edilip edil-
mediği,edilmişse muvafakat yazısının Bölge Müdürlüğümüze inti-
keli gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim .

Süleyman DİNÇ
Hayat.İçl.ve Sos.Hiz.Mhd.

BÖLGE MÜDÜRÜ ADINA

**EK 13: Fatih Belediyesinin İstanbul'un Fethinin 534. Yıl Dönümü (1987) İçin
Düzenlemeyi Düşündüğü "Fetih Haftası" Organizasyonu İçin Oluşturulan
"Danışma Kuruluna" Üye Olarak Dr. Cezmi Bayram'ı Davet Eden Belediye
Yazısı.**

EK 14: Şubenin 2013 Yılından İtibaren Cuma Sohbetlerini Düzenlediği ve Diğer Etkinlikleri İçin de Kullandığı Konferans Salonu İçin Valilik Tahsis Yazısı.

**T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı :B.08.4.MEM.4.34.00.33.715/ 1480
Konu: Salon tefrişine başlanması

12.16/2006

TÜRKOCAĞI İSTANBUL ŞUBE BAŞKANLIĞINA

İlimiz, Eminönü İlçesinde mevcut Cağaloğlu Anadolu Lisesi müstemilatı olan ve okul tarafından kullanılmayan salonun, Türkocağı İstanbul Şubesi tarafından onarılarak ve tüm tefrişinin yapılarak Millî Eğitim Müdürlüğü (Cağaloğlu Anadolu Lisesi) ile ortak kullanılması hususunda Valiliğimizce protokol imzalanmıştır.

Protokol gereğince; söz konusu taahhüt edilen işe (gerekli ruhsatların alınması kaydıyla) başlanması ve bu iş için Müdürlüğümüzce görevlendirilen Teknik Kontrol heyeti: İnş.Tekr. Musa Sonsuz, Mak.Müh.Necdet Demiralp, Elk.Müh.Erhan Şimşek ile koordineli bir şekilde işin yürütülmesi ve gerekli her türlü yazışma ve takiplerinin Kaymakamlıkça yapılacağını bilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Vali a.
Vali Yardımcısı

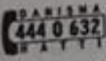
Eki: 1 adet protokol

DAĞITIM :
(Gereği için):

1- Eminönü Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

2- Türkocağı İstanbul Şube Başkanlığına

(Bilgi için:)
1- Orta Yatırım Bölümüne

Tel.-Faks: 0212-512 65 05 (Ayrıntılı bilgi için irtibat)

EK 15 a: Konferans Salonu Kullanımı İçin İstanbul Valiliği ile Yapılan Protokol.

Protokol No : 06/36
Protokol Tarih : 6.6.2006

PROTOKOL

İSTANBUL EMİNÖNÜ İLÇESİ, CAĞALOĞLU ANADOLU LİSESİ BAHÇESİNDE TÜRKOCAĞI İSTANBUL ŞUBESİ TARAFINDAN ORTAK KULLANIM AMACIYLA YAPTIRILACAK KONFERANS SALONUNA AİT PROTOKOLDUR.

TARAFLAR

1-a) İstanbul Valiliği (Milli Eğitim Müdürlüğü)

b) Türkocağı İstanbul Şubesi

KONUSU VE KAPSAMI

2-İlimiz, Eminönü İlçesi, Cağaloğlu Anadolu Lisesi müstemlatı olan okul tarafından kullanılmayan salonun Türkocağı İstanbul Şubesi tarafından onarılarak ve tüm tefrişinin yapılarak Milli Eğitim Müdürlüğü (Cağaloğlu Anadolu Lisesi) ile ortak kullanılması hakkındadır.

KARŞILIKLI HAKLAR VE MÜKELLEFİYETLER

3-Cağaloğlu Anadolu Lisesi sınırları içerisinde atıl durumda olup, kullanılmayan, içerisinde basketbol potaları bulunan demir karkas yapılı 150 m² alanlı salonun konferans salonu şeklinde düzenlenmesi için salona hakim ön kısma sahne ve önüne perde takılarak tüm salona konferans işlevine müsait şekilde oturma bölümü yapılması ve çatının onarımı Türkocağı İstanbul Şubesi tarafından tüm masrafları karşılanmak suretiyle yapılacaktır.

4-Salon düzenlenmesi orta sınıftan üstün bir kalitede yapılacaktır.

5-Onarım ve düzenleme normal iklim koşullarına göre 2006 yılı sonuna kadar yapıp faal hale getirilecektir.

6-Salon İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü (Okul İdaresi) ile İstanbul Türkocağı Şubesi tarafından ortaklaşa kullanılacaktır.Programlar tarafların mutabakatı ile aylık yapılacaktır.Ancak Milli Eğitim Müdürlüğü (Okul İdaresi) ihtiyaçlarına öncelik verilecektir.

7-Salonun giriş kapısı iki ayrı kapı şeklinde yapılacak, Milli Eğitim Müdürlüğü kullanımında girişler okul bahçesi ve bu bahçeye açılan kapıdan olacaktır.Türkocağı kullanımında ise Türkocağı binasına açılan taraf kapısından girilerek kullanılacaktır.

8-Salon kullanan tarafından faaliyet sonrası temizliği yapılacaktır.

9-Salon Türkocağı İstanbul Şubesinde kullanıldığında her türlü güvenliğin sağlanmasından sorumlu olacaktır.

EK 15 b: Konferans Salonu Kullanımı İçin İstanbul Valiliği ile Yapılan Protokol.

10-Türkocağı İstanbul Şubesi salonu konferans, konser, tiyatro, folklor gösterileri, toplantı, eğitim amaçlı vb. dışındaki faaliyetlerde kullanmayacaktır.

11-Türkocağı İstanbul Şubesinde, salon başka kişi, kurum ve kuruluşlara (üçüncü şahıslara) gelir getirici veya başka amaçla da olsa faaliyetler için kiralamayacak ve tahsis edilmeyecektir.

12-Okulun bahçe vs. yerleri okul idaresinin bilgisi ve izni dışında kullanılmayacaktır.

13-Salonda düğün, nişan, eğlence gibi faaliyetler yapılmayacaktır.

14- Salon ileriki yıllarda tamir gerektirmesi veya yeniden düzenlenmesi gerektiren durumun ortaya çıkması halinde amaca uygun olmak koşuluyla tüm masrafları Türkocağı İstanbul Şubesi yüklenecektir.

15-Salonun ısıtılması Okul İdaresince ,aydınlatma ve diğer giderleri İstanbul Türkocağı Şubesi tarafından karşılanacaktır.

16-Bu protokol 15 (Onbeş) yıl geçerli olacaktır.

17-Sürenin bitimine müteakip Türkocağı'nın talebi üzerine yeniden uzatılacaktır.

18Protokola uyulmadığı tesbit ve tevsiki halinde protokol tek taraflı fesh edilecektir.

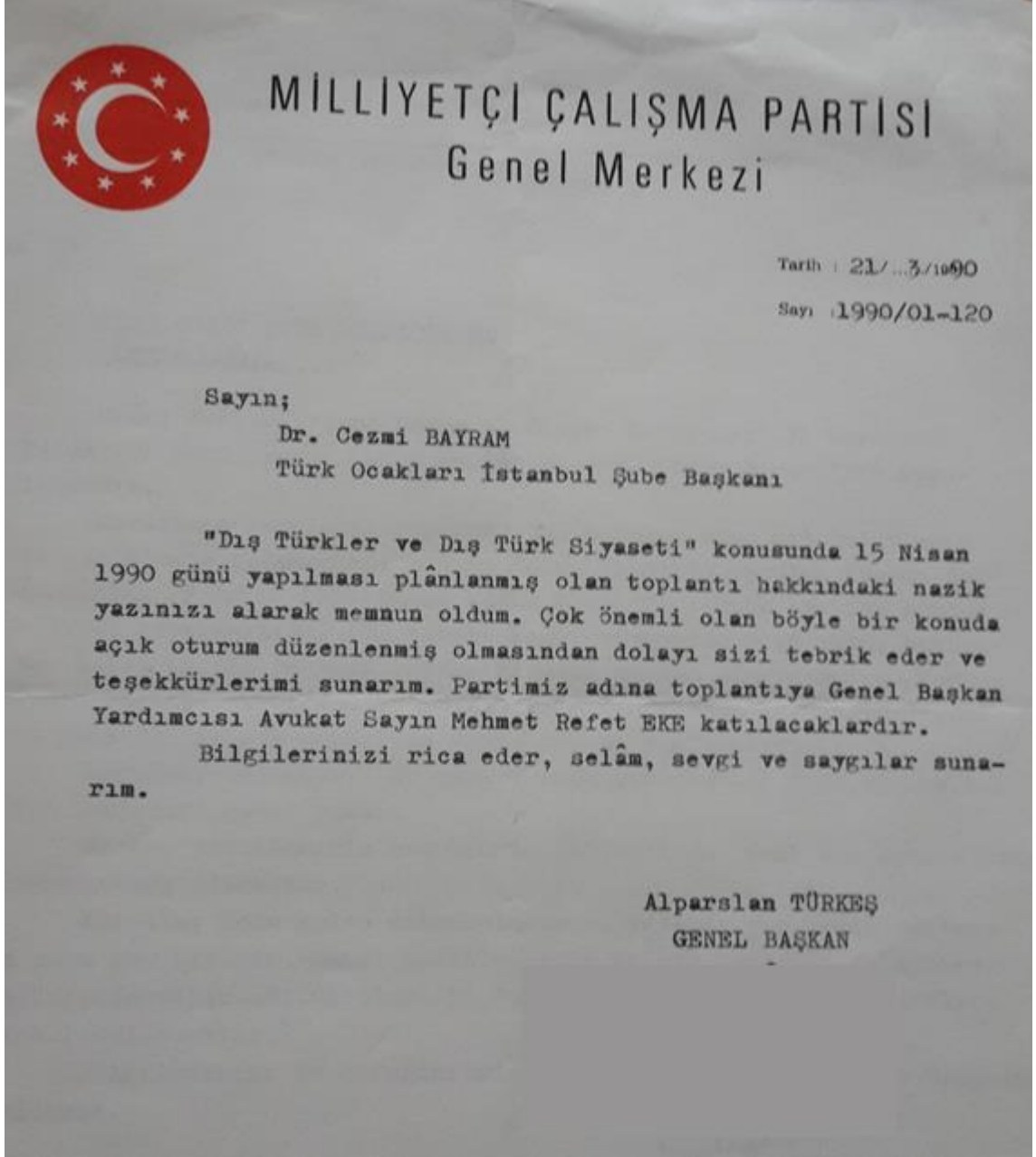
İş bu protokol İstanbul Valiliği onayı ile yürürlüğe girecektir.

Dr.Cezmi BAYRAM
İstanbul Türkocağı Şube Başkanı

Ömer BALİBEY
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
...../...../2006
Muammer GÜLER
İstanbul Valisi

EK 16: İstanbul Türk Ocağının Büyük Faaliyetlerinden Olan ve Yaklaşık 3.600 Türk Dünyası Öğrencisinin Katıldığı 15 Ocak 1993 Tarihli Şölene Davet Edilen Siyasilerin İlgili Davete Cevaplarından Birisi.

EK 17: İstanbul Türk Ocağı 1987-1988 Dönemi Faaliyet Raporu.

TÜRK OCAKLARI İSTANBUL ŞUBESİ 1987-1988 DÖNEMİ

YÖNETİM KURULU FAALİYET RAPORU

Derneğimiz bu dönemde, Umumi Merkez tarafından verilen vazife gereğince Türk Yurdu Dergisini her ay muntazaman Nisan 1989 tarihine kadar 26 sayı neşretmiştir. Bu tarihten itibaren emaneti işe etmiştir.

Dergi Neşriyatına paralel olarak Türk Yurdu'nun eski sayılarının da yeniden neşri hazırlıkları yapılmış ve ilk 4 cilt yayına hazır hâle getirilmiştir.

Bilançomuzda görüleceği üzere kâğıt, baskı, dizgi ve nakliye-hamaliye gideri olarak Dergi için 101.910.926.İ. harcanmış, buna karşılık Dergi satışı ve reklamlarından 61.723.527.İ. temin edilmiş; Derneğimiz Dergiye 40.187.399.İ. destek sağlamıştır.

Bu dönem zarfında binamız ve çevresinin tamir ve düzenlenmesi çalışmaları devam etmiş ve tamamlanma safhasına gelmiştir. Tamiratın yanında Türbe Hazinesinde yatanların isimleri hakkında bilgiler ve mezartaşı kitabelerini ihtiva eden bir kitap hazırlattık.

Kültür faaliyetleri olarak seminer ve sohbetler düzenlenmiştir. AKM'de "Gençlik Meseleleri", "Türk Ailesi ve Meseleleri" konularında seminerler yapıldı.

Dernek merkezinde her cuma akşamı Ocak Sohbetleri adı altında sohbetler düzenlendi.

Önümüzdeki yıllarda kültür faaliyetlerimizizin artacağını ümit ve temenni ediyorum, saygılar sunarım.

Dr. Cezmi BAYRAM

Türk Ocakları İstanbul Şubesi

Yönetim Kurulu Başkanı

Reisi

Divan Başkanı, Şubeye Temsilci

Dr. Ali Özgür - İST.

Kod. No: 04-20/001

EK 18: İstanbul Türk Ocağı 1994-1995 Dönemi Faaliyet Raporu.

TÜRK OCAKLARI İSTANBUL ŞUBESİ 1994-1995 DÖNEM FAALİYET RAPORU

Yönetim Kurulumuz 29.1.1994 tarihinde yapılan Genel Kurulda seçilerek göreve başlamıştır

Bu dönemde Türk Ocakları maksadına ve geleneklerine uygun çalışmalara devam edildi. Üzetle :

- 1- Cuma akşamları "Haftalık Cuma Sohbetleri" muntazaman yapıldı. Bu sohbetlerde Kültürümüz, sanatımız, gündemdeki iç ve dış meseleler konu edildi. Konunun uzmanları davet edilerek görüşlerinde istifade edildi.
- 2- Bazı temel konularda araştırmalar yapmak ve raporlar hazırlamak üzere, ön çalışma toplantıları yapıldı.
- 3- Yemekli Konferanslar tertip edildi.
- 4- Ramazan aylarında, dernek merkezinde iftar yemekleri tertip edildi.
- 5- Irak Türkmenlerine aynı yardım kampanyası tertip edildi.
- 6- Birincisi Bosna-Hersek menfaatine, ikincisi Çeçenistan menfaatine olmak üzere iki defa Türk Sanatları, Hat, Tezhip, Ebru sergileri açıldı.

Saygılarımızla arz ederiz.

EK 19: İstanbul Türk Ocağı 2013-2014 ve 2014-2015 Dönemi Faaliyet Raporları. İlgili Raporlar Şube Yayını Olarak Kitap Formatında Yayınlanmıştır. Şubenin Bütün Etkinliklerini Kapsadığı gibi Cuma Sohbetlerinin de Çözölmüş Halini Kapsamaktadır. Şube Tarihinin En İyi Dönem Raporları Olup Öncekiler de Dahil Olmak Üzere Sonraki Dönemlerde Bu Seviye Bir Daha Yakalanamamıştır.

EK 20 a: Kadınlar Kolu 1996-1997 Dönemi Faaliyet Raporu.

5 Mart 1997

TÜRK OCAKLARI GENEL BAŞKANLIĞI'NA

Türk Ocakları İstanbul Şubemizde Kadınlar Kolu Başkanımız Kadriye Sümer tarafından düzenlenen ve yönetilen bilhassa kadınlara yönelik 15 günde bir yapılan ve büyük bir iştirak olan sohbet toplantılarımız hakkındaki bilgiler aşağıda verilmektedir.

Sayın Başkanlığınızın bilgi edinmesine ve Türk Yurdu Dergisinde haber yapılmasına müsaadelerinizi arz ederim.

Salı ve Perşembe günleri

Ocaklarımızda konuşlar, konuşlar Kolu olarak

Türk Ocakları
İstanbul Şubesi Başkanı
Dr. Cezmi Bayram a.
Kadriye Sümer
Müdür

2 Ekim 1996

Konu: Çeçenistan , Konuşmacı: Çeçenistanlı hanımlar

19 Ekim 1996

Konu: Irak Türkleri , Konuşmacı: Dr.Nefi Demirci, Doç.Dr.Suphi Saatçi

2 Kasım 1996

Konu: Doğu Türkistan , Konuşmacı: Aslan Alptekin (İsa Yusuf Alptekin'in oğlu), Araş.Gör.Ferhat Kurban Tanrıdağı, Doğu Türkistanlı hanımlar

16 Kasım 1996

Konu: Ulu Türkistan , Konuşmacı: Doç.Dr. Salih Aynural

30 Kasım 1996

Konu: Kafkaların dünü, bugünü, yarını , Konuşmacı: Yard.Doç.Dr. Mualla Uydu

14 Aralık 1996

Konu: Türk Dünyasında mimari (slayt gösterisi) , Konuşmacı: Nehtap Neftçi

28 Aralık 1996

Konu: Türk Dünyasında Nesrettin Hoca , (Mumner Karaca Tiyatrosunda)

12 Ocak : 1997 , Program Ramazan Ayı dolayısıyla ertelendi

22 Şubat 1997

Konu: Türk Dünyasında müzik birliği, Konuşmacı ve İcracı: Binyamin Aksungur, Kırgız Aksungur, Benu Aksungur

6 Mart 1997

Konu: Türk Dünyasında gezinti (slayt gösterisi), Konuşmacı: Kemal Çapraz

22 Mart 1997

Konu: Türk Dünyasında Nevruz, Konu ile ilgili sergiler ve kışeler hazır

EK 20 b: Kadınlar Kolu 1996-1997 Dönemi Faaliyet Raporu.

-2-

Salı ve Perşembe günleri
Osmanlıca dersler, Osmanlı Arşivleri Genel Müdürlüğünden Anuş Gökçen
tarafından

Hergün (2 aylık dönemler halinde)
Türkiye Türkçesi , Türkçe bilmeyenlere Müdürlüğümüz Kadriye Sömer tarafın-
dan

Salı ve Perşembe günleri
Ocak mensubu gençler,Gençlik Kolu olarak, Aralarında sohbet veya
Güncel Konularda konuşma-
cılarının iştiraki ile

Ocak Mensubu Kızlar Kolu , "Bizim Yurt" isimli aylık dergi çıkarmak-
tadırlar, 5nci sayısı çıkmak üzeredir.

Ocakta Üzerinde konuşulan konularla ilgili 15 gün süren resimli
kâğıtlar hazırlanmaktadır.

Adına
Kadriye Sömer
Müdür

**EK 21: İstanbul Türk Ocağı "Türk Sanat Müziği Korosu" İçin Diğer Ocak
Şubelerinden Konser Talep Yazısı.**

TÜRK OCAKLARI
GİRESUN ŞUBESİ
BAŞKANLIĞI
Kod.28-05-056

SAYI: 28/25
KONU:Koronuzun konser vermesi.

GİRESUN
17.7.1991

TÜRK OCAKLARI ŞUBE REİSLİĞİNE
İSTANBUL

İLGİ : Türk Ocakları Merkez İdare Heyetinin 9.7.1991 gün ve 03/629 sayılı yazısı.

Türk Ocakları Merkez İdare Heyetinin ilgi yazısında,Şubeniz tarafından Türk Sanat Musikisi korusu kurulduğu,bu koronun isteyen illerde konser verebileceği bildirilmektedir.

Giresun-Trabzon-Ordu illeri şeklinde bir düzenleme yapılırsa,
Konser verme şartlarınızın maliyeti ve koroda görevli müzisyen sayısı,gelebileceğiniz tarih ve diğer konularda açıklayıcı bilgi verilmesini arz ve rica eder,bu vesile ile selam ve saygılar sunarım.

ADRES :
Cemal Gürsel Cad.
Saray İşhanı Kat.3
GİRESUN

Alparslan UNAT /
-Türkocağı Şube Reisi

**EK 22: Tüzel Kişiliği Sonradan Kaldırılan Eminönü İlçesi Kaymakamlığına;
Dönemin Parti Genel Başkanları ve Temsilcilerinin Katılacağı Kıbrıs Konulu
Panel İçin Bilgi Verilmesi.**

EMİNÖNÜ KAYMAKAMLIĞINA İSTANBUL

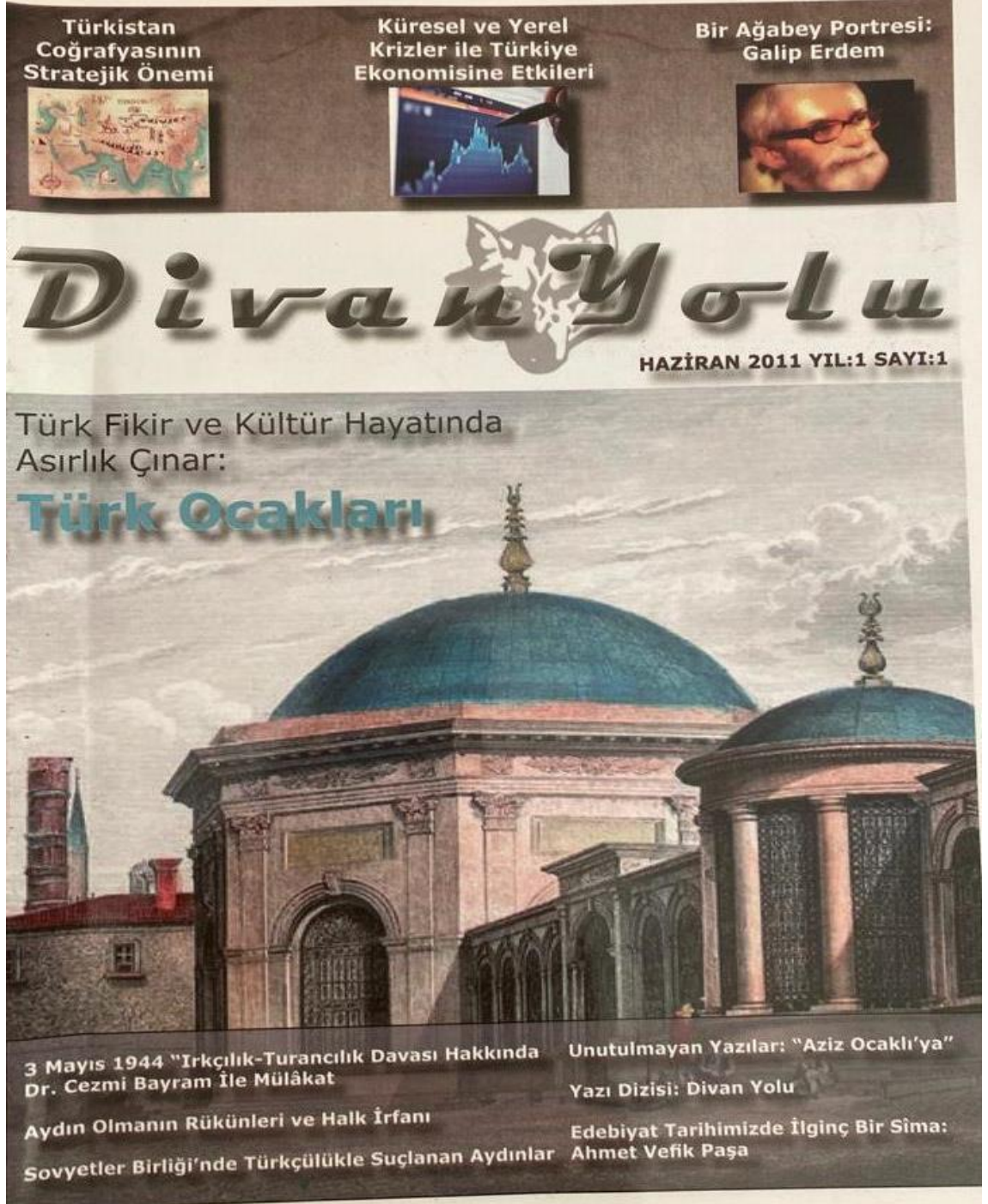
Yönetim Kurulumuzun 03.08.1993 gün ve 79 sayılı kararı doğrultusunda 18.08.1993 günü 14.30-17.30 saatleri arasında Uluslararası Merkezinde (SEPETÇİ KASRI), "KIBRIS GERÇEĞİ VE K.K.T.C. POLİTİKASI ÜZERİNDE SON GELİŞMELER" konulu bir panel düzenlemekteyiz.
Gereği bilgilerinize arz olunur.
11.08.1993

Dr. Cezmi BAYRAM
Türk Ocakları İstanbul Şubesi Reisi
Divanyolu C. Sultan 2. Mahmut Türbesi
Yanı Nu 86 CAĞALOĞLU-İSTANBUL

Not:
Paneli yöneten:
Altemur KILIÇ
Panelde katılanlar:
Mesut YILMAZ ANAP Gnl. Başk.
Coşkun KIRCA DYP İst. Milletvekili
Bülent ECEVİT DSP Gnl. Başk.

Eklere:
1- Yönetim kurulu kararı fotokopisi
2- Salonun tahsisine dair yazı

EK 23: İstanbul Türk Ocakları Gençlik Kolları Dergisi 'Divan Yolu'nun Birinci Sayısının Kapağı. Divan Yolu, İstanbul Türk Ocağı'nın Önündeki Caddenin İsmidir. Bizans ve Osmanlı Döneminde Protokol Yolu Olarak Kullanılmıştır.

EK 24: İstanbul Türk Ocağı 2007 Bahar Dönemi Kursları, Günleri ve Ücret Durumunu Gösterir İlan Duyurusu.

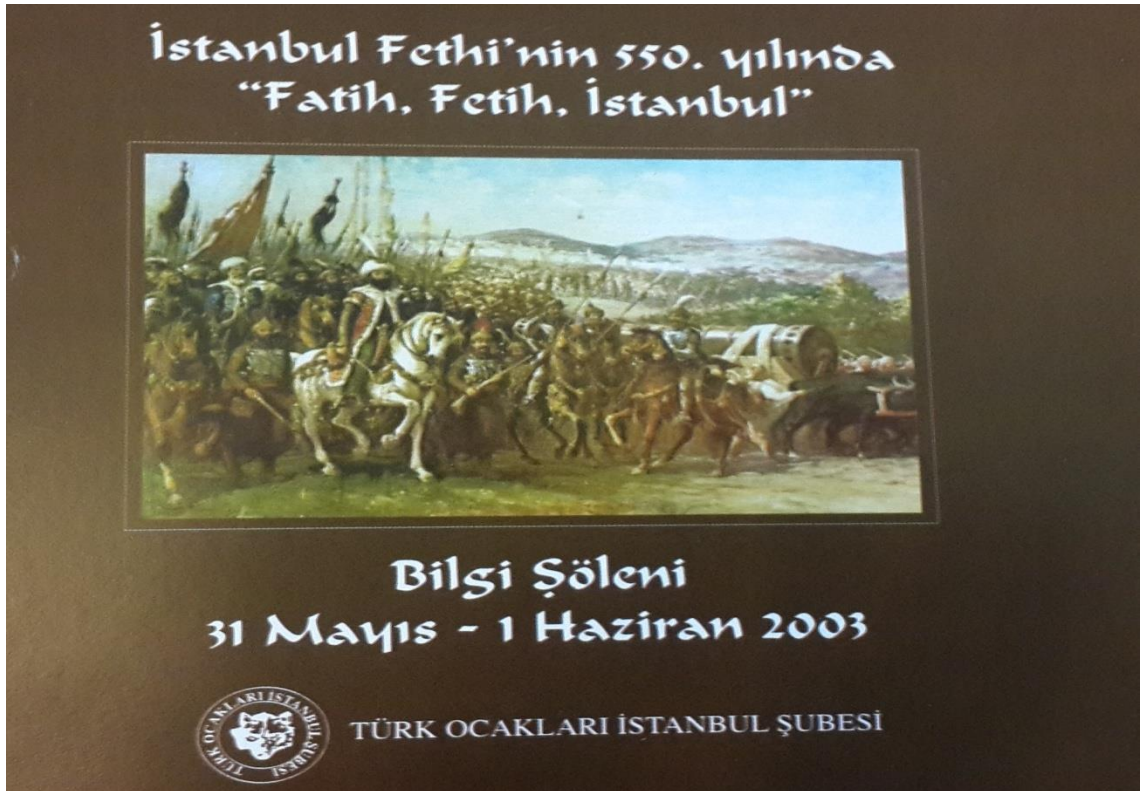
TÜRK OCAKLARI KÜLTÜR, SANAT KURS PROGRAMLARI						
DERS ADI	DERS VEREN	GÜN	SAAT	AYLIK		
HİTABET	ATILLA YAYIM	PAZAR	14.00-17.00	50.00 YTL		
KANUN	MİRAÇ HALKIRAN	CUMARTESİ	10.00-12.00	70.00 YTL		
TAMBUR	YAGMUR TEK	ÇARŞANBA	14.00-18.00	100.00YTL		
UD	ŞEÇİL SINMAZLI	PAZAR	14.00-18.00	70.00 YTL		
		PERŞEMBE	14.00-18.00			
NEY	İSMAIL HAKKI	PAZAR	10.00-12.00	50.00 YTL		
		ÇARŞAMBA	14.00-16.00			
KEMAN	AŞKIN AŞKIN	CUMARTESİ	12.00-14.00	70.00 YTL		
TÜRKÇE	KADRIYE HM	CUMA	15.00-18.00	ÜCRETSİZ		
OSMANLICA	ABDULLAH ÇELİK	PAZAR	11.00-13.00	ÜCRETSİZ		
ÇİİNİ		PAZAR	12.00-14.00	100.00 YTL		
		PERŞEMBE	12.00-14.00			
EBRU	FATMA YÜCEL	CUMARTESİ	10.00-14.00	100.00 YTL		
RESİM	MUSTAFA NEŞET	CUMARTESİ	14.00-18.00	125.00 YTL		
		PAZAR	14.00-18.00			
TEZHİP	AYSUN ERCAN	CUMARTESİ	10.00-14.00	100.00 YTL		
TAKİ	GÜLER ARI	CUMARTESİ	14.00-18.00	80.00 YTL		
HAT SANATI	LEVENT KARADUMAN	PAZAR	15.00-17.00	100.00 YTL		

KURS BAŞLAMA TARİHİ 10 ŞUBAT 2007
KURS SÜRESİ EN AZ 14 HAFTA OLUP KURSIYERİN İSTEĞİ VE BAŞARISI DOĞRULTUSUNDA DEVAM EDECEKTİR,
KURS ÜCRETLERİ KAYIT SIRASINDA PEŞİN TAHSİL EDİLECEKTİR.YETERLİ ÖĞRENCİ OLMADIĞI
ZAMANLARDA KURS İPTAL EDİLEBİLİR.

EK 25 a: Ülkemizin Önemli Hitabet Uzmanlarından ve Bu Konuda En Önemli Kitabın Yazarı Olan Nejat Muallimoğlu'nun Kurs Sertifikası.

EK 25 b: İstanbul'un 550. Fetih Yıldönümü İçin Yapılan Bilgi Şöleni Davetiyesi.

EK 26: Diğer Türk Ocağı Şubelerinin Dr. Cezmi Bayram'dan Konferans Talep Yazısı.

Türk Ocağı Denizli
Şube Reisliği

KAMU YARARINA ÇALIŞIR DERNEK
Hastane Cad. Mestec Han No, 23

14/12/1988

Sayı :
Konu : Konferans verilmesi hk.

Huhterem Dr. Cezmi BAYRAM

Ocağımız Milli şuur ve Türk kültürünü geliştirmek maksadıyla faaliyetlerde bulunmaktadır.

Vatansever Türk aydınlarını,halkımızla yüz yüze getirmek,kıymetli fikirlerinden istifade ettirebilmek için, seri konferanslar tertip etmekteyiz.

Kat-ı alinisdan de ,uygun göreceğiniz bir konuda ve mutabık kalacağımız bir tarihte verilmek üzere konferans rica ediyoruz.

Saygılarımla.

Dr.M. R. Adı Vetinkaya
Türk Ocağı Denizli Şube Reis

Bakanlar Kurulunun 15.5.1954 tarih ve 4 /3055 sayılı kanunu ile Amme menfaatine hadim (kamu yararına çalışır.) Cemiyet olarak kabul edilmiştir.

TÜRK OCAKLARI
İSTANBUL ŞUBESİ
100
YIL

1835'den beri
DİVANYOLU cad.
İSTANBUL'un
KÜLTÜR MERKEZİ
OLMUŞTUR.

İstanbul'da,
sanatla tarihinin buluştuğu yerde
içinizdeki **yeteneği**
birlikte **keşfedelim...**

Akademisyen ve Uzman Hocalarımızın nezaretinde **ÖZEL DERSLER**

EL SANATLARI Sedefkarlık(Ahşapla) Takı(Kuyumculuk Tek.) Ahşap Oymacılığı Kitre Bebek(Hediyelik Eşya) Cam Yapımı Resim,Ebru Hat,Tezhip Minyatür 4 AY SERTİFİKALİ	MÜZİK ALETLERİ Ney,Ud Keman,Bağlama Tambur,Bendir Rebab 6 AY SERTİFİKALİ	HAFTASONU Ebru Hediyelik Eşya SERTİFİKALİ
KÜLTÜR FAALİYETLERİ Osmanlıca,Farsça 6 AY SERTİFİKALİ		

DİVANYOLU CAD. NO: 82 SULTANAHEMET / İST. - İRTİBAT TEL: 0212 511 75 15 - 0533 413 87 04

**EK 28: Sorumlu Bir Aydın Olarak Dr. Cezmi Bayram'ın Ülke Gündemindeki Bir
Konu Hakkında Yetkili Makamlara Görüş Bildirmesi.**

TÜRK OCAKLARI İSTANBUL ŞUBESİ
2. Mahmut Türbesi, Divanyolu Caddesi, Nu: 82 Çemberlitaş / İSTANBUL Tel: 0 212 513 21 41

Sayın Org. Cumhur ASPARUK;
Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri

AB'ye uyum kanunları çerçevesinde çıkarılan "Anadilde Eğitim" maksadıyla açılan kursların ciddi endişelere sebep olduğu muhakkaktır. Esasen ileri sürülen endişelerin hiçbirisi de yersiz ve hafife alınacak cinsten değildir. Ancak konu artık zararlı-zararsız noktasında değildir. Bu sebeple uygulamada dikkatli olmak gerektiği kanaatindeyim.

Burada iki nokta-özellikle kürtçe konusunda - dikkatten gözden uzak tutulmamalıdır.

1. Anlaşılan kürtçenin Kırmancı ağzı kurslarda ağırlık kazanacak, böylece Kırmancı ortak dil haline gelecektir. Onun için devlet olarak, uygun metodlarla diğer ağızların ve lehçelerin de – isterse beş on bin kişi tarafından konuşulsun – öğreten kursların açılmasını sağlamak; hatta teşvik ve organize etmek gerekir.
2. Bir diğer önemli husus öğretmendir. Bunun için Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmenlerin Türk Üniversitelerinde Türkçe – İngilizce – Fransızca – Almanca gibi dil öğretimi alanlar ve öğretilmesi istenen dili bildiğini iddia edenler arasından – iyi bilip bilmediğine bakılmaksızın – seçilmesi şartı getirilebilir. Hatta bunlar Milli Eğitim Bakanlığı kadrosunda ise ücretsiz izin dahi verilebilir. Böylece öğretmenin hem geçmişi iyi araştırılır hem de tekrar Milli Eğitim Bakanlığına dönme ihtimali ile kontrolü kolaylaşır.

Bilgi ve ilgilelerinize saygıyla arz ederim.

Dr. Cezmi BAYRAM
Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanı

NOT: Daha görüşme arzu edildiği takdirde davetinize icabet edebilirim.

Türk Ocağı Tel: 0 212 513 21 41
Dr. Cezmi BAYRAM Cep Tel:

Türk Ocakları "Kamu Yararına Çalışır" dernektir

**EK 29: Düzenlenecek ‘Büyük Türkiye’ye Doğru 3’ Bilgi Şöleni İçin Hazırlanan
Basın Açıklaması Metni.**

Türk Ocakları İstanbul Şubesi
BASIN AÇIKLAMASI

**BÜYÜK TÜRKİYE’YE DOĞRU
SEMPOZYUMU**

19 Kasım 2011

Türk Ocakları İstanbul Şubesi, millete hizmet yolunda, kuruluşunun 100. yılı münasebetiyle, “Büyük Türkiye’ye Doğru” adıyla bir sempozyum düzenliyor.

TBMM Başkanı Sayın Cemil Çiçek’in açış konuşmasıyla başlayacak olan 3.sempozyumu “Ziya Gökalp’ten Erol Güngör’e –Milliyetçilik, Kültür, Medeniyet” başlığını taşımaktadır. İki ayrı oturumda gerçekleştirilecek olan bu sempozyumda, ülkemizin önde gelen bilim adamları kendi uzmanlık alanlarında özel olarak hazırladıkları tebliğlerini sunacaklar.

Sempozyumla ilgili bilgi veren Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanı Dr. Cezmi Bayram şunları söyledi:

“2012, Türk Ocakları’nın kuruluşunun 100’üncü yılı. Balkan faciası sonrasında kurulan Türk Ocakları’nın hedefi, milli uyanış hareketini başlatarak, imparatorluğun en az zararla toparlanmasını sağlamaktı. Bu gayretler, Milli Mücadele’nin sona ermesiyle, 780 bin km karelik vatan toprağında Milli Devletin kurulmasını sağladı. Yani, o günkü Milliyetçilik, mevcut milli değerlerin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi ve dış taarruzlara karşı müdafaasıydı. Bugün 73 milyon nüfusu, eğitilmiş insan gücü ve büyüyen ekonomisiyle dünyaya güçlü mesajlar veren bir milliyetçilik anlayışına ihtiyaç var. Derneğimizin kuruluşunun 100. yılında, bu yıla mahsus olmak üzere, tüm yıl boyunca yapacağımız çalışmalarla, bu anlayışı ortaya koymak ve tartışmaya açmak arzusundayız. Bu sempozyum, bir anlamda bu sürecin başlangıç faaliyeti olacaktır. Bu toplantılarda milletimize yeni Kızıl Elma olarak, insanlığa yeni bir medeniyet tasavvuru sunmak hedefi gösterilecektir.”

Değerli Basın mensuplarımızın ilgisini bekliyoruz. Saygılarımızla...

Dr. Cezmi BAYRAM
Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanı
Tel:

EK 30 a: Cuma Sohbetleri İçin Düzenlenen Değişik Dönemlere Ait El İlanları.

TÜRK OCAĞI SOHBET PROGRAMI		
TARİH	SUNAN	KONU
27 Kasım 1992	<i>Mehmet Güntekin</i>	DERYA TÜRKAN (Kençe)
4 Aralık 1992	<i>Hüsamettin Arslan</i>	"Epistemik Cemaat"
11 Aralık 1992		"Türk Ocakları 80 Yaşında" Eski Türk Ocaklılarından Hatıralar
18 Aralık 1992	<i>Nejat Muallimoğlu</i>	"Amerikan Siyasi Sistemi Nasıl Çalışıyor"
25 Aralık 1992	<i>Mehmet Güntekin</i>	Özer Özel (Tanbur)

Toplantılarımız Saat 19.00'da başlar.
Toplantı Yeri :
Türkocağı İstanbul Şubesi,
İkinci Mahmut Türbesi Yanı Divanyolu Cad No.86 Cağaloğlu-İST.

EK 30 b: Cuma Sohbetleri İçin Düzenlenen Değişik Dönemlere Ait El İlanları.

TÜRK OCAĞI'NDA SOHBET

Sunan: **Beşir Ayvazoğlu** (Şair-Yazar)
Konuşmacı: **Nevzat Atlı**
(İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu Şefi)
Konu: **MUSİKİ MÜCADELEMİZ**

15 Ekim 1993 Cuma - Saat: 19.00
Divanyolu Cad. 2. Mahmut Türbesi Yanı No: 86 Cağaloğlu/İST.

EK 30 c: Cuma Sohbetleri İçin Düzenlenen Değişik Dönemlere Ait El İlanları.

TÜRK OCAĞI İSTANBUL ŞUBESİ SOHBET PROGRAMI (KASIM)		
Program Takdimi : Ekrem KAFTAN		
Sohbetler Saat 19.00'da başlayacaktır.		
TARİH	KONUŞMACI	KONU
10 Kasım 1995	Doç. Dr. İskender PALA	Divan Edebiyatından Günümüze
17 Kasım 1995	Durmuş HOCAOĞLU	Laisizm ve Sekülerizm
24 Kasım 1995	Yavuz Bülent BAKİLER Rahim BALCIOĞLU	Osman Yüksel Serdengeçti

EK 30 d: Cuma Sohbetleri İçin Düzenlenen Değişik Dönemlere Ait El İlanları.

 TÜRK OCAĞI İSTANBUL ŞUBESİ CUMA SOHBETLERİ MAYIS 2002		
TARİH	KONUŞMACI	KONU
3 Mayıs 2002	Alaaddin KORKMAZ	Türk Dünyası ile Mülhasebetlerimiz
10 Mayıs 2002	Doç.Dr.Suphi SAATÇI	Irak Türkmenlerinin Durumu ve Geleceği
17 Mayıs 2002	Prof Dr. Ahmet Güner SAYAR	İktisadî Zihniyet Değişimi
NOT: Sohbetler 19.00'da başlar Yer: Dernek Merkezi II.Mahmut Türbesi Divan Yolu Cd. Nu:82 Çemberlitaş/İST.		

DUYURU

TÜRK OCAĞI İSTANBUL ŞUBESİ CUMA SOHBETLERİ MART 2002

<u>TARİH</u> :	<u>KONUŞMACI</u> :	<u>KONU</u> :
1 Mart 2002	Genel Müzakere	28 Şubat'ın değerlendirilmesi
8 Mart 2002	Prof. Dr. Metin YURDAGÜL	İman Esasları
15 Mart 2002	Dr. Cezmi BAYRAM	Türk Ocaklarının Kuruluşu ve Hamdullah Suphi Tannöver
22 Mart 2002	Prof. Dr. Mehmet ERDOĞAN Doç. Dr. İlyas ÇELEBİ	Vahiy-Nübüvvet-Sünnet
29 Mart 2002	Prof. Dr. Mustafa ÇAĞRICI	İslam Ahlakı

NOT: Sohbetler 19.00 'da başlar.

YER: Dernek Merkezi

II. Mahmut Türbesi Divan Yolu Cd. No:82 Çemberlitaş / İST.

**EK 31: Türk Dünyası'na Hizmetleri Üzerine Türk Ocakları İstanbul Şubesi'ne
Verilen Teşekkür Sertifikası.**

**EK 32: İstanbul Türk Ocağının Uzun Yıllar Yürüttüğü Türk Dünyası Bilgi
Yarışması Duyuru Görseli.**

EK 33: İstanbul İcra Kurulu Başkanlığını Dr. Cezmi Bayram'ın Yaptığı 'Türk Dünyası Dayanışma Gurubu'nun KKTC ve Rauf Denктаşla İlgili Etkinlik Duyurusu.

- ◊ Anadolu Aydınlık Ocağı
- ◊ Ankara YIS/V
- ◊ Avrasya Hıfzı Vakfı
- ◊ Aydınlık Ocağı Genel Merkezli
- ◊ Bakırköy Aydınlık Ocağı
- ◊ Bakırköy Türk Ocağı
- ◊ Bahçeşehir Türk Ocağı
- ◊ Balkan Göçmenleri KİL. ve Day. Der.-Bursa
- ◊ Balkan Türkleri KİL. Ve Day. Der.
- ◊ Balkanlar ve Türk Dünyası Vakfı
- ◊ Basın Birliği Derneği
- ◊ Batı Trakya Türkleri Day. Der.
- ◊ Bosna Savaş KİL. ve Day. Der.
- ◊ Bursa Aydınlık Ocağı
- ◊ Bursa Rumeli Türkleri KİL. ve Day. Der.
- ◊ Büyükdere Türk Ocağı
- ◊ Çocuk Vakfı
- ◊ Delforman KİL. ve Day. Der.
- ◊ Denetim Elemanları Derneği
- ◊ Doğu Türkistan Göçmenler Derneği
- ◊ Doğu Türkistan Vakfı
- ◊ Dünya Genç Türk Yazarlar Birliği
- ◊ Edirne Türk Ocağı
- ◊ Eskişehir Rumeliler Sos. ve Yard. Der.
- ◊ Hocca Ahmet Yesevi Vakfı
- ◊ Gostivarlılar KİL. ve Day. Der.
- ◊ Göçmenlere Yardım Derneği
- ◊ Güven Hareketi
- ◊ İnegöl Aydınlık Ocağı
- ◊ İnsan ve Demokrasi Vakfı
- ◊ İstanbul Şehit Anıları Derneği
- ◊ İstanbul Türk Ocağı
- ◊ İstanbul Ulkî Ocakları
- ◊ İstanbul Yapı Kooperatifleri Birliği
- ◊ Kadıköy Türk Ocağı
- ◊ Kalkandelenliler KİL. ve Day. Der.
- ◊ Kamu Çalışanları Vakfı
- ◊ Kıbrıs Milli Koordinasyon Komitesi
- ◊ Kırdareli Balkan Türkleri Day. Der.
- ◊ Kırdareli Türk Ocağı
- ◊ Kocaeli Aydınlık Ocağı
- ◊ Kocaeli Türk Ocağı
- ◊ Kosova Gılgıllılar KİL. ve Day. Der.
- ◊ Kosovalılar KİL. ve Day. Der.
- ◊ Köprülü Yaboluştı Sosyal Yar. ve Day. Der.
- ◊ Kumanovahlılar Derneği
- ◊ KİL. ve Day. Der.
- ◊ Mühendisler Vakfı
- ◊ Orkun Vakfı
- ◊ Priştinelliler KİL. ve Day. Der.
- ◊ Rumeli Eğitim Vakfı
- ◊ Rumeli Manastır Folklor Araş. Der.
- ◊ Rumeli Türkleeri KİL. ve Day. Der.
- ◊ Rumeli Türkleri Federasyonu
- ◊ Rumeli Yönetici ve İşadamları Derneği
- ◊ Rumelilere Yardım ve Day. Der.
- ◊ Sakarya Aydınlık Ocağı
- ◊ Sakarya Rumeli Sağlık ve Eğitim Vakfı
- ◊ Sakarya Türk Ocağı
- ◊ Silivri Manastır Göçmenleri KİL. Day. Der.
- ◊ Sosyal Yardımlaşma Derneği
- ◊ Tekirdağ Türk Ocağı
- ◊ Trk. Balkan Türkleri KİL. ve Day. Der.-Edirne
- ◊ Trakya Balkanlar Day. KİL. Der.
- ◊ Turan KİL. ve Day. Der.
- ◊ Tüm Rumeli Türkleri KİL. ve Day. Der.
- ◊ Türk Aydınlık Vakfı
- ◊ Türk Büro Sen
- ◊ Türk Diyanet Vakof Sen
- ◊ Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı
- ◊ Türk Dünyası İnsan Hakları Derneği
- ◊ Türk Dünyası KİL. ve Day. Der.
- ◊ Türk Düşünce Hareketi
- ◊ Türk Edebiyatı Vakfı
- ◊ Türk Eğitim Sen
- ◊ Türk Eneji Sen
- ◊ Türk Haber Sen
- ◊ Türk İmar Sen
- ◊ Türkiye Kamusal İst. Şb.
- ◊ Türk KİL. ve Day. Der.
- ◊ Türk KİL. ve Day. Der.
- ◊ Türk Mutfak Vakfı
- ◊ Türk Mühendisler Bir. İst. Şb.
- ◊ Türk Sağlık Sen
- ◊ Türk Tarım Orman Sen
- ◊ Türk Ulaşım Sen
- ◊ Türk Yerel Hizmet Sen
- ◊ Türkiye Milli KİL. ve Day. Der.
- ◊ Ulkî Tek
- ◊ Ulkîli İşçiler Derneği

TÜRDAY

TÜRK DÜNYASI DAYANIŞMA GURUBU
İSTANBUL İCRA KURULU - 2003

DENKTAŞ İSTANBUL'A GELİYOR

KKTC Cumhurbaşkanı Rauf DENKTAŞ, Kıbrıs konusunda son durumu İstanbul'da düzenlenen bir konferansta değerlendirecek.

Türkiye, malum Annan Planı çerçevesinde önüne konulan, "AB üyeliği için müzakere tarihi" yemini yutacak mı?

Hükümet çevrelerine paralel olarak tüm medya organlarının da genel olarak desteklenen bu günkü "Kıbrıs'ta çözüm süreci", kuzeyde yaşayan Türk halkına ne getirecek ve neleri alacak?

"Ben halkıma gerçekleri söylemek zorundayım" diyen KKTC Cumhurbaşkanı DENKTAŞ, şimdi bu gerçekleri tüm Türkiye ile paylaşmak amacı ile İstanbul'a geliyor.

Âlâkalarınızı bekliyoruz.

TÜRK DÜNYASI DAYANIŞMA GRUBU (TÜRDAY)adına
Türk Ocakları İstanbul Şube Başkanı
Dr. Cezmi BAYRAM

KARSILAMA
Tarih : 9 Nisan 2004-Cuma
Yer : Atatürk Havalimanı
Saat : 19.30

KONFERANS
Tarih : 10 Nisan 2004-Cumartesi
Yer : Eresin Otel/ Topkapı
Saat : 14.00

Genel Sekreterlik-İrtibat : *İbrahim Ocaklı* *Dr. Cezmi Bayram*

Genel Sekreterlik-İrtibat : Tel: 580 08 53 Faks: 580 08 69

**EK 34: İstanbul Türk Ocağı'nın Genel Merkezden Görüş İstemesi Üzerine Yazılan
ve Türk Ocakları'nın Kendini Konumlandırmasına Dair Bir Belge.**

**TÜRK OCAKLARI
GENEL MERKEZİ**

AMU YARARINA ÇALIŞIR DERNEK

Adres: Fevzi Çakmak Sk. Karaca Apt. No: 7-1/17-20 • Tel: 0 (312) 231 83 15 - 231 83 16 Faks: 231 83 17 • Kuruluş : 1912
Kod: 06-05-132

Sayı : 121-34/219
Konu : Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı Hk.

13 Aralık 1994

**TÜRK OCAKLARI İSTANBUL ŞUBE
BAŞKANLIĞINA
İSTANBUL**

İlgi: İstanbul şube başkanlığının 17 Kasım 1994 gün ve sayısız yazısı

İlgi yazı ile İstanbul'da kurulan "Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı"na Türk Ocakları İstanbul şubesinin üye olması için müsaade istenmektedir.

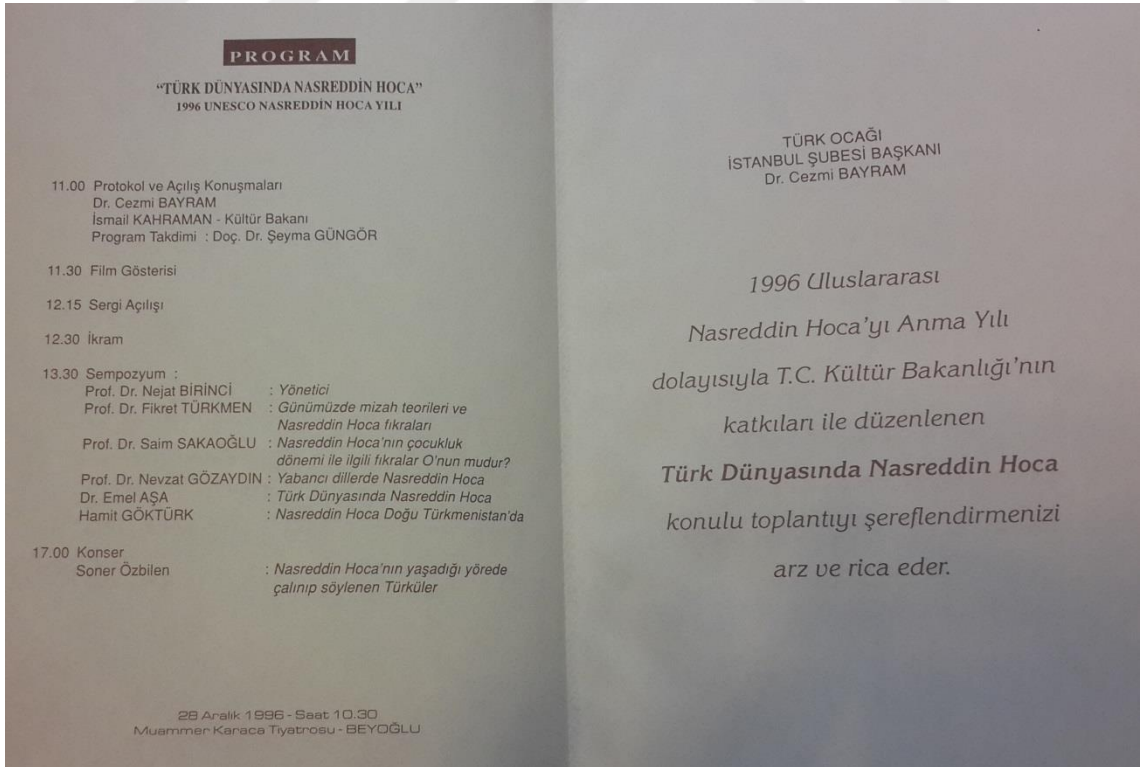
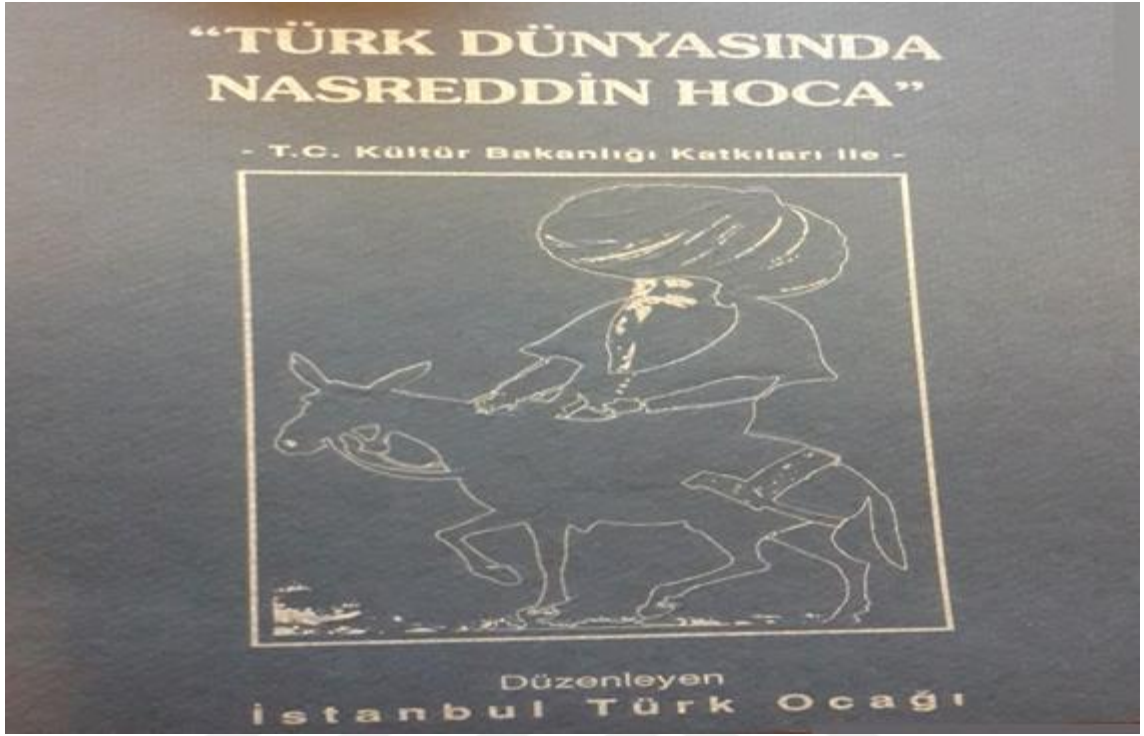
Durum, Merkez İdare Heyetinde görüşüldü. Neticede Türk Ocaklarının çok eski ve şanlı bir mazisi ile hiç bir şekilde taviz veremeyeceği mefkûrelerinin olduğu; Bu durumda başka bir kuruluşa üye olmanın mahzurlu olacağı düşünülerek İstanbul şubesinin bu husustaki teklifi uygun görülmemiştir.

Bilgilerinizi arz ederim. Saygılarımla.

Necati GÜLTEKİN
Genel Sekreter

bir Kurulunun 15.05.1954 tarih ve 4/3055 sayılı kararı ile "Anne menfaatine hadım(Kamu yararına çalışır) cemiyet" olarak kabul edilmiştir.

**EK 35: UNESCO 1996 Nasrettin Hoca Yılı Dolayısıyla Kültür Bakanlığı İşbirliği
ile Yapılan Sempozyum Program ve Davetiyesi.**

**EK 36: Türk Ocakları Genel Başkanlarından Prof. Dr. Osman Turan Adına
Yapılan Bilgi Şöleni ve Şube Genel Kurul Toplantısı Duyurusu.**

Ölümünün 26. Yıldönümünde
Prof.Dr. Osman TURAN Hâtırasına
BİLGİ ŞÖLENİ
“Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi”

Muhterem Efendim,
Derneğimizin Genel Kurul toplantısı ve Bilgi Şölenini teşriflerinizi
rica ederiz.

Dr. Cezmi BAYRAM
TÜRK OCAKLARI İSTANBUL ŞUBESİ
BAŞKANI

Konuşmacılar:
Dr. Cezmi BAYRAM
Prof. Dr. Abdülkadir DONUK
Nevzat KÖSEOĞLU

Tarih : 17 Ocak 2004
Yer : Sepetçiler Kasrı/Sarayburnu/İSTANBUL
Program : 11.00 Genel Kurul
13.00 Ara ve İkrâm
14.00 Bilgi Şöleni

**EK 37: II. Meşrutiyetin 100. Yılı Dolayısıyla Yapılan “Osmanlı Topraklarında
Milliyetçilik Hareketleri” Konulu Bilgi Şöleni ve “Meşrutiyet Sergisi” Davetiyesi.**

Muhterem Efendim,
2. Meşrutiyetin 100. Yıldönümü vesilesiyle düzenlediğimiz
“Osmanlı Coğrafyasında Milliyetçilik Hareketleri” konulu Bilgi Şöleni
ve Meşrutiyet Sergisi’nin açılışını teşriflerinizi saygı ile arz ederiz.

Dr. Cezmi BAYRAM
Türk Ocakları İstanbul Şubesi Başkanı

Yer : İstanbul Türk Ocakları Konferans Salonu
Divanyolu Cad. 2. Mahmut Türbesi Çemberlitaş / İST.
Tarih: 24 Ekim 2008
Saat: 10.00

**EK 38: Balkan Faciasının 100. Yılı Dolaysıyla Yapılacak Bilgi Şöleni, Sergi, Müzik
ve Halk Oyunları Etkinliği İçin Yer Tahsisi Adına İstanbul Büyükşehir
Belediyesine Verilen Dilekçe.**

TÜRK OCAKLARI İSTANBUL ŞUBESİ
2. Mahmut Türbesi, Divanyolu Caddesi, Nu: 82 Çemberlitaş / İSTANBUL Tel: 0.212. 513 21 51

İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığına,

Balkan Faciası'nın 100. Yılı münasebetiyle, Türk Ocaklarının da kuruluşunun 100. Yılı kutlamaları çerçevesinde 5-6 Ocak 2013 tarihlerinde Sempozyum-Seri ve Balkan Halk Oyunları ve Müziği gösterisi gibi etkinlikleri hâvi bir program yapmalı düşünmekteyiz. Program ektedir. Ali Emiri Kültür Merkezinin iki gün ve bir gece olarak tahsisini saygı ile arz ederiz. 29.11.2013

Dr. Cezmi Bayram
Türk Ocakları İstanbul Şube Başkanı

Türk Ocakları "Kamu Yararına Çalışır" dernektir

EK 39: İstanbul Türk Ocağının Kullandığı Çağaloğlu Anadolu Lisesi Konferans Salonunun Kullanımı Dolayısıyla 'Eğitim-Sen' Tarafından Açılan İptal Davası Süreciyle İlgili Yazışma Örneklerinden Biri.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.33.715.1/ 24127
Konu : Çağaloğlu Anadolu Lisesi konferans salonu kullanımı. 3.13.2010

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Türk Ocakları İstanbul Şubesi Derneği'nin 17.02.2010 tarih ve 2010/3 tarihli yazısı.

Türk Ocakları İstanbul Şubesi Derneği'nin yakınında bulunan Çağaloğlu Anadolu Lisesi bahçesindeki metruk deponun demekleri tarafından konferans salonu haline getirildiğini ve haftalık konferanslarının bu salonda yapılmakta olduğunu, buranın yapımı ve kullanımı hakkında açılan davanın temyiz safhası devam etmekte olup, sonuçlanıp yeni düzenleme yapılıncaya kadar her hafta Cuma akşamları saat 17.30-20.00 arasında adı geçen konferans salonunun kullanımına izin verilmesini ilgi yazı ile talep etmektedir.

Söz konusu davanın sonuçlanmasına ve yeni düzenleme yapılıncaya kadar Çağaloğlu Anadolu Lisesi Konferans salonunun her hafta Cuma Akşamları saat 17.30-20.00 arasında Türk Ocakları İstanbul Şubesi tarafından kullanılması Müdürlüğümüzce uygun Mütalaa edilmektedir.

Tensiplerinize arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

01.03/2010
Harun KAYA
Vali a.
Vali Yardımcısı

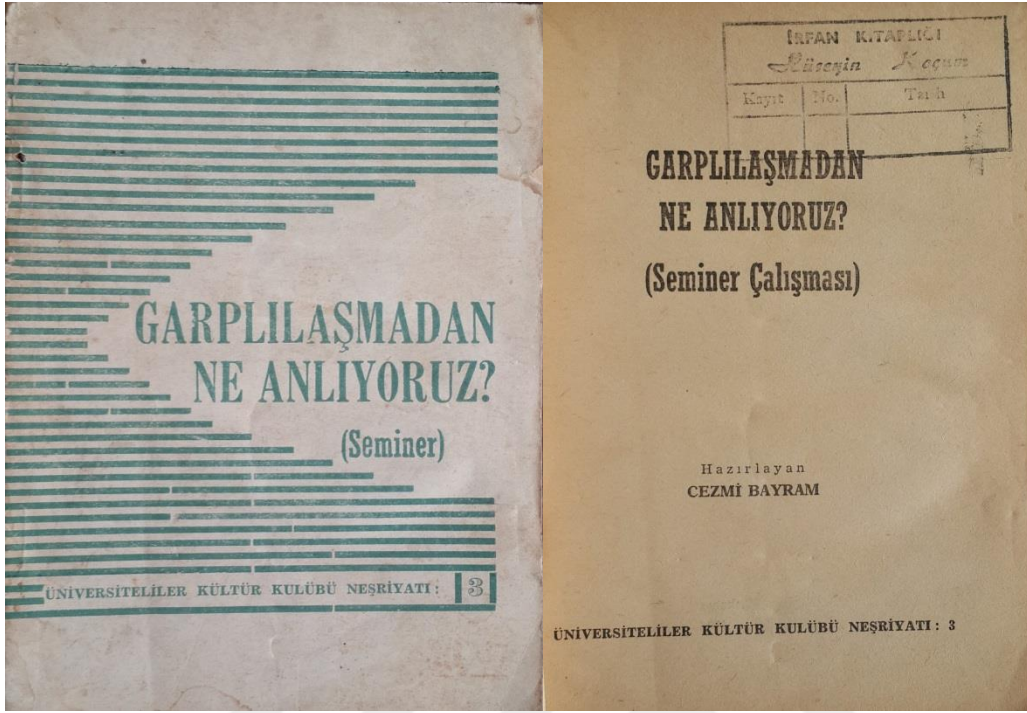
TEL: (0312) 813 89 41
FAXS: (0312) 417 70 27
www.meb.gov.tr
www.egitimdestek.gov.tr

444 0 632
EĞİTİM
%100
DESTEK

Not: Verilecek cevapta tarih, numara ve dosya numarası yazılması arz/rica olunur.

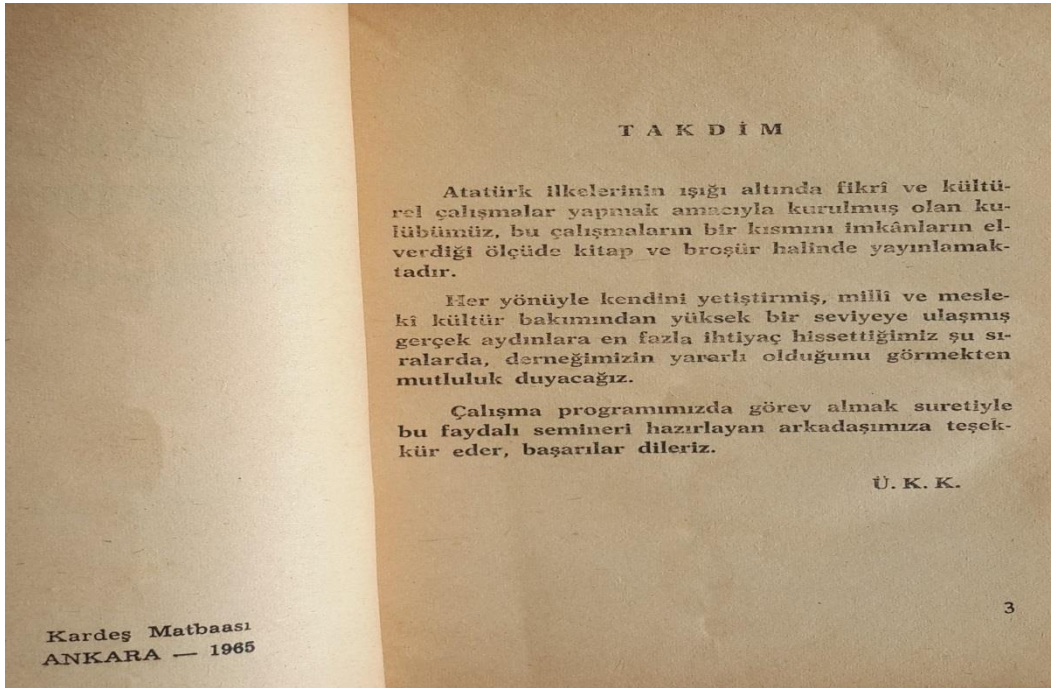
EK 40 a: Cezmi Bayram'ın On Dokuz Yaşında Yayınlanan İlk Kitabı:

“Garplılaşımdan Ne Anlıyoruz”. İlgili Kitabın Dış ve İç Kapağı.

EK 40 b: “Garplılaşımdan Ne Anlıyoruz” Kitabını Yayınlayan ‘Üniversiteliler

Kültür Kulübü’nün Takdim Yazısı.

**EK 41: İkinci Kitabı ‘Milliyetçi İktidara Doğru’, ‘Cezmi Kırımlıoğlu’ Müstear
Adıyla 1974 Yılında ‘Töre Devlet Yayınevi’nce Basıldı.**

**EK 42: Cezmi Bayram'ın, Cezmi Kırımlioğlu Müstear Adıyla 1975 Yılında
Yayınladığı İki Ciltlik Milli Eğitimde Haçlı Seferleri Kitabı. Ülkü-Bir Genel
Başkan Yardımcılığı Görevi Yanında Yazdığı Bu Kitap ile Anadolu'da Özellikle
Eğitim Camiasında Geniş Şekilde Tanındı.**

EK 43: Cezmi Bayram'ın Son İki Kitabı. 'Türk Milliyetçiliği Tarihi Seyri, Yeni Hedefleri' 2013 Yılında Yayınlandı ve ESKADER'in 2013 Yılı "Düşünce Dalı" Ödülünü Kazandı. 'Köy Enstitüleri Bir Masalın Tahlili' Kitabı ise Küresel Salgın Sürecinde, 2020 Yılında Yayınlandı.

